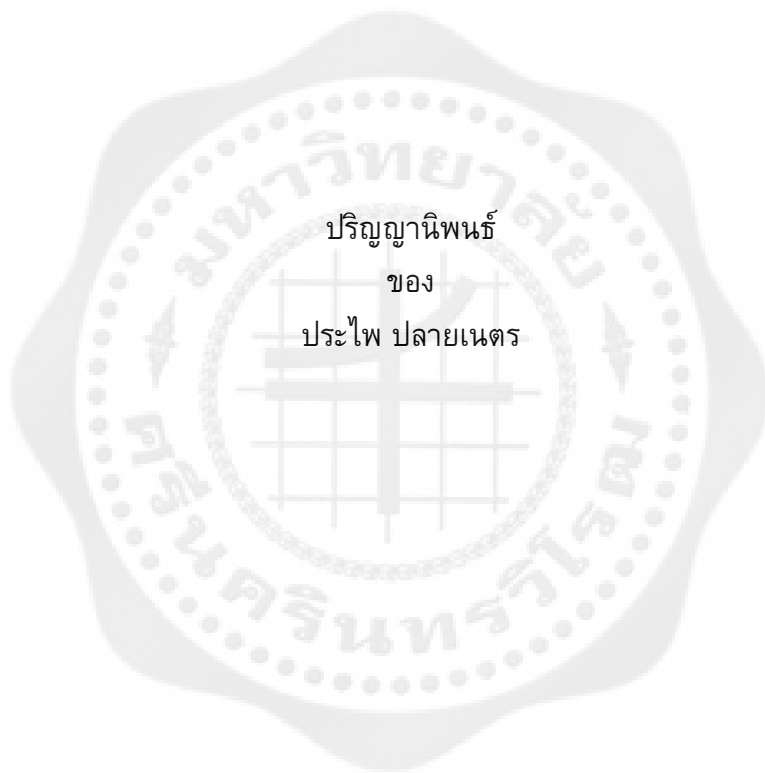

การศึกษาปัจจัยเชิงสาเหตุที่ส่งผลต่อการปฏิบัติทางศาสนาตามหลักเซเวนธ์เดย์แอ๊ดเวนตีส
ของนักศึกษาระดับปริญญาตรี มหาวิทยาลัยนานาชาติเอเชีย-แปซิฟิก

เสนอต่อบัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ เพื่อเป็นส่วนหนึ่งของการศึกษา
ตามหลักสูตรปริญญาปรัชญาดุษฎีบัณฑิต สาขาวิชาการวิจัยพฤติกรรมศาสตร์ประยุกต์
ธันวาคม 2559

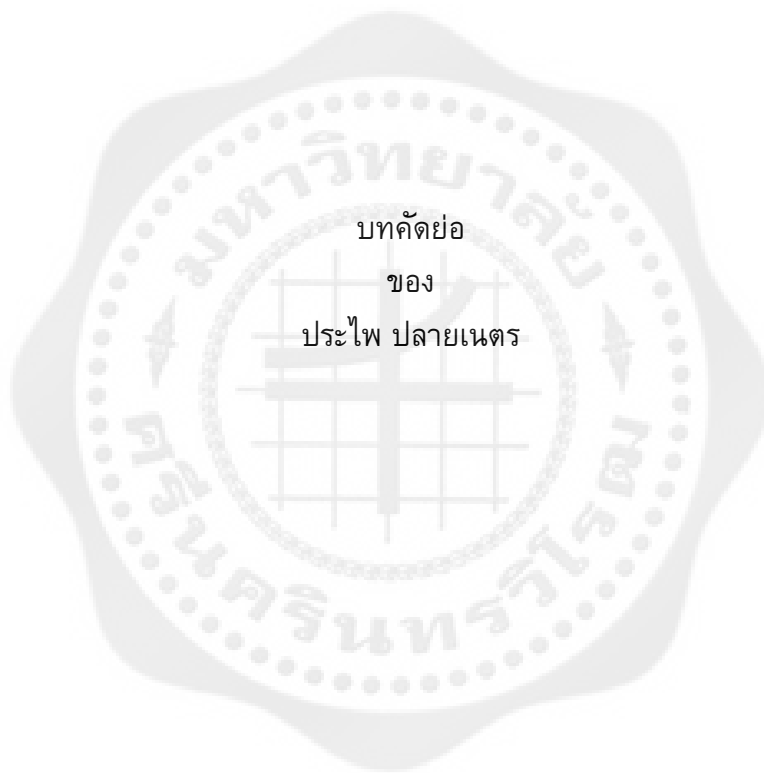
การศึกษาปัจจัยเชิงสาเหตุที่ส่งผลต่อการปฏิบัติทางศาสนาตามหลักเซเว่นธ์เดย์แอ๊ดเวนตีส
ของนักศึกษาระดับปริญญาตรี มหาวิทยาลัยนานาชาติเอเชีย-แปซิฟิก

เสนอต่อบัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ เพื่อเป็นส่วนหนึ่งของการศึกษา
ตามหลักสูตรปริญญาปรัชญาดุษฎีบัณฑิต สาขาวิชาการวิจัยพฤติกรรมศาสตร์ประยุกต์
ธันวาคม 2559

ลิขสิทธิ์เป็นของมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ

การศึกษาปัจจัยเชิงสาเหตุที่ส่งผลต่อการปฏิบัติทางศาสนาตามหลักเซเว่นธ์เดย์แอ๊ดเวนตีส
ของนักศึกษาระดับปริญญาตรี มหาวิทยาลัยนานาชาติเอเชีย-แปซิฟิก

เสนอต่อบัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ เพื่อเป็นส่วนหนึ่งของการศึกษา
ตามหลักสูตรปริญญาปรัชญาดุษฎีบัณฑิต สาขาวิชาการวิจัยพฤติกรรมศาสตร์ประยุกต์
ธันวาคม 2559

ประไพ ปลายเนตร. (2559). การศึกษาปัจจัยเชิงสาเหตุที่ส่งผลต่อการปฏิบัติทางศาสนาตามหลัก
เซเวนต์เดย์แอ๊ดเวนตีสของนักศึกษาระดับปริญญาตรี มหาวิทยาลัยนานาชาติเอเชีย-
แปซิฟิก. ปริญญาโท. (การวิจัยพฤติกรรมศาสตร์ประยุกต์). กรุงเทพฯ:
บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ. คณะกรรมการควบคุม:
รองศาสตราจารย์ ดร.อรพินทร์ ชูชม, ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.วิชุดา กิจธรรรม.

การวิจัยนี้มีจุดมุ่งหมายเพื่อวิเคราะห์องค์ประกอบการปฏิบัติทางศาสนาตามหลัก
เซเวนต์เดย์แอ๊ดเวนตีส เพื่อสร้างและพัฒนาแบบจำลอง และตรวจสอบความกลมกลืนของ
แบบจำลองโครงสร้างความสัมพันธ์ปัจจัยเชิงสาเหตุของการปฏิบัติทางศาสนาตามหลักเซเวนต์เดย์
แอ๊ดเวนตีส กลุ่มตัวอย่างคือนักศึกษาที่นับถือศาสนาคริสต์ นิกายโปรเตสแตนต์ คณะเซเวนต์เดย์
แอ๊ดเวนตีสที่ศึกษาในระดับปริญญาตรี มหาวิทยาลัยนานาชาติเอเชีย-แปซิฟิก ภาคการศึกษาที่ 2
ปีการศึกษา 2558 จำนวน 567 คน เลือกมาโดยการสุ่มแบบมีจุดมุ่งหมาย การเก็บรวบรวมข้อมูลใช้
แบบสอบถาม 10 ฉบับซึ่งมีค่าความเชื่อมั่นเท่ากับ 0.846, 0.785, 0.705, 0.618, 0.791, 0.774,
0.824, 0.784, 0.865 และ 0.883 การวิเคราะห์ข้อมูลใช้สถิติพรรณนาเพื่ออธิบายลักษณะของกลุ่ม
ตัวอย่างและการแจกแจงของตัวแปร ส่วนการทดสอบสมมติฐานความสัมพันธ์เชิงสาเหตุของการ
ปฏิบัติทางศาสนาตามหลักเซเวนต์เดย์แอ๊ดเวนตีสใช้โปรแกรม LISREL

ผลการวิจัยที่สำคัญสรุปได้ว่า แบบจำลองการปฏิบัติทางศาสนาตามหลักเซเวนต์เดย์
แอ๊ดเวนตีสมีความกลมกลืนกับข้อมูลเชิงประจักษ์หลังการปรับแบบจำลอง มีค่าไค-สแควร์ (χ^2) =
1,098.96, df = 278, p = 0.00, CFI = 0.97, SRMR = 0.060, NFI = 0.96, NNFI = 0.97,
RMSEA = 0.072 ประกอบด้วยองค์ประกอบการปฏิบัติทางศาสนาตามหลักเซเวนต์เดย์แอ๊ดเวนตีส
ได้แก่ การปฏิบัติต่อพระเจ้า การปฏิบัติต่อสังคม การปฏิบัติต่อตนเอง การปฏิบัติพิธีกรรม และการ
ปฏิบัติกิจกรรมโบสถ์ ปัจจัยเชิงสาเหตุที่ส่งผลทางตรงต่อการปฏิบัติทางศาสนาตามหลักเซเวนต์เดย์
แอ๊ดเวนตีส ได้แก่ ความรู้ทางศาสนา การยึดมั่นในหลักศาสนา และการประกาศศาสนา ส่วนปัจจัย
เชิงสาเหตุที่ส่งผลทางอ้อมต่อการปฏิบัติทางศาสนาตามหลักเซเวนต์เดย์แอ๊ดเวนตีส ได้แก่ การยึดมั่น
ในหลักศาสนา การดำรงชีวิตแบบเซเวนต์เดย์แอ๊ดเวนตีส และเจตคติต่อการปฏิบัติศาสนา

THE CAUSAL FACTORS AFFECTING RELIGIOUS PRACTICES ACCORDING TO
SEVENTH-DAY ADVENTIST PRINCIPLES AMONG UNDERGRADUATE STUDENTS
AT ASIA-PACIFIC INTERNATIONAL UNIVERSITY

AN ABSTRACT
BY
PRAPAI PLAINETR

Presented in partial fulfillment of the requirements for the
Doctor of Philosophy Degree in Applied Behavioral Science Research
at Srinakharinwirot University

December 2016

Prapai Plainetr (2016). *The Causal Factors Affecting Religious Practices According to Seventh-day Adventist Principles Among Undergraduate Students at Asia-Pacific International University*. Dissertation, Ph.D. (Applied Behavioral Science Research). Bangkok: Graduate School, Srinakharinwirot University. Advisor Committee: Assoc. Prof. Dr.Oraphin Choochom, Asst. Prof. Dr.Wichuda Kijthorntham.

The objectives of this research were to analyze the factors of religious practices according to Seventh-day Adventist principles; to construct and develop and validate a structural relationship model of the causal factors of religious practices according to Seventh-day Adventist principles. The sample was comprised of five hundred and sixty seven Protestant Christian Seventh-day Adventist students studying in the second semester of the 2558 academic year at the undergraduate level at Asia-Pacific International University. The members of the sample were selected by judgmental sampling and the data were collected by using ten forms of questionnaires with the reliability level of 0.846, 0.785, 0.705, 0.618, 0.791, 0.774, 0.824, 0.784, 0.865, and 0.883. In addition, descriptive statistics was used to describe the sample characteristics and variable distribution. In terms of hypothesis testing with regard to the causal relationship with religious practices according to Seventh-day Adventist principles was analyzed by LISREL.

The major findings were summarized that the model of the religious practices according to Seventh-day Adventist principles was perfectly fit the empirical data after adjusting the model with Chi-square (χ^2) = 1,098.96, df = 278, p = 0.00, CFI = 0.97, SRMR = 0.060, NFI = 0.96, NNFI = 0.97, RMSEA = 0.072, with factors including religious practices according to Seventh-day Adventist principles were practices to God, practices in society, practices on the self, practices in terms of ceremony, and practices in church activities. The causal factors with direct effects to religious practices according to Seventh-day Adventist principles were religious knowledge, adherence to religious principles, and religious outreach. The causal factors with indirect effects to religious practices according to Seventh-day Adventist principles were adherence to religious principles, Seventh-day Adventist way of life, and attitudes toward religious practices.

ปริญญานิพนธ์

เรื่อง

การศึกษาปัจจัยเชิงสาเหตุที่ส่งผลต่อการปฏิบัติทางศาสนาตามหลักเซเว่นธ์เดย์แอ็ดเวนตีส
ของนักศึกษาระดับปริญญาตรี มหาวิทยาลัยนานาชาติเอเชีย-แปซิฟิก

ของ

ประไพ ปลายเนตร

ได้รับอนุมัติจากบัณฑิตวิทยาลัยให้เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตร
ปริญญาปรัชญาดุษฎีบัณฑิต สาขาวิชาการวิจัยพฤติกรรมศาสตร์ประยุกต์
ของมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ

..... คณะบดีบัณฑิตวิทยาลัย

(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ นพ.ฉัตรชัย เอกปัญญาสกุล)

วันที่..... เดือน ธันวาคม พ.ศ. 2559

อาจารย์ที่ปรึกษาปริญญานิพนธ์

คณะกรรมการสอบปากเปล่า

.....ที่ปรึกษาหลัก

..... ประธาน

(รองศาสตราจารย์ ดร.อรพินทร์ ชูชม)

(ศาสตราจารย์ ดร.ศิโรจน์ โสรจกุล)

.....ที่ปรึกษาร่วม

..... กรรมการ

(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร. วิชุดา กิจธรรม)

(รองศาสตราจารย์ ดร.อรพินทร์ ชูชม)

..... กรรมการ

(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร. วิชุดา กิจธรรม)

..... กรรมการ

(อาจารย์ ดร.นำชัย ศุภฤกษ์ชัยสกุล)

ประกาศคุณูปการ

ขอสรรเสริญและขอบพระคุณองค์พระผู้เป็นเจ้าผู้ประทานโอกาสและสติปัญญาในการศึกษา และการทำปริญญานิพนธ์ ขอกราบขอบพระคุณรองศาสตราจารย์ ดร.อรพินธ์ ชูชม ประธานควบคุม ปริญญานิพนธ์ และผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.วิชุดา กิจธรรมที่ท่านทั้งสองได้เสียสละเวลาอันมีค่ายิ่ง ในการดูแลเอาใจใส่ ให้คำปรึกษา แนะนำ และปรับปรุงแก้ไขข้อบกพร่องในการทำปริญญานิพนธ์ ด้วยความเมตตาและเอื้ออาทรจนปริญญานิพนธ์ฉบับนี้สำเร็จลงด้วยดี ขอกราบขอบพระคุณ ศาสตราจารย์ ดร.ศิโรจน์ โสรจกุล ประธานสอบปริญญานิพนธ์ และอาจารย์ ดร.นำชัย ศุภฤกษ์ชัยสกุล กรรมการสอบปริญญานิพนธ์ที่ได้เสียสละเวลาอันมีค่ายิ่งเป็นกรรมการสอบและให้ข้อเสนอแนะอันมี คุณค่าซึ่งเป็นประโยชน์ทำให้ปริญญานิพนธ์มีความสมบูรณ์ยิ่งขึ้น

ขอกราบขอบพระคุณรองศาสตราจารย์ชูศรี วงศ์รัตน์ รองศาสตราจารย์นิภา ศรีไพโรจน์ ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ประทีป จินนี ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.นริศรา พึ่งโพธิ์สม และอาจารย์ ดร.บุญรัตน์ มูลแก้ว ผู้ทรงคุณวุฒิที่ตรวจสอบเครื่องมือการวิจัย

ขอขอบพระคุณนาวาอากาศโท ดร.พงศปณต พรหมมา ในการแปลเครื่องมือการวิจัย ฉบับภาษาไทยเป็นภาษาอังกฤษ ขอขอบพระคุณ Dr.Wayne Albert Hamra ในการตรวจสอบความ ถูกต้องของเครื่องมือการวิจัยที่แปล

ขอกราบขอบพระคุณคณาจารย์สถาบันวิจัยพฤติกรรมศาสตร์ทุกท่านที่ให้ความรู้อย่าง ดีเยี่ยม ขอขอบคุณเพื่อนปริญญาเอกการวิจัยพฤติกรรมศาสตร์ประยุกต์รุ่นที่ 8 รุ่นพี่ และรุ่นน้อง ทุกคนที่เป็นกำลังใจตลอดระยะเวลาที่ศึกษาในสถาบันแห่งนี้

ขอขอบพระคุณ คุณ Sutera Gunawan พี่สาวที่สนับสนุนทุนทรัพย์ในการศึกษาตลอด หลักสูตรและการทำวิจัย ขอขอบคุณอาจารย์ ดร.สุดปรารถนา ปลายเนตร ที่ช่วยเหลือ สนับสนุน และอยู่เคียงข้างตลอดการศึกษาและการทำวิจัย และขอขอบใจนายกวิน ปลายเนตร บุตรชาย คนเดียวอันเป็นที่รักผู้เป็นพลังใจสำคัญในการศึกษาและการทำวิจัย

ขอขอบคุณนักศึกษามหาวิทยาลัยนานาชาติเอเชีย-แปซิฟิกที่เป็นกลุ่มตัวอย่างในการเก็บ รวบรวมข้อมูล ลูกศิษย์ที่ไม่ได้เอ่ยนามที่ช่วยเก็บรวบรวมข้อมูล คณาจารย์ เพื่อนร่วมงาน รวมถึงผู้ที่ มีส่วนช่วยให้งานวิจัยนี้เสร็จสิ้นสมบูรณ์ทุกท่าน

คุณประโยชน์อันอาจจะพึงเกิดจากงานวิจัยฉบับนี้ ผู้วิจัยขอมอบแด่องค์พระผู้เป็นเจ้า เพื่อถวายเกียรติแด่พระองค์ในที่สุด

ประไพ ปลายเนตร

สารบัญ

บทที่	หน้า
1 บทนำ	1
ภูมิหลัง	1
ความมุ่งหมายของการวิจัย	6
ความสำคัญของการวิจัย	6
ขอบเขตของการวิจัย	7
ประชากร	7
กลุ่มตัวอย่าง	7
ตัวแปรที่ใช้ในการวิจัย	8
นิยามศัพท์เฉพาะ	9
นิยามเชิงปฏิบัติการ	10
2 เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง	15
การปฏิบัติทางศาสนาตามหลักเซเวนต์เดย์แอ๊ดเวนตีส	16
ความหมายของการปฏิบัติทางศาสนา	16
แนวคิดและทฤษฎีการปฏิบัติทางศาสนา	17
การปฏิบัติทางศาสนาตามหลักเซเวนต์เดย์แอ๊ดเวนตีส	20
การปฏิบัติต่อพระเจ้า	20
แนวคิดทฤษฎีการปฏิบัติต่อพระเจ้า	20
การปฏิบัติต่อสังคม	22
แนวคิดทฤษฎีการปฏิบัติต่อสังคม	22
การปฏิบัติต่อตนเอง	24
แนวคิดทฤษฎีการปฏิบัติต่อตนเอง	24
การปฏิบัติพิธีกรรม	25
แนวคิดทฤษฎีการปฏิบัติพิธีกรรม	25
การปฏิบัติกิจกรรมโบสถ์	27
แนวคิดทฤษฎีการปฏิบัติกิจกรรมโบสถ์	27
ปัจจัยเชิงสาเหตุที่ส่งผลต่อการปฏิบัติทางศาสนาตามหลักเซเวนต์เดย์แอ๊ดเวนตีส	29
แนวการวิเคราะห์สาเหตุของพฤติกรรมบุคคล	29
ปัจจัยด้านจิตลักษณะ	32

สารบัญ (ต่อ)

บทที่	หน้า
2 (ต่อ)	
สุขภาวะ	32
แนวคิดทฤษฎีสุขภาวะ	32
ความรู้ทางศาสนา	36
แนวคิดทฤษฎีความรู้ทางศาสนา	36
บุคลิกภาพแบบอ่อนโยน	48
แนวคิดทฤษฎีบุคลิกภาพแบบอ่อนโยน	48
การยึดมั่นในหลักศาสนา	53
แนวคิดทฤษฎีการยึดมั่นในหลักศาสนา	53
ปัจจัยด้านลักษณะสถานการณ์	58
การดำรงชีวิตแบบเซเวนธ์เดย์แอ๊ดเวนตีส	58
แนวคิดทฤษฎีการดำรงชีวิตแบบเซเวนธ์เดย์แอ๊ดเวนตีส	58
การถ่ายทอดทางศาสนา	69
แนวคิดทฤษฎีการถ่ายทอดทางศาสนา	69
การสนับสนุนจากคริสตจักร	76
แนวคิดทฤษฎีการสนับสนุนจากคริสตจักร	76
ปัจจัยด้านจิตลักษณะตามสถานการณ์	83
เจตคติต่อการปฏิบัติศาสนา	83
แนวคิดทฤษฎีของเจตคติ	83
แนวคิดทฤษฎีเจตคติต่อการปฏิบัติศาสนา	87
ปัจจัยด้านพฤติกรรม	95
การประกาศศาสนา	95
แนวคิดทฤษฎีการประกาศศาสนา	95
บริบทของมหาวิทยาลัยนานาชาติเอเชีย-แปซิฟิก	103
กรอบแนวคิดการวิจัย	106
สมมุติฐานการวิจัย	109
แบบจำลองสมมุติฐานการวิจัย	110
3 วิธีดำเนินการวิจัย	111
การกำหนดประชากรและเลือกกลุ่มตัวอย่าง	111

สารบัญ (ต่อ)

บทที่	หน้า
3 (ต่อ)	
เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย	114
การสร้างและหาคุณภาพเครื่องมือ	114
การเก็บรวบรวมข้อมูล	137
การจัดกระทำข้อมูล	137
การวิเคราะห์ข้อมูล	138
4 ผลการวิเคราะห์ข้อมูล	142
สัญลักษณ์และอักษรย่อที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล	142
ตอนที่ 1 ลักษณะทั่วไปของกลุ่มตัวอย่าง	144
ตอนที่ 2 ค่าสถิติพื้นฐานของตัวแปรที่ใช้ในการศึกษา	145
ตอนที่ 3 ผลการวิเคราะห์ข้อมูลตามสมมุติฐาน	151
การตรวจสอบความเที่ยงตรงเชิงโครงสร้างแบบจำลองการวัด	
การปฏิบัติทางศาสนาตามหลักเซเวนต์เดย์แอ๊ดเวนตีส	151
การตรวจสอบความกลมกลืนของแบบจำลองโครงสร้างความสัมพันธ์	
ปัจจัยเชิงสาเหตุการปฏิบัติทางศาสนาตามหลักเซเวนต์เดย์แอ๊ดเวนตีส	151
สรุปผลการวิเคราะห์ตามสมมุติฐานการวิจัยข้อ 1	160
สรุปผลการวิเคราะห์ตามสมมุติฐานการวิจัยข้อ 2	161
5 สรุปผล อภิปราย และข้อเสนอแนะ	163
สรุปผลการวิจัย	164
การอภิปรายผลการวิจัย	167
ข้อเสนอแนะในการการวิจัย	175
ข้อเสนอแนะในการนำผลการวิจัยไปใช้	175
ข้อเสนอแนะในการวิจัยครั้งต่อไป	180
บรรณานุกรม	183

สารบัญ (ต่อ)

บทที่	หน้า
ภาคผนวก	196
ภาคผนวก ก เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย	198
ภาคผนวก ข รายชื่อผู้ทรงคุณวุฒิที่ตรวจสอบเครื่องมือในการวิจัย	219
ภาคผนวก ค รายชื่อผู้ทรงคุณวุฒิที่แปลไทย-อังกฤษเครื่องมือในการวิจัย	221
ภาคผนวก ง ผลการวิเคราะห์คุณภาพเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย	223
ภาคผนวก จ ภาพรวมของเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย	233
ภาคผนวก ฉ ผลการวิเคราะห์องค์ประกอบเชิงยืนยัน และการเปรียบเทียบ ค่าดัชนีความกลมกลืนของแบบจำลองของเครื่องมือวัดที่ใช้ในการวิจัย หลังปรับแบบจำลอง	236
ภาคผนวก ช แนวคิดและทฤษฎีการปฏิบัติทางศาสนาตามหลักเซเว่นเดย์ แอ็ดเวนติส	256
ภาคผนวก ซ หนังสืออนุญาตให้ดำเนินการเก็บข้อมูลเพื่อการวิจัย	277
ภาคผนวก ฌ เอกสารรับรองโครงการวิจัย.....	279
ประวัติย่อผู้วิจัย	281

บัญชีตาราง

ตาราง	หน้า
1 ลักษณะองค์ประกอบของบุคลิกภาพแบบอ่อนโยน	52
2 จำนวนประชากรที่ใช้ในการวิจัยหลักสูตรภาษาไทย	111
3 จำนวนประชากรที่ใช้ในการวิจัยหลักสูตรนานาชาติ	112
4 จำนวนกลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัยหลักสูตรภาษาไทย	113
5 จำนวนกลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัยหลักสูตรนานาชาติ	113
6 สรุปเกณฑ์ที่ใช้ในการตรวจสอบความกลมกลืน	140
7 จำนวนและร้อยละของนักศึกษาที่เป็นกลุ่มตัวอย่างจำแนกตามคุณลักษณะ ของกลุ่ม	144
8 ค่าเฉลี่ย (Mean) ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (SD) ค่าต่ำสุด (Min) ค่าสูงสุด (Max) ค่าความเบ้ (Skewness) ค่าความโด่ง (Kurtosis) และค่า p-value ของไค-สแควร์ (Chi-square) ก่อนการแปลงคะแนนเป็นคะแนนปกติ (Normal Score)	146
9 ค่าเฉลี่ย (Mean) ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (SD) ค่าต่ำสุด (Min) ค่าสูงสุด (Max) ค่าความเบ้ (Skewness) ค่าความโด่ง (Kurtosis) และค่า p-value ของไค-สแควร์ (Chi-square) เมื่อแปลงคะแนนเป็นคะแนนปกติ (Normal Score)	147
10 ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ระหว่างตัวแปรสังเกต	149
11 ผลการวิเคราะห์อิทธิพลทางตรง (Direct effects: DE) อิทธิพลทางอ้อม และอิทธิพลรวม (Total effects: TE) ของตัวแปรสาเหตุที่ส่งผลต่อตัวแปรผล และค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์เชิงพหุคูณกำลังสองของตัวแปร (Squared Multiple Correlation : R^2)	157
12 ดัชนีความสอดคล้อง (IOC) ของเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย	224
13 ค่าอำนาจจำแนกของเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย	224
14 ค่าดัชนีความสอดคล้อง (IOC) ค่าอำนาจจำแนก (ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์รายข้อ กับคะแนนรวม) และค่าความเชื่อมั่นของแบบวัดการปฏิบัติทางศาสนาตามหลัก เซเวนธ์เดย์แอ๊ดเวนตีส	225
15 ค่าดัชนีความสอดคล้อง (IOC) ค่าอำนาจจำแนก (ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์รายข้อ กับคะแนนรวม) และค่าความเชื่อมั่นของแบบวัดสุขภาวะ	226
16 ค่าดัชนีความสอดคล้อง (IOC) ค่าความยาก (p) ค่าอำนาจจำแนก (r) และค่า ความเชื่อมั่นของแบบวัดความรู้ทางศาสนา	226

บัญชีตาราง (ต่อ)

ตาราง	หน้า
17 ค่าดัชนีความสอดคล้อง (IOC) ค่าอำนาจจำแนก (ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์รายข้อ กับคะแนนรวม) และค่าความเชื่อมั่นของแบบวัดบุคลิกภาพแบบอ่อนโยน	227
18 ค่าดัชนีความสอดคล้อง (IOC) ค่าอำนาจจำแนก (ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์รายข้อ กับคะแนนรวม) และค่าความเชื่อมั่นของแบบวัดการยึดมั่นในหลักศาสนา	227
19 ค่าดัชนีความสอดคล้อง (IOC) ค่าอำนาจจำแนก (ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์รายข้อ กับคะแนนรวม) และค่าความเชื่อมั่นของแบบวัดการดำรงชีวิตแบบเซเวนเดย์ แอ็ดเวนติส	228
20 ค่าดัชนีความสอดคล้อง (IOC) ค่าอำนาจจำแนก (ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์รายข้อ กับคะแนนรวม) และค่าความเชื่อมั่นของแบบวัดการถ่ายทอดทางศาสนา	229
21 ค่าดัชนีความสอดคล้อง (IOC) ค่าอำนาจจำแนก (ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์รายข้อ กับคะแนนรวม) และค่าความเชื่อมั่นของแบบวัดการสนับสนุนจากคริสตจักร	230
22 ค่าดัชนีความสอดคล้อง (IOC) ค่าอำนาจจำแนก (ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์รายข้อ กับคะแนนรวม) และค่าความเชื่อมั่นของแบบวัดเจตคติต่อการปฏิบัติศาสนา	231
23 ค่าดัชนีความสอดคล้อง (IOC) ค่าอำนาจจำแนก (ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์รายข้อ กับคะแนนรวม) และค่าความเชื่อมั่นของแบบวัดการประกาศศาสนา	232
24 แผนผังของแบบวัดจำแนกตามตัวแปร	234
25 ผลการวิเคราะห์องค์ประกอบเชิงยืนยันของตัวแปรการปฏิบัติทางศาสนาตามหลัก เซเวนธ์เดย์แอ็ดเวนติส	237
26 ผลการวิเคราะห์องค์ประกอบเชิงยืนยันของตัวแปรสุขภาวะ	239
27 ผลการวิเคราะห์องค์ประกอบเชิงยืนยันของตัวแปรความรู้ทางศาสนา	240
28 ผลการวิเคราะห์องค์ประกอบเชิงยืนยันของตัวแปรบุคลิกภาพแบบอ่อนโยน	240
29 ผลการวิเคราะห์องค์ประกอบเชิงยืนยันของตัวแปรการยึดมั่นในหลักศาสนา	241
30 ผลการวิเคราะห์องค์ประกอบเชิงยืนยันของตัวแปรการดำรงชีวิตแบบ เซเวนธ์เดย์แอ็ดเวนติส	242
31 ผลการวิเคราะห์องค์ประกอบเชิงยืนยันของตัวแปรการถ่ายทอดทางศาสนา	243
32 ผลการวิเคราะห์องค์ประกอบเชิงยืนยันของตัวแปรการสนับสนุนจากคริสตจักร	245
33 ผลการวิเคราะห์องค์ประกอบเชิงยืนยันของตัวแปรเจตคติต่อการปฏิบัติศาสนา	247
34 ผลการวิเคราะห์องค์ประกอบเชิงยืนยันของตัวแปรการประกาศศาสนา	248

บัญชีตาราง (ต่อ)

ตาราง	หน้า
35 เปรียบเทียบค่าดัชนีความกลมกลืนของแบบจำลองการปฏิบัติทางศาสนา ตามหลักเซเวนเดย์แอ็ดเวนติสที่ผ่านการปรับแบบจำลอง แล้วเปรียบเทียบ 5 องค์ประกอบ 4 องค์ประกอบ 3 องค์ประกอบ 2 องค์ประกอบ และ 1 องค์ประกอบ	250
36 เปรียบเทียบค่าดัชนีความกลมกลืนของแบบจำลองสุขภาวะที่ผ่านการปรับ แบบจำลอง แล้วเปรียบเทียบ 2 องค์ประกอบ และ 1 องค์ประกอบ	250
37 เปรียบเทียบค่าดัชนีความกลมกลืนของแบบจำลองความรู้ทางศาสนา ที่ผ่านการปรับแบบจำลอง	251
38 เปรียบเทียบค่าดัชนีความกลมกลืนของแบบจำลองบุคลิกภาพแบบอ่อนโยน ที่ผ่านการปรับแบบจำลอง	252
39 เปรียบเทียบค่าดัชนีความกลมกลืนของแบบจำลองการยึดมั่นในหลักศาสนา ที่ผ่านการปรับแบบจำลอง แล้วเปรียบเทียบ 2 องค์ประกอบ และ 1 องค์ประกอบ	252
40 เปรียบเทียบค่าดัชนีความกลมกลืนของแบบจำลองการดำรงชีวิตแบบเซเวนธ์เดย์ แอ็ดเวนติสที่ผ่านการปรับแบบจำลอง แล้วเปรียบเทียบ 4 องค์ประกอบ 3 องค์ประกอบ 2 องค์ประกอบ และ 1 องค์ประกอบ	253
41 เปรียบเทียบค่าดัชนีความกลมกลืนของแบบจำลองการถ่ายทอดทางศาสนา ที่ผ่านการปรับแบบจำลอง แล้วเปรียบเทียบ 3 องค์ประกอบ 2 องค์ประกอบ และ 1 องค์ประกอบ	254
42 เปรียบเทียบค่าดัชนีความกลมกลืนของแบบจำลองการสนับสนุนจากคริสตจักร ที่ผ่านการปรับแบบจำลอง แล้วเปรียบเทียบ 5 องค์ประกอบ 4 องค์ประกอบ 3 องค์ประกอบ 2 องค์ประกอบ และ 1 องค์ประกอบ	254
43 เปรียบเทียบค่าดัชนีความกลมกลืนของแบบจำลองเจตคติต่อการปฏิบัติศาสนา ที่ผ่านการปรับแบบจำลอง	253
44 เปรียบเทียบค่าดัชนีความกลมกลืนของแบบจำลองการประกาศศาสนา ที่ผ่านการปรับแบบจำลอง แล้วเปรียบเทียบ 3 องค์ประกอบ 2 องค์ประกอบ และ 1 องค์ประกอบ	255
45 ภาพรวมผลการวิเคราะห์เครื่องมือวัดในการวิจัยหลังปรับแบบจำลอง	255

บัญชีภาพประกอบ

ภาพประกอบ	หน้า
1 รูปแบบทฤษฎีปฏิสัมพันธ์นิยม	30
2 รูปแบบแผนภาพแสดงสรุปรูปแบบความรู้ของ Hideo Yamazaki ในรูปแบบ ความสัมพันธ์แบบปิรามิด	36
3 แผนภูมิองค์ประกอบเจตคติ	84
4 โครงสร้างความสัมพันธ์ปัจจัยเชิงสาเหตุที่ส่งผลต่อการปฏิบัติทางศาสนา ตามหลักเซเวนต์เดย์แอ๊ดเวนตีสของนักศึกษาระดับปริญญาตรี มหาวิทยาลัยนานาชาติเอเชีย-แปซิฟิก	108
5 แบบจำลองโครงสร้างความสัมพันธ์ปัจจัยเชิงสาเหตุที่ส่งผลต่อการปฏิบัติ ทางศาสนาตามหลักเซเวนต์เดย์แอ๊ดเวนตีสของนักศึกษาระดับปริญญาตรี มหาวิทยาลัยนานาชาติเอเชีย-แปซิฟิก	110
6 แบบจำลองก่อนการปรับ	152
8 แบบจำลองหลังการปรับ	156

บทที่ 1

บทนำ

ภูมิหลัง

ถึงแม้ประเทศไทยจะมีศาสนาพุทธเป็นศาสนาประจำชาติแต่ก็เปิดกว้างเรื่องการนับถือศาสนากับคนในชาติ ทำให้มีคนนับถือศาสนาต่าง ๆ มากมาย มีศาสนาหลักที่คนนับถือรองจากศาสนาพุทธคือศาสนาอิสลาม และศาสนาคริสต์ โดยประเทศไทยเปิดกว้างให้กับประชาชนในการนับถือศาสนาได้ตามความเชื่อของตนเองโดยปราศจากการบีบบังคับ การมีเสรีภาพในการนับถือศาสนาได้รับการรับรองจากรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พ.ศ. 2540 หมวด 5 มาตรา 73 ที่ว่า “รัฐต้องให้ความอุปถัมภ์และคุ้มครองพระพุทธศาสนาและศาสนาอื่น ส่งเสริมความเข้าใจอันดีและความสมานฉันท์ระหว่างศาสนิกชนของทุกศาสนา รวมทั้งสนับสนุนการนำหลักธรรมของศาสนามาใช้เพื่อเสริมสร้างคุณธรรมและพัฒนาคุณภาพชีวิต (มานพ ศรีวรกุล. 2547: 1) ศาสนาจึงนับเป็นสถาบันที่มีความสำคัญต่อความมั่นคงของชาติสถาบันหนึ่งเนื่องจากศาสนาเป็นแกนกลางในการหล่อหลอมบุคคลให้เกิดการพัฒนาเป็นคนดีมีคุณธรรม จริยธรรม และพัฒนาสังคมให้เป็นสังคมที่มีคุณภาพ ดังนั้นรัฐบาลจึงให้ความสำคัญกับการส่งเสริมงานด้านศาสนา และการพัฒนาคุณธรรม จริยธรรมแก่ประชาชนอย่างชัดเจน (กรมการศาสนา. 2548: 18) ประเทศไทยให้สิทธิเสรีภาพแก่ประชาชนในการเลือกนับถือศาสนา โดยในปัจจุบันมีองค์การศาสนาที่ทางราชการไทยให้การรับรองอยู่ 5 ศาสนา ประกอบด้วยศาสนาพุทธ ศาสนาอิสลาม ศาสนาคริสต์ ศาสนาพราหมณ์-ฮินดู และศาสนาสิกข์ (กรมการศาสนา. 2548: 27)

พระบาทสมเด็จพระปรมินทรมหาภูมิพลอดุลยเดช ได้มีพระราชดำรัสพระราชทานแก่ผู้แทนองค์การศาสนาและผู้แทนสถาบันการศึกษาต่าง ๆ ที่เข้าเฝ้าฯ ถวายพระพรชัยมงคล เนื่องในวโรกาสวันเฉลิมพระชนมพรรษา ณ ศาลาผกาภิรมย์ เมื่อวันที่ 4 ธันวาคม พ.ศ. 2512 ความว่า

“...ในเมืองไทยนี้ใครจะถือปฏิบัติตามศาสนาใดก็ได้ทั้งนั้น เคยชี้แจงอยู่เสมอว่าเมืองไทยนี้อยู่ได้ก็เพราะไม่มีการกีดกันระหว่างคนศาสนาไหน คนศาสนานี้ แต่ว่าเป็นที่ทราบกันดีว่าทุกคนปฏิบัติศาสนกิจของตนด้วยความมุ่งดีหวังดี ตั้งใจที่จะให้เกิดประโยชน์ตนและประโยชน์ส่วนรวม ศาสนาทุกศาสนาจึงใช้ได้ทั้งนั้น ขอเพียงอย่าให้เบียดเบียนซึ่งกันและกัน...”

(กรมการศาสนา. 2558: ออนไลน์)

นอกจากนี้ปรีชา กันธิยะ (2549: 15) อธิบดีกรมการศาสนาได้กล่าวเพิ่มเติมเนื่องในโอกาสที่คริสตจักรเซเว่นเดย์แอ๊ดเวนตีสได้เข้ามาเผยแผ่ศาสนาในประเทศไทยครบรอบ 100 ปี ว่า ประเทศไทยให้เสรีภาพในการนับถือศาสนาแก่ประชาชนด้วยเชื่อว่าศาสนาเป็นบ่อเกิดและที่ตั้งแห่งคุณความดีของประชาชนและทุกศาสนาล้วนมีจุดมุ่งหมายที่สอนให้คนเป็นคนดี

งามตา วณินทานนท์ (2536) กล่าวว่า สิ่งสำคัญที่เป็นมรดกทางวัฒนธรรมสืบทอดกันมาในหมู่มนุษยชาติคือการนับถือศาสนา เป็นสมบัติทางจิตใจและการประพฤติปฏิบัติในการดำเนินชีวิตของบุคคลอันจะก่อให้เกิดผลต่าง ๆ ต่อชีวิต ศาสนาจึงเป็นสิ่งยึดเหนี่ยวจิตใจและเป็นองค์การที่มีบทบาทสำคัญต่อมนุษย์ ศาสนาเป็นส่วนหนึ่งของวัฒนธรรมและสังคมที่ทำหน้าที่อบรมขัดเกลาคนในสังคมให้ปฏิบัติตามบรรทัดฐาน ให้มีการประพฤติการปฏิบัติในทางที่ควรจะเป็น ศาสนายังเป็นตัวกำหนดวิถีการดำเนินชีวิตของบุคคล ครอบครัว และสังคม ตลอดจนกำหนดรูปแบบแนวทางการแสดงออกต่าง ๆ ของมนุษย์ ส่งผลต่อความเชื่อ ความศรัทธา และค่านิยมต่าง ๆ อันเป็นวิถีชีวิตที่มนุษย์ปฏิบัติในสังคม ดังที่มาลินอฟสกี (Malinowski. nd) ได้วิเคราะห์ถึงหน้าที่ของศาสนาไว้ว่ามีมากมายหลายประการ ไม่ว่าจะเป็นหน้าที่ในการให้คำอธิบาย หน้าที่ในการสนับสนุนสถาบันพื้นฐานต่าง ๆ ของสังคม หน้าที่ในการสนับสนุนให้พลังใจในกรณีที่เกิดวิกฤตการณ์ต่าง ๆ ที่มนุษย์รู้สึกว่าจะตนไม่อาจควบคุมได้ นอกจากนี้ศาสนายังมีหน้าที่ในการรวมส่วนต่าง ๆ ของสังคมให้มีเอกภาพอีกด้วย (ฉลาดชาย รมิตานนท์ 2527: 72) ในขณะเดียวกันศาสนาก็มีบทบาทต่อสถาบันการศึกษา ดังจะเห็นได้จากการศึกษาในสมัยอดีตของไทยมีการศึกษาที่วัด ต่อมา มีการจัดตั้งโรงเรียนวัด ศาสนาอิสลามมีการเรียนที่มัสยิดและตั้งเป็นโรงเรียนสอนศาสนาอิสลามหรือที่เรียกว่าปอเนาะในปัจจุบัน สำหรับศาสนาคริสต์นั้น ในสมัยโบราณเมื่อบาทหลวงเข้ามาเผยแผ่ศาสนาในประเทศไทยได้มีการจัดตั้งโรงเรียนโบสถ์หรือคอนแวนต์ (Convent) ขึ้น

สถาบันศาสนามีบทบาทต่อการจัดการศึกษาในทุกระดับการศึกษาคือตั้งแต่ระดับอนุบาลจนถึงอุดมศึกษา สำหรับการศึกษาขั้นสูงหรืออุดมศึกษานั้น มีสถาบันการศึกษาที่ได้รับการอุปการะจากสถาบันทางศาสนา ศาสนาพุทธ ได้แก่ มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย และวิทยาลัยพุทธศาสนานานาชาติ ศาสนาคริสต์ ได้แก่ มหาวิทยาลัยอัสสัมชัญ มหาวิทยาลัยพายัพ มหาวิทยาลัยคริสเตียน มหาวิทยาลัยเซนต์จอห์น มหาวิทยาลัยนานาชาติเอเชีย-แปซิฟิก วิทยาลัยเซนต์หลุยส์ วิทยาลัยนานาชาติเซนต์เทเรซา และวิทยาลัยแสงธรรม ศาสนาอิสลาม ได้แก่ มหาวิทยาลัยฟาฏอนี เป็นต้น (สถาบันการอุดมศึกษา. 2558: ออนไลน์)

สำหรับประเทศไทยศาสนาคริสต์มีบทบาทต่อการสนับสนุนสถาบันการศึกษาเป็นอย่างมาก ไม่ว่าจะเป็นการศึกษาระดับใด โดยเฉพาะอย่างยิ่งการศึกษาในระดับอุดมศึกษา คริสตจักรได้ให้การสนับสนุนการจัดการศึกษา ไม่ว่าจะเป็นเรื่องการลงทุนในเรื่องอาคารสถานที่ บุคลากรทางการศึกษา และอุปกรณ์ทางการศึกษาซึ่งมีจำนวนสถาบันอุดมศึกษาที่คริสตจักรให้การสนับสนุนถึง 8 แห่งด้วยกัน ดังได้กล่าวข้างต้น

เมื่อศาสนามีความสำคัญต่อมนุษย์ตามที่กล่าวแล้ว มนุษย์จำเป็นต้องมีการปฏิบัติทางศาสนา (Religious Practices) ที่ตนนับถือ เพราะเป็นการกระทำของบุคคลในชีวิตประจำวันตามหลักธรรมคำสั่งสอนของศาสนาที่ตนนับถือนั้น (งามตา วณินทานนท์. 2536: 21) จากการพิจารณาความหมายดังกล่าวแล้วพอประมวลการปฏิบัติทางศาสนาที่มีศาสนิกชนนับถือมากในประเทศไทยตามลำดับได้ว่า การปฏิบัติทางพุทธศาสนาเป็นการกระทำตามคำสั่งสอนของพระพุทธเจ้าและ

พระสงฆ์ผู้สืบทอดศาสนา (พระเทพเวที. 2532: 6) ส่วนการปฏิบัติทางศาสนาอิสลามเป็นการประพฤติปฏิบัติที่แสดงออกถึงความรู้ ความเข้าใจในหลักศรัทธา และหลักการปฏิบัติในอิสลาม มีการปฏิบัติตามหลักการปฏิบัติได้อย่างถูกต้องและปฏิบัติอย่างสม่ำเสมอจนเป็นกิจนิสัยตลอดจนเห็นคุณค่าของการปฏิบัติศาสนกิจ โดยพฤติกรรมที่แสดงออกต้องวางอยู่บนพื้นฐานของคัมภีร์อัล-กรุอันและวจนะของท่านศาสดามุฮัมมัด (ตุวันอารง ยีบากา. 2549: 10) และการปฏิบัติทางศาสนาคริสต์เป็นพฤติกรรมที่คาดหวังของคริสตชนในการเข้าร่วมประชุมชนกับคนหมู่มากเพื่อเข้าร่วมพิธีมหาสนิทศักดิ์สิทธิ์ การสวดภาวนา การอธิษฐาน การขอคำปรึกษากับบาทหลวงหรือแม่ชีในการแก้ปัญหาส่วนบุคคล และการเข้าร่วมในการประชุมการสนับสนุนทางศาสนาหรือกิจกรรมต่าง ๆ ทางศาสนา (Calamba. 1982)

คริสตจักรเซเวนธ์เดย์แอ๊ดเวนตีส (Seventh-day Adventist Church) เป็นองค์การทางศาสนาหนึ่งที่มีพันธกิจการประกาศศาสนาควบคู่ไปกับด้านอื่น ๆ ได้แก่ การสาธารณสุข การศึกษา การบรรเทาทุกข์ ฯลฯ ในด้านการศึกษา มีการจัดการศึกษาตั้งแต่ระดับปฐมวัยถึงระดับอุดมศึกษา โดยมีมหาวิทยาลัยนานาชาติเอเซีย-แปซิฟิกเป็นสถาบันอุดมศึกษาของคริสตจักรในภาคพื้นเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ จัดตั้งขึ้นภายใต้มูลนิธิคริสเตียนเมดิคอลเซเวนธ์เดย์แอ๊ดเวนตีสแห่งประเทศไทย (Christian Medical Foundation of Seventh-day Adventists Church of Thailand) สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการอุดมศึกษา กระทรวงศึกษาธิการ เปิดสอนระดับปริญญาบัณฑิตและปริญญามหาบัณฑิตในหลักสูตรภาษาไทยและหลักสูตรนานาชาติ มี 2 วิทยาเขต คือวิทยาเขตมวกเหล็ก อำเภอมวกเหล็ก จังหวัดสระบุรี และวิทยาเขตกรุงเทพฯ มหาวิทยาลัยจัดการศึกษาตามหลักปรัชญาของคริสตจักรเซเวนธ์เดย์แอ๊ดเวนตีส โดยคริสตจักรมีแบบแผนหรือหลักทางศาสนาเพื่อเป็นแนวปฏิบัติให้ผู้เรียนเป็นคนดี คนเก่ง และมีสุข ตามเจตนารมณ์ของพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ อย่างไรก็ตามถึงแม้มีการจัดการศึกษาโดยใช้หลักศาสนา แต่ยังมีผู้เรียนบางส่วนที่เป็นคริสเตียนเซเวนธ์เดย์แอ๊ดเวนตีสละเลยการปฏิบัติทางศาสนาที่ตนนับถือ จากรายงานการเข้าร่วมกิจกรรมทางศาสนาของนักศึกษาระดับอุดมศึกษา ระดับปริญญาตรีในปี 2557 พบว่าคณะพยาบาลศาสตร์มิชชั่น กรุงเทพฯ นักศึกษาทั้งหมดเป็นนักศึกษาที่พักในหอพักของวิทยาเขต มีการปฏิบัติทางศาสนาในหัวข้อต่อไปนี้ การนมัสการมีการปฏิบัติมากคิดเป็นร้อยละ 80 การถวายสิบลด (Tithe offering) มีการปฏิบัติน้อยมากคิดเป็นร้อยละ 20 การรักษาวินสบบาโต (Sabbath keeping) มีการปฏิบัติน้อยมากคิดเป็นร้อยละ 20 การปฏิบัติต่อผู้อื่นมีการปฏิบัติปานกลางคิดเป็นร้อยละ 60 การปฏิบัติพิธีกรรมทางศาสนามีการปฏิบัติน้อยมากคิดเป็นร้อยละ 20 และการปฏิบัติกิจกรรมโบสถ์มีการปฏิบัติมากคิดเป็นร้อยละ 80 (ฝ่ายกิจการนักศึกษา คณะพยาบาลศาสตร์มิชชั่น กรุงเทพฯ. 2557) ส่วนการปฏิบัติทางศาสนาของนักศึกษามหาวิทยาลัยนานาชาติเอเซีย-แปซิฟิก วิทยาเขตมวกเหล็ก นักศึกษาร้อยละ 84.31 เป็นนักศึกษาที่พักในหอพักของวิทยาเขต พบว่ามีจำนวน 271 คน จากนักศึกษาเซเวนธ์เดย์แอ๊ดเวนตีส 878 คน หรือคิดเป็นร้อยละ 30.86 ที่เข้าร่วมกิจกรรมทางศาสนา ในจำนวนที่เข้าร่วมกิจกรรมทางศาสนา เข้าร่วมกิจกรรมมากกว่าร้อยละ 75 คิดเป็นร้อยละ 75 เข้าร่วมกิจกรรมร้อยละ 50-75 คิดเป็นร้อยละ 10 เข้าร่วมกิจกรรมร้อยละ 25-50 คิดเป็นร้อยละ 6

และเข้าร่วมกิจกรรมน้อยกว่าร้อยละ 25 คิดเป็นร้อยละ 9 (คริสตจักรเซเวนเดย์แอ๊ดเวนตีส มหาวิทยาลัยนานาชาติเอเชีย-แปซิฟิก วิทยาเขตมวกเหล็ก. 2557) จะเห็นได้ว่านักศึกษาเซเวนเดย์แอ๊ดเวนตีสเองถึงแม้จะพักอยู่ในวิทยาเขต และมีแบบแผนการปฏิบัติตามหลักเซเวนธ์เดย์แอ๊ดเวนตีสแล้วก็ตาม แต่ยังมีส่วนหนึ่งที่ยังละเลยต่อการปฏิบัติศาสนาดังข้อมูลที่กล่าวข้างต้น

การละเลยต่อการปฏิบัติศาสนาดังกล่าวข้างต้นจะส่งผลทั้งต่อตนเอง ผู้อื่น สังคม และคริสตจักรหลายด้าน ไม่ว่าจะเป็นปัญหาทางจริยธรรม ความประพฤติที่ดีที่ชอบซึ่งเป็นแบบแผนของการปฏิบัติตามหลักเกณฑ์ที่ยึดถือกันทางศาสนา เช่น การประพฤติตน หรือการปฏิบัติตามศีลตามธรรมซึ่งเป็นข้อบัญญัติแห่งศาสนาที่ควรจะเป็น หากมีการละเว้นการปฏิบัติทางศาสนานักศึกษาอาจใช้เวลาเหล่านี้ในการเข้ากลุ่มกับเพื่อนที่ไม่ศรัทธาศาสนา ใช้เวลาไปในทางที่ไม่ถูกไม่ควร ทำให้เกิดพฤติกรรมเลียนแบบเพื่อนเพราะบุคคลในวัยนี้ต้องการการยอมรับจากกลุ่มเพื่อน ชอบเลียนแบบเพื่อนซึ่งเป็นตัวแบบทำให้ซึมซับสิ่งที่ได้รับได้ง่าย จากข้อมูลของกรมพินิจและคุ้มครองเด็กและเยาวชน พบว่าเด็กและเยาวชนมีการกระทำผิดในช่วงปี 2551-2554 ลดลง แต่ในปี 2555 กลับเพิ่มสูงกว่าทุกปีคือร้อยละ 19.98 สาเหตุใหญ่มาจากการคบเพื่อน เนื่องจากเด็กและเยาวชนเป็นวัยที่อยู่ในช่วงของการปรับตัว มีการเลียนแบบพฤติกรรมและต้องการการยอมรับในกลุ่มเพื่อน ดังนั้นอิทธิพลของกลุ่มเพื่อนจึงเป็นสิ่งสำคัญ (อรอุมา เจริญสุข. 2552: 2) นอกจากนี้การไม่ปฏิบัติทางศาสนายังทำให้เกิดปัญหาความสัมพันธ์ทางสังคมอันเนื่องมาจากการเปลี่ยนแปลงทางสังคมไปสู่สังคม “โลกาภิวัตน์” (Globalization) การดำเนินชีวิตและมีทัศนะเชิงโลกียวิสัย (Secularization) ได้เข้ามามีบทบาทในชีวิตประจำวันในทุก ๆ ด้าน ความสัมพันธ์ระหว่างบุคคลจึงลดลง แม้ว่าครอบครัวจะให้ความสำคัญอย่างมากต่อการพัฒนาบุตรให้เป็นคนดีที่เก่งและมีสุข แต่ในสภาวะที่ตนเองต้องประกอบอาชีพเพื่อความอยู่รอดจากสภาวะทางเศรษฐกิจและสังคมในปัจจุบัน ทำให้ละเลยหรือมองข้ามการปลูกฝังความรู้สึกนึกคิดและการส่งเสริมคุณธรรมและจริยธรรมที่ดีงามให้แก่เด็กและเยาวชน ทำให้ขาดภูมิคุ้มกันทางจิตใจในการพัฒนาตนให้เป็นคนเก่งดีและมีความสุขและเป็นผลให้การพัฒนาทางสังคมและเศรษฐกิจขาดความสมดุล (อรอุมา เจริญสุข. 2552: 2) การไม่ปฏิบัติทางศาสนายังทำให้ขาดความเป็นมนุษย์ที่สมบูรณ์ซึ่งจะต้องมีความสมบูรณ์ทั้งทางร่างกาย จิตใจ ความรู้ และคุณธรรมของนักศึกษา โดยประพฤติปฏิบัติตนในสิ่งที่ดีที่ถูกต้องเหมาะสมตามกฎเกณฑ์หรือบรรทัดฐานของสังคมคริสเตียนเซเวนเดย์แอ๊ดเวนตีส ประการสุดท้ายการไม่ปฏิบัติทางศาสนายังทำให้ขาดมาตรฐานของคุณภาพบัณฑิตตามกรอบมาตรฐานการเรียนรู้ซึ่งสำนักงานคณะกรรมการการอุดมศึกษาได้กำหนดไว้ว่าจะต้องมีอย่างน้อย 5 ด้านคือ 1) ด้านคุณธรรม จริยธรรม 2) ด้านความรู้ 3) ด้านทักษะทางปัญญา 4) ด้านทักษะความสัมพันธ์ระหว่างบุคคลและความรับผิดชอบ 5) ด้านทักษะการวิเคราะห์เชิงตัวเลข การสื่อสารและการใช้เทคโนโลยี (สำนักงานคณะกรรมการการอุดมศึกษา. 2557) การไม่ปฏิบัติทางศาสนาจึงส่งผลต่อด้านคุณธรรมจริยธรรมอันเป็นคุณลักษณะในจิตใจที่ดีงาม หลักการคิดเกี่ยวกับคุณงามความดี ความถูกต้อง ไม่ถูกต้อง ความดี ความชั่วต่อสถานการณ์ต่าง ๆ ที่กรอบมาตรฐานคุณวุฒิระดับอุดมศึกษาแห่งชาติได้กำหนดไว้

จากการศึกษางานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการปฏิบัติทางศาสนาในประเทศไทยส่วนใหญ่เป็นงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการปฏิบัติศาสนกิจทางพุทธศาสนา เช่น งานวิจัยของธีรภูมิ ทองโอษฐ์ (2544) พระมหาถาวร กระจุกไชย (สิทธิธาดา) (2548) พระครูวัชรเมธคุณ สุขเมธโส กร้าวฤกษ์ (2549) พระปลัดสุวรรณ์ โกวิท (2552) และงานวิจัยของพระกิตติพัฒน์ อุตตโม (เจริญสุข) (2554) งานวิจัยที่กล่าวมานี้ล้วนเป็นการศึกษาที่มุ่งเน้นการปฏิบัติศาสนกิจของผู้สืบทอดพระพุทธศาสนา คือพระสงฆ์ โดยศึกษาองค์ประกอบการปฏิบัติศาสนกิจใน 6 ด้านคือ ด้านการปกครอง ด้านการศาสนศึกษา ด้านการศึกษาสงเคราะห์ ด้านการเผยแผ่พระพุทธศาสนา ด้านการสาธารณูปการ และด้านการสาธารณสงเคราะห์ ผลการวิจัยสรุปได้ว่า บทบาทของพระสงฆ์ต่อการปฏิบัติศาสนกิจทั้ง 6 ด้านโดยรวมอยู่ในระดับมาก ส่วนใหญ่มุ่งเน้นด้านการพัฒนาบุคคลให้มีความรู้คุณธรรม ตลอดจนส่งเสริมให้ได้รับการศึกษาที่สูงขึ้น และเน้นให้ทำประโยชน์แก่สังคม ส่วนงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการปฏิบัติทางศาสนาของต่างประเทศของคาลัมบา (Calamba. 1982) พบว่าปัจจัยที่มีผลต่อการปฏิบัติศาสนาของนักเรียนของโรงเรียนมัธยมคือ การกำหนดเป้าหมายแนวใหม่ของนักเรียน เพื่อนนักเรียนคาทอลิก เจตคติต่อการเรียนการสอนทางศาสนา ศาสนาของบิดา และเพศ นอกจากนี้ งานวิจัยต่างประเทศให้ความสนใจศึกษาคุณสมบัติพิเศษของบุคลิกภาพกับการปฏิบัติศาสนาและการกำหนดเป้าหมาย (Hills; et al. 2004) การปฏิบัติศาสนาในครอบครัวที่เคร่งศาสนา (Marks. 2004.) ความสัมพันธ์ทางจิตวิญญาณและสุขภาพ (Maselko; & Kubzansky. 2005) ศาสนาและพฤติกรรมทางสังคม (Saroglou; et al. 2005) เครือข่ายทางสังคมและความพึงพอใจในชีวิต (Lim; & Putnam. 2010) การแสดงตนทางศาสนา ความเชื่อ และการปฏิบัติ (Güngör; Fleischmann; & Phalet. 2011) และการเปลี่ยนเจตคติต่อการปฏิบัติศาสนาของนักศึกษาระดับมหาวิทยาลัย (Pilkington; Poppleton; & Robertshaw. 2011) ผลการศึกษาโดยรวมจากงานวิจัยดังกล่าวข้างต้นเป็นการปฏิบัติศาสนากับแนวทางการดำเนินชีวิตประจำวัน

จากการประมวลเอกสารที่เกี่ยวข้องยังพบว่า การศึกษาที่เกี่ยวข้องกับการปฏิบัติทางศาสนาในประเทศไทยมีอยู่จำกัด โดยเฉพาะอย่างยิ่งการปฏิบัติทางศาสนาของผู้นับถือศาสนาคริสต์ นิกายโปรเตสแตนต์ คณะเซเว่นธ์เดย์แอ๊ดเวนตีส (Seventh-day Adventist) ยังไม่ปรากฏงานวิจัยใดในประเทศที่ศึกษาเรื่องดังกล่าว ผู้วิจัยจึงสนใจที่จะศึกษาการปฏิบัติทางศาสนาของคริสเตียนเซเว่นธ์เดย์แอ๊ดเวนตีส ในการศึกษาครั้งนี้ผู้วิจัยใช้การผสมผสานแนวคิด 2 ทฤษฎี คือหลักการทางศาสนาของคริสตจักรเซเว่นธ์เดย์แอ๊ดเวนตีส (Seventh-day Adventist Church Principles) (คริสตจักรเซเว่นธ์เดย์แอ๊ดเวนตีสแห่งประเทศไทย. 2551: 32-45) และรูปแบบทฤษฎีปฏิสัมพันธ์นิยม (Interactionism Model) ของแมกนัสสันและเอนด์เลอร์ (Magnuson; & Endler. 1977) ที่มีความเชื่อว่าสาเหตุที่สำคัญของพฤติกรรมบุคคลมี 4 ด้านคือ ปัจจัยด้านสถานการณ์ (Situational Factor) ปัจจัยด้านจิตลักษณะเดิม (Psychological Factor) ปฏิสัมพันธ์ระหว่างปัจจัยด้านสถานการณ์กับปัจจัยด้านจิตลักษณะเดิมของบุคคลในขณะเผชิญสถานการณ์เรียกว่าปฏิสัมพันธ์ระหว่างปัจจัยปฏิสัมพันธ์แบบกลไก (Mechanical Interaction) และปัจจัยด้านจิตลักษณะตามสถานการณ์

ดังนั้น การพัฒนาแบบจำลองโครงสร้างความสัมพันธ์เชิงสาเหตุการปฏิบัติทางศาสนาตามหลักเซเว่นธ์เดย์แอ๊ดเวนตีส ด้วยการประยุกต์ใช้กรอบแนวคิดปฏิสัมพันธ์นิยม (Interactionism) ผู้วิจัยเชื่อว่าการวิจัยครั้งนี้จะได้ข้อค้นพบที่เป็นประโยชน์ต่อคริสตจักรและผู้ที่มีส่วนเกี่ยวข้อง ในการกำหนดแนวทางและส่งเสริมและพัฒนาปัจจัยต่าง ๆ ที่เป็นปัจจัยเชิงสาเหตุที่ส่งผลต่อการปฏิบัติทางศาสนาตามหลักเซเว่นธ์เดย์แอ๊ดเวนตีสของนักศึกษาระดับปริญญาตรีที่พึงประสงค์ต่อไป

ความมุ่งหมายของการวิจัย

1. เพื่อวิเคราะห์องค์ประกอบการปฏิบัติทางศาสนาตามหลักเซเว่นธ์เดย์แอ๊ดเวนตีสของนักศึกษาระดับปริญญาตรี มหาวิทยาลัยนานาชาติเอเชีย-แปซิฟิก
2. เพื่อสร้างและพัฒนาแบบจำลองโครงสร้างความสัมพันธ์ปัจจัยเชิงสาเหตุการปฏิบัติทางศาสนาตามหลักเซเว่นธ์เดย์แอ๊ดเวนตีสของนักศึกษาระดับปริญญาตรี มหาวิทยาลัยนานาชาติเอเชีย-แปซิฟิก
3. เพื่อตรวจสอบความกลมกลืนของแบบจำลองโครงสร้างความสัมพันธ์ปัจจัยเชิงสาเหตุการปฏิบัติทางศาสนาตามหลักเซเว่นธ์เดย์แอ๊ดเวนตีสของนักศึกษาระดับปริญญาตรี มหาวิทยาลัยนานาชาติเอเชีย-แปซิฟิก

ความสำคัญของการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้เป็นการศึกษาทางพฤติกรรมศาสตร์ โดยบูรณาการศาสตร์ทางด้านจิตวิทยา สังคมวิทยา การศึกษา และศาสนา เพื่อทำความเข้าใจ อธิบาย ทำนายพฤติกรรมการปฏิบัติทางศาสนาของนักศึกษามหาวิทยาลัยนานาชาติเอเชีย-แปซิฟิก โดยใช้สหวิทยาการในการศึกษาพฤติกรรมเพราะศาสตร์เพียงสาขาเดียวไม่สามารถอธิบายพฤติกรรมได้ทั้งหมดเนื่องจากตัวแปรที่ศึกษามีความหลากหลายและมีความแตกต่างกัน การบูรณาการสหวิทยาการจะทำให้สามารถศึกษาปัจจัยเชิงสาเหตุที่ส่งผลต่อการปฏิบัติทางศาสนาได้ครบถ้วน โดยศึกษาองค์ประกอบการปฏิบัติทางศาสนา และศึกษาถึงอิทธิพลด้านพฤติกรรม ด้านจิตลักษณะ ด้านจิตลักษณะตามสถานการณ์ และด้านสถานการณ์ของเซเว่นธ์เดย์แอ๊ดเวนตีสที่ส่งผลต่อการปฏิบัติทางศาสนาตามหลักเซเว่นธ์เดย์แอ๊ดเวนตีสของนักศึกษาระดับปริญญาตรี มหาวิทยาลัยนานาชาติเอเชีย-แปซิฟิกซึ่งผลที่ได้จากการศึกษาก่อให้เกิดคุณค่าทั้งทางด้านทฤษฎีและด้านการปฏิบัติดังนี้

ความสำคัญในเชิงทฤษฎี

1. เป็นการบูรณาการความรู้ทฤษฎีทางพฤติกรรมศาสตร์ จิตวิทยา สังคมวิทยา การศึกษา และทฤษฎีทางศาสนาคริสต์ นิกายโปรเตสแตนต์ (Protestantism Christian) ของคริสตจักรเซเว่นธ์เดย์แอ๊ดเวนตีส (Seventh-day Adventist Church) ทำให้สามารถอธิบายพฤติกรรมการปฏิบัติทางศาสนาตามหลักเซเว่นธ์เดย์แอ๊ดเวนตีสของนักศึกษาระดับปริญญาตรี มหาวิทยาลัยนานาชาติ

เอเชีย-แปซิฟิก จากการบูรณาการตัวแปรสำคัญตามรูปแบบทฤษฎีปฏิสัมพันธ์นิยม (Interactionism Model) ได้

2. ทำให้ได้ข้อค้นพบเกี่ยวกับการนำรูปแบบปฏิสัมพันธ์นิยมมาใช้ในการกำหนดกรอบแนวคิดในการวิจัย ทั้งนี้ถ้าหากผลการวิจัยเป็นไปตามสมมุติฐานก็แสดงให้เห็นได้ว่ารูปแบบปฏิสัมพันธ์นิยมมีความเหมาะสมในการนำมาเป็นกรอบแนวคิดในการวิจัยเพื่ออธิบายสาเหตุของพฤติกรรมทางปฏิบัติทางศาสนาตามหลักเซเวนต์เดย์แอ๊ดเวนตีสของนักศึกษาระดับปริญญาตรี มหาวิทยาลัยนานาชาติเอเชีย-แปซิฟิก

3. ทำให้ได้องค์ความรู้เกี่ยวกับการปฏิบัติทางศาสนาตามหลักเซเวนต์เดย์แอ๊ดเวนตีสของนักศึกษาระดับปริญญาตรี มหาวิทยาลัยนานาชาติเอเชีย-แปซิฟิก ใน 5 ด้าน ประกอบด้วย 1) ด้านการปฏิบัติต่อพระเจ้า 2) ด้านการปฏิบัติต่อสังคม 3) ด้านการปฏิบัติต่อตนเอง 4) ด้านการปฏิบัติพิธีกรรม 5) ด้านการปฏิบัติกิจกรรมโบสถ์

ความสำคัญในเชิงปฏิบัติ

1. ทำให้ทราบถึงปัจจัยเชิงสาเหตุที่สำคัญที่ส่งผลต่อการปฏิบัติทางศาสนาตามหลักเซเวนต์เดย์แอ๊ดเวนตีสของนักศึกษาระดับปริญญาตรี มหาวิทยาลัยนานาชาติเอเชีย-แปซิฟิก และใช้องค์ความรู้นี้ไปใช้ประกอบการกำหนดนโยบายกิจกรรมทางศาสนา นโยบายทางการศึกษา

2. ทำให้ได้ข้อมูลที่มีความสำคัญและเป็นประโยชน์ต่อแผนกศาสนกิจของมหาวิทยาลัยในการวางแผนเพื่อส่งเสริมและพัฒนาการจัดกิจกรรมทางศาสนา และกำหนดเป็นนโยบายในการจัดการศึกษา

3. ทำให้สำนักงานมูลนิธิคริสตจักรเซเวนต์เดย์แอ๊ดเวนตีสแห่งประเทศไทยใช้เป็นข้อมูลในการวางกลยุทธ์ในการเผยแผ่หรือจัดกิจกรรมทางศาสนาให้กับสมาชิกคริสตจักรต่อไป

ขอบเขตของการวิจัย

1. ประชากร

ประชากรที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้คือ นักศึกษาที่นับถือศาสนาคริสต์ นิกายโปรเตสแตนต์ คณะเซเวนต์เดย์แอ๊ดเวนตีสที่ศึกษาในระดับปริญญาตรี มหาวิทยาลัยนานาชาติเอเชีย-แปซิฟิก ทั้งวิทยาเขตกรุงเทพฯ และวิทยาเขตมวกเหล็ก รวมจำนวนประชากร 698 คน

2. กลุ่มตัวอย่าง

กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้คือ นักศึกษาที่นับถือศาสนาคริสต์ นิกายโปรเตสแตนต์ คณะเซเวนต์เดย์แอ๊ดเวนตีสที่ศึกษาในระดับปริญญาตรี มหาวิทยาลัยนานาชาติเอเชีย-แปซิฟิก ภาคการศึกษาที่ 2 ปีการศึกษา 2558 ทั้งวิทยาเขตกรุงเทพฯ และวิทยาเขตมวกเหล็ก รวมจำนวนกลุ่มตัวอย่าง 567 คน

ตัวแปรที่ใช้ในการวิจัย

ตัวแปรที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ ประกอบด้วย

1. ตัวแปรปัจจัยเชิงเหตุ ได้แก่

1.1 ปัจจัยด้านจิตลักษณะ

1.1.1 สุขภาวะ

1.1.1.1 สุขภาวะกาย

1.1.1.2 สุขภาวะจิต

1.1.2 ความรู้ทางศาสนา

1.1.3 บุคลิกภาพแบบอ่อนโยน

1.1.4 การยึดมั่นในหลักศาสนา

1.1.4.1 การรักพระเจ้า

1.1.4.2 การรักเพื่อนมนุษย์

1.2 ปัจจัยด้านสถานการณ์

1.2.1 การดำรงชีวิตแบบเซเวนธ์เดย์แอ๊ดเวนตีส

1.2.1.1 ชีวิตครอบครัว

1.2.1.2 สุขภาพอนามัย

1.2.1.3 การพักผ่อน

1.2.1.4 การประมาณตน

1.2.2 การถ่ายทอดทางศาสนา

1.2.2.1 ครอบครัว

1.2.2.2 กลุ่มเพื่อน

1.2.2.3 สถาบันศาสนา

1.2.3 การสนับสนุนจากคริสตจักร

1.2.3.1 การให้คำปรึกษา

1.2.3.2 การแนะนำศีลธรรม

1.2.3.3 ทุนการศึกษา

1.2.3.4 การทำงานขณะศึกษา

1.2.3.5 สาธารณูปโภค

1.3 ปัจจัยด้านจิตลักษณะตามสถานการณ์

1.3.1 เจตคติต่อการปฏิบัติศาสนา

1.4 ปัจจัยด้านพฤติกรรม

1.4.1 การประกาศศาสนา

1.4.1.1 การพูด

1.4.1.2 การเขียน

1.4.1.3 การประพจน์เป็นแบบอย่างให้เห็น

2. ตัวแปรตาม คือการปฏิบัติทางศาสนา (Religious Practices) ตามหลักเซเวนธ์เดย์ แอดเวนติส มี 5 ด้าน ได้แก่

- 2.1 การปฏิบัติต่อพระเจ้า
- 2.2 การปฏิบัติต่อสังคม
- 2.3 การปฏิบัติต่อตนเอง
- 2.4 การปฏิบัติพิธีกรรม
- 2.5 การปฏิบัติกิจกรรมโบสถ์

นิยามศัพท์เฉพาะ

1. นักศึกษาระดับปริญญาตรี หมายถึง นักศึกษาที่ศึกษาในระดับปริญญาบัณฑิต หลักสูตร 4 ปี มหาวิทยาลัยนานาชาติเอเชีย-แปซิฟิกที่นับถือศาสนาคริสต์ นิกายโปรเตสแตนต์ คณะเซเวนธ์เดย์แอดเวนติส

2. บัพติศมา (Baptism) หมายถึง การจุ่มร่างกายลงในน้ำทั้งตัวเพื่อเป็นการยืนยันความเชื่อที่มีต่อพระเยซู ในพระคริสตธรรมคัมภีร์ถือว่าการบัพติศมาเป็นศาสนพิธีสำหรับการรับเข้าเป็นสมาชิกคริสตจักร ดังปรากฏในพระคริสตธรรมคัมภีร์มัทธิว บทที่ 28 ข้อ 19 ซึ่งกล่าวว่า “เหตุฉะนั้น เจ้าทั้งหลายจงออกไปสั่งสอนชนทุกชาติให้เป็นสาวกของเรา ให้รับบัพติศมาในพระนามแห่งพระบิดา พระบุตร และพระวิญญาณบริสุทธิ์” (สมาคมพระคริสตธรรมไทย. 2544: 52) การบัพติศมานี้ศาสนาจารย์ (Minister) ของคริสตจักรเซเวนธ์เดย์แอดเวนติสจะเป็นผู้ทำพิธีให้กับบุคคลที่ตัดสินใจมานับถือศาสนาคริสต์ นิกายโปรเตสแตนต์ คณะเซเวนธ์เดย์แอดเวนติส (Seventh-day Adventist)

3. พิธีมหาสนิท (Communion Service) หมายถึง พิธีที่แสดงถึงการเข้ามีส่วนร่วมในสัญลักษณ์แห่งการรับเอาพระวรกายและพระโลหิตของพระเยซู เป็นการแสดงออกถึงความเชื่อที่มีต่อพระองค์ ผู้ร่วมพิธีจะได้ทบทวนตนเองเพื่อกลับใจใหม่และสารภาพความผิดบาปของตนเอง ในพิธีจะมีการล้างเท้าให้กันและกันเพื่อแสดงให้เห็นถึงการชำระตัวใหม่ แสดงออกถึงความยินดีรับใช้กันและกันตามแบบอย่างการถ่อมตัวของพระคริสต์ ดังปรากฏในพระคริสตธรรมคัมภีร์มัทธิว บทที่ 26 ข้อ 26-28 ได้กล่าวไว้ว่า “ระหว่างอาหารมือนั้นพระเยซูทรงหยิบขนมปังมาและเมื่อถวายสาธุการแล้ว ทรงหักส่งให้แก่เหล่าสาวกตรัสว่า จงรับกินเถิดนี่เป็นกายของเรา แล้วพระองค์จึงทรงหยิบถ้วยโมทนาพระคุณและส่งให้เขา ตรัสว่าจงรับไปดื่มทุกคนเถิด ด้วยว่านี่เป็นโลหิตของเราอันเป็นโลหิตแห่งพันธสัญญาซึ่งต้องหลั่งออกเพื่อยกบาปโทษคนเป็นอันมาก” (สมาคมพระคริสตธรรมไทย. 2544: 46) พิธีมหาสนิทจะมีการรับประทานขนมปังไร้เชื้อและดื่มน้ำองุ่น เมื่อเสร็จพิธีหากมีขนมปังและน้ำองุ่นเหลือจะต้องนำไปฝังดินเท่านั้น

4. วันสะบาโต (Sabbath Day) สะบาโตแปลว่าหยุดพัก หมายถึง วันที่เจ็ดหลังจากพระเจ้าได้ทรงสร้างโลกและทุกสิ่งในหกวันแล้ว พระเจ้าได้กำหนดวันสะบาโตเพื่อมวลมนุษย์จะได้ระลึกถึงการเนรมิตสร้างของพระองค์ โดยกำหนดให้ถือรักษาวนสะบาโตเป็นวันบริสุทธิ์ (Sabbath as a holy day) นับตั้งแต่ดวงอาทิตย์ตกดินในตอนเย็นวันศุกร์จนถึงดวงอาทิตย์ตกดินในตอนเย็นวันเสาร์ โดยยึดตามคำสอนในพระคริสตธรรมคัมภีร์อย่างถูกต้องและเคร่งครัด ดังปรากฏในพระคริสตธรรมคัมภีร์อพยพ บทที่ 20 ข้อ 8-11 ได้กล่าวไว้ว่า “จงระลึกถึงวันสะบาโตถือเป็นวันบริสุทธิ์ จงทำการงานทั้งสิ้นของเจ้าหกวัน แต่วันที่เจ็ดนั้นเป็นสะบาโตพระเจ้าของเจ้า ในวันนั้นอย่ากระทำการงานใด ๆ ไม่ว่าเจ้าเองหรือบุตรชายบุตรหญิงของเจ้า หรือทาสทาสีของเจ้า หรือสัตว์ใช้งานของเจ้า หรือแบกที่อาศัยอยู่ในประตูเมืองของเจ้าเพราะในหกวันพระเจ้าทรงสร้างฟ้าและแผ่นดิน ทะเล และสรรพสิ่งซึ่งมีอยู่ในที่เหล่านั้นแต่ในวันที่เจ็ดทรงพัก เพราะฉะนั้นพระเจ้าทรงอวยพระพรวันสะบาโต และทรงตั้งวันนั้นไว้เป็นวันบริสุทธิ์” (สมาคมพระคริสตธรรมไทย. 2544: 96)

5. คริสตจักรเซเว่นธ์เดย์แอ๊ดเวนตีส (Seventh-day Adventist Church) หมายถึง ประชาคมที่เชื่อและรับพระเยซูเป็นพระผู้ไถ่บาปของผู้นับถือศาสนาคริสต์ นิกายโปรเตสแตนต์ (Protestantism Christian) ที่ถือรักษาวนที่เจ็ด (Seventh-day) ของสัปดาห์เป็นวันบริสุทธิ์ตามพระคริสตธรรมคัมภีร์และปฏิบัติศาสนกิจที่โบสถ์หรือสถานนมัสการในวันที่เจ็ด (วันเสาร์) คริสตจักรเซเว่นธ์เดย์แอ๊ดเวนตีสเน้นการสอนเกี่ยวกับวาระสุดท้ายของโลก และการเสด็จกลับมาของพระเยซูในวันพิพากษา เพื่อชำระโลกให้บริสุทธิ์อีกครั้ง (คริสตจักรเซเว่นธ์เดย์แอ๊ดเวนตีสแห่งประเทศไทย. 2556: ออนไลน์)

6. คริสเตียนเซเว่นธ์เดย์แอ๊ดเวนตีส หมายถึง บุคคลที่นับถือศาสนาคริสต์ นิกายโปรเตสแตนต์ คณะเซเว่นธ์เดย์แอ๊ดเวนตีส (Seventh-day Adventist) และปฏิบัติศาสนกิจในวันที่เจ็ด (Seventh-day) ของสัปดาห์

7. ข่าวประเสริฐ หมายถึง ข่าวเรื่องการมาบังเกิด การสิ้นพระชนม์ การฟื้นคืนพระชนม์ และการเสด็จกลับมาครั้งที่สองของพระเยซูคริสต์ โดยมีความจริง 4 ประการที่ว่า 1) พระเจ้าผู้ทรงรักเมตตาตามมนุษย์ 2) ความบาปทำให้มนุษย์ถูกแยกจากพระเจ้า 3) พระเยซูคริสต์ทรงไถ่มนุษย์ให้หลุดพ้นจากอำนาจความบาปและความทุกข์ 4) มนุษย์ต้องเชื่อวางใจในพระเยซูคริสต์ ข่าวประเสริฐจึงเป็นข่าวดีที่พระเจ้าได้มาบังเกิดเป็นมนุษย์เพื่อไถ่บาปและช่วยให้มนุษย์พ้นจากความพินาศ

นิยามเชิงปฏิบัติการ

ก. กลุ่มตัวแปรตาม

การปฏิบัติทางศาสนาตามหลักเซเว่นธ์เดย์แอ๊ดเวนตีส หมายถึง การที่นักศึกษาประพฤติปฏิบัติตามคำสั่งสอนของศาสนาให้เป็นไปตามระเบียบแบบแผนแห่งศาสนานั้น สามารถนำหลักศาสนามายึดเป็นหลักในการดำเนินชีวิตประจำวันได้อย่างถูกต้อง และมีการปฏิบัติอย่างสม่ำเสมอจนเป็นกิจนิสัยตลอดจนเห็นคุณค่าของการปฏิบัติทางศาสนา ทั้งนี้การปฏิบัติทางศาสนา

ยึดถือตามหลักความเชื่อของคริสตจักรเซเวนธ์เดย์แอ๊ดเวนตีส (Doctrines of the Seventh-day Adventist Church) วัตถุประสงค์ได้ 5 องค์ประกอบ ได้แก่

1. การปฏิบัติต่อพระเจ้า หมายถึง การที่นักศึกษาแสดงความเคารพ ยกย่องบูชาพระผู้เป็นเจ้า โดยยึดหลักตามพระคริสตธรรมคัมภีร์ (Holy Bible) ที่ได้บัญญัติไว้ ได้แก่ การนมัสการพระเจ้า การปฏิบัติตามพระคริสตธรรมคัมภีร์ เป็นต้น

2. การปฏิบัติต่อสังคม หมายถึง การกระทำการหรือการแสดงออกของนักศึกษาต่อชุมชนที่ตนอาศัยอยู่ โดยยึดหลักตามพระคริสตธรรมคัมภีร์ที่ต้องการให้มนุษย์รักเพื่อนบ้านเหมือนรักตนเอง ตลอดจนสังคมของมวลมนุษยชาติซึ่งแสดงออกโดยการบริจาค การทำบุญ การเข้าร่วมกิจกรรมสาธารณกุศล เป็นต้น

3. การปฏิบัติต่อตนเอง หมายถึง การที่นักศึกษาแสดงออกทั้งทางกาย วาจา ใจ ที่เกี่ยวข้องกับตนเองให้เป็นไปตามหลักศาสนา โดยยึดหลักตามพระคริสตธรรมคัมภีร์ ได้แก่ การศึกษาพระคัมภีร์ การอธิษฐาน การละเว้นจากสิ่งเสพติดต่าง ๆ การดูแลสุขภาพร่างกายของตนเอง เป็นต้น

4. การปฏิบัติพิธีกรรม หมายถึง การที่นักศึกษามีการประพฤติตามระเบียบแบบแผนต่าง ๆ ที่ปฏิบัติในทางศาสนาของคริสตจักรเซเวนธ์เดย์แอ๊ดเวนตีส (Seventh-day Adventist Church Principles) ได้แก่ การเข้าร่วมบัพติศมา (Baptism) พิธีมหาสนิท (Communion Service) การนมัสการ (Worship) เป็นต้น

5. การปฏิบัติกิจกรรมโบสถ์ หมายถึง การที่นักศึกษามีการกระทำกิจกรรมต่าง ๆ ที่โบสถ์ได้จัดขึ้น ได้แก่ การจัดกิจกรรมของโบสถ์ที่จัดขึ้นภายในวิทยาเขต (Inreach Church Activities) การสอนพระคัมภีร์ (Bible Sabbath School) เป็นต้น

การปฏิบัติทางศาสนาวัดได้โดยใช้แบบวัดการปฏิบัติทางศาสนาตามหลักเซเวนธ์เดย์แอ๊ดเวนตีสที่ผู้วิจัยสร้างขึ้นมีลักษณะเป็นมาตรวัดประมาณค่า 6 ระดับ ตั้งแต่จริงที่สุดถึงไม่จริงเลย นักศึกษาที่ได้คะแนนสูงแสดงว่ามีการปฏิบัติทางศาสนามากกว่านักศึกษาที่ได้คะแนนต่ำ

ข. กลุ่มตัวแปรอิสระ

1. ด้านจิตลักษณะ มี 4 ตัวแปร ได้แก่ สุขภาวะ ความรู้ทางศาสนา บุคลิกภาพแบบอ่อนโยน และการยึดมั่นในหลักศาสนา

1.1 สุขภาวะ หมายถึง การรับรู้ การประเมินตนเองเกี่ยวกับลักษณะหรือสภาพแห่งความสมบูรณ์ทางร่างกายและจิตใจของนักศึกษาซึ่งไม่ใช่เพียงแต่ความปราศจากโรคหรือทุพพลภาพเท่านั้น ประกอบด้วย 2 ด้านคือ ด้านสุขภาวะกาย หมายถึง ลักษณะหรือสภาพของร่างกายที่มีความสมบูรณ์ แข็งแรง เจริญเติบโตอย่างปกติ ระบบต่าง ๆ ของร่างกายสามารถทำงานได้เป็นปกติ ร่างกายมีความต้านทานโรคได้ดี ปราศจากโรคภัยไข้เจ็บและความทุพพลภาพ ด้านสุขภาวะจิต หมายถึง ลักษณะหรือสภาพของจิตใจที่มีความสมบูรณ์ มีความสดชื่น แจ่มใส สามารถ

ปรับตัวให้เข้ากับการเปลี่ยนแปลงของสังคมและสิ่งแวดล้อมต่างๆ ได้ดี สามารถเผชิญกับปัญหาต่างๆ ได้เป็นอย่างดี และปราศจากความขัดแย้งหรือความสับสนภายในจิตใจ ในการวัดตัวแปรสุขภาวะนี้ ผู้วิจัยได้แยกเป็น 2 ส่วนคือ

1.1.1 แบบวัดสุขภาวะกาย ผู้วิจัยสร้างขึ้นตามพระราชบัญญัติสุขภาพแห่งชาติ พ.ศ. 2550 เป็นมาตรวัดประมาณค่า 6 ระดับ ตั้งแต่จริงที่สุดถึงไม่จริงเลย นักศึกษาที่ได้คะแนนสูงแสดงว่ามีสุขภาวะกายมากกว่านักศึกษาที่ได้คะแนนต่ำ

1.1.2 แบบวัดสุขภาวะจิต ผู้วิจัยนำแบบวัดของกรมสุขภาพจิต กระทรวงสาธารณสุข พ.ศ. 2550 มาปรับให้มีความสอดคล้องกับบริบทและกลุ่มตัวอย่างในการศึกษาค้างนี้ เป็นมาตรวัดประมาณค่า 6 ระดับ ตั้งแต่จริงที่สุดถึงไม่จริงเลย นักศึกษาที่ได้คะแนนสูงแสดงว่ามีสุขภาวะจิตมากกว่านักศึกษาที่ได้คะแนนต่ำ

1.2 ความรู้ทางศาสนา หมายถึง ข้อเท็จจริงทางศาสนาคริสต์นิกายโปรเตสแตนต์ คณะเซเวนธ์เดย์แอ๊ดเวนตีสที่นักศึกษาได้รับจากแหล่งสารสนเทศต่าง ๆ จนเกิดพฤติกรรมที่แสดงถึงความรู้ ความเข้าใจด้านพุทธิพิสัย ในการวัดความรู้ทางศาสนา ผู้วิจัยสร้างแบบวัดขึ้นจากข้อเท็จจริงทางศาสนาคริสต์ นิกายโปรเตสแตนต์ คณะเซเวนธ์เดย์แอ๊ดเวนตีส เป็นมาตรวัด 2 ระดับ คือ “ใช่” และ “ไม่ใช่” นักศึกษาที่ได้คะแนนสูงแสดงว่ามีความรู้ทางศาสนามากกว่านักศึกษาที่ได้คะแนนต่ำ

1.3 บุคลิกภาพแบบอ่อนโยน หมายถึง การที่นักศึกษามีการแสดงออกถึงการผ่อนหนักผ่อนเบาให้แก่กัน ประรองดองกัน อะลุ่มอล่วยกัน ตามแนวคิดบุคลิกห้าองค์ประกอบของคอสตาและแมคเคร (Costa & McCrae. 1992) ได้แก่ การเชื่อใจผู้อื่น ความตรงไปตรงมา ความเอื้อเฟื้อ การคล้อยตามผู้อื่น ความสุภาพ และการมีจิตใจอ่อนไหว ในการวัดบุคลิกภาพแบบอ่อนโยนนี้ ผู้วิจัยสร้างแบบวัดขึ้นตามแนวคิดของคอสตาและแมคเคร (Costa & McCrae. 1992) เป็นมาตรวัดประมาณค่า 6 ระดับ ตั้งแต่จริงที่สุดถึงไม่จริงเลย นักศึกษาที่ได้คะแนนสูงแสดงว่ามีบุคลิกภาพแบบอ่อนโยนมากกว่านักศึกษาที่ได้คะแนนต่ำ

1.4 การยึดมั่นในหลักศาสนา หมายถึง การที่นักศึกษามีความรู้สึกรักศรัทธาในการยึดถือหลักการคำสั่งสอนของเซเวนธ์เดย์แอ๊ดเวนตีสที่บัญญัติไว้ในพระคริสตธรรมคัมภีร์อย่างมั่นคง ไม่เปลี่ยนแปลง ประกอบด้วย 2 ด้านคือ ด้านการรักพระเจ้า หมายถึง การที่นักศึกษามีความรู้สึกรักศรัทธาต่อพระเจ้า และด้านการรักเพื่อนมนุษย์ หมายถึง การที่นักศึกษามีความรู้สึกรักและผูกพันต่อเพื่อนมนุษย์ ในการวัดการยึดมั่นในหลักศาสนา ผู้วิจัยสร้างแบบวัดขึ้นตามหลักการ คำสั่งสอนของเซเวนธ์เดย์แอ๊ดเวนตีส เป็นมาตรวัดประมาณค่า 6 ระดับ ตั้งแต่จริงที่สุดถึงไม่จริงเลย นักศึกษาที่ได้คะแนนสูงแสดงว่ามี การยึดมั่นในหลักศาสนามากกว่านักศึกษาที่ได้คะแนนต่ำ

2. กลุ่มตัวแปรอิสระด้านสถานการณ์ มี 3 ตัวแปร ได้แก่ การดำรงชีวิตแบบเซเวนธ์เดย์แอ๊ดเวนตีส การถ่ายทอดทางศาสนา และการสนับสนุนจากคริสตจักร

2.1 การดำรงชีวิตแบบเซเวนเดย์แอ็ดเวนติส หมายถึง การที่นักศึกษามีการปฏิบัติตนในการดำเนินชีวิตหรือมีวิถีชีวิตความเป็นอยู่แบบเซเวนเดย์แอ็ดเวนติส ตามความเชื่อ เจตคติ ค่านิยม หรือแบบแผนพฤติกรรมอันเป็นเอกลักษณ์ทางวัฒนธรรมของกลุ่มสังคมที่นักศึกษาเป็นสมาชิกอยู่ ประกอบด้วย 4 ด้านคือ ด้านชีวิตครอบครัว หมายถึง การที่นักศึกษามีการปฏิบัติตนในการดำเนินชีวิตหรือมีวิถีชีวิตความเป็นอยู่แบบเซเวนเดย์แอ็ดเวนติสของครอบครัวในแต่ละวันให้สามารถดำเนินต่อไปได้ ด้านสุขภาพอนามัย หมายถึง การที่นักศึกษามีการปฏิบัติตนในการดำเนินชีวิตหรือมีวิถีชีวิตความเป็นอยู่แบบเซเวนเดย์แอ็ดเวนติสในการดูแลสุขภาพของตนเองให้ร่างกายเจริญเติบโตแข็งแรงและปราศจากการเจ็บป่วย ด้านการพักผ่อน หมายถึง การที่นักศึกษามีการปฏิบัติตนในการดำเนินชีวิตหรือมีวิถีชีวิตความเป็นอยู่แบบเซเวนเดย์แอ็ดเวนติสในด้านการหยุดทำงานชั่วคราวให้คลายเหนื่อยจากกิจกรรมที่ทำตามความสมัครใจในยามว่าง เพื่อให้เกิดความสนุกสนานเพลิดเพลินและผ่อนคลายความตึงเครียดให้เกิดความสำราญใจ และด้านการประมาณตน หมายถึง การที่นักศึกษามีการปฏิบัติตนในการดำเนินชีวิตหรือมีวิถีชีวิตความเป็นอยู่แบบเซเวนเดย์แอ็ดเวนติสโดยสำนึกในฐานะของตนเองว่าอะไรควรทำ อะไรไม่ควรทำจนเกินฐานะของตนเองที่เป็นอยู่ ในการวัดการดำรงชีวิตแบบเซเวนเดย์แอ็ดเวนติสนี้ ผู้วิจัยสร้างแบบวัดขึ้นตามแนวคิดการดำรงชีวิตของเซเวนเดย์แอ็ดเวนติส เป็นมาตรวัดประมาณค่า 6 ระดับ ตั้งแต่จริงที่สุดถึงไม่จริงเลย นักศึกษาที่ได้คะแนนสูงแสดงว่ามีการดำรงชีวิตแบบเซเวนเดย์แอ็ดเวนติสมากกว่านักศึกษาที่ได้คะแนนต่ำ

2.2 การถ่ายทอดทางศาสนา หมายถึง การที่นักศึกษารับรู้ว่าตนได้รับการอบรมสั่งสอนในหลักการ วิธีการและ/หรือการกระทำเป็นตัวอย่างของบิดามารดาหรือผู้มีอาวุโสในบ้านจากเพื่อน และสถาบันศาสนา ในเรื่องศาสนา ประกอบด้วย 3 ด้านคือ การถ่ายทอดทางศาสนาจากครอบครัว หมายถึง การที่นักศึกษารับรู้ว่าตนได้รับการอบรมสั่งสอนในหลักการ วิธีการ และ/หรือการกระทำเป็นตัวอย่างจากครอบครัวในเรื่องศาสนา การถ่ายทอดทางศาสนาจากเพื่อน หมายถึง การที่นักศึกษารับรู้ว่าตนได้รับหลักการ วิธีการ และ/หรือการกระทำที่มีเพื่อนเป็นตัวแบบในการปฏิบัติในเรื่องศาสนา การถ่ายทอดทางศาสนาจากสถาบันศาสนา หมายถึง การที่นักศึกษารับรู้ว่าตนได้รับการอบรมสั่งสอนในหลักการ วิธีการและ/หรือการกระทำเป็นตัวอย่างจากสถาบันศาสนาในเรื่องศาสนา ในการวัดการถ่ายทอดทางศาสนาผู้วิจัยได้นำแบบวัดของงามตา วณิชานนท์ (2536) มาปรับให้มีความสอดคล้องกับบริบทและกลุ่มตัวอย่างในการศึกษาครั้งนี้ เป็นมาตรวัดประมาณค่า 6 ระดับ ตั้งแต่จริงที่สุดถึงไม่จริงเลย นักศึกษาที่ได้คะแนนสูงแสดงว่ามีการถ่ายทอดทางศาสนามากกว่านักศึกษาที่ได้คะแนนต่ำ

2.3 การสนับสนุนจากคริสตจักร หมายถึง การที่นักศึกษารับรู้ว่าได้รับการช่วยเหลือหรือการส่งเสริมจากคริสตจักร ประกอบด้วย 5 ด้านคือ การให้คำปรึกษา หมายถึง การที่นักศึกษารับรู้ถึงการมีปฏิสัมพันธ์กับเจ้าหน้าที่สมาชิกของคริสตจักร โดยการอาศัยสื่อแบบสองทางเพื่อหาแนวทางการแก้ไขปัญหาที่เกิดขึ้น การแนะนำศีลธรรม หมายถึง การที่นักศึกษารับรู้ถึงการได้รับ

คำชี้แนะสิ่งทีควรประพฤติปฏิบัติให้เป็นไปตามหลักของสังคม ทนการศึกษา หมายถึง การที่นักศึกษารับรู้ถึงความช่วยเหลือในเรื่องค่าใช้จ่ายที่ได้รับจากคริสตจักรเพื่อใช้ในการศึกษา การทำงานขณะศึกษา หมายถึง การที่นักศึกษารับรู้ถึงความพอใจในการได้รับการสนับสนุนด้านการเงินในการทำงานให้กับคริสตจักรขณะที่กำลังศึกษาในมหาวิทยาลัยนานาชาติเอเชีย-แปซิฟิก สาธารณูปโภค หมายถึง การที่นักศึกษารับรู้ถึงความพอใจในสิ่งอุปโภคที่จำเป็นต่อการดำเนินชีวิตที่ได้รับขณะศึกษา เช่น หอพัก บ้านพักนักศึกษาที่มีครอบครัว เป็นต้น ในการวัดการสนับสนุนจากคริสตจักรนี้ ผู้วิจัยสร้างแบบวัดขึ้นตามแนวคิดของคริสตจักรเซเวนธ์เดย์แอ๊ดเวนตีส เป็นมาตรวัดประมาณค่า 6 ระดับ ตั้งแต่จริงที่สุดถึงไม่จริงเลย นักศึกษาที่ได้คะแนนสูงแสดงว่าได้รับการสนับสนุนจากคริสตจักรมากกว่านักศึกษาที่ได้คะแนนต่ำ

3. ตัวแปรอิสระด้านจิตลักษณะตามสถานการณ์ มี 1 ตัวแปร ได้แก่ เจตคติต่อการปฏิบัติศาสนา

3.1 เจตคติต่อการปฏิบัติศาสนา หมายถึง การที่นักศึกษามีความรู้เชิงประเมินค่าความรู้สึก และแนวโน้มต่อการปฏิบัติศาสนาคริสต์ นิยายโปรเตสแตนต์ คณะเซเวนธ์เดย์แอ๊ดเวนตีส ในลักษณะทางบวกหรือทางลบ ในการวัดเจตคติต่อการปฏิบัติศาสนานี้ผู้วิจัยได้นำแบบวัดเจตคติต่อศาสนาของสตุเจน ฝืนเรื่อง (2533) มาปรับให้มีความสอดคล้องกับบริบทและกลุ่มตัวอย่างในการศึกษาครั้งนี้ เป็นมาตรวัดประมาณค่า 6 ระดับ ตั้งแต่จริงที่สุดถึงไม่จริงเลย นักศึกษาที่ได้คะแนนสูงแสดงว่ามีเจตคติต่อการปฏิบัติศาสนามากกว่านักศึกษาที่ได้คะแนนต่ำ

4. ตัวแปรอิสระด้านพฤติกรรม มี 1 ตัวแปร ได้แก่ การประกาศศาสนา

4.1 การประกาศศาสนา หมายถึง การที่นักศึกษามีการดำเนินกิจกรรมเผยแผ่ศาสนาให้กับคริสตจักรเซเวนธ์เดย์แอ๊ดเวนตีส ทำให้สาธารณชนได้รู้จักเรื่องราวและคำสอนของพระเยซูเพื่อประโยชน์ของประชาชนและสังคมโดยไม่หวังผลตอบแทนใด ๆ โดยใช้วิธีดำเนินการ 3 ด้านคือ ด้านการพูด หมายถึงการที่นักศึกษาดำเนินกิจกรรมเผยแผ่ศาสนาให้กับคริสตจักรเซเวนธ์เดย์แอ๊ดเวนตีสโดยการใช้ถ้อยคำ ด้านการเขียน หมายถึงการที่นักศึกษาดำเนินกิจกรรมเผยแผ่ศาสนาให้กับคริสตจักรเซเวนธ์เดย์แอ๊ดเวนตีสโดยการเขียนข้อความหรือประโยค ด้านการประพฤติเป็นแบบอย่างให้เห็น หมายถึงการที่นักศึกษามีการดำเนินกิจกรรมเผยแผ่ศาสนาให้กับคริสตจักรเซเวนธ์เดย์แอ๊ดเวนตีสโดยการปฏิบัติให้เห็นเป็นตัวอย่าง ในการวัดการประกาศศาสนานี้ ผู้วิจัยสร้างแบบวัดขึ้นตามแนวคิดของไวท์ (White. 1827-1915) ผู้ทำหน้าที่เป็นผู้สืบทอดของพระเจ้า เป็นมาตรวัดประมาณค่า 6 ระดับ ตั้งแต่จริงที่สุดถึงไม่จริงเลย นักศึกษาที่ได้คะแนนสูงแสดงว่ามีการประกาศศาสนามากกว่านักศึกษาที่ได้คะแนนต่ำ

บทที่ 2

เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

การวิจัยครั้งนี้เป็นการศึกษาทางพฤติกรรมศาสตร์เกี่ยวกับปัจจัยเชิงสาเหตุที่ส่งผลต่อการปฏิบัติทางศาสนาตามหลักเซเว่นธ์เดย์แอ็ดเวนติสของนักศึกษาระดับปริญญาตรี มหาวิทยาลัยนานาชาติเอเชีย-แปซิฟิก โดยใช้การศึกษาแนวคิดทฤษฎี และงานวิจัยที่เกี่ยวข้องทั้งในและต่างประเทศ เพื่อสร้างและพัฒนาแบบจำลองโครงสร้างความสัมพันธ์เชิงสาเหตุของปัจจัยที่ส่งผลต่อการปฏิบัติทางศาสนาตามหลักเซเว่นธ์เดย์แอ็ดเวนติสของนักศึกษาระดับปริญญาตรี มหาวิทยาลัยนานาชาติเอเชีย-แปซิฟิก ผู้วิจัยได้นำเสนอตามลำดับดังนี้

ตอนที่ 1 การปฏิบัติทางศาสนาตามหลักเซเว่นธ์เดย์แอ็ดเวนติส

- 1.1 ความหมายของการปฏิบัติทางศาสนา
- 1.2 แนวคิดและทฤษฎีการปฏิบัติทางศาสนา
- 1.3 การปฏิบัติทางศาสนาตามหลักเซเว่นธ์เดย์แอ็ดเวนติส
 - 1.3.1 การปฏิบัติต่อพระเจ้า
 - 1.3.2 การปฏิบัติต่อสังคม
 - 1.3.3 การปฏิบัติต่อตนเอง
 - 1.3.4 การปฏิบัติพิธีกรรม
 - 1.3.5 การปฏิบัติกิจกรรมโบสถ์

ตอนที่ 2 ปัจจัยเชิงสาเหตุที่ส่งผลต่อการปฏิบัติทางศาสนาตามหลักเซเว่นธ์เดย์แอ็ดเวนติส

- 2.1 แนวการวิเคราะห์สาเหตุของพฤติกรรมบุคคล
- 2.2 ปัจจัยด้านจิตลักษณะ
 - 2.2.1 สุขภาวะ
 - 2.2.2 ความรู้ทางศาสนา
 - 2.2.3 บุคลิกภาพแบบอ่อนโยน
 - 2.2.4 การยึดมั่นในหลักศาสนา
- 2.3 ปัจจัยด้านลักษณะสถานการณ์
 - 2.3.1 การดำรงชีวิตแบบเซเว่นธ์เดย์แอ็ดเวนติส
 - 2.3.2 การถ่ายทอดทางศาสนา
 - 2.3.3 การสนับสนุนจากคริสตจักร
- 2.4. ปัจจัยด้านจิตลักษณะตามสถานการณ์
 - 2.4.1 เจตคติต่อการปฏิบัติศาสนา
- 2.5. ปัจจัยด้านพฤติกรรม
 - 2.5.1 การประกาศศาสนา

ตอนที่ 3 บริบทของมหาวิทยาลัยนานาชาติเอเชีย-แปซิฟิก

1. การปฏิบัติทางศาสนาตามหลักเซเว่นธ์เดย์แอ็ดเวนตีส

1.1 ความหมายของการปฏิบัติทางศาสนา

จากการประมวลเอกสารที่เกี่ยวข้องกับการปฏิบัติทางศาสนาพบว่า มีผู้ให้ความหมายของการปฏิบัติทางศาสนา โดยมีแนวคิดที่แยกได้เป็น 2 ประเด็นคือ ประเด็นแรกมองการปฏิบัติทางศาสนาในความหมายของคำศัพท์หรือคำจำกัดความ (Meaning or Definition) ส่วนประเด็นที่สองมองการปฏิบัติทางศาสนาว่าเป็นพฤติกรรมการกระทำหรืออาการที่แสดงออกทางความคิดและความรู้สึก เพื่อตอบสนองสิ่งเร้าของการปฏิบัติกิจกรรมต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องกับศาสนาหรือนิกายแห่งศาสนานั้น ๆ ซึ่งแนวความคิดที่สนับสนุนประเด็นแรกที่มองว่าการปฏิบัติทางศาสนาในความหมายของคำศัพท์หรือคำจำกัดความนี้ พจนานุกรมฉบับราชบัณฑิตยสถาน ได้ให้ความหมายคำว่า “ปฏิบัติ” ว่า หมายถึง ดำเนินการไปตามระเบียบแบบแผนหรือการกระทำตาม ส่วนความหมายคำว่า “ศาสนา” หมายถึง ลัทธิความเชื่อถือของมนุษย์อันมีหลัก คือแสดงกำเนิดและความสิ้นสุดของโลกเป็นต้น อันเป็นไปในฝ่ายปรมาตมประการหนึ่ง แสดงหลักธรรมเกี่ยวกับบุญบาปอันเป็นไปในฝ่ายศีลธรรมประการหนึ่ง พร้อมทั้งลัทธิพิธีที่กระทำตามความเห็นหรือตามคำสั่งสอนในความเชื่อถืออันนั้น ๆ (ราชบัณฑิตยสถาน. 2542) ดังนั้น การปฏิบัติทางศาสนาจึงหมายถึงการกระทำตามคำสั่งสอนของศาสนานั้น โดยยึดเป็นหลักในการดำเนินชีวิตประจำวัน ส่วนพจนานุกรมเมอร์เรียม-เว็บสเตอร์ (The Merriam-Webster Dictionary) ได้ให้ความหมายศาสนา (Religious) ว่า หมายถึง การเชื่อในพระเจ้าหรือกลุ่มของพระเจ้าตามกฎของศาสนา (Believing in a God or a group of Gods and following the rules of a religion) และคำว่าปฏิบัติ (Practice) หมายถึง การกระทำบางสิ่งซ้ำ ๆ เพื่อให้เกิดผลดี (To do something again and again in order to become better at it.) ดังนั้นการปฏิบัติทางศาสนา (Religious Practices) จึงหมายถึง การกระทำตามความเชื่อของศาสนาเพื่อให้เกิดผลที่ดีขึ้น ส่วนแนวคิดที่สนับสนุนประเด็นที่สองมองการปฏิบัติทางศาสนาว่าเป็นพฤติกรรมการกระทำหรืออาการที่แสดงออกทางความคิดและความรู้สึก เพื่อตอบสนองสิ่งเร้าของการปฏิบัติกิจกรรมต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องกับศาสนาหรือนิกายแห่งศาสนานั้น ๆ การให้ความหมายการปฏิบัติทางศาสนาในความหมายนี้ งามตา วนิทานนท์ (2536: 21) ได้ให้ความหมายไว้ว่า หมายถึงการกระทำของบุคคลในชีวิตประจำวันตามคำสั่งสอนของศาสนาที่ตนนับถือ เมื่อกล่าวถึงการปฏิบัติทางพุทธศาสนาจึงหมายถึง การกระทำตามคำสั่งสอนของพระพุทธเจ้า และพระสงฆ์สาวกผู้สืบทอดพุทธศาสนา ส่วนพระเทพเวที (2532: 6) ได้กล่าวถึงเอกลักษณ์ของพระพุทธศาสนาว่าเป็นศาสนาแห่งการกระทำ เป็นศาสนาแห่งความเพียรพยายาม หลักธรรมของพระพุทธเจ้ามุ่งในทางปฏิบัติให้ทุกคนจัดการกับชีวิตที่เป็นอยู่จริง ๆ ในโลกนี้ เป็นสิ่งที่ทุกคนไม่ว่าจะอยู่ในสภาพและระดับชีวิตอย่างไรก็สามารถเข้าใจและนำมาใช้ให้เป็นประโยชน์ได้ตามควรแก่สภาพและระดับชีวิตนั้น ๆ หลักปฏิบัติทางพุทธศาสนา คือ ศีล สมาธิ ปัญญา รวมเรียกว่าไตรสิกขาหรือการศึกษา 3 อย่าง ระบบไตรสิกขาเป็นหลักกลางสำหรับการปฏิบัติธรรมเต็มตามกระบวนการ พระสงฆ์เป็นตัวอย่างของการปฏิบัติธรรมเต็มรูปแบบนี้ การปฏิบัติทางศาสนาจึงเป็นการปฏิบัติตามคำสั่งสอนของพระพุทธเจ้า ส่วน ฮุน วัน พุก

(Huynh Van Phuc. 2011) ได้ให้ความหมายของการปฏิบัติทางศาสนาที่แตกต่างออกไป โดยใช้คำว่าศาสนปฏิบัติ (Religious Practices) ว่าหมายถึง การกระทำต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องกับศาสนา ได้แก่ การประกอบพิธีกรรม การกระทำตามหลักศาสนา การนำหลักศาสนามาตีความกับชีวิตประจำวัน และยังมีผู้ให้ความหมายที่แตกต่างออกไปอีกคือ ตูวันอารง ยีบากา. (2549: 6) ให้ความหมายการปฏิบัติศาสนาตามแนวศาสนาอิสลามว่า หมายถึง การแสดงออกโดยประพฤติดปฏิบัติที่แสดงออกถึงความรู้ ความเข้าใจในหลักศรัทธา และหลักการปฏิบัติในอิสลาม มีการปฏิบัติตามหลักการปฏิบัติได้อย่างถูกต้องและปฏิบัติอย่างสม่ำเสมอจนเป็นกิจนิสัยตลอดจนเห็นคุณค่าของการปฏิบัติศาสนา โดยพฤติกรรมที่แสดงออกต้องวางอยู่บนพื้นฐานของคัมภีร์อัล-กรุอัน และวจนะของท่านศาสดามุฮัมมัด นอกจากนี้คาลัมบา (Calamba.1982) ได้ให้ความหมายของการปฏิบัติทางศาสนา (Religious Practices) ในแนวของคริสต์ศาสนาว่า หมายถึง พฤติกรรมที่คาดหวังของคริสตชนคาทอลิก ได้แก่ การเข้าร่วมประชุมชนกับคนหมู่มากเพื่อเข้าร่วมพิธีมหาสนิท การสวดภาวนา การอธิษฐาน การขอคำปรึกษากับบาทหลวงหรือแม่ชีในการแก้ปัญหาส่วนบุคคล และการเข้าร่วมในการประชุมการสนับสนุนทางศาสนาหรือกิจกรรมต่าง ๆ ทางศาสนา

สรุปได้ว่า การปฏิบัติทางศาสนาเป็นการประพฤติปฏิบัติตามความเชื่อและคำสั่งสอนของศาสนาให้เป็นไปตามระเบียบแบบแผนแห่งศาสนานั้น สามารถนำหลักศาสนามายึดเป็นหลักในการดำเนินชีวิตประจำวันได้อย่างถูกต้อง และมีการปฏิบัติอย่างสม่ำเสมอจนเป็นกิจนิสัยตลอดจนเห็นคุณค่าของการปฏิบัติทางศาสนานั้น

1.2 แนวคิดและทฤษฎีการปฏิบัติทางศาสนา

งามตา วณิชานนท์ (2536: 21) ได้กล่าวถึงการปฏิบัติทางศาสนาไว้ว่าเป็นการกระทำของบุคคลในชีวิตประจำวันตามคำสั่งสอนของศาสนาที่ตนนับถือ การปฏิบัติทางพุทธศาสนาจึงเป็นการกระทำตามคำสั่งสอนของพระพุทธเจ้าและพระสงฆ์สาวกผู้สืบทอดพุทธศาสนา ส่วนพระเทพเวที (2532: 6; อ้างอิงจาก งามตา วณิชานนท์. 2536: 21) ได้สรุปถึงการปฏิบัติทางพุทธศาสนาว่าเป็นศาสนาที่องค์สัมมาสัมพุทธเจ้ามุ่งในทางปฏิบัติให้สามารถจัดการกับชีวิตที่เป็นอยู่จริงในโลกนี้ นำมาใช้ให้เป็นประโยชน์ได้ หลักปฏิบัติทางพุทธศาสนารวมเรียกว่าไตรสิกขาหรือการศึกษา 3 อย่าง คือ ศีล สมาธิ ปัญญา ระบบไตรสิกขานี้มีความสอดคล้องกับระบบบุญสิกขาหรือบุญกิริยาวัตถุ 3 ประการคือ ทาน ศีล และภาวนา เป็นเรื่องเดียวกัน แตกต่างกันที่ศีล สมาธิ และปัญญา สำหรับพระสงฆ์เน้นด้านจิตใจ ส่วน ทาน ศีล และภาวนาสำหรับคฤหัสถ์มีจุดเน้นที่ภายนอกเป็นสำคัญ การปฏิบัติทางพุทธศาสนาจึงมีลักษณะดังที่กล่าวมานี้ (งามตา วณิชานนท์. 2536: 23)

ตูวันอารง ยีบากา (2549: 6) ได้กล่าวถึงการปฏิบัติทางศาสนาของศาสนาอิสลามว่า หมายถึงการแสดงออกโดยประพฤติดปฏิบัติที่แสดงถึงความรู้ ความเข้าใจในหลักศรัทธา และหลักการปฏิบัติในอิสลาม มีการปฏิบัติตามหลักการปฏิบัติได้อย่างถูกต้องและปฏิบัติอย่างสม่ำเสมอจนเป็นกิจนิสัยตลอดจนเห็นคุณค่าของการปฏิบัติ โดยพฤติกรรมที่แสดงออกต้องวางอยู่บนพื้นฐานของคัมภีร์อัล-กรุอันและวจนะของท่านศาสดามุฮัมมัด ส่วนเสวานีย์ จิตต์หมวด (2535: 11) กล่าวว่า

การปฏิบัติทางศาสนาอิสลามหรือเรียกว่าอียะฮ์ หมายถึงสิ่งที่ปฏิบัติสืบทอดกันมาอย่างเป็นแบบแผนโดยวางอยู่บนพื้นฐานคำสอนจากอัล-กุรอานและซุนนะห์ โดยมีโครงสร้างหลักของศาสนาอิสลามประกอบด้วยหลักใหญ่ 3 ประการคือ 1) หลักการศรัทธาซึ่งเป็นความเชื่อพื้นฐานของชาวมุสลิม 2) หลักการปฏิบัติ และ 3) หลักของคุณธรรมจริยธรรม

คาลัมบา (Calamba. 1982) ได้ให้ความหมายของการปฏิบัติทางศาสนา (Religious Practices) ในแนวของศาสนาคริสต์ว่า หมายถึง พฤติกรรมที่คาดหวังของคริสตชนคาทอลิกที่เข้าร่วมประชุมชนกับคนหมู่มากเพื่อเข้าร่วมพิธีกรรมต่าง ๆ ได้แก่ การอธิษฐาน พิธีมหาสนิท การสวดภาวนา การขอคำปรึกษากับบาทหลวงหรือแม่ชีในการแก้ปัญหาส่วนบุคคล และการเข้าร่วมในการประชุมการสนับสนุนทางศาสนาหรือกิจกรรมต่าง ๆ ทางศาสนา นอกจากนี้ที่กล่าวมาแล้ว เอกรินทร์ สีมหาศาล; และคนอื่น ๆ. (2552) กล่าวถึงการปฏิบัติทางศาสนาคริสต์ว่าเป็นพฤติกรรม การรักผู้อื่นด้วยความบริสุทธิ์ใจ มีความปรารถนาให้ผู้อื่นมีความสุข เสียสละให้แก่กันเมื่อมีความจำเป็นเกิดขึ้น และยินดีเมื่อเห็นผู้อื่นได้ดี เป็นความรักระหว่างมนุษย์กับพระเจ้า เปรียบเหมือนความรักระหว่างบิดากับบุตร และความรักระหว่างมนุษย์ด้วยกันเอง พระเยซูสอนให้รักมนุษย์ทั้งโลก สอนให้รักศัตรู คือรู้จักการให้อภัยและเสียสละ มีหลักปฏิบัติที่สำคัญคือพระบัญญัติ 10 ประการซึ่งมุ่งสอนให้มนุษย์ปฏิบัติใน 2 เรื่องหลักคือ 1) รักพระเจ้าอย่างสุดจิตสุดใจ สุดกำลังความคิด และ 2) รักผู้อื่นเหมือนรักตนเอง

ส่วนหลักการหรือแนวคิดในการปฏิบัติทางศาสนาตามหลักเซเว่นธ์เดย์แอ๊ดเวนตีสนั้น คริสเตียนเซเว่นธ์เดย์แอ๊ดเวนตีสถือว่าพระคริสตธรรมคัมภีร์ (Holy Bible) เป็นแหล่งความเชื่อเพียงแหล่งเดียว และถือปฏิบัติตามบัญญัติความเชื่อพื้นฐาน (Doctrines of the Seventh-day Adventist Church) หากจะปรับปรุงหรือแก้ไขบัญญัตินี้จะกระทำได้อีกต่อเมื่อมีตัวแทนจากทั่วโลกมาประชุมกันในวาระครบรอบ 5 ปีของคริสตจักรเซเว่นธ์เดย์แอ๊ดเวนตีสสำนักงานใหญ่ (Seventh-day Adventist Church World Headquarters) ซึ่งตั้งอยู่ที่กรุงวอชิงตัน ดี.ซี. (Washington, D.C.) ประเทศสหรัฐอเมริกา (Seventh-day Adventist Church World Headquarters. 2015: Online)

ในการวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยได้จึงนำแนวคิดและหลักการทางศาสนาของคริสตจักรเซเว่นธ์เดย์แอ๊ดเวนตีส (Seventh-day Adventist Church Principles) เป็นหลักหรือแนวคิดในการศึกษา (Seventh-day Adventist Church Manual. 2005) คือบัญญัติความเชื่อพื้นฐานทั้งหมด 28 ข้อซึ่งนักศาสนศาสตร์คริสตจักรเซเว่นธ์เดย์แอ๊ดเวนตีสทั้งชาวไทย (ศิโรจน์ โสรจจุกุล; และคนอื่น ๆ. 2557: สัมภาษณ์) และชาวต่างประเทศ (Agrey; et al. 2014: Interview) ได้จำแนกหมวดหมู่ตามการปฏิบัติทางศาสนาไว้เป็น 5 หมวด ได้แก่ การปฏิบัติต่อพระเจ้า การปฏิบัติต่อสังคม การปฏิบัติต่อตนเอง การปฏิบัติพิธีกรรม และการปฏิบัติกิจกรรมโบสถ์ โดยมีสาระสำคัญดังนี้

1.2.1 การปฏิบัติต่อพระเจ้า ตามความเชื่อที่ว่า

1.2.1.1 ยึดถือพระคริสตธรรมคัมภีร์

1.2.1.2 พระเจ้าเป็นผู้ไถ่บาปให้มนุษย์

1.2.1.3 ศรัทธาพระเจ้าที่ประกอบด้วย พระบิดา พระบุตร และพระวิญญาณบริสุทธิ์

1.2.1.4 พระเยซูเตรียมสถานที่ศักดิ์สิทธิ์บนสวรรค์ เพื่อพิพากษามนุษย์เมื่อพระองค์เสด็จกลับมาครั้งที่สอง คนชอบธรรมจะถูกรับไปอยู่สวรรค์

1.2.1.5 พระเจ้าจะประทานชีวิตนิรันดร์แก่บรรดาผู้ที่เชื่อในพระองค์ และจัดเตรียมโลกใหม่ให้

1.2.2 การปฏิบัติต่อสังคม ตามความเชื่อที่ว่า

1.2.2.1 มนุษย์ได้รับการสร้างตามลักษณะของพระเจ้า แต่เพราะการกระทำบาปของมนุษย์ชายหญิงคู่แรกของโลกทำให้เผ่าพันธุ์ของมนุษย์ได้รับผลจากการกระทำบาปนั้น พระเยซูจึงได้เสด็จมาในโลกเพื่อไถ่บาปของมนุษย์

1.2.2.2 พระบัญญัติของพระเจามี 10 ข้อซึ่งเป็นกฎเกณฑ์ที่พระเจ้าได้วางไว้ให้มนุษย์ได้ยึดถือเป็นหลักปฏิบัติต่อพระองค์และเพื่อนมนุษย์

1.2.2.3 ชีวิตสมรสและครอบครัวเป็นสิ่งที่แสดงถึงสัมพันธ์ภาพระหว่างคู่สมรสกับพระเจ้า และความผูกพันกันเป็นหนึ่งเดียวของคู่สมรส

1.2.3 การปฏิบัติต่อตนเอง ตามความเชื่อที่ว่า

1.2.3.1 มนุษย์รอดพ้นจากความบาปเพราะได้รับการไถ่บาปจากพระเยซูคริสต์ จึงควรมีความเชื่อ ความศรัทธาในการปฏิบัติตนตามคำสั่งสอนของพระองค์

1.2.3.2 มนุษย์ได้รับของประทานฝ่ายจิตวิญญาณและมีความสามารถแตกต่างกัน จึงควรนำสิ่งที่ตนได้รับนั้นไปทำงานเผยแผ่ศาสนา โดยการบอกเล่าถึงการรอดพ้นจากบาปที่พระเยซูคริสต์มอบให้กับทุกคนที่ยังไม่มีความเชื่อและไว้วางใจในพระองค์

1.2.3.3 คริสเตียนเซเวนเดย์แอดเวนติสควรประพฤติตนเป็นผู้ที่มีอุปนิสัยดีงาม โดยปฏิบัติตนตามคำสอนในพระคัมภีร์ ดำเนินชีวิตในครรลองของพระเจ้า และตระหนักว่าตนได้รับการไถ่บาปโดยพระเยซูคริสต์

1.2.4 การปฏิบัติพิธีกรรม คริสตจักรเซเวนเดย์แอดเวนติสมีการประกอบพิธีกรรมทางศาสนาที่สำคัญคือ

1.2.4.1 พิธีบัพติศมา เป็นพิธีรับผู้ที่มีความเชื่อเข้าเป็นคริสต์ศาสนิกชน โดยการจุ่มลงในน้ำทั้งตัวเพื่อแสดงถึงการสิ้นพระชนม์ การถูกฝัง และการฟื้นคืนพระชนม์ของพระเยซูคริสต์ พิธีนี้แสดงให้เห็นการตายต่อความบาปและมีชีวิตใหม่ในพระเยซูคริสต์ คริสต์ศาสนิกชนทุกคนต้องผ่านพิธีบัพติศมาเสียก่อนจึงจะเป็นคริสเตียนที่สมบูรณ์ได้

1.2.4.2 พิธีมหาสนิท เป็นพิธีระลึกถึงพระเยซูคริสต์ก่อนที่พระองค์จะวายพระชนม์บนไม้กางเขน พิธีนี้แสดงถึงการยอมรับการไถ่บาปของพระองค์คือมีการรับประทานขนมปังไร้เชื้อซึ่งเปรียบเสมือนพระวรกายของพระเยซูคริสต์ มีการดื่มน้ำองุ่นซึ่งเปรียบเสมือนพระโลหิตของพระองค์ ตลอดมีการล้างเท้าให้กันและกัน เพื่อแสดงออกถึงการถ่อมตนลงรับใช้ผู้อื่น

1.2.4.3 วันสะบาโต เป็นวันสำคัญของคริสเตียนเซเวนเดย์แอดเวนติสเริ่มต้นตั้งแต่วางอาทิตยต์กดินในวันศุกร์และสิ้นสุดเมื่อวางอาทิตยต์กดินในเย็นวันเสาร์ ในวันนี้จะละเว้นจากการประกอบภารกิจประจำวัน แต่จะไปโบสถ์เพื่อนมัสการพระเจ้าในเช้าวันเสาร์ ส่วนตอนบ่ายจะอุทิศตน

เพื่อการประกาศและรับใช้เพื่อนมนุษย์ เช่น การสอนพระคัมภีร์ การไปเยี่ยมผู้ป่วยหรือคนยากไร้ เป็นต้น

1.2.4.4 จันทการะ คือหน้าที่ของคริสเตียนเซเวนธ์เดย์แอ๊ดเวนตีสที่ต้องปฏิบัติในการดูแลสิ่งที่พระเจ้าทรงประทานให้ ได้แก่ เวลา ความสามารถ และทรัพย์สินสมบัติ โดยจะต้องถวายหนึ่งส่วนของรายได้ที่ได้รับ (ร้อยละ10) และการถวายอื่น ๆ ให้พระเจ้าเพื่อแสดงถึงความกตัญญูต่อพระองค์

1.2.5 การปฏิบัติกิจกรรมโบสถ์

มีการดำเนินชีวิตและปฏิบัติตามพระบัญญัติอย่างเคร่งครัด เพื่อเป็นแบบอย่างในการปฏิบัติและช่วยเหลือเพื่อนมนุษย์ ทำงานให้กับพระเจ้าด้วยความเชื่อศรัทธาในการเผยแผ่ศาสนา การสอน การบริหาร การเป็นคนกลางเพื่อการประนีประนอม การช่วยเหลือผู้ยากไร้ด้วยความเมตตาและเสียสละ การบรรเทาทุกข์เพื่อนมนุษย์ด้วยการช่วยเหลือและการปลอบประโลมให้กำลังใจ เมื่อเขาประสบความทุกข์ยากเพื่อการมีชีวิตอยู่อย่างมีความหวังคือการได้เข้าสู่แผ่นดินสวรรค์ที่พระเจ้าได้จัดเตรียมไว้

1.3 การปฏิบัติทางศาสนาตามหลักเซเวนธ์เดย์แอ๊ดเวนตีส

หลักการหรือแนวคิดในการปฏิบัติทางศาสนาตามหลักเซเวนธ์เดย์แอ๊ดเวนตีสนั้น คริสเตียนเซเวนธ์เดย์แอ๊ดเวนตีสยึดถือตามพระคริสตธรรมคัมภีร์ (Holy Bible) เป็นหลักความเชื่อที่สำคัญเพียงแหล่งเดียวและถือปฏิบัติตามบัญญัติความเชื่อพื้นฐาน (Doctrines of the Seventh-day Adventist Church) 28 ข้อ ความเชื่อพื้นฐานนี้นักศาสนศาสตร์เซเวนธ์เดย์แอ๊ดเวนตีส ได้จำแนกหมวดหมู่ ตามการปฏิบัติทางศาสนาไว้ดังนี้

1.3.1 การปฏิบัติต่อพระเจ้า

1.3.2 การปฏิบัติต่อสังคม

1.3.3 การปฏิบัติต่อตนเอง

1.3.4 การปฏิบัติพิธีกรรม

1.3.5 การปฏิบัติกิจกรรมโบสถ์

1.3.1 การปฏิบัติต่อพระเจ้า

พจนานุกรม ฉบับราชบัณฑิตยสถานได้ให้ความหมายคำว่า “ปฏิบัติ” ว่า หมายถึง ดำเนินการไปตามระเบียบแบบแผนหรือการกระทำตาม ส่วนความหมายคำว่า “พระเจ้า” หมายถึง เทพผู้เป็นใหญ่ (ราชบัณฑิตยสถาน. 2542) ความหมายโดยรวมของการปฏิบัติต่อพระเจ้าจึงหมายถึง การกระทำที่อาศัยระเบียบแบบแผนต่อเทพผู้เป็นใหญ่ ในทางศาสนาคริสต์ก็คือพระเจ้านั่นเอง

แนวคิดทฤษฎีการปฏิบัติต่อพระเจ้า

ศาสนาคริสต์เป็นศาสนาที่แสดงให้เห็นถึงความสัมพันธ์ระหว่างพระเจ้ากับมนุษย์ นับตั้งแต่การสร้างโลกและจะไปจบสิ้นอย่างสมบูรณ์เมื่อถึงวาระสุดท้ายของโลก เป็นศาสนาประเภท เทวนิยม (Monotheism) นับถือพระเจ้าองค์เดียวคือพระยะโฮวา (Jehovah) ผู้ทรงสร้างโลก สร้างมนุษย์ และสรรพสิ่งในสากลจักรวาล เป็นผู้ประทานข้อบัญญัติแก่มนุษย์มีพระคัมภีร์ที่สำคัญของ

ศาสนาคริสต์เรียกว่าคัมภีร์ไบเบิล (The Holy Bible) ได้แก่ 1) คัมภีร์ไบเบิลเก่า (The Old Testament) กล่าวถึงประวัติศาสตร์ชนชาติยิวตั้งแต่สมัยอับราฮัม (Abraham) จนถึงสมัยก่อนพระเยซู 2) คัมภีร์ไบเบิลใหม่ (New Testament) กล่าวถึงเรื่องราวตั้งแต่พระเยซูประสูติจนถึง ค.ศ.100 เป็นเรื่องราวชีวิตของพระเยซู และคำสั่งสอนเรื่องความเชื่อของคริสเตียนตามคำสอนของคริสต์ศาสนา พันธกิจด้านการปฏิบัติต่อพระเจ้าเป็นสิ่งพื้นฐานที่คริสเตียนจะต้องถือปฏิบัติ ในพระคริสตธรรมคัมภีร์มัทธิวบทที่ 22 ข้อ 37 ได้กล่าวถึงการปฏิบัติของคริสเตียนที่มีต่อพระเจ้าว่า “จงรักพระองค์ผู้เป็นพระเจ้าของเจ้าด้วยสุดใจสุดจิตของเจ้าและด้วยสิ้นสุดความคิดของเจ้า นั่นแหละเป็นพระบัญญัติข้อใหญ่และข้อต้น” (สมาคมพระคริสตธรรมไทย. 2544: 39)

เมื่อศาสนาคริสต์เป็นศาสนาประเภทเทวนิยม ดังนั้นจึงเชื่อว่าพระเจ้าเป็นผู้สร้างโลกและสรรพสิ่งรวมทั้งมนุษย์ และมนุษย์ทุกคนมีบาปติดตัวมาตั้งแต่กำเนิดที่เรียกว่า บาปกำเนิด (Original sin) เพราะสืบเชื้อสายมาจากมนุษย์คู่แรกที่ทำบาปเนื่องจากไม่เชื่อฟังพระเจ้าจึงถูกพระเจ้าลงโทษและคนบาปทุกคนจะต้องตาย แต่พระเยซูบุตรของพระเจ้าเสด็จมายังโลกในสภาพมนุษย์เพื่อไถ่บาปแทนมนุษย์ ดังนั้นผู้ที่ยอมรับพระองค์ว่าเป็นพระผู้ช่วยให้รอด (The Saviour) และปฏิบัติตามน้ำพระทัยของพระเจ้าจะได้รับความรอด ได้รับการอภัยบาป ไม่ต้องรับโทษบาปอีกต่อไป (กิริติบุญเจือ. 2542)

ศาสนาคริสต์เน้นความสัมพันธ์ระหว่างมนุษย์กับพระเจ้า มนุษย์จะต้องปฏิบัติต่อพระเจ้าดังที่ปรากฏในบัญญัติความเชื่อพื้นฐาน (Doctrines of the Seventh-day Adventist Church) ตามที่กล่าวไว้แล้ว นอกจากนี้ ไวท์ (White. 1827-1915) ผู้ทำหน้าที่เป็นผู้สื่อข่าวของพระเจ้าได้กล่าวถึงการที่มนุษย์จะต้องปฏิบัติต่อพระเจ้าไว้ดังนี้

1. การเชื่อฟังพระเจ้า ไวท์ (White) กล่าวไว้ในหนังสือไถ่เพราะรัก (1977: 21-58) ถึงบุคคลในพระคริสตธรรมคัมภีร์ว่า อาดัม (Adam) และเอวา (Eve) เป็นมนุษย์คู่แรกที่ละเมิดกฎแห่งสวนเอเดน โดยการรับประทานผลไม้แห่งการรู้ดีรู้ชั่วเพราะถูกล่อลวงโดยซาตานจึงถูกขับไล่ออกจากสวรรค์เพราะไม่เชื่อฟังพระเจ้า ในคติทางศาสนาความบาปได้เข้ามาสู่มนุษย์ครั้งแรกในโลกจากการไม่เชื่อฟังพระเจ้าของอาดัม (Adam) และเอวา (Eve) นั่นเอง การเชื่อฟังจะต้องปราศจากข้อสงสัย ดังกรณีของบุคคลในพระคริสตธรรมคัมภีร์อีกคนหนึ่งคืออับราฮาม (Abraham) ได้เชื่อฟังพระเจ้าที่ตรัสให้ถวายอิสอัค (Isaac) บุตรชายที่เขารักเป็นเครื่องบูชา เขาได้ปฏิบัติตามด้วยความเต็มใจโดยมิได้สงสัยจนในที่สุดพระเจาก็พอพระทัยและสัญญาว่าพงศ์พันธุ์ของอิสอัคจะมีมากมายดุจดวงดาวบนท้องฟ้า และยังมีกรณีของริบาคาห์ (Rebecca) ยอมตามคนรับใช้ของอับราฮาม (Abraham) เพื่อไปแต่งงานกับอิสอัค (Isaac) ตามการทรงนำของพระเจ้า เป็นต้น

2. การปฏิบัติต่อพระเจ้าด้วยใจซื่อสัตย์ ไวท์ (White) กล่าวไว้ในหนังสือไถ่เพราะรัก (1977: 38-40) ถึงบุคคลในพระคริสตธรรมคัมภีร์คือฮะโนค (Hanoch) ว่าเป็นผู้โปรดปรานของพระเจ้า เพราะเขาปรนนิบัติพระเจ้าด้วยใจซื่อสัตย์มั่นคง พระยะโฮวา (Jehovah) ทรงรักฮะโนค (Hanoch) เพราะเขาปฏิบัติตามคำสั่งสอนของพระองค์ด้วยใจซื่อสัตย์ และหวาดกลัวความชั่วช้า

3. มีความไว้วางใจในพระเจ้า ดังตัวอย่างของบุคคลในพระคริสตธรรมคัมภีร์คือโยเซฟ (Joseph) แม้จะต้องถูกจองจำในคุกแต่เขายังมีความไว้วางใจในพระเจ้า (White. 1977: 61)

4. การปฏิบัติต่อพระเจ้าโดยการประกาศข่าวความรอดของพระเจ้า (White. 1977: n.d.: 145)

5. การปฏิบัติต่อพระเจ้าด้วยการศึกษาพระวจนะของพระเจ้า (White. 1977 n.d.: 379)

6. การปฏิบัติต่อพระเจ้าโดยการถวายเกียรติให้กับพระเจ้า (White. 2008: 162)

7. การปฏิบัติต่อพระเจ้าโดยการถวายเพื่อส่งเสริมพระราชกิจและถวายหนึ่งในสิบให้กับพระเจ้า (White. 2008: 116)

สรุปได้ว่า การปฏิบัติต่อพระเจ้าเป็นการดำเนินชีวิตตามหลักคำสอนของพระเจ้าที่บัญญัติไว้ในพระคริสตธรรมคัมภีร์เพื่อเป็นมาตรฐานในการประพฤติปฏิบัติ เป็นการปฏิบัติต่อพระองค์ด้วยการเชื่อฟังอย่างซื่อสัตย์ มีความไว้วางใจในพระเจ้าไม่ว่าจะเกิดอะไรขึ้น การปฏิบัติดังที่ได้กล่าวไว้แล้วเป็นการถวายเกียรติให้กับพระเจ้า เพื่อว่าการเสด็จกลับมาครั้งที่สองของพระเยซูจะได้เป็นความหวังของคริสเตียน เมื่อพระองค์เสด็จมาครั้งที่สองบุคคลผู้ปฏิบัติต่อพระเจ้าจะรอดพ้นจากความบาป รอดพ้นจากความตาย ได้ไปอยู่ในสวรรค์กับพระเจ้าที่พระองค์จัดเตรียมไว้ เป็นโลกใหม่ให้กับผู้มีความชอบธรรม ความทุกข์ยากและความตายจะหมดไป ส่วนคนอธรรมก็จะได้รับผลของการไม่ปฏิบัติตามคำสอนของพระเจ้าเช่นกันคือการตายอย่างนิรันดร์ พระเจ้าตรัสว่าค่าจ้างของความบาปคือความตาย

1.3.2 การปฏิบัติต่อสังคม

พจนานุกรม ฉบับราชบัณฑิตยสถานได้ให้ความหมายคำว่า “ปฏิบัติ” ว่า หมายถึง ดำเนินการไปตามระเบียบแบบแผนหรือการกระทำตาม ส่วนความหมายคำว่า “สังคม” หมายถึง คนจำนวนหนึ่งที่มีความสัมพันธ์ต่อเนื่องกันตามระเบียบกฎเกณฑ์ โดยมีวัตถุประสงค์สำคัญร่วมกัน (ราชบัณฑิตยสถาน. 2542) ความหมายโดยรวมของการปฏิบัติต่อสังคมจึงหมายถึงการกระทำที่ดำเนินไปตามระเบียบแบบแผนของคนจำนวนหนึ่งที่มีความสัมพันธ์ต่อเนื่องกันตามระเบียบกฎเกณฑ์ โดยมีวัตถุประสงค์สำคัญร่วมกัน

แนวคิดทฤษฎีการปฏิบัติต่อสังคม

ศาสนาคริสต์นอกจากจะเน้นความสัมพันธ์ระหว่างมนุษย์กับพระเจ้าแล้ว มนุษย์ยังจะต้องปฏิบัติต่อสังคม ในพระคริสตธรรมคัมภีร์มัทธิวกที่ 22 ข้อ 38 ได้กล่าวถึงการปฏิบัติของคริสเตียนที่มีต่อผู้คนในสังคมว่า “จงรักเพื่อนบ้านเหมือนรักตนเอง” สิ่งนี้พระเจ้าต้องการสอนให้พลไพร่ของพระองค์มีการช่วยเหลือเพื่อนมนุษย์ในสังคมจากคริสเตียน ต้องให้การช่วยเหลือและมีการปฏิบัติต่อสังคมดังพระคัมภีร์ที่กล่าวนั้น คริสตจักรเองก็จำเป็นต้องส่งเสริมให้สมาชิกมีส่วนในการรับใช้ผู้คนในสังคม โดยเฉพาะผู้ที่ขัดสน ผู้ด้อยโอกาส ถูกเอารัดเอาเปรียบและถูกกดขี่ข่มเหงจากสถานการณ์และจากบุคคลต่าง ๆ การรับใช้เหล่านี้ต้องมีพื้นฐานมาจากการรักเพื่อนบ้านเหมือนรักตนเองโดยไม่มีสิ่งใดแอบแฝง รวมทั้งต้องเป็นการรับใช้ที่แสดงออกเป็นการกระทำอย่างแท้จริง

ดังที่ปรากฏในบัญญัติความเชื่อพื้นฐาน (Doctrines of the Seventh-day Adventist Church) ตามที่กล่าวไว้แล้ว นอกจากนี้ ไวท์ (White. 1827-1915) ผู้ทำหน้าที่เป็นผู้สื่อข่าวของพระเจ้า ได้กล่าวถึงการที่มนุษย์จะต้องปฏิบัติต่อสังคมไว้ดังนี้

1. การปฏิบัติต่อเพื่อนมนุษย์ ไวท์ (White) กล่าวไว้ในหนังสือไถ่เพราะรัก (1977: 83) ว่า ในบรรดาพระบัญญัติของพระเจ้าได้กล่าวถึงการปฏิบัติต่อเพื่อนมนุษย์ด้วยกัน อันแสดงให้เห็นถึงหน้าที่ของมนุษย์ที่ต้องปฏิบัติ

2. การซื้อสัตย์ต่อผู้เป็นนาย ไวท์ (White) กล่าวไว้ในหนังสือไถ่เพราะรัก (1977: 61) ถึงบุคคลในพระคริสตธรรมคัมภีร์คือโยเซฟ (Joseph) ที่ถูกนายหญิงชกชวนให้มีความสัมพันธ์ด้วย เพราะความซื้อสัตย์ต่อเจ้านายโยเซฟจึงปฏิเสธการกระทำนั้น จนในที่สุดต้องถูกจำคุกเพราะถูกใส่ร้าย

3. การปรองดอง ไวท์ (White. 1977: n.d.: 335) กล่าวไว้ในหนังสือคำแนะนำสำหรับคริสตจักร เล่มที่ 1 ว่า ให้ท่านทั้งหลายปรองดองกันอย่าถือพวกถือคณะ แต่ให้ท่านทั้งหลายเป็นน้ำหนึ่งใจเดียวและถืออย่างเดียวกัน

4. การช่วยเหลือคนจน ไวท์ (White. 1977: n.d.: 318) กล่าวไว้ในหนังสือคำแนะนำสำหรับคริสตจักร เล่มที่ 1 ว่า ไม่ว่าจะมีโบสถ์ตั้งขึ้นที่ไหนสมาชิกโบสถ์จะต้องปฏิบัติงานด้วยความซื่อสัตย์เพื่อช่วยเหลือผู้มีความเชื่อที่ยากจนและพยายามช่วยเหลือคนอื่น ๆ ด้วย ผลที่บังเกิดจากความเพียรพยายามนี้ จะทำให้บางคนในกลุ่มคนยากจนเหล่านี้ได้รับการช่วยเหลือ

5. การช่วยเหลือหญิงหม้ายและเด็กกำพร้า ไวท์ (White. 1977: n.d.: 321-322) กล่าวไว้ในหนังสือคำแนะนำสำหรับคริสตจักรเล่มที่ 1 ว่า หญิงหม้ายและลูกกำพร้าเป็นพวกที่ควรได้รับการช่วยเหลือให้ความเห็นอกเห็นใจมากที่สุด เป็นพวกที่จะต้องได้รับการเอาใจใส่ดูแลเป็นพิเศษ ขอให้คนทั้งหลายที่มีความรักในพระเจ้า มีใจเอื้อเฟื้อเผื่อแผ่และยอมรับเอาเด็กกำพร้าเหล่านั้นมาไว้ในครอบครัว

6. การมีใจถ่อมสุภาพ ไวท์ (White. 1977: n.d.: 2008: 35) กล่าวไว้ในหนังสือผู้ก่อตั้งและผู้เผยแพร่ (Patriarchs & Prophets) ฉบับที่ 2 (บทที่ 11-21) ถึงบุคคลในพระคริสตธรรมคัมภีร์คืออับราฮัม (Abraham) ว่าในตอนเที่ยงวันของฤดูร้อนวันหนึ่งเขาได้เรียกชายสามสิบคนที่เดินทางไกลให้มารับประทานอาหาร อับราฮัมต้อนรับแขกด้วยความสุภาพ เขาตักน้ำเพื่อให้แขกผู้มาเยือนล้างเท้าด้วยตัวเขาเองขณะที่แขกกำลังนั่งพักใต้ต้นไม้ อับราฮัมเลือกสรรสิ่งที่จะนำมาประกอบอาหาร เมื่อปรุงอาหารเสร็จแล้วเขาได้ยื่นให้เกียรติแก่ขณะที่แขกกำลังรับประทานอาหาร

สรุปได้ว่า การปฏิบัติต่อสังคมเป็นการดำเนินชีวิตตามหลักคำสอนของพระเจ้าที่บัญญัติไว้ในพระคริสตธรรมคัมภีร์ เพื่อเป็นมาตรฐานในการประพฤติปฏิบัติของคริสเตียนที่มีต่อสังคม เป็นการปฏิบัติต่อคริสเตียนด้วยกันเองตลอดจนมวลมนุษยชาติ เพราะมนุษย์มีร่างกาย ความคิด และจิตวิญญาณที่ไม่สามารถแยกออกจากกันได้ พระคริสตธรรมคัมภีร์ได้บัญญัติไว้ว่ามนุษย์มีความสัมพันธ์กันและผูกพันกันมาเป็นเวลาช้านาน การปฏิบัติต่อเพื่อนมนุษย์ด้วยกัน ด้วยอุปนิสัย

ของคริสเตียนโดยมีความรักและให้เกียรติผู้อื่นย่อมเป็นสิ่งที่สะท้อนให้เห็นพระลักษณะและจริยาวัตรของพระเจ้า พระเจ้ามุ่งหวังให้คริสเตียนรักและปฏิบัติต่อผู้อื่นเหมือนกับที่ปฏิบัติต่อตนเอง

1.3.3 การปฏิบัติต่อตนเอง

พจนานุกรม ฉบับราชบัณฑิตยสถาน ได้ให้ความหมายคำว่า “ปฏิบัติ” ว่าหมายถึง ดำเนินการไปตามระเบียบแบบแผนหรือการกระทำตาม ส่วนความหมายคำว่า “ตน” หมายถึง ตัวคน (ราชบัณฑิตยสถาน. 2542) ความหมายโดยรวมของการปฏิบัติต่อตนเองจึงหมายถึงการกระทำให้ดำเนินไปตามความต้องการของตนเอง

แนวคิดทฤษฎีการปฏิบัติต่อตนเอง

การปฏิบัติทางศาสนาของคริสเตียนที่นับถือศาสนาคริสต์ นิกายโปรเตสแตนต์ คณะเซเวนธ์เดย์แอดเวนติสมีการบัญญัติไว้ในพระคริสตธรรมคัมภีร์ เพื่อเป็นมาตรฐานในการประพฤติปฏิบัติดังที่ปรากฏในบัญญัติความเชื่อพื้นฐาน (Doctrines of the Seventh-day Adventist Church) ซึ่งมีสาระสำคัญที่กล่าวถึงการให้มนุษย์รอดพ้นจากความผิดบาป มนุษย์จะต้องกลับใจจากการทำความผิดบาปนั้น เพื่อจะได้เป็นคนชอบธรรมของพระเจ้า โดยการทรงนำของพระวิญญาณบริสุทธิ์ ทำให้บังเกิดใหม่ พระวิญญาณบริสุทธิ์จะสถิตอยู่กับผู้ที่มีความเชื่อ และประทานอำนาจให้กับผู้ที่มีความเชื่อนั้นให้อุทิศตัวต่อพระเจ้า ให้เจริญขึ้นมีความละม้ายกับอุปนิสัยของพระองค์ มีความคิด ความรู้สึกและการกระทำตามแบบอย่างขององค์พระผู้เป็นเจ้า หลังจากรับบัพติศมาแล้ว จะประพฤติปฏิบัติตามคำสอนทั้งด้านกาย วาจา ใจ และตระหนกอยู่เสมอว่าร่างกายเป็นวิหารของพระเจ้า มนุษย์จำเป็นต้องดูแลรักษาร่างกายของตนเอง

นอกจากนี้ ไวท์ (White. 1827-1915) ได้กล่าวถึงการปฏิบัติทางศาสนาตามหลักเซเวนธ์เดย์แอดเวนติส ด้านการปฏิบัติต่อตนเองไว้ดังนี้

1. การเป็นคนขยัน ไวท์ (White. 1977: 394) กล่าวไว้ในหนังสือคำแนะนำสำหรับคริสตจักรเล่มที่ 1 ว่า คนทั้งหลายที่รอคอยการเสด็จกลับมาของพระคริสต์จะไม่ใช่คนเกียจคร้านแต่มีความมีความขยันหมั่นเพียรในกิจการงาน

2. การนมัสการในครอบครัว ไวท์ (White. 1977: 2008: 141-144) กล่าวไว้ในหนังสือผู้ก่อตั้งและผู้เผยแพร่ (Patriarchs & Prophets) ฉบับที่ 2 (บทที่ 11-21) ถึงบุคคลในพระคริสตธรรมคัมภีร์คืออับราฮัม (Abraham) ว่าได้ทำหน้าที่เป็นผู้นำในการนมัสการในครอบครัวและสั่งสอนให้บุตรรู้จักกฎบัญญัติของพระเจ้า

3. มีความซื่อสัตย์ ไวท์ (White. 1977: 2008: 62-394) ได้กล่าวไว้ในหนังสือคำแนะนำสำหรับคริสตจักรเล่มที่ 1 ถึงบุคคลในพระคริสตธรรมคัมภีร์ว่า โยเซฟ (Joseph) ได้รับมอบหมายให้ดูแลบ้านในขณะที่เจ้าของบ้านไม่อยู่ โยเซฟได้รับความไว้วางใจให้ปฏิบัติหน้าที่ดังกล่าวเพราะมีความซื่อสัตย์และปฏิบัติตามคำสอนของพระเจ้าที่ว่า ถ้าเขามีความซื่อสัตย์ในสิ่งเล็กน้อย เขาก็มีความซื่อสัตย์ในสิ่งมากด้วย

สรุปได้ว่า การปฏิบัติตนเองของคริสเตียนที่นับถือศาสนาคริสต์ นิกายโปรเตสแตนต์ คณะเซเวนธ์เดย์แอ๊ดเวนตีสได้มีการบัญญัติไว้ในพระคริสตธรรมคัมภีร์ โดยผู้เชื่อได้พยายามอุทิศตน และปฏิบัติตนให้มีความใกล้เคียงกับพระเจ้าให้มากที่สุด ควรเป็นคนที่ขยันขันแข็งไม่เกียจคร้าน มีความซื่อสัตย์สุจริต และที่สำคัญต้องมีการนมัสการในครอบครัวเพื่อให้มีความใกล้ชิดกับพระเจ้ามากยิ่งขึ้น

1.3.4 การปฏิบัติพิธีกรรม

พจนานุกรม ฉบับราชบัณฑิตยสถานได้ให้ความหมายคำว่า “ปฏิบัติ” ว่า หมายถึง ดำเนินการไปตามระเบียบแบบแผนหรือการกระทำตาม ส่วนความหมายคำว่า “พิธีกรรม” หมายถึง การบูชา แบบอย่างหรือแบบแผนต่าง ๆ ที่ปฏิบัติในทางศาสนา (ราชบัณฑิตยสถาน. 2542) ความหมายโดยรวมของการปฏิบัติพิธีกรรมจึงหมายถึง การกระทำไปตามระเบียบแบบแผนหรือการกระทำตามแบบอย่างหรือแบบแผนต่าง ๆ ที่ปฏิบัติในทางศาสนา

แนวคิดทฤษฎีการปฏิบัติต่อพิธีกรรม

การปฏิบัติทางศาสนาของคริสเตียนที่นับถือศาสนาคริสต์ นิกายโปรเตสแตนต์ คณะเซเวนธ์เดย์แอ๊ดเวนตีส มีการบัญญัติไว้ในพระคริสตธรรมคัมภีร์ เพื่อเป็นมาตรฐานในการประพฤติปฏิบัติดังที่ปรากฏในบัญญัติความเชื่อพื้นฐาน (Doctrines of the Seventh-day Adventist Church) มีสาระสำคัญที่กล่าวถึงการปฏิบัติพิธีกรรมซึ่งสำนักงานใหญ่คริสตจักรเซเวนธ์เดย์แอ๊ดเวนตีส (The General Conference of Seventh-day Adventist. 2005) ได้กล่าวถึงพิธีกรรมต่าง ๆ ไว้ดังนี้

1. บัพติศมา (Baptism) เป็นพิธีกรรมที่พระเจ้าได้ตั้งให้เป็นเครื่องหมายของการเข้าใจแผ่นดินแห่งจิตวิญญาณของพระองค์ พระองค์ได้สร้างเงื่อนไขเชิงบวกซึ่งทุกคนต้องเชื่อฟัง เป็นพิธีที่ผู้มีความเชื่อได้มีส่วนในการตายและการเป็นขึ้นมาจากความตายของพระเยซูคริสต์ เป็นพิธีศักดิ์สิทธิ์ในศาสนาคริสต์ ทำขึ้นเพื่อรับผู้ที่เพิ่งรับเชื่อเข้าเป็นสมาชิกใหม่ของคริสตจักร ผู้ที่รับบัพติศมาจะต้องจุ่มลงในน้ำทั้งตัวเพื่อเป็นการยืนยันถึงความเชื่อที่มีต่อพระเจ้า แสดงถึงการถูกฝังร่วมกับพระคริสต์ จากนั้นจึงโผล่ขึ้นมาจากน้ำแสดงถึงการฟื้นคืนพระชนม์และเป็นหลักฐานแสดงถึงการกลับใจจากความบาปในนามพระบิดา พระบุตร และพระวิญญาณบริสุทธิ์ ตั้งแต่เริ่มมีชีวิตเป็นคริสเตียน เป็นการประกาศต่อสาธารณชนว่าตนได้หันหลังกับความบาป และได้เข้าเป็นสมาชิกครอบครัวของพระเจ้าแล้ว เพราะคริสตศาสนาเชื่อว่ามนุษย์ทุกคนมีบาปติดตัวมาตั้งแต่เกิดเรียกว่าบาปกำเนิด บาปนี้ติดมาจากบรรพบุรุษซึ่งตามพระคัมภีร์กล่าวว่ามาจากมนุษย์คู่แรกคืออาดัม (Adam) และเอวา (Eve) การรับบัพติศมาจะรับได้ครั้งเดียวเท่านั้นและไม่ต้องรับอีกจนตลอดชีวิต

2. พิธีมหาสนิท (Communion Service) เป็นพิธีกรรมที่แสดงออกถึงการมีส่วนร่วมในสัญลักษณ์แห่งการรับเอาพระวรกายและพระโลหิตของพระเยซู เป็นเหตุการณ์ที่เกิดขึ้นในสมัยที่พระเยซูยังทรงพระชนม์ชีพซึ่งตรงกับคืนวันพฤหัสบดีก่อนที่พระองค์ถูกจับตัวไปตรึงที่ไม้กางเขน คืนวันนั้นพระเยซูได้มีการรับประทานอาหารมื้อสุดท้าย (The last supper) ร่วมกับสาวกทั้ง 12 คน ในพิธีนี้ผู้ปฏิบัติต้องล้างเท้าให้กันและกันเพื่อแสดงออกถึงความยินดีรับใช้กันและกันตามแบบอย่าง

การถ่อมตัวของพระเยซูคริสต์ พิธีศีลมหาสนิทจะมีการรับประทานขนมปังไร้เชื้อและดื่มน้ำองุ่นซึ่งเป็นสัญลักษณ์ที่แสดงถึงโลหิตและพระวรกายของพระเยซู ในการรับประทานอาหารครั้งนี้ ขนมปังและเหล้าองุ่นได้กลายเป็นเครื่องหมายสำคัญแห่งพันธสัญญา เพราะในขณะที่รับประทานอาหารนั้น พระเยซูโมทนาขอบพระคุณพระเจ้า แล้วได้ส่งขนมปังให้กับเหล่าสาวกพร้อมกับกล่าวว่า “นี่เป็นกายของเราซึ่งให้แก่ท่านทั้งหลาย จงกระทำอย่างนี้ให้เป็นที่ระลึกถึงเรา” เมื่อพวกเขารับประทานแล้ว พระองค์จึงทรงหยิบถ้วยด้วยอาการอย่างเดียวกัน พระองค์ตรัสว่า “ถ้วยนี้คือพันธสัญญาใหม่โดยโลหิตของเราเมื่อท่านดื่มจากถ้วยนี้เวลาใด จงดื่มเป็นที่ระลึกถึงเรา เพราะว่าเมื่อท่านทั้งหลายกินขนมปังนี้และดื่มจากถ้วยนี้เวลาใด ท่านก็ประกาศการวายพระชนม์ขององค์พระผู้เป็นเจ้าจนกว่าพระองค์จะเสด็จมา” พิธีนี้เปิดโอกาสให้ทุกคนที่มีความเชื่อสามารถร่วมในพิธีกรรมได้ เรื่องราวทั้งหมดจึงเป็นเรื่องราวที่มาของ “พิธีมหาสนิท” อันเป็นกิจกรรมของชาวคริสต์ที่เข้าสนิทกับพระเจ้า โดยการรับประทาน “พระกาย” และ “พระโลหิต” เพื่อประกาศตนว่าเป็นผู้เชื่อ และระลึกถึงพระเมตตาที่พระเยซูยอมวายพระชนม์บนไม้กางเขนเพื่อไถ่บาปมนุษย์ซึ่งแนบแน่นเป็นหนึ่งเดียวระหว่างพระเจ้ายกกับมนุษย์ และอยู่ร่วมกันด้วยความรัก (Agape) อีกทั้งเป็นการประกาศยอมรับว่าพระเจ้าได้สถิตอยู่ในกายของผู้เชื่อและศรัทธาในพระองค์ จากที่ได้กล่าวมาแล้วคือความหมายของพิธีมหาสนิท

3. วันสะบาโต (Sabbath) เป็นวันที่แสดงให้เห็นว่าเมื่อพระเจ้าได้เนรมิตสร้างสรรค์สิ่งในหกวันแล้ว พระองค์ได้ทรงหยุดพักในวันที่เจ็ดและกำหนดให้เป็นวันสะบาโตเพื่อมวลมนุษย์ และเป็นอนุสรณ์แห่งการเนรมิตสร้าง วันสะบาโตเริ่มนับตั้งแต่ดวงอาทิตย์ตกดินวันในวันศุกร์ไปจนถึงดวงอาทิตย์ตกดินตอนเย็นวันเสาร์ พระเจ้าบัญญัติไว้ว่าให้วันสะบาโตเป็นวันแห่งการหยุดพักจากภารกิจที่กระทำเป็นประจำเพื่อนมัสการพระเจ้า ในวันนั้นจึงละเว้นจากการประกอบภารกิจประจำวัน แต่จะไปโบสถ์เพื่อนมัสการพระเจ้าในเช้าวันเสาร์ ส่วนตอนบ่ายจะอุทิศตนเพื่อการประกาศและรับใช้เพื่อนมนุษย์ เช่น การสอนพระคัมภีร์ การไปเยี่ยมผู้ป่วยหรือคนยากไร้ ดังนั้นวันสะบาโตจึงมีพิธีกรรมต่าง ๆ ของคริสเตียนเซเวนธ์เดย์แอ๊ดเวนตีส ได้แก่ การนมัสการ การอธิษฐานเข้ามาเป็นส่วนประกอบ

4. ฉันทภาวะ (Stewardship) เป็นภาวะที่มนุษย์ได้รับมอบหมายจากพระเจ้าให้เป็นผู้ดูแลสิ่งต่าง ๆ ที่พระเจ้าได้มอบให้ ไม่ว่าจะเป็นเวลา ความสามารถ ทรัพย์สินสมบัติ สิทธิพิเศษต่าง ๆ ตลอดจนทรัพยากรทั้งหลาย มนุษย์จึงมีหน้าที่รับผิดชอบสิ่งเหล่านี้ โดยการนำไปใช้อย่างมีประโยชน์ และยอมรับว่าพระเจ้าทรงเป็นเจ้าของสิ่งทั้งปวงเหล่านี้ ในการนมัสการในวันสะบาโตจึงมีฉันทภาวะเข้ามาเกี่ยวข้องด้วย ได้แก่ สิบลดหนึ่ง (Tithe) เงินการถวายต่าง ๆ เช่น เงินถวายโรงเรียนสะบาโต เงินถวายพิเศษสำหรับภูมิภาคต่าง ๆ เงินถวายเพื่อช่วยเหลือคนยากจนและขัดสน เป็นต้น

สรุปได้ว่าพิธีกรรมที่กล่าวมาทั้งหมดข้างต้น ได้แก่ บัพติศมา พิธีมหาสนิท วันสะบาโต และฉันทภาวะเป็นสิ่งที่คริสเตียนนิกายโปรเตสแตนต์ คณะเซเวนธ์เดย์แอ๊ดเวนตีสต้องปฏิบัติอย่างเคร่งครัด โดยพิธีบัพติศมามีการกระทำเพียงครั้งเดียวตอนเข้าเป็นคริสต์ศาสนิกชน ส่วนพิธีกรรมที่นอกเหนือจากที่กล่าวนี้จะต้องปฏิบัติตามอย่างสม่ำเสมอ

1.3.5 การปฏิบัติกิจกรรมโบสถ์

พจนานุกรม ฉบับราชบัณฑิตยสถานได้ให้ความหมายคำว่า “ปฏิบัติ” ว่า หมายถึง ดำเนินการไปตามระเบียบแบบแผนหรือการกระทำตาม ส่วนความหมายคำว่า “โบสถ์” หมายถึง สถานที่สำหรับพระสงฆ์ใช้ประชุมทำสังฆกรรม เรียกสถานที่ประกอบพิธีกรรมของศาสนาอื่นว่า โบสถ์ “กิจกรรม” หมายถึง การงานที่ประกอบ (ราชบัณฑิตยสถาน. 2542) ความหมายโดยรวมของการปฏิบัติกิจกรรมโบสถ์หมายถึง การงานอื่นใดที่เป็นส่วนประกอบของโบสถ์ให้ดำเนินการไปตามระเบียบแบบแผนหรือดำเนินไปตามวาระของโบสถ์นั้น ๆ

แนวคิดทฤษฎีการปฏิบัติกิจกรรมโบสถ์

การปฏิบัติทางศาสนาของคริสเตียนที่นับถือศาสนาคริสต์ นิกายโปรเตสแตนต์ คณะเซเวนธ์เดย์แอ๊ดเวนตีส มีการบัญญัติไว้ในพระคริสตธรรมคัมภีร์ เพื่อเป็นมาตรฐานในการประพฤติปฏิบัติดังที่ปรากฏในบัญญัติความเชื่อพื้นฐาน (Doctrines of the Seventh-day Adventist Church) ซึ่งมีสาระสำคัญที่กล่าวถึงการปฏิบัติกิจกรรมโบสถ์ไว้ดังนี้

1. มีการดำเนินชีวิตในแนวทางของคริสเตียนที่สมบูรณ์แบบ ละทิ้งการปฏิบัติแบบชาวโลกทั่วไปแล้วมาดำเนินชีวิตตามวิถีทางของคริสเตียน โดยปฏิบัติตามคำสอนของพระเยซูที่สอนให้รักผู้อื่นเหมือนรักตนเอง รู้จักการเสียสละและให้อภัย สะท้อนลักษณะความรักของพระเจ้าให้ผู้อื่นเห็น เพื่อเป็นแบบอย่างในการปฏิบัติและช่วยเหลือเพื่อนมนุษย์
2. มีการรักษาพระบัญญัติของพระเจ้า ดำเนินชีวิตตามพระบัญญัตินี้อย่างเคร่งครัดเพื่อการเผยแผ่ศาสนา และชี้ให้มนุษย์ได้ทราบถึงการพิพากษา การได้รับความรอดพ้นจากบาป และการเสด็จกลับมาครั้งที่สองของพระเยซูคริสต์ ทำให้เกิดการกลับใจและการเปลี่ยนแปลงใหม่ในโลก
- 3 ประกาศเรื่องราวของพระเจ้าให้กับมวลมนุษยชาติ เพื่อการมีชีวิตอยู่อย่างมีความหวังคือการได้เข้าสู่แผ่นดินสวรรค์ที่พระเจ้าได้จัดเตรียมไว้
4. ทำงานให้กับพระเจ้าด้วยความเชื่อ ความศรัทธา ด้วยการเผยแผ่ศาสนา การสอน การบริหาร การเป็นคนกลางเพื่อการประนีประนอม การช่วยเหลือผู้ยากไร้ด้วยความเมตตาและเสียสละ การบรรเทาทุกข์เพื่อนมนุษย์ด้วยการช่วยเหลือและการปลอบประโลมให้กำลังใจแก่สมาชิกคริสตจักร
5. มีการอุทิศตัวทำงานเพื่อเผยแผ่ศาสนาคริสต์ นิกายโปรเตสแตนต์ คณะเซเวนธ์เดย์แอ๊ดเวนตีส

สรุปได้ว่า แนวคิดในการปฏิบัติกิจกรรมโบสถ์เป็นการนำบทบัญญัติของศาสนาคริสต์ นิกายโปรเตสแตนต์ คณะเซเวนธ์เดย์แอ๊ดเวนตีสที่มีการบัญญัติไว้ในพระคริสตธรรมคัมภีร์มาเป็นแนวทางให้คริสเตียนเซเวนธ์เดย์แอ๊ดเวนตีสได้ปฏิบัติ แล้วนำสิ่งที่ได้ปฏิบัติไปเผยแผ่ศาสนาให้มวลมนุษยชาติได้ทราบถึงความรัก ความเมตตาของพระเยซูคริสต์

งานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการปฏิบัติทางศาสนา

สำหรับงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการปฏิบัติทางศาสนานั้น จากการประมวลงานวิจัยพบว่าในประเทศไทย นักวิจัยไทยได้ให้ความสนใจศึกษาควบคู่ไปกับการศึกษาความเชื่อทางพุทธศาสนา แต่ยังคงขาดหลักฐานการวิจัยที่ชัดเจนว่าคนไทยมีการปฏิบัติทางศาสนาอย่างน้อยแตกต่างกันจะประพัตินในการดำเนินชีวิตประจำวันแตกต่างกันหรือไม่ อย่างไร เพื่อเป็นการเข้าถึงพุทธศาสนาซึ่งเป็นศาสนาประจำชาติ (งามตา วณิชานนท์. 2536: 29; อ้างอิงจาก พระราชธรรมนิเทศ. 2531: 16-23) แนวการปฏิบัติในการดำเนินชีวิตแบบพุทธควรเป็นเช่นไร คำตอบจากนักวิชาการด้านพุทธศาสนาท่านหนึ่งคือต้องดำเนินชีวิตตามมรรคแปดหรือตอบให้สั้นกว่านี้ว่า ดำเนินชีวิตตามหลักไตรสิกขา ได้แก่ ศีล สมาธิ ปัญญา และหลักบุญสิกขา ได้แก่ ทาน ศีล ภาวนา (งามตา วณิชานนท์. 2536: 29; อ้างอิงจาก วศิน อินทสระ. 2526: 113) ซึ่งหมายถึงการประพัตินปฏิบัติในการดำเนินชีวิตประจำวันที่มีความสอดคล้องตามหลักความเชื่อและการปฏิบัติทางพุทธศาสนา หรือแม้แต่การปฏิบัติตามหลักของศีลห้าซึ่งถือเป็นหลักปฏิบัติขั้นพื้นฐานที่สำคัญเพื่อควบคุมการแสดงออกทางกายและวาจาให้เป็นระเบียบและเกื้อกูลต่อการดำรงชีวิตอยู่ร่วมกันของหมู่ชนในสังคม (งามตา วณิชานนท์. 2536: 29) ส่วนงานวิจัยในเรื่องการปฏิบัติทางศาสนาตามแนวคริสต์ศาสนาของคณะเซเวนต์เดย์แอ๊ดเวนตีสยังไม่มีการศึกษา

ส่วนในต่างประเทศ โดยเฉพาะในประเทศสหรัฐอเมริกาได้มีการศึกษาการปฏิบัติทางศาสนา ในเรื่องของการปฏิบัติทางศาสนากับการปฏิบัติพิธีกรรม จากการประมวลงานวิจัยที่ผ่านมา มีการศึกษาในเชิงความสัมพันธ์เรื่องความสัมพันธ์ระหว่างการปฏิบัติพิธีกรรมและจิตวิญญาณในคริสตจักรนาซาเรนซ์ (Nazarene) การเป็นคริสเตียนที่สมบูรณ์แบบตามหลักคำสอนของจอห์น เวสลีย์ (John Wesley's Doctrine) โดยเอลลิส (Ellis. 2012) การวิจัยนี้เป็นการวิจัยเชิงประจักษ์ (Empirical Research) ใช้วิธีการสำรวจมีวัตถุประสงค์เพื่อ 1) ศึกษาการนมัสการ 2) เพื่อหาความสัมพันธ์ของการปฏิบัติพิธีกรรมและจิตวิญญาณในคริสตจักรนาซาเรนซ์ (Nazarene) ตามหลักคำสอนของจอห์น เวสลีย์ (John Wesley's Doctrine) และ 3) เพื่อพิจารณาการปฏิบัติพิธีกรรมของสมาชิกในคริสตจักรนาซาเรนซ์ (Nazarene) และประเมินผลกับจิตวิญญาณ เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยนี้คือแบบสำรวจ ตัวแปรที่ศึกษาประกอบด้วย 1) โครงสร้างการนมัสการ 2) กลุ่มคนที่มาโบสถ์ 3) กลุ่มคนที่เป็กลุ่มทดลอง 4) กลุ่มคนที่มาโบสถ์ที่ชัดเจน โดยมีกลุ่มตัวอย่างคือกลุ่มผู้ใช้ภาษาอังกฤษในโบสถ์นาซาเรนซ์ (Nazarene) ที่สุ่มมาจาก 72 โบสถ์ มีศาสนาจารย์ 65 คนเข้าร่วมพิธีกรรมของโบสถ์นี้ ผลการวิจัยพบว่าพิธีกรรมของโบสถ์นี้มี 3 แบบขึ้นอยู่กับคู่มือการอธิษฐานที่มีอิทธิพลต่อศาสนาจารย์ (Minister) ในโครงสร้างของการนมัสการ ได้แก่ 1) การไม่ได้รับอิทธิพลจากคู่มืออธิษฐาน 2) มีอิทธิพลเล็กน้อยจากคู่มืออธิษฐาน 3) มีความแตกต่างชัดเจนจากสองแบบแรก สมาชิกโบสถ์นี้ส่วนใหญ่จะเป็นแบบที่ 1 สมาชิกคิดว่าการท่องคำอธิษฐานที่เขียนไว้ในการนมัสการรวมมีคุณค่าน้อยต่อจิตวิญญาณของสมาชิกโบสถ์

นอกจากนี้การศึกษาในเรื่องการปฏิบัติทางศาสนาในต่างประเทศมีการวิจัยที่มีลักษณะของการปฏิบัติทางศาสนา โดยได้ศึกษาพฤติกรรมทางศาสนา ได้แก่ การศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างทัศนคติ ค่านิยม และพฤติกรรมทางศาสนาที่เกี่ยวข้องกับพฤติกรรมไม่ซื่อสัตย์ พฤติกรรมการละเมิดประเพณีเกี่ยวกับความสัมพันธ์ทางเพศ พฤติกรรมการเสพยาของมีนเมาและการใช้ยาเสพติด ดังผลการวิจัยของสปิลกา และคนอื่น ๆ (งามตา วรินทร์านนท์. 2536: 30; อ้างอิงจาก Spilka; et al. 1985) เพื่อแสดงให้เห็นถึงอิทธิพลของการนับถือศาสนาที่มีส่วนช่วยยับยั้งการกระทำผิดหลักศีลธรรมต่าง ๆ ดังนี้

ในการศึกษาพฤติกรรมทุจริตในการสอบของนักศึกษามหาวิทยาลัย พบว่านักศึกษาที่ตระหนักถึงคุณค่าภายในของศาสนา (Intrinsic Religion Orientation) มีการกระทำทุจริตน้อย นอกจากนั้นคริสต์ศาสนาได้กำหนดบรรทัดฐานไว้อย่างชัดเจนเพื่อปราบมิให้มีการกระทำผิดเกี่ยวกับความสัมพันธ์ทางเพศ โดยเฉพาะการมีสัมพันธ์ทางเพศกับบุคคลนอกสมรสพบว่า จำนวนผู้หญิงที่ไม่นับถือศาสนา มีความสัมพันธ์ทางเพศกับบุคคลที่ไม่ใช่สามีมากเป็น 4 เท่าของผู้หญิงที่อ้างว่ามีความใกล้ชิดศาสนา นอกจากนี้ยังมีงานวิจัยความสัมพันธ์ระหว่างการนับถือศาสนากับการใช้ยาเสพติด พบว่าความเข้มแข็งของความเชื่อและพฤติกรรมทางศาสนามีความสัมพันธ์ทางลบกับการใช้ยาเสพติดทุกประเภท วัยรุ่นซึ่งเข้าร่วมพิธีทางศาสนาบ่อยครั้งน้อยกว่าที่มีการใช้ยาเสพติดประเภทกัญชาและเฮโรอีน ผลการวิจัยยังมีข้อค้นพบอีกว่าศาสนาเป็นส่วนสำคัญในชีวิตของเขามากเท่าใด ก็ยิ่งมีการใช้ยาเสพติดน้อยลง

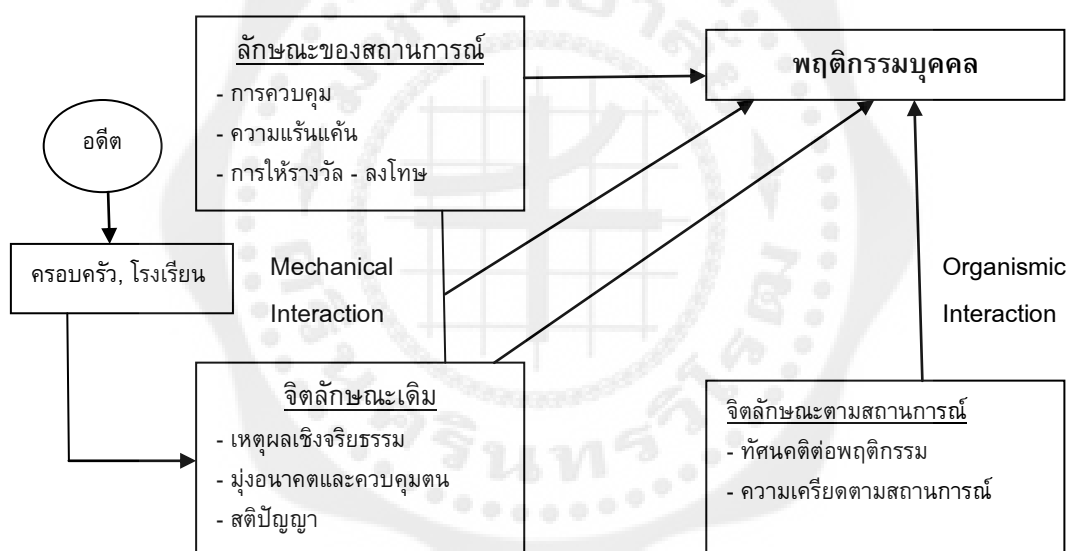
จากผลการวิจัยที่กล่าวมาแสดงให้เห็นว่าบุคคลผู้มีความเชื่อ ความศรัทธา และมีการปฏิบัติทางศาสนาจะนำหลักธรรมทางศาสนามาประกอบในการเลือกตัดสินใจกระทำในสิ่งที่สอดคล้องกับหลักความเชื่อและการปฏิบัติของศาสนิกชน

2. ปัจจัยเชิงสาเหตุที่ส่งผลต่อการปฏิบัติทางศาสนาตามหลักเซเว่นธ์เดย์แอ็ดเวนติส

2.1 แนวการวิเคราะห์สาเหตุของพฤติกรรมบุคคล

พฤติกรรมของบุคคลเกิดจากสาเหตุหลายประการซึ่งรูปแบบทฤษฎีปฏิสัมพันธ์นิยม (Interactionism Model) ของ Magnusson; & Endler (1977: 18-21; Gill. 2000; Tett; & Burnett. 2003; Krueger. 2009) ที่ใช้กันอย่างแพร่หลายจากอดีตถึงปัจจุบันเป็นแนวทางเบื้องต้นในการประมวลเอกสาร และกำหนดตัวแปรเชิงสาเหตุในการอธิบายพฤติกรรมการปฏิบัติทางศาสนาตามหลักเซเว่นธ์เดย์แอ็ดเวนติส โดยรูปแบบทฤษฎีปฏิสัมพันธ์นิยมกล่าวถึงสาเหตุสำคัญของพฤติกรรมใด ๆ ของมนุษย์ไว้ 4 กลุ่มสาเหตุ คือ 1) ลักษณะของสถานการณ์ปัจจุบันหรือสภาพแวดล้อมทางสังคมที่บุคคลกำลังเผชิญอยู่ในขณะนั้นซึ่งจะเอื้ออำนวยหรือขัดขวางการเกิดพฤติกรรม ตัวอย่างเช่น การอบรมเลี้ยงดูจากบิดามารดา ลักษณะความสัมพันธ์ในครอบครัว รวมถึงการได้รับการฝึกฝนจากโรงเรียนให้มีพฤติกรรมที่เป็นพลเมืองดี โดยหากบุคคลมีความเกี่ยวข้องกับสถานการณ์ต่าง ๆ ตลอดเวลา บุคคลก็มีแนวโน้มที่จะกระทำพฤติกรรมสอดคล้องตามทิศทางที่สถานการณ์ผลักดัน

2) จิตลักษณะเดิมของผู้กระทำ หมายถึง จิตลักษณะค่อนข้างคงที่ไม่อยู่ภายใต้อิทธิพลของสถานการณ์ปัจจุบันเป็นจิตลักษณะที่ก่อตัวขึ้นตั้งแต่วัยเด็ก สะสมมาถึงปัจจุบันจากการปลูกฝังอบรมในครอบครัวและโรงเรียน ตัวอย่างตัวแปรกลุ่มนี้ เช่น ลักษณะมุ่งอนาคตและการควบคุมตนเองแรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์ เป็นต้น 3) จิตลักษณะร่วมกับสถานการณ์หรือที่เรียกว่า การปฏิสัมพันธ์แบบกลไก (Mechanical Interaction) คือปัจจัยทางจิตลักษณะเดิมอย่างน้อย 1 ด้านร่วมกับปัจจัยทางสถานการณ์อย่างน้อย 1 ด้าน ที่ส่งผลต่อพฤติกรรมหนึ่ง ๆ และ 4) จิตลักษณะตามสถานการณ์หรือเรียกว่าปฏิสัมพันธ์ในตน (Organismic Interaction) หมายถึงลักษณะทางจิตที่เกิดจากการปฏิสัมพันธ์ระหว่างจิตลักษณะเดิมของบุคคลกับสถานการณ์ปัจจุบันภายในตัวบุคคลนั้น โดยจิตลักษณะตามสถานการณ์มักแปรเปลี่ยนไปตามสถานการณ์โดยง่ายหรืออยู่ภายใต้อิทธิพลของสถานการณ์นั้น ๆ เช่น เจตคติที่ดีต่อพฤติกรรมในสถานการณ์หนึ่ง ความวิตกกังวลตามสถานการณ์ เป็นต้น (ภาพประกอบ 1)

ภาพประกอบ 1 รูปแบบทฤษฎีปฏิสัมพันธ์นิยม (Interactionism Model)

ที่มา: ดวงเดือน พันธุมนาวิน. (2541; อ้างอิงจาก Magnusson; & Endler. 1977)

การศึกษาปัจจัยเชิงสาเหตุที่ส่งผลต่อการปฏิบัติทางศาสนาตามหลักเซเว่นธ์เดย์แอ๊ดเวนตีสของนักศึกษาระดับปริญญาตรี มหาวิทยาลัยนานาชาติเอเชีย-แปซิฟิกในการวิจัยนี้ประยุกต์ใช้รูปแบบทฤษฎีปฏิสัมพันธ์นิยม (Interactionism Model) เป็นกรอบแนวคิดเบื้องต้นในการประมวลเอกสารเพื่อกำหนดตัวแปรเชิงสาเหตุในการอธิบายและทำนายพฤติกรรมการปฏิบัติทางศาสนาตามหลักเซเว่นธ์เดย์แอ๊ดเวนตีสของนักศึกษาระดับปริญญาตรี โดยแบ่งปัจจัยเชิงสาเหตุของพฤติกรรมการปฏิบัติทางศาสนาออกเป็น 4 กลุ่มคือ 1) กลุ่มจิตลักษณะ ได้แก่ สุขภาวะ ความรู้ทาง

ศาสนา บุคลิกภาพแบบอ่อนโยน และการยึดมั่นในหลักศาสนา 2) กลุ่มลักษณะสถานการณ์ ได้แก่ การดำรงชีวิตแบบเซเว่นธ์เดย์แอ๊ดเวนตีส การถ่ายทอดทางศาสนา และการสนับสนุนจากคริสตจักร 3) จิตลักษณะตามสถานการณ์ ได้แก่ เจตคติต่อการปฏิบัติศาสนา 4) ปัจจัยด้านพฤติกรรม ได้แก่ การประกาศศาสนา

ในการศึกษาปัจจัยเชิงสาเหตุที่ส่งผลต่อการปฏิบัติทางศาสนาตามหลักเซเว่นธ์เดย์แอ๊ดเวนตีสของนักศึกษาระดับปริญญาตรี มหาวิทยาลัยนานาชาติเอเชีย-แปซิฟิกนี้ ผู้วิจัยประยุกต์ใช้กรอบแนวคิดตามรูปแบบทฤษฎีปฏิสัมพันธ์นิยม (Interactionism Model) ของแมกนัสสันและเอนด์เลอร์ (Magnusson; & Endler, 1977: 18-21; Gill. 2000; Tett; & Burnett. 2003; Krueger. 2009) เป็นแนวทางเบื้องต้นในการประมวลเอกสาร และกำหนดตัวแปรเชิงสาเหตุในการอธิบายพฤติกรรม โดยพฤติกรรมการปฏิบัติทางศาสนาตามหลักเซเว่นธ์เดย์แอ๊ดเวนตีสของนักศึกษาระดับปริญญาตรี มหาวิทยาลัยนานาชาติเอเชีย-แปซิฟิกที่ผู้วิจัยเลือกเป็นกลุ่มที่ศึกษาในครั้งนี้ จากการประมวลเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องเกิดจากสาเหตุหลายประการ ได้แก่

1. ปัจจัยด้านจิตลักษณะ เป็นคุณลักษณะหรือบุคลิกภาพของบุคคลที่มีติดตัวมาหรืออาจเกิดขึ้นหรือเปลี่ยนแปลงได้จากกระบวนการถ่ายทอดทางสังคม เป็นคุณลักษณะหรือบุคลิกภาพที่ส่งผลต่อการแสดงพฤติกรรมของบุคคล ได้แก่ สุขภาวะ ความรู้ทางศาสนา บุคลิกภาพแบบอ่อนโยน และการยึดมั่นในหลักศาสนา โดยตัวแปรเหล่านี้เป็นปัจจัยภายในที่ส่งผลต่อการปฏิบัติทางศาสนาตามหลักเซเว่นธ์เดย์แอ๊ดเวนตีส จากการประมวลเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องตัวแปรเหล่านี้มีผลทางตรงต่อการปฏิบัติทางศาสนาตามหลักเซเว่นธ์เดย์แอ๊ดเวนตีส

2. ปัจจัยด้านสถานการณ์ เป็นสิ่งต่าง ๆ ที่อยู่รอบตัวบุคคลหรือการรับรู้ของบุคคลที่เกี่ยวกับสิ่งใดสิ่งหนึ่งรอบตัวของบุคคลนั้น สามารถแบ่งได้เป็น 2 ลักษณะคือสถานการณ์ที่เอื้ออำนวยในการเกิดพฤติกรรมที่น่าปรารถนา และสถานการณ์ที่ขัดขวางมิให้เกิดพฤติกรรมที่น่าปรารถนา ปัจจัยด้านสถานการณ์สามารถส่งผลโดยตรงต่อการเกิดพฤติกรรมของบุคคลหรือมีอิทธิพลปฏิสัมพันธ์กับตัวแปรจิตลักษณะของบุคคลและส่งผลต่อจิตลักษณะตามสถานการณ์หรือพฤติกรรมได้เช่นเดียวกัน ในการศึกษาครั้งนี้ปัจจัยด้านสถานการณ์ที่ส่งผลต่อส่งผลต่อการปฏิบัติทางศาสนาตามหลักเซเว่นธ์เดย์แอ๊ดเวนตีส ได้แก่ การดำรงชีวิตแบบเซเว่นธ์เดย์แอ๊ดเวนตีส การถ่ายทอดทางศาสนา และการสนับสนุนจากคริสตจักร ปัจจัยด้านจิตลักษณะตามสถานการณ์ จากการประมวลเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องตัวแปรเหล่านี้มีผลทางตรงและทางอ้อมต่อการปฏิบัติทางศาสนาตามหลักเซเว่นธ์เดย์แอ๊ดเวนตีส

3. ปัจจัยด้านจิตลักษณะตามสถานการณ์ เป็นลักษณะภายในของบุคคลที่เป็นผลจากการที่บุคคลได้รับรู้สถานการณ์หนึ่ง ๆ และส่งผลต่อการแสดงพฤติกรรม เป็นจิตลักษณะของบุคคลที่สามารถแปรเปลี่ยนได้ตามสถานการณ์ต่าง ๆ ในการศึกษาครั้งนี้ ได้แก่ เจตคติต่อการปฏิบัติศาสนา จากการประมวลเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องตัวแปรนี้มีผลทางตรงและเป็นตัวแปรส่งผ่าน (Mediator) ต่อการปฏิบัติทางศาสนาตามหลักเซเว่นธ์เดย์แอ๊ดเวนตีส

4. ปัจจัยด้านด้านพฤติกรรม ได้แก่ การประกาศศาสนา จากการประมวลเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องตัวแปรนี้มีผลทางตรงและเป็นตัวแปรส่งผ่าน (Mediator) ต่อการปฏิบัติทางศาสนาตามหลักเซเวนต์เดย์แอ๊ดเวนตีส

2.2 ปัจจัยด้านจิตลักษณะ

2.2.1 สุขภาวะ

แนวคิดทฤษฎีสุขภาวะ

องค์การอนามัยโลก (World Health Organization: WHO) ในฐานะเป็นองค์การหลักที่ดูแลด้านสุขภาพอนามัยได้ให้ความหมายของสุขภาพ (Health) ไว้ว่า “Health is a stage of complete physical, mental, social and spiritual well-being, not merely absence of diseases and infirmity” ซึ่งหมายถึง ภาวะแห่งความสมบูรณ์ของร่างกายและจิตใจ รวมถึงการดำรงชีวิตอยู่ในสังคมได้อย่างปกติสุข และมีได้หมายความว่าเฉพาะเพียงแต่ความปราศจากโรคหรือความพิการทุพพลภาพ ต่อมาในที่ประชุมองค์การสุขภาพโลกเมื่อเดือนพฤษภาคม 2541 ได้เพิ่มสุขภาวะด้านจิตวิญญาณ (spiritual well-being) เข้าไปอีกหัวข้อหนึ่ง (ประเวศ วะสี. 2542: 4) จากการประมวลความหมายต่าง ๆ จึงพอจะสรุปได้ว่าสุขภาวะหมายถึง ผลรวมภาวะความสุขของมนุษย์ทุกมิติทั้งร่างกาย จิตใจ อารมณ์ สังคม และจิตวิญญาณ โดยมีรายละเอียดดังต่อไปนี้

ภาวะความสุขในมิติทางกาย จะพิจารณาจากองค์ประกอบ 5 ด้าน ได้แก่

1. ความทุพพลภาพ (Infirmity)
2. ทรวดทรง (Posture)
3. ความเจ็บป่วย (Illness)
4. บาดแผล (Wound)
5. สมรรถภาพของร่างกาย (Physical Fitness)

ความหมายขององค์ประกอบเหล่านี้จำเป็นต้องอธิบายความหมายอย่างน้อย 1 องค์ประกอบคือ ทรวดทรง กล่าวคือ ทรวดทรงหมายถึง ผลสรุปรวบยอดของส่วนประกอบทุกส่วนของร่างกายตั้งแต่ผมลงไปจรดเท้า ได้แก่ ขนาดของร่างกายด้านต่าง ๆ เช่น ความสูง-ต่ำ ความอ้วน-ผอม ความกลม-แบนของลำตัว ส่วนโค้ง ส่วนเว้า ลักษณะของผมทั้งสี ขนาด ความกลม-แบน ความหนาแน่น-บางลักษณะและส่วนประกอบของหน้า และความเนียน-หยาบของผิว ตลอดถึงสีผิว ถ้าส่วนประกอบต่าง ๆ กลมกลืนกันมากเท่าใดย่อมหมายถึงทรวดทรงดีเท่านั้นแม้ว่าตามหลักวิชาภาวะความสุขในมิติทางกายต้องพิจารณาจากองค์ประกอบทั้ง 5 องค์ประกอบ แต่โดยทั่วไปนิยมวัดจากสมรรถภาพของร่างกายหรือสมรรถภาพทางกายภาพเพียงองค์ประกอบเดียวก็ยอมรับว่าบ่งบอกภาวะความสุขในมิติทางกายได้แล้ว

ภาวะความสุขในมิติทางจิตใจ เนื่องจากจิตใจคือความรู้สึกต่อสิ่งใด ๆ ภาวะความสุขในมิติทางจิตใจจะพิจารณาจากองค์ประกอบ 5 ด้าน ได้แก่

1. มีความรู้สึกต่อโลกในแง่ดี
2. ควบคุมปฏิกิริยาตอบสนองสิ่งเร้าโดยจับพจน์ อันเนื่องจากอารมณ์ต่าง ๆ ได้เหมาะสม
3. เมื่อเกิดความเครียดมีความรู้สึกว่าคุณย้อมมีโอกาสเครียดเป็นเรื่องปกติ
4. ควบคุมไม่ให้เกิดความเครียดมากได้ และคลี่คลายความเครียดได้เหมาะสมในเวลารวดเร็ว
5. มีความรู้สึกยอมรับความจริงที่เกิดขึ้น

ภาวะความสุขในมิติทางอารมณ์ เนื่องจากอารมณ์คือความรู้สึกตอบสนองสิ่งเร้าโดยจับพจน์ อารมณ์มี 2 ด้าน คือพึงพอใจกับไม่พึงพอใจ ตัวอย่างอารมณ์ที่พึงพอใจ สนุก ดีใจ รัก ตื่นเต้น เป็นต้น และตัวอย่างอารมณ์ไม่พึงพอใจ เช่น โกรธ เกลียด อิจฉา ริษยา เศร้า เสียใจ กลัว เป็นต้น อารมณ์จะสั่งการให้มีปฏิกิริยาตอบสนองสิ่งเร้าที่มากกระทบ แต่ละอารมณ์จะมีปฏิกิริยาตอบสนองแตกต่างกัน สิ่งเร้าลักษณะเดียวกันอาจก่อให้เกิดอารมณ์ที่แตกต่างกันในบุคคลที่ต่างกัน หรือแม้แต่ในบุคคลเดียวกันก็อาจเกิดอารมณ์แตกต่างกันได้ ขึ้นอยู่กับสถานการณ์แวดล้อมในขณะนั้น ภาวะความสุขในมิติทางอารมณ์พิจารณาจากองค์ประกอบ 2 ด้าน ได้แก่

1. ความอ่อนไหว-ความหนักแน่นของความรู้สึกตอบสนองสิ่งเร้าโดยจับพจน์
2. ความเครียดที่สืบเนื่องมาจากสิ่งเร้านั้น

ภาวะความสุขในมิติทางสังคม มิติทางสังคมเป็นสถานการณ์การวางตนในภาวะปกติและการมีปฏิสัมพันธ์กับผู้อื่น ภาวะความสุขในมิติทางสังคมพิจารณาจากองค์ประกอบ 8 ประการ ได้แก่

1. มีวินัยในตนเองและควบคุมให้คงอยู่ได้
2. มีความรับผิดชอบเหมาะสมกับอายุและบทบาททางสังคม
3. ยอมรับและรักษานับธรรมเนียม ประเพณี และกฎเกณฑ์ของสังคม
4. มีเพื่อนสนิท
5. มีกิจกรรมร่วมกับเพื่อนญาติ และคนอื่น ๆ ได้เหมาะสม
6. มีความรับผิดชอบต่อผู้อื่น
7. มีเพื่อนทั้งเพศเดียวกันและต่างเพศทุกวัย
8. มีเพื่อนใหม่ ๆ

ภาวะความสุขในมิติทางจิตวิญญาณ จิตวิญญาณเป็นความรู้สึกของบุคคลที่ยังรำกลึกจนมั่นคง ความรู้สึกนั้นจะคอยผลักดันพฤติกรรมอันแท้จริงของบุคคลต่อสิ่งต่าง ๆ และบุคคลอื่น ๆ เพราะฉะนั้นจิตวิญญาณจึงมี 2 ลักษณะ คือ จิตวิญญาณดีกับจิตวิญญาณไม่ดี ภาวะความสุขในมิติทางจิตวิญญาณเป็นลักษณะของจิตวิญญาณดีซึ่งจะพิจารณาจากองค์ประกอบ 5 ด้าน ได้แก่

1. รักตนเอง รักผู้อื่น และรักสิ่งแวดล้อม
2. มุ่งมั่นทำสิ่งดีงามทุกโอกาส แม้ไม่มีใครทราบการกระทำนั้น

3. เห็นแก่ประโยชน์ส่วนรวมไม่น้อยกว่าประโยชน์ส่วนตน
4. กระตือรือร้นช่วยเหลือผู้อื่นแต่ไม่เก้นกำลังของตน
5. กล้าตัดสินใจกระทำทุกอย่างบนพื้นฐานความดีงาม

โดยปกติบุคคลทั่วไปเมื่อรวมทุกมิติเข้าด้วยกันแล้ว ย่อมประกอบด้วยภาวะความสุขและ ภาวะความทุกข์เสมอ นั่นคือภาวะความสุข + ภาวะความทุกข์ เท่ากับร้อยละ 100 และระดับของภาวะ ความสุขกับทุกข์ย่อมเปลี่ยนแปลงได้ตลอดเวลา ดังนั้นจึงมีการกำหนดเกณฑ์ของระดับสุขภาพไว้ เพื่อใช้สื่อทำความเข้าใจให้ตรงกันและเป็นเกณฑ์ในการสร้างเสริมระดับสุขภาพให้ดีขึ้น ดังนี้

สุขภาพสมบูรณ์ คือ ภาวะของมนุษย์ที่มีความสุขอย่างเต็มใจไม่มีความทุกข์เลย

สุขภาพดี คือ ภาวะของมนุษย์ที่มีความสุข ร้อยละ 80-99

สุขภาพค่อนข้างดี คือ ภาวะของมนุษย์ที่มีความสุข ร้อยละ 60-79

สุขภาพไม่ค่อยดี คือ ภาวะของมนุษย์ที่มีความสุข ร้อยละ 50-59

สุขภาพไม่ดี คือ ภาวะของมนุษย์ที่มีความทุกข์มากกว่าความสุข

ถ้าเป็นไปได้ใคร ๆ ก็คงปรารถนาในระดับความสุขสูงสุด คือสุขภาพสมบูรณ์ด้วยกันทุกคน แต่ในความเป็นจริงคงหาคนที่มียกระดับสุขภาพสมบูรณ์ไม่ได้ ดังนั้นบุคคลทั่วไปจึงจำต้องปรารถนา ระดับสุขภาพถัดมา คือระดับสุขภาพดี แม้แต่ระดับสุขภาพดีก็มีใช้ไม่ได้ง่าย ๆ การสร้างเสริมสุขภาพ ให้ระดับสุขภาพสูงขึ้นต้องอาศัยองค์ประกอบหลายประการ ข้อเท็จจริงที่สำคัญอีกประการหนึ่ง คือ ระดับสุขภาพจะไม่คงที่โดยแปรเปลี่ยนไปตามผลลัพธ์รวบยอดขององค์ประกอบต่าง ๆ ในขณะนั้น ๆ จากเหตุผลและข้อเท็จจริงที่ยกตัวอย่างมานี้ ย่อมยืนยันได้ว่าสุขภาพมีความสำคัญต่อมนุษย์

เมื่อประมวลจากเอกสารดังกล่าวข้างต้นสามารถสรุปความสำคัญของสุขภาพ (Health) ได้ว่า สุขภาพหมายถึง สภาวะของร่างกายที่มีความสมบูรณ์ แข็งแรง เจริญเติบโตอย่างปกติ ระบบต่าง ๆ ของร่างกายสามารถทำงานได้เป็นปกติและมีประสิทธิภาพ ร่างกายมีความต้านทานโรคได้ดี ปราศจากโรคภัยไข้เจ็บและความทุกข์ทรมาน โดยในการศึกษาค้นคว้าครั้งนี้มุ่งศึกษาด้านสุขภาพ ใน 2 ประเด็นคือ

1. สุขภาพกาย หมายถึง สภาวะของร่างกายที่มีความสมบูรณ์ แข็งแรง เจริญเติบโตอย่าง ปกติ ระบบต่าง ๆ ของร่างกายสามารถทำงานได้เป็นปกติและมีประสิทธิภาพ ร่างกายมีความ ต้านทานโรคได้ดี ปราศจากโรคภัยไข้เจ็บและความทุกข์ทรมาน

2. สุขภาพจิต หมายถึง สภาวะของจิตใจที่มีความสดชื่น แจ่มใส สามารถควบคุมอารมณ์ให้ มั่นคงเป็นปกติ สามารถปรับตัวให้เข้ากับการเปลี่ยนแปลงของสังคมและสิ่งแวดล้อมต่าง ๆ ได้ดี สามารถเผชิญกับปัญหาต่าง ๆ ได้เป็นอย่างดี และปราศจากความขัดแย้งหรือความสับสน ภายใน จิตใจ

การวัดสุขภาพจากการประมวลงานวิจัยที่ผ่านมาเครื่องมือวัดสุขภาพของมาเซลโก และคัมแซนสกี (Maselko & Kubzansky, 2005) จากงานวิจัยที่มีความแตกต่างระหว่างเพศเรื่องการ ปฏิบัติทางศาสนา ประสบการณ์ทางจิตวิญญาณ และสุขภาพในสังคมสหรัฐอเมริกา ใช้แบบ

การศึกษาแบบภาคตัดขวาง (Cross Sectional) กลุ่มตัวอย่างเป็นคนที่พูดภาษาอังกฤษอายุ 18-65 ปี มีผู้ตอบ 1,445 คน โดยมีเนื้อหาที่ศึกษาเป็นเรื่องเกี่ยวกับการปฏิบัติทางศาสนา (Religious Practices) กิจกรรมทางศาสนา (Religious Activity) จิตวิญญาณ (Spirituality) สุขภาพ (Health) ความทุกข์ทางจิตใจ (Psychological Distress) เพศ (Gender) นิกายในศาสนาคริสต์ (Denomination) และกิจกรรมสาธารณะเกี่ยวกับศาสนา (Public Religious Activity) เครื่องมือที่ใช้วัดเป็นแบ่งออกเป็น 4 กลุ่มคือ 1) การประเมินด้านที่แตกต่างกันของจิตวิญญาณ/ศาสนา แบ่งเป็นกิจกรรมทางศาสนาที่เป็นสาธารณะ ใช้แบบวัดความถี่ที่วัดตั้งแต่ “ไม่เคย” ถึง “มากกว่าครั้งต่อสัปดาห์” ส่วนการวัดกิจกรรมที่เป็นส่วนตัวใช้แบบวัดความถี่ที่วัดตั้งแต่ “ไม่เคยเลยในแต่ละวัน” ถึง “หลายครั้งในแต่ละวัน” และประสบการณ์ด้านจิตวิญญาณใช้แบบวัดความรู้สึกต่อพระเจ้าที่วัดความถี่ที่วัดตั้งแต่ “ไม่เคยในแต่ละวัน” ถึง “หลายครั้งในแต่ละวัน” แบบวัดทั้งฉบับมีค่าความเชื่อมั่นแบบสัมประสิทธิ์แอลฟาของครอนบาค (Cronbach's Alpha Coefficient) เท่ากับ 0.85 2) การประเมินผลของสุขภาพและความเป็นอยู่ที่ดีใช้วิธีการจัดอันดับสุขภาพตนเอง จิตใจ (Self-rated Health) ความสุข (Happiness) และความทุกข์ทางจิตใจ (Psychological Distress) แบบวัดการจัดอันดับสุขภาพตนเองเป็นแบบวัดประเภทมาตรประเมินรวมค่า (Summated Rating Scale) มีมาตรวัด 4 ระดับ ตั้งแต่ “ยอดเยี่ยม” ระดับคะแนนเท่ากับ 4 “ดี” ระดับคะแนนเท่ากับ 3 “พอใช้” ระดับคะแนนเท่ากับ 2 และ “ไม่ดี” ระดับคะแนนเท่ากับ 1 แบบวัดทั้งฉบับมีค่าความเชื่อมั่นแบบสัมประสิทธิ์แอลฟาของครอนบาค (Cronbach's Alpha Coefficient) เท่ากับ 0.85 3) การประเมินความแปรปรวนร่วม ได้แก่ เชื่อชาติ สถานภาพการสมรส รายได้ของครอบครัว แหล่งที่พักอาศัย 4) การวัดนิกายทางศาสนาของผู้ตอบ ได้แก่ พุทธศาสนา อิสลาม โปรเตสแตนต์ ออร์ทอดอกซ์ คาทอลิก ฮินดู ลัทธิทางตะวันออก ไม่มีศาสนา และอื่น ๆ

งานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับสุขภาวะ

งานวิจัยเกี่ยวกับสุขภาวะที่ส่งผลต่อการปฏิบัติทางศาสนาจากเรื่องความแตกต่างระหว่างเพศในการปฏิบัติศาสนา ประสบการณ์ทางจิตวิญญาณ และสุขภาพในสังคมสหรัฐอเมริกาของมาเซลโก และคับแซนสกี (Maselko; & Kubzansky. 2005) โดยใช้วิธีการศึกษาแบบภาคตัดขวาง (Cross Sectional) มีวัตถุประสงค์เพื่อตรวจสอบความสัมพันธ์ระหว่างจิตวิญญาณ (Spirituality) ความเลื่อมใสในศาสนา (Religiosity) และลักษณะของการมีสุขภาวะที่ดี และความสัมพันธ์ระหว่างเพศที่ต่างกัน ตัวแปรที่ศึกษาในครั้งนี้ประกอบด้วย การปฏิบัติทางศาสนา (Religious Practices) กิจกรรมทางศาสนา (Religious Activity) จิตวิญญาณ (Spirituality) สุขภาพ (Health) ความทุกข์ทางจิตใจ (Psychological Distress) เพศ (Gender) นิกายในศาสนาคริสต์ (Denomination) และกิจกรรมสาธารณะเกี่ยวกับศาสนา (Public Religious Activity) ดังที่ได้กล่าวไว้แล้วในการวัดสุขภาวะ

ผลการวิจัยพบว่ากิจกรรมสาธารณะเกี่ยวกับศาสนา มีนัยสำคัญทางสถิติต่อการปฏิบัติทางศาสนาในแต่ละสัปดาห์ และยังมีความเกี่ยวเนื่องกับสุขภาพและความเป็นอยู่ที่ดีขึ้น

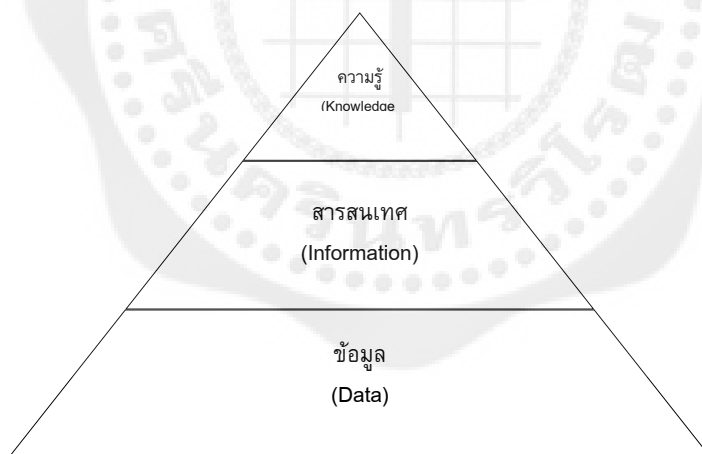
จากการประมวลเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องที่กล่าวมาสรุปได้ว่า สุขภาพมีความเกี่ยวข้องกับการปฏิบัติทางศาสนาทางตรง กล่าวคือกิจกรรมสาธารณะเกี่ยวกับศาสนาส่งผลต่อการปฏิบัติทางศาสนาในแต่ละสัปดาห์อย่างมีนัยสำคัญ และยังมีความเกี่ยวเนื่องกับสุขภาพและความเป็นอยู่ที่ดีขึ้น ดังนั้นผู้วิจัยจึงสนใจที่จะนำตัวแปรสุขภาพตามแนวคิดขององค์การอนามัยโลกมาร่วมในการอธิบายพฤติกรรมการปฏิบัติทางศาสนาตามหลักเซเว่นธ์เดย์แอ็ดเวนติสของนักศึกษาระดับปริญญาตรี มหาวิทยาลัยนานาชาติเอเชีย-แปซิฟิก ในการศึกษาครั้งนี้ด้วย

2.2.2 ความรู้ทางศาสนา

แนวคิดทฤษฎีความรู้ทางศาสนา

จากพจนานุกรมฉบับราชบัณฑิตยสถาน พ.ศ. 2542 นิยามคำว่า “ความรู้” คือ สิ่งที่สั่งสมมาจากการศึกษาเล่าเรียน การค้นคว้า หรือประสบการณ์ รวมทั้งความสามารถเชิงปฏิบัติและทักษะความเข้าใจหรือสารสนเทศที่ได้รับมาจากประสบการณ์ สิ่งที่ได้รับมาจากการได้ยิน ได้ฟัง การคิด หรือการปฏิบัติองค์วิชาในแต่ละสาขา

ยามาซากิ (Hideo Yamazaki. 1992) นักวิชาการชาวญี่ปุ่นได้ให้นิยามของคำว่า “ความรู้” คือสารสนเทศที่ผ่านกระบวนการคิดเปรียบเทียบ เชื่อมโยงกับความรู้อื่นจนเกิดเป็นความเข้าใจและนำไปใช้ประโยชน์ในการสรุปและตัดสินใจในสถานการณ์ต่าง ๆ โดยไม่จำกัดช่วงเวลา ดังปริมิตแสดงลำดับชั้นของความรู้ กว่าจะเป็น “ความรู้” ได้ก็เริ่มต้นจากฐานก่อนดังรูป

ภาพประกอบ 2 ที่มา: (Hideo Yamazaki. 1992)

แผนภาพแสดงสรุปนิยามความรู้ของ Hideo Yamazaki ในรูปแบบความสัมพันธ์แบบปริมิต

1. ข้อมูล หมายถึงข้อเท็จจริง ข้อมูลดิบ หรือตัวเลขต่าง ๆ ที่ยังไม่ได้ผ่านการแปลความ
2. สารสนเทศ หมายถึงข้อมูลผ่านการวิเคราะห์เพื่อนำมาใช้ประโยชน์ในการบริหารจัดการและตัดสินใจ

3. ความรู้ หมายถึงสารสนเทศที่ผ่านกระบวนการความรู้ (Knowledge) คือความเข้าใจในเรื่องบางเรื่อง หรือสิ่งบางสิ่งซึ่งอาจจะรวมไปถึงความสามารถในการนำสิ่งนั้นไปใช้เพื่อเป้าหมายบางประการ ความสามารถในการรู้บางอย่างนี้เป็นสิ่งสนใจหลักของวิชาปรัชญา (ที่หลายครั้งก็เป็นเรื่องที่มีการโต้เถียงอย่างมาก) และมีสาขาที่ศึกษาด้านนี้โดยเฉพาะเรียกว่า ญาณวิทยา (Epistemology) ความรู้ในทางปฏิบัติมักเป็นสิ่งที่ทราบกันในกลุ่มคน และในความหมายนี้เองที่ความรู้นั้นถูกปรับเปลี่ยนและจัดการในหลาย ๆ แบบ

ในทัศนะของฮอสเปอร์ (มาโนช เวชพันธ์. 2532: 15-16; อ้างอิงจาก Hosper. 1918-2011. ออนไลน์) นับเป็นขั้นแรกของพฤติกรรมที่เกี่ยวข้องกับความสามารถในการจดจำซึ่งอาจจะโดยการนึกได้ มองเห็น ได้ยิน หรือได้ฟัง ความรู้นี้เป็นหนึ่งในขั้นตอนของการเรียนรู้ โดยประกอบไปด้วยคำจำกัดความหรือความหมาย ข้อเท็จจริง ทฤษฎี กฎ โครงสร้าง วิธีการแก้ปัญหา และมาตรฐาน เป็นต้น ซึ่งอาจกล่าวได้ว่า ความรู้เป็นเรื่องของการจำอะไรได้ ระลึกได้ โดยไม่จำเป็นต้องใช้ความคิดที่ซับซ้อนหรือใช้ความสามารถของสมองมากนัก ด้วยเหตุนี้ การจำได้จึงถือว่าเป็นกระบวนการที่สำคัญในทางจิตวิทยา และเป็นขั้นตอนที่นำไปสู่พฤติกรรมที่ก่อให้เกิดความเข้าใจ การนำความรู้ไปใช้ในการวิเคราะห์ การสังเคราะห์ การประเมินผลซึ่งเป็นขั้นตอนที่ได้ใช้ความคิดและความสามารถทางสมองมากขึ้นเป็นลำดับ ส่วนความเข้าใจ ฮอสเปอร์ (Hosper. 1918-2011) ชี้ให้เห็นว่าเป็นขั้นตอนต่อมาจากความรู้ โดยเป็นขั้นตอนที่จะต้องใช้ความสามารถของสมองและทักษะในขั้นที่สูงขึ้นจนถึงระดับของการสื่อความหมายซึ่งอาจเป็นไปได้โดยการใช้ปากเปล่า ข้อเขียน ภาษา หรือการใช้สัญลักษณ์ โดยมักเกิดขึ้นหลังจากที่บุคคลได้รับข่าวสารต่าง ๆ แล้ว อาจจะโดยการฟัง การเห็น การได้ยิน หรือเขียน แล้วแสดงออกมาในรูปของการใช้ทักษะหรือการแปลความหมายต่าง ๆ เช่น การบรรยายข่าวสารที่ได้ยินมาโดยคำพูดของตนเอง หรือการแปลความหมายจากภาษาหนึ่งไปเป็นอีกภาษาหนึ่ง โดยคงความหมายเดิมเอาไว้หรืออาจเป็นการแสดงความคิดเห็นหรือให้ข้อสรุปหรือการคาดคะเนก็ได้

ดังนั้นสรุปได้ว่าความรู้เป็นสิ่งที่มนุษย์สร้าง ผลิต ความคิด ความเชื่อ ความจริง ความหมาย โดยใช้ข้อเท็จจริง ข้อคิดเห็น ตรรกะ แสดงผ่านภาษา เครื่องหมาย และสื่อต่าง ๆ โดยมีเป้าหมายและวัตถุประสงค์เป็นไปตามแนวคิดเกี่ยวกับความรู้ จึงนับว่าเป็นสารสนเทศที่ผ่านกระบวนการคิด วิเคราะห์ เปรียบเทียบ และเชื่อมโยงกับประสบการณ์ และบูรณาการร่วมกับความรู้อื่น ๆ จนเกิดเป็นความเข้าใจ สามารถนำไปประยุกต์ใช้กับสถานการณ์ใหม่ ๆ การแก้ปัญหา และใช้ในกระบวนการตัดสินใจ ความรู้ถือได้ว่าเป็นทรัพย์สินที่มีค่าของมนุษย์ เป็นสิ่งที่จะช่วยให้มนุษย์สามารถพัฒนาตนเอง และใช้ความรู้นี้สามารถสร้างสรรค์นวัตกรรม และผลิตภัณฑ์ใหม่ ๆ ได้ สรุปง่าย ๆ ได้ว่า ความรู้ก็คือสารสนเทศที่สามารถนำมาใช้ให้เกิดประโยชน์กับการทำงาน และกระบวนการในการตัดสินใจได้ ในการวิจัยนี้ผู้วิจัยได้เสนอความรู้ที่เกี่ยวศาสนาคิสต์ดังต่อไปนี้

ความรู้เบื้องต้นศาสนาคริสต์

ศาสนาคริสต์ มีจุดเริ่มต้นอยู่ที่ความสัมพันธ์ระหว่างพระเจ้ากับมนุษย์นับตั้งแต่การสร้างโลกและจะไปจบสิ้นอย่างสมบูรณ์เมื่อถึงวาระสุดท้ายของโลก เป็นศาสนาประเภทเทวนิยม (Monotheism) นับถือพระเจ้าองค์เดียวคือพระยะโฮวา (Jehovah) เป็นผู้ทรงสร้างโลก สร้างมนุษย์และสรรพสิ่งในสากลจักรวาล เป็นผู้ประทานข้อบัญญัติแก่มนุษย์ โดยผ่านทางศาสดาพยากรณ์ (Prophets) และศาสนทูตต่าง ๆ ในแต่ละยุคแต่ละสมัยเรื่อยมาตั้งแต่โมเสสถึงพระเยซู มีคัมภีร์สำคัญของศาสนาคริสต์ เรียกว่า "คัมภีร์ไบเบิล" (The Holy Bible) ได้แก่ 1) คัมภีร์ไบเบิลเก่า (The Old Testament) กล่าวถึงประวัติศาสตร์ชนชาติยิวตั้งแต่สมัยอับราฮัมจนถึงสมัยก่อนพระเยซู 2) คัมภีร์ไบเบิลใหม่ (New Testament) กล่าวถึงเรื่องราวตั้งแต่พระเยซูประสูติจนถึง ค.ศ.100 เป็นเรื่องราวชีวิตของพระเยซูและคำสั่งสอนเรื่องความเชื่อของชาวคริสต์

ศาสนาคริสต์ (Christianity) มีพระเยซูคริสต์เป็นศาสดากำเนิดขึ้นเมื่อ พ.ศ. 543 เป็นศาสนายูดาห์ของชนชาติยิว พระเยซูคือผู้มาฟื้นฟูศาสนาใหม่ตามคำทำนายในศาสนาเดิมว่าจะมีเมสสิอาห์ (Messiah) มาบังเกิดขึ้นเพื่อนำชาวยิวไปสู่ความอยู่รอด ให้พ้นจากความทุกข์ยากและเข้าถึงอาณาจักรของพระเจ้า ศาสนาคริสต์เป็นศาสนาใหญ่ศาสนาหนึ่งมีคนนับถือมากทั่วโลก โดยเฉพาะอย่างยิ่งในทวีปยุโรปและอเมริกา ได้เข้ามาเผยแพร่ในประเทศไทยตั้งแต่รัชสมัยของสมเด็จพระนารายณ์มหาราชแห่งกรุงศรีอยุธยา ปัจจุบันมีคริสต์ศาสนิกชนในประเทศไทยมากเป็นอันดับที่สาม รองลงมาจากพุทธศาสนิกชนและอิสลามิกชนตามลำดับ

คำว่า "คริสต์" (Christ) มาจากภาษากรีกว่า Christos มีความหมายเหมือนกับภาษาฮีบรูว่า "Messiah" แปลว่า "ผู้ได้รับการเจิมด้วยน้ำมัน" หมายความว่าได้รับการเลือกสรรจากพระเจ้าให้ทำหน้าที่ที่สำคัญ เมื่อพระเยซูไปประทับที่บ้านคนโรคนชื่อซีโมน มีสตรีเอาน้ำมันมาทาโลมพระบาทด้วยความศรัทธา ยิ่ง พระองค์ไม่ทรงตรัสห้ามเป็นเหมือนยอมรับสถานะ แม้ว่าจะได้รับการทรมานก็ทรงรับการเริ่มต้นตามลำดับ อีกทั้งศาสนาคริสต์เป็นศาสนาแห่งความรัก สอนให้มนุษย์ปลูกฝังความรักความเมตตาในตนเอง โดยมีพระเยซูองค์ศาสดาทรงปฏิบัติเป็นตัวอย่าง "ด้วยเหตุนี้จึงกล่าวกันว่า คำสอนศาสนาของพระเยซูคือปรัชญาแห่งความรัก โดยเริ่มต้นจากการรักพระเจ้ายิ่งไปกว่านั้นปรัชญาแห่งคำสอนที่สำคัญของพระเยซูอีกประการหนึ่งคือการให้อภัย แม้ขณะที่พระองค์จะสิ้นพระชนม์บนไม้กางเขน พระองค์ทรงขอให้พระเจ้าทรงประทานอภัยให้กับคนบาปที่ได้กระทำร้ายพระองค์"

หลักคำสอนสำคัญของศาสนาคริสต์

หลักคำสอนที่สำคัญของศาสนาคริสต์เป็นหลักคำสอนที่แสดงความสัมพันธ์ระหว่างพระเจ้ากับมนุษย์และจริยธรรมทางสังคมที่ควรกล่าวถึงในที่นี้มีอยู่ 5 เรื่องคือ หลักตรีเอกานุภาพ หลักความรัก หลักอาณาจักรพระเจ้า พระเจ้าผู้เป็นอันติมสัจ และบทเทศนาบนภูเขา (The Sermon on the Mount) เป็นปฐมเทศนาที่เป็นระบบแสดงให้เห็นถึงจุดประสงค์ของพระเยซูที่ต้องการปฏิรูปชีวิตมนุษย์ไปสู่หนทางที่ถูกต้อง เป็นหลักธรรมให้มนุษย์ปฏิบัติเพื่อความสุขในโลกนี้และโลกหน้า

หลักตรีเอกานุภาพ (Trinity)

ตรีเอกานุภาพตามคำนิยามของศาสนจักร หมายถึง ความเชื่อว่าพระเจ้าทรงมี 3 ภาค ในองค์เดียวกัน ความหมายตามคำนิยามนี้เกิดขึ้นราวคริสต์ศตวรรษที่ 4 ถึงคริสต์ศตวรรษที่ 5 และไม่ได้มีบัญญัติอยู่ในพระคริสตธรรมคัมภีร์ (Bible) มาแต่เดิม ภาคทั้งสามของพระเจ้าได้แก่ พระบิดา (The Father) พระบุตร (The Son) และพระวิญญาณบริสุทธิ์ (The Holy Spirit)

พระบิดา หมายถึง พระเจ้าผู้สถิตอยู่ในสวรรค์ ผู้ทรงสร้างโลก สรรพสิ่ง และมนุษย์ พระองค์ทรงรักมนุษย์มากกว่าสิ่งมีชีวิตอื่น ๆ เช่น บิดารักบุตร ในพระคริสตธรรมใหม่พระเยซูทรงกล่าวถึงพระเจ้าในฐานะพระบิดาอยู่บ่อยครั้ง เช่น

"ในพวกท่านมีใครบ้างที่จะเอาก่อนหินให้บุตรเมื่อเขาขอขนมปังหรือให้ลูกเมื่อบุตรขอปลา เหตุฉะนั้นถ้าท่านทั้งหลายเองผู้เป็นคนบาปยังรู้จักให้ของดีแก่บุตรของตนยิ่งกว่านั้นสักเท่าใด พระบิดาของท่านผู้ทรงสถิตในสวรรค์จะประทานของดีแก่ผู้ที่ขอต่อพระองค์"

พระบุตร หมายถึง พระเยซูคริสต์ซึ่งมีฐานะเป็นพระบุตรของพระเจ้าผู้เสด็จมาในโลก เพื่อไถ่บาปแก่มนุษย์ผู้หลงผิดให้กลับคืนไปหาพระเจ้าได้ พระเยซูทรงมีธรรมชาติแท้จริงเป็นพระเจ้า แต่เมื่อทรงบังเกิดเป็นมนุษย์ก็ทรงทนทุกข์ทรมานเช่นมนุษย์ทั้งหลาย ทรงสิ้นพระชนม์บนไม้กางเขน เพื่อไถ่บาปแก่มนุษย์และทรงฟื้นขึ้นจากความตายเช่นพระเจ้า (ผู้อยู่เหนือความตาย) กำเนิดของพระเยซูในฐานะพระบุตรของพระเจ้ามี่ปรากฏในพระคริสตธรรมใหม่ 2 ข้อว่า "พระวาที่๑ได้ทรงบังเกิดเป็นมนุษย์และทรงอยู่ท่ามกลางเรา บริบูรณ์ด้วยพระคุณและความจริง เราทั้งหลายได้เห็นพระสิริของพระองค์คือพระสิริอันสมกับพระบุตรองค์เดียวของพระบิดา" และ "ไม่มีใครเคยเห็นพระเจ้าเลย พระบุตรองค์เดียวผู้ทรงสถิตอยู่ในพระทรงของพระบิดาพระองค์ได้ทรงสำแดงพระเจ้าแล้ว"

พระวิญญาณบริสุทธิ์ หมายถึง พลังอำนาจของพระเจ้าอันเป็นพลังแห่งความรักที่เชื่อมพระบิดากับพระบุตรเข้าด้วยกัน และเป็นพลังอำนาจของพระเจ้าที่ทรงแสดงต่อมนุษย์เพื่อดลบันดาลให้มนุษย์กลับใจมาประพฤติปฏิบัติตามแนวทางของพระเจ้า พระคริสตธรรมใหม่ได้กล่าวถึงพระวิญญาณบริสุทธิ์อยู่หลายตอน เช่น ตอนที่ทูตสวรรค์ได้แจ้งให้มารีย์ทราบว่าจะตั้งครรภ์ด้วยอำนาจของพระเจ้าดังบทสนทนาตอนหนึ่งว่า

ฝ่ายมาเรียทูลทูตสวรรค์นั้นว่า "เหตุการณ์นั้นจะเป็นไปอย่างไรได้ เพราะข้าพเจ้ายังหาได้ร่วมกับชายไม่"

ทูตสวรรค์จึงตอบนางว่า "พระวิญญาณบริสุทธิ์จะเสด็จลงมาบนเธอ เพราะฤทธิ์เดชของผู้สูงสุดจะปกเธอ เหตุฉะนั้นบุตรที่จะเกิดมานั้นจะได้เรียกว่าวิสุทธิและเรียกว่าพระบุตรของพระเจ้า"

หลังจากที่พระเยซูทรงฟื้นคืนพระชนม์และเสด็จขึ้นสู่สวรรค์แล้ว พระวิญญาณบริสุทธิ์ยังคงมีบทบาทอยู่ในโลกนี้เพื่อช่วยเหลือมวลมนุษย์และนำทางมนุษย์ให้ประจักษ์ในอำนาจของพระเจ้า

หลักความรัก (Love หรือ Agape)

หลักความรักเป็นหลักคำสอนทางจริยธรรมที่สำคัญที่สุดของศาสนาคริสต์ ความรักในที่นี้มิใช่ความรักอย่างหนุ่มสาว อันประกอบด้วยกิเลสตัณหาและอารมณ์ปรารถนาอันเห็นแก่ตัว แต่หมายถึงความเป็นมิตรและความปรารถนาให้ผู้อื่นมีความสุข พระคริสตธรรมทั้งพระคริสตธรรมใหม่และพระคริสตธรรมเก่าต่างก็มีคำสอนที่เน้นเรื่องความรักซึ่งมีอยู่ 2 ประเภท ได้แก่ ความรักระหว่างมนุษย์กับพระเจ้า และความรักระหว่างมนุษย์กับมนุษย์แสดงออกได้โดยความเมตตากรุณาและความเสียสละ ส่วนความรักที่มนุษย์มีต่อพระเจ้าแสดงออกโดยความศรัทธา สรุปได้ 5 ประการ คือ

1. ศรัทธาว่าพระเจ้าคือพระยะโฮวาเป็นพระเจ้าสูงสุดเพียงองค์เดียว
2. ศรัทธาว่าพระเจ้าทรงรักมนุษย์อย่างเท่าเทียมกัน
3. ศรัทธาว่าพระเยซูเป็นพระบุตรของพระเจ้า
4. ศรัทธาว่าพระเยซูเป็นพระผู้ช่วยให้รอด
5. ศรัทธาในแผ่นดินสวรรค์หรืออาณาจักรของพระเจ้าที่กำลังจะมาถึง

หลักความรักและหลักอาณาจักรของพระเจ้ามีความสัมพันธ์กัน กล่าวคือมนุษย์จะสามารถเข้าถึงอาณาจักรของพระเจ้าได้โดยอาศัยความรักเป็นคุณธรรมนำทาง และอาณาจักรของพระเจาก็เป็นอาณาจักรที่บริบูรณ์ด้วยความรัก

หลักอาณาจักรพระเจ้า

อาณาจักรพระเจ้า หมายถึง หลักการดำเนินชีวิตที่แทรกซึมเข้าไปในจิตใจและช่วยยกระดับจิตใจของผู้ที่ยอมรับคำสอนและปฏิบัติตามให้สูงขึ้น นอกจากนี้ผู้ปฏิบัติตามคำสอนเหล่านี้จะเป็นผู้เผยแผ่คำสอนให้กว้างขวางยิ่งขึ้นในหมู่นคนที่ใกล้ชิด อาณาจักรพระเจ้าที่พระเยซูนามาสอนแก่ประชาชนมีความหมายสองอย่าง คือ หมายถึงอาณาจักรพระเจ้าในโลกนี้และอาณาจักรพระเจ้าในโลกหน้า

อาณาจักรพระเจ้าในโลกนี้ คือแผ่นดินพระเจ้าที่มนุษย์สามารถเข้าถึงได้ในชีวิตนี้แต่ยังไม่สมบูรณ์ การจะเข้าถึงอาณาจักรพระเจ้าอย่างสมบูรณ์ได้จะต้องเข้าถึงในชีวิตหน้า คือหลังจากตายแล้วเท่านั้น อาณาจักรพระเจ้าในโลกนี้จะเป็นรากฐานสำหรับอาณาจักรพระเจ้าในโลกหน้าซึ่งเรียกว่าแผ่นดินสวรรค์ เมื่อมนุษย์ยังอยู่ในโลกจะมีคนดีและคนชั่วปะปนกันเพราะพระเจ้าทรงเปิดโอกาสให้มนุษย์ได้สร้างศรัทธาให้เกิดขึ้นในจิตใจ เพื่อจะได้ดำเนินชีวิตในทางที่ถูกที่ควร แต่ในกาลสุดท้ายคือในวันพิพากษา คนดี คนชั่วจะถูกแยกออกจากกันตามกรรมของแต่ละฝ่ายที่ได้กระทำการที่จะเข้าถึงอาณาจักรพระเจ้านั้น มนุษย์จะต้องแสดงออกถึงการกระทำอันเหมาะสมอันควรหลักแห่งความดีที่พระเยซูทรงสอนนั้นก็ขึ้นอยู่กับว่ามนุษย์จะเลือกปฏิบัติอย่างไร ดีหรือชั่ว กล่าวคือมีอิสรภาพในการเลือกวิถีทางดำเนินชีวิตของตนเอง

หลักปฏิบัติเพื่อเข้าถึงอาณาจักรพระเจ้าในโลกนี้คือการปฏิบัติตามพระบัญญัติให้ครบถ้วนซึ่งสรุปได้ 2 ประการ คือ 1) รักพระเจ้าอย่างสุดจิตสุดใจ และ 2) รักเพื่อนมนุษย์เหมือนรักตนเอง กล่าวคือมนุษย์จะเข้าถึงก็ต่อเมื่อรู้จักสละทรัพย์สมบัติภายนอกและความมานะพากเพียร

เพราะอาณาจักรแห่งพระเจ้าเป็นสิ่งที่มีความค่าทางวิญญาณ ผู้ที่ยังไม่สามารถละสมบัติทางโลกได้ ย่อมไม่อาจเข้าถึงอาณาจักรพระเจ้า

พระเจ้าผู้เป็นอันติมสัจ

พระเจ้าของศาสนาคริสต์คือพระเยซูซึ่งเป็นองค์เดียวกับพระเจ้าของศาสนายิวดังที่กล่าวมาแล้ว พระเยซูคงถือหลักเดิมอันเกี่ยวกับพระเจ้าของยิวแต่ได้มีการดัดแปลงบางประการ เช่น การยกฐานะของพระเจ้าซึ่งเป็นพระเจ้าของชาวยิวโดยเฉพาะแต่เดิมให้ทรงมีฐานะเป็นพระเจ้าของมวลมนุษย์ทั้งหลายอันถือว่าเป็นศรัทธาที่บุคคลอุทิศต่อพระเจ้า ทศนะดังกล่าวเป็นที่เชื่อถือของชาวคริสต์มาจนถึงปัจจุบัน ดังพระบัญญัติ 2 ข้อที่พระเยซูทรงยกย่องบัญญัติทั้งหมดของพระเจ้าคือ "จงรักองค์พระผู้เป็นเจ้าด้วยสุดใจสุดจิตของเจ้าและด้วยสุดความคิดของเจ้า ... และจงรักเพื่อนบ้านเหมือนรักตนเอง"

หลักคำสอนดังกล่าวทั้งศาสนาคริสต์และศาสนายิวต่างมีความเชื่อร่วมกันว่าพระเจ้าเป็นผู้ทรงอำนาจยิ่งใหญ่ในสากลพิภพหาผู้อื่นยิ่งกว่าพระองค์ไม่ มีคำสอนเป็นอันมากที่พรรณาลักษณะของพระเจ้าไว้ เช่น

1. ทรงเป็นจิตบริสุทธิ์ ไม่มีรูปร่าง
2. ทรงมีอยู่นิรันดร์ ไม่มีการเกิด ไม่มีการตาย
3. ทรงสถิตอยู่ทุกหนทุกแห่ง
4. ทรงรอบรู้ทุกสิ่งทุกอย่าง (สรรพญาณ)
5. ทรงสามารถทุกอย่าง (สรรพเดช)
6. ทรงมีอยู่ตลอดเวลา ไม่มีเบื้องต้น ไม่มีที่สุด
7. ทรงบริสุทธิ์ทุกประการ ไม่มีบาปเลย

8. ทรงมี 3 ภาคที่เรียกว่า ดรีเอกานุภาพ (The Triune God or The Trinity) คือ พระบิดา (God the Father) พระบุตร (God the Son) และพระวิญญาณบริสุทธิ์ (God the Spirit)

หลักความเชื่อคริสต์ศาสนา

ศาสนาคริสต์มีหลักความเชื่อของศาสนา คือ 1) เชื่อว่าพระเยซูแห่งเมืองนาซาเรธเป็นศาสดาผู้ก่อตั้งศาสนาคริสต์ 2) เชื่อว่าพระเยซูแห่งเมืองนาซาเรธเป็นผู้สละชีวิตเพื่อไถ่บาปให้มนุษยชาติ 3) เชื่อว่าพระเยซูฟื้นคืนชีพจริง 4) เชื่อในพิธีล้างบาปหรือศีลจุ่ม (Baptism) และพิธีศีลมหาสนิท (Communion) โดยถือปฏิบัติอย่างเคร่งครัด 5) เชื่อในวันพิพากษาว่าเมื่อตายจากชีวิตนี้แล้วจะต้องไปรอรับคำพิพากษาเพื่อการลงโทษและการตอบแทนรางวัล

ดังนั้น เมื่อศาสนาคริสต์เป็นศาสนาประเภทเทวนิยม ศาสนาคริสต์จึงเชื่อว่าพระเจ้าเป็นผู้สร้างโลกและสรรพสิ่งรวมทั้งมนุษย์ และมนุษย์ทุกคนมีบาปติดตัวมาตั้งแต่เกิดที่เรียกว่าบาปกำเนิด (Original sin) เพราะสืบเชื้อสายมาจากมนุษย์คู่แรกที่ทำบาปเนื่องจากไม่เชื่อฟังพระเจ้าจึงถูกพระเจ้าลงโทษคือคนบาปทุกคนจะต้องตาย แต่พระเยซูบุตรของพระเจ้าเสด็จมารับสภาพมนุษย์เพื่อไถ่บาปแทนมนุษย์ ดังนั้นผู้ที่ยอมรับพระองค์ว่าเป็นพระผู้ช่วยให้รอด (The Saviour) และ

ปฏิบัติตามน้ำพระทัยของพระเจ้าจะได้รับความรอด ได้รับการอภัยบาปไม่ต้องรับโทษบาปอีก ศาสนาคริสต์มีหลักความเชื่อพอสังเขปดังนี้

1. พระเจ้าทรงเป็นหนึ่งเดียว พระบิดาทรงสรรพานุภาพเนรมิตฟ้าดินตลอดจนสิ่งที่มองเห็นและสิ่งที่มองไม่เห็น

2. พระเยซูคริสต์เจ้าทรงเป็นพระบุตรองค์เดียวของพระเจ้า ทรงบังเกิดจากพระบิดาก่อนกัปก่อนกาลป์

3. เป็นพระเจ้าเป็นเจ้าจากพระเจ้า เป็นองค์ความสว่างจากความสว่างทั้งหมด

4. เป็นพระเจ้าเที่ยงแท้มิได้ถูกสร้างแต่ทรงบังเกิดร่วมธรรมชาติเดียวกับพระบิดา

5. อาศัยพระบุตรนี้ทุกสิ่งจึงได้เนรมิตขึ้นมาเพราะเห็นแก่มนุษย์ เพื่อช่วยมนุษย์ให้รอดพ้นจากบาปพระองค์จึงเสด็จมาจากสวรรค์

6. พระองค์ทรงรับเอากายจากพระนางมารีย์พรหมจารี ด้วยพระอำนาจของพระวิญญาณบริสุทธิ์มาบังเกิดเป็นมนุษย์

7. พระเยซูทรงถูกตรึงบนไม้กางเขนเพื่อรับเอาความผิดบาปของมนุษย์ ทรงรับการทรมานพระวรกายเพื่อการไถ่บาปของมนุษย์

8. ทรงฟื้นคืนชีพในวันที่สามตามความในพระคริสตธรรมคัมภีร์ เสด็จขึ้นสวรรค์ประทับเบื้องขวาพระบิดา

9. พระองค์จะเสด็จมาอีกด้วยพระสิริรุ่งโรจน์เพื่อพิพากษาผู้ชอบธรรมและผู้ชอบธรรมตลอดรัชสมัยของพระองค์

10. พระวิญญาณบริสุทธิ์ทรงเป็นพระเจ้าผู้บันดาลชีวิต ทรงเนื่องมาจากพระบิดาและพระบุตร

11. ทรงรับสักการะและพระสิริรุ่งโรจน์ร่วมกับพระบิดาและพระบุตร

12. การรับบัพติศมา (Baptism) เป็นพิธีที่เกิดจากจากคติที่ว่าทุกคนมีบาปติดตัวมาแต่กำเนิดตั้งแต่สมัยอาดาม (Adam) และเอวา (Eve) ได้ละเมิดพระบัญชาพระเจ้าที่ทรงห้ามมิให้รับประทานผลไม้ในสวนเอเดน (Garden of Eden) ดังนั้นผู้ที่เข้ามานับถือศาสนาคริสต์จำเป็นต้องเข้ามีส่วนในพระเจ้าด้วยการรับบัพติศมา

13. คริสเตียนทั้งผู้ที่ตายและยังอยู่จะรอคอยชีวิตในภพหน้า คือการเข้าอยู่ในแผ่นดินสวรรค์กับพระเจ้า

การเชื่อฟังพระเจ้านั้นมนุษย์จะต้องปฏิบัติตามบัญญัติ 10 ประการอันเป็นคำสอนของศาสนายิวที่มีมาตั้งแต่เดิมซึ่งโมเสส (Moses) บันทึกไว้ว่าพระเจ้าประทานพระบัญญัติ 10 ประการ

พิธีกรรมในการดำเนินชีวิต

พิธีกรรมในการดำเนินชีวิตอันเกี่ยวเนื่องกับศาสนาคริสต์เรียกว่าศาสนกิจ คือกิจที่ต้องปฏิบัติในศาสนา เช่น พิธีกรรมต่าง ๆ เป็นต้น เรียกว่าศีล มี 7 ประการคือ

1. ศีลล้างบาป (Baptism) เป็นพิธีที่เกิดจากจากคติที่ว่าทุกคนมีบาปติดตัวมาแต่กำเนิด ตั้งแต่สมัยอาดัม (Adam) และเอวา (Eve) ได้ละเมิดพระบัญชาของพระเจ้าที่ทรงห้ามมิให้รับประทานผลไม้ในสวนเอเดน (Garden of Eden) ดังนั้น ผู้ที่จะเข้ามานับถือศาสนาคริสต์ต้องทำพิธีล้างบาป นิกายโปรเตสแตนต์เรียกศีลล้างบาปว่าบัพติสมาหรือศีลจุ่ม

2. ศีลกำลัง (Confirmation) เป็นพิธีรับพระวิญญาณบริสุทธิ์ให้มาอยู่ในตน พิธีนี้จะทำกับเด็กโตซึ่งรู้สึกรับผิดชอบแล้ว โดยปกติพระระดับบิชอป (Bishop) เท่านั้นที่จะทำพิธีนี้ได้โดยวางมือทั้งสองมือลงบนศีรษะเด็กแล้วเจิมน้ำมันที่หน้าผากเป็นรูปกางเขน เพื่อเป็นเครื่องหมายว่าพระวิญญาณบริสุทธิ์ของพระเจ้าได้มาสถิตอยู่ในตนแล้ว

3. ศีลมหาสนิท (Communion) นิกายโรมันคาทอลิกจะเรียกพิธีนี้ว่า "มิสซา" เป็นพิธีที่แสดงให้เห็นว่าผู้รับศีลนี้แล้วได้อยู่แนบสนิทกับพระเยซู กล่าวคือชาวคริสต์จะพากันไปนมัสการที่โบสถ์ เมื่อสวดมนต์เสร็จแล้วบาทหลวงผู้ประกอบพิธีจะแจกขนมปังและเหล้าองุ่นให้ทุกคน ขนมปังเป็นสัญลักษณ์แทนพระวรกายพระเยซู และเหล้าองุ่นเป็นสัญลักษณ์แทนพระโลหิตพระเยซู

4. ศีลล้างบาปหรืออภัยบาป (Confession) เป็นพิธีที่ชาวคริสต์สำนึกว่าตนได้ทำบาปลงไปจะต้องไปหาบาทหลวงเพื่อสารภาพถึงการทำความผิดนั้น และขออภัยโทษจากพระเจ้า บาทหลวงในฐานะผู้แทนพระเจ้าจะเป็นผู้ยกบาปนั้นให้

5. ศีลสมรส (Matrimony) เป็นพิธีที่บาทหลวงเป็นผู้ประกอบพิธีโดยให้คู่บ่าวสาวประกาศให้คำมั่นออกมาว่าจะจะเป็นสามีภรรยากันไปหย่าร้างตลอดชีวิต จะนับถือพระเจ้าชั่วชีวิต แม้มีบุตรธิดาที่จะเกิดตามมาก็จะให้เขานับถือพระเจ้าตลอดไป

6. ศีลบวช (Ordination) พิธีนี้จะทำให้เฉพาะผู้เลื่อมใสมั่นคงและพร้อมที่จะรับใช้พระศาสนาเท่านั้น ผู้ที่รับศีลนี้แล้วก็จะได้เป็นบาทหลวง

7. ศีลเจิมครั้งสุดท้าย (Holy Unction หรือ Extreme Unction) พิธีนี้จะทำให้เฉพาะผู้ป่วยหนักใกล้มรณะ โดยบาทหลวงจะเจิมน้ำมันที่ตัวผู้ป่วยเพื่อชำระบาปที่อยู่ให้หมดไปจะได้ไม่มีปีศาจมารบกวนในการเดินทางไปสู่โลกวิญญาณ

ศีลทั้ง 7 นี้ถือปฏิบัติกันทั้งนิกายโรมันคาทอลิก และนิกายออร์ทอดอกซ์ ส่วนนิกายโปรเตสแตนต์นับถือเฉพาะศีลล้างบาป (Baptism) และศีลมหาสนิท (Communion) เท่านั้น คณะเซเวนเดย์แอดเวนติส (Seventh-day Adventist) จะมีความแตกต่างจากทุกกลุ่มคือการไปโบสถ์ในวันเสาร์ และถือปฏิบัติในศีลบัพติสมา (Baptism) และศีลมหาสนิท (Communion) โดยมีศาสนาจารย์เป็นผู้ทำพิธี ส่วนนิกายออร์ทอดอกซ์ถึงแม้จะถือศีล 7 เหมือนกับนิกายโรมันคาทอลิกแต่ก็มีความเชื่อในเรื่องอื่น ๆ แตกต่างกันดังต่อไปนี้

1. นิกายโรมันคาทอลิกเชื่อว่าพระสันตะปาปา (Pope) เป็นบุคคลศักดิ์สิทธิ์เพราะเป็นตัวแทนพระเยซูจึงเสมือนเป็นตัวแทนของพระเจ้าบนพื้นพิภพ พระสันตะปาปาจึงสามารถตีความในพระคัมภีร์ได้ สามารถออกคำสั่งสอนได้อย่างถูกต้องไม่ผิดพลาด สามารถล้างบาปให้ใครก็ได้ แต่นิกายออร์ทอดอกซ์เชื่อว่าพระสันตะปาปาเป็นบุคคลธรรมดาไม่มีอำนาจพิเศษแต่อย่างใด ดังนั้น

พระสันตะปาปาก็ทำผิดได้เหมือนมนุษย์ธรรมดา พระคัมภีร์ไบเบิลเท่านั้นที่จริงแท้ สมบูรณ์แท้ ด้วยเหตุนี้นิกายออร์ทอดอกซ์จึงให้ความสำคัญต่อพระคัมภีร์มากกว่าพระสันตะปาปา (Pope)

2. นิกายโรมันคาทอลิกเชื่อว่าพระเยซูมี 2 สภาวะคือพระเจ้ากับมนุษย์ กล่าวคือก่อนที่จะมาบังเกิดเป็นพระเยซูก็ได้เป็นพระเจ้ามามาก่อนแล้ว เมื่อมาบังเกิดเป็นพระเยซูก็เป็นมนุษย์แต่หลังจากพระเยซูฟื้นคืนชีพแล้วก็ยังเป็นพระเจ้าอีก ส่วนนิกายออร์ทอดอกซ์เชื่อว่าพระเยซูมีสภาวะทั้งสองอย่างอยู่ในตัวแล้วกล่าวคือทรงเป็นพระเจ้าในร่างมนุษย์

3. นิกายโรมันคาทอลิกเชื่อว่าพระนางมารีย์ตายแล้วร่างกายไม่เน่า และได้ถูกอัญเชิญขึ้นไปอยู่บนสวรรค์สวมมงกุฎเป็นราชินีแห่งเทพนารีทั้งหลาย แต่นิกายออร์ทอดอกซ์เชื่อว่าพระนางมารีย์เป็นมนุษย์ธรรมดาไม่ได้ถูกอัญเชิญขึ้นสวรรค์ทั้งร่าง วิญญาณของพระนางต่างหากที่พระเจ้าโปรดให้ขึ้นไปอยู่ในสวรรค์

4. นิกายโรมันคาทอลิกเชื่อว่าบรรดานักบุญเป็นผู้พิเศษจึงควรหล่อเป็นรูปไว้เคารพบูชา และสวดขอพรเพื่อให้คนบุญได้นำความต้องการของตนไปเสนอต่อพระเจ้าอีกทอดหนึ่ง แต่นิกายออร์ทอดอกซ์ไม่เชื่อสิ่งดังกล่าว ทั้งจะเป็นการเบียดบังความศรัทธาต่อพระเจ้าให้ลดลงด้วยจึงห้ามขึ้นห้ามหล่อรูปนักบุญไว้เคารพบูชา

5. นิกายโรมันคาทอลิกเชื่อว่าเมื่อมนุษย์ตายแล้ว วิญญาณที่มีบาปไม่มากถึงกับจะต้องตกนรกแต่ก็ไม่มีบุญพอที่จะขึ้นสวรรค์ จึงจำต้องพาไปอยู่ในแดนชำระ (Purgatory) เสียก่อน แล้วค่อยมารอคอยวันพิพากษาโลกเพื่อขึ้นสวรรค์ ส่วนนิกายออร์ทอดอกซ์เชื่อว่าไม่มีสถานที่ชำระดวงวิญญาณดังกล่าว เมื่อมนุษย์ตายแล้วก็รอวันพิพากษาโลกเลยทีเดียว

ส่วนความเชื่อที่ตรงกันทั้งสามนิกายก็มีเหมือนกันดังต่อไปนี้ 1) เชื่อว่าพระเยซูเป็นศาสดาของศาสนาคริสต์ 2) เชื่อว่าพระเยซูทรงสละชีพเพื่อไถ่บาปให้แก่มนุษย์ 3) เชื่อว่าพระเยซูฟื้นคืนชีพได้อีกหลังจากถูกประหารชีวิต 4) เชื่อว่ามีวันพิพากษาโลกและทุกชีวิตจะได้รับการตัดสินให้ไปอยู่ในสวรรค์หรือนรกชั่วนิรันดร์ 5) เชื่อศีลล้างบาป 6) เชื่อศีลมหาสนิท

นอกจากศาสนกิจต่าง ๆ ดังที่กล่าวมาแล้ว ยังมีพิธีกรรมที่ชาวคริสต์กระทำกันอีกมากมาย เช่น ไปโบสถ์หรือวัดในวันพระ กล่าวคือชาวคริสต์ในสมัยแรก ๆ จะถือวันเสาร์เป็นวันพระและวันเริ่มต้นของสัปดาห์เหมือนอย่างศาสนายิว เพิ่งมาเปลี่ยนเป็นวันอาทิตย์ในสมัยของเซนต์ปอล (Saint Paul) และถือปฏิบัติเรื่อยมาจนถึงปัจจุบัน เมื่อถึงวันอาทิตย์ชาวคริสต์จะไปโบสถ์เพื่อปฏิบัติศาสนกิจเพื่อเป็นการพัฒนาจิตใจ

ครั้นถึงวันคริสต์มาส (Christmas day) ชาวคริสต์จะเฉลิมฉลองรื่นเริงอย่างยิ่งใหญ่ เพราะถือว่าเป็นวันคล้ายวันประสูติของพระเยซู กล่าวคือนิกายโรมันคาทอลิกถือว่าวันที่ 25 ธันวาคมของทุกปีเป็นวันคล้ายวันประสูติของพระเยซู แต่นิกายออร์ทอดอกซ์ตะวันออกถือว่าวันประสูติของพระเยซูตกอยู่ในเดือนมกราคม ก่อนจะถึงวันคริสต์มาส 4 สัปดาห์เป็นเทศกาลแอดเวนต (Advent) ชาวคริสต์จะพากันอ่านพระคัมภีร์ภาคพันธสัญญาเดิมเพื่อเตรียมตัวต้อนรับวันคริสต์มาส และหลังจากวันคริสต์มาสผ่านพ้นไปแล้ว 12 วันก็ถึงวันอปีฟานี (Epiphany) ชาวคริสต์จะเฉลิมฉลองถึงวันที่มีนักปราชญ์ตะวันออกมาเยือนพระเยซูตอนมีพระองค์ประสูติ และชาวคริสต์จะเฉลิมฉลอง

วันอีสเตอร์ (Easter day) ซึ่งเชื่อกันว่าเป็นวันกลับฟื้นคืนชีพของพระเยซู กล่าวคือชาวคริสต์เชื่อว่าพระเยซูถูกตรึงบนไม้กางเขนสิ้นพระชนม์ในเย็นวันศุกร์ ครั้นรุ่งเช้าวันอาทิตย์พระเยซูก็ฟื้นคืนชีพสู่สวรรค์ และหลังจากวันอีสเตอร์ไปอีก 50 วันก็ถึงวันเพนตีโคสต์ (Pentecost) ซึ่งเป็นวันที่ชาวคริสต์เฉลิมฉลองถึงวันที่โมเสสได้รับพระบัญญัติ 10 ประการจากพระเจ้าบนยอดเขาซีนาย (Mount Sinai) เหล่านี้เป็นต้น แต่พิธีกรรมเหล่านี้ในกายออลิกพริตันปฏิเสศทั้งหมด ไม่กระทำกิจกรรมดังกล่าวในกายอื่น เพราะเห็นว่าไม่ใช่สาระสำคัญอะไร ส่วนชาวคริสต์นิกายโปรเตสแตนต์ คณะเซเวนเดย์แอดเวนติส (Seventh-day Adventist) จะถือว่าวันคริสต์มาส (Christmas) เป็นวันคล้ายวันประสูติของพระเยซู แต่เพียงอย่างเดียว

ในปัจจุบันศาสนาคริสต์มี 3 นิกายหลักคือ 1) โรมันคาทอลิก (Roman Catholicism) แปลว่า “สากล” (เสฐียร พันธรังสี. 2527: 347) เป็นนิกายดั้งเดิมที่ยึดมั่นในหลักคำสอนของพระเยซู เคารพพระนางมารีย์และนักบุญต่าง ๆ ภายในโบสถ์ของนิกายนี้จะมีรูปเคารพพระเยซูคริสต์ พระแม่มารีย์ และนักบุญต่าง ๆ มีศูนย์กลางการปกครองอยู่ที่สันตะสำนัก มีพระสันตะปาปาเป็นประมุข สืบทอดมาตั้งแต่สมัยอัครทูตกลุ่มแรก โดยถือว่านักบุญซีโมนเปโตรคือพระสันตะปาปาพระองค์แรก ซึ่งได้รับการยินยอมจากพระเจ้าให้ปกครองศาสนจักรทั้งมวล นิกายโรมันคาทอลิกมีนักบวชเรียกว่า บาทหลวงซึ่งเป็นผู้กตสันทำงานให้ศาสนจักร ถ้าเป็นชายเรียกว่าภราดา (Brother) หญิงเรียกว่าภคินี (Sister) ชาวไทยจะเรียกผู้นับถือนิกายนี้ว่า “คริสตัง” ตามเสียงอ่านภาษาโปรตุเกสเมื่อมีการเผยแผ่ศาสนาในยุคแรก ๆ มีผู้นับถือนิกายนี้ประมาณ 1,000 ล้านคน นิกายนี้ถือว่าบาทหลวงเป็นสื่อกลางระหว่างพระเจ้าและมนุษย์ 2) กรีกออร์ทอดอกซ์ (Greek Orthodox) หรืออีสเทิร์นออร์ทอดอกซ์ (Eastern Orthodox) แปลว่า “ถูกต้อง” นับถือในประเทศทางฝั่งยุโรปตะวันออก เช่น กรีซ รัสเซีย โดยแยกตัวออกไปจากศาสนาคริสต์ตะวันตกเพราะไม่ยอมอยู่ภายใต้อำนาจของพระสันตะปาปาซึ่งมีอำนาจมากกว่ากษัตริย์ในสมัยนั้น มีอำนาจแต่งตั้งและถอดถอนกษัตริย์ได้ โดยที่มิได้เปลี่ยนแปลงความเชื่อ ลักษณะความเชื่อของนิกายออร์ทอดอกซ์เหมือนกับความเชื่อของนิกายโรมันคาทอลิก แต่ละประเทศมีอัครบิดรเป็นประมุขของคริสตจักร นิกายออร์ทอดอกซ์ยังมีชื่อเรียกอีกชื่อหนึ่งว่าศาสนาคริสต์ตะวันออก มีศาสนิกชนรวมประมาณ 500 ล้านคน 3) โปรเตสแตนต์ (Protestantism) แปลว่า “คัดค้าน” หรือ “ประท้วง” ได้แยกตัวมาจากนิกายโรมันคาทอลิกในช่วงคริสต์ศตวรรษที่ 16 เป็นนิกายที่ถือว่าศรัทธาของแต่ละคนที่มีต่อพระเจ้าสำคัญกว่าพิธีกรรมซึ่งได้แตกย่อยออกเป็นหลายร้อยคณะ เนื่องจากมีความเห็นแตกต่างเกี่ยวกับพระคริสตธรรมคัมภีร์และการปฏิบัติในพิธีกรรม นิกายนี้ไม่มีนักบวช เชื่อว่าทุกคนสามารถเข้าถึงพระเจ้าได้โดยมิต้องอาศัยบาทหลวง และถือว่าพระเยซูได้ทรงไถ่บาปแก่ศาสนิกทุกคนเพราะพระองค์ถูกตรึงบนกางเขนแล้ว นิกายนี้มีเพียงไม้กางเขนเป็นเครื่องหมายแห่งศาสนาเท่านั้น มีผู้นับถือรวมกันทุกนิกายย่อยประมาณ 500 ล้านคน นิกายโปรเตสแตนต์เข้ามาครั้งแรกในสมัยอยุธยาแต่เข้ามาทำงานเผยแผ่ศาสนาอย่างจริงจังในสมัยสมเด็จพระนั่งเกล้าเจ้าอยู่หัวตั้งแต่ปี พ.ศ. 2371 เมื่อกลุ่มมิชชันนารีที่เข้ามาเป็นกลุ่มจากประเทศอังกฤษ เยอรมัน และสหรัฐอเมริกา ได้แก่ กลุ่มลอนดอนมิชชันนารีโซไซเอตี้ กลุ่มอเมริกันเพรสไบทีเรียน เป็นต้น ต่อมากลุ่มมิชชันนารีนี้จัดตั้งเป็นสภาคริสตจักรในประเทศไทยในปี

พ.ศ. 2477 นอกจากนั้นยังมีกลุ่มมิชชันนารีอื่น ๆ ที่เข้ามาแล้วจัดตั้งเป็นองค์การอีก 3 กลุ่มคือ สหกิจคริสเตียนแห่งประเทศไทยในปี พ.ศ. 2499 สหคริสตจักรแบปติสต์ในปีพ.ศ. 2492 และ คริสตจักรเซเวนธ์เดย์แอ๊ดเวนตีส (Seventh-day Adventist Church) ในปี พ.ศ. 2449 ซึ่งต่อมาในปี พ.ศ. 2513 ได้มีการประชุมเพื่อประกาศพระกิตติคุณครั้งที่ 1 ของ 3 องค์การแรก และตัดสินใจก่อตั้ง คณะกรรมการเพิ่มพูนคริสตจักรในปี พ.ศ. 2515 และได้เปลี่ยนชื่อเป็นคณะกรรมการประสานงาน คริสตจักรโปรเตสแตนต์ในประเทศไทย (กปท.) ในปี พ.ศ.2531 มีวัตถุประสงค์เพื่อร่วมมือในการทำ พันธกิจและศาสนกิจ เสริมสร้างความเป็นเอกภาพ และเป็นองค์การกลางในการประสานงานกับ ภาครัฐและภาคเอกชนอื่น (วิกิพีเดีย สารานุกรมเสรี. 2556: ออนไลน์)

จากที่ได้กล่าวรายละเอียดของคริสต์ศาสนาในภาพรวม มีเพียงคริสตจักรเซเวนธ์เดย์ แอ๊ดเวนตีส (Seventh-day Adventist Church) ที่มีความแตกต่างจากคริสตจักรอื่น ทั้งวันที่เข้าโบสถ์ ตลอดจนการปฏิบัติทางศาสนา คริสตจักรเซเวนธ์เดย์แอ๊ดเวนตีสจึงเป็นกลุ่มคริสเตียนกลุ่มเดียวที่ ถือรักษาวินัยที่เจ็ด (Seventh-day) ของสัปดาห์เป็นวันบริสุทธิ์และไปปฏิบัติกิจกรรมทางศาสนาที่ โบสถ์ในวันเสาร์ คริสตจักรเซเวนธ์เดย์แอ๊ดเวนตีสเน้นการสอนเกี่ยวกับวาระสุดท้ายของโลกและการ เสด็จกลับมาของพระเยซูในวันพิพากษาเพื่อชำระโลกให้บริสุทธิ์อีกครั้ง ถือการรักษาวินัยสะบาโต (Sabbath) ว่าเป็นวันบริสุทธิ์ และมีความเคร่งครัดในการรับประทานอาหารตามพระบัญญัติในพระ คำภีร์ คำว่า “เซเวนธ์เดย์แอ๊ดเวนตีส” (Seventh-day Adventist) หมายถึงผู้รอคอยการเสด็จกลับมา ครั้งที่สองของพระเยซู ได้ก่อตั้งเมื่อปี พ.ศ. 2387 ที่ประเทศสหรัฐอเมริกา เข้ามาเผยแพร่ศาสนาใน ประเทศไทยเมื่อปี พ.ศ. 2449 คริสตจักรเซเวนธ์เดย์ แอ๊ดเวนตีส (Seventh-day Adventist Church) เป็นองค์การทางคริสต์ศาสนาที่กรมการศาสนา กระทรวงวัฒนธรรม ให้การรับรองสถานะทางศาสนา ขององค์การ รวมถึงองค์การทางคริสต์ศาสนาอื่น ๆ อีกคือ

1. สภาประมุขแห่งบาทหลวงโรมันคาทอลิกแห่งประเทศไทย
2. สภาคริสตจักรในประเทศไทย
3. สหกิจคริสเตียนแห่งประเทศไทย
4. สหคริสตจักรแบปติสต์ในประเทศไทย
5. คริสตจักรเซเวนธ์เดย์แอ๊ดเวนตีสแห่งประเทศไทย

สำนักงานใหญ่คริสตจักรเซเวนธ์เดย์แอ๊ดเวนตีส (Seventh-day Adventist Church World Headquarters) ตั้งอยู่ที่กรุงวอชิงตัน ดี.ซี. (Washington, D.C.) ประเทศสหรัฐอเมริกา กำกับ ดูแลคริสตจักรเซเวนธ์เดย์แอ๊ดเวนตีส ใน 212 ประเทศทั่วโลก มีสมาชิกคริสตจักรจำนวน 17,214,683 คน มีการแบ่งสายการบริหารงานเป็น 5 ระดับคือ 1) สำนักงานใหญ่ (General Conference of Seventh-day Adventist) 2) สำนักงานภาค (Division) มี 13 ภาค 3) สหมิชชัน (Union) มี 90 สหมิชชัน 4) มิชชัน (Mission) มี 589 มิชชัน และ 5) คริสตจักร (Church) ทั่วโลกมี 72,144 คริสตจักร มีสมาชิกคริสตจักรจำนวน 17,214,683 คน (Seventh-day Adventist World Church Statistics. www.adventist.org/. 2015: Online) โดยคริสตจักรเซเวนธ์เดย์แอ๊ดเวนตีส แห่งประเทศไทย (Seventh-day Adventist Church of Thailand) จัดเป็น 1 มิชชัน และมีคริสตจักร

เซเวนเดียร์แอ๊ดเวนตีสกระจายอยู่ตามส่วนต่าง ๆ ทั้งในส่วนกลางและส่วนภูมิภาคของประเทศ นอกจากนี้ยังมีหน่วยงานอื่น ๆ ซึ่งแบ่งเป็นหน่วยงานเครือข่ายต่าง ๆ เพื่อเผยแผ่ศาสนา การศึกษา สุขภาพ การแพทย์และพยาบาล การพิมพ์ การพัฒนาและบรรเทาทุกข์ ปัจจุบันคริสตจักรเซเวนเดียร์แอ๊ดเวนตีสแห่งประเทศไทยมีสำนักงานใหญ่เลขที่ 12 ซอยปรีดิพนมยงค์ 37 ถนนสุขุมวิท 71 แขวงคลองตันเหนือ เขตวัฒนา กรุงเทพมหานคร มีชื่อตามประกาศของกรมศาสนา กระทรวงวัฒนธรรมการท่องเที่ยวและการกีฬาว่า “มูลนิธิคริสตจักรเซเวนเดียร์แอ๊ดเวนตีสแห่งประเทศไทย” (คริสตจักรเซเวนเดียร์แอ๊ดเวนตีส. 2549: 47)

สรุปได้ว่าพื้นฐานของศาสนาคริสต์ คือความเชื่อในพระเจ้าว่าพระองค์ทรงมีอยู่และทรงสร้างสรรพสิ่ง ด้วยความรักพระองค์ทรงสร้างมนุษย์ให้มีความพิเศษในฐานะเป็น “ภาพลักษณ์ของพระเจ้า” และพระองค์ทรงทำพันธสัญญากับมนุษย์ว่าจะทรงประทานพระพรให้มนุษย์มีชีวิตที่สมบูรณ์ โดยการบรรลุถึงความเป็นหนึ่งเดียวกับพระเจ้า พระองค์เสด็จลงมาเป็นมนุษย์ทางพระเยซูเพื่อช่วยมนุษย์ให้บรรลุถึงชีวิตที่สมบูรณ์ในพระเจ้า และพระองค์ทรงมอบภารกิจแห่งการประกาศข่าวดีแห่งความรอดนี้แก่มนุษยชาติผ่านทางคริสตชน โดยมีเป้าหมายคือการเข้าถึงอาณาจักรพระเจ้านั่นคือแผ่นดินสวรรค์

การวัดความรู้ทางศาสนา

จากการประมวลงานวิจัยพบว่า การวัดความรู้ทางศาสนาคริสต์ของชาร์ลล็อตเต (Charlotte. 2004) ได้ศึกษาเรื่องแนวคิดของความรอดในอายุ 19-34 ปี ของคริสเตียนเซเวนเดียร์แอ๊ดเวนตีสในรัฐอินเดียนา กลุ่มตัวอย่างที่ศึกษาเป็นกลุ่มคนหนุ่มสาวของเซเวนเดียร์แอ๊ดเวนตีสในโบสถ์ เครื่องมือที่ใช้มี 3 ประเภทคือ 1) แบบสัมภาษณ์การไถ่ให้รอดของพระเจ้า 2) การสัมภาษณ์ประสบการณ์ชีวิต 3) แบบวัดแรงจูงใจภายในและภายนอกทางศาสนา นอกจากนี้แบรดลีย์ (Bradley. 1996) ได้ศึกษาเรื่อง การพัฒนาแนวคิดของการไถ่ให้รอดของพระเจ้าของวัยรุ่นเซเวนเดียร์แอ๊ดเวนตีสที่มีอายุระหว่าง 7-18 ปี ที่ศึกษาในโรงเรียนรัฐบาล เครื่องมือที่ใช้มี 3 ประเภท กลุ่มตัวอย่างเป็นวัยรุ่นเซเวนเดียร์แอ๊ดเวนตีสที่มีอายุระหว่าง 7-18 ปี เครื่องมือที่ใช้เป็นแบบสัมภาษณ์กึ่งคลินิกซึ่งมี 91 เรื่อง ส่วนปัจจัยลักษณะทางประชากรศาสตร์ใช้วิธีการรวบรวมข้อมูลแบบการวิจัยเชิงปริมาณ

งานวิจัยที่เกี่ยวข้องความรู้ทางศาสนา

สำหรับงานวิจัยที่เกี่ยวข้องนั้น ที่ผ่านมามีการศึกษาความรู้ทางศาสนา ได้แก่ งานของชาร์ลล็อตเต (Charlotte. 2004) ได้ศึกษาเรื่องแนวคิดของความรอดในอายุ 19-34 ปี ของคริสเตียนเซเวนเดียร์แอ๊ดเวนตีสในรัฐอินเดียนา กลุ่มตัวอย่างที่ศึกษาเป็นกลุ่มคนหนุ่มสาวเซเวนเดียร์แอ๊ดเวนตีสในโบสถ์ จำนวน 132 คน วิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้สถิติสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ และไค-สแควร์ (Chi-square) ผลการวิจัยพบว่า มีความสัมพันธ์ระหว่างแนวคิดการไถ่ให้รอดของพระเจ้ากับอายุ แนวคิดการไถ่ให้รอดของเจ้ามีความสัมพันธ์เชิงบวกกับแรงจูงใจภายใน นอกจากนี้แบรดลีย์ (Bradley. 1996) ได้ศึกษาเรื่อง การพัฒนาแนวคิดของการไถ่ให้รอดของพระเจ้าของวัยรุ่นเซเวนเดียร์แอ๊ดเวนตีสที่มีอายุระหว่าง 7-18 ปี ที่ศึกษาในโรงเรียนรัฐบาล กลุ่มตัวอย่างเป็นวัยรุ่นเซเวนเดียร์แอ๊ด

เวนต์ิสที่มีอายุระหว่าง 7-18 ปี ผลการวิจัยพบว่า แนวคิดของการไถ่ให้รอดของพระเจ้าไม่มีนัยสำคัญทางสถิติ การบัพติศมามีความสัมพันธ์เชิงบวกกับความเข้าใจในเรื่องการไถ่ให้รอดของพระเจ้าของนักเรียนที่ศึกษาในโรงเรียนรัฐบาลซึ่งบิดาของนักเรียนเป็นสมาชิกโบสถ์ การใช้วัดที่ตนที่บ้านมีความสัมพันธ์เชิงลบกับความเข้าใจในเรื่องการไถ่ให้รอดของพระเจ้า และนักเรียนที่เป็นคริสเตียนเซเวนเดย์แอ๊ดเวนตีสแต่ศึกษาที่โรงเรียนรัฐบาลมีพัฒนาการด้านความเข้าใจในเรื่องการไถ่ให้รอดของพระเจ้าน้อยกว่านักเรียนที่เรียนโรงเรียนโบสถ์

จากการประมวลเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องที่กล่าวมาสรุปได้ว่า ความรู้ทางศาสนามีความเกี่ยวข้องกับการปฏิบัติทางศาสนาทางตรง กล่าวคือความรู้ทางศาสนาต้านแนวคิดการไถ่ให้รอดของพระเจ้ากับอายุ แนวคิดการไถ่ให้รอดของพระเจ้ามีความสัมพันธ์เชิงบวกกับแรงจูงใจภายในและการบัพติศมามีความสัมพันธ์เชิงบวกกับความเข้าใจในเรื่องการไถ่ให้รอดของพระเจ้าของนักเรียนที่ศึกษาในโรงเรียนรัฐบาลซึ่งบิดาของนักเรียนเป็นสมาชิกโบสถ์ การใช้วัดที่ตนที่บ้านมีความสัมพันธ์เชิงลบกับความเข้าใจในเรื่องการไถ่ให้รอดของพระเจ้า และนักเรียนที่เป็นคริสเตียนเซเวนเดย์แอ๊ดเวนตีสแต่ศึกษาที่โรงเรียนรัฐบาลมีพัฒนาการด้านความเข้าใจในเรื่องการไถ่ให้รอดของพระเจ้าน้อยกว่านักเรียนที่เรียนโรงเรียนโบสถ์ ดังนั้นผู้วิจัยจึงสนใจที่จะนำตัวแปรความรู้ทางศาสนามาร่วมในการอธิบายพฤติกรรมและการปฏิบัติทางศาสนาตามหลักเซเวนธ์เดย์แอ๊ดเวนตีสของนักศึกษาระดับปริญญาตรี มหาวิทยาลัยนานาชาติเอเชีย-แปซิฟิก ในการศึกษาครั้งนี้ด้วย

2.2.3 บุคลิกภาพแบบอ่อนโยน

แนวคิดทฤษฎีบุคลิกภาพแบบอ่อนโยน

ศรีเรือน แก้วกังวาน (2551) กล่าวว่า บุคลิกภาพหมายถึง ลักษณะเฉพาะตัวของบุคคลในด้านต่าง ๆ ทั้งส่วนภายนอกและส่วนภายในซึ่งถูกหล่อหลอมและประสมประสานด้วยพันธุกรรม วัฒนธรรม การเรียนรู้วิธีปรับตัวของบุคคลและสิ่งแวดล้อมที่เป็นนามธรรมและวัตรธรรมแต่เป็นสิ่งที่ไม่ตายตัวเปลี่ยนแปลงไปตามกาลเวลาการเรียนรู้และสิ่งแวดล้อมไม่สามารถแยกลักษณะของบุคลิกภาพออกเป็นส่วน ๆ ต่างมีความสัมพันธ์ต่อกันและกันและมีผลกระทบต่อกันเป็นลูกโซ่ บุคลิกภาพจึงหมายถึงผลรวมของพฤติกรรมทั้งหมดของบุคคลทั้งที่อยู่ภายในและที่แสดงออกมาเพื่อการปรับเอาเหตุจูงใจ ความปรารถนา และความมุ่งประสงค์ของบุคคล เพื่อโต้ตอบต่อสิ่งเร้าต่าง ๆ ให้เข้ากับความต้องการและลักษณะสภาพแวดล้อมทั้งทางสังคมและทางกายภาพ โดยสามารถสังเกตได้จากลักษณะท่าที การแสดงออก รูปร่าง หน้าตา ความรู้สึกซึ่งเป็นลักษณะเฉพาะที่แตกต่างกันไปในแต่ละบุคคล

คำว่าบุคลิกภาพ (Personality) มาจากรากศัพท์ภาษาละตินว่า *Persana* ซึ่งแปลว่า หน้ากากที่ตัวละครกรีกและโรมันในสมัยก่อนสวมใส่ เพื่อแสดงบุคลิกลักษณะที่แตกต่างกันให้ผู้ดูสามารถเห็นได้แม้ในระยะไกล (นิภา นิธิยาน. 2530: 23) นักจิตวิทยา นักการศึกษาและนักวิชาการได้ให้ความหมายไว้หลายความหมายด้วยกันแล้วแต่ผู้ให้ความหมายนั้นจะพิจารณามโนบุคลิกภาพในลักษณะใดซึ่งพอที่จะนำเสนอโดยสังเขปดังนี้

กันยา สุวรรณแสง (2533: 3) กล่าวว่า บุคลิกภาพหมายถึง การรับรู้พฤติกรรมรวมทั้งหมดของบุคคลใดบุคคลหนึ่งทั้งในสิ่งที่มองเห็น เช่น พฤติกรรม และสิ่งที่มองไม่เห็น เช่น ความคิดความสนใจซึ่งจะทำให้คนอื่นสามารถที่จะเข้าใจและแยกแยะความแตกต่างของบุคคลนั้นจากคนทั่วไปได้

สุชา จันทน์เอม (2533: 85) กล่าวว่า บุคลิกภาพหมายถึง หมวดยุขของลักษณะต่าง ๆ ที่รวมกันและแสดงลักษณะที่เป็นเฉพาะตัวของแต่ละบุคคล

ฉันทนิช อัครนนท์ (2538: 2) กล่าวว่า บุคลิกภาพหมายถึง หน้ากากที่ตัวละครใช้สวมเวลาออกแสดง เพื่อแสดงบทบาทตามที่ถูกกำหนดตามโครงสร้างของบุคลิกภาพนั้น (Personality Structure) ซึ่งเป็นผลมาจากพันธุกรรม (Heredity) อย่างหนึ่งและสิ่งแวดล้อม (Environment) อันเป็นประสบการณ์อีกอย่างหนึ่ง

ฉวี วิชญเนติชัย (2539: 3) กล่าวว่า บุคลิกภาพ หมายถึง ผลรวมของลักษณะทางร่างกายและพฤติกรรมที่ปรากฏออกมาให้สังเกตเห็นได้ และรวมทั้งพฤติกรรมภายในอีกด้วยซึ่งลักษณะทางร่างกายของบุคคล ได้แก่ รูปร่าง หน้าตา และผิวพรรณ ส่วนพฤติกรรมที่ปรากฏออกมาให้สังเกตเห็นได้คือ กิริยา ท่าทางและการแต่งกาย และพฤติกรรมภายใน ได้แก่ ความรู้สึกนึกคิด ความต้องการ และความสนใจซึ่งสิ่งเหล่านี้เป็นสิ่งที่บุคคลได้มาโดยกำเนิดหรือได้รับจากประสบการณ์อันมีผลทำให้บุคคลมีพฤติกรรมแตกต่างกัน

ดำรงศักดิ์ ชัยสนิท และสุนี เลิศแสวงกิจ (2540: 3) กล่าวว่าบุคลิกภาพ หมายถึง ลักษณะเฉพาะของแต่ละบุคคล อันทำให้บุคคลนั้นแตกต่างจากบุคคลอื่น ๆ บุคลิกภาพประกอบด้วย รูปสมบัติและคุณสมบัติ รูปสมบัติ หมายถึงรูปร่างหน้าตา และการแต่งกาย คุณสมบัติหมายถึง ลักษณะนิสัยต่าง ๆ เช่น ความซื่อสัตย์ ความสุภาพ ความกระตือรือร้น เป็นต้น

สถิติ วงศ์สุวรรณ (2540: 4) กล่าวว่า บุคลิกภาพหมายถึง ลักษณะโดยส่วนรวมของแต่ละบุคคลทั้งลักษณะภายนอก ภายใน และปัจจัยต่าง ๆ อันมีอิทธิพลต่อความรู้สึกของผู้พบเห็นตามที่กิลฟอร์ด (Guilford, 1959: 7) ได้กล่าวว่า บุคลิกภาพเป็นลักษณะเฉพาะที่เป็นแบบประจำตัวของบุคคลซึ่งประกอบด้วยรูปร่างภายนอก (Morphology) ความถนัด (Aptitude) สภาพทางอารมณ์ (Temperament) ทักษะคติ (Attitude) ความสนใจ (Interest) ความต้องการ (Needs) และร่างกาย (Physiology)

ล้วน สายยศ และอังคณา สายยศ (2543: 12) กล่าวว่า บุคลิกภาพหมายถึง สิ่งที่เป็นลักษณะโดดเด่นของบุคคลใดบุคคลหนึ่งซึ่งแสดงออกแบบนั้นอยู่เป็นประจำกับสถานการณ์เฉพาะอย่างจนเป็นนิสัยถาวร

สมร พลศักดิ์ (2550: 29) กล่าวว่า บุคลิกภาพ หมายถึง คุณลักษณะและพฤติกรรมต่าง ๆ ของบุคคลทั้งพฤติกรรมที่เปิดเผยและที่ซ่อนเร้นอยู่ภายใน แสดงพฤติกรรมออกมาอย่างมีแบบแผนเพื่อปรับตัวให้เข้ากับสิ่งแวดล้อมเป็นการมีปฏิสัมพันธ์กันระหว่างบุคคลกับสถานการณ์ เป็นสิ่งที่แสดงให้เห็นถึงลักษณะของตัวตนของแต่ละบุคคลอย่างเป็นเอกลักษณ์

ออลพอร์ต (Allport. 1960: 52) ได้ให้ความหมายเกี่ยวกับบุคลิกภาพไว้ว่า บุคลิกภาพเป็นหน่วยรวมของระบบทางกายและจิตใจซึ่งกำหนดลักษณะการปรับตัวให้เข้ากับสิ่งแวดล้อมที่เป็นแบบฉบับเฉพาะของแต่ละบุคคล

ฮิลการ์ด (Hilgard. 1965: 109) กล่าวว่า บุคลิกภาพเป็นลักษณะส่วนรวมของบุคคล แต่ละคนอันเป็นแนวทางในการปรับตัวให้เข้ากับสิ่งแวดล้อมซึ่งแต่ละคนจะมีรูปแบบของการแสดงออกทางพฤติกรรมต่าง ๆ กัน

ไอแซนค์ (Eysenck. 1969: 253) ได้อธิบายว่า บุคลิกภาพนั้นพิจารณาได้สองมิติคือมิติแรกเป็นด้านการแสดงตัวและเก็บตัว ประกอบด้วยลักษณะย่อย ๆ ได้แก่ การมีส่วนร่วม ไม่มีส่วนร่วม (Participation-withdraw) เข้าสังคม-แยกตัว (Sociable-Isolate) มิติที่สองเป็นลักษณะของทางอารมณ์ ได้แก่ ความเป็นคนที่เข้มแข็ง อ่อนแอ มั่นคง ไม่มั่นคง และรวมไปถึงลักษณะการแสดงออกทางอารมณ์ต่าง ๆ

เบอร์นาร์ด (Bernard. 1970: 110) กล่าวว่า บุคลิกภาพเป็นผลรวมทั้งหมดของท่าทาง รูปร่าง ลักษณะทางกาย พฤติกรรมที่แสดงออก แนวโน้มการกระทำ ขอบเขตของความสามารถทั้งที่ซ่อนเร้นอยู่ภายในและที่แสดงออกมาให้เห็น

จากความหมายบุคลิกภาพที่ได้กล่าวมาข้างต้น สรุปได้ว่าบุคลิกภาพหมายถึง คุณลักษณะทางกายและพฤติกรรมที่แสดงออกต่อบุคคลอื่น ทั้งลักษณะกิริยาท่าทาง การแสดงออกทางอารมณ์ความคิด เจตคติ ตลอดจนพฤติกรรมและปฏิกิริยาตอบสนองทั้งทางกายและทางจิตใจ โดยบุคลิกภาพของแต่ละบุคคลมีลักษณะค่อนข้างคงตัวซึ่งใครมีบุคลิกภาพอย่างไรก็จะเป็นอย่างนั้นตลอดไป ไม่ค่อยเปลี่ยนแปลงตามกาลเวลา

อิทธิพลบุคลิกภาพที่มีต่อพฤติกรรม

บุคลิกภาพของบุคคลได้พัฒนาโดยอาศัยปัจจัยหลายประการที่รวมกันซึ่งทำให้แต่ละคนมีลักษณะเฉพาะตัวที่แตกต่างกันออกไป ดังที่นิภา นิธยาน (2530: 68) และสุภัททา บิณฑะแพทย์ (2532: 78-79) มีความเห็นตรงกันว่า พันธุกรรมและสิ่งแวดล้อมมีอิทธิพลร่วมกันในการกำหนดบุคลิกภาพของบุคคล มีรายละเอียดดังนี้

1. พันธุกรรม (Heredity) เป็นลักษณะทางร่างกายและพฤติกรรมของบุคคลที่ได้รับการถ่ายทอดจากบรรพบุรุษโดยการสืบสายโลหิตที่สามารถกำหนดได้อย่างชัดเจน เช่น รูปร่าง โครงสร้างหมู่เลือด สัดส่วนของร่างกาย เพศ และโรคบางชนิด ตลอดจนความสามารถพิเศษ ความสามารถทางด้านสติปัญญา และความถนัด

2. สิ่งแวดล้อม (Environment) เป็นอิทธิพลของทุกสิ่งทุกอย่างที่มีผลต่อบุคคลภายหลังการเกิด มีความสำคัญในการปรับปรุงบุคลิกภาพที่ได้รับจากพันธุกรรมให้ดีขึ้นหรือเลวลงก็ได้ เช่น ความต้องการ ความสนใจ เจตคติ ค่านิยม อารมณ์และความเชื่อมั่นในตนเอง เป็นต้น บุคคลจะมีพฤติกรรมเช่นไรนั้นย่อมขึ้นกับการเรียนรู้และประสบการณ์ที่ได้รับ

3. ประสบการณ์ (Experience) เป็นการเรียนรู้และปรับตัวต่อสภาพแวดล้อมที่บุคคลเข้าไปเกี่ยวข้อง ประสบการณ์มี 2 ประเภทคือ

3.1 ประสบการณ์ร่วม หมายถึงประสบการณ์ที่บุคคลในสังคมและวัฒนธรรมนั้นๆ ได้รับเหมือนกัน เช่น ค่านิยมในสังคม และหลักในการดำเนินชีวิตโดยทั่วไป เป็นต้น

3.2 ประสบการณ์เฉพาะ หมายถึงประสบการณ์ของบุคคลแต่ละคนในสังคมหนึ่งๆ ได้รับมาไม่เหมือนกัน เป็นไปตามแบบฉบับของตนโดยเฉพาะ เช่น คนที่ประสบอุบัติเหตุก็มีประสบการณ์ส่วนตัว คนไม่เคยประสบอุบัติเหตุก็ไม่มีประสบการณ์เรื่องนี้ เป็นต้น

สรุปได้ว่าบุคลิกภาพและการปรับตัวของบุคคลจะถูกหล่อหลอมขึ้นมาจากพันธุกรรม ประสบการณ์ และสิ่งแวดล้อมเป็นปัจจัยที่สำคัญ

บุคลิกภาพห้าองค์ประกอบ(Big Five) แนวคิดทฤษฎีนี้มาจากแนวคิดเกี่ยวกับบุคลิกภาพห้าองค์ประกอบ (Big Five) ของคอสตาและแมคเคร (Costa & McCrae. 1992) โดยบุคลิกภาพห้าองค์ประกอบ หมายถึงลักษณะเฉพาะของบุคคลซึ่งมีผลต่อการกำหนดแบบแผน วิธีการคิด และพฤติกรรมตามการรับรู้ของตนเองในลักษณะต่าง ๆ 5 ด้านคือ

1. องค์ประกอบด้านความหวั่นไหว (Neuroticism)
2. องค์ประกอบด้านการแสดงตัว (Extraversion)
3. องค์ประกอบด้านการเปิดกว้าง (Openness)
4. องค์ประกอบด้านความอ่อนโยน (Agreeableness)
5. องค์ประกอบด้านการมีสติ (Conscientiousness)

แนวคิดบุคลิกภาพห้าองค์ประกอบมีพื้นฐานความเชื่อว่าบุคลิกทั้งห้าองค์ประกอบเปรียบเสมือนตะกร้าที่บรรจุกลุ่มของลักษณะนิสัยย่อย ๆ ของมนุษย์ที่มีลักษณะคล้ายคลึงกันไว้ด้วยกัน การให้คำจำกัดความถึงองค์ประกอบทั้งห้าด้านเป็นความหมายที่จะอธิบายถึงส่วนประกอบหลักของคุณลักษณะที่บรรจุภายในตะกร้าแต่ละใบ

ในส่วนของบุคลิกภาพแบบอ่อนโยน (Agreeableness) ซึ่งเป็นแนวคิดที่ศึกษาเกี่ยวกับการปฏิบัติทางศานานั้น เป็นลักษณะบุคลิกภาพประกอบด้วยลักษณะย่อย 6 ด้าน ได้แก่ การเชื่อใจผู้อื่น (Trust) ความตรงไปตรงมา (Straightforwardness) ความเอื้อเฟื้อ (Altruism) การคล้อยตามผู้อื่น (Compliance) ความสุภาพ (Modesty) และการมีจิตใจอ่อนไหว (Tender-mindedness) โดยลักษณะของผู้ที่มีบุคลิกภาพแบบอ่อนโยนต่ำและลักษณะของผู้ที่มีบุคลิกภาพแบบอ่อนโยนสูง ดังแสดงในตาราง 1

ตาราง 1 แสดงลักษณะองค์ประกอบของบุคลิกภาพแบบอ่อนโยน

บุคลิกภาพแบบอ่อนโยน 6 ลักษณะ	ลักษณะของผู้ที่มีบุคลิกภาพ แบบอ่อนโยนต่ำ	ลักษณะของผู้ที่มีบุคลิกภาพ แบบอ่อนโยนสูง
การเชื่อใจผู้อื่น (Trust)	ชอบเยาะเย้ยถากถาง ช่างระแวง	เห็นว่าผู้อื่นซื่อสัตย์ และมีเจตนาดี
ความตรงไปตรงมา (Straightforwardness)	ระแวงระวัง พุดเกินความจริง	ตรงไปตรงมา เปิดเผย
ความเอื้อเฟื้อ (Altruism)	ไม่เต็มใจที่จะช่วยเหลือผู้อื่น	เต็มใจที่จะช่วยเหลือผู้อื่น
การคล้อยตามผู้อื่น (Compliance)	ก้าวร้าว ชอบแข่งขัน	อ่อนโยน คล้อยตาม
ความสุภาพ (Modesty)	รู้สึกว่าคุณเหนือกว่าผู้อื่น	ขี้อาย ถ่อมตัว
การมีจิตใจอ่อนไหว (Tender-mindedness)	หัวแข็ง ยึดเหตุผล แสดงความคิดเห็นออกมา ชอบการเป็นผู้นำ	มีจิตใจอ่อนโยน พร้อมทั้งจะ เปลี่ยนแปลง เก็บความ ความเห็นของตนเองไว้ ชอบอยู่เบื้องหลัง

ที่มา: (Costa & McCrae, 1992; quoted in Howard and Howard, 2004)

จากความหมายบุคลิกภาพแบบอ่อนโยนที่ได้กล่าวมาข้างต้นสรุปได้ว่า บุคลิกภาพแบบอ่อนโยนเป็นบุคลิกภาพของบุคคลที่มีการผ่อนหนักผ่อนเบาให้แก่กัน ประองตองกัน อะลุ่มอล่วยกัน ประกอบด้วย 6 คุณลักษณะย่อยคือ การเชื่อใจผู้อื่น ความตรงไปตรงมา ความเอื้อเฟื้อ การคล้อยตามผู้อื่น ความสุภาพ และการมีจิตใจอ่อนไหว

การวัดบุคลิกภาพแบบอ่อนโยน

จากการประมวลงานวิจัยที่ผ่านมาเครื่องมือวัดบุคลิกภาพแบบอ่อนโยนของซาโรไกล (Saroglou, 2000) ได้ศึกษาเรื่องศาสนาและบุคลิกภาพห้าองค์ประกอบ: การทบทวนเกี่ยวกับการวิเคราะห์เมตา (A meta-analytic review) ในการวิจัยครั้งนี้เป็นการวิจัยแบบการวิเคราะห์เมตาเกี่ยวกับการศึกษาทบทวนในเรื่องศาสนาและบุคลิกภาพซึ่งเป็นความเชื่อมโยงในศาสนาเชื่อมโยงกับบุคลิกภาพแบบอ่อนโยน (Agreeableness) และบุคลิกภาพการมีจิตสำนึก (Conscientiousness) ในขณะที่ไม่มีความเกี่ยวข้องกับองค์ประกอบอื่นของไอแซนค์ (Eysenck's) หรือทฤษฎีห้าองค์ประกอบ (Big five factors) การวิเคราะห์เมตาเป็นการทบทวนการศึกษาองค์ประกอบห้าองค์ประกอบ โดยใช้วิธีการศึกษาตามวิธีการนับคะแนนแล้วลงมติ (Vote-counting Method) เพื่อทบทวนเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

งานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับบุคลิกภาพแบบอ่อนโยน

จากการประมวลงานวิจัยที่ผ่านมา มีการศึกษาบุคลิกภาพแบบอ่อนโยนของซาโรโกล (Saroglou, 2000) ได้ศึกษาเรื่องศาสนาบุคลิกภาพห้าองค์ประกอบ: การทบทวนเกี่ยวกับการวิเคราะห์เมตา (A meta-analytic review) ผลการศึกษาในส่วนของความเชื่อมโยงในศาสนาพบว่า บุคลิกภาพการแสดงตัว บุคลิกภาพแบบอ่อนโยนมีความสัมพันธ์ทางบวกกับความเชื่อมโยงในศาสนาอย่างมีนัยสำคัญ โดยมีค่า r เท่ากับ 0.10 และ 0.20 ตามลำดับ ส่วนบุคลิกภาพหัวไหวและบุคลิกภาพการเปิดกว้างมีความสัมพันธ์ทางลบกับความเชื่อมโยงในศาสนาอย่างมีนัยสำคัญ โดยมีค่า r เท่ากับ -0.00 และ -0.06 ตามลำดับ นอกจากนี้ ผลการศึกษาลักษณะการเปิดเผยวุฒิภาวะทางศาสนา และจิตวิญญาณพบว่า บุคลิกภาพแบบอ่อนโยน บุคลิกภาพการมีสติ และบุคลิกภาพการเปิดกว้างมีความสัมพันธ์ทางบวกกับลักษณะการเปิดเผยวุฒิภาวะทางศาสนาและจิตวิญญาณอย่างมีนัยสำคัญ โดยมีค่า r เท่ากับ 0.15, 0.14 และ 0.22 ตามลำดับและตัวแปรปัจจัยภายนอกศาสนามีความสัมพันธ์ทางลบกับบุคลิกภาพการเปิดกว้าง โดยมีค่า r เท่ากับ -0.09

จากการประมวลเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องที่กล่าวมาสรุปได้ว่า บุคลิกภาพแบบอ่อนโยน มีความเกี่ยวข้องกับการปฏิบัติทางศาสนาทางตรง โดยมีความสัมพันธ์กับความเชื่อมโยงในศาสนา ลักษณะการเปิดเผย วุฒิภาวะทางศาสนา และจิตวิญญาณ ดังนั้นผู้วิจัยจึงสนใจที่จะนำตัวแปรบุคลิกภาพแบบอ่อนโยน ตามแนวคิดของคอสตาและแมคเคร (Costa & McCrae, 1992) มาร่วมในการอธิบายพฤติกรรมการปฏิบัติทางศาสนาตามหลักเซเวนธ์เดย์แอ็ดเวนติสของนักศึกษาระดับปริญญาตรี มหาวิทยาลัยนานาชาติเอเชีย-แปซิฟิก ในการศึกษาครั้งนี้ด้วย

2.2.3 การยึดมั่นในหลักศาสนา

แนวคิดทฤษฎีการยึดมั่นในหลักศาสนา

พจนานุกรม ฉบับราชบัณฑิตยสถานได้ให้ความหมายคำว่า “ยึดมั่น” ว่า หมายถึง ยึดถืออย่างมั่นคง ไม่เปลี่ยนแปลงง่าย ๆ เช่น ยึดมั่นในหลักการ ยึดมั่นในตัวบุคคล เครื่องยึดเหนี่ยว ส่วน “ศาสนา” หมายถึง คำสั่งสอนที่ประกอบด้วยหลักศีลธรรมทั้งที่เป็นข้อห้ามและข้อควรปฏิบัติ (ราชบัณฑิตยสถาน, 2542) ความหมายโดยรวมของการยึดมั่นในหลักศาสนาหมายถึง การยึดมั่นในหลักการ คำสั่งสอนที่ประกอบด้วยหลักศีลธรรมทั้งที่เป็นข้อห้ามและข้อควรปฏิบัติ โดยไม่เปลี่ยนแปลงง่าย ๆ

อับลูเลาะ การ์รีนา (2551: 5) ได้ให้ความหมายการยึดมั่นในหลักศาสนาอิสลามว่า เป็นการถือเอาคัมภีร์อัลกุรอานและอัลหะดีษเป็นที่ตั้ง

สรุปได้ว่า การยึดมั่นในหลักศาสนาหมายถึง การยึดถือในหลักการคำสั่งสอนของแต่ละศาสนาที่ประกอบด้วยหลักศีลธรรมทั้งที่เป็นข้อห้ามและข้อควรปฏิบัติ โดยยึดถืออย่างมั่นคงไม่เปลี่ยนแปลงง่าย ๆ

ศาสนาคริสต์เกิดขึ้นในดินแดนที่เรียกว่าปาเลสไตน์ (Palestine) ปัจจุบันคือประเทศอิสราเอล ศาสดาของศาสนาคริสต์คือพระเยซู มีคัมภีร์ของศาสนาคือคัมภีร์ไบเบิล (Holy Bible) ซึ่ง

แบ่งออกเป็น 2 ภาค คือพันธสัญญาเดิมมี 39 เล่ม (Old Testament) และพันธสัญญาใหม่ (New Testament) มี 27 เล่ม

เสฐียร พันธรังสี (2519: 254) ได้อธิบายโดยย่อว่าศาสนาคริสต์เป็นศาสนาแห่งความรักของพระเจ้าและศาสนาแห่งความรักของมนุษย์ โดยมีพระเยซูเป็นสื่อกลางที่ว่าเป็นศาสนาแห่งความรักของพระเจ้า เพราะพระเจ้าทรงมีความเมตตาต่อบรรดาสิ่งที่พระองค์ทรงสร้างทั้งมวล ทรงมีความยุติธรรม ประทานรางวัลแก่ผู้ประพฤติในความดีและลงโทษผู้ประพฤติผิด และถ้าผู้ประพฤติผิดรู้ตัวสำนึกผิด พระองค์ก็ทรงยกโทษให้ ทั้งนี้เพราะพระองค์เปี่ยมล้นด้วยพระเมตตา และที่ว่าเป็นศาสนาแห่งความรักของมนุษย์ก็เพราะว่าพระเยซูเป็นผู้นำมาเผยแสดงให้แก่ชาวโลกได้ทราบถึงความรักความเมตตา เห็นอกเห็นใจกันและกัน ยินดีให้อภัยแก่ศัตรู ทำความดีต่อผู้ที่เกลียดชังและรักผู้อื่นเหมือนรักตนเอง ถ้าทุกคนปฏิบัติตามนี้แล้ว จะทำให้สังคมมนุษย์มีแต่สันติสุข

ยวง นิตโย (2526: 17-19) ได้แยกหลักคำสอนที่สำคัญของศาสนาคริสต์ไว้ 3 ประการคือ

1. หลักตรีเอกานุภาพ แบ่งออกเป็น 3 สิ่งคือ พระบิดา พระบุตร และพระวิญญาณบริสุทธิ์ เป็นสามบุคคล (Person) หรือสามสภาวะ (State) ได้แก่

1.1 พระบิดา (God, the Father)

1.2 พระบุตรหรือพระเยซู (Jesus, Son of God)

1.3 พระวิญญาณบริสุทธิ์ (Holy Spirit, Holy God)

แต่ละบุคคลเป็นพระเจ้าสมบูรณ์ในตนเองเหมือนกันคือพระบิดา พระบุตร และพระวิญญาณบริสุทธิ์ แม้จะมีพระนามแตกต่างกันแต่เป็นอันหนึ่งอันเดียวกันคือทั้งสามบุคคลรวมกันเป็นหนึ่งเรียกว่า “ตรีเอกานุภาพ”

2. หลักความรัก (Love)

ศาสนาคริสต์ได้ชื่อว่าเป็นศาสนาแห่งความรัก ดังมีคำอธิบายว่าศาสนาคริสต์เป็นศาสนาแห่งความรักของมนุษย์ที่พระเยซูคริสต์ได้ทรงเป็นผู้นำมาเผยแผ่แก่โลก ประจักษ์ในคำสอนของพระเยซูคือปรัชญาแห่งความรัก รักเป็นหลักธรรมะสำคัญที่สุดที่พระเยซูทรงสั่งสอน เริ่มต้นตั้งแต่ทรงสอนว่า พระเจ้าทรงรักโลกจนได้ส่งพระบุตรของพระองค์มาสู่โลกนี้เพื่อทรงไถ่บาปแทนมนุษย์ เพื่อให้มนุษย์รอดพ้นจากบาป สอนให้มนุษย์รักพระเจ้า รักครอบครัว รักเพื่อนบ้าน และรักเพื่อนมนุษย์ทั้งหลายทั่วไป เมื่อมีผู้ถามว่าข้อบัญญัติใดของพระองค์ที่ทรงถือว่าเป็นข้อสำคัญยิ่งใหญ่ที่สุด พระเยซูทรงตอบว่า “ความรัก” (1 โครินธ์ ฉบับที่หนึ่ง บทที่ 13 ข้อ 13) และทรงอธิบายต่อไปว่าให้รักพระเจ้าและรักเพื่อนมนุษย์

ความรักในภาษากรีกใช้คำว่า “อกาเป” (Agape) คือความปรารถนาที่จะเห็นผู้อื่นมีความสุข ความเสียสละ เพื่อช่วยให้ผู้อื่นพ้นทุกข์ มีความยินดีเมื่อผู้อื่นได้ดี ดังคำกล่าวไว้ในพระคริสตธรรมคัมภีร์ว่า

2.1 เพราะว่าพระเจ้าทรงรักโลกจึงได้ทรงประทานพระบุตรองค์เดียวของพระองค์มาไถ่บาปมนุษย์ เพื่อทุกคนที่วางใจในพระบุตรนั้นจะไม่พินาศแต่มีชีวิตนิรันดร์ (ยอห์น บทที่ 3 ข้อ 16)

2.2 จงรักพระองค์ผู้เป็นพระเจ้าด้วยสุดจิต สุดใจ สุดกำลังของเจ้า และจงรักเพื่อนบ้านเหมือนรักตนเอง (มัทธิว บทที่ 22 ข้อ 37-39) จากคำกล่าวในพระคัมภีร์นี้ ถือเป็นข้อสรุปของพระบัญญัติ 10 ประการ (Ten Commandment) ซึ่งปรากฏในพระคัมภีร์อพยพบทที่ 20 ข้อ 3-17 มีรายละเอียดว่า

- 1) อย่ามีพระเจ้าอื่นใดนอกเหนือจากเรา
- 2) อย่าทำรูปเคารพสำหรับตน
- 3) อย่าออกนามพระเจ้าของเจ้าอย่างไม่สมควร
- 4) จงระลึกถึงวันสะบาโตถือเป็นวันบริสุทธิ์
- 5) จงนับถือบิดามารดา
- 6) อย่าฆ่าคน
- 7) อย่าล่วงประเวณีผิดเมียเขา
- 8) อย่าเป็นพยานเท็จเพื่อนบ้าน
- 9) อย่าลักทรัพย์
- 10) อย่าโลภครวเรือนของเพื่อนบ้าน

(สมาคมพระคริสตธรรมไทย. 2544: 96)

จากคำสอนพระบัญญัติ 10 ประการที่กล่าวมาทั้งหมดนี้ พระเยซูสรุปให้เหลือเพียง 2 ข้อ คือ 1) รักพระเจ้าสุดจิตสุดใจสุดกำลังความคิด 2) รักเพื่อนบ้านเหมือนรักตนเองซึ่งสอดคล้องกับพระคัมภีร์มัทธิว บทที่ 22 ข้อ 37-39 ดังที่กล่าวข้างต้น คำสอนนี้เป็นหลักการหรือเป็นหัวใจของศาสนาคริสต์ให้ยึดถือความรักในพระเจ้าและเพื่อนมนุษย์ (สมาคมพระคริสตธรรมไทย. 2544: 39)

2.3 ถ้าผู้ใดว่าข้าพเจ้ารักพระเจ้า แต่ใจยังเกลียดชังพี่น้องของตน ผู้นั้นก็เป็นคนพุดมูสา เพราะว่าผู้ที่ไม่รักพี่น้องของตนที่แลเห็นแล้วจะรักพระเจ้าที่ไม่เคยเห็นได้อย่างไร พระบัญญัตินั้นเราทั้งหลายก็ได้มาจากพระองค์ คือว่าให้รักกันและกันเหมือนอย่างที่เราที่พระเจ้าทรงรักเรา (1 ยอห์น บทที่ 4 ข้อ 19-21)

2.4 จงรักศัตรูของท่าน และจงอธิษฐานเพื่อผู้ที่ข่มเหงท่าน (มัทธิวบทที่ 5 ข้อ 43-44)

3. หลักอาณาจักรพระเจ้า (Kingdom of God)

อาณาจักรพระเจ้าหมายถึง หลักการดำเนินชีวิตที่แทรกซึมเข้าไปในจิตใจ และช่วยยกระดับจิตใจของผู้ที่ยอมรับคำสอนและปฏิบัติตามให้สูงขึ้น นอกจากนี้ผู้ปฏิบัติตามคำสอนเหล่านี้จะเป็นผู้เผยแพร่นำคำสอนให้กว้างขวางยิ่งขึ้นในหมู่มนุษย์ที่ใกล้ชิด อาณาจักรพระเจ้าที่พระเยซูนำมาสอนแก่ประชาชนมีความหมายสองอย่างคือ หมายถึงอาณาจักรพระเจ้าในโลกนี้ และอาณาจักรพระเจ้าในโลกหน้า อาณาจักรพระเจ้าในโลกนี้ คือแผ่นดินพระเจ้าที่มนุษย์สามารถเข้าถึงได้ในชีวิตนี้แต่ยังไม่สมบูรณ์ การจะเข้าถึงอาณาจักรพระเจ้าอย่างสมบูรณ์ได้จะต้องเข้าถึงในชีวิตหน้า คือหลังจากตายแล้วเท่านั้น อาณาจักรพระเจ้าในโลกนี้จะเป็นรากฐานสำหรับอาณาจักรพระเจ้าในโลกหน้าซึ่งเรียกว่า แผ่นดินสวรรค์ เมื่อมนุษย์ยังอยู่ในโลกจะมีคนดีและคนชั่วปะปนกันเพราะพระเจ้าทรงเปิดโอกาสให้มนุษย์เพื่อสร้างศรัทธาให้เกิดขึ้นในจิตใจเพื่อจะได้ดำเนินชีวิตในทางที่ถูกต้อง แต่ในกาล

สุดท้ายคือในวันพิพากษา คนดี คนชั่วจะถูกแยกออกจากกันตามกรรมของแต่ละฝ่ายที่ได้กระทำมา การที่จะเข้าถึงอาณาจักรพระเจ้านั้นมนุษย์จะต้องแสดงออกถึงการกระทำอันเหมาะสมสมควร หลักแห่งความดีที่พระเยซูทรงสอนนั้นก็ขึ้นอยู่กับว่ามนุษย์จะเลือกปฏิบัติอย่างไร ดีหรือชั่ว กล่าวคือมีอิสรภาพในการเลือกวิถีทางดำเนินชีวิตของตนเอง

หลักปฏิบัติเพื่อเข้าถึงอาณาจักรพระเจ้าในโลกนี้คือการปฏิบัติตามพระบัญญัติให้ครบถ้วนซึ่งสรุปได้ 2 ประการ คือ 1) รักพระเจ้าอย่างสุดจิตสุดใจ 2) รักเพื่อนมนุษย์เหมือนรักตนเอง กล่าวคือมนุษย์จะเข้าถึงก็ต่อเมื่อรู้จักสละทรัพย์สมบัติภายนอกและมีความมานะพากเพียร เพราะอาณาจักรแห่งพระเจ้าเป็นสิ่งที่มิมีคุณค่าทางวิญญาณ ผู้ที่ยังไม่สามารถสละสมบัติทางโลกได้ย่อมไม่อาจเข้าถึงอาณาจักรพระเจ้า

พระเยซูทรงสอนว่า การที่จะสละความสุขทางโลกเพื่อหันเข้าหาอาณาจักรพระเจ้ามิใช่จะปฏิบัติได้โดยง่ายดังที่ทรงเปรียบเทียบว่า “อุรูลอดรูเข็มยังง่ายกว่าคนร่ำรวยจะเข้าแผ่นดินสวรรค์” ความจริงทรัพย์สมบัติในตัวเองมิใช่สิ่งเลวร้ายแต่การที่มนุษย์ไปยึดติดมัน ทำให้เป็นอุปสรรคไม่อาจเข้าถึงอาณาจักรพระเจ้าได้ เนื่องจากคนเราจะเป็นข้าสองเจ้าบ่าวสองนายไม่ได้ ดังนั้นเมื่อจะยึดพระเจาก็ต้องสละสมบัติทางโลก เมื่อจะยึดสมบัติทางโลกก็ต้องสละพระเจ้า ความยึดติดในสมบัติทางโลกเป็นสิ่งอันตราย เพราะเมื่อมนุษย์ตกเป็นทาสของสิ่งเหล่านี้จะไม่ยอมเสียเกียรติยศ ชื่อเสียง อิสรภาพ ฯลฯ ความโลภจะเข้ามาเกาะกุมจิตใจจนบุคคลนั้นไม่มีเวลาที่จะนึกถึงพระเมตตาคุณแห่งพระเจ้า มนุษย์จะต้องเลือกเอาระหว่างสองทางนี้ ส่วนอาณาจักรพระเจ้าในโลกหน้า หมายถึงการเข้าถึงชีวิตนิรันดร์หลังจากตายแล้วซึ่งพระเจ้าเป็นผู้ทรงตัดสิน ผู้ใดปฏิบัติตามพระบัญญัติของพระองค์อย่างครบถ้วน และเชื่อในพระองค์จะได้เข้าแผ่นดินสวรรค์ คือมีชีวิตนิรันดร์ ไม่มีความทุกข์ยากใด ๆ ตลอดไป ส่วนผู้ฝ่าฝืนบัญญัติจะถูกตัดสินให้ลงนรก ได้รับความทุกข์อย่างสาหัสจากไฟเผาผลาญ

ลักษณะคำสอนของพระเยซู พระองค์ทรงเน้นให้มนุษย์มุ่งหวังชีวิตที่ดีกว่า คือชีวิตในอาณาจักรพระเจ้าหรือแผ่นดินสวรรค์ ตอนหนึ่งพระเยซูตรัสว่า “อย่าสะสมทรัพย์สมบัติไว้สำหรับตัวในโลกนี้ที่ตัวหนอนและสนิมอาจทำลายได้ ขโมยอาจลักเอาไปได้ แต่จงสะสมทรัพย์สมบัติไว้ในสวรรค์ที่หนอนหรือสนิมไม่อาจทำลายได้และที่ขโมยไม่ลักเอาไปได้” และ “แต่ท่านทั้งหลายจงแสวงหาแผ่นดินของพระเจ้าและความชอบธรรมของพระองค์ก่อน แล้วพระองค์จะทรงเพิ่มเติมสิ่งทั้งปวงเหล่านี้ให้” (สมาคมพระคริสตธรรมไทย. 2544: 10)

สรุปได้ว่าการยึดมั่นในหลักศาสนาเป็นการยึดถือในหลักการ คำสั่งสอนของศาสนาที่ประกอบด้วยหลักศีลธรรมทั้งที่เป็นข้อห้ามและข้อควรปฏิบัติอย่างมั่นคงไม่เปลี่ยนแปลงง่าย ๆ ของศาสนิกชนแต่ละศาสนา ในทางศาสนาคริสต์หลักศาสนาถือว่าความรักเป็นแก่นแท้ของศาสนา มีพระเยซูคริสต์เป็นสื่อกลาง พระองค์เป็นผู้นำแก่นของศาสนามาเผยแสดงให้แก่ชาวโลกได้ทราบถึงความรักทั้งความรักของพระเจ้าและความรักต่อมวลมนุษยชาติ ได้แก่ ความเมตตา ความสงสาร การเห็นอกเห็นใจซึ่งกันและกัน การยินดีให้อภัยแก่ศัตรู การทำความดีต่อผู้ที่เกลียดชังและรักผู้อื่นเหมือนรักตนเอง ความรักจึงเป็นหลักธรรมที่สำคัญและถือเป็นหลักปรัชญาของศาสนาคริสต์ ในการ

ศึกษารึ้นนี้ ผู้วิจัยมุ่งศึกษาการยึดมั่นในหลักศาสนาของศาสนาครีสต์ นิกายโปรเตสแตนต์ คณะเซเวนธ์เดย์แอ๊ดเวนตีส (Seventh-day Adventist)

การวัดการยึดมั่นในหลักศาสนา

จากการประมวลงานวิจัยที่ผ่านมา เครื่องมือวัดการยึดมั่นในหลักศาสนาเป็นของอับดุลเลาะ การ์รีนา (2551) ได้ศึกษาเรื่องการยึดมั่นในหลักการศาสนาของชาวไทยมุสลิมในสามจังหวัดชายแดนภาคใต้ เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ แบบสอบถามที่มีลักษณะเป็นแบบวัดประเภทมาตรประเมินรวมค่า (Summated Rating Scale) โดยแบ่งออกเป็น 3 ตอน ได้แก่ ข้อมูลทั่วไปมีจำนวน 13 ข้อ การยึดมั่นในหลักศาสนาด้านการศรัทธามีจำนวน 18 ข้อ และการยึดมั่นในหลักศรัทธาด้านการปฏิบัติมีจำนวน 22 ข้อ หาค่าความเชื่อมั่นเชิงความสอดคล้องภายในของแบบสอบถามทั้งฉบับด้วยสัมประสิทธิ์แอลฟาของครอนบาค (Cronbach's Alpha Coefficient) ผลการวิจัยพบว่า ความเชื่อมั่นมีค่าเท่ากับ 0.96 เกณฑ์การตอบแบบสอบถามตอนที่ 2 และตอนที่ 3 มีดังนี้ ระดับของความสัมพันธ์มี 5 ระดับ ตั้งแต่ “น้อยที่สุด” ถึง “มากที่สุด” ระดับความถี่ของการศรัทธามี 5 ระดับ ตั้งแต่ “ปฏิเสธ” ถึง “ศรัทธาอย่างยิ่ง” ระดับความถี่ของการปฏิบัติมี 5 ระดับตั้งแต่ “ไม่ปฏิบัติเลย” ถึง “ปฏิบัติเป็นประจำ” การยึดมั่นในหลักศาสนาของหลักการศรัทธามีการให้คะแนนตั้งแต่ “ปฏิเสธ” ให้คะแนนเป็น 1 “ศรัทธาอย่างยิ่ง” ให้คะแนนเป็น 5 โดยมีการให้คะแนนเชิงบวกและเชิงลบตามข้อความเชิงนิเสธและนิมาน

งานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการยึดมั่นในหลักศาสนา

อับดุลเลาะ การ์รีนา (2551) ได้ศึกษาเรื่องการยึดมั่นในหลักการศาสนาของชาวไทยมุสลิมในสามจังหวัดชายแดนภาคใต้ มีวัตถุประสงค์ เพื่อศึกษาแนวทางการยึดมั่นในหลักการศาสนาของชาวไทยมุสลิมในสามจังหวัดชายแดนภาคใต้ อันได้แก่ จังหวัดปัตตานี ยะลา และนราธิวาส กลุ่มตัวอย่างเป็นชาวไทยมุสลิมในสามจังหวัดชายแดนภาคใต้ จำนวน 896 คน ผลการวิจัยพบว่า 1) ชาวไทยมุสลิมในสามจังหวัดชายแดนภาคใต้ได้รับความรู้และการแนะนำที่เกี่ยวกับการศรัทธาและศาสนปฏิบัติจากโต๊ะครูหรืออุstadมากที่สุด รองลงมาคือบิดา มารดา พี่น้องโต๊ะอิหม่ามมัสยิดสามิกรรยา เพื่อน วิทยากรอิสลามศึกษา และศึกษาด้วยตนเองน้อยที่สุด 2) ชาวไทยมุสลิมในสามจังหวัดชายแดนภาคใต้มีการยึดมั่นในหลักการศรัทธาโดยภาพรวมมีสองแนวทาง คือ แนวทางของอะฮ์ลุล อัซซุนนะฮ์ที่มีการยึดมั่นตามตัวบทอายะฮ์อัลกุรอานและอัลหะดีษ หรือเรียกว่าสะลัฟ และการยึดมั่นตามแนวทางของอัลอะชาอีเราะฮ์โดยวิธีการยึดมั่นที่ตั้งอยู่บนหลักปรัชญาและการตีความหรือที่เรียกว่าเคาะลัฟ ทั้งที่ยึดตามผู้อื่นที่มีความรู้ด้านศาสนาโดยปราศจากความรู้และหลักฐานใด ๆ 3) ชาวไทยมุสลิมในสามจังหวัดชายแดนภาคใต้มีการยึดมั่นในหลักการปฏิบัติโดยภาพรวมมีวิธีการปฏิบัติที่หลากหลายมากกว่าแนวทางการยึดมั่น กล่าวคือยึดวิธีปฏิบัติตามแนวทางอัซซุนนะฮ์ มีทั้งที่เรียนรู้หลักฐานของการปฏิบัติและไม่มีความรู้ ยึดปฏิบัติตามแนวทางมัชฮับอัชชาฟีอียะฮ์เป็นการเฉพาะที่สืบทอดกันมาเป็นเวลายาวนาน และแนวทางปฏิบัติตามแบบไร้เหตุผลและไม่มีความรู้เรื่องหลักฐานตลอดจนไม่สามารถแยกแยะระหว่างแนวทางการปฏิบัติที่มีหลักฐานกับแนวทางปฏิบัติที่ไม่มี

หลักฐาน 4) ชาวไทยมุสลิมในสามจังหวัดชายแดนภาคใต้ส่วนใหญ่ยังมีความสับสนระหว่างสิ่งที่เป็นอิสลามกับสิ่งที่เป็นบิดอะฮฺ (การอูตริ) ไม่สามารถแยกแยะระหว่างทั้งสองสิ่งนั้นให้ออกเป็นรูปธรรมอย่างชัดเจน ทั้งนี้โดยมีการปฏิบัติปะปนกันทั้งในส่วนที่เกี่ยวข้องกับการศรัทธาและศาสนปฏิบัติของศาสนาอิสลาม

จากการประมวลเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องที่กล่าวมาสรุปได้ว่า การยึดมั่นในหลักศาสนามีความเกี่ยวข้องกับการปฏิบัติทางศาสนาทางตรง กล่าวคือ การได้รับความรู้และการแนะนำที่เกี่ยวกับการศรัทธา ศาสนปฏิบัติ การยึดมั่นในหลักการศรัทธา การยึดมั่นในหลักการปฏิบัติส่งผลต่อการปฏิบัติในทางศาสนา ดังนั้นผู้วิจัยจึงสนใจที่จะนำตัวแปรการยึดมั่นในหลักศาสนาตามแนวคิดของศาสนาคริสต์ นิกายโปรเตสแตนต์ คณะเซเว่นธ์เดย์แอ๊ดเวนตีส (Seventh-day Adventist) มาร่วมในการอธิบายพฤติกรรมการปฏิบัติทางศาสนาตามหลักเซเว่นธ์เดย์แอ๊ดเวนตีสของนักศึกษาระดับปริญญาตรี มหาวิทยาลัยนานาชาติเอเชีย-แปซิฟิก ในการศึกษาครั้งนี้ด้วย

2.3 ปัจจัยด้านลักษณะสถานการณ์

2.3.1 การดำรงชีวิตแบบเซเว่นธ์เดย์แอ๊ดเวนตีส

แนวคิดทฤษฎีการดำรงชีวิตแบบเซเว่นธ์เดย์แอ๊ดเวนตีส

มนุษย์ทุกคนล้วนมีศักยภาพในตนเองและมีเป้าหมายในการดำเนินชีวิตแตกต่างกันไป ขึ้นอยู่กับองค์ประกอบต่าง ๆ ของแต่ละบุคคล แต่เป้าหมายที่แท้จริงของมนุษย์อาจไม่แตกต่างกัน นั่นก็คือมีชีวิตที่มีความเจริญงอกงามและมีความสุข จะต่างก็เพียงแต่วิธีการหรือการดำเนินชีวิตซึ่งแต่ละบุคคลเลือกที่จะเดินทางไปสู่เป้าหมายของตนเอง การดำเนินชีวิตของแต่ละบุคคลย่อมเป็นผลมาจากแนวคิดเกี่ยวกับชีวิตหรือประสบการณ์การเรียนรู้ของบุคคลนั้น ๆ การดำเนินชีวิตประจำวันของบุคคลจะแตกต่างกันไป เพราะได้รับอิทธิพลที่ต่างกันไม่ว่าจะเป็นอิทธิพลจากครอบครัว ภูมิหลังทางวัฒนธรรม และสื่อมวลชนซึ่งอิทธิพลเหล่านี้มีส่วนผลักดันให้วิถีการดำเนินชีวิตแตกต่างกัน จากการศึกษาเอกสารต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องพบว่ามีความคิดเกี่ยวกับการดำรงชีวิตที่หลากหลายดังนี้

พจนานุกรม ฉบับราชบัณฑิตยสถานได้ให้ความหมายคำว่า การดำรงชีวิตว่า หมายถึง การทรงไว้ของความเป็นอยู่ทางดำเนินชีวิต (ราชบัณฑิตยสถาน. 2542)

องค์การอนามัยโลก (WHO. 1986: 118) ให้ความหมายของการดำเนินชีวิต (Lifestyle) ว่าเป็นแบบแผนของการแสดงพฤติกรรมของบุคคลซึ่งเป็นไปตามสภาพสังคม เศรษฐกิจ และความสามารถในการเลือกแสดงพฤติกรรมนั้น

งามตา วณิชานนท์ (2536: 27) ให้ความหมายการดำเนินชีวิตว่า หมายถึงการที่บุคคลเลือกที่จะดำเนินชีวิตตามความเชื่อ เจตคติ ค่านิยม หรือแบบแผนพฤติกรรมอันเป็นเอกลักษณ์ทางวัฒนธรรมของกลุ่มสังคมที่บุคคลเป็นสมาชิกอยู่

ประภาเพ็ญ สุวรรณ (2541: 21) กล่าวว่า วิถีชีวิตหรือลีลาชีวิตเป็นผลจากรูปแบบของพฤติกรรมที่บุคคลปฏิบัติจนเป็นนิสัย และส่งผลให้เกิดสภาวะสุขภาพที่เป็นปัญหาหรือเสี่ยงต่อการ

เป็นโรค/ปัญหาสุขภาพ ความสัมพันธ์ระหว่างลีลาชีวิต สิ่งแวดล้อม และสภาวะสุขภาพเป็นความสัมพันธ์ที่สลับซับซ้อนมาก

สุภาวศ์ จันทวานิช (2541: 13) ได้ให้ความหมายของวิถีชีวิตในฐานะของวัฒนธรรมไว้ว่า หมายถึง การดำเนินชีวิตและแบบแผนพฤติกรรมที่คนกลุ่มหนึ่งใช้ร่วมกัน คือคนกลุ่มหนึ่งมีวิถีชีวิตแบบหนึ่ง ต่างกันก็ต่างวิถีชีวิตและต่างพฤติกรรม ต่างลักษณะการแสดงออกทางสังคมซึ่งหากคนกลุ่มหนึ่งกลุ่มใดมีวิถีชีวิตซึ่งเป็นลักษณะเฉพาะของกลุ่มที่แตกต่างจากคนกลุ่มอื่นก็อาจกล่าวได้ว่าคนกลุ่มนั้นมีวัฒนธรรมเฉพาะของตน

ประเวศ วะสี (2538: 19-24) ได้กล่าวถึงการดำรงชีวิตที่มีคุณค่าที่ทุกคนควรจะพัฒนาศักยภาพของตนเอง โดยการดำรงชีวิตที่มีคุณค่า 5 ประการคือเบญจวิถี มีรายละเอียดพอสังเขปคือ

1. ปลุกมโนสำนึกแห่งความเป็นมนุษย์ จุดเริ่มต้นของการดำรงชีวิตอย่างมีคุณค่าอยู่ที่การปลุกมโนสำนึกแห่งความเป็นมนุษย์ของตนเองให้ตระหนักรู้ว่า มนุษย์มีศักยภาพที่จะเรียนรู้ที่จะรักและที่จะเป็นอิสระ คือพ้นจากความบีบคั้นได้ มโนสำนึกทำให้เกิดพลังอำนาจแห่งเจตจำนงพลังนี้ก่อให้เกิดพลังชีวิตช่วยให้ชีวิตดำรงอยู่ได้ และมีความสำเร็จ

2. สัมผัสเพื่อนมนุษย์และธรรมชาติ ในสังคมสมัยใหม่ชีวิตและการทำงานของมนุษย์อยู่กับความเทียม ทำให้แปลกแยกจากธรรมชาติและเพื่อนมนุษย์ ชีวิตมนุษย์ที่แปลกแยกจากธรรมชาติและจากเพื่อนมนุษย์ทำให้เกิดปัญหาทางจิต สังคม และปัญญา อันเป็นต้นเหตุแห่งปัญหาต่าง ๆ เป็นอันมาก ในสังคมปัจจุบันชีวิตที่มีคุณค่าต้องพยายามให้สัมผัสกับธรรมชาติและสัมผัสกับชีวิตเพื่อนมนุษย์ไว้เสมอ ๆ เพื่อพัฒนาจิตใจให้ละเอียดอ่อน และพัฒนาจิตวิญญาณให้สูงขึ้นซึ่งจะทำให้ชีวิตมีคุณค่ายิ่งขึ้น

3. ขยายความรักเพื่อนมนุษย์และความรักธรรมชาติออกไปอย่างกว้างขวางโดยปราศจากเงื่อนไขทางลัทธิ อุดมการณ์ หรือชนชั้นใด ๆ ให้จิตใจเต็มไปด้วยมิตรไมตรี และเอื้ออาทรต่อสรรพสิ่งทั้งหลาย มีความรักสากล เมื่อทำได้ดังนี้มากขึ้นเรื่อย ๆ จิตใจจะสงบ ประสบความงาม ความสุข และอิสรภาพ ทำให้อยู่ในฐานะที่พร้อมจะเรียนรู้จากทุกสิ่งทุกอย่าง ทุกสถานการณ์ตามความเป็นจริง ตามปกติมนุษย์เรียนรู้ได้ยากเพราะมัวไปขังติดอยู่ในอารมณ์ แต่เมื่อมีความรักสากลแล้ว สามารถเรียนรู้ได้จากคนทุกคนและจากทุกสถานการณ์ จะทำให้มีศักยภาพมาก

4. รวมกลุ่มทำให้เกิดความเป็นชุมชน การรวมกลุ่มของบุคคลจำนวนหนึ่งที่มีวัตถุประสงค์ร่วมกันมีความเอื้ออาทรต่อกัน มีการเรียนรู้และการกระทำร่วมกัน และมีองค์กรจัดการจะเกิดความอบอุ่นและความสุขอย่างท่วมท้น มีพลังการเรียนรู้และพลังการสร้างสรรค์สูงมากเมื่อเกิดสภาพดังกล่าวขึ้นเรียกว่ามีความเป็นชุมชน และเครือข่ายของชุมชน จะทำให้แก้ปัญหาได้ทุกชนิด

5. การเป็นบุคคลเรียนรู้ ในยุคสมัยแห่งความสลับซับซ้อนและความเปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็ว คนทุกคนต้องเป็นบุคคลเรียนรู้และมีกระบวนการเรียนรู้ที่เหมาะสม สามารถเรียนรู้ได้จากทุกคนและทุกสถานการณ์ การรู้อะไรแจ่มแจ้งทำให้เกิดความสุข เพราะทำให้เกิดอิสรภาพ หรือการหลุดพ้นจากความไม่รู้ ความไม่รู้ทำให้เกิดความบีบคั้น การเรียนรู้ที่ถูกต้องทำให้รู้ความจริงเกี่ยวกับ

ธรรมชาติ มนุษย์และสังคมทั้งทางวัฒนธรรมและนามธรรม รวมไปถึงทางวิญญาณ การรู้ความจริง ทำให้มีศักยภาพสังคมเรียนรู้ และบุคคลจะต้องเป็นบุคคลเรียนรู้ การเรียนรู้ทำให้ชีวิตมีคุณค่ายิ่ง

สัญญา สัญญาวิวัฒน์ (2544: 41-42) ได้กล่าวถึงแนวคิดที่จะดำรงชีวิตอย่างมีคุณค่าหรือเพิ่มคุณค่าให้กับชีวิตไว้ดังนี้

1. สร้างสมดุลทางกายภาพ คือการทำให้ร่างกายแข็งแรง สุขภาพกายดี
2. สร้างสมดุลทางจิต คือการทำให้จิตมีความมั่นคง สุขภาพจิตดี
3. สร้างสมดุลทางสังคม คือการทำให้ครอบครัวมีความอบอุ่น กลุ่มเพื่อนมั่นคง
4. สร้างสมดุลทางเศรษฐกิจ คือการทำให้ฐานะทางเศรษฐกิจมั่นคง
5. สร้างสมดุลทางจิตวิญญาณ คือการมีคุณธรรม จริยธรรม ทำประโยชน์ตนพร้อม ๆ กับประโยชน์ท่านด้วย

6. ส่งเสริมสมดุลทางธรรมชาติ คือ การทำให้ธรรมชาติคงความหลากหลาย สามารถรักษาความสมดุลในระบบนิเวศน์

วอล์คเกอร์ และคนอื่น ๆ (Walker; et al. 1990: อ้างอิงจาก จูรีพร คงเฉลิม. 2551: 10) กล่าวว่า วิธีชีวิตคือการกระทำและการรับรู้ของบุคคลเพื่อที่จะคงไว้หรือส่งเสริมให้เกิดความผาสุก ความรู้สึกมีคุณค่า และความสุขสมบูรณ์ในชีวิตของแต่ละบุคคล

คุลบอก เอิร์ลส์ และมอนโกเมอรี (Kulbok; Earls; & Montgomery. 1988: อ้างอิงจาก จูรีพร คงเฉลิม. 2551: 10) กล่าวว่า วิธีชีวิต หมายถึงการที่บุคคลแสดงออกถึงพฤติกรรมการดำเนินชีวิตที่บุคคลนั้นได้เลือกแล้วซึ่งอาจมีผลกระทบต่อสุขภาพร่างกายของคนนั้น ในด้านดีหรือไม่ดีก็ได้

ชูลท์ (Shulth. 1984: อ้างอิงจาก จูรีพร คงเฉลิม. 2551: 10) กล่าวว่าวิธีชีวิตเป็นอุปนิสัยในการดำเนินชีวิตจนเป็นกิจวัตรประจำวันของแต่ละบุคคล โดยมีผลกระทบทางบวกหรือทางลบต่อบุคคลนั้น

นอกจากที่กล่าวแล้วการดำรงชีวิตยังหมายถึงวิถีการดำเนินชีวิตของบุคคล โดยที่ลักษณะของพฤติกรรมต่าง ๆ จะเป็นตัวบ่งบอกถึงรูปแบบการดำเนินชีวิตแต่ละแบบ เช่น พฤติกรรมในการเข้าสังคม การบริโภค การหาความบันเทิง การพักผ่อนหย่อนใจใช้เวลาว่าง และการแต่งตัวล้วนเป็นส่วนประกอบของรูปแบบการดำเนินชีวิต รูปแบบการดำเนินชีวิตจะถูกดำเนินเป็นอุปนิสัยเป็นวิธีประจำที่กระทำสิ่งต่าง ๆ (วิกิพีเดีย สารานุกรมเสรี. 2557)

สรุปได้ว่า วิถีการดำรงชีวิต (Lifestyle) หมายถึง แบบแผนการแสดงพฤติกรรมของบุคคลในชีวิตประจำวันที่เกี่ยวข้องกับการดูแลสุขภาพอนามัย และเป็นพฤติกรรมที่สามารถควบคุมได้ โดยพฤติกรรมที่แสดงออกมาอาจแตกต่างกันในแต่ละบุคคลขึ้นอยู่กับสภาพแวดล้อมและวัฒนธรรมของแต่ละบุคคล

ในการศึกษาครั้งนี้ใช้แนวคิดเกี่ยวกับการดำรงชีวิต แนวคิดและทฤษฎีเกี่ยวกับเรื่องชีวิตบนรากฐานความเชื่อและแนวคิดจากพระคริสตธรรมคัมภีร์ทั้งภาคพันธสัญญาเดิมและพันธสัญญาใหม่ และหลักคิดหลักเชื่อของนักคริสต์ศาสนศาสตร์คือ ไวท์ (White. 1827-1915) ได้กล่าวถึงข้อควร

ปฏิบัติในการดำรงชีวิตแบบเซเวนต์เดย์แอ๊ดเวนตีส จากหนังสือข่าวประเสริฐสำหรับเยาวชน (Message to Young People) ในด้านต่าง ๆ ดังนี้

1. ชีวิตครอบครัว (Family Lifestyle) สถาบันครอบครัวเป็นหน่วยที่เล็กที่สุดในสังคมซึ่งใกล้ชิดและผูกพันกับชีวิตมนุษย์มานาน บุคคลและครอบครัวจะมีปฏิสัมพันธ์กันเกือบตลอดชีวิตทั้งด้านหน้าที่และพัฒนาการ ความผูกพันรักใคร่ ครอบครัวเป็นรากฐานของความสุขแห่งชีวิต ปัจจุบันสภาพสังคมเปลี่ยนแปลงไปตามความเจริญก้าวหน้าทางวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยีใหม่ ๆ อย่างรวดเร็ว อันมีผลให้ลักษณะครอบครัวเปลี่ยนแปลงไป

ไวท์ (White, 1827-1915) ได้กล่าวไว้ในหนังสือบ้านในอุดมคติ (The Adventist Home) ว่าครอบครัวของคริสเตียนเซเวนต์เดย์แอ๊ดเวนตีสควรสร้างบรรยากาศอันบริสุทธิ์ภายในครอบครัว และยึดพระเจ้าเป็นที่หนึ่งในครอบครัว ทุกครอบครัวควรมีกฎข้อบังคับวางไว้ในการกล่าววาจาและการแสดงความรักต่อกัน โดยบิดามารดาควรเป็นแบบอย่างที่ดีงาม บทเรียนทุกบทเรียนที่บิดามารดาสอนควรเป็นบทเรียนที่ส่งเสริมให้ลูกมีจิตใจสูงส่ง และมีความประพฤติดี บิดาควรเป็นผู้นำในการนมัสการพระเจ้าและมีการนมัสการทุกเช้าเย็น การงานในบ้านของมารดา บิดาควรแบ่งเบาภาระและจัดหาเครื่องทุ่นแรงให้ภรรยา ครอบครัวควรจัดอย่างมีความเรียบร้อย สะอาด และเป็นระเบียบ

สถานที่ตั้งของบ้านเรือนหรือที่พักอาศัยควรอยู่ในสถานที่ปลอดโปร่ง สะอาด และมีความปลอดภัย ถ้าเป็นไปได้ควรอยู่ในชนบทมากกว่าในเมือง ขนาดของครอบครัวควรให้เหมาะสมกับสภาพเศรษฐกิจของครอบครัวและสุขภาพของมารดา มารดามีตำแหน่งเป็นราชินีของครอบครัว อิทธิพลของมารดาเป็นอิทธิพลที่ไม่มีวันสูญสิ้น บิดามารดามีอิทธิพลที่ชักจูงบุตรให้เป็นผู้มีความซื่อสัตย์และเป็นคนดี อุปนิสัยของมารดาจะถ่ายทอดมายังบุตรในทุก ๆ เรื่อง ถ้ามารดาเป็นผู้ที่เห็นแก่ตัว เอาแต่ใจ โกรธง่ายและจู้จี้จุกจิก บุตรก็จะมีอุปนิสัยเช่นเดียวกัน

ครอบครัวของคริสเตียนจะเริ่มต้นตั้งแต่การเลือกคู่ครองซึ่งคำสอนในพระคัมภีร์ได้สอนไม่ให้ผูกสมักรักใคร่กับผู้ที่มีความเชื่อแตกต่างกัน คริสเตียนจะต้องสมรสกับคริสเตียนด้วยกัน และไม่ควรรับร่อนในการสมรส ควรปรึกษาญาติผู้ใหญ่และผู้นำศาสนาของโบสถ์เพื่อขอคำแนะนำ และที่สำคัญคือขอคำแนะนำจากองค์พระผู้เป็นเจ้า การสมรสกับผู้ที่มีความเชื่อแตกต่างกันจะนำมาซึ่งปัญหาหลาย ๆ ประการโดยเฉพาะอย่างยิ่งความสับสนในการเลี้ยงดูบุตร เด็กในครอบครัวคริสเตียนควรศึกษาในโรงเรียนคริสเตียนเพื่อที่จะได้รับคำสอนที่สอดคล้องกับครอบครัวและคำสอนจากพระคัมภีร์ นอกจากนั้นการฝึกเด็กให้ช่วยงานบ้านตั้งแต่ยังเป็นเด็กจะทำให้เขาเห็นใจบิดามารดาและมีความอดทน เพื่อเตรียมตัวให้พร้อมในการช่วยงานของพระเจ้าในอนาคต

2. สุขภาพอนามัย (Health & Wellness) การรับประทานอาหารเพื่อการเป็นผู้มีสุขภาพดี คริสเตียนเซเวนต์เดย์แอ๊ดเวนตีสจะต้องรักษาร่างกายให้บริสุทธิ์ตามที่พระคริสตธรรมคัมภีร์ 1 โครินธ์ บทที่ 6 ข้อ 19 ได้กล่าวว่า “ท่านไม่รู้หรือว่า ร่างกายของท่านเป็นวิหารของพระวิญญาณบริสุทธิ์ซึ่งสถิตอยู่ในท่านซึ่งท่านได้รับจากพระเจ้า ท่านไม่ใช่เจ้าของตัวท่านเอง” (สมาคมพระคริสตธรรมไทย, 2544: 261) การที่จะเป็นผู้มีสุขภาพดีที่นั่นล้วนมีหลายองค์ประกอบ ได้แก่ การบริโภคอาหารที่มีประโยชน์ ละเว้นอาหารต้องห้ามตามที่กำหนดไว้ในพระคัมภีร์ ละเว้นจากของมีเมาเพราะจะทำให้

ขาดสติและศีลธรรมจรรยาที่ตกต่ำ การเป็นผู้มีสุขภาพที่ดีจะต้องออกกำลังกายกลางแจ้งสม่ำเสมอซึ่งการออกกำลังกายกลางแจ้งนี้ ช่วยให้สมองแจ่มใส โดยเฉพาะผู้ที่ทำงานใช้สมองหนักยิ่งต้องปลีกตัวไปออกกำลังกายกลางแจ้ง เพื่อให้ร่างกายสดชื่น กระปรี้กระเปร่าซึ่งอาจทำได้โดยการทำสวนครัวหรือการขุดดินในสวนก็ได้ ไวท์ (White. 1827-1915) ได้เน้นถึงการมีสุขภาพที่ดี โดยกล่าวถึงการนอนดึกและการบริโภคอาหารที่ไม่มีประโยชน์ต่อร่างกายนั้นจะทำให้ร่างกายทรุดโทรมลง การมีสุขภาพที่ดีเป็นสิ่งที่มีความค่า ควรทะนุถนอมไว้ให้เป็นนิหารของพระเจ้า

ในเรื่องของอาหารในสมัยแรกเริ่มในพระคัมภีร์ปฐมกาล บทที่ 1 ข้อ 26-30 (สมาคมพระคริสตธรรมไทย. 2544: 20) ได้กล่าวถึงอาหารที่คริสเตียนควรรับประทาน ว่า พระเจ้าทรงสร้างสวนที่เต็มไปด้วยผลไม้และถั่วนานาพรรณ สำหรับบิดามารดาคนแรกคืออาดัม (Adam) กับเอวา (Eve) ก็ดำรงชีวิตกับพืชผักหลากหลายพันธุ์และธัญญาหารที่พระเจ้าได้ทรงสร้าง และยังมีอาจจำแนกได้ว่ามีชนิดใด พันธุ์ใดบ้างอย่างไรในเช่นปัจจุบัน นอกจากคาดเดาว่าผลไม้หลากหลาย และถั่วมากประเภทอาจจะแตกต่างจากที่หาได้ในทุกวันนี้ แต่อาจวาดภาพได้ว่าผลไม้เหล่านั้นสีสวยงามแตกต่างกัน ถั่วต่าง ๆ มีรูปทรงน่ารักรับประทาน เมื่อนึกมองเห็นภาพต้นไม้แห่งชีวิตที่ออกผลปีละ 12 ชนิดแตกต่างกัน อาจเป็นไปได้ว่าชนิดหนึ่งต่อหนึ่งเดือน ใบของต้นไม้เหล่านั้นใช้รักษาโรคภัยไข้เจ็บได้ทุกชนิด และใบยังใช้ในการป้องกันเชื้อโรคได้ทั้งหมด ท่านอัครทูตยอห์น (John) ได้เขียนพรรณาเรื่องนี้ในพระคัมภีร์วิวรณ์บทที่ 22 ข้อ 1-3 ไว้ว่า “ท่านได้ชี้ให้ข้าพเจ้าดูแม่น้ำที่มีน้ำแห่งชีวิตใสเหมือนแก้วไหลมาจากพระที่นั่งของพระเจ้า และพระที่นั่งของพระเยซู ไหลไปตามกลางถนนในนครนั้น และริมน้ำทั้งสองฟากมีต้นไม้แห่งชีวิตซึ่งออกผลสิบสองชนิด ออกผลทุก ๆ เดือนและใบของต้นไม้เหล่านั้นสำหรับรักษาบรรดาประชาราษฎร์ให้หาย จะไม่มีสิ่งใดถูกสาปแช่งอีก พระที่นั่งของพระเจ้าและพระเยซู จะตั้งอยู่ที่นั่นและบรรดาผู้รับใช้ของพระองค์จะนมัสการพระองค์ (สมาคมพระคริสตธรรมไทย. 2544: 412) คำพรรณนาเกี่ยวกับสวนเอเดนนี้ทำให้คริสเตียนต้องการจะมองเห็นภาพในความมหัศจรรย์มากขึ้น พระคริสตธรรมคัมภีร์บันทึกไว้ว่า อาดัม (Adam) และเอวา (Eve) ชื่นชมอาหารหลากหลายชนิดจากต้นไม้ที่มีอยู่ในสวนซึ่งมนุษย์ไม่อาจพบเห็นได้ในปัจจุบัน นอกจากนี้ในการศึกษาทางวิทยาศาสตร์ด้านอาหารแสดงให้เห็นว่า อาหารประเภทมังสวิรัตินำผลด้านสุขภาพดีกว่าอาหารที่มีปริมาณเนื้อสัตว์สูง โดยเฉพาะที่เต็มไปด้วยไขมันมาก จากการศึกษาวิจัยอาหารของมหาวิทยาลัยโลมาลินดา (Loma Linda University) สหรัฐอเมริกา ได้ทำการศึกษาเปรียบเทียบระหว่างอาหารของกลุ่มตัวอย่างที่มีลักษณะทางประชากรศาสตร์ ดังต่อไปนี้

ก. คริสเตียนเซเวนเดย์แอ๊ดเวนตีสที่อาศัยอยู่ในสหรัฐอเมริกาซึ่งเกือบทั้งหมดรับประทานอาหารมังสวิรัติน กลุ่มที่หนึ่งรับประทานอาหารมังสวิรัติน คือปฏิเสธเนื้อสัตว์ทุกชนิด ยกเว้นสองอย่างคือ รับประทานไข่และตีมนมด้วยซึ่งเรียกว่า แล็คโต-โอโว-วีเจตารีเนียน

ข. คริสเตียนเซเวนเดย์แอ๊ดเวนตีสที่อาศัยอยู่ในสหรัฐอเมริกาที่รับประทานเนื้อสัตว์ที่พระคัมภีร์จำแนกไว้ในในเลวีนิติบทที่ 11 กลุ่มนี้รับประทานเนื้อที่ออกสีแดงหรือสีน้ำตาล ได้แก่ เนื้อวัว เนื้อแพะ เนื้อแกะ และเนื้อที่ออกสีขาว เช่น เนื้อไก่ รวมทั้งรับประทานผักและผลไม้เหมือนกับกลุ่ม ก.

การศึกษาวิจัยมีผลออกมาดังนี้ กลุ่ม ก. คือกลุ่มมังสวิรัต (มีนมและไข่) มีโรคหัวใจน้อยกว่า มีมะเร็งน้อยกว่า (และน้อยประเภทกว่า) มีโรคความดันโลหิตน้อยกว่า เป็นโรคเบาหวานน้อยกว่า มีปัญหาทางจิต (Dementia) น้อยกว่า เป็นโรคกระดูกพรุน (Osteoporosis) น้อยกว่า ที่สำคัญอายุเฉลี่ยของผู้รับประทานมังสวิรัตดังกล่าวสูงกว่า 8-10 ปีของคนอเมริกันทั่วไป สุขภาพโดยรวมดีกว่าผู้ที่รับประทานเนื้อ

ผลการศึกษายังแสดงให้เห็นอีกว่า ชาวเซเว่นเดย์แอ๊ดเวนตีสที่รับประทานมังสวิรัตแบบเน้นธัญพืชไม่ขัดสี ตัวอย่างเช่น ขนมปังโฮลวีท ผลไม้ ผักต่าง ๆ ถั่วสด ถั่วเปลือกแข็ง และถั่วเมล็ดแห้งหลายชนิด รับประทานอาหารที่ไม่ผ่านกระบวนการใช้สารเคมี เช่น ใช้น้ำตาลทรายแดง หรือน้ำตาลก้อนจากต้นมะพร้าว ไม่ใช้น้ำตาลฟอกขาว และใช้วิธีการเตรียมอาหารแบบใกล้เคียงธรรมชาติมากที่สุดจะมีสุขภาพดีกว่าผู้ที่ปฏิบัติในทางตรงกันข้าม

ศูนย์วิจัยสุขภาพของมหาวิทยาลัยโลมา ลินดา (Loma Linda University) ซึ่งเป็นหน่วยงานของเซเว่นเดย์แอ๊ดเวนตีส ในรัฐแคลิฟอร์เนีย ประเทศสหรัฐอเมริกา ได้เสนอหลักการดูแลสุขภาพตนเองอย่างง่าย ๆ ที่สามารถปฏิบัติได้ในชีวิตประจำวัน เรียกว่า หลักการ "เริ่มต้นชีวิตใหม่" (NEW START) มีตัวอักษรภาษาอังกฤษ 8 ตัวซึ่งแต่ละตัวอักษรมีความหมายทางด้านสุขภาพ (ศูนย์ส่งเสริมสุขภาพมิชชั่น. 2557) ดังนี้

1. N (Nutrition) หมายถึง คุณค่าทางโภชนาการ
2. E (Exercise) การออกกำลังกายอย่างสม่ำเสมอ
3. W (Water) น้ำมีความสำคัญอย่างยิ่ง ร่างกายของมนุษย์ประกอบไปด้วยน้ำ 3 ใน 4 ของน้ำหนักตัวจึงควรดื่มน้ำวันละ 10-12 แก้ว เพื่อทดแทนการสูญเสียน้ำของร่างกายทางผิวหนัง
4. S (Sunshine) หมายถึงแสงแดด เมื่อผิวหนังได้รับแสงอัลตราไวโอเล็ต ผิวหนังบริเวณชั้นนอกจะทำให้ผิวมีสีเข้มขึ้น ผิวหนังมีความแข็งแรงสามารถต้านทานโรคต่าง ๆ และการติดเชื้อได้
5. T (Temperance) หมายถึงการประมาณตนและหลีกเลี่ยงสิ่งต่าง ๆ ที่จะบั่นทอนและทำลายสุขภาพ
6. A (Air) การหายใจที่ไม่ถูกสุขลักษณะเป็นเหตุให้เซลล์ในร่างกายได้รับออกซิเจนน้อยและส่งผลให้ร่างกายขาดสมรรถภาพในการทำงาน
7. R (Rest) การนอนหลับพักผ่อนที่ไม่เพียงพอทำให้เกิดอาการประสาทเสีย ซึมเศร้า และระบบต่าง ๆ ของร่างกายทำงานผิดปกติ
8. T (trust) หมายถึงความเชื่อมั่นในศาสนาหรือสิ่งศักดิ์สิทธิ์

มีการศึกษาวิจัยเรื่องอาหารคล้ายกันในยุโรป ออสเตรเลีย และอเมริกาใต้ ต่างได้ผลใกล้เคียงกับผลที่ได้จากการศึกษาวิจัยที่ทำในอเมริกา นับถึงปัจจุบันคริสตจักรเซเว่นเดย์แอ๊ดเวนตีสได้ส่งผลงานศึกษาวิจัยในเรื่องอาหารลงในนิตยสารวิทยาศาสตร์และด้านโภชนาการมากกว่า 400 บทความ

จากการศึกษาทดลองกับกลุ่มที่บริโภคอาหารมังสวิรัต คือกลุ่มเซเวนธ์เดย์แอ็ดเวนติสต์ จำนวน 50,000 คน ปรากฏว่าผลที่ได้รับ สร้างความตื่นตัวให้กับวงการวิจัยโรคมะเร็งเป็นอย่างมาก เนื่องจากกลุ่มนี้มีอัตราเป็นโรคมะเร็งที่ต่ำมาก เมื่อเทียบกับกลุ่มของเพศและวัยเดียวกัน แต่บริโภคเนื้อสัตว์ การศึกษาายังแสดงให้เห็นอีกว่ากลุ่มเซเวนธ์เดย์แอ็ดเวนติสต์มีแนวโน้มที่จะอายุยืนยาวกว่า

ผู้ที่รับประทานมังสวิรัต แต่ในเวลาเดียวกันอาจจะรับประทานพวกไขมันมากเกินไป การใช้เกลือในปริมาณที่เกินความจำเป็นหรือรับประทานน้ำตาลมากเกินไป สิ่งทั้งหลายเหล่านี้จะเป็นผลเสียและมีปัญหาต่อสุขภาพ เช่น โรคเบาหวาน โรคหัวใจล้มเหลว และโรคมะเร็ง เป็นต้น แม้แต่การรับประทานอาหารมากเกินไป ถึงแม้จะรับประทานอาหารมังสวิรัตอย่างเข้มงวดก็ตาม เพราะจะมีปัญหาการมีน้ำหนักเกินอันจะทำให้เกิดผลเสียต่อสุขภาพและกลายเป็นโรคอ้วน ในเรื่องโภชนาการ การประมาณตนเป็นเรื่องสำคัญ แม้อาหารจะดีแต่ถ้ารับประทานมากเกินไปก็จะเป็นอันตรายต่อสุขภาพได้ แนวคิดในการรับประทานอาหารคือ ให้รับประทานอาหารหลากหลายชนิดที่สุดเท่าที่จะเป็นไปได้ ทั้งนี้เพื่อให้อาหารบำรุงครบถ้วนตามที่ร่างกายต้องการ ในขณะที่เดียวกันต้องระมัดระวังไม่ให้รับประทานมากเกินไปเพราะจะทำให้สุขภาพอ่อนกำลังลง จึงพึงตระหนักอยู่เสมอว่า ความสมดุลเป็นสิ่งที่มีความสำคัญอย่างยิ่ง

ไวท์ (White. 1827-1915) ได้กล่าวในการประชุมใหญ่ของคริสตจักรเซเวนธ์เดย์แอ็ดเวนติสในปี ค.ศ. 1909 ว่า “คริสตจักรไม่ได้ตั้งกฎแข่งขันเกี่ยวกับเรื่องโภชนาการ แต่ได้กล่าวถึงในประเทศที่มีผลไม้มากหลาย มีธัญพืชนานาชนิด มีถั่วสด ถั่วเปลือกแข็ง และถั่วเมล็ดแห้งพอเพียง อาหารพวกเนื้อสัตว์ไม่ใช่อาหารอันถูกต้องสำหรับพลไพร่ของพระเจ้า” คำกล่าวของไวท์สอดคล้องกับในสมัยปัจจุบันซึ่งผู้เชี่ยวชาญด้านโภชนาการได้แสดง “ปริมิตโภชนาการ” ทำให้สามารถมองเห็นภาพชัดจากฐานรูปปริมิต เป็นอาหารสำคัญที่ร่างกายต้องการในปริมาณมากที่สุด คือพวกธัญพืชไม่ขัดขาว ได้แก่ ข้าวซ้อมมือ ข้าวแดง ขนมปังโฮลวีทซึ่งต้องรับประทาน 6-7 ส่วนต่อวัน และอันดับสูงถัดไปเป็นอาหารประเภทผัก และผลไม้ซึ่งสนับสนุนให้รับประทานในปริมาณ 5 ส่วนต่อวัน ประเภทอาหารในอันดับสูงถัดไปอีกคือประเภทผลิตภัณฑ์ของนม เนย และไข่ ประมาณ 2-3 ส่วนต่อวัน สิ่งเหล่านี้มีความสำคัญสำหรับผู้รับประทานมังสวิรัต ทั้งนี้เพื่อจะมั่นใจได้ว่าผู้ได้รับวิตามินบี 12 ในโภชนาการตามแนวของเซเวนธ์เดย์แอ็ดเวนติสหรือผู้ที่รับประทานมังสวิรัตควรรับประทานวิตามินบี 12 เป็นอาหารเสริมซึ่งมีส่วนของเกลือแร่ และวิตามินจะอยู่เกือบบนสุดของปริมิต หมายความว่าควรรับประทานในปริมาณน้อยที่สุด กลุ่มในอันดับต่อไปคือ ถั่วสด ถั่วเมล็ดแห้งจำพวกเมล็ดพืชต่าง ๆ เช่น งา เป็นสิ่งที่ใช้แทนเนื้อสัตว์สำหรับผู้รับประทานมังสวิรัต ส่วนผู้ไม่รับประทานมังสวิรัตอาจรวมจำพวกปลา สัตว์ปีก และเนื้อสัตว์ต่าง ๆ ควรรับประทานในปริมาณน้อย ในที่สุดอันดับบนสุดของปริมิตเป็นอาหารที่ร่างกายต้องการในปริมาณน้อยที่สุด คือพวกไขมัน น้ำมันพืช พวกของหวานและเกลือที่ผสมไอโอดีน

สุขภาพของคริสเตียนเซเวนธ์เดย์แอ็ดเวนติสเป็นของประทานอันมีค่าสูง โภชนาการมีบทบาทสำคัญต่อสุขภาพ ดังนั้นจึงเป็นสิ่งที่ดีที่คริสเตียนเซเวนธ์เดย์แอ็ดเวนติสจะพยายามทำดีที่สุดเท่าที่จะทำได้ในเรื่องอาหารการกิน สิ่งสำคัญอีกประการหนึ่งคือต้องนำหลักการ “การประมาณตน

ในทุกสิ่ง” มาใช้ เพราะเมื่อถูกทดลองให้รับประทานสิ่งใดที่ไม่ดีแล้ว ให้นึกถึงพระเจ้าผู้ทรงประทาน ข้อมูลความจริงให้กับมนุษย์เพื่อให้เกิดผลดีต่อชีวิต หากเลือกที่จะไม่เชื่อฟังก็เท่ากับว่าได้ทำร้าย ตนเองและบุคคลที่รัก อาจทำให้เกิดผลกระทบและได้รับสิ่งที่ไม่ดีอีกด้วย

จากที่กล่าวมาถึงอาหารในสมัยดั้งเดิมในพระคัมภีร์ได้กล่าวไว้ว่า พระเจ้าได้จัดเตรียม อาหารที่ดีที่สุดสำหรับมนุษย์ นั่นคืออาหารจำพวกธัญพืช ผลไม้ นานาชนิด พวกถั่วเปลือกแข็ง ถั่วเมล็ดแห้ง และผักต่าง ๆ ควรเตรียมอาหารอย่างง่าย ๆ เพื่อคงสภาพคุณค่าของอาหารไว้ให้มากที่สุด อาหารนั้นจะบำรุงเลี้ยงร่างกายและจิตใจให้แข็งแรง มีความคิดแจ่มใส โดยที่อาหารปรุงแต่ง ไม่อาจจะให้ได้ (White. nd: 295-296)

นอกจากนี้การดำรงชีวิตของคริสเตียนเซเวนต์เดย์แอ๊ดเวนตีสในหนังสือแพทย์ผู้ประเสริฐ ของไวท์ (White. nd: 237-238) ได้กล่าวถึงการใช้งานของอวัยวะต่าง ๆ ในร่างกายมนุษย์ว่า การทำงานคือกฎแห่งสุขภาพดี อวัยวะทุกส่วนของร่างกายมีงานเฉพาะที่ต้องทำ ความแข็งแรงขึ้นอยู่กับว่า อวัยวะส่วนนั้นทำงานได้ดีเพียงใด การทำงานปกติของอวัยวะทุกส่วนทำให้เกิดพลัง แต่ถ้าอวัยวะใดไม่ถูกใช้ให้ออกกำลัง อวัยวะนั้นก็จะอ่อนกำลังลงเรื่อย ๆ จนใช้การไม่ได้ หากทดลองพันแขนข้างหนึ่งไว้แน่นด้วยผ้าเป็นเวลาสามสัปดาห์ หลังจากนั้นแก้ผ้าที่พันออกจะเห็นว่ามันอ่อนแอกว่าแขนขา อีกข้างหนึ่งที่ถูกใช้งานตามปกติ กล้ามเนื้อหรืออวัยวะใดที่ไม่ถูกใช้งานนาน ๆ ผลลัพธ์ที่ออกมา ก็จะมีลักษณะคล้ายคลึงกัน

ในพระคริสตธรรมคัมภีร์ 1 โครินธ์ บทที่ 6 ข้อ 19-20 ได้กล่าวว่าร่างกายเป็นวิหารของ พระวิญญาณบริสุทธิ์ เพราะฉะนั้นต้องรักษาร่างกายของเราให้บริสุทธิ์ ดังที่กล่าวว่า “ท่านไม่รู้หรือว่า ร่างกายของท่านเป็นวิหารของพระวิญญาณบริสุทธิ์ซึ่งสถิตอยู่ในท่านซึ่งท่านได้รับจากพระเจ้า ท่าน ไม่ใช่เจ้าของตัวท่านเอง พระเจ้าได้ทรงซื้อท่านไว้แล้วด้วยราคาสูง เหตุฉะนั้นท่านจงถวายเกียรติแด่ พระเจ้าด้วยร่างกายของท่านเถิด ท่านไม่รู้หรือว่าร่างกายของท่านเป็นวิหารของพระวิญญาณบริสุทธิ์ ซึ่งสถิตอยู่ในท่านซึ่งท่านได้รับจากพระเจ้า ท่านไม่ใช่เจ้าของตัวท่านเอง” (สมาคมพระคริสตธรรมไทย. 2544: 261)

คริสเตียนเซเวนต์เดย์แอ๊ดเวนตีสเชื่อว่าร่างกายเป็นของประทานจากพระเจ้า ของ ประทานนี้จะต้องไม่ถูกนำไปใช้อย่างผิด ๆ นักวิทยาศาสตร์ได้แสดงให้เห็นครั้งแล้วครั้งเล่าว่าการ ออกกำลังกายจะช่วยแทบทุกส่วนของร่างกายมนุษย์ แน่นอนว่าไม่จำเป็นต้องฝึกวิ่งให้ได้น้อยกว่า 4 นาทีต่อหนึ่งไมล์ในเกือบทุก ๆ กรณี แต่สามารถออกกำลังกายให้เพียงพอเพื่อช่วยส่งเสริมมนุษย์ ทั้งด้านร่างกาย ด้านจิตใจ และด้านจิตวิญญาณด้วย ชาวเซเวนต์เดย์แอ๊ดเวนตีสไม่เชื่อในแนวคิด ของชาวกรีกยุคโบราณที่สอนว่าจิตวิญญาณแยกออกจากร่างกาย และจิตวิญญาณนั้นไม่รู้จักตาย บ้างสอนว่าร่างกายเป็นสิ่งชั่วร้าย คริสเตียนจะไม่เชื่อในคำสอนนอกเหนือจากพระคัมภีร์ ทั้งร่างกาย และจิตใจของมนุษย์เป็นของประทานมาจากพระเจ้า ทั้งสองส่วนจึงเกี่ยวพันกันอย่างใกล้ชิด สิ่งที่มี อิทธิพลต่อร่างกายของมนุษย์ก็จะมีอิทธิพลต่อความรู้สึกด้านจิตวิญญาณของมนุษย์ด้วย ทุกสิ่งเกี่ยว โยงกันและกัน จึงไม่อาจจะละเลยต่อส่วนหนึ่งส่วนใดของร่างกายเพราะทุกส่วนมีอิทธิพลต่อส่วนอื่น ๆ เช่นเดียวกัน

ข้อกำหนดของพระเจ้าจะต้องผูกพันอยู่กับสติรู้ผิดรู้ชอบของมนุษย์ ชายและหญิงจะต้องตื่นขึ้นรับหน้าที่ในการรักษาร่างกายให้สะอาดปราศจากอาหารที่ไม่บริสุทธิ์และนิสัยที่ไม่ดี มนุษย์จำเป็นต้องรับทราบในข้อเท็จจริงที่ว่า อำนาจของจิตใจและร่างกายเป็นของประทานมาจากพระเจ้าของประทานนี้จะต้องได้รับการดูแลรักษาไว้อย่างดีที่สุดเท่าที่จะเป็นไปได้ เพื่อพันธกิจรับใช้พระองค์ ดังนั้น ผู้ที่ออกกำลังกายสม่ำเสมอจึงได้รับสิ่งที่ดีหลายประการ อันเป็นผลมาจากการออกกำลังกายและสิ่งที่ดีคือไม่จำเป็นต้องออกกำลังกายอย่างหนักเหมือนนักกีฬาที่สามารถมีสุขภาพดีได้ (White. nd: 130)

3. การพักผ่อน/การใช้เวลาว่าง (Recreation) หมายถึงการหยุดทำงานชั่วคราวให้คลายเหนื่อยและทำกิจกรรมตามความสมัครใจในยามว่าง เป็นการผ่อนคลายอารมณ์ที่ตึงเครียดและเหนื่อยล้าหลังจากการทำงาน เพื่อให้เกิดความสนุกสนานเพลิดเพลินและผ่อนคลายความตึงเครียดทำให้เกิดความสำราญใจ มิได้หมายถึงการนอนหลับหรือนั่งเล่นเท่านั้น แต่หมายถึงการเปลี่ยนแปลงวิถีการดำเนินชีวิตที่เป็นกิจวัตรประจำวันจากสภาพแวดล้อมที่ซ้ำซากจำเจซึ่งจะแตกต่างกันตามความสนใจ ความพึงพอใจของแต่ละบุคคล และแตกต่างกันไปตามฐานะทางเศรษฐกิจ ระดับการศึกษา สภาพแวดล้อม ไวท์ (White. 1827-1915) ได้กล่าวไว้ในหนังสือบ้านในอุดมคติ (The Adventist Home) แบ่งออกเป็น 2 ลักษณะคือ

3.1 การพักผ่อนในบ้าน เป็นการพักผ่อนในที่พักอาศัยหลังจากว่างเว้นจากหน้าที่การทำงานที่ทำอยู่และยังสามารถใช้การพักผ่อนในบ้านนี้ทำเป็นงานอดิเรกได้ ได้แก่ การปลูกต้นไม้ การเลี้ยงสัตว์ ตัดเสื้อ ทำอาหาร เป็นต้น

3.2 การพักผ่อนหย่อนใจนอกบ้าน เป็นการพักผ่อนนอกที่พักอาศัย เช่น การไปเที่ยวสวนสาธารณะหรือสถานที่อื่นใดเพื่อการบันเทิงหรือพบปะพูดคุยตามสถานที่ต่าง ๆ ในบรรยากาศที่ผ่อนคลาย คริสเตียนเซเวนธ์เดย์แอ๊ดเวนตีสไม่ควรไปในสถานที่ซึ่งนำมาของอบายมุข แต่ควรเป็นการออกไปท่องเที่ยวพักผ่อนในชนบทหรือการไปชมธรรมชาติต่างถิ่นมากกว่าการไปสมาคมด้วยการชมมหรสพ การเล่นไพ่ การเล่นเกมพนัน เพราะทำให้เสียทรัพย์ เสียสุขภาพ และไม่ผลดีต่อบุคคลนั้น พระเจ้าทรงไม่พอพระทัยที่ใบบุตรของพระองค์เข้าไปในสถานที่เหล่านั้น

4. การประมาณตน (Temperance) เป็นการประมาณตัวเองในฐานะของตนว่าไม่ควรทำอะไรให้เกินฐานะของตน ในเรื่องการประมาณตนของคนทั่วไปนั้น ขออัญเชิญพระบรมราโชวาทของพระบาทสมเด็จพระปรมินทรมหาภูมิพลอดุลยเดช ในพิธีพระราชทานปริญญาบัตรของจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย เมื่อวันที่ 18 กรกฎาคม พ.ศ. 2541 ความว่า

“การรู้จักประมาณตน ได้แก่ การรู้จักและยอมรับว่าตนเองมีภูมิปัญญาและความสามารถด้านไหน เพียงใด และควรจะทำงานด้านไหน อย่างไร การรู้จักประมาณตนนี้ จะทำให้คนเรารู้จักใช้ความรู้ ความสามารถที่มีอยู่ได้ถูกต้อง เหมาะสมกับงาน และได้ประโยชน์สูงสุดเต็มตามประสิทธิภาพ ทั้งยังทำให้รู้จักขวนขวายศึกษาหาความรู้และเพิ่มพูนประสบการณ์อยู่เสมอ เพื่อปรับปรุงส่งเสริมศักยภาพที่มีอยู่ในตนเองให้ยิ่งสูงขึ้น”

คริสเตียนเซเวนธ์เดย์แอ็ดเวนติสควรสำนึกในฐานะของตน จากการประมวลเอกสารที่เกี่ยวข้องในหนังสือแพทย์ผู้ประเสริฐของไวท์ (White. nd: 103) ได้กล่าวถึงการประมาณตนไว้หลายอย่าง เช่น การแต่งกายและการประดับกาย ควรใช้ของที่เรียบง่ายมีคุณภาพและทนทาน พระเจ้าไม่เน้นให้ประดับภายนอกเพราะอาจทำให้เป็นการประกวดประชันกัน ทำให้บุคคลบางคนรู้สึกต่ำต้อย บางคนรู้สึกเยอหยิ่ง ทรงเน้นให้ประดับภายในมากกว่า ในเรื่องนี้ต้องการให้คริสเตียนประมาณตนไม่ว่าจะเป็นเรื่องการกิน การดื่มก็เช่นเดียวกัน ได้กล่าวถึงเรื่องนี้ว่าก่อนจะมีการค้นพบข้อมูลทางวิทยาศาสตร์ในเรื่องผลด้านลบของแอลกอฮอล์ที่มีผลกระทบต่อทารกในครรภ์มารดาของบุคคลในพระคริสตธรรมคัมภีร์คือแซมซัน (Samson) ได้รับการตัดเดือไม่ให้ดื่มเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ในช่วงที่เขาดำรงตำแหน่งกษัตริย์ซาโลมอน (Solomon) ตัดเดือจนผลเสียที่เกิดจากการดื่มไวน์หรือเบียร์ ท่านได้บรรยายให้เห็นว่าผู้ที่เมาสุราจะมีพฤติกรรมเปลี่ยนไปอย่างไร และมักจะทำให้ผู้ดื่มรู้สึกเสียใจเมื่อสร้างมา ผู้เผยพระวจนะคืออิสยาห์ได้สาธยายให้เห็นว่าพวกปุโรหิตประพฤติดนไม่เหมาะสมอย่างไรเมื่อพวกเขาดื่ม ภายหลังอัครทูตเปาโลได้กล่าวทบทวนการเตือนเกี่ยวกับการดื่มแอลกอฮอล์เช่นกัน

พระคัมภีร์หลายตอนพรรณนาถึงผู้ดื่มเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ว่าเป็นสาเหตุทำให้เกิดพฤติกรรมที่ไม่พึงประสงค์ และได้ให้คำเตือนไว้ในเรื่องนี้ในพระคัมภีร์ 1 เปโตร บทที่ 5 ข้อ 8 ว่า “ท่านทั้งหลายจงสงบใจ จงระวังระไวให้ดี ด้วยว่าศัตรูของท่านคือมาร วนเวียนอยู่รอบ ๆ ดุจสิงห์คำรามเที่ยวไปเสาะหาคนที่มันจะกัดกินได้” แอลกอฮอล์เป็นกับดักอันใหญ่สุดที่พญามารเป็นผู้วางไว้ชีวิตของมนุษย์จำนวนหลายล้านต้องพังพินาศไปในตลอดหลายร้อยปีที่ผ่านมา อันเนื่องจากการดื่มสิ่งเสพติดอันตรายนี้ แอลกอฮอล์เป็นสิ่งที่มิพึงต่อร่างกายและจิตใจ เป็นสิ่งที่ทำลายเราเองและบุคคลที่เรารักหลีกเลี่ยงกับดักอันร้ายกาจชนิดนี้

คริสเตียนเซเวนธ์เดย์แอ็ดเวนติสถือว่าได้รับพระพรอย่างมากจากพระเจ้าที่มีข่าวสารเรื่องสุขภาพให้ทราบถึงพิษร้ายของเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ซึ่งเป็นอันตรายต่อบุคคลที่จะทดลองดื่ม เครื่องดื่มที่มีแอลกอฮอล์นั้น นอกจากนี้นี้ยังรวมถึงการทำให้ขาดความคล่องตัวและขาดความรอบคอบในการขับขี่ยานยนต์ รู้สึกเลอะเลือน การตัดสินใจช้า และไม่สมเหตุสมผล มีส่วนทำให้เกิดการทะเลาะวิวาท มีอุบัติเหตุเพิ่มขึ้นเมื่อดื่มแอลกอฮอล์ และยังทำให้ใช้ความรุนแรงภายในบ้าน ทำให้เป็นโรคตับแข็ง มีโอกาสเป็นมะเร็งสูง มีโอกาสเสพติดถึงขั้นเป็นโรคพิษสุราเรื้อรังหรือมีจิตฟั่นเฟือนได้ (White. nd: 103)

คริสเตียนเซเวนธ์เดย์แอ็ดเวนติสควรประมาณตนในทุกสิ่งไม่ว่าจะเป็นการทำงาน การนอนหลับพักผ่อน การออกกำลังกาย ทุกอย่างควรให้สมดุลอยู่ในความพอดี ไม่มากไม่น้อยเกินไป ตามที่ไวท์ (White. nd: 107) ผู้เข้าถึงแก่นของ “การประมาณตนในทุกสิ่ง” ได้กล่าวคำอธิบายไว้ง่าย ๆ ว่า การประมาณตนที่แท้จริงสอนให้สามารถละทิ้งทุกสิ่งที่เป็นอันตรายได้ ในขณะที่เดียวกันก็หนุนใจให้ทำทุกสิ่งเพื่อให้มีสุขภาพดี

สรุปได้ว่าการดำรงชีวิตแบบเซเวนธ์เดย์แอ็ดเวนติสเป็นการดำเนินชีวิตที่มีลักษณะ 4 ประการได้แก่ ด้านชีวิตครอบครัว คริสเตียนเซเวนธ์เดย์แอ็ดเวนติสจะต้องยึดพระเจ้าเป็นที่หนึ่งในครอบครัว และมีการดำเนินชีวิตตามคำสอนในพระคัมภีร์ โดยบิดามารดาจะเป็นแบบอย่างที่ดีงาม

ในการดำเนินชีวิตให้กับบุตรได้มีจิตใจที่สูงส่ง มีจริยธรรม คุณธรรม เป็นการดำเนินชีวิตที่เน้นความเรียบง่าย ในด้านสุขภาพอนามัยจะต้องรักษาสุขภาพร่างกายให้สมบูรณ์แข็งแรง บริโภคสิ่งที่เป็นประโยชน์ปราศจากอบายมุขต่าง ๆ ด้านการพักผ่อน/การใช้เวลาว่าง ควรเป็นการออกไปท่องเที่ยวพักผ่อนในชนบทหรือการไปชมธรรมชาติต่างท้องถิ่น ประการสุดท้ายเป็นเรื่องของการประมาณตน ไม่ว่าจะเป็นการบริโภค การทำงาน การนอนหลับพักผ่อน การออกกำลังกาย รวมทั้งการแต่งกาย พระเจ้าเน้นให้มีการประดับกายในมากกว่าภายนอก โดยรวมแล้วการดำรงชีวิตแบบเซเวนต์เดย์แอ็ดเวนตีสต้องให้สอดคล้องกับพระคริสตธรรมคัมภีร์ที่ได้บัญญัติไว้

การวัดการดำรงชีวิตแบบเซเวนต์เดย์แอ็ดเวนตีส

จากการประมวลงานวิจัยในประเทศไทยยังไม่มีการศึกษาเรื่องนี้ ส่วนงานวิจัยของต่างประเทศพบว่ามีการศึกษาการดำรงชีวิตของจูดิธ (Judith. 2000) ได้ศึกษาเรื่องความมุ่งมั่นทางศาสนากับความสัมพันธ์ของสุขภาพจิตและความพึงพอใจในชีวิตครอบครัวของคนอเมริกันผิวดำ โดยใช้เครื่องมือเก็บรวบรวมข้อมูลคือแบบสอบถาม ส่วนการหาคุณภาพของเครื่องมือไม่ได้รายงานในบทความการวิจัย

งานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการดำรงชีวิตแบบเซเวนต์เดย์แอ็ดเวนตีส

สำหรับงานวิจัยที่เกี่ยวข้องนั้นที่ผ่านมาได้มีการศึกษาการดำรงชีวิตของจูดิธ (Judith. 2000) ได้ศึกษาเรื่องความมุ่งมั่นทางศาสนากับความสัมพันธ์ของสุขภาพจิตและความพึงพอใจในชีวิตครอบครัวของคนอเมริกันผิวดำ กลุ่มตัวอย่างที่ศึกษาเป็นครอบครัวของคนอเมริกันผิวดำในประเทศสหรัฐอเมริกา จำนวน 236 ครอบครัว สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูลคือการวิเคราะห์การถดถอยพหุคูณ (Multiple Regression Analysis) การทดสอบค่าที (t-test) การวิเคราะห์สหสัมพันธ์คาโนนิคอล (Canonical Correlation Analysis) และการวิเคราะห์ไค-สแควร์ (Chi-square) ผลการวิจัยพบว่า ครอบครัวคนอเมริกันผิวดำส่วนใหญ่มีค่าเฉลี่ยความพึงพอใจในชีวิตสูงและรู้สึกว่าใกล้ชิดกับพระเจ้า ความมุ่งมั่นทางศาสนามีความสัมพันธ์กับด้านต่าง ๆ ของสุขภาพจิต ลักษณะครอบครัวที่เข้มแข็ง รวมถึงความลึกซึ้งในการทำงานร่วมกันซึ่งล้วนเป็นผลจากการดำเนินชีวิตตามวัฒนธรรมของเซเวนต์เดย์แอ็ดเวนตีสต่างก็ส่งผลต่อการปฏิบัติทางศาสนา

จากการประมวลเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องที่กล่าวมาสรุปได้ว่า การดำรงชีวิตแบบเซเวนต์เดย์แอ็ดเวนตีส มีความเกี่ยวข้องกับการปฏิบัติทางศาสนาทางตรง กล่าวคือความมุ่งมั่นทางศาสนากับความสัมพันธ์ของสุขภาพจิตและความพึงพอใจในชีวิตของครอบครัวของคนอเมริกันผิวดำพบว่า ส่วนใหญ่มีค่าเฉลี่ยความพึงพอใจในชีวิตสูงและรู้สึกว่าใกล้ชิดกับพระเจ้า ในด้านความมุ่งมั่นทางศาสนามีความสัมพันธ์กับด้านต่าง ๆ ของสุขภาพจิต ลักษณะครอบครัวที่เข้มแข็งรวมถึงความลึกซึ้งในการทำงานร่วมกันซึ่งล้วนเป็นผลจากการดำเนินชีวิตตามวัฒนธรรมของเซเวนต์เดย์แอ็ดเวนตีสต่างส่งผลต่อการปฏิบัติทางศาสนา ดังนั้นผู้วิจัยจึงสนใจที่จะนำตัวแปรการดำรงชีวิตแบบเซเวนต์เดย์แอ็ดเวนตีส มาร่วมในการอธิบายพฤติกรรมการปฏิบัติทางศาสนาตามหลักเซเวนต์เดย์แอ็ดเวนตีสของนักศึกษาระดับปริญญาตรี มหาวิทยาลัยนานาชาติเอเชีย-แปซิฟิกในการศึกษาค้นคว้าด้วย

2.3.2 การถ่ายทอดทางศาสนา

แนวคิดทฤษฎีการถ่ายทอดทางศาสนา

การถ่ายทอดทางสังคม (Socialization) คือกระบวนการจัดประสบการณ์ทางสังคมแก่บุคคลผู้เป็นสมาชิกของสังคมซึ่งจะมีผลต่อความเชื่อ เจตคติ ค่านิยม แรงจูงใจ และบุคลิกภาพของบุคคลโดยรวม โดยผ่านกระบวนการนี้บุคคลแต่ละคนจะเรียนรู้เพื่อปรับตัวให้เข้ากับมาตรฐานจารีตประเพณี และวิถีปฏิบัติต่าง ๆ ของสังคมที่เขาอาศัยอยู่ การถ่ายทอดทางสังคมจะหล่อหลอมให้บุคคลมีลักษณะทางจิตใจและพฤติกรรมสอดคล้องกับลักษณะที่สังคมปรารถนาและเห็นว่าเหมาะสมกับบทบาทของบุคคล ทั้งบทบาทที่ดำรงอยู่ในปัจจุบันและที่จะมีมาในอนาคต ในความซับซ้อนของกระบวนการนี้ สังคมเป็นแหล่งกำหนดรางวัล ข้อยกเว้นหรือบทลงโทษสำหรับสถานการณ์ต่าง ๆ ซึ่งผู้ทำหน้าที่ให้การอบรมแก่สมาชิกของสังคมจะสามารถนำรางวัลและข้อห้ามต่าง ๆ เหล่านี้ไปประยุกต์ใช้ในกระบวนการถ่ายทอดทางสังคมต่อไป (งามตา วนิหนานนท์. 2536: 36) นอกจากนี้สถาบันต่าง ๆ ทางสังคม เช่น ครอบครัว โรงเรียน และเพื่อนต่างมีบทบาทสำคัญในการถ่ายทอดทางสังคม (Socialization) ให้เด็กเติบโตมาเป็นผู้ใหญ่ที่มีคุณภาพซึ่งการที่เด็กจะกลายมาเป็นผู้ใหญ่ที่มีคุณภาพ เด็กจะต้องได้รับนิสัย ทักษะ ค่านิยม และแรงจูงใจที่จะทำให้เด็กสามารถมีพฤติกรรมที่มีคุณภาพ (อรพินทร์ ชูชม และคณะ. 2549: 23; อ้างอิงจาก Maccoby. 1992)

การถ่ายทอดทางศาสนา (Religious Socialization) จึงเป็นกระบวนการถ่ายทอดทางสังคมหนึ่งที่เป็นไปเพื่อถ่ายทอดความรู้ ความเชื่อ เจตคติต่อศาสนา ตลอดจนแนวทางปฏิบัติตามหลักศาสนาแก่บุคคลและกลุ่มบุคคลผู้เป็นสมาชิกของสังคม ในแต่ละสังคมและวัฒนธรรม เป็นการเผยแพร่หลักจริยธรรมซึ่งมีความหมายครอบคลุมความประพฤติและการดำเนินชีวิตที่ดีงามของบุคคลให้แก่สมาชิกในสังคม กลุ่มเกลา และควบคุมบังคับเด็กและเยาวชนซึ่งอยู่ในวัยที่กำลังพัฒนาให้ได้เรียนรู้และประพฤติในสิ่งที่ดีงาม ถึงแม้ว่าในแต่ละวัฒนธรรมจะมีค่านิยมและพฤติกรรมเป็นของตนเองโดยเฉพาะแห่ง แต่ทุกวัฒนธรรมจะวางกฎเกณฑ์เกี่ยวกับความถูกผิดของพฤติกรรมแต่ละประเภทไว้อย่างเป็นระบบ โดยปกติเด็กและเยาวชนได้รับการคาดหวังให้เรียนรู้กฎระเบียบต่าง ๆ เหล่านี้ตั้งแต่ยังเล็กจนเกิดอารมณ์ความรู้สึกไม่สบายใจหรือรู้สึกผิดเมื่อกระทำฝ่าฝืนกฎระเบียบ และรู้สึกพึงพอใจเมื่อได้ปฏิบัติตามระเบียบ

บุคคลที่มีอิทธิพลอย่างสำคัญต่อการถ่ายทอดทางศาสนาสู่เด็กและเยาวชนจากการประมวลงานวิจัยซึ่งเน้นการศึกษาตัวแทนในการถ่ายทอดทางศาสนา ได้แก่ ครอบครัว สถาบันทางศาสนา และกลุ่มเพื่อน ตัวแทนในการถ่ายทอดทางศาสนาดังกล่าว งามตา วนิหนานนท์ (2536: 35) ได้สรุปว่า ครอบครัวเป็นตัวแทนทางสังคมที่มีความสำคัญเป็นอันดับแรกในการถ่ายทอดทางศาสนา และสอดคล้องกับแนวคิดดั้งเดิมเกี่ยวกับการถ่ายทอดทางสังคมของนักจิตวิทยาพัฒนาการที่มีชื่อเสียง เช่น อีริกสัน (Erickson) และฟรอยด์ (Freud) ส่วนกลุ่มเพื่อนและสถาบันทางศาสนานั้นถือเป็นตัวแทนสังคมในอันดับรองลงมา

ลัดดาวัลย์ พรศรีสมุทร และวิลาสลักษณ์ ชวัลลี (2524: 12) กล่าวว่า การถ่ายทอดทางวัฒนธรรมในแง่ของการสั่งสอนและการทำเป็นตัวอย่างของบิดามารดาและผู้ใหญ่ในบ้าน มีสถานการณ์ที่ทำให้เกิดการเลียนแบบมากที่สุดคือเมื่อ 1) ตัวแบบ (Modeling) เป็นผู้มีชื่อเสียงหรือมีอำนาจ 2) ผู้สังเกตรับรู้ถึงความสัมพันธ์ทางบวกระหว่างตนเองกับตัวแบบ ตัวแปรทางด้านอำนาจของบิดามารดา (Parental Power) และการสนับสนุนของบิดามารดา (Parental Support) เป็นสถานการณ์ที่มีอิทธิพลต่อการที่บุตรจะเลียนแบบบิดามารดามากกว่าอย่างใดอย่างหนึ่งหรือทั้งสองอย่าง (Burr; & others. 1979: 354) การเป็นตัวแบบ (Modeling) จึงเป็นวิธีการถ่ายทอดทางสังคมที่เป็นการทำตัวอย่างทางพฤติกรรมกับคนอื่น ๆ เพื่อให้เกิดการเลียนแบบ จากการศึกษาวิจัยพบว่า บุคคลที่ได้ดูตัวแบบที่ใจดีเอื้อเฟื้อจะมีความเอื้อเฟื้อมากกว่ากลุ่มที่ไม่ได้ดูตัวแบบประเภทนี้ และโดยทั่วไปเด็กและเยาวชนค่อนข้างจะเลียนแบบตัวแบบที่มีอำนาจหรือมีความสามารถ (อรพินทร์ ชูชม และคณะ. 2549: 25) ดังนั้น วัฒนธรรมจึงจัดได้ว่าเป็นมรดกแห่งสังคม การรับเอามรดกสังคมไว้ได้ก็ด้วยมีผู้อื่นถ่ายทอดให้ ด้วยจดเป็นหนังสือขึ้นไว้ ด้วยการอบรมสั่งสอนให้หรือด้วยการเอาอย่างกัน บุคคลกลุ่มแรกที่จะทำหน้าที่ถ่ายทอดวัฒนธรรมให้กับสมาชิกใหม่ของครอบครัวคือ บิดามารดาหรือผู้ปกครอง โดยเฉพาะอย่างยิ่งมารดาซึ่งเป็นบุคคลที่มีบทบาทสำคัญที่สุด เพราะโดยปกติลูก ๆ มักอยู่ใกล้ชิดกับมารดามากยิ่งกว่าบุคคลอื่น (ลัดดาวัลย์ พรศรีสมุทร และวิลาสลักษณ์ ชวัลลี. 2524: 12; อ้างอิงจาก อาหนท์ อาภาภิรม. 2516: 57)

นอกจากนี้การถ่ายทอดทางศาสนาสู่เด็กและเยาวชนผ่านสถาบันทางศาสนาก็นับว่ามีบทบาทสำคัญในการทำให้เกิดการปฏิบัติทางศาสนา ในการเทศนา (Preachings) จะมีอิทธิพลต่อพฤติกรรมของเด็กและเยาวชนนั้น โดยผู้ถ่ายทอดบางครั้งแสดงให้เห็นถึงพฤติกรรมเอื้อสังคมหรืออภิปรายถึงข้อดีของการช่วยเหลือหรือพฤติกรรมที่ดีต่าง ๆ คำพูดเช่นนั้นเป็นการเทศนาหรือแนะนำชักชวน (Exhortation) ซึ่งแทนความพยายามที่จะมีอิทธิพลต่อพฤติกรรมในอนาคตของบุคคล ไม่ใช่การตอบสนองทางวินัยต่อพฤติกรรมก่อนหน้านี้ โดยการเทศนาเป็นการให้ข้อมูลถึงสิ่งที่และเยาวชนควรจะทำและทำไมควรจะทำเช่นนั้น (อรพินทร์ ชูชม และคณะ. 2549: 25)

ส่วนนาซีเราะห์ เจมามะ (2554: 114-115) ได้สรุปว่าบ้านมีกระบวนการถ่ายทอดการปฏิบัติตามหลักคำสอนของศาสนาอิสลาม ด้วยการสอนให้เยาวชนรู้จักช่วยเหลือซึ่งกันและกัน โดยมีบิดามารดาปฏิบัติตามหลักปฏิบัติ 5 ประการเป็นแบบอย่างให้เยาวชนปฏิบัติ ส่วนโรงเรียนนอกชนสอนศาสนาอิสลามมีกระบวนการถ่ายทอดการปฏิบัติตามหลักคำสอนของศาสนาอิสลาม โดยการสอนให้เด็กประพฤติตัวตามหลักคำสอนของศาสนาอิสลามซึ่งประกอบด้วยหลักปฏิบัติ 5 ประการ หลักศรัทธา 6 ประการ และหลักอิหซาน

นอกจากนี้จริยศักดิ์ พีรศักดิ์โสภณ (2547: 42) ได้กล่าวถึงอิทธิพลของกลุ่มเพื่อนว่าเป็นกลุ่มปฐมภูมิประกอบด้วยบุคคลที่มีสถานภาพทางสังคมเท่าเทียมกันและมีอายุรุ่นราวคราวเดียวกัน กลุ่มเพื่อนจึงมีความสำคัญในการถ่ายทอดทางสังคมหรือการเรียนรู้ การปรับตัวของบุคคลในสังคม และอาจกล่าวได้ว่ากลุ่มเพื่อนมักจะมีส่วนช่วยครอบครัวยุติการถ่ายทอดหรือการให้การเรียนรู้ทางสังคม ดังที่เดวิด และคนอื่น ๆ (David; et al.) ได้กล่าวไว้ว่า ในสังคมสมัยใหม่กลุ่มเพื่อน

มักจะเข้ามาทำหน้าที่แทนบิดามารดา ในการให้การอบรมขัดเกลาหรือการเรียนรู้ทางสังคม ไอเซนสแตต (Eisenstadt) ก็มีทัศนะความรู้สึกที่คล้ายคลึงกัน แต่ไม่ได้คิดว่ากลุ่มเพื่อนจะเข้ามาทำหน้าที่แทนครอบครัว แต่คิดว่ากลุ่มเพื่อนเพียงแต่เข้ามาช่วยครอบครัวมากกว่า โดยทั่วไปในกลุ่มเพื่อน สมาชิกของกลุ่มต่างมีปฏิสัมพันธ์และมีความร่วมมือระหว่างกัน และต่างฝ่ายต่างมีอิทธิพลซึ่งกันและกันบนพื้นฐานที่เท่าเทียมกัน ดังที่พาสนา ผโลศิลป์ (2535) กล่าวว่า ช่วงวัยรุ่นถือว่าเป็นวัยที่กำลังแสวงหาเอกลักษณ์ของตนเอง ดังนั้นลักษณะพัฒนาการทางสังคมของเด็กวัยรุ่นก็คือการเรียนรู้จากกลุ่มเพื่อน วัยรุ่นจะให้ความสำคัญกับเพื่อน และเพื่อนจะมีอิทธิพลกับวัยรุ่นเป็นอย่างมาก อิทธิพลของกลุ่มเพื่อนจะสอนให้วัยรุ่นรู้จักกฎเกณฑ์ และต้องรักษากฎระเบียบจึงจะอยู่ร่วมกับผู้อื่นได้ การรวมกลุ่มทำให้วัยรุ่นมีความกล้ามากขึ้น กล้าทดลอง กล้าขัดแย้ง กล้าลงดีกับผู้ใหญ่ บางครั้งกลุ่มอาจมีอิทธิพลกำหนดให้วัยรุ่นทำตามมติของกลุ่ม โดยไม่คำนึงถึงความถูกต้อง และนอกจากนี้วัยรุ่นที่ขาดที่พึ่งทางบ้าน โดยที่พ่อแม่ไม่มีโอกาสอบรมสั่งสอน เนื่องจากสภาพครอบครัวแตกแยก หรือเด็กที่พ่อแม่ไม่พยายามเข้าใจปัญหาของลูก และเข้มงวดกับลูกมากเกินไป ย่อมทำให้เด็กหันไปยึดติดกลุ่มเพื่อนแทน (ชาญศักดิ์ จริยวิธานนท์. 2536)

อนึ่ง ทฤษฎีการเรียนรู้ทางปัญญาเชิงสังคม (Social Cognitive Theory) ของแบนดูรา (Bandura. 1986) นักจิตวิทยาชาวแคนาดา นับเป็นทฤษฎีที่ให้คำอธิบายได้เป็นอย่างดีเกี่ยวกับวิธีการอบรมเลี้ยงดูเด็ก เพื่อปลูกฝังพฤติกรรมต่าง ๆ รวมถึงการถ่ายทอดทางศาสนา แบนดูรายืนยันว่าเด็กสามารถเรียนรู้เหตุการณ์ทางสังคมได้มากมาย สิ่งแวดล้อม และตัวผู้เรียนมีความสำคัญเท่า ๆ กัน กล่าวคือจะมีปฏิสัมพันธ์ (Interact) กับสิ่งแวดล้อมที่อยู่รอบ ๆ ตัวอยู่เสมอ การเรียนรู้จึงเกิดจากปฏิสัมพันธ์ระหว่างผู้เรียนและสิ่งแวดล้อม ดังนั้นผู้เรียนและสิ่งแวดล้อมจึงมีอิทธิพลต่อกันและกัน พฤติกรรมส่วนมากจะเป็นการเรียนรู้โดยการสังเกต หรือการเห็นตัวแบบ (Observational Learning หรือ Modeling) สำหรับตัวแบบไม่จำเป็นต้องเป็นตัวแบบที่มีชีวิตเท่านั้น แต่อาจจะเป็นตัวสัญลักษณ์ เช่น ตัวแบบที่เห็นในโทรทัศน์ หรือภาพยนตร์ หรืออาจจะเป็นรูปภาพการ์ตูนหนังสือก็ได้ นอกจากนี้ คำบอกเล่าด้วยคำพูดหรือข้อมูลที่เขียนเป็นลายลักษณ์อักษรก็เป็นตัวแบบได้ ดังนั้น การเรียนรู้โดยการสังเกตจึงเป็นกระบวนการทางความคิดหรือพุทธิปัญญา (Cognitive Processes) การเรียนรู้โดยการสังเกตไม่ใช่การลอกแบบจากสิ่งที่สังเกตโดยผู้เรียนไม่คิด คุณสมบัติของผู้เรียนมีความสำคัญ เช่น ผู้เรียนจะต้องมีความสามารถที่จะรับรู้สิ่งเร้าและสามารถสร้างรหัสหรือกำหนดสัญลักษณ์ของสิ่งที่สังเกตเก็บไว้ในความจำระยะยาว และสามารถเรียกใช้ในขณะและผู้สังเกตต้องการแสดงพฤติกรรมเหมือนตัวแบบ แบนดูราเชื่อว่าการให้แรงเสริมไม่ใช่สิ่งสำคัญที่ก่อให้เกิดการเรียนรู้เสมอไป การเฝ้าดูบุคคลอื่นกระทำพฤติกรรมและเลียนแบบจากตัวแบบถือเป็นวิธีการเรียนรู้ที่สำคัญและเกี่ยวข้องกับพฤติกรรมอย่างกว้างขวาง ตัวอย่างเช่น เด็กเรียนรู้พฤติกรรมก้าวร้าวด้วยวิธีการทำลายสิ่งของจากการเลียนแบบบุคคลอื่นในชีวิตจริงหรือจากตัวแบบในโทรทัศน์ เด็กเรียนรู้พฤติกรรมเอื้อเฟื้อเผื่อแผ่จากการสังเกตเห็นคนอื่นบริจาคเงินหรือสิ่งของ เป็นต้น นอกจากนี้เด็กยังคาดหวังถึงสิ่งที่ตนจะได้รับ ไม่ว่าจะเป็นรางวัลหรือการลงโทษจากการสังเกตสิ่งที่ผู้อื่นได้รับอีกด้วย แบนดูราให้ข้อเสนอที่สำคัญว่า การเรียนรู้จากการได้รับแรงเสริมและจากตัวแบบนั้น เด็กไม่ได้

เรียนรู้เพียงพฤติกรรมที่สังเกตเห็นภายนอกเท่านั้น แต่ยังเรียนรู้เกี่ยวกับความคิด ความคาดหวัง และรับเอามาตรฐานของสังคมเข้ามาไว้เป็นส่วนหนึ่งในตัวเขาด้วย เด็กเรียนรู้มาตรฐานสำหรับพฤติกรรมของตน และความคาดหวังเกี่ยวกับสิ่งที่เขาสามารถทำได้หรือไม่ได้ จากการได้รับแรงเสริมและตัวแบบ และเมื่อเด็กได้รับเอามาตรฐานความคาดหวังและความเชื่อต่าง ๆ เข้าไว้เป็นส่วนหนึ่งในจิตใจของเขาแล้ว สิ่งเหล่านี้ก็จะมีอิทธิพลต่อพฤติกรรมของเด็กอย่างต่อเนื่องและยาวนาน ความเชื่อและความคาดหวังจากสังคมที่เขาเรียนรู้จะรวมตัวกันเข้าเป็นแกนของบุคลิกภาพซึ่งจะสะท้อนให้เห็นในรูปของการกระทำ

สรุปได้ว่าสัมพันธภาพระหว่างบุคคลในครอบครัวที่แสดงออกของผู้ปกครอง บิดามารดา หรือบุตร ความผูกพันซึ่งกันและกัน มีความเอื้อเฟื้อเผื่อแผ่ การมีส่วนร่วมในการแสดงความคิดเห็น การแลกเปลี่ยนความคิดเห็นซึ่งกันและกัน มีความสามัคคีระหว่างสมาชิกในครอบครัว และมีการพักผ่อนหย่อนใจร่วมกันในครอบครัวจะทำให้บุคคลในครอบครัวได้เห็นแบบอย่างและยึดตัวแบบนั้นเป็นแนวในการปฏิบัติซึ่งถือว่าการถ่ายทอดทางสังคมอย่างดี

การวัดการถ่ายทอดทางศาสนา

จากการประมวลงานวิจัยพบว่า การวัดการถ่ายทอดทางศาสนาเป็นตัวแปรที่มีผู้พัฒนาเครื่องมือวัดที่แตกต่างกันหลากหลายงานวิจัย ดังตัวอย่างงานวิจัยของลัดดาวัลย์ พรศรีสมุทร และ วิชาสลักษณ์ ชั่ววัลลี (2524) ซึ่งได้ศึกษาครอบครัวกับการอนุรักษ์วัฒนธรรมทางจิตใจของไทยของนักเรียนระดับมัธยมศึกษาตอนต้นทั้งชายและหญิงในกรุงเทพมหานคร เครื่องมือที่ใช้วัดเป็นแบบสอบถาม จำนวน 12 ฉบับ โดยฉบับที่ 1-5 วัดด้านพฤติกรรมของนักเรียนในเรื่องวัฒนธรรมทางจิตใจ 5 ด้าน ฉบับที่ 6-10 วัดการถ่ายทอดวัฒนธรรมทางจิตใจ 5 ด้าน ฉบับที่ 11-12 วัดการอบรมเลี้ยงดู โดยแบบสอบถามแต่ละฉบับมีค่าความเชื่อมั่นดังนี้ ความซื่อสัตย์ 0.78 ความมีสัมมาคารวะต่อบิดามารดาและผู้อาวุโส 0.80 ความเอื้อเฟื้อ 0.84 ความกตัญญูกตเวที 0.82 การยึดบาปบุญ 0.80 การถ่ายทอดเรื่องราวความซื่อสัตย์ 0.75 การถ่ายทอดการมีสัมมาคารวะต่อบิดามารดาและผู้มีอาวุโส 0.86 การถ่ายทอดเรื่องความเอื้อเฟื้อ 0.87 การถ่ายทอดเรื่องความกตัญญูกตเวที 0.82 การถ่ายทอดการยึดบาปบุญ 0.69 การอบรมเลี้ยงดูแบบรัก 0.64 และการอบรมเลี้ยงดูแบบควบคุม 0.41 นอกจากนี้ยังมีการวัดการมีแบบอย่างการปฏิบัติทางศาสนาจากครอบครัวเอ็ดเกิล (Edgel. 1992) ซึ่งได้ศึกษาเรื่องการถ่ายทอดทางสังคมของความเชื่อทางศาสนาซึ่งศึกษาการสำรวจจุดมุ่งหมายและวิธีการของการนมัสการในครอบครัวของเซเวนเดย์แอ๊ดเวนตีส โดยใช้เครื่องมือเก็บรวบรวมข้อมูลคือแบบสอบถาม นอกจากนี้ไซโซ (Seizou. 1987) ได้ศึกษาการพัฒนากระบวนการเทศน์ของพระคัมภีร์ไบเบิลสำหรับเด็กเซเวนเดย์แอ๊ดเวนตีสที่ยังไม่รับบัพติศมา โดยใช้เครื่องมือที่ในการเก็บรวบรวมข้อมูลคือคู่มือการศึกษาพระคัมภีร์สำหรับเด็ก เครื่องมือดังกล่าวไม่ได้รายงานการหาคุณภาพเครื่องมือในบทความการวิจัย

งานวิจัยที่เกี่ยวข้องการถ่ายทอดทางศาสนา

จากการประมวลงานวิจัยที่ผ่านมาได้มีการศึกษากลุ่มบุคคลที่มีอิทธิพลสำคัญต่อการถ่ายทอดทางศาสนาสู่เด็กและเยาวชนซึ่งงามตา วนิหนานท์ (2536: 35-39) ได้กล่าวถึงรายละเอียดของการถ่ายทอดทางศาสนาว่าจะเน้นการศึกษาตัวแทนในการถ่ายทอดทางศาสนา ได้แก่ ครอบครัว สถาบันศาสนา และกลุ่มเพื่อน โดยเฉพาะอย่างยิ่งมารดาเป็นผู้มีบทบาทสำคัญในการถ่ายทอดทางศาสนาสู่บุตร ดังที่ดัดลีย์และดัดลีย์ (Dudley; & Dudley. 1986) ได้ศึกษาการถ่ายทอดค่านิยมทางศาสนาจากบิดามารดาสู่บุตรวัยรุ่น โดยขอให้บิดามารดาและบุตรวัยรุ่นในครอบครัวเดียวกัน จำนวน 247 ครอบครัว ตอบแบบสอบถามเพื่อแสดงปริมาณความเห็นที่สอดคล้องกันกับค่านิยมทางศาสนา 22 ค่านิยมซึ่งสะท้อนให้เห็นถึงความเชื่อและพฤติกรรมทางศาสนาของกลุ่มสมาชิกศาสนาคริสต์นิกายโปรเตสแตนต์ คณะเซเวนธ์เดย์แอดเวนติส (Seventh-day Adventist) ในสหรัฐอเมริกาที่ถือเอาวันเสาร์เป็นวันทำพิธีกรรมทางศาสนา ผลการวิจัยพบว่าค่าความสอดคล้องของคะแนนค่านิยมโดยรวมระหว่างมารดากับบุตรสูงกว่าบิดากับบุตร ค่าเบต้า (beta) เท่ากับ 0.45 และ 0.35 ตามลำดับ และในการวิเคราะห์แยกแต่ละค่านิยม พบว่าค่านิยมทางศาสนาของบุตรสอดคล้องกับของบิดาอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.01 ในขณะที่ค่านิยมทางศาสนาของบุตรสอดคล้องกับของมารดาอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.01 ผลดังกล่าวแสดงให้เห็นว่า มารดามีอิทธิพลต่อการถ่ายทอดค่านิยมทางศาสนามากกว่าบิดา อีกประการหนึ่งในการศึกษาทัศนคติต่อค่านิยม 22 ประการของบิดามารดาและบุตร ยังพบว่าทัศนคติต่อค่านิยมของมารดาและของบิดา ร่วมกันสามารถทำนายทัศนคติค่านิยมของบุตรได้ร้อยละ 27 ส่วนพาร์คเกอร์และไกเออร์ (Parker; & Gaier. 1980) ได้วิจัยกลุ่มวัยรุ่นเชื้อสายยิวซึ่งกำลังเรียนอยู่ในระดับมัธยมศึกษา พบว่าระดับการมีส่วนร่วมทางศาสนาของบิดามารดาสามารถทำนายปริมาณความเชื่อและการปฏิบัติทางศาสนาของวัยรุ่นกลุ่มนี้ได้ร้อยละ 60

นอกจากนี้ แบตสัน และเวนทิส (Batson; & Ventis, 1982: 46-47) ได้กล่าวถึงทัศนคติต่อค่านิยมของมารดาและของบิดาร่วมกันสามารถทำนายทัศนคติค่านิยมของบุตรได้ (ค่า r 0.58 ถึง 0.69) และเยาวชนได้รับอิทธิพลจากศาสนามากยิ่งขึ้น ถ้าทั้งบิดาและมารดานับถือศาสนาเดียวกัน เยาวชนอาศัยอยู่กับบิดามารดาและมีความสัมพันธ์อย่างใกล้ชิดกับบิดามารดา ข้อสรุปเหล่านี้สอดคล้องกับผลการวิจัยของฮันสเบอร์เกอร์และ บราวน์ (Hunsberger; & Brown. 1984) ซึ่งศึกษาผลกระทบของภูมิหลังทางครอบครัวที่มีต่อการถ่ายทอดทางศาสนาและการละทิ้งศาสนาของนักศึกษาจากมหาวิทยาลัยในออสเตรเลีย จำนวน 878 คน ด้วยการให้นักศึกษาเหล่านี้รายงานเกี่ยวกับตนเองในแบบสอบถามที่ประกอบด้วยข้อคำถามหลายแง่มุมเกี่ยวกับภูมิหลังทางครอบครัว ศาสนาที่นักเรียนนับถือและการมีปฏิสัมพันธ์ระหว่างนักศึกษา กับบิดามารดา ปรากฏว่านักศึกษาทั้งหมดนับถือศาสนาคริสต์จากหลายนิกาย ในข้อคำถามที่ว่าใครคือผู้ที่มีอิทธิพลมากที่สุดในการทำให้นักศึกษาเกิดความเชื่อทางศาสนา มากกว่าร้อยละ 40 ของนักศึกษาทั้งหมดในทุกนิกายที่ศึกษาตอบว่าบิดามารดาของตนเอง และมากกว่าหนึ่งในสี่ของผู้ตอบระบุว่ามารดาเป็นผู้ที่มีอิทธิพลต่อ

พัฒนาการทางศาสนาของเขามากกว่าบิดา ในประเด็นการละทิ้งศาสนา ผลการวิจัยบ่งชี้ว่า ปัจจัยด้านการเน้นเรื่องศาสนาในครอบครัวตั้งแต่วัยเด็กเป็นปัจจัยสำคัญช่วยยับยั้งการละทิ้งศาสนาของนักศึกษาเหล่านี้ได้ นอกจากนี้ยังพบว่ากลุ่มนักศึกษาที่แสดงตัวว่าเป็นผู้ละทิ้งศาสนาตั้งเดิมของตนมีแนวโน้มที่จะรายงานว่ามีความสัมพันธ์ที่ไม่ดีกับบิดามารดาทั้งในปัจจุบันและในอดีตเมื่อยังเป็นเด็ก และมีความเห็นขัดแย้งในประเด็นต่าง ๆ หลายประเด็น เช่น การเมือง การศึกษา เป็นต้น

นอกจากที่กล่าวมาแล้วยังมีงานวิจัยเชิงคุณภาพของนาซีเราะห์ เจมะมะ (2554) ได้ศึกษาเรื่องกระบวนการถ่ายทอดการปฏิบัติตามหลักคำสอนของศาสนาอิสลามสำหรับเยาวชนในโรงเรียนเอกชนสอนศาสนาอิสลาม 3 จังหวัดชายแดนภาคใต้ ผลการวิจัยพบว่าบ้านมีกระบวนการถ่ายทอดการปฏิบัติตามหลักคำสอนของศาสนาอิสลาม ด้วยการสอนให้เยาวชนรู้จักช่วยเหลือซึ่งกันและกัน โดยมีบิดามารดาปฏิบัติตามหลักปฏิบัติ 5 ประการเป็นตัวอย่างให้เยาวชนปฏิบัติ ในส่วนของโรงเรียนเอกชนสอนศาสนาอิสลามก็ใช้กระบวนการถ่ายทอดการปฏิบัติตามหลักคำสอนของศาสนาอิสลาม โดยการสอนให้เด็กประพฤติตัวตามหลักคำสอนของศาสนาอิสลามซึ่งประกอบด้วยหลักปฏิบัติ 5 ประการ หลักศรัทธา 6 ประการ และหลักอิฮซาน ในส่วนของชุมชนก็มีกระบวนการถ่ายทอดการปฏิบัติตามหลักคำสอนของศาสนาอิสลาม ด้วยการให้เยาวชนมีส่วนร่วมในการทำบุญและทำกิจกรรมในวันสำคัญทางศาสนาอิสลามที่ชุมชนจัดขึ้น โดยสมาชิกชุมชนปฏิบัติตนเป็นแบบอย่าง

การถ่ายทอดทางศาสนามีผลอย่างไรต่อการปฏิบัติทางศาสนาของเซเวนเดย์ แอดเวนติสท์นั้น เอ็ดเกิล (Edge. 1992) ซึ่งได้ศึกษาเรื่องการถ่ายทอดทางสังคมของความเชื่อทางศาสนาในคริสตจักรเซเวนเดย์แอดเวนติส กลุ่มตัวอย่างที่ศึกษาเป็นสมาชิกคริสตจักรที่อาศัยอยู่ในพื้นที่เลคยูเนียนคอนเฟอเรนซ์ของเซเวนเดย์แอดเวนติส (Lake Union Conference of Seventh-day Adventists) จำนวน 466 คน เครื่องมือที่ใช้เก็บรวบรวมข้อมูลคือแบบสอบถาม การวิเคราะห์สมมุติฐานใช้การวิเคราะห์องค์ประกอบซึ่งพบว่ามีค่าความสัมพันธ์เท่ากับ 0.83 ผลการวิจัยแสดงให้เห็นว่า การนมัสการของครอบครัวเป็นกิจกรรมร่วมของครอบครัวที่มีประสิทธิผลมากที่สุด นอกจากนั้นยังมีองค์ประกอบเรื่องการอธิษฐานซึ่งแสดงให้เห็นว่าควรมีการอธิษฐานทั้งตอนเช้าและตอนเย็น นอกจากนั้นยังมีงานวิจัยหนึ่งซึ่งเป็นงานวิจัยเชิงคุณภาพที่แสดงถึงการมีแบบอย่างการปฏิบัติทางศาสนาจากครอบครัวของไซโซ (Seizou. 1987) ได้ศึกษาเรื่อง การพัฒนากระบวนการทัศน์ของพระคัมภีร์ไบเบิลสำหรับเด็กเซเวนเดย์แอดเวนติสที่ยังไม่รับบัพติศมา กลุ่มตัวอย่างที่ศึกษาเป็นเด็กที่บิดามารดาพาไปโบสถ์ ผลการวิจัยพบว่าแม้ว่าเด็กที่บิดามารดาพาไปโบสถ์ยังไม่ได้รับบัพติศมา แต่ก็ได้รับการบันทึกชื่อเป็นสมาชิกโบสถ์เช่นเดียวกับบุคคลอื่นๆ นอกจากนี้ดัดเลย์ (Dudley. 2000) ได้ศึกษาเรื่องทำไมเยาวชนจึงละทิ้งโบสถ์พบว่า อิทธิพลของครอบครัวสามารถพยากรณ์การดำเนินชีวิตคริสเตียนเซเวนเดย์แอดเวนติสว่าได้ดำเนินตามหรือได้ละทิ้งแนวทางของคริสเตียนแล้ว

สรุปจากการประมวลเอกสารในต่างประเทศ จะเห็นว่าบิดามารดาเป็นผู้ที่มีอิทธิพลอย่างเด่นชัดในการถ่ายทอดทางศาสนาไปสู่เยาวชน และผลการวิจัยบ่งชี้ว่ามารดาเป็นผู้ที่มีอิทธิพลใน

ด้านนี้มากกว่าบิดา การให้ความสำคัญกับศาสนาในครอบครัว และการมีความสัมพันธ์อย่างใกล้ชิดระหว่างบิดามารดากับบุตรมีส่วนช่วยส่งเสริมให้การถ่ายทอดทางศาสนาไปสู่บุตรได้ผลมากขึ้น

ในประเทศไทยงานวิจัยที่เกี่ยวกับการถ่ายทอดทางศาสนาส่วนใหญ่เป็นการศึกษาจากตัวบุคคลผู้รับการถ่ายทอดคือเด็กและเยาวชน อย่างไรก็ตามผลการวิจัยเท่าที่ปรากฏก็ได้แสดงให้เห็นว่าผู้ใหญ่ในครอบครัวอันมีบิดามารดาเป็นหลักคือผู้ที่มีบทบาทอย่างสำคัญในการถ่ายทอดทัศนคติและการปฏิบัติทางพุทธศาสนา ตัวอย่างเช่น งานวิจัยของลัดดาวัลย์ พรศรีสมุทร และ วิลาสลักษณ์ ชั่ววัลลี (2524) ซึ่งได้ศึกษานักเรียนระดับมัธยมศึกษาตอนต้นทั้งชายและหญิงในกรุงเทพมหานคร จำนวน 979 คน เกี่ยวกับการอนุรักษ์วัฒนธรรมทางจิตใจซึ่งก็คือการปฏิบัติตามคำสั่งสอนหรือปฏิบัติตามแบบอย่างบิดามารดาเกี่ยวกับคุณธรรมทางพุทธศาสนาห้าประการ ได้แก่ การมีความกตัญญูกตเวที ความซื่อสัตย์ ความเอื้อเฟื้อการยียดบาปบุญ และการเคารพผู้อาวุโส ผลการวิจัยพบว่า นักเรียนที่รายงานว่าได้รับการถ่ายทอดได้รับการอบรมสั่งสอน และบิดามารดาทำตัวเป็นแบบอย่างให้เห็นมีคุณธรรมทางพุทธศาสนาห้าประการดังที่กล่าวในปริมาณมาก เป็นผู้ที่มีการอนุรักษ์วัฒนธรรมทางจิตใจสูงกว่าผู้ที่ได้รับการถ่ายทอดในปริมาณน้อยอย่างเด่นชัด และวันชัย มีกลาง (2530) ได้ทำการศึกษาเปรียบเทียบการได้รับการถ่ายทอดทางพุทธศาสนากับทัศนคติต่อศาสนา ความรู้ ความเข้าใจ และการปฏิบัติตามหลักคำสอนของพุทธศาสนา โดยศึกษากับกลุ่มตัวอย่างที่เป็นนักศึกษามหาวิทยาลัยในกรุงเทพฯ จำนวน 510 คน ปริมาณการได้รับการถ่ายทอดทางพุทธศาสนาซึ่งในการวิจัยนี้หมายถึง ปริมาณการได้รับการอบรมสั่งสอน เห็นเป็นแบบอย่าง และได้รางวัลเมื่อปฏิบัติได้ตามที่คาดหวังจากบิดามารดา ในเรื่องนี้เกี่ยวกับความเชื่อ หลักธรรม และประเพณีบางอย่างของพุทธศาสนา พบผลการวิจัยในทำนองเดียวกันกับการวิจัยของลัดดาวัลย์ และ วิลาสลักษณ์ (2524) ว่านักศึกษาที่ได้รับการถ่ายทอดทางพุทธศาสนาจากบิดามารดาในปริมาณมาก มีเจตคติที่ดีต่อพุทธศาสนาและการปฏิบัติตามหลักคำสอนของพุทธศาสนาสูงกว่านักศึกษาที่ได้รับการถ่ายทอดน้อยอย่างเชื่อมั่นได้ ผลการวิจัยสองเรื่องนี้แสดงให้เห็นว่า การที่เยาวชนไทยยึดถือคุณธรรมทางพุทธศาสนามีทัศนคติที่ดีต่อพุทธศาสนา และมีการปฏิบัติตามหลักคำสอนของศาสนา นั้น มีผลมาจากการได้รับการอบรมสั่งสอนจากบิดามารดาเป็นประการสำคัญ ผลที่พบนี้สอดคล้องกับผลงานวิจัยในต่างประเทศ

หลักฐานที่ปรากฏจากการประมวลผลการวิจัยครอบครัวกับการถ่ายทอดทางศาสนา บ่งชี้อย่างชัดเจนเจนว่า สถาบันครอบครัวซึ่งโดยปกติมีบิดามารดาเป็นหลักนั้น มีบทบาทอย่างสำคัญยิ่งในการถ่ายทอดความเชื่อ ทัศนคติ ค่านิยม ตลอดจนพฤติกรรมทางศาสนาให้แก่บุตร คำถามต่อไปคือ บิดามารดาที่มีลักษณะและพฤติกรรมทางศาสนาต่างกัน คือมีความเชื่อ การประพฤติปฏิบัติทางศาสนา และยึดศาสนาเป็นแนวทางในทางดำเนินชีวิตประจำวันมากน้อยต่างกัน จะใช้วิธีการอบรมสั่งสอนเพื่อถ่ายทอดทางศาสนาสู่บุตรแตกต่างกันหรือไม่ เพียงใด งานวิจัยเกี่ยวกับกับการถ่ายทอดทางศาสนาทั้งที่ปรากฏอยู่ในต่างประเทศและภายในประเทศไทย โดยทั่วไปมักศึกษากับกลุ่มตัวอย่างที่เป็นเยาวชนวัยรุ่นและผู้ใหญ่ตอนต้น โดยมุ่งความสนใจไปที่ความสอดคล้องระหว่าง

ความเชื่อและพฤติกรรมทางศาสนาของเยาวชนกับของบิดามารดาจากการรับรู้ของผู้เป็นบุตร (งามตา วินนทานนท์. 2536: 38)

จากการประมวลเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องที่กล่าวมาสรุปได้ว่า การถ่ายทอดทางศาสนามีความเกี่ยวข้องกับการปฏิบัติทางศาสนาทั้งทางตรงและทางอ้อม กล่าวคือในการถ่ายทอดทางศาสนานั้น สถาบันครอบครัวซึ่งมีผู้ใหญ่ในครอบครัวและบิดามารดาเป็นหลักที่มีบทบาทอย่างยิ่งในการถ่ายทอดความเชื่อ ทศนคติ ค่านิยม ตลอดจนพฤติกรรมทางศาสนาให้แก่บุตรหลาน บิดามารดาจึงเป็นแบบอย่างที่สำคัญในการปฏิบัติทางศาสนา โดยเฉพาะอย่างยิ่งมารดามีอิทธิพลต่อการถ่ายทอดทศนคติ ค่านิยมทางศาสนามากกว่าบิดา และระดับการมีส่วนร่วมทางศาสนาของบิดามารดาสามารถทำนายปริมาณความเชื่อและการปฏิบัติทางศาสนาของบุตรได้ นอกจากนี้ชุมชนก็มีกระบวนการถ่ายทอดการปฏิบัติตามหลักคำสอนของศาสนาอีกด้วย ดังนั้นผู้วิจัยจึงสนใจที่จะนำตัวแปรการถ่ายทอดทางศาสนามาร่วมในการอธิบายพฤติกรรมการปฏิบัติทางศาสนาตามหลักเซเว่นธ์เดย์แอ๊ดเวนตีสนักศึกษาระดับปริญญาตรี มหาวิทยาลัยนานาชาติเอเชีย-แปซิฟิก ในการศึกษาครั้งนี้ด้วย

2.3.3 การสนับสนุนจากคริสตจักร

แนวคิดทฤษฎีการสนับสนุนจากคริสตจักร

พจนานุกรมฉบับราชบัณฑิตยสถาน พ.ศ. 2542 ได้ให้ความหมายคำว่า “สนับสนุน” หมายความว่า ส่งเสริม ช่วยเหลือ อุปการะ นอกจากนี้ยังหมายถึงส่งเสริมช่วยเหลือ อุปการะ ช่วยเหลือ ด้วยเงินทองหรือสิ่งของเพื่อให้ดำเนินการได้สำเร็จ

ส่วนความหมายของคำว่า “คริสตจักร” หมายถึง ประชาคมที่เชื่อและรับพระเยซูเป็นพระผู้ไถ่บาป แบ่งออกเป็น 3 นิกายหลัก ได้แก่ โรมันคาทอลิก โปรเตสแตนต์ และออร์ทอดอกซ์ (พจนานุกรมฉบับราชบัณฑิตยสถาน. 2542) นอกจากนี้ในทางคริสต์ศาสนศึกษา คริสตจักรมีสาระสำคัญ ดังต่อไปนี้

คำว่า “คริสตจักร” มีปรากฏในพระคริสตธรรมคัมภีร์หลายแห่งโดยแปลมาจากคำว่า “เอกเคเลเซีย” ในพระคัมภีร์ภาคพันธสัญญาใหม่ต้นฉบับภาษากรีกซึ่งหมายถึงชุมนุมชน การประชุมหรือกลุ่มคน จะใช้ในการกล่าวถึงชุมชนของผู้มีความเชื่อในพระเจ้า เช่น ในพระคริสตธรรมกิจการ บทที่ 5 ข้อ 11 ที่ว่า “ความเกรงกลัวอย่างยิ่งเกิดขึ้นในคริสตจักรและในหมู่คนทั้งปวงที่ได้ยินเหตุการณ์นั้น” (สมาคมพระคริสตธรรมไทย. 2544: 188) และยังหมายถึงชุมชนของผู้มีความเชื่อโดยรวมตามที่กล่าวไว้ในพระคริสตธรรม 1 โครินธ์ บทที่ 15 ข้อ 9 ที่ว่า “เพราะว่าข้าพเจ้าเป็นผู้หนึ่งที่ที่สุดในพวกอัครทูตและไม่สมควรจะได้ชื่อว่าเป็นอัครทูตเพราะว่าข้าพเจ้าได้เคี้ยวเชื้ญของพระเจ้า” (สมาคมพระคริสตธรรมไทย. 2544: 272) คริสตจักรตามความหมายทั้งสองอย่างนี้จึงไม่ใช่ตัวอาคารหรือองค์การ แต่หมายถึงชุมชนของผู้ที่เชื่อวางใจในพระเจ้าหรือผู้ที่มีความสัมพันธ์กับพระเจ้าซึ่ง สแตนลีย์ (Stanley. 2000: 464-485) ได้กล่าวถึงสาระสำคัญไว้ดังนี้

1. ชีวิตคริสตจักร

พระคริสตธรรมคัมภีร์ภาคพันธสัญญาใหม่ได้บรรยายลักษณะชีวิตและพันธกิจของคริสตจักรว่าหมายถึง 1) ประชากรของพระเจ้า 2) พระวรกายของพระเยซูคริสต์ 3) พระวิหารของพระวิญญาณบริสุทธิ์ และ 4) ครอบครัวของพระเจ้า ดังรายละเอียดต่อไปนี้

1.1 คริสตจักรคือประชากรของพระเจ้า เพราะชาวอิสราเอลได้รับการเลือกให้เป็นพลเมืองของพระเจ้าผ่านทาง การสืบเชื้อสายในคริสตจักร ดังนั้น ผู้คนจากทุกเชื้อชาติและทุกภาษาจึงได้รับการทรงเลือกให้เป็นประชากรของพระเจ้าผ่านทางองค์พระเยซูคริสต์

1.2 คริสตจักรคือพระกายของพระเยซูคริสต์ พระองค์ทรงเป็นศีรษะของคริสตจักร มาร์ติน (Martin. 1980: 15) กล่าวว่า การกลับใจมาเชื่อพระเจ้าของคริสเตียนแต่ละคน นำไปสู่การเข้าเป็นส่วนหนึ่งในชุมชนของผู้มีความเชื่อ ชีวิตใหม่ในพระเจ้าเป็นเรื่องส่วนบุคคลแต่ต้องอาศัยชุมชนในการเอาใจใส่ ดูแลต่าง ๆ ของชีวิตให้ติดสนิทกับพระองค์ ดังนั้นการเป็นคริสเตียนจึงเกี่ยวข้องกับการตอบสนองของแต่ละบุคคลและการเข้ามาอยู่ในชุมชนของผู้มีความเชื่อ พร้อมกับรับการบ่มเพาะชีวิต จิตวิญญาณจากชุมชนคริสตจักรด้วย สมาชิกของคริสตจักรจะต้องให้พระเยซูคริสต์เป็นสรณะในชีวิตอย่างแท้จริง คือมีความเชื่อและไว้วางใจในพระองค์ในฐานะขององค์พระผู้เป็นเจ้าดำเนินชีวิตในทุก ๆ ด้านโดยพึ่งพาในพระองค์ และที่สำคัญคือต้องมีความสัมพันธ์ที่ใกล้ชิดกับพระองค์ผ่านการอธิษฐานและการอ่านพระคัมภีร์ อีกทั้งได้รับการเสริมสร้าง ดูแลให้มีความเชื่อ ความศรัทธาอย่างไม่เสื่อมคลาย สมาชิกของคริสตจักรต้องร่วมมือกันทำพันธกิจรับใช้องค์พระผู้เป็นเจ้าในชุมชนคริสตจักร และชุมชนสังคมโลก ด้วยความสมัครสมานสามัคคี แม้ว่าผู้มีความเชื่อแต่ละคนจะเป็นเหมือนอวัยวะของร่างกายที่มีความสามารถแตกต่างกัน แต่ทำงานรับใช้ทุกอย่างในคริสตจักรจะต้องกระทำด้วยความเป็นน้ำหนึ่งใจเดียวกัน เมื่อผู้มีความเชื่อคนใดหรือกลุ่มใดในคริสตจักรได้รับมอบหมายหน้าที่บางประการก็ไม่ได้หมายความว่าหน้าที่เหล่านั้นเป็นของพวกเขาเท่านั้น ผู้มีความเชื่อคนอื่น ๆ ในคริสตจักรยังคงต้องมีส่วนรับผิดชอบในหน้าที่เหล่านั้นด้วย นอกจากนั้นคริสตจักรในฐานะพระกายของพระเยซูคริสต์ยังชี้ให้เห็นว่า สมาชิกในชุมชนนี้จะต้องมีความสัมพันธ์ที่ใกล้ชิดต่อกัน พึ่งพาอาศัยและเสริมสร้างซึ่งกันและกัน รวมทั้งมีการสามัคคีธรรมที่แท้จริงซึ่งไม่ได้หมายถึงความเกี่ยวข้องสัมพันธ์กันทางสังคมเท่านั้น แต่หมายถึงการมีความรู้สึกที่ใกล้ชิดและมีความเข้าใจซึ่งกันและกัน การมีความเห็นอกเห็นใจและให้กำลังใจซึ่งกันและกัน สิ่งทีบุคคลหนึ่งได้ประสบจะเป็นสิ่งที่ทุกคนได้ประสบด้วย ดังในพระคริสตธรรมคัมภีร์ 1 โครินธ์ บทที่ 12 ข้อ 26 กล่าวว่า “ถ้าอวัยวะอันหนึ่งเจ็บ อวัยวะทั้งหมดก็พลอยเจ็บด้วย ถ้าอวัยวะอันหนึ่งได้รับเกียรติ อวัยวะทั้งหมดก็พลอยชื่นชมยินดีด้วย” (สมาคมพระคริสตธรรมไทย. 2544: 269)

1.3 คริสตจักรคือพระวิหารของพระวิญญาณบริสุทธิ์ ในพระคัมภีร์ภาคพันธสัญญาเดิม พระวิหารเป็นที่สถิตของพระเจ้าแต่ในพระคัมภีร์ภาคพันธสัญญาใหม่จุดศูนย์กลางของการสถิตอยู่ด้วยของพระเจ้าคือ ชุมชนของผู้มีความเชื่อ (Stanley. 2000: 467) ดังนั้นนอกจากผู้มีความเชื่อแต่ละคนจะเป็นวิหารของพระวิญญาณบริสุทธิ์แล้ว ชุมชนของผู้มีความเชื่อโดยรวมก็เป็นสถิตของพระวิญญาณบริสุทธิ์ด้วย สมาชิกของคริสตจักรแต่ละคนจะต้องเป็นผู้ที่พึ่งพาพระวิญญาณบริสุทธิ์

ในการดำเนินชีวิตประจำวัน และคริสตจักรจะต้องทำพันธกิจของพระเจ้าโดยพึ่งพาฤทธิ์อำนาจจากพระวิญญาณบริสุทธิ์ ดังนั้นพันธกิจที่คริสตจักรทำจะต้องสอดคล้องกับพันธกิจที่พระเยซูได้ทรงกระทำเมื่อพระองค์เสด็จมาเป็นมนุษย์

1.4 คริสตจักรคือครอบครัวของพระเจ้า พระคริสตธรรมคัมภีร์ภาคพันธสัญญาใหม่เห็นว่า ครอบครัวในฝ่ายจิตวิญญาณของพระเจ้าเป็นครอบครัวแห่งความรักและความเป็นน้ำหนึ่งใจเดียวกัน คริสตจักรคือชุมชนของผู้เชื่อที่อยู่รวมกันด้วยความรัก สนิทสนม และเป็นน้ำหนึ่งใจเดียวกันเป็นครอบครัวของพระเจ้า

2. พันธกิจหลักของคริสตจักร

พระคริสตธรรมคัมภีร์ภาคพันธสัญญาใหม่ได้บรรยายพันธกิจหลักของคริสตจักรว่า หมายถึง 1) การประกาศพระกิตติคุณแก่ผู้ที่ยังไม่เชื่อ 2) การสร้างสาวกหรือการพัฒนาชีวิตผู้เชื่อให้มีคุณลักษณะของสาวกแท้ของพระเยซูคริสต์ 3) การสามัคคีธรรมหรือการเอาใจใส่ดูแลและเสริมสร้างชีวิตของกันและกัน 4) การนมัสการพระเจ้า 5) การรับใช้ผู้คนในสังคม ดังรายละเอียดต่อไปนี้

2.1 พันธกิจการประกาศพระกิตติคุณแก่ผู้ที่ยังไม่มีความเชื่อ ในพระคริสตธรรมมัทธิว บทที่ 28 ข้อ 19 กล่าวไว้ว่า “เจ้าทั้งหลายจงออกไปสั่งสอนชนทุกชาติ ให้เป็นสาวกของเรา...” (สมาคมพระคริสตธรรมไทย. 2544: 52) ผู้ที่จะเป็นสาวกของพระเยซูคริสต์ต้องมีความเชื่อและไว้วางใจในพระองค์ก่อน ดังนั้นคริสตจักรต้องตอบสนองต่อการทำพันธกิจนี้คือ การประกาศพระกิตติคุณแก่ผู้ที่ยังไม่มีความเชื่อ ก่อนอื่นสมาชิกของคริสตจักรต้องเข้าใจพระกิตติคุณหรือข่าวประเสริฐเรื่องพระเยซูคริสต์ซึ่งถือว่าเป็นแก่นแท้ของคริสต์ศาสนา คือความจริง 4 ประการที่ว่า 1) พระเจ้าผู้ทรงรักเมตตาตามมนุษย์ 2) ความบาปทำให้มนุษย์ถูกแยกจากพระเจ้า 3) พระเยซูคริสต์ทรงช่วยมนุษย์ให้หลุดพ้นจากอำนาจความบาปและความทุกข์ที่ได้รับ 4) มนุษย์ต้องเชื่อวางใจในพระเยซูคริสต์และสมาชิกของคริสตจักรเองต้องซื่อสัตย์และทุ่มเทในการประกาศความจริงนี้ให้แก่ผู้ที่ยังไม่มีความเชื่อในพระเจ้า

2.2 พันธกิจการสร้างสาวก เป็นการพัฒนาคูณลักษณะชีวิตสาวกแท้ของพระเยซูคริสต์ พันธกิจสร้างสาวกนี้ต่อเนื่องจากพันธกิจแรก และเป็นใจความสำคัญว่าคริสตจักรไม่เพียงแต่ได้รับมอบหมายให้ประกาศพระกิตติคุณแก่ผู้ที่ยังไม่มีความเชื่อเท่านั้น แต่ต้องพัฒนาชีวิตของผู้ที่มีความเชื่อแล้วให้มีคุณลักษณะของสาวกแท้ของพระเยซูคริสต์มากยิ่งขึ้น ขึ้นไปด้วย ดังนั้นคริสตจักรต้องจัดกิจกรรมต่าง ๆ ที่จะตอบสนองต่อพันธกิจนี้ เช่น การจัดชั้นเรียนพระคัมภีร์สำหรับสมาชิกคริสตจักรในวัยต่าง ๆ การจัดการอบรมเกี่ยวกับการพัฒนาคูณลักษณะที่พึงประสงค์ของคริสเตียน เป็นต้น

2.3 พันธกิจการสามัคคีธรรม เป็นการเอาใจใส่ดูแลและเสริมสร้างชีวิตของกันและกัน ดังพระคริสตธรรมคัมภีร์มัทธิว บทที่ 28 ข้อ 19 ที่ว่า “...ให้รับบัพติศมาในพระนามแห่งพระบิดา พระบุตร และพระวิญญาณบริสุทธิ์” (สมาคมพระคริสตธรรมไทย. 2544: 52) บัพติศมาเป็นพิธีที่ผู้มีความเชื่อได้เข้ามามีส่วนในการตายและการเป็นขึ้นมาจากความตายของพระเยซูคริสต์โดยการ

ประกาศความเชื่อของตนเองต่อสาธารณชน และในขณะที่เดียวกันผู้นั้นจะได้เข้ามาเป็นส่วนหนึ่งของชุมชนแห่งความเชื่อร่วมกับคริสเตียนคนอื่น ๆ ดังนั้น พันธกิจนี้คือการสามัคคีธรรมหรือการเอาใจใส่ดูแลและเสริมสร้างชีวิตของกันและกัน กล่าวคือ คริสตจักรต้องเอื้ออำนวยให้สมาชิกทุกคนในชุมชนมีโอกาสได้ดูแลซึ่งกันและกัน เสริมสร้างชีวิตของกันและกันผ่านทางกิจกรรม และกลุ่มย่อยต่าง ๆ ที่คริสตจักรได้จัดขึ้น เช่น กลุ่มเยาวชน กลุ่มสตรี กลุ่มย่อยตามบ้าน เป็นต้น

2.4 พันธกิจการนมัสการพระเจ้า ในพระคริสตธรรมคัมภีร์มัทธิวบทที่ 22 ข้อ 37-38 พระเยซูตรัสว่า “จงรักพระองค์ผู้เป็นพระเจ้าของเจ้าด้วยสุดใจสุดจิตของเจ้า และด้วยสิ้นสุดความคิดของเจ้า นั่นแหละเป็นพระบัญญัติข้อใหญ่และข้อต้น” (สมาคมนิกายพระคริสตธรรมไทย. 2544: 39) พระบัญญัติชี้ให้เห็นว่าผู้มีความเชื่อต้องแสดงออกถึงความรักที่ตนมีต่อพระเจ้าในทุก ๆ ด้านของชีวิต ซึ่งสิ่งนี้คือหัวใจของการนมัสการพระเจ้าในคริสต์ศาสนา ดังนั้น คริสตจักรจำเป็นต้องดำเนินพันธกิจการนมัสการพระเจ้าอย่างมีประสิทธิภาพ กล่าวคือจัดการนมัสการพระเจ้าที่ช่วยให้สมาชิกมีโอกาสสรรเสริญพระเจ้าผ่านทางคริสต์ศาสนพิธีต่าง ๆ รวมทั้งช่วยให้สมาชิกเข้าใจความหมายของการนมัสการที่แท้จริง นั่นคือการมีชีวิตที่สรรเสริญพระเจ้าผ่านทางทุกสิ่งที่ทำในทุกแห่ง ทุกที่ ในทุกเวลา และโอกาส

2.5 พันธกิจการรับใช้ผู้คนในสังคม ในพระคริสตธรรมคัมภีร์มัทธิว บทที่ 22 ข้อ 39) มีใจความว่า “จงรักเพื่อนบ้านเหมือนรักตนเอง” (สมาคมนิกายพระคริสตธรรมไทย. 2544: 39) ดังนั้น คริสตจักรจำเป็นต้องส่งเสริมให้สมาชิกมีส่วนในการรับใช้ผู้คนในสังคม โดยเฉพาะผู้ที่ขัดสน ผู้ด้อยโอกาส ถูกเอารัดเอาเปรียบ และถูกกดขี่ข่มเหงจากสถานการณ์และจากบุคคลต่าง ๆ ซึ่งการรับใช้เหล่านี้ต้องมีพื้นฐานมาจากความรักเพื่อนบ้านเหมือนรักตนเองที่มีได้มีสิ่งใดแอบแฝง รวมทั้งต้องเป็นการรับใช้ที่แสดงออกเป็นการกระทำอย่างแท้จริง

สรุปได้ว่า คริสตจักรหมายถึงหมายถึงประชาคมที่เชื่อและรับพระเยซูเป็นพระผู้ไถ่บาปของผู้นับถือศาสนาคริสต์ นิกายโปรเตสแตนต์ (Protestantism Christian) ที่ถือรักษาวันที่เจ็ด (Seventh-day) ของสัปดาห์เป็นวันบริสุทธิ์ และไปปฏิบัติกิจกรรมทางศาสนาที่โบสถ์ในวันที่เจ็ด (วันเสาร์) โดยมีความเชื่อมุ่งมั่นตั้งใจที่จะเรียนรู้ถึงพระประสงค์ของพระเยซูคริสต์และนำพระทัยของพระองค์ และสนับสนุนส่งเสริมซึ่งกันและกันให้มีชีวิตที่มีความเจริญก้าวหน้าขึ้น ตามพระประสงค์ผ่านการเรียนจากการสื่อสาร การสั่งสอนในวิธีการที่หลากหลาย และผ่านประสบการณ์ในการดำเนินชีวิตประจำวันและการรับใช้องค์พระผู้เป็นเจ้าท่ามกลางเพื่อนมนุษย์ เพื่อมุ่งสู่เป้าหมายสูงสุดตามพระประสงค์ของพระเยซูคริสต์คือ “...ให้แผ่นดินของพระเจ้ามาตั้งอยู่ นำพระทัยของพระองค์เป็นเช่นไรในสวรรค์ให้สำเร็จเช่นนั้นในแผ่นดินโลก” (สมาคมนิกายพระคริสตธรรมไทย. 2544: 9)

การสนับสนุนจากคริสตจักร จากความหมายของพจนานุกรมและความหมายทาง คริสต์ศาสนศึกษาจึงหมายถึงการได้รับการส่งเสริม ช่วยเหลือ หรืออุปการะจากชุมชนของผู้มีความเชื่อในพระเจ้าหรือประชาคมที่เชื่อและรับพระเยซูพระผู้ไถ่บาป ในการศึกษาครั้งนี้ ชุมชนของผู้มีความเชื่อหมายถึงคริสตจักรเซเวนธ์เดย์แอดเวนติส (Seventh-day Adventist Church) เท่านั้น

เอสเตอร์ เวคแมน และอิฐพล ดวงนา (2556: 3-4) กล่าวว่าคริสตจักรเป็น “ชุมชน” ของผู้คนที่มีความเชื่อศรัทธาในพระเยซูคริสต์ มีประสบการณ์และชีวิตที่ได้รับการเปลี่ยนแปลงจากพระองค์ เป็นชุมชนที่บ่มเพาะเลี้ยงดูเกื้อกูลกันและกันให้แต่ละคนมีชีวิตที่เจริญเติบโตขึ้นเยี่ยงพระเยซูคริสต์มากขึ้นทุกวัน และเกิดผลตามพระประสงค์ของพระเจ้า การขับเคลื่อนชีวิตและการทำพันธกิจคริสตจักรไปในทิศทางที่ถูกต้องย่อมส่งผลต่อความเจริญเข้มแข็งของคริสตจักร และมีผลกระทบทั้งทางตรงและทางอ้อมต่อชุมชนสังคมที่คริสตจักรตั้งอยู่ แต่หากคริสตจักรท้องถิ่นขับเคลื่อนชีวิตและทำพันธกิจไปในทิศทางที่ไม่ถูกต้องย่อมยังผลให้เกิดการชะงักงันในการเจริญเติบโต ความเข้มแข็ง และการเกิดผลในชีวิตของคริสตจักรตามจุดประสงค์หลัก อีกทั้งผู้คนในชุมชนคริสตจักรไม่ได้รับการบ่มเพาะ สนับสนุนส่งเสริมซึ่งกันและกันให้มีชีวิตจิตวิญญาณที่มีคุณภาพและคุณค่าอีกด้วย

นอกจากนี้ไวท์ (White. 1827-1915: 317) ยังได้กล่าวถึงการสนับสนุนจากคริสตจักรไว้ในหนังสือคำแนะนำสำหรับคริสตจักร (Counsels for the Church) ว่าพระเจ้าปรารถนาจะให้พลไพร่ของพระองค์แสดงให้ชาวโลกที่มีความมืดบอดเห็นว่า พระองค์จะไม่ทอดทิ้งพลไพร่ของพระองค์ให้ได้รับความยากลำบาก ผู้ที่อยู่ในคริสตจักรควรร่วมมือกันช่วยเหลือผู้ที่ได้รับความยากลำบากและต้องถูกขับไล่ออกจากบ้านเพราะมีความเชื่อถือในความจริงของพระเจ้าและได้ทำงานเพื่อพระองค์ มีผู้คนจำนวนมากที่ประสบความยากลำบากในชีวิตที่ต้องทำงานหนักเพื่อจะหาเลี้ยงครอบครัวก็จำเป็นที่จะต้องได้รับความช่วยเหลือเป็นพิเศษด้วยการช่วยเหลือให้เขามีงานทำ เพื่อจะได้มีรายได้มาเลี้ยงครอบครัว คริสตจักรควรจัดเงินทุนสำรองส่วนหนึ่งไว้สำหรับช่วยเหลือครอบครัวที่ยากจนขัดสนแต่มีความรักพระเจ้าและถือรักษาพระบัญญัติของพระองค์

นอกจากการช่วยเหลือบุคคลดังที่กล่าวแล้ว ไวท์ (White. 1827-1915: 322) ยังได้กล่าวถึงบุคคลอีกกลุ่มหนึ่งที่คริสตจักรจะต้องให้การช่วยเหลือคือเด็กกำพร้า ความว่า

“ขอให้คนทั้งหลายที่มีความรักพระเจ้ามองใจเอื้อเฟื้อเผื่อแผ่และยอมรับเอาเด็กกำพร้าเหล่านั้นมาไว้ในครอบครัว การที่จะตั้งโรงเรียนเด็กกำพร้าขนาดใหญ่ขึ้นไม่ใช่วิธีการที่ดีที่สุด หากเด็กกำพร้าไม่มีญาติพี่น้องเพื่อช่วยเหลือดู สมาชิกโบสถ์ควรรับเด็กเล็กเหล่านั้นไว้เป็นบุตรบุญธรรมหรือจัดหาบ้านที่เหมาะสมให้เด็กเหล่านั้นได้พักอาศัยกับครอบครัวอื่น พระเยซูคริสต์ทรงสนพระทัยและรักใคร่ห่วงใยเด็ก ๆ พระองค์ไม่ทรงพอพระทัยที่มีการละทิ้งเด็ก ทุกสิ่งทุกอย่างที่ได้กระทำเป็นการช่วยเหลือเด็กกำพร้าและหญิงหม้ายในพระนามของพระเยซู พระองค์ทรงยอมรับว่ามนุษย์ได้กระทำความผิดเหล่านั้นเพื่อพระองค์”

จากการประมวลเอกสารที่เกี่ยวข้องกับการสนับสนุนจากมูลนิธิคริสตจักรเซเวนเดย์แอ๊ดเวนตีสแห่งประเทศไทยซึ่งขึ้นตรงต่อสหมิชชั่นเซเวนธ์เดย์แอ๊ดเวนตีส (Southeast Asia Union Mission) ประเทศสิงคโปร์ มีแผนกต่าง ๆ ที่รับผิดชอบงานของคริสตจักร ได้แก่ หน่วยพัฒนาและบรรเทาทุกข์ สถานีวิทยุแอ๊ดเวนตีสสากล วิทยาลัยแห่งคำพยากรณ์ พันธกิจสตรี ครอบครัวฝ่ายศาสนาจารย์ ยูวชน แผนกกระตมทุนและพัฒนา พันธกิจสุขภาพ พันธกิจสื่อสารสัมพันธ์ โรงเรียนวันสะบาโต การประกาศส่วนบุคคล จันทวาระ การศึกษา การพยาบาลและสาธารณสุข จากการ

สัมพันธภาพประธานมูลนิธิคริสตจักรเซเว่นเดย์แอ๊ดเวนตีสแห่งประเทศไทย (ชาญชัย เกียรติยศรณ. 2557: สัมภาษณ์) ถึงการสนับสนุนของคริสตจักร สามารถสรุปได้ 2 ประเด็นคือ

1. มูลนิธิคริสตจักรเซเว่นเดย์แอ๊ดเวนตีสแห่งประเทศไทยให้การสนับสนุนเมื่อมีการรวมกลุ่มของผู้มีความเชื่อตามหลักของเซเว่นธ์เดย์แอ๊ดเวนตีสตั้งแต่ 2-19 คนขึ้นไป สำนักงานคริสตจักรกลางก็จะแต่งตั้งให้เป็นกลุ่มนมัสการย่อย เมื่อกลุ่มนมัสการย่อยมีสมาชิกมากขึ้นตั้งแต่ 20 คนแต่ไม่ถึง 50 คน และมีหัวหน้ากลุ่มย่อยต่าง ๆ เช่น ผู้ปกครอง มัคทายก โรงเรียนวันสะบาโต แผนกเยาวชน และอื่น ๆ ทางคริสตจักรเซเว่นเดย์แอ๊ดเวนตีสแห่งประเทศไทยก็จะแต่งตั้งให้เป็นกลุ่มนมัสการ เมื่อกลุ่มนมัสการมีสมาชิกตั้งแต่ 50 คนขึ้นไปก็จะมีการแต่งตั้งให้เป็นคริสตจักรต่อไป

2. การสนับสนุนนักศึกษามหาวิทยาลัยนานาชาติเอเชีย-แปซิฟิกซึ่งเป็นสถานศึกษาของเซเว่นเดย์แอ๊ดเวนตีส ทางคริสตจักรมีส่วนสนับสนุนหลายด้าน เช่น ช่วยจัดหาทุนการศึกษาจากต่างประเทศมาให้นักศึกษาที่ขาดทุนให้สามารถจบการศึกษาได้ ในขณะเดียวกันทางสำนักงานคริสตจักรกลางก็ได้จัดทุนการศึกษาบางส่วนซึ่งเป็นทุนที่มาจากคริสตจักรให้ เมื่อนักศึกษาจบการศึกษาแล้ว คริสตจักรกลางก็จะจัดสรรงานให้ซึ่งมีหลากหลายอาชีพ ได้แก่ ครู อาจารย์ คิษยาภิบาลโบสถ์ นักบัญชี พยาบาล นักโภชนาศาสตร์ และ ฯลฯ ขององค์การภายใต้คริสตจักรเซเว่นเดย์แอ๊ดเวนตีสแห่งประเทศไทยทั้งในและต่างประเทศ

ในส่วนของมหาวิทยาลัยนานาชาติเอเชีย-แปซิฟิกก็ให้การสนับสนุนนักศึกษาที่ศึกษาในสถาบันแห่งนี้ โดยใช้แนวนโยบายเช่นเดียวกันกับคริสตจักรกลาง (รองอธิการบดีฝ่ายการเงิน มหาวิทยาลัยนานาชาติเอเชีย-แปซิฟิก. 2557: สัมภาษณ์) โดยมีรายละเอียดดังนี้

1. การให้คำปรึกษา จากภาวะในปัจจุบันมหาวิทยาลัยนานาชาติเอเชีย-แปซิฟิกมีนักศึกษาและบุคลากรจาก 37 ประเทศทั่วโลกเข้ามาศึกษาในมหาวิทยาลัยแห่งนี้ มหาวิทยาลัยจึงได้จัดบุคลากรที่มีประสบการณ์ ได้แก่ นักจิตวิทยา นักศาสนศาสตร์ ศาสนาจารย์ ฝ่ายแนะแนว เพื่อให้คำปรึกษาแก่นักศึกษา พนักงาน สมาชิกโบสถ์ และบุคคลภายนอกอื่น โดยการให้คำปรึกษายูบบนพื้นฐานหลักความเชื่อของเซเว่นเดย์แอ๊ดเวนตีส (ฝ่ายกิจการนักศึกษามหาวิทยาลัยนานาชาติเอเชีย-แปซิฟิก. 2557)

2. การแนะนำศีลธรรม มหาวิทยาลัยจัดให้มีผู้ทรงคุณวุฒิทางศาสนา ได้แก่ คิษยาภิบาลโบสถ์ ศาสนาจารย์ และบุคลากรทางด้านศาสนาเพื่อให้ความช่วยเหลือนักศึกษา อาจารย์ พนักงาน ตลอดจนบุคคลทั่วไปที่ประสบปัญหาในเรื่องครอบครัว การดำเนินชีวิต การตัดสินใจที่ผิดพลาด พันธกิจเรือนจำโดยการไปเยี่ยมผู้ต้องขัง โรงเรียนวิถีแห่งชีวิตซึ่งมีการประสานงานเครือข่ายกับคริสตจักรเซเว่นเดย์แอ๊ดเวนตีสโลก คริสตจักรกลาง และคริสตจักรทั่วประเทศ การแนะนำด้านศีลธรรมจะต้องสอดคล้องกับบริบทของสังคม ความเชื่อ ศาสนา และวัฒนธรรม แก่ผู้รับคำแนะนำด้านศีลธรรมของแต่ละประเทศ (ฝ่ายศาสนกิจมหาวิทยาลัยนานาชาติเอเชีย-แปซิฟิก. 2557)

3. ทุนการศึกษา มหาวิทยาลัยจัดสรรทุนการศึกษาที่เป็นของคริสตจักรให้แก่นักศึกษาที่มีผลการเรียนดี มีความประพฤติเรียบร้อย หรือช่วยกิจกรรมของมหาวิทยาลัย โดยไม่จำกัดเพศ อายุ สถานภาพการการสมรส ตลอดจนเชื้อชาติ และสัญชาติ ทุนการศึกษาที่จัดสรรให้มาจากองค์การใน

เครือข่ายเอนเดย์แอดเวนติส และบุคคลทั่วไป (ฝ่ายการเงินมหาวิทยาลัยนานาชาติเอเชีย-แปซิฟิก. 2557: สัมภาษณ์)

นอกจากทุนการศึกษาที่กล่าวข้างต้นแล้ว มหาวิทยาลัยยังมีส่วนลดค่าธรรมเนียมการศึกษา ตลอดระยะเวลาของการศึกษาจนจบหลักสูตรสำหรับนักศึกษาที่บิดามารดามีสมาชิกภาพเป็นเซเวนเดย์แอดเวนติส

4. การทำงานขณะศึกษา เป็นการจัดสรรงานให้นักศึกษาที่ขาดแคลนทุนทรัพย์ระหว่างการเรียนซึ่งสมัครเข้าทำงานโดยสามารถทำงานตามแผนกต่าง ๆ ได้แก่ แผนกสวน แผนกซ่อมบำรุง แผนกคอมพิวเตอร์ แผนกบัญชี แผนกการเงิน แผนกทำความสะอาด งานกิจการนักศึกษา โรงอาหาร ร้านค้าของมหาวิทยาลัย (Mini Mart) ผู้ช่วยหอพัก ผู้ช่วยอาจารย์ เป็นต้น นักศึกษาที่ทำงานด้วยความสม่ำเสมอและได้รับการรับรองจากหัวหน้าแผนกว่ามีความขยัน ซื่อสัตย์ และปฏิบัติงานอย่างมีประสิทธิภาพจะได้รับค่าจ้างมากกว่าค่าจ้างปกติ (ฝ่ายการเงินมหาวิทยาลัยนานาชาติเอเชีย-แปซิฟิก. 2557: สัมภาษณ์)

5. สาธารณูปโภค ผู้ศึกษาที่สมรสหรือมีครอบครัวคริสตจักรจะจัดบ้านพักทั้งภายในและภายนอกสถานศึกษาให้แก่นักศึกษา (Married Student Residence) โดยชำระค่าเช่าในราคาต่ำเพื่อเป็นการสนับสนุนนักศึกษาและลดค่าใช้จ่ายขณะที่กำลังศึกษาไปจนจบหลักสูตร (ฝ่ายกิจการนักศึกษามหาวิทยาลัยนานาชาติเอเชีย-แปซิฟิก. 2557)

สรุปได้ว่า การสนับสนุนจากคริสตจักรหมายถึงการได้รับการส่งเสริม ช่วยเหลือ หรือได้รับการอุปการะจากชุมชนของผู้มีความเชื่อในพระเจ้า หรือประชาคมที่เชื่อและรับพระเยซูเป็นผู้นำภายในส่วนของกลุ่มตัวอย่างที่ผู้วิจัยใช้ในการศึกษาคือนักศึกษาที่นับถือศาสนาคริสต์ นิกายโปรเตสแตนต์ คณะเซเวนธ์เดย์แอดเวนติสที่ศึกษาในระดับปริญญาตรี มหาวิทยาลัยนานาชาติเอเชีย-แปซิฟิก คริสตจักรได้ให้ความช่วยเหลือและสนับสนุน ในด้านการให้คำปรึกษา การแนะนำ ศีลธรรม ทุนการศึกษา การทำงานขณะศึกษา และในด้านสาธารณูปโภคตลอดระยะเวลาของการศึกษาในมหาวิทยาลัยแห่งนี้

การวัดการสนับสนุนจากคริสตจักร

จากการประมวลงานวิจัยที่ผ่านมาเครื่องมือวัดการสนับสนุนจากคริสตจักรเป็นของดิกสัน (Dixon. 2001) ได้ศึกษาเรื่องการเตรียมสมาชิกคริสตจักรในชุมชน: กลยุทธ์ติดตามเพื่อจิตวิญญาณของการสร้างกลุ่มในคริสตจักรเซเวนธ์เดย์แอดเวนติสแบรนต์ดอน เครื่องมือที่ใช้วัดการสนับสนุนจากคริสตจักรเป็นบทเรียนการสร้างจิตวิญญาณ แบบประเมินผลกระทบที่มีต่อจิตวิญญาณ แบบประเมินการสร้างจิตวิญญาณในชุมชน แบบประเมินจิตวิญญาณในกลุ่ม แบบวัดการสนับสนุนทางศาสนานี้ การหาคุณภาพของเครื่องมือไม่ได้รายงานในบทความการวิจัย

งานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการสนับสนุนจากคริสตจักร

สำหรับงานวิจัยที่เกี่ยวข้องนั้นที่ผ่านมาได้มีการศึกษาการสนับสนุนจากคริสตจักร ได้แก่ การวิจัยของดิกสัน (Dixon. 2001) ได้ศึกษาเรื่องการเตรียมสมาชิกคริสตจักรในชุมชน:กลยุทธ์

ติดตามเพื่อจิตวิญญาณของการสร้างกลุ่มในคริสตจักรเซเวนธ์เดย์แอ๊ดเวนตีสแบรนต์ดอน กลุ่มตัวอย่าง เป็นสมาชิกคริสตจักรแบรนต์ดอนจำนวน 34 คน เป็นการวิจัยโดยใช้กลยุทธ์ติดตามเพื่อจิตวิญญาณของการสร้างกลุ่ม ผลการวิจัยพบว่าการสนับสนุนและให้กำลังใจมีการเปลี่ยนไปในเชิงบวกในการปฏิบัติทางศาสนา อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.001 ใน 5 ด้านคือ 1) ด้านความสัมพันธ์กับพระเจ้า 2) ด้านบทบาทของศาสนาจารย์และสมาชิกในการเผยแผ่ศาสนา 3) ด้านชุมชน 4) ด้านของขวัญทางจิตวิญญาณ 5) ด้านแนวคิดและกระบวนการที่ใช้ในการสร้างจิตวิญญาณที่มีประสิทธิภาพสูงและเป็นทรัพยากรที่มีประสิทธิภาพซึ่งจะเป็นประโยชน์ต่อคริสตจักรท้องถิ่น

จากการประมวลเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องที่กล่าวมาสรุปได้ว่า การสนับสนุนจากคริสตจักรมีความเกี่ยวข้องกับการปฏิบัติทางศาสนา การสนับสนุนและให้กำลังใจมีการเปลี่ยนไปในเชิงบวกในการปฏิบัติทางศาสนา ใน 5 ด้าน ได้แก่ ความสัมพันธ์กับพระเจ้า บทบาทของศาสนาจารย์และสมาชิกในการเผยแผ่ศาสนาแก่ชุมชนมีผลทางจิตวิญญาณ ด้านแนวคิดและกระบวนการที่ใช้ในการสร้างจิตวิญญาณที่มีประสิทธิภาพสูงและเป็นทรัพยากรที่มีประสิทธิภาพซึ่งจะเป็นประโยชน์ต่อคริสตจักรท้องถิ่น ดังนั้นผู้วิจัยจึงสนใจที่จะนำตัวแปรการสนับสนุนจากคริสตจักร (Support from the Seventh-day Adventist Church) มาร่วมในการอธิบายพฤติกรรมการปฏิบัติทางศาสนาตามหลักเซเวนธ์เดย์แอ๊ดเวนตีสของนักศึกษาระดับปริญญาตรี มหาวิทยาลัยนานาชาติเอเชีย-แปซิฟิกในการศึกษาครั้งนี้ด้วย

2.4. ปัจจัยด้านจิตลักษณะตามสถานการณ์

2.4.1 เจตคติต่อการปฏิบัติศาสนา

แนวคิดทฤษฎีของเจตคติ

เจตคติ หมายถึงความรู้สึก ทำที่ ความคิดเห็น ความเชื่อ หรือแนวโน้มที่จะแสดงออกซึ่งพฤติกรรมของบุคคลต่อบุคคล สถานการณ์ สิ่งแวดล้อม เป็นปฏิกิริยาโต้ตอบโดยการประมาณค่าว่าชอบหรือไม่ชอบต่อบุคคล สิ่งของ และสถานการณ์ในสภาวะแวดล้อมของบุคคลนั้น ๆ อันจะส่งผลกระทบต่อการตอบสนองของบุคคลในเชิงบวก (Positive) เช่น เห็นด้วย พอใจ หรือสนับสนุนในเชิงลบ (Negative) เช่น ไม่ชอบ ไม่เห็นด้วย ไม่พอใจ ไม่สนับสนุน โดยที่เจตคตินี้สามารถเรียนรู้หรือจัดการได้โดยใช้ประสบการณ์ และเจตคตินั้นสามารถที่จะรู้หรือถูกตีความได้จากสิ่งที่คนพูดออกมาอย่างไม่เป็นทางการหรือจากการสำรวจที่เป็นทางการ หรือจากพฤติกรรมของบุคคลเหล่านั้น และเจตคติของบุคคลที่มีต่อสิ่งใด ๆ นั้น สามารถสร้างขึ้นและเปลี่ยนแปลงได้

องค์ประกอบของเจตคติ

ฟรีแมน โรเซนเบิร์ก และโฮฟแลนด์ (Freeman; Rosenberg; & Hovland. 1960) ได้กล่าวถึงองค์ประกอบของเจตคติว่ามีองค์ประกอบอยู่ 3 ประการ คือ

1. การรู้ (Cognition) ประกอบด้วยความเชื่อของบุคคลที่มีต่อเป้าหมายเจตคติ เช่น เจตคติต่อลัทธิคอมมิวนิสต์ สิ่งสำคัญขององค์ประกอบนี้ก็คือจะประกอบด้วยความเชื่อที่ได้ประเมินค่าแล้วว่าน่าเชื่อถือหรือไม่ น่าเชื่อถือ ดีหรือไม่ดี และยังรวมไปถึงความเชื่อในใจว่าควรจะมีปฏิกิริยา

ตอบได้อย่างไรต่อเป้าหมายเจตคตินั้นจึงจะเหมาะสมที่สุด ดังนั้นการรู้แนวโน้มพฤติกรรมจึงมีความเกี่ยวข้องและความสัมพันธ์อย่างใกล้ชิด

2. ความรู้สึก (Feeling) หมายถึง อารมณ์ที่มีต่อเป้าหมายเจตคตินั้น เป้าหมายจะถูกมองด้วยอารมณ์ชอบหรือไม่ชอบ ถูกใจหรือไม่ถูกใจ ส่วนประกอบด้านอารมณ์ ความรู้สึกนี้เองที่ทำให้บุคคลเกิดความรู้สึกดีดั่งยึดมั่นซึ่งกระตุ้นให้มีปฏิกิริยาตอบโต้ได้ หากมีสิ่งขัดกับความรูสึกมากกระทบ

3. แนวโน้มพฤติกรรม (Action Tendency) หมายถึง ความพร้อมที่จะมีพฤติกรรมที่สอดคล้องกับเจตคติ ถ้าบุคคลมีเจตคติที่ดีต่อเป้าหมายเขาจะมีความพร้อมที่จะมีพฤติกรรมช่วยเหลือหรือสนับสนุนเป้าหมายนั้น ถ้าบุคคลมีเจตคติในทางลบต่อเป้าหมายเขาก็จะมีความพร้อมที่จะมีพฤติกรรมทำลายหรือทำร้ายเป้าหมายนั้นเช่นกัน (ชม ภูมิภาค. 2552)

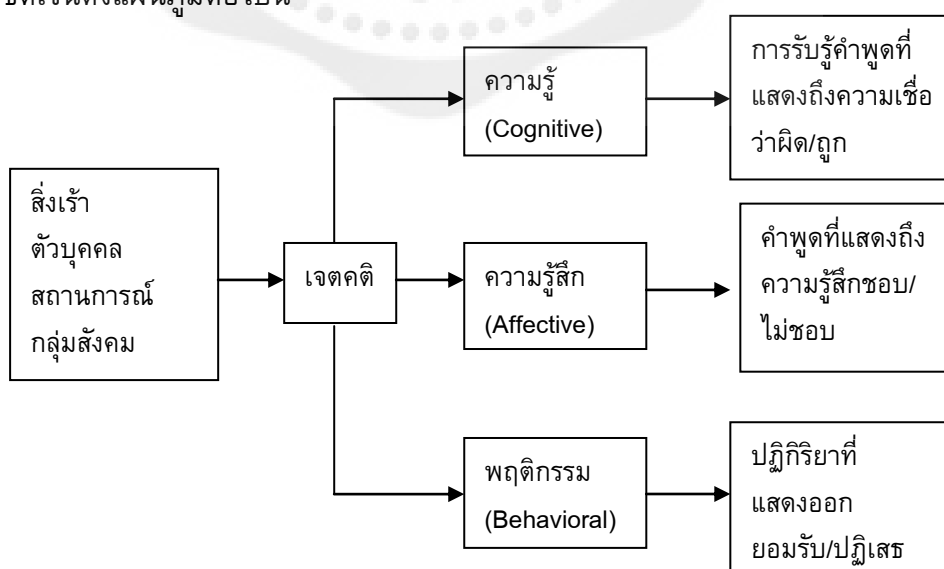
ประภาเพ็ญ สุวรรณ (2526: 3-4) ได้อธิบายไว้ว่า เจตคติประกอบด้วย

1. องค์ประกอบด้านพุทธิปัญญา (Cognitive Component) ได้แก่ ความคิดซึ่งเป็นองค์ประกอบที่มนุษย์ใช้ในการคิด ความคิดนี้อาจอยู่ในรูปใดรูปหนึ่งแตกต่างกัน ขึ้นอยู่กับประสบการณ์ของแต่ละบุคคลที่เคยได้รับเกี่ยวกับเรื่องนั้น ๆ

2. องค์ประกอบด้านท่าทีความรู้สึก (Affective Component) เป็นส่วนประกอบทางด้านอารมณ์ ความรู้สึกซึ่งจะเป็นตัวเร้าความคิดอีกต่อหนึ่ง ถ้าบุคคลมีภาวะความรู้สึกที่ดีหรือไม่ดีขณะที่คิดถึงสิ่งใดสิ่งหนึ่ง แสดงว่าบุคคลนั้นมีความรู้สึกในด้านบวก (Positive) หรือมีความรู้สึกทางด้านลบ (Negative) ต่อสิ่งนั้น

3. องค์ประกอบด้านการปฏิบัติ (Behavioral Component) เป็นองค์ประกอบที่แนวโน้มในทางปฏิบัติหรือถ้ามีสิ่งเร้าที่เหมาะสมจะเกิดการปฏิบัติหรือมีปฏิกิริยาอย่างใดอย่างหนึ่ง

องค์ประกอบทั้ง 3 องค์ประกอบนี้มีความสัมพันธ์ซึ่งกันและกัน บางครั้งไม่สามารถแยกออกจากกันอย่างเด็ดขาด เช่น ถ้าบุคคลนั้นมีประสบการณ์เคยประสบอุบัติเหตุรถคว่ำมาก่อน เขาอาจมีความคิดในทางด้านบวก และมีแนวโน้มที่จะใช้รถยนต์อีกได้ ทั้ง 3 องค์ประกอบนี้สามารถแสดงให้เห็นอย่างชัดเจนดังแผนภูมิต่อไปนี้

ภาพประกอบ 3 แผนภูมิองค์ประกอบเจตคติ ที่มา : (Freeman; Rosenberg; & Hovland. 1960)

เจตคติสามารถเปลี่ยนแปลงได้ ทั้งนี้ขึ้นอยู่กับอิทธิพลของสภาพแวดล้อมและการเรียนรู้ ซึ่งอัลพอร์ต (Allport, 1935: 418) ได้กล่าวว่า การเรียนมีส่วนช่วยได้มากในการสร้างเจตคติของเด็ก เพราะเจตคติของเด็กได้มาจากประสบการณ์ต่าง ๆ ดังนั้นจะเห็นได้ว่าการเกิดเจตคติเป็นเรื่องของการเรียนรู้ ไม่ใช่เป็นสิ่งที่ติดตัวมาแต่เกิดซึ่งปัจจัยที่ก่อให้เกิดเจตคติคือ กระบวนการเรียนรู้ การอบรมสั่งสอน และการลอกเลียนแบบ เป็นต้น ส่วนแม็กไกร์ (McGuire, 1968: 1140) ได้สรุปว่า การเปลี่ยนแปลงเจตคติสามารถเปลี่ยนแปลงได้โดยใช้กระบวนการทางจิตใจ 5 ขั้นตอน ได้แก่ การตั้งใจรับทราบ (Attention) การเข้าใจ (Comprehension) การยอมรับหรือการเปลี่ยนแปลงตาม (Acceptance) การเก็บความจำ (Retention) และการกระทำ (Action)

นอกจากนี้จันทรวีภา ดิลกสัมพันธ์ (2543: 113) ได้สรุปลักษณะของเจตคติไว้ดังนี้คือ เจตคติเป็นการเตรียมความพร้อมในการตอบสนองต่อสิ่งเร้าในทางที่ชอบหรือไม่ชอบต่อสิ่งนั้น ๆ เป็นการเตรียมภายในของจิตใจมากกว่าภายนอกที่สังเกตเห็นได้ ภาวะความพร้อมในการตอบสนองที่จะยอมรับหรือไม่ยอมรับ ชอบหรือไม่ชอบต่อสิ่งนั้น ๆ ซึ่งเกี่ยวข้องกับสัมพันธกับอารมณ์นั้น เจตคติไม่ใช่พฤติกรรม แต่เป็นภาวะของจิตใจที่มีอิทธิพลต่อความรู้สึกนึกคิด และเป็นตัวกำหนดแนวทางในการแสดงออกของพฤติกรรม เจตคติไม่สามารถวัดได้โดยตรง แต่สามารถสร้างเครื่องมือวัดพฤติกรรมที่แสดงออกมาได้ เจตคติเกิดจากการเรียนรู้และประสบการณ์ บุคคลจะมีเจตคติในเรื่องเดียวกันแตกต่างกันได้ด้วยสาเหตุหลายประการ เช่น สภาพแวดล้อมทางเศรษฐกิจ สังคม ระดับอายุ เชื้อชาติปัญหา เป็นต้น และเจตคติมีความคงที่และแน่นอนพอสมควร แต่อาจเปลี่ยนแปลงได้

เจตคติของบุคคลจะได้รับการปลูกฝังถ่ายทอดมาตั้งแต่เยาว์วัยด้วยกระบวนการถ่ายทอดทางสังคม (Socialization) ซึ่งแต่ละสังคมก็มีความแตกต่างกันออกไป นอกจากนั้นเจตคติอาจจะเกิดจากประสบการณ์ส่วนตัวของบุคคลต่อเรื่องนั้น ๆ ไม่ว่าจะเป็นประสบการณ์ตรงหรือทางอ้อม

เจตคติไม่ได้มีมาโดยกำเนิด แต่เป็นสิ่งที่เกิดจากการเรียนรู้ ประสบการณ์ที่ได้รับและการเลียนแบบจากบุคคลอื่น ๆ ซึ่งอาจจะแสดงออกในรูปของพฤติกรรม 2 ลักษณะใหญ่ ๆ คือเจตคติด้านบวกซึ่งพฤติกรรมที่แสดงออกจะมีลักษณะพึงพอใจ เห็นด้วย ชอบ อยากทำ อยากเข้าใกล้สิ่งนั้น และเจตคติด้านลบเป็นพฤติกรรมที่แสดงออกในลักษณะไม่พึงพอใจ ไม่เห็นด้วย ไม่ชอบ ต้องการหลีกเลี่ยงสิ่งนั้น

จะเห็นได้ว่าพฤติกรรมของบุคคลมีความสัมพันธ์กับเจตคติของเขา และเจตคดียังมีความสำคัญในฐานะที่เป็นตัวการสำคัญในการกำหนดพฤติกรรมของบุคคลในสังคมอีกด้วย หากเราเปลี่ยนเจตคติของบุคคลได้ก็จะสามารถเปลี่ยนพฤติกรรมของเขาได้ เพราะเชื่อว่าในองค์ประกอบทั้งสามของเจตคติ ถ้าส่วนใดเปลี่ยนไปก็จะทำให้ส่วนประกอบด้านอื่น ๆ เปลี่ยนแปลงไปด้วย อย่างไรก็ตามการเปลี่ยนเจตคติของบุคคลต้องอาศัยเวลาและกระบวนการหลายขั้นตอน เช่น วิธีการให้ข้อมูลทั้งหมดทั้งในแง่บวกและแง่ลบ ปัจจัยพื้นฐานต่าง ๆ เช่น เพศ วัย การศึกษา อาชีพ ศาสนา และความเฉลียวฉลาด รวมทั้งความน่าเชื่อถือซึ่งเป็นเรื่องที่มีความสำคัญมากต่อบุคคล

ลักษณะของเจตคติ

กมลรัตน์ หล้าสูงษ์ (2527: 181-182) กล่าวว่าลักษณะของเจตคติเป็น 2 มิติคล้าย ๆ กับวัตถุซึ่งมีมิติความกว้างและมิติความยาว ดังนี้

1. มิติที่เป็นทิศทาง (Direction) จากความหมายของเจตคติทางบวกในหัวข้อเจตคติทางบวกคือการแสดงการเข้าหา ได้แก่ ความรู้สึกหรือที่ทำในทางที่ดี ชอบ ฟังพอใจ ฯลฯ และจากความหมายของเจตคติทางลบในหัวข้อเจตคติทางลบ คือการแสดงการหลีกเลี่ยง ได้แก่ ความรู้สึกหรือที่ทำในทางที่ไม่ดี ไม่ชอบ ไม่ฟังพอใจ ฯลฯ อนึ่ง จากหัวข้อเจตคติทางบวก เจตคติทางลบ และมิติที่เป็นทิศทาง จะเห็นได้ว่าเจตคติแบ่งเป็น 2 ประเภทคือเจตคติทางบวกและทางลบ แต่มีคนนิยมใช้กันผิด ๆ เป็นเจตคติที่ดีและเจตคติที่ไม่ดี ซึ่งถ้าพิจารณาการเปรียบเทียบเจตคตินิยมในหัวข้อเจตคติทางลบแล้ว จะเห็นว่าเจตคติไม่มีการตัดสินว่าดีหรือไม่ดี จึงไม่ควรใช้ว่าเจตคติที่ดีหรือไม่ดี เพราะอาจเข้าใจผิดว่าคนที่มีเจตคติที่ไม่ดีเป็นคนไม่ถูกต้อง เพราะเพียงแต่แสดงว่าเขาไม่ชอบหรือไม่ฟังพอใจต่อสิ่งนั้น ๆ เท่านั้นเอง

2. มิติที่เป็นความเข้มข้น (Magnitude) เจตคติมีความเข้มข้น 2 ขนาดคือเข้มข้นมากและเข้มข้นน้อย เจตคติที่เข้มข้นมากเป็นความรู้สึกที่รุนแรงต่อสิ่งใดสิ่งหนึ่งหรือบุคคลใดบุคคลหนึ่งไม่ว่าจะเป็นทางบวกหรือทางลบ เช่น ชอบมากหรือไม่ชอบมาก เจตคติเช่นนี้จะเป็อุปสรรคอย่างมากในการเปลี่ยนแปลงเจตคติ เพราะเป็นความรู้สึกที่รุนแรงยากแก่การหาเหตุผลมาลบล้างความรู้สึกนั้นได้ง่าย เป็นลักษณะของคนหัวแข็งชักจูงยาก สำหรับเจตคติที่เข้มข้นน้อยจะเป็นความรู้สึกที่ไม่รุนแรงต่อสิ่งใดสิ่งหนึ่งหรือบุคคลใดบุคคลหนึ่งไม่ว่าจะเป็นทางบวกหรือทางลบเป็นความรู้สึกที่ผิวเผิน เช่น ชอบบ้างหรือไม่ชอบบ้าง เจตคติเช่นนี้จะไม่เป็นอุปสรรคในการเปลี่ยนแปลงเจตคติเพราะความรู้สึกที่ผิวเผินนี้มีเหตุผลดี น่าเชื่อถือ ย่อมสามารถโน้มน้าวความรู้สึกนั้นให้เปลี่ยนแปลงไปได้ซึ่งเป็นลักษณะของคนหัวอ่อนที่สามารถถูกชักจูงได้ง่าย ถ้ามีสิ่งอื่นที่เขาเชื่อถือและพอใจ เช่น นักเรียนไม่ค่อยชอบครูคนหนึ่งบ้างไม่มากนัก แต่ถ้าครูให้รางวัลเมื่อเขาทำการบ้านเสร็จ เป็นรางวัลที่เขาอยากได้และพอใจ ในที่สุดนักเรียนคนนั้นก็หันมาชอบครูคนนั้นได้ เป็นต้น ดังนั้นในการที่จะเปลี่ยนแปลงเจตคติของบุคคลใดก็ตาม จะต้องพิจารณาถึงมิติที่เป็นความเข้มข้นนี้เป็นเกณฑ์เพื่อผลสัมฤทธิ์ในการเปลี่ยนแปลงเจตคติดังกล่าว มิฉะนั้นจะประสบความล้มเหลวได้ในที่สุด

องค์ประกอบที่มีอิทธิพลต่อการเรียนรู้เจตคติ

กมลรัตน์ หล้าสูงษ์ (2523: 240-241) กล่าวว่า องค์ประกอบต่าง ๆ ที่มีอิทธิพลต่อการเรียนรู้เจตคติมีดังนี้

1. การอบรมเลี้ยงดู คำสั่งสอนของบิดามารดา ญาติพี่น้อง ตลอดจนผู้ปกครองของเด็กมีส่วนทำให้เด็กมีเจตคติทั้งทางดีและไม่ดีต่อสิ่งต่าง ๆ ได้มาก เพราะสังคมแรกที่เด็กประสบคือสมาชิกของครอบครัวและสภาพในครอบครัว เช่น ครอบครัวของเด็กหญิงแดงชอบรับประทานปู เด็กหญิงแดงก็มีแนวโน้มชอบรับประทานปูไปด้วย

2. วัฒนธรรมภายในสังคมนั้น ๆ วัฒนธรรมเป็นสิ่งที่สั่งสอนสืบทอดกันมาจากชนรุ่นหนึ่งไปยังชนอีกรุ่นหนึ่งเรื่อย ๆ ไป สิ่งใดที่ได้รับจากวัฒนธรรมในทางที่ดี บุคคลในสังคมนั้นก็จะมีแนวโน้มที่จะมีเจตคติที่ดีต่อสิ่งนั้น ตรงกันข้ามถ้าสิ่งใดมีวัฒนธรรมกำหนดว่าเป็นสิ่งไม่ดีบุคคลในสังคมนั้นย่อมมีแนวโน้มที่จะมีเจตคติทางลบไปด้วย เช่น ในสังคมหนึ่งกล่าวว่าคนที่มีการศึกษาสูงดีกว่าคนที่ไร้การศึกษา ดังนั้นบุคคลในสังคมนั้นมีแนวโน้มที่ชอบการศึกษาหรือชอบปัญญาชนมากกว่าผู้ด้อยการศึกษา หรือคนที่นับถือศาสนาต่างกันย่อมมีแนวโน้มที่จะมีเจตคติต่างกันได้

3. สถาบันการศึกษา การได้รับคำอบรมสั่งสอนจากสถาบันต่าง ๆ ทางด้านการศึกษา ได้แก่ โรงเรียนระดับต่าง ๆ ซึ่งประกอบด้วยระดับก่อนวัยเรียน อนุบาล ประถมศึกษา มัธยมศึกษา เตรียมอุดมศึกษาจนถึงอุดมศึกษา สามารถทำให้เด็กมีเจตคติแตกต่างกันได้ หรือการที่ครูสอนเด็กว่าการสูบบุหรี่เป็นสิ่งไม่ดีเด็กย่อมมีแนวโน้มที่จะไม่ชอบบุหรี่ได้

4. การพักผ่อนหย่อนใจ สถานเริงรมย์ต่าง ๆ ได้แก่ โรงภาพยนตร์ โรงละคร ฯลฯ รวมถึงรายการต่าง ๆ ทางวิทยุ โทรทัศน์ สิ่งเหล่านี้มีอิทธิพลต่อการสร้างเจตคติของเด็กมากจึงจำเป็นอย่างยิ่งที่จะควบคุมรายการต่าง ๆ ตลอดจนภาพยนตร์ที่ฉายในโรงภาพยนตร์ให้มีประโยชน์ มีเนื้อหาสาระที่สำคัญ และเป็นการสร้างสรรค์เพื่อทำให้เกิดเจตคติที่ดีต่อสิ่งต่าง ๆ อย่างถูกต้อง

แนวคิดทฤษฎีเจตคติต่อการปฏิบัติศาสนา

1. ความหมายของศาสนา

ความหมายของศาสนาตามรูปศัพท์ คำว่า “ศาสนา” มาจากคำในภาษาสันสกฤตคือ “ศาสน” ในภาษาบาลี คือ “สาสน” แปลว่า คำสั่งสอนหรือการปกครอง โดยแยกอธิบายตามความหมายของคำได้ว่า 1) คำสั่งสอน แยกเป็นคำสั่งหมายถึงข้อห้ามทำความชั่ว เรียกว่า ศีลหรือวินัย คำสอนหมายถึงคำแนะนำให้ทำความดีที่เรียกว่าธรรม เมื่อรวมคำสั่งและคำสอนจึงหมายถึงศีลธรรมหรือศีลกับธรรม นั่นคือมีทั้งข้อห้ามทำความชั่ว และแนะนำให้ทำความดี คำสั่งสอนต้องประกอบหลักความเชื่อในอำนาจของสิ่งที่มีอำนาจมองเห็นได้ด้วยตา มีหลักศีลธรรม มีจุดหมายสูงสุดในชีวิต มีพิธีกรรม และมีความเข้มงวดกวดขันในเรื่องความจงรักภักดี 2) การปกครองหมายถึงการปกครองควบคุมจิตใจตนเองอยู่เสมอและรับผิดชอบการกระทำทุกอย่างของตน การสามารถปกครองจิตใจของตนได้จะทำให้บุคคลไม่ทำความชั่ว

ส่วนในภาษาอังกฤษ คำว่าศาสนาตรงกับคำว่า Religion ซึ่งมาจากภาษาละตินว่า Religio มีคำแปลว่า สัมพันธหรือผูกพัน หมายถึงความสัมพันธหรือความผูกพันระหว่างมนุษย์กับพระเจ้า (เดียน คำดี. 2541: 4) แต่เสฐียร พันธรั้งชี้กล่าวว่า คำว่า Religion ในภาษาอังกฤษมาจากภาษาละตินว่า Religare หรือ Relegere ตรงกับคำว่า Together คือ การรวมเข้าด้วยกันระหว่างสิ่งหนึ่งกับสิ่งหนึ่ง มีความหมายว่าผูกพันหรือสัมพันธระหว่างสิ่งสองสิ่งให้เป็นสิ่งเดียวกัน หมายความว่า ความสัมพันธ์ระหว่างมนุษย์กับอำนาจเหนือมนุษย์ ความหมายโดยตรงในที่นี้คือการสัมพันธ์ทางจิตวิญญาณระหว่างมนุษย์กับพระเจ้า (เสฐียร พันธรั้ง. 2542: 8) เป็นการรวมตนเองให้เป็นหนึ่งเดียวกับพระเจ้า

สรุปได้ว่า ความหมายตามรูปศัพท์ภาษาบาลีสันสกฤต คำว่าศาสนา หมายถึง คำสั่งสอนที่ประกอบด้วยหลักศีลธรรมทั้งที่เป็นข้อห้ามและข้อควรปฏิบัติ ส่วนในภาษาอังกฤษคำว่าศาสนา หมายถึง ความสัมพันธ์ระหว่างมนุษย์กับพระเจ้าโดยมีการยอมมอบกายถวายชีวิตของตนให้พระเจ้าด้วยความจงรักภักดี ต้องมีหลักความเชื่อเรื่องพระเจ้าหรืออำนาจที่อยู่เหนือการรับรู้ด้วยประสาทสัมผัสในฐานะเป็นแหล่งกำเนิดของสรรพสิ่งในโลก

ความหมายของศาสนาตามทัศนะของชาวตะวันออกและชาวตะวันตกจะมีความหมายแตกต่างกัน โดยชาวตะวันออกจะมีทัศนะของศาสนาดังต่อไปนี้

พจนานุกรมฉบับราชบัณฑิตยสถาน (2542: 8) อธิบายความหมายไว้ว่าศาสนาคือลัทธิความเชื่อถือของมนุษย์อันมีหลักคือแสดงกำเนิดและความสิ้นสุดของโลก เป็นต้น อันเป็นไปในฝ่ายปรมัตถ์ประการหนึ่ง แสดงหลักธรรมเกี่ยวกับบุญบาปอันเป็นไปในฝ่ายศีลธรรมประการหนึ่ง พร้อมทั้งลัทธิพิธีที่จะกระทำตามความเห็นหรือตามคำสั่งสอน ในความเชื่อถือนั้น ๆ

หลวงวิจิตรวาทการ (2546: 17-19) กล่าวว่า ศาสนาเป็นเรื่องที่ถือว่ามีความศักดิ์สิทธิ์ มีคำสอนทางจรรยา มีศาสดา มีคณะบุคคลที่รักษาความศักดิ์สิทธิ์และคำสอนไว้ เช่น พระหรือนักบวช และมีการกวดขันเรื่องความจงรักภักดี

แสง จันทร์งาม (2545: 10) กล่าวว่า ศาสนาตามความหมายที่ใช้กันอยู่ตามทัศนะของชาวตะวันออกโดยเฉพาะอย่างยิ่งชาวอินเดีย ไม่ว่าจะแฝงตัวอยู่ในคำว่าธรรมะหรือศาสนา หมายถึง หลักการอันถูกต้องและสอดคล้องกับกฎจักรวาลที่พระศาสดาค้นพบและสั่งสอนไว้ให้คนปฏิบัติตาม เพื่อจะได้ดำรงชีวิตอยู่อย่างมีความสุขในโลกนี้ และเมื่อตายไปแล้วจะได้บรรลุฝั่งโลกุตตรอันเป็นนิรันดร์

ส่วนตามทัศนะของพระพุทธศาสนา คำว่าศาสนาไม่มีความหมายตรงกับคำว่า Religion เพราะศาสนาในคำว่าพุทธศาสนามีความหมายว่า คำสั่งสอนของท่านผู้รู้ ไม่มีหลักความเชื่อว่าพระเจ้าเป็นผู้สร้างโลก แต่มีหลักความเชื่อว่าการกรรมเป็นผู้สร้างโลกและสรรพสิ่ง ไม่มีหลักคำสอนให้เชื่อโดยไม่ผ่านการพิสูจน์ ไม่บังคับให้เชื่อ ไม่มีหลักการยอมมอบตนให้พระเจ้า (เสฐียร พันธงสี. 2542: 8)

ส่วนความหมายตามทัศนะของชาวตะวันตกนักวิชาการชาวตะวันตกจะมีทัศนะเกี่ยวกับศาสนาต่างจากนักวิชาการชาวตะวันออก โดยมีทัศนะว่าศาสนาคือการมอบศรัทธาบูชาพระเจ้าผู้มีอำนาจอยู่เหนือตนด้วยความยำเกรง ศาสนาจะต้องมีลักษณะของความเชื่อ 4 ประการคือ

- 1) พระเจ้าเป็นผู้สร้างโลกและสรรพสิ่ง
- 2) คำสอนทั้งหมดมาจากโอองการของพระเจ้า
- 3) หลักความเชื่อบางอย่างที่อยู่เหนือการพิสูจน์นั้น ศาสนิกจะต้องเชื่อโดยปราศจากข้อสงสัย เพราะเป็นหลักคำสอนที่บริสุทธิ์ของพระเจ้า
- 4) ต้องยอมมอบตนและการกระทำของตน และสิ่งอื่น ๆ ที่เกี่ยวข้องกับตนเองให้พระเจ้าด้วยความจงรักภักดีโดยปราศจากข้อโต้แย้ง (เสฐียร พันธงสี. 2542: 9)

นักบุญออกัสติน นักปราชญ์ของศาสนจักรโรมันคาทอลิก (พุทธทาสภิกขุ. 2526: 18) ได้ให้ความหมายของศาสนาไว้ว่า ศาสนาหมายถึงการประพฤติ การกระทำตามคำสั่งสวรรค์ เพื่อให้เกิดความสัมพันธ์ระหว่างมนุษย์กับสภาพอันสูงสุดซึ่งเรียกว่า “พระเจ้าเป็นเจ้า” ซึ่งในความหมายนี้ได้แก่ ศาสนาคริสต์และอิสลามซึ่งเชื่อว่าพระเจ้าเป็นผู้สร้างโลกและสรรพสิ่งทั้งปวง ผู้ที่เชื่อถือศาสนาจะต้องเชื่อคำสอนโดยไม่คำนึงถึงข้อพิสูจน์ทางสติปัญญาและประสาทสัมผัสเท่านั้น แต่ต้องอาศัยศรัทธาและความจงรักภักดีต่อพระเจ้า

ตามความหมายนี้ คำว่าศาสนาในพุทธศาสนาจึงไม่ตรงกับความหมายของคำว่าศาสนาของนักบุญออกัสตินดังที่เสฐียร พันธงศรี (2519: 11) ได้กล่าวถึงองค์ประกอบของพุทธศาสนาไว้ว่า

1. ไม่มีหลักความเชื่อที่พระเจ้าเป็นผู้สร้างโลกแต่มีหลักเชื่อว่ากรรมเป็นผู้สร้างสรรพสิ่ง
2. ไม่มีหลักเชื่อว่าคำสอนต่าง ๆ มาจากพระเจ้าแต่มีหลักเชื่อว่าคำสอนต่าง ๆ ผู้รู้ (พุทธ) เป็นผู้สอน
3. ไม่มีหลักเชื่อไปตามคำสอน โดยไม่คำนึงถึงข้อพิสูจน์แต่มีหลักให้พิสูจน์คำสอนนั้น (กาลามสูตร)

4. ไม่มีหลักการยอมมอบตนให้แก่พระเจ้า แต่มีหลักการมอบตนให้แก่ตนเอง

ดังนั้น ตามทัศนะของชาวตะวันตก ศาสนาหมายถึงความสัมพันธ์ระหว่างมนุษย์กับพระเจ้าเสมอ การปฏิบัติของศาสนิกชนก็เป็นการเอาอกเอาใจรับใช้พระเจ้าโดยวิธีการต่าง ๆ เป็นระบบความเชื่อและการปฏิบัติต่อพระเจ้าอย่างจงรักภักดีหรือความสัมพันธ์อันแนบแน่นระหว่างมนุษย์กับอำนาจศักดิ์สิทธิ์เหนือธรรมชาตินั่นคือพระเจ้า

สรุปได้ว่า เมื่อกล่าวโดยภาพรวมตามทัศนะของชาวตะวันออกและชาวตะวันตก ศาสนาหมายถึงคำสอนที่ศาสนานำมาเผยแพร่สั่งสอน แจกแจง แสดงให้มนุษย์ละเว้นจาก ความชั่ว กระทำแต่ความดี เพื่อประสบสันติสุขในชีวิตทั้งในระดับธรรมดาสามัญและความสุขสงบนิรันดร์ซึ่งมนุษย์ยึดถือปฏิบัติตามคำสอนนั้นด้วยความเคารพเลื่อมใสและศรัทธา คำสอนของศาสนาจะมีลักษณะเป็นสัจธรรมที่มีอยู่ในธรรมชาติแล้วศาสดาเป็นผู้ค้นพบหรือจะเป็นโองการที่ศาสดารับมาจากพระเจาก็ได้

2. องค์ประกอบของศาสนา

หลวงวิจิตรวาทการ (2546: 17-19) กล่าวว่าศาสนามีลักษณะหลายประการประกอบกันคือ

- 2.1 ศาสนาต้องเป็นเรื่องที่เชื่อถือโดยความศักดิ์สิทธิ์ และไม่ใช่อ้างอิงเปล่า ๆ ต้องเคารพบูชาด้วย

- 2.2 ศาสนาต้องมีคำสอนทางธรรมจรรยาและกฎเกณฑ์เกี่ยวกับความประพฤติปฏิบัติเพื่อบรรลุผลอันดีงาม

- 2.3 ศาสนาต้องปรากฏตัวผู้สอน ผู้ตั้ง ผู้ประกาศที่รู้จักกันแน่นอน และยอมรับว่าเป็นความจริงทางประวัติศาสตร์

2.4 ศาสนาต้องมีคณะบุคคลทำหน้าที่โดยเฉพาะสำหรับรักษาความศักดิ์สิทธิ์และคำสอนนั้นสืบต่อมา บุคคลคณะนี้เรียกกันว่าพระ ถือเป็นวาระและเป็นเพศพิเศษต่างจากสามัญชน เรียกว่าสมณเพศ

2.5 ศาสนาต้องมีการกวดขันเรื่องความภักดีซึ่งเรียกว่า Fidelity หมายความว่า ถ้านับถือศาสนาหนึ่งแล้วจะไปนับถือศาสนาอื่นอีกไม่ได้ แม้แต่จะเคารพบูชาสถานของศาสนาหรือลัทธิอื่นก็ถือเป็นบาป

เสฐียร พันธรัล (2542: 12) ราชบัณฑิตทางพุทธปรัชญา นักวิชาการศาสนาและนักหนังสือพิมพ์กล่าวว่า ศาสนาต้องประกอบด้วยลักษณะต่อไปนี้

1. มีศาสดาผู้ตั้ง
2. มีคำสอนเกี่ยวกับศีลธรรมจรรยา
3. มีหลักความเชื่ออันเป็นที่หมาย
4. มีพิธีกรรม
5. มีสถาบันทางศาสนา

แสง จันทร์งาม (2545: 103) กล่าวว่า ศาสนาในฐานะเป็นสถาบันต้องมององค์ประกอบที่สำคัญ 8 ประการ คือ

1. ศาสดาผู้ให้กำเนิด
2. ประมวลคำสอน
3. คัมภีร์
4. นักบวช
5. ศาสนิกชน
6. ศาสนสถาน
7. ศาสนวัตถุ
8. สัญลักษณ์ทางศาสนา

เดือน คำดี (2541: 29) กล่าวไว้ในลักษณะเดียวกันว่า ศาสนามีองค์ประกอบมากมายหลายอย่าง แต่ที่ถือว่าสำคัญที่สุดมี 5 ประการ คือ

1. ศาสดา คือผู้ตั้งศาสนาหรือผู้สอนดั้งเดิม
2. คัมภีร์ศาสนา คือที่รองรับหลักธรรมคำสอนในศาสนานั้น ๆ
3. นักบวชหรือผู้สืบต่อศาสนา
4. ศาสนสถาน คือสถานที่สำคัญของศาสนาหรือปูชนียสถาน
5. สัญลักษณ์ คือเครื่องแสดงออกของศาสนาด้านพิธีกรรมและปูชนียวัตถุ

ตามทัศนะของนักวิชาการที่กล่าวมาข้างต้น สรุปได้ว่าสิ่งที่เรียกว่าศาสนาอย่างสมบูรณ์ต้องมีองค์ประกอบดังต่อไปนี้

1. ศาสดา คือผู้ก่อตั้งศาสนาซึ่งต้องมีชีวิตอยู่จริงในประวัติศาสตร์
2. ศาสนธรรม คือคำสอนซึ่งเป็นหลักของศาสนา มีคัมภีร์เป็นที่รวบรวมคำสอน

3. ศาสนทายาท คือบุคคลผู้สืบทอดคำสอนของศาสนาซึ่งเป็นผู้ปฏิบัติตามหลักคำสอนของศาสนาโดยตรง

4. ศาสนพิธี คือพิธีกรรมที่เกี่ยวข้องเนื่องมาจากคำสอนของศาสนา

5. ศาสนสถาน คือสถานที่ประกอบศาสนกิจและศาสนพิธีต่าง ๆ

6. ศาสนิกชน คือบุคคลผู้นับถือเลื่อมใสศรัทธาในศาสนานั้น ๆ

องค์ประกอบทั้งหมดนี้ บางศาสนาอาจขาดข้อใดข้อหนึ่งไปแต่ก็ยังถือว่าเป็นศาสนา เช่น ศาสนาพราหมณ์-ฮินดู ขาดองค์ประกอบข้อที่หนึ่งคือ ศาสดาไม่ได้มีชีวิตอยู่จริงในประวัติศาสตร์ ศาสนาอิสลามขาดองค์ประกอบข้อ 5 คือศาสนบุคคล เพราะผู้นับถือศาสนาอิสลามไม่มีการถือเพศเป็นบรรพชิต คงมีแต่เพศฆราวาสเท่านั้น

3. ความสำคัญและประโยชน์ของศาสนา

ศาสนาไม่สามารถแยกออกจากสังคมได้ เพราะการแสดงออกซึ่งพฤติกรรมทางศาสนาของมนุษย์เป็นพฤติกรรมทางสังคมชนิดหนึ่ง ศาสนานั้นเป็นสิ่งที่สำคัญมากต่อสังคมมนุษย์ เพราะมีอำนาจและอิทธิพลที่ยิ่งใหญ่และคงเส้นคงวาต่อวิถีชีวิตของมนุษย์ แต่ไม่ว่าศาสนาใด ๆ ก็ตามล้วนแต่มีลักษณะร่วมสำคัญ คือการสอนคนให้เป็นคนดี มีศีลธรรมอยู่ในสังคมได้อย่างสันติสุข อีกทั้งยังเป็นที่ยึดเหนี่ยวทางจิตใจและมีหลักในการดำเนินชีวิตที่ถูกต้อง ดังนั้น ความสำคัญของศาสนาจึงมีมากมายนับการ พอสรรูปได้ดังต่อไปนี้

3.1 ศาสนาทำให้เกิดความสามัคคี เพราะศาสนาเป็นสายเชื่อมโยงให้มนุษย์ที่มีจำนวนมากมายในสังคมสามารถรวมกลุ่มกันได้ในทุกระดับหน่วยของสังคม ตั้งแต่ระดับบุคคล ครอบครัว ระดับชาติตระกูล เผ่าพันธุ์ เชื้อชาติ กลุ่มบุคคล ตลอดถึงระดับประเทศ และระดับโลก เพราะศาสนาจะช่วยสร้างมนุษยสัมพันธ์อันดีต่อกัน ช่วยขจัดช่องว่างทางสังคม สร้างความไว้วางใจซึ่งกันและกันให้เกิดขึ้น เป็นรากฐานแห่งความสามัคคี การร่วมแรงร่วมใจกันพัฒนาชุมชน และสร้างความสงบสุขความมั่นคงให้แก่ชุมชน

3.2 ศาสนาเป็นตัวกำหนดรูปแบบของวัฒนธรรมของแต่ละสังคม มีส่วนกำหนดรูปแบบของวัฒนธรรม เช่น ภาษา วรรณคดี ขนบธรรมเนียมประเพณี สถาปัตยกรรม ศิลปกรรม ประติมากรรม

3.3 ศาสนาเป็นเครื่องสั่งสอนให้มนุษย์ประพฤติปฏิบัติในทางที่ถูกต้องดีงาม เป็นประโยชน์ต่อตนเอง สังคม และประเทศชาติเป็นเครื่องบำบัดทุกข์และบำรุงสุขให้แก่มนุษย์ทั้งทางด้านร่างกายและจิตใจเปรียบเสมือนดวงประทีปโคมไฟที่ให้ความสว่างแก่การดำเนินชีวิตของมนุษย์

3.4 ศาสนาเป็นพลังใจให้มนุษย์สามารถเผชิญชีวิตด้วยความกล้าหาญ ไม่หวั่นไหวต่อโลกธรรม ทำให้มีความสุขและผาสุกในชีวิต ศาสนาจะช่วยยกระดับจิตใจทำให้เป็นผู้ควรแก่การเคารพนับถือ อีกทั้งยังช่วยสร้างจิตสำนึกในคุณค่าของความเป็นมนุษย์ให้กับคนในสังคมอีกด้วย

3.5 ศาสนาทำให้มนุษย์ดำเนินชีวิตอย่างมีหลักยึด เพราะศาสนามีหลักศรัทธาและหลักเหตุผลสำหรับให้ศาสนิกชนยึดเป็นหลักในการดำเนินชีวิต แม้ว่าศาสนาต่าง ๆ จะมีหลักการและ

วิธีปฏิบัติที่แตกต่างกัน แต่ศาสนาทุกศาสนามีจุดมุ่งหมายเดียวกัน คือการให้มนุษย์ละความชั่ว ประพฤติตนเป็นคนดีซึ่งนับเป็นเป้าหมายสูงสุดของศาสนิกชนของแต่ละศาสนา

3.6 ศาสนาช่วยให้มนุษย์ได้ประสบความสุขสงบและสันติสุขขั้นสูงจนกระทั่งบรรลุถึงเป้าหมายสูงสุดของชีวิต คือหมดทุกข์โดยสิ้นเชิงได้

3.7 ศาสนาเป็นมรดกล้ำค่าแห่งมนุษยชาติ เป็นความหวังและวิถีทางแห่งความอยู่รอดของมวลมนุษยชาติ

3.8 ศาสนาทำให้เป็นมนุษย์ที่สมบูรณ์ เพราะหลักคำสอนในศาสนาช่วยให้มนุษย์พัฒนาจากสภาพสัตว์ประเภทคนไปสู่ความเป็นมนุษย์ซึ่งเป็นสภาพที่สูงกว่าสัตว์ เพราะคนที่ยังไม่ได้รับการพัฒนาจะไม่แตกต่างอะไรจากสัตว์ทั่ว ๆ ไป แต่มนุษย์แตกต่างจากสัตว์ทั่วไปเพราะมีสำนึกดีชั่วซึ่งเกิดขึ้นจากการกล่อมเกล้าจากหลักธรรมในทางศาสนา

สรุปได้ว่า ศาสนามีคุณค่าต่อมนุษย์ในทุกขั้นตอนของการดำเนินชีวิต เพราะศาสนาช่วยให้มีหลักที่ถูกต้องในการดำเนินชีวิต ทำให้ชีวิตมีความหมายและความหวัง เป็นแหล่งกำเนิดศิลปวัฒนธรรมและขนบธรรมเนียมที่งดงามของสังคม เป็นสิ่งที่ก่อให้เกิดเสถียรภาพและความสงบสุขในสังคม และเป็นสิ่งยึดเหนี่ยวจิตใจทำให้มนุษย์เป็นสิ่งมีชีวิตที่ประเสริฐกว่าสิ่งมีชีวิตทั้งหลายในโลกนี้

ส่วนการปฏิบัติศาสนาจากการประมวลเอกสารที่เกี่ยวข้องตามคำศัพท์พจนานุกรมฉบับราชบัณฑิตยสถาน ได้ให้ความหมายคำว่า “ปฏิบัติ” ว่า หมายถึงดำเนินการไปตามระเบียบแบบแผนหรือการกระทำตาม ส่วนความหมายคำว่า “ศาสนา” หมายถึงลัทธิความเชื่อถือของมนุษย์อันมีหลักคือแสดงกำเนิดและความสิ้นสุดของโลก เป็นต้น อันเป็นไปในฝ่ายปรมาตมประการหนึ่ง แสดงหลักธรรมเกี่ยวกับบุญบาปอันเป็นไปในฝ่ายศีลธรรมประการหนึ่ง พร้อมทั้งลัทธิพิธีที่กระทำตามความเห็นหรือตามคำสั่งสอนในความเชื่อถือนั้น ๆ (ราชบัณฑิตยสถาน. 2542) ดังนั้นการปฏิบัติศาสนาจึงหมายถึงการกระทำตามคำสั่งสอนของศาสนานั้น โดยยึดเป็นหลักในการดำเนินชีวิตประจำวันเพื่อให้เกิดผลที่ดีขึ้น นอกจากนี้การปฏิบัติศาสนายังเป็นพฤติกรรมการกระทำหรืออาการที่แสดงออกทางความคิดและความรู้สึก เพื่อตอบสนองสิ่งเร้าของการปฏิบัติกิจกรรมต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องกับศาสนาหรือนิกายแห่งศาสนานั้น ๆ และเป็นการกระทำของบุคคลในชีวิตประจำวันตามคำสั่งสอนของศาสนาที่ตนนับถือ (งามตา วณิชานนท์. 2536: 21) ดังนั้น จึงสรุปได้ว่าการปฏิบัติศาสนาเป็นการประพฤติปฏิบัติตามความเชื่อและคำสั่งสอนของศาสนาให้เป็นไปตามระเบียบแบบแผนแห่งศาสนานั้น สามารถนำหลักศาสนามายึดเป็นหลักในการดำเนินชีวิตประจำวันได้อย่างถูกต้อง และมีการปฏิบัติอย่างสม่ำเสมอจนเป็นกิจนิสัย ตลอดจนเห็นคุณค่าของการปฏิบัติทางศาสนานั้น

จากที่กล่าวมาข้างต้นซึ่งได้กล่าวถึงเจตคติและการปฏิบัติศาสนาเมื่อรวมความแล้วเจตคติต่อการปฏิบัติศาสนาจึงหมายถึงความรู้สึก ความคิด หรือความเชื่อและแนวโน้มที่จะแสดงออกซึ่งพฤติกรรมของบุคคลต่อศาสนาซึ่งก็คือหลักของกลุ่มเซเวนเดย์แอ็ดเวนติสสนั่นเอง

การวัดเจตคติต่อการปฏิบัติศาสนา

จากการประมวลงานวิจัยที่เกี่ยวข้องพบว่า การวัดเจตคติต่อการปฏิบัติศาสนาในประเทศไทยเป็นการศึกษาของชมพูนุท ศรีมุกดา (2530) ได้ศึกษาเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนและเจตคติที่มีต่อพระพุทธศาสนาของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4 โรงเรียนวัดประสาธต์ เขตตลิ่งชัน กรุงเทพมหานคร ที่เรียนโดยวิธีสอนแบบสืบสวนสอบสวนและโดยวิธีสอนตามคู่มือสอนของหน่วยศึกษานิเทศก์ กรมสามัญศึกษา เป็นการวิจัยเชิงทดลองที่ใช้แบบแผนการวิจัยแบบไม่สุ่ม มีกลุ่มควบคุมสอบก่อนและหลัง (Nonrandomized Control-group Pretest Posttest Design) เครื่องมือที่ใช้ในการรวบรวมข้อมูล ได้แก่ แผนการสอนวิธีสอนแบบสืบสวนสอบสวน แบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนซึ่งเป็นแบบทดสอบชนิดปรนัยเลือกตอบ 5 ตัวเลือก มีการให้คะแนนคือ ข้อที่ตอบถูกให้ 1 คะแนน ข้อที่ตอบผิดหรือตอบมากกว่าหนึ่งตัวเลือกให้ 0 คะแนน มีค่าความเชื่อมั่นทั้งฉบับเท่ากับ 0.64 และแบบสอบถามวัดเจตคติต่อพระพุทธศาสนาซึ่งมีลักษณะเป็นมาตราส่วนประมาณค่าแบบรวมของลิเคิร์ท (Likert Scale) มี 5 ระดับคือ เห็นด้วยอย่างยิ่ง เห็นด้วย ไม่แน่ใจ ไม่เห็นด้วย และไม่เห็นด้วยอย่างยิ่ง มีการให้คะแนนเป็น 5, 4, 3, 2, 1 ในข้อความที่เป็นไปในทางบวก (Positive) และให้คะแนนเป็น 1, 2, 3, 4, 5 ในข้อความที่เป็นไปในทางลบ (Negative) และมีค่าความเชื่อมั่นเท่ากับ 0.90 นอกจากนี้ สุดเจน ผืนเรือง (2533) ได้ศึกษาเรื่องเจตคติต่อศาสนาของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 ในเขตการศึกษา 12 เครื่องมือที่ใช้ในการศึกษาเป็นแบบสอบถามมาตราส่วนประมาณค่าแบบรวมของลิเคิร์ท (Likert Scale) ซึ่งแปลและปรับปรุงสำนวนภาษาจากแบบสอบถามของบาสาเบ (Basabe. 1899) และใช้วัดเจตคติของเด็กหนุ่มสาวชาวญี่ปุ่นที่มีต่อศาสนา (Japanese Youth Confronts Religion) มี 5 ระดับคือ เห็นด้วยอย่างยิ่ง เห็นด้วย ไม่แน่ใจ ไม่เห็นด้วย และไม่เห็นด้วยอย่างยิ่ง มีการให้คะแนนเป็น 5, 4, 3, 2, 1 ในข้อความที่เห็นด้วยกับศาสนา (Positive Question) และให้คะแนนเป็น 1, 2, 3, 4, 5 ในข้อความที่ไม่เห็นด้วยกับศาสนา (Negative Question) แบบวัดเดิมของบาสาเบ (Basabe. 1899) ได้นำไปใช้กับนักศึกษาที่มีเจตคติต่อศาสนาในด้านบวก จำนวน 30 คน ด้านลบ จำนวน 30 คน แล้วเลือกเฉพาะข้อคำถามที่มีนัยสำคัญไว้ หลังจากนั้นนำแบบสอบถามที่ได้ไปให้นักศึกษาชั้นปีที่ 1 ในมหาวิทยาลัยโซเฟีย จำนวน 100 คน เป็นผู้ตอบ หากความเชื่อมั่นของแบบสอบถามโดยใช้แบบสอบถามคล้ายกัน 2 ชุด (Equivalent form Method) แล้วหาค่าสหสัมพันธ์ และเลือกข้อที่มีสหสัมพันธ์ตั้งแต่ 0.89 ไว้ เมื่อผู้วิจัยนำเครื่องมือนี้มาใช้ได้นำแบบวัดชุดนี้ไปให้ผู้เชี่ยวชาญตรวจสอบอีกครั้งหนึ่ง ผลปรากฏว่าตรงกับที่ศาสตราจารย์เฟอร์นันโด เอ็ม.บาสาเบ ได้ทำไว้ เมื่อนำไปทดลองใช้กับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 ที่ไม่ใช่กลุ่มตัวอย่าง จำนวน 60 คน เป็นเพศชาย 30 คน เพศหญิง 30 คนตอบ แล้วหาความเชื่อมั่นแบบสัมประสิทธิ์แอลฟา (Alpha-Coefficient) ได้ค่าความเชื่อมั่นเท่ากับ 0.74 นอกจากการศึกษาที่กล่าวมาข้างต้นแล้ว ยังมีงานวิจัยที่เกี่ยวกับเจตคติต่อการปฏิบัติศาสนาของฟิลคิงคัน; พอฟเฟิลตัน และโรเบิร์ตชอว์ (Pilkington; Poppleton & Robertshaw. 2011: Online) ได้ศึกษาเรื่องการเปลี่ยนเจตคติต่อการปฏิบัติศาสนาของนักศึกษาระดับมหาวิทยาลัย กลุ่มตัวอย่างเป็น

นักศึกษามหาวิทยาลัย 106 แห่ง เครื่องมือที่ใช้ในการรวบรวมข้อมูลคือแบบสอบถามเจตคติต่อทางศาสนา ในด้านกิจกรรมทางศาสนาและความเชื่อ ในบทความการวิจัยนี้การหาคุณภาพของเครื่องมือไม่ได้รายงานในบทความการวิจัย

งานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับเจตคติต่อการปฏิบัติศาสนา

สำหรับงานวิจัยที่เกี่ยวข้องภายในประเทศนั้น ที่ผ่านมาจากมีการศึกษาของชมพูนุท ศรีมุกดา (2530) ได้ศึกษาเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนและเจตคติที่มีต่อพระพุทธศาสนา ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4 โรงเรียนวัดประสาธ เขตตลิ่งชัน กรุงเทพมหานคร ที่เรียนโดยวิธีสอนแบบสืบสวนสอบสวนและโดยวิธีสอนตามคู่มือสอนของหน่วยศึกษานิเทศก์ กรมสามัญศึกษา ผลการศึกษาพบว่าผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนและเจตคติต่อพระพุทธศาสนาของกลุ่มทดลองและกลุ่มควบคุมแตกต่างกันอย่างไม่มีนัยสำคัญทางสถิติ ส่วนผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนและเจตคติต่อพระพุทธศาสนาของกลุ่มทดลองภายหลังการทดลองสูงกว่าก่อนทดลองอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.01 นอกจากนี้ยังมีการศึกษาเปรียบเทียบการศึกษเจตคติต่อศาสนาของสุดเจิน ผื่นเรือง (2533) ได้ศึกษาเจตคติต่อศาสนาของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 เขตการศึกษา 12 จากกลุ่มตัวอย่างนักเรียนชายและหญิงที่นับถือศาสนาพุทธ อิสลาม และคริสต์ จำนวน 2,073 คน โดยมุ่งศึกษาการเปรียบเทียบเจตคติต่อศาสนาของนักเรียนตามตัวแปรความเชื่อทางศาสนา เพศ และสภาพแวดล้อมทางศาสนาของโรงเรียน ผลการวิจัยพบว่าความเชื่อที่แตกต่างกันมีเจตคติต่อศาสนาแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 โดยนักเรียนคริสต์มีเจตคติดีกว่านักเรียนพุทธ และมุสลิม ส่วนนักเรียนพุทธกับนักเรียนมุสลิมมีเจตคติต่อศาสนาไม่แตกต่างกัน ในด้านเพศกับเจตคติต่อศาสนานั้น นักเรียนเพศหญิงมีเจตคติต่อศาสนาดีกว่านักเรียนชายอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 และเมื่อเปรียบเทียบนักเรียนตามสภาพแวดล้อมทางศาสนาของโรงเรียนจะเห็นว่านักเรียนที่ศึกษาอยู่ในสภาพแวดล้อมทางศาสนาของโรงเรียนตรงกับศาสนาที่ตนนับถือกับนักเรียนที่ศึกษาอยู่ในสภาพแวดล้อมทางศาสนาของโรงเรียนที่ตนนับถือ นักเรียนมีเจตคติต่อศาสนาไม่แตกต่างกัน

ในงานวิจัยต่างประเทศ คาลัมบา (Calamba. 1982) ได้ศึกษาเรื่องการศึกษาปัจจัยที่ส่งผลต่อการปฏิบัติทางศาสนาของนักเรียนโรงเรียนเซนต์โยเซฟออฟซินแดนกัน แซมโบนกา เดล นอร์ท การวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาปัจจัยที่ส่งผลต่อการปฏิบัติทางศาสนา เป็นการวิจัยเชิงหาความสัมพันธ์มีตัวแปรที่ศึกษา คือ 1) การปฏิบัติทางศาสนา 2) ความยึดมั่น 3) การกำหนดเป้าหมายแนวใหม่ 4) ความรู้ทางศาสนา 5) เจตคติที่มีต่อการเรียน 6) การสอนทางศาสนา 7) เจตคติต่อศาสนา 8) การศึกษาก่อนเข้าโรงเรียนมัธยม 9) เพื่อนคาทอลิก 10) การศึกษาของบิดามารดา 11) อาชีพของบิดามารดา 12) รายได้ของครอบครัว 13) ศาสนาที่บิดานับถือ 14) สถานภาพทางเพศ กลุ่มตัวอย่างคือนักเรียนมัธยมเซนต์โยเซฟออฟซินแดนกัน แซมโบนกา เดล นอร์ท (Saint Joseph's College of Sindangan, Zamboanga del Norte) จำนวน 292 คน จำแนกเป็นเพศหญิง 203 คน เพศชาย 89 คน ผลการวิจัยพบว่า เจตคติต่อศาสนากับการปฏิบัติทางศาสนามีความสำคัญ

ทางสถิติ นอกจากนี้ยังมีการศึกษาเจตคติต่อการปฏิบัติศาสนาของฟิลคิงตัน; พอฟเฟิลตัน และ โรเบิร์ตชอว์ (Pilkington; Poppleton; & Robertshaw. 2011: Online) ได้ศึกษาเรื่องการเปลี่ยนเจตคติต่อการปฏิบัติศาสนาของนักศึกษาระดับมหาวิทยาลัย กลุ่มตัวอย่างเป็นนักศึกษามหาวิทยาลัย 106 แห่ง เครื่องมือที่ใช้ในการรวบรวมข้อมูลคือแบบสอบถามเจตคติต่อการปฏิบัติศาสนาในด้านกิจกรรมทางศาสนาและความเชื่อ ผลการวิจัยพบว่าในปีแรกและปีที่สามของนักศึกษาจะลดลงอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ เมื่อคิดเป็นรายบุคคลพบว่าสี่ในเจ็ดคนจะละเลยการร่วมกิจกรรมทางศาสนาหรือออกจากกลุ่มคริสเตียนไปอยู่กลุ่มใหม่ จะปรากฏพบในนักศึกษาหญิงมากกว่านักศึกษาชาย การเปลี่ยนแปลงที่พบในเจตคติและพฤติกรรมทางศาสนาของกลุ่มตัวอย่างนี้เป็นผลโดยตรงจากประสบการณ์ของนักศึกษาในมหาวิทยาลัย จากการเปรียบเทียบการตอบสนองของนักศึกษพบว่า ลักษณะการศึกษาในระดับมหาวิทยาลัยไม่มีผลต่อเจตคติต่อการปฏิบัติศาสนาของนักศึกษาชายแต่จะมีผลต่อนักศึกษาหญิง

จากการประมวลเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องที่กล่าวมาสรุปได้ว่า เจตคติต่อการปฏิบัติศาสนามีความเกี่ยวข้องกับการปฏิบัติทางศาสนาทางตรงและเป็นตัวแปรคั่นกลาง (Mediator) กล่าวคือในทางตรงตัวแปรเจตคติต่อการปฏิบัติศาสนาส่งผลต่อการปฏิบัติในทางศาสนาในด้านกิจกรรมทางศาสนาและความเชื่อ โดยเฉพาะอย่างยิ่งในปีแรกและในปีที่สามของนักศึกษาจะลดลงอย่างมีนัยสำคัญ และเป็นตัวแปรคั่นกลางซึ่งมีอิทธิพลทางอ้อมต่อการปฏิบัติทางศาสนา โดยได้รับอิทธิพลจากการถ่ายทอดทางศาสนา กล่าวคือจากบิดาและมารดาส่งผลต่อเจตคติต่อการปฏิบัติศาสนาด้วย ดังนั้นผู้วิจัยจึงสนใจที่จะนำตัวแปรเจตคติต่อการปฏิบัติศาสนามาร่วมในการอธิบายพฤติกรรมการปฏิบัติทางศาสนาตามหลักเซเวนธ์เดย์แอ๊ดเวนตีสของนักศึกษาระดับปริญญาตรีมหาวิทยาลัยนานาชาติเอเชีย-แปซิฟิก ในการศึกษาครั้งนี้ด้วย

2.5. ปัจจัยด้านพฤติกรรม

2.5.1 การประกาศศาสนา

แนวคิดทฤษฎีการประกาศศาสนา

ไวท์ (White. 1827-1915) นักคริสต์ศาสนศึกษาซึ่งถือว่าเป็นผู้สื่อข่าวของพระเจ้า (God Messenger) ของคริสเตียนคณะเซเวนธ์เดย์แอ๊ดเวนตีสกล่าวว่า การประกาศศาสนาเป็นหน้าที่ของคริสเตียน เป็นการประกาศข่าวประเสริฐของพระเจ้าให้แก่ผู้ที่ยังไม่ทราบเรื่องราวของพระเจ้าได้ทราบและเข้าใจเรื่องราวของพระองค์ ดังปรากฏในพระคริสตธรรมคัมภีร์มัทธิวกที่ 28 ข้อ 19 ซึ่งพระเยซูตรัสว่า “เหตุฉะนั้นเจ้าทั้งหลายจงออกไปสั่งสอนชนทุกชาติให้เป็นสาวกของเรา ให้รับบัพติศมาในพระนามแห่งพระบิดา พระบุตร และพระวิญญาณบริสุทธิ์” (สมาคมพระคริสตธรรมไทย. 2544: 52) ดังนั้น ผู้ที่จะเป็นสาวกของพระเยซูคริสต์ได้ต้องเชื่อวางใจในพระองค์ก่อนซึ่งคริสเตียนตอบสนองโดยการประกาศข่าวประเสริฐของพระองค์แก่ผู้ที่ยังไม่เชื่อ ข่าวประเสริฐเรื่องพระเยซูคริสต์นี้คือความจริง 4 ประการที่ว่า 1) โลกนี้มีพระเจ้าผู้ทรงรักเมตตาตามมนุษย์ 2) ความบาปทำให้มนุษย์ถูกแยกจากพระเจ้า 3) พระเยซูคริสต์ทรงไถ่มนุษย์ให้หลุดพ้นจากอำนาจความบาปและความทุกข์ที่ได้รับ

4) มนุษย์ต้องเชื่อวางใจในพระเยซูคริสต์ โดยสมาชิกของคริสตจักรต้องทุ่มเทในการประกาศความจริง 4 ประการนี้ให้แก่ผู้ที่ยังไม่เชื่อในพระเจ้าด้วยความซื่อสัตย์ เพราะไม่เพียงแต่ได้รับมอบหมายให้ประกาศข่าวเรื่องความรอด (ข่าวประเสริฐ) แก่ผู้ที่ยังไม่เชื่อเท่านั้น ขณะเดียวกันต้องมีการพัฒนาชีวิตแก่ผู้ที่มีความเชื่อแล้วให้มีคุณลักษณะของสาวกแท้ของพระเยซูคริสต์มากยิ่งขึ้นด้วย ดังนั้น คริสตจักรต้องจัดกิจกรรมต่าง ๆ ที่จะตอบสนองต่อพันธกิจนี้ เช่น การจัดชั้นเรียนพระคัมภีร์สำหรับสมาชิกคริสตจักรในวัยต่าง ๆ การจัดการอบรมเกี่ยวกับการพัฒนาคุณลักษณะที่พึงประสงค์ของคริสเตียน เป็นต้น

พระดำรัสสุดท้ายของพระเยซูซึ่งเรียกว่า พระมหาบัญชาของพระเยซูคริสต์ได้บันทึกคำบัญชาครั้งสุดท้ายของพระองค์ไว้ว่า “เจ้าทั้งหลายจงออกไปทั่วโลก ประกาศข่าวประเสริฐแก่มนุษย์ทุกคน ผู้ใดเชื่อและรับบัพติศมาแล้วผู้นั้นจะรอด แต่ผู้ใดไม่เชื่อจะต้องปรับโทษ” (สมาคมพระคริสตธรรมไทย. 2544: 182) จากพระบัญชาข้างต้นพระเยซูเป็นแบบอย่างในเรื่องของการประกาศข่าวประเสริฐ ดังรายละเอียดต่อไปนี้

1. พระเยซูเสด็จเข้ามาในโลกเพื่อจะประกาศข่าวประเสริฐ

พระเยซูได้ทรงเสด็จเข้ามาในโลกเพื่อประกาศข่าวประเสริฐแก่คนทุกชนชั้น พระองค์ได้เน้นถึงความจำเป็นและความเร่งด่วนของการประกาศข่าวประเสริฐ ไม่มีอะไรที่จำเป็นมากกว่าการประกาศและไม่มีอะไรที่เร่งด่วนมากกว่าการประกาศ พระองค์ได้ทรงประกาศข่าวประเสริฐตามพระประสงค์ของพระองค์ การประกาศเป็นพันธกิจอันหนึ่งที่พระเยซูได้ทรงกระทำ ในพระคัมภีร์ได้สรุปพันธกิจที่พระองค์ทรงกระทำว่า “พระเยซูเสด็จดำเนินไปตามนครและหมู่บ้านโดยรอบ ทรงสั่งสอนในธรรมศาลาของเขา ประกาศข่าวประเสริฐแห่งแผ่นดินของพระเจ้า ทรงรักษาโรคและความป่วยไข้ทุกอย่างของพลเมืองให้หาย” (มัทธิว 9: 35) พันธกิจสำคัญที่พระเยซูทรงกระทำ 3 ประการ ได้แก่ 1) การสอน 2) การเทศนา และ 3) การรักษาโรค

2. พระเยซูทรงให้สาวกของพระองค์ออกไปประกาศข่าวประเสริฐ เพื่อให้คนที่ยังไม่รู้จักพระองค์กลับใจเสียใหม่ เพราะว่าแผ่นดินของพระเจ้ามาใกล้ท่านทั้งหลายแล้ว...” (ลูกา 10: 1-12)

3. พระเยซูทรงบัญชาคริสเตียนทุกคนออกไปประกาศ

การประกาศเป็นหน้าที่ของคริสเตียนเซเวนธ์เดย์แอ๊ดเวนตีสทุกคน เพื่อนำคนที่ยังไม่รู้จักพระเจ้ามาหาพระองค์ด้วยวิธีการ 1) อธิษฐานเผื่อ 2) ไปพบคนที่รู้จัก 3) เล่าเรื่องพระเยซู และ 4) นำเขามาหาพระเยซู

การเผยแผ่หรือประกาศศาสนาเป็นกระบวนการสำคัญที่เกี่ยวข้องกับการขยายตัวของศาสนาซึ่งมีมาตั้งแต่สมัยโบราณแล้ว หากกล่าวถึงศาสนาประจำชาติของประเทศไทยคือศาสนาพุทธ มีเป้าหมายของการเผยแผ่พระพุทธศาสนาอยู่ที่การทำให้ศาสนาเข้าไปอยู่ในวิถีชีวิตของผู้คนและสังคมที่มุ่งเข้าไปให้มากที่สุด ดังนั้นกระบวนการในการเผยแผ่พระพุทธศาสนาในด้านหนึ่งก็ย่อมมีความหมายเท่ากับว่าเป็นการสื่อสารด้วยซึ่งเกี่ยวกับความหมายของการเผยแผ่นั้น วคิน อินทสระ และไชย ณ พล (2538: 5) ได้อธิบายไว้ว่าการเผยแผ่ธรรมะนั้นทำได้ 3 วิธีคือ 1) การพูด 2) การเขียน 3) การทำตัวอย่างให้ดูเป็นอยู่ให้เห็น ในการเผยแผ่โดยการพูดนั้นเกี่ยวข้องกับองค์ประกอบ

หลายประการ เช่น คุณสมบัติของผู้พูด (หรือผู้แสดงธรรม) การเตรียมตัวของผู้พูด การค้นคว้าหาความรู้ที่เพียงพอ การเตรียมหลักฐานประกอบในการพูด และบุคลิกภาพของผู้พูด เป็นต้น ขณะที่การเผยแผ่โดยการเขียนนั้นมีความแตกต่างออกไปเพราะการเขียนเป็นการแสดงออกทางความรู้สึกนึกคิด ความคาดหวัง ความใฝ่ฝัน ภูมิปัญญาของผู้เขียนเช่นเดียวกับการพูดเพียงแต่ต้องใช้เวลามากกว่าและสามารถประติษฐ์ถ้อยความในการเขียนให้สวยงามกว่าคำพูดได้ ส่วนการเผยแผ่โดยการทำตัวอย่างให้เห็นนั้น เป็นเรื่องสำคัญมากในการสอนคนใกล้ชิดซึ่งนับว่าสำคัญกว่าการสอนด้วยวาจาเพราะตัวอย่างที่ให้เห็นนั้นเป็นเหมือนภาพยนตร์ที่ฉายซ้ำแล้วซ้ำเล่าให้ผู้ปฏิบัติตามได้ดูอยู่ทุกวันถ้ามีความนิยมชมชอบบทบาทและการกระทำคำพูดของผู้เป็นต้นแบบแล้ว บทบาทความคิด การพูด และการกระทำของตนแบบจะซึมลึกลงไปในความรู้สึกนึกคิดของผู้ปฏิบัติตาม และถูกหล่อหลอมจนเป็นอุปนิสัยอันถาวรต่อไป การปฏิบัติตัวเองให้ดีจึงเป็นการเผยแผ่ศาสนาอยู่ในตัว

ในการประกาศศาสนานั้นจะต้องมีอาสาสมัคร (Volunteer) ซึ่งหมายถึงผู้ที่สมัครใจทำงานเพื่อประโยชน์ของประชาชนและสังคมโดยไม่หวังผลตอบแทนเป็นเงินหรือสิ่งอื่นใด บุคคลที่อาสาเข้ามาช่วยเหลือสังคมด้วยความสมัครใจ เสียสละ เพื่อช่วยเหลือผู้อื่นป้องกันแก้ไขปัญหาและพัฒนาสังคมโดยไม่หวังสิ่งตอบแทน คุณสมบัติที่สำคัญของอาสาสมัครมี 3 ประการ คือ ทำงานด้วยความสมัครใจไม่ใช้ด้วยการถูกบังคับหรือเป็นเพราะหน้าที่ เป็นงานเพื่อประโยชน์แก่ประชาชนและสังคมหรือสาธารณประโยชน์ และทำโดยไม่หวังผลตอบแทนเป็นเงินหรือสิ่งของมีมูลค่าแทนเงิน (วิกิพีเดีย สารานุกรมเสรี. 2557)

อรรถย พนาราม (2545: 9) กล่าวถึงการประกาศหรือการเผยแผ่พระพุทธศาสนาไว้ว่า การเผยแผ่พระพุทธศาสนานั้น หมายถึงการนำคำสอนในพระพุทธศาสนาไปปรากฏต่อการรับรู้ของบุคคล กลุ่มบุคคล และมวลชนผ่านสื่อต่าง ๆ ทั้งที่เป็นสื่อบุคคลและสื่อมวลชน โดยมีมุ่งหวังให้ผู้รับเข้าใจและนำไปปฏิบัติให้เกิดประโยชน์ คือสามารถส่งบรรจงกิเลสในระดับต่าง ๆ จนถึงพระนิพพานในการเผยแผ่ศาสนาแต่เดิมที่เป็นการสื่อสารระดับบุคคล แบ่งเป็นการสื่อสารระหว่างบุคคล (Interpersonal Communication) การสื่อสารในกลุ่ม (Group Communication) และการพูดในที่สาธารณะ (Public Speaking) การสื่อสารระดับบุคคลนี้ปรากฏอยู่ทุกรูปแบบในการเทศนาของพระพุทธเจ้าสู่พระสาวกและเวไนยสัตว์ การสั่งสอนพระธรรมของพระสาวกสู่ผู้คน การฟังธรรมะคือปริยัติ และการนำธรรมะนั้นมาปฏิบัติจนเกิดผลคือปฏิเวธ เป็นการปฏิบัติตามสิกขา 3 คือการศึกษาพระพุทธศาสนาตามลำดับขั้นเพื่อให้สัมฤทธิ์ผล เป็นการสื่อสารภายในบุคคล (Intrapersonal Communication) ที่เกิดขึ้นภายในเฉพาะบุคคลใดบุคคลหนึ่ง เป็นกระบวนการที่บุคคลแต่ละคนสื่อสารตอบโต้กับตนเองโดยระบบประสาทส่วนต่าง ๆ ตอบโต้กันภายใน ในทางพระพุทธศาสนานั้นก็คือกระบวนการเรียนรู้ ขัดเกลากิเลสในใจตนและแสดงออกมาเป็นคุณธรรมในระดับขั้นต่าง ๆ ได้แก่ ทาน ศีล และภาวนา การสื่อสารทั้งสองแบบนี้เป็นการสื่อสารที่ได้ผลมากที่สุดในการศึกษาพระพุทธศาสนา แต่อย่างไรก็ตามเนื่องจากสภาพของสังคมมีความเปลี่ยนแปลงไป ทำให้รูปแบบของการเผยแผ่พระพุทธศาสนาต้องขยายตัวมาสู่สื่อมวลชนเพื่อตอบสนองความต้องการของผู้คนในสังคมให้มากที่สุดโดยที่ลักษณะของการเผยแผ่พระพุทธศาสนาผ่านสื่อมวลชนนั้น มีปรากฏในหลาย

รูปแบบ เช่น สื่อสิ่งพิมพ์ (คอลัมน์ธรรมะในหนังสือพิมพ์รายวันฉบับต่าง ๆ) นิตยสารและวารสารที่มีเนื้อหาเกี่ยวกับการส่งเสริมพระพุทธศาสนาโดยเฉพาะการจัดตั้งคลื่นวิทยุเพื่อพระพุทธศาสนา การแทรกการบรรยายธรรมะคั่นระหว่างรายการทั่วไป ฯลฯ การใช้สื่ออินเทอร์เน็ตและสื่อผสม (Multimedia) ร่วมในการเผยแผ่หลักธรรมทางพระพุทธศาสนา เป็นต้น

ส่วนผู้มีความเชื่อในพระเยซูคริสต์ต้องประกาศศาสนาเพื่อเผยแผ่ข่าวประเสริฐ ไม่ว่าจะเป็นปฏิบัติงานในหน้าที่ใด ทุกคนต่างมีหน้าที่ที่ต้องไปประกาศความรักของพระเจ้า โดยนำคำสอนและความรักของพระองค์ไปในทุกแห่งที่ตนทำงาน เพื่อช่วยให้ผู้อื่นดำเนินชีวิตตามแนวทางของพระเจ้ายิ่งกว่า (White. 1827-1915) ให้คำแนะนำเพิ่มเติมว่า พระเจ้าทรงเรียกคริสเตียนเซเวนเดย์แอ็ดเวนติสให้ทำการเผยแผ่ศาสนาในต่างหน้าที่กัน และในท้องถิ่นที่ต่างกันซึ่งอาจทำงานแต่เพียงส่วนเล็กน้อยในงานของพระองค์ เช่น การแสดงความเมตตาต่อผู้ป่วย คนยากไร้ ผู้ที่มีความโศกเศร้า งานเผยแผ่เพื่อประกาศศาสนาจึงเป็นสิ่งสำคัญที่สุด และยังมีงานในหลายแผนกที่ไวท์ (White. 1827-1915) ได้กล่าวถึง เป็นงานที่เกี่ยวข้องกับการประกาศศาสนาตามที่กล่าวข้างต้น ได้แก่ งานสอนพระคัมภีร์ โรงเรียนวันสะบาโต (Sabbath School) การสอนศาสนา การพิมพ์ การศึกษา การพัฒนาและบรรเทาทุกข์ กิจกรรมทางการแพทย์และสาธารณสุข เป็นต้น พระเจ้าต้องการให้เยาวชนผู้มีความเชื่อออกไปเผยแผ่ศาสนาทุกหนทุกแห่งทั่วโลก ตามที่พระคริสตธรรมคัมภีร์มาระโกบทที่ 16 ข้อ 15 ได้กล่าวว่า “เจ้าทั้งหลายจงออกไปทั่วโลก ประกาศข่าวประเสริฐแก่มนุษย์ทุกคน” (สมาคมพระคริสตธรรมไทย. 2544: 85)

ไวท์ (White. 1827-1915) ได้กล่าวถึงเยาวชนที่จะต้องดำเนินชีวิตตามพระเยซูคริสต์เพื่อรับภาระในการประกาศพระคำของพระองค์ ไม่ควรอยู่นิ่งเฉยโดยไม่ทำอะไรใด ควรทำงานเพื่อพระเจ้าด้วยการประกาศศาสนาในครอบครัวของตนเองและชุมชนใกล้เคียง รวมถึงมิตรสหายที่คุ้นเคย จะต้องมีความเพียรพยายามทำงานให้เกิดความสำเร็จ เหตุผลที่เรียกเยาวชนเพราะว่าในวัยนี้ยังไม่มีสิ่งใดเป็นภาระที่ต้องห่วงใยและรับผิดชอบมากนัก เยาวชนจึงมีความเหมาะสมในการประกาศศาสนามากกว่าผู้ที่มีครอบครัวแล้ว

ตามแนวคิดการประกาศศาสนาตามหลักเซเวนธ์เดย์แอ็ดเวนติส ไวท์ (White. 1827-1915) กล่าวถึงการประกาศศาสนาของเยาวชนว่า พระเจ้าทรงรักเยาวชนให้เป็นผู้ทำงานของพระองค์ให้ออกไปเผยแผ่คำสอนโดยให้ออกไปเป็นพยานด้วยความเชื่อ เพราะการมีความเชื่อโดยไม่สงสัยเป็นวิธีเดียวที่จะทำให้มีความรู้ ความชำนาญในการประกาศศาสนา เมื่อมีความรู้ความชำนาญแล้วก็จะมีความกระตือรือร้นและมีความรักในการปฏิบัติงานของพระเจ้า มุ่งหวังที่จะให้เยาวชนหนุ่มสาวทำงานให้เกิดประโยชน์ โดยต้องฝึกหัดตนเองให้เป็นผู้มีระเบียบวินัย โดยการแสวงหาความรู้เพื่อจะได้มีความรู้ในงานที่ทำ พระเจ้าทรงถือว่าเยาวชนจะต้องเป็นผู้รับผิดชอบใช้โอกาสที่พระองค์ประทานนั้น โดยปฏิบัติตามคำสอนของบทบัญญัติและเป็นแบบอย่างให้กับคนอื่นด้วยการเป็นพยานถึงความรอดจากบาปที่พวกเขาได้รับ พระเจ้าจะทรงช่วยฝึกฝนอบรมให้มีความคิด อุปนิสัย วาจา กิริยาท่าทาง และการกระทำซึ่งจะแสดงให้เห็นว่า พระเจ้าช่วยเขาให้รอดพ้นจากความบาปได้ และได้สอนพวกเขาถึงเรื่องเหล่านี้

การประกาศศาสนากระทำได้ด้วยวิธีการต่าง ๆ ได้แก่ การไปประกาศโดยตรง การแจกจ่ายหรือจำหน่ายหนังสือ การร้องเพลงและอธิษฐานให้แก่บุคคลที่ตนเองไปประกาศ การทำความดีอย่างนี้เป็นประโยชน์ทั้งต่อผู้รับและผู้ให้ พระเจ้าตรัสว่าจงมีใจเมตตาและยินดีช่วยเหลือผู้อื่น พระเจ้าทรงมอบหมายงานการประกาศศาสนาให้แก่ทุกคน โดยเน้นที่เยาวชนคนหนุ่มสาวที่ยังมีพลังมากมายในตนเอง ให้ปรนนิบัติรับใช้คนอื่นตามแบบอย่างของพระเยซู

ในกรณีของมหาวิทยาลัยนานาชาติเอเชีย-แปซิฟิกซึ่งผู้วิจัยศึกษา เน้นการจัดการศึกษาแบบพัฒนาคนให้มีความสมดุลในทุกมิติของชีวิต ให้คุณธรรมนำความรู้เพื่อจะได้สามารถนำความรู้ทักษะ และเทคโนโลยีมาใช้อย่างมีปัญญาและมีจิตสำนึกในความรับผิดชอบต่อการใช้สังคม ปรณิธานของมหาวิทยาลัยคือ มุ่งคุณธรรม เสริมปัญญา พัฒนาคน เพื่อการเป็นชุมชนวิชาการที่มีความเข้มแข็งในด้านการเรียน การสอน และการวิจัย ควบคู่ไปกับการพัฒนาคุณธรรม จริยธรรม และการสร้างคุณลักษณะที่ดีของชีวิต (Character) เพื่อเตรียมผู้เรียนให้พร้อมที่จะออกไปรับใช้สังคมอย่างมีคุณค่าและมีความสุข มหาวิทยาลัยจัดการศึกษาแบบองค์รวม (Holistic Education) แบบ “บวร” คือ บ้าน วัด และโรงเรียนอยู่ภายในอาณาบริเวณเดียวกัน คือ มุ่งทั้งทางด้านวิชาการ คุณลักษณะนิสัยที่ดีงาม และมีจิตวิญญาณ (Spiritual) ที่สูงส่งตามคำสอนของพระเยซูคริสต์เพื่อออกไปรับใช้สังคมและมวลมนุษยชาติ มีความสัมพันธ์อย่างยั่งยืนกับพระเจ้าเพื่อที่จะแบ่งปันความรักความเมตตาตามแบบอย่างของพระองค์ให้กับคนทั้งภายในและภายนอกมหาวิทยาลัย (มหาวิทยาลัยนานาชาติเอเชีย-แปซิฟิก, 2557) มหาวิทยาลัยและคริสตจักรจึงส่งเสริมการประกาศศาสนาหลายรูปแบบให้เป็นแนวปฏิบัติเดียวกันทั้ง 2 วิทยาเขต โดยมีรายละเอียดดังนี้

1. การนมัสการกลางสัปดาห์ (Wednesday Chapel)

การนมัสการของนักศึกษามหาวิทยาลัยนานาชาติเอเชีย-แปซิฟิกจัดขึ้นเพื่อช่วยเสริมสร้างจิตวิญญาณนักศึกษา ให้มีความใส่ใจในศาสนาและธรรมะมากขึ้นกว่าที่เป็นอยู่ โดยจัดขึ้นในวันเสาร์ เรียกว่าการนมัสการรวมซึ่งจัดขึ้นที่โบสถ์ ส่วนการนมัสการย่อยจัดขึ้นในวันพุธที่หอประชุมของมหาวิทยาลัย การนมัสการทั้งสองอย่างเปิดโอกาสให้นักศึกษาได้เลือกอย่างอิสระและส่งเสริมให้นักศึกษาเป็นผู้นำกิจกรรมระหว่างการนมัสการ เช่น การร้องเพลงสรรเสริญ การอธิษฐาน การเป็นพยานให้กับพระเจ้าว่าพระเจ้าได้เปลี่ยนแปลงชีวิตของนักศึกษาอย่างไร

2. พิธีทางศาสนาตอนเย็นปลายสัปดาห์ (Friday Vespers)

หลังจากดวงอาทิตย์ตกดินในตอนเย็นวันศุกร์ ชาวเซเวนเดย์แอ๊ดเวนตีส์มีความเชื่อว่าได้เข้าสู่วันสะบาโต (Sabbath day) และถือว่าเป็นวันบริสุทธิ์ (Sabbath as a holy day) นับตั้งแต่ดวงอาทิตย์ตกดินในตอนเย็นวันศุกร์จนถึงดวงอาทิตย์ตกดินในตอนเย็นวันเสาร์ โดยยึดตามคำสอนในพระคริสตธรรมคัมภีร์อย่างถูกต้องและเคร่งครัด ดังปรากฏในพระธรรมอพยพบทที่ 20 ข้อ 8-11 ได้กล่าวไว้ว่า “จงระลึกถึงวันสะบาโตถือเป็นวันบริสุทธิ์ จงทำการงานทั้งสิ้นของเจ้าหวั่น แต่วันที่เจ็ดนั้นเป็นสะบาโตพระเจ้าของเจ้า ในวันนั้นอย่ากระทำการงานใด ๆ ไม่ว่าเจ้าเองหรือบุตรชายบุตรหญิงของเจ้า หรือทาสทาสีของเจ้า หรือสัตว์ใช้งานของเจ้า หรือแขกที่อาศัยอยู่ในประตูเมืองของเจ้า เพราะในหกวันพระเจ้าทรงสร้างฟ้าและแผ่นดิน ทะเล และสรรพสิ่งซึ่งมีอยู่ในที่เหล่านั้น แต่ในวันที่

เจ็ดทรงพัก เพราะฉะนั้นพระเจ้าทรงอวยพระพรวันสะบาโตและทรงตั้งวันนั้นไว้เป็นวันบริสุทธิ์” (สมาคมพระคริสตธรรมไทย. 2544: 96)

ในทุกตอนเย็นวันศุกร์นักศึกษาจะมีกิจกรรมที่เป็นรายการส่งเสริมจิตวิญญาณซึ่งจัดโดยนักศึกษา คณาจารย์ ตลอดจนพนักงานของมหาวิทยาลัย กิจกรรมที่น่าเสนอ ได้แก่ การร้องเพลงสรรเสริญพระเจ้า การอธิษฐาน การแสดงดนตรี การนำเสนอผลงาน การแสดงละคร และการนมัสการ เป็นต้น พิธีทางศาสนาในตอนเย็นวันศุกร์นี้ถือว่าเป็นรายการทางจิตวิญญาณที่เป็นการเตรียมพร้อมเพื่อนมัสการพระเจ้า หลังจากที่ทุกคนมีภารกิจการทำงานหรือการศึกษาเล่าเรียนในตลอดระยะเวลาห้วงที่ผ่านมา

3. เทศกาลแห่งศรัทธา (Festival of Faith)

ในแต่ละภาคการศึกษามหาวิทยาลัยจัดให้มีเทศกาลแห่งศรัทธา ภาคการศึกษาละ 1 ครั้ง เป็นระยะเวลา 1 สัปดาห์ มีกิจกรรมตอนเช้าและเย็นครั้งละ 1 ชั่วโมงที่หอประชุมเพื่อเป็นการส่งเสริมด้านจริยธรรมและฟื้นฟูจิตวิญญาณให้กับนักศึกษา คณาจารย์ และพนักงานของมหาวิทยาลัย เทศกาลแห่งศรัทธานี้มหาวิทยาลัยได้เชิญศาสนาจารย์ตลอดจนผู้ทรงคุณวุฒิทางศาสนศาสตร์ของคณะเซเว่นเดย์แอ๊ดเวนตีสจากทั่วโลกมาเป็นวิทยากร กิจกรรมดังกล่าวนักศึกษาจะเป็นผู้นำกิจกรรมยกเว้นในส่วนของวิทยากร เทศกาลแห่งศรัทธานี้มีธรรมเนียมปฏิบัติคือจะมีการร้องเพลงสรรเสริญพระเจ้า การอธิษฐาน การอ่านข้อพระคัมภีร์ และการเทศนาของวิทยากรซึ่งจะเป็นผู้เทศนาหรือพูดให้แนวการดำเนินชีวิตและการปฏิบัติ ในบางครั้งจะเปิดโอกาสให้นักศึกษาที่รับบัพติสมาแล้วหรือนักศึกษาสาขาวิชาศาสนศาสตร์ได้เทศนาประกาศพระคำของพระเจ้าเหมือนวิทยากรที่ได้รับเชิญมา

4. การประชุมอธิษฐาน (Pray Meeting)

เป็นกิจกรรมการอธิษฐานกลุ่มย่อยในคืนวันพุธเวลา 19.00 น. โดยให้นักศึกษาที่แบ่งเป็นกลุ่มย่อยกลุ่มละ 15-20 คนไปเยี่ยมคณาจารย์ที่บ้านพักเพื่อพบปะสนทนาและอธิษฐานกลุ่ม กิจกรรมนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อให้นักศึกษาทุกศาสนา ทุกเชื้อชาติได้ไปเยี่ยมคณาจารย์เพื่อสนทนา เรื่องการเรียน การทำงาน การดำเนินชีวิตในแต่ละวัน มีการให้ข้อคิดหรือสนทนาธรรมโดยอาจารย์เจ้าของบ้าน มีการร้องเพลงสรรเสริญพระเจ้า และจบด้วยการคุกเข่าอธิษฐาน กิจกรรมการประชุมอธิษฐานนี้จะช่วยส่งเสริมมิตรภาพ ความสัมพันธ์ระหว่างคณาจารย์และบุคคลในครอบครัวของคณาจารย์กับนักศึกษา หรือระหว่างนักศึกษาด้วยกันเองรวมถึงความสัมพันธ์ของกลุ่มอธิษฐานแต่ละกลุ่มด้วย

5. สาขาโรงเรียนวันสะบาโต (Branch Sabbath School)

โรงเรียนวันสะบาโต เป็นกิจกรรมการประกาศศาสนาของนักศึกษากับชุมชนใกล้เคียง หลังจากการนมัสการรวมที่โบสถ์ในตอนเช้าวันเสาร์เสร็จสิ้นแล้ว ในช่วงบ่ายนักศึกษาที่มีความสนใจใคร่ออกไปเยี่ยมชุมชนใกล้เคียง จะออกไปทำกิจกรรมที่เรียกว่าโรงเรียนวันสะบาโต กิจกรรมนี้จะแบ่งออกเป็นกลุ่มย่อย ได้แก่ กลุ่มสอนพระคัมภีร์ กลุ่มเยี่ยมคนไร้ที่พึ่ง กลุ่มเยี่ยมผู้ป่วยในโรงพยาบาล กลุ่มเยี่ยมผู้ป่วยที่ติดเชื่อเอดส์วัดพระบาทน้ำพุ จังหวัดลพบุรี นักศึกษาที่ไปสาขา

โรงเรียนวันสะบาโตจะออกไปปฏิบัติกิจกรรมเพื่อกลุ่มบุคคลตามที่กล่าวข้างต้น ได้แก่ การร้องเพลง โบสถ์ การเล่าเรื่องในพระคัมภีร์ การอ่านข้อพระคัมภีร์ และอธิษฐานให้ผู้ป่วยและคนไร้ที่พึ่งเหล่านั้น นอกจากนี้กลุ่มสอนบทเรียนก็จะออกไปให้ความรู้โดยการเล่าเรื่องในพระคัมภีร์ให้แก่เด็ก ๆ สมาชิกโบสถ์ที่ไม่สามารถไปโบสถ์ได้ ตลอดจนผู้สนใจคนอื่น ๆ

6. การนมัสการในหอพัก (Dormitory Worship)

การนมัสการในหอพักเป็นกิจกรรมนมัสการเฉพาะนักศึกษาที่พักในหอพักของมหาวิทยาลัย เรียกว่าการนมัสการเย็น (Evening Worship) ของทุกวัน ยกเว้นเย็นวันศุกร์ กิจกรรมนี้จะมีการร้องเพลงสรรเสริญพระเจ้า การพูดให้ข้อคิดจากอาจารย์ประจำหอพักแต่ละหอพักหรือผู้ที่ได้รับเชิญไปพูดให้ข้อคิด นักศึกษาที่พักในหอพักจะต้องเข้าร่วมกิจกรรมเนื่องจากเป็นระเบียบของหอพัก และอาจารย์ประจำหอพักอาจมีสิ่งที่ต้องการประกาศแจ้งให้นักศึกษาทราบหลังจากการนมัสการของหอพักเสร็จสิ้นลง

7. การศึกษาพระคัมภีร์ส่วนบุคคล (Personal Bible Studies)

การศึกษาพระคัมภีร์ส่วนบุคคล เป็นภารกิจส่วนหนึ่งของแผนกศาสนกิจ (Chaplain) ของมหาวิทยาลัยที่ต้องการให้นักศึกษาผู้มีความประสงค์จะทราบเรื่องราวของพระเจ้า ได้ศึกษาเรื่องของพระเจ้าอย่างละเอียดถี่ถ้วน การศึกษาพระคัมภีร์โดยมีผู้ให้คำแนะนำคืออาจารย์แผนกศาสนกิจ นักศึกษาสาขาศาสนศาสตร์ หรือนักศึกษาที่รับบัพติศมาแล้ว เป็นช่องทางในการทำความเข้าใจเรื่องของพระเจ้าและพระคัมภีร์ที่พระองค์ได้บัญญัติขึ้นให้ได้รับความกระจ่างมากยิ่งขึ้น

8. โครงการชุมชนสัมพันธ์ (Community Outreach Project)

เป็นกิจกรรมที่สร้างความสัมพันธ์ระหว่างมหาวิทยาลัยกับชุมชนในพื้นที่ใกล้เคียงซึ่งเป็นกิจกรรมที่จัดขึ้นเป็นครั้งคราว การจัดกิจกรรมนี้จะไม่เน้นด้านการประกาศศาสนาแต่เป็นกิจกรรมการจัดนิทรรศการในเขตเมืองและชุมชนใหญ่ เพื่อให้ความรู้พื้นฐานแก่ประชาชนทั่วไปสามารถเข้าถึงและเข้าใจได้ง่าย ตัวอย่างเช่น โครงการดิอิมแพค (The Impact) ซึ่งเป็นโครงการที่ให้ความรู้ในเรื่องสุขภาพโดยไม่คิดมูลค่า การบริโภคอย่างปลอดภัย อาหารมังสวิรัต การดูแลตนเองเมื่อเจ็บป่วย การปฐมพยาบาล การให้บริการพื้นฐานด้านการแพทย์และการพยาบาล ได้แก่ อนามัยช่องปากและทันตกรรม การวัดความดันโลหิต การตรวจระดับน้ำตาลในโลหิต ฯลฯ กิจกรรมสร้างความสัมพันธ์ระหว่างมหาวิทยาลัยกับชุมชนนี้มีระยะเวลาการจัดตลอดวันในระยะเวลา 1 สัปดาห์ มีนักศึกษา คณาจารย์ พนักงานและนักศึกษาผลัดเปลี่ยนกันรับผิดชอบกิจกรรมดังกล่าว กิจกรรมต่าง ๆ ที่กล่าวมาข้างต้นล้วนอยู่บนพื้นฐานด้านสุขภาพที่พระเจ้าได้วางกรอบไว้อย่างดีแล้ว นับตั้งแต่มีมนุษย์ชายหญิงคู่แรกของโลกคืออาดัม (Adam) และเอวา (Eve) มหาวิทยาลัยจะสอดแทรกหลักการของคริสเตียนโปรเตสแตนต์ คณะเซเวนธ์เดย์แอ๊ดเวนตีสในกิจกรรมที่จัดขึ้น มีการแจกเอกสาร แผ่นพับ (brochure) ด้านสุขภาพ วิธีการที่จะรู้จักพระเจ้า นอกจากโครงการดิอิมแพค (The Impact) ซึ่งเป็นโครงการระยะสั้นแล้ว ยังมีกิจกรรมอื่นที่สร้างความสัมพันธ์กับชุมชนคือการออกหน่วยให้ความรู้ด้านสุขภาพ การออกหน่วยบริการแพทย์เคลื่อนที่ของนักศึกษาคณะพยาบาลศาสตร์มิชชั่น การให้ความรู้ด้านโภชนาการและสุขภาพของศูนย์ส่งเสริมสุขภาพมิชชั่นซึ่งเป็น

องค์การของคณะเซเว่นธ์เดย์แอ๊ดเวนตีส เป็นโครงการร่วมของหน่วยงานนี้กับมหาวิทยาลัยนานาชาติเอเซีย-แปซิฟิก

9. ยูวชนแอ๊ดเวนตีสกับชุมชน (Adventist Youth Community)

นักศึกษามหาวิทยาลัยนานาชาติเอเซีย-แปซิฟิก ได้รับการปลูกฝังให้นำหลักความรัก ความเมตตา การช่วยเหลือเพื่อนมนุษย์ที่ว่า “รักเพื่อนบ้านเหมือนรักตนเอง” (Love your neighbor as yourself) ของพระเยซูคริสต์เป็นหลักในการศึกษาและการปฏิบัติซึ่งสอดคล้องกับพระคริสตธรรมคัมภีร์มัทธิว บทที่ 22 ข้อ 39 (สมาคมพระคริสตธรรมไทย. 2544: 39) ดังนั้นกิจกรรมของยูวชนแอ๊ดเวนตีสกับชุมชนจึงเป็นกิจกรรมที่ให้เปล่าโดยไม่คิดมูลค่า กิจกรรมส่วนหนึ่งได้รับการสนับสนุนงบประมาณจากสำนักงานคณะกรรมการการอุดมศึกษา (สกอ.) คือกิจกรรมค่ายอาสาพัฒนา บางส่วนได้รับการสนับสนุนจากมหาวิทยาลัยเป็นการให้บริการทางวิชาการแก่ชุมชน ได้แก่ การสอนภาษาอังกฤษ การจัดค่ายภาษาอังกฤษ (English Camp) การให้ความช่วยเหลือโรงเรียนระดับประถมศึกษาและมัธยมศึกษาในรายวิชาที่ขาดแคลนบุคลากร โดยการส่งนักศึกษาสาขาวิชาภาษาอังกฤษไปช่วยสอน และนักศึกษาสาขาวิชาพยาบาลศาสตร์ไปให้ความรู้ในเรื่องสุขภาพและอนามัยชุมชนแก่โรงเรียนในท้องถิ่น โดยนักศึกษามีการใช้หลักการของเซเว่นธ์เดย์แอ๊ดเวนตีสสอดแทรกในกิจกรรม ได้แก่ การร้องเพลง การเล่าเรื่องในพระคัมภีร์ และการอธิษฐาน เป็นต้น (ฝ่ายกิจการนักศึกษา มหาวิทยาลัยนานาชาติเอเซีย-แปซิฟิก. 2557)

10. โครงการผู้แสวงหา (The Seekers)

เป็นโครงการประกาศศาสนาที่มีวัตถุประสงค์เพื่อการแสวงหา การเรียนรู้ และการแสวงหามิตรภาพในสภาพแวดล้อมของคริสตชนซึ่งจะแบ่งปันข่าวประเสริฐของพระเยซูคริสต์ให้แก่นักศึกษาที่ไม่ใช่คริสเตียนในบริบทของมหาวิทยาลัยนานาชาติเอเซีย-แปซิฟิก

สรุปได้ว่า การประกาศศาสนาเป็นจิตอาสาทางศาสนา เพื่อช่วยเหลือทางด้านศาสนาด้วยความสมัครใจ เป็นการนำคำสอนตามหลักเซเว่นธ์เดย์แอ๊ดเวนตีสไปเผยแผ่ให้ปรากฏต่อการรับรู้ของบุคคล กลุ่มบุคคล และมวลชน อาจประกาศศาสนาผ่านสื่อต่าง ๆ ทั้งที่เป็นสื่อบุคคลและสื่อมวลชน โดยมุ่งหวังให้ผู้รับเข้าใจและนำไปปฏิบัติให้เกิดประโยชน์ การประกาศศาสนาแก่นักศึกษามหาวิทยาลัยนานาชาติเอเซีย-แปซิฟิกซึ่งผู้วิจัยเลือกเป็นกลุ่มที่ศึกษา มีหลากหลายรูปแบบวิธีการ ได้แก่ การนมัสการทั้งที่โบสถ์และหอพัก เทศกาลแห่งศรัทธา การประชุมอธิษฐานสาขาโรงเรียนวันสะบาโต การศึกษาพระคัมภีร์ส่วนบุคคล โครงการชุมชนสัมพันธ์ ยูวชนแอ๊ดเวนตีสกับชุมชน และโครงการผู้แสวงหา เป็นต้น โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อนำนักศึกษาให้มารู้จักความรักความเมตตาของพระเจ้าที่มีต่อมนุษย์

การวัดการประกาศศาสนา

จากการประมวลงานวิจัยพบว่า แบบวัดการวัดการประกาศศาสนาจากการศึกษาของฮอลล์ (Hall. 1999) เรื่องการพัฒนาโปรแกรมสำหรับการคงไว้ของสมาชิกใหม่คริสตจักรเซเว่นธ์เดย์แอ๊ดเวนตีสในกรุงเยรูซาเล็ม การศึกษานี้เป็นการศึกษาช่วงยาว 10 ปี เพื่อให้เห็นถึงการพัฒนาด้าน

จิตวิญญาณ เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยเป็นแบบวัดการเจริญเติบโตทางจิตวิญญาณที่มีรูปแบบ (Growth Pattern of the Church) ในบทความการวิจัยนี้ การหาคุณภาพของเครื่องมือไม่ได้รายงาน ในบทความการวิจัย

งานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการประกาศศาสนา

สำหรับงานวิจัยที่เกี่ยวข้องนั้นที่ผ่านมาการศึกษาการประกาศศาสนากับการปฏิบัติทางศาสนาของฮอลล์ (Hall. 1999) เรื่องการพัฒนาโปรแกรมสำหรับการคงไว้ของสมาชิกใหม่ คริสตจักรเซเวนธ์เดย์แอ๊ดเวนตีสในกรุงเยรูซาเล็ม กลุ่มตัวอย่างคือสมาชิกใหม่ คริสตจักรเซเวนธ์เดย์แอ๊ดเวนตีสในกรุงเยรูซาเล็ม มีวิธีการดำเนินการวิจัย 3 ระยะคือ ระยะที่หนึ่งเป็นการประกาศให้สมาชิกมีความกลมกลืน ระยะที่สองการมีส่วนร่วมทั้งสมาชิกโบสถ์ทั้งเก่าและใหม่ ระยะที่สามเป็นการมีความกลมกลืนกันอย่างแท้จริง การศึกษานี้ใช้การประเมินประสิทธิภาพของคริสตจักรทั้งในประเทศและทั่วโลกในกระบวนการทั้งหมดของการประกาศศาสนา คริสตจักรเซเวนธ์เดย์แอ๊ดเวนตีสในกรุงเยรูซาเล็ม ผลการวิจัยพบว่าคริสตจักรมีความจำเป็นที่จะต้องพิจารณาการประกาศศาสนาว่ามีความสัมพันธ์กับการเติบโตและความแน่วแน่ของคนที่ย้ายศาสนาใหม่ สิ่งเกิดขึ้นในชีวิตหลังการบัพติศมาของคนเหล่านั้นมีความสำคัญเท่ากับก่อนรับบัพติศมา ความรู้ของคริสต์ศาสนิกชนและการเปลี่ยนแปลงวิถีชีวิตทั้งหมดได้รับการสอนก่อนการรับบัพติศมา แต่จากข้อสมมุติฐานในการปฏิบัติพบว่า การเปลี่ยนแปลงวิถีชีวิตทั้งหมดเกิดขึ้นหลังจากการรับบัพติศมาและการเป็นสมาชิก คริสตจักรแล้ว

จากการประมวลเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องที่กล่าวมาสรุปได้ว่า การประกาศศาสนามีความเกี่ยวข้องกับการปฏิบัติทางศาสนาตามหลักเซเวนธ์เดย์แอ๊ดเวนตีสในทางตรงและเป็นตัวแปรคั่นกลาง (Mediator) โดยส่งผ่านการประกาศศาสนา จากการศึกษาวิจัยข้างต้นพบว่ามีความสัมพันธ์กับการเติบโตและความแน่วแน่ของคนที่ย้ายศาสนาใหม่ ความรู้และวิถีชีวิตแบบใหม่ทางศาสนานั้นเกิดขึ้นหลังจากมาเป็นคริสเตียน ส่วนอิทธิพลทางอ้อมนั้นเป็นตัวแปรส่งผ่านจากการสนับสนุนของคริสตจักร โดยการสนับสนุนและให้กำลังใจจากคริสตจักรมีการเปลี่ยนไปในเชิงบวกในการปฏิบัติทางศาสนา ดังนั้นผู้วิจัยจึงสนใจที่จะนำตัวแปรการประกาศศาสนามาร่วมในการอธิบายพฤติกรรมการปฏิบัติทางศาสนาตามหลักเซเวนธ์เดย์แอ๊ดเวนตีสของนักศึกษาระดับปริญญาตรี มหาวิทยาลัยนานาชาติเอเชีย-แปซิฟิก ในการศึกษา

ตอนที่ 3 บริบทของมหาวิทยาลัยนานาชาติเอเชีย-แปซิฟิก

มหาวิทยาลัยนานาชาติเอเชีย-แปซิฟิก เป็นสถาบันระดับอุดมศึกษาในภาคพื้นเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ของคริสตจักรเซเวนธ์เดย์แอ๊ดเวนตีส จัดตั้งขึ้นภายใต้มูลนิธิคริสเตียนเมดิคอลเซเวนธ์เดย์แอ๊ดเวนตีสแห่งประเทศไทย (Christian Medical Foundation of Seventh-day Adventists Church of Thailand) สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการอุดมศึกษา (สกอ.) กระทรวงศึกษาธิการ

มหาวิทยาลัยนานาชาติเอเชีย-แปซิฟิก (Asia-Pacific International University) เปิดสอนในระดับปริญญาตรีและปริญญาโท มีประวัติมายาวนานตั้งแต่การก่อตั้งเป็นโรงเรียนพยาบาลมิชชันในปี พ.ศ. 2484 ได้พัฒนาเป็นวิทยาลัยมิชชันในปี พ.ศ. 2529 ในปี พ.ศ. 2533 ได้ขยายวิทยาเขตมาอยู่ที่อำเภอฉะเชิงเทรา จังหวัดสระบุรี โดยเปิดทำการสอนในคณะบริหารธุรกิจ สาขาวิชาการบัญชี และสาขาวิชาการจัดการ กับอีกหนึ่งภาควิชาอิสระ ในสาขาวิชาภาษาอังกฤษ ต่อมาได้มีการเปลี่ยนแปลงครั้งใหญ่ในปี พ.ศ. 2540 เมื่อวิทยาลัยเซาท์อีสต์เอเชียยูเนียน (Southeast Asia Union College) สถาบันอุดมศึกษาในเครือเซเว่นธ์เดย์แอตเวนตีส ประเทศสิงคโปร์ ได้ย้ายมาร่วมกับวิทยาลัยมิชชัน วิทยาเขตฉะเชิงเทรา อำเภอฉะเชิงเทรา จังหวัดสระบุรี เพื่อให้เป็นวิทยาลัยนานาชาติในภาคพื้นเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ และได้มีการขออนุญาตเปิดสอนหลักสูตรนานาชาติขึ้น ในปี พ.ศ. 2542 โดยมีการขออนุญาตเปิดหลักสูตร คณะวิชา และสาขาวิชาต่าง ๆ ในปีต่อมา

มหาวิทยาลัยนานาชาติเอเชีย-แปซิฟิกเป็นมหาวิทยาลัยที่มีความเป็นนานาชาติทั้งด้านการบริหาร การจัดการ หลักสูตร อาจารย์ และนักศึกษา มีความหลากหลายทางเชื้อชาติมากที่สุด คือมีจำนวนนักศึกษาทั้งสิ้น 1,012 คน จำแนกเป็นชาวไทย 675 คน ชาวต่างประเทศ 337 คนจาก 38 ประเทศ มีผู้บริหาร 21 คน จำแนกเป็นชาวไทย 9 คน ชาวต่างประเทศ 13 คน จาก 6 ประเทศ อาจารย์จำนวน 89 คน จำแนกเป็นชาวไทย 42 คน ชาวต่างประเทศ 24 คน จาก 15 ประเทศ และพนักงานประจำ 86 คน จำแนกเป็นชาวไทย 62 คน ชาวต่างประเทศ 24 คน จาก 11 ประเทศ (มหาวิทยาลัยนานาชาติเอเชีย-แปซิฟิก. 2558) ปัจจุบันมหาวิทยาลัยนานาชาติเอเชีย-แปซิฟิก ได้ทำการสอนในคณะวิชาต่าง ๆ ดังนี้

ระดับปริญญาตรี หลักสูตรภาษาไทย

คณะพยาบาลศาสตร์มิชชัน

สาขาวิชาพยาบาลศาสตร์

คณะบริหารธุรกิจ

สาขาวิชาการบัญชี

สาขาวิชาการจัดการ

คณะศิลปศาสตร์และมนุษยศาสตร์

สาขาวิชาภาษาอังกฤษ

คณะศาสนศึกษา

สาขาวิชาศาสนศาสตร์ประยุกต์

ระดับปริญญาตรี หลักสูตรนานาชาติ

คณะบริหารธุรกิจ

สาขาวิชาการบัญชี

สาขาวิชาการบัญชีและการเงิน

สาขาวิชาสารสนเทศคอมพิวเตอร์

สาขาวิชาการตลาดและการจัดการ

สาขาวิชาการประกอบการธุรกิจและการจัดการ

คณะศิลปศาสตร์และมนุษยศาสตร์

สาขาวิชาภาษาอังกฤษ

สาขาวิชาภาษาอังกฤษเพื่อการสื่อสาร

สาขาวิชาภาษาอังกฤษธุรกิจและการท่องเที่ยว

คณะศาสนศึกษา

สาขาวิชาศาสนศาสตร์ประยุกต์

สาขาวิชาศาสนศาสตร์การศึกษา

คณะศึกษาศาสตร์และจิตวิทยา

สาขาจิตวิทยาและการศึกษา

คณะวิทยาศาสตร์

สาขาวิชาชีววิทยา

ระดับปริญญาโท หลักสูตรนานาชาติ

หลักสูตรศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต

สาขาวิชาการสอนภาษาอังกฤษเป็นภาษาที่สอง

หลักสูตรศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต

สาขาวิชาการสอน

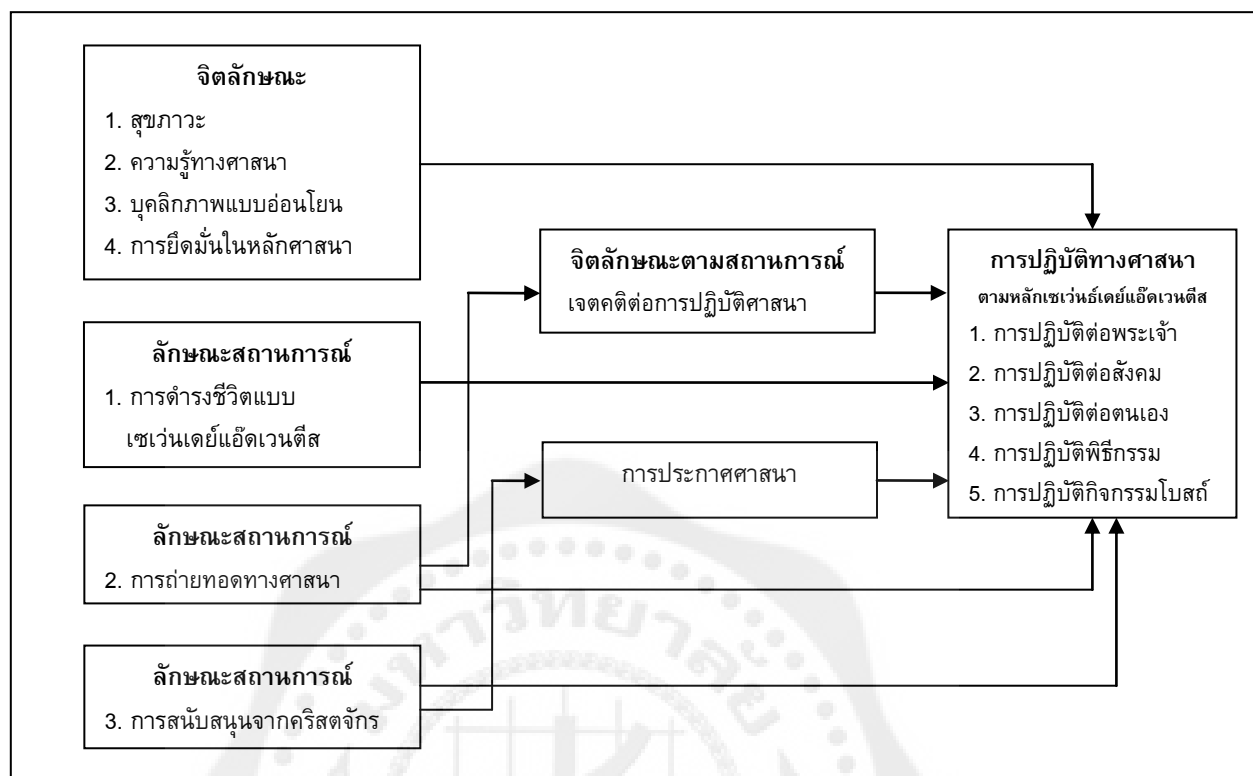
มหาวิทยาลัยนานาชาติเอเชีย-แปซิฟิกให้ความสำคัญกับการศึกษาที่ไม่ได้เน้นเฉพาะทางด้านวิชาการและทักษะแต่เพียงด้านเดียว แต่เน้นการสร้างคุณลักษณะที่ดีของชีวิต (Character) และการสร้างภูมิปัญญา (Wisdom) มุ่งส่งเสริมการศึกษาแบบองค์รวมบนพื้นฐานหลักการคริสเตียน ซึ่งมุ่งการพัฒนาปลูกฝังนักศึกษาในด้านความเชื่อ ความเป็นเลิศทางวิชาการ ศีลธรรมจรรยาควบคู่ไปด้วยกัน คือให้ผู้เรียนได้พัฒนาในทุกมิติของชีวิต โดยมีคุณธรรมเป็นฐานของชีวิต สามารถบูรณาการความรู้และทักษะมาใช้ให้เกิดประโยชน์ต่อตนเอง ต่อหน้าที่การงาน ต่อสังคม และสามารถนำเอาหลักคุณธรรม จริยธรรมมาเป็นแนวทางในการดำเนินชีวิต การศึกษาจะช่วยให้ผู้เรียนได้รู้จักตนเอง เข้าใจผู้อื่น และยอมรับในความแตกต่างของบุคคลอื่นได้อย่างกว้างขวาง และสามารถอาศัยอยู่ท่ามกลางความแตกต่างของวัฒนธรรมได้อย่างเข้าใจและมีสันติสุข มีจิตสำนึกต่อสิ่งแวดล้อม การรับใช้พระผู้เป็นเจ้าและสังคมอย่างไม่เห็นแก่ตัว ในขณะเดียวกันยังคงรักษาไว้ซึ่งความมีเสรีภาพและเอกลักษณ์ของตนเอง

กรอบแนวคิดการวิจัย

ในการศึกษาปัจจัยเชิงสาเหตุที่ส่งผลต่อการปฏิบัติทางศาสนาตามหลักเซเว่นธ์เดย์แอ๊ดเวนตีสของนักศึกษาระดับปริญญาตรี มหาวิทยาลัยนานาชาติเอเชีย-แปซิฟิก ผู้วิจัยอาศัยแนวการวิเคราะห์สาเหตุของการเกิดพฤติกรรมของมนุษย์ตามรูปแบบทฤษฎีปฏิสัมพันธ์นิยม (Interactionism Model) ของแมคเนสสันและเอนด์เลอร์ (ดวงเดือน พันธมนาวิน. 2541: 105-108; อ้างอิงจาก Magnusson; & Endler. 1977: 18-21) มาประยุกต์เป็นกรอบแนวคิด โดยรูปแบบทฤษฎีปฏิสัมพันธ์นิยมกล่าวถึงสาเหตุสำคัญของพฤติกรรมของมนุษย์ได้ 4 กลุ่มสาเหตุ คือ 1) ลักษณะของสถานการณ์ปัจจุบันหรือสภาพแวดล้อมทางสังคมที่บุคคลกำลังเผชิญอยู่ในขณะนั้นซึ่งจะเอื้ออำนวยหรือขัดขวางการเกิดพฤติกรรม ตัวอย่างเช่น การอบรมเลี้ยงดูจากบิดามารดา ลักษณะความสัมพันธ์ในครอบครัว รวมถึงการได้รับการฝึกฝนจากโรงเรียนให้มีพฤติกรรมการเป็นพลเมืองดี โดยหากบุคคลมีความเกี่ยวข้องกับสถานการณ์ต่าง ๆ ตลอดเวลา บุคคลก็มีแนวโน้มที่จะกระทำพฤติกรรมสอดคล้องตามที่สถานการณ์ผลักดัน 2) จิตลักษณะเดิมของผู้กระทำหมายถึงจิตลักษณะค่อนข้างคงที่ไม่อยู่ภายใต้อิทธิพลของสถานการณ์ปัจจุบันเป็นจิตลักษณะที่ก่อตัวขึ้นตั้งแต่วัยเด็กสะสมมาถึงปัจจุบันจากการปลูกฝังอบรมในครอบครัวและโรงเรียน 3) จิตลักษณะร่วมกับสถานการณ์หรือที่เรียกว่า การปฏิสัมพันธ์แบบกลไก (Mechanical Interaction) คือ ปัจจัยทางจิตลักษณะเดิมอย่างน้อย 1 ด้านร่วมกับปัจจัยทางสถานการณ์อย่างน้อย 1 ด้านที่ส่งผลต่อพฤติกรรมหนึ่ง ๆ ในการศึกษาครั้งนี้จะไม่ปรากฏการปฏิสัมพันธ์แบบกลไก 4) จิตลักษณะตามสถานการณ์ หรือเรียกว่า ปฏิสัมพันธ์ในตน (Organismic Interaction) หมายถึง ลักษณะทางจิตที่เกิดจากการปฏิสัมพันธ์ระหว่างจิตลักษณะเดิมของบุคคลกับสถานการณ์ปัจจุบันภายในตัวบุคคลนั้น โดยจิตลักษณะตามสถานการณ์ มักแปรเปลี่ยนไปตามสถานการณ์โดยง่ายหรืออยู่ภายใต้อิทธิพลของสถานการณ์นั้น ๆ เช่น เจตคติที่ดีต่อพฤติกรรมในสถานการณ์หนึ่ง ความวิตกกังวลตามสถานการณ์ เป็นต้น ในการศึกษาครั้งนี้จะไม่ปรากฏปฏิสัมพันธ์แบบกลไก (Mechanical Interaction)

จากภาพประกอบ 4 กรอบแนวคิดการวิจัยนี้แสดงให้เห็นถึงโครงสร้างความสัมพันธ์เชิงสาเหตุระหว่างตัวแปรปัจจัยต่าง ๆ ที่ส่งผลต่อการปฏิบัติทางศาสนาตามหลักเซเว่นธ์เดย์แอ๊ดเวนตีสของนักศึกษาระดับปริญญาตรี มหาวิทยาลัยนานาชาติเอเชีย-แปซิฟิก ในแบบจำลองจะแบ่งตัวแปรออกเป็น 4 กลุ่ม ประกอบด้วยตัวแปรกลุ่มปัจจัยด้านจิตลักษณะมีตัวแปรย่อยคือสุขภาวะ ความรู้ทางศาสนา บุคลิกภาพแบบอ่อนโยน และการยึดมั่นในหลักศาสนา ตัวแปรกลุ่มปัจจัยด้านสถานการณ์มีตัวแปรย่อยคือ การดำรงชีวิตแบบเซเว่นธ์เดย์แอ๊ดเวนตีส การถ่ายทอดทางศาสนา และการสนับสนุนจากคริสตจักร ปัจจัยด้านจิตลักษณะตามสถานการณ์มีตัวแปรย่อยคือ เจตคติต่อการปฏิบัติศาสนา และปัจจัยด้านพฤติกรรมมีตัวแปรย่อยคือ การประกาศศาสนา และตัวแปรตามมีตัวแปรย่อยคือ การปฏิบัติต่อพระเจ้า การปฏิบัติต่อสังคม การปฏิบัติต่อตนเอง การปฏิบัติพิธีกรรม และการปฏิบัติกิจกรรมโบสถ์

จากการประมวลงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการปฏิบัติทางศาสนา ตัวแปรกลุ่มปัจจัยด้านจิตลักษณะทุกมีตัวแปรมีความสัมพันธ์กับการปฏิบัติทางศาสนา กล่าวคือในงานวิจัยตัวแปรสุขภาวะมีความสัมพันธ์กับการปฏิบัติทางศาสนาในแต่ละสัปดาห์ และมีความเกี่ยวเนื่องกับสุขภาพและความ เป็นอยู่ที่ดีขึ้น (Maselko; & Kubzansky. 2005) ความรู้ในด้านการปฏิบัติศาสนามีความสัมพันธ์เชิงบวกกับความเข้าใจในเรื่องการไถ่ให้อรอดของพระเจ้า (Bradley. 1996) บุคลิกภาพแบบอ่อนโยนกับตัวแปรทางศาสนามีความสัมพันธ์ทางบวกกับปัจจัยความเลื่อมใสในศาสนา ลักษณะการเปิดเผย วุฒิภาวะทางศาสนาและจิตวิญญาณ (Saroglou. 2000) การยึดมั่นในหลักศาสนาของชาวไทยมุสลิม ในสามจังหวัดชายแดนภาคใต้มีความสัมพันธ์กับการปฏิบัติศาสนาและมีอิทธิพลทางอ้อมต่อการปฏิบัติทางศาสนาโดยผ่านความรู้ทางศาสนา (อับดุลเลาะ การ์รีนา. 2551) ส่วนตัวแปรกลุ่มปัจจัยด้านลักษณะสถานการณ์ทุกมีตัวแปรมีความสัมพันธ์กับการปฏิบัติทางศาสนา กล่าวคือ ในงานวิจัยการดำรงชีวิตแบบเซเวนเดย์แอ็ดเวนติส พบว่าความพึงพอใจในชีวิตสูงและส่วนใหญ่รู้สึกว่ใกล้ชิดกับพระเจ้า (Fisher; & Judith. 2000) การมีแบบอย่างการปฏิบัติของครอบครัวหรือการถ่ายทอดทางศาสนาสามารถพยากรณ์การดำเนินชีวิตคริสเตียนเซเวนเดย์แอ็ดเวนติสหรือการละทิ้งแนวทางของคริสเตียนได้ (Dudley. 2000) ด้านการสนับสนุนจากคริสตจักรจะเป็นการสนับสนุนและให้กำลังใจเชิงบวกในการปฏิบัติทางศาสนา ได้แก่ ความสัมพันธ์กับพระเจ้า บทบาทของศาสนาจารย์ และสมาชิก (Dixon. 2001) ด้านตัวแปรจิตลักษณะตามสถานการณ์มีตัวแปรเจตคติต่อการปฏิบัติศาสนามีความสัมพันธ์กับการปฏิบัติทางศาสนาอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ กล่าวคือ เจตคติต่อการปฏิบัติศาสนาในด้านกิจกรรมทางศาสนาและความเชื่อ พบว่าในปีแรกและในปีที่สามของนักศึกษาจะลดลงอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ เมื่อคิดเป็นรายบุคคลพบว่าสี่ในเจ็ดคนจะละเลยการร่วมกิจกรรมทางศาสนาหรือออกจากกลุ่มคริสเตียนไปอยู่กลุ่มใหม่ (Pilkington; Poppleton; & Robertshaw. 2011: Online) และเจตคติต่อศาสนาจำแนกตามความเชื่อทางศาสนา และเพศมีนัยสำคัญทางสถิติ ส่วนสภาพแวดล้อมทางศาสนาของโรงเรียนไม่มีผลต่อเจตคติต่อศาสนา (สุดเจน ฝนเรือง. 2533) ในด้านปัจจัยด้านพฤติกรรมของตัวแปรการประกาศศาสนา พบว่าการพัฒนาโปรแกรมสำหรับการคงไว้ของสมาชิกสามารถใช้ในการประเมินประสิทธิภาพของคริสตจักรเซเวนเดย์แอ็ดเวนติสทั่วโลก (Hall. 1999) นอกจากนั้นปัจจัยลักษณะสถานการณ์คือ การถ่ายทอดทางศาสนามีอิทธิพลทางอ้อมต่อการปฏิบัติทางศาสนาโดยผ่านเจตคติต่อการปฏิบัติศาสนา (ลัดดาวัลย์ พรศรีสมุทร และวิลาสลักษณ์ ชั่ววัลลี (2524) และการสนับสนุนจากคริสตจักรยังมีอิทธิพลทางอ้อมต่อการการปฏิบัติทางศาสนา โดยผ่านการประกาศศาสนา (Dixon. 2001) ผู้วิจัยจึงได้กำหนดกรอบแนวคิด ดังภาพประกอบ 4

ภาพประกอบ 4 โครงสร้างความสัมพันธ์ปัจจัยเชิงสาเหตุที่ส่งผลต่อการปฏิบัติทางศาสนาตามหลักเซเวนธ์เดย์แอดเวนติสของนักศึกษาระดับปริญญาตรี มหาวิทยาลัยนานาชาติเอเชีย-แปซิฟิก

สมมุติฐานการวิจัย

1. การปฏิบัติทางศาสนาตามหลักเซเวนธ์เดย์แอดเวนติส ประกอบด้วยองค์ประกอบ การปฏิบัติต่อพระเจ้า การปฏิบัติต่อสังคม การปฏิบัติต่อตนเอง การปฏิบัติพิธีกรรม และการปฏิบัติกิจกรรมโบสถ์

2. แบบจำลองโครงสร้างความสัมพันธ์เชิงสาเหตุการปฏิบัติทางศาสนาตามหลักเซเวนธ์เดย์แอดเวนติสมีความกลมกลืนกับข้อมูลเชิงประจักษ์ โดยมีสมมุติฐานย่อยต่าง ๆ ดังนี้

2.1 ปัจจัยด้านจิตลักษณะ ได้แก่ สุขภาวะ ความรู้ทางศาสนา บุคลิกภาพแบบอ่อนโยน และการยึดมั่นในหลักศาสนามีอิทธิพลทางตรงต่อการปฏิบัติทางศาสนาตามหลักเซเวนธ์เดย์แอดเวนติส

2.2 ปัจจัยด้านลักษณะสถานการณ์ ได้แก่ การดำรงชีวิตแบบเซเวนธ์เดย์แอดเวนติส การถ่ายทอดทางศาสนา และการสนับสนุนจากคริสตจักรมีอิทธิพลทางตรงและทางอ้อมต่อการปฏิบัติทางศาสนาตามหลักเซเวนธ์เดย์แอดเวนติสผ่านจิตลักษณะตามสถานการณ์ และปัจจัยด้านพฤติกรรม

2.2.1 การดำรงชีวิตแบบเซเวนธ์เดย์แอ็ดเวนติส การถ่ายทอดทางศาสนาและการสนับสนุนจากคริสตจักรมีอิทธิพลทางตรงต่อการปฏิบัติทางศาสนาตามหลักเซเวนธ์เดย์แอ็ดเวนติส

2.2.2 การถ่ายทอดทางศาสนามีอิทธิพลทางอ้อมต่อการปฏิบัติทางศาสนาตามหลักเซเวนธ์เดย์แอ็ดเวนติสผ่านเจตคติต่อการปฏิบัติศาสนา

2.2.3 การสนับสนุนจากคริสตจักรมีอิทธิพลทางอ้อมต่อการปฏิบัติทางศาสนาตามหลักเซเวนธ์เดย์แอ็ดเวนติสผ่านการประกาศศาสนา

2.3 ปัจจัยด้านจิตลักษณะตามสถานการณ์ ได้แก่ เจตคติต่อการปฏิบัติศาสนามีอิทธิพลทางตรงต่อการปฏิบัติทางศาสนาตามหลักเซเวนธ์เดย์แอ็ดเวนติส

2.4 ปัจจัยด้านพฤติกรรม ได้แก่ การประกาศศาสนามีอิทธิพลทางตรงต่อการปฏิบัติทางศาสนาตามหลักเซเวนธ์เดย์แอ็ดเวนติส

บทที่ 3

วิธีดำเนินการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้ ดำเนินการวิจัยโดยใช้ระเบียบวิธีวิจัยเชิงสหสัมพันธ์ประเภทการวิจัยเชิงอธิบาย (Explanatory research) มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาความสัมพันธ์ของตัวแปรที่เป็นปัจจัยเชิงสาเหตุที่ส่งผลต่อการปฏิบัติทางศาสนา ตามหลักเซเวนธ์เดย์แอ๊ดเวนตีสของนักศึกษาระดับปริญญาตรี มหาวิทยาลัยนานาชาติเอเชีย-แปซิฟิก โดยวางกรอบแนวคิดของการวิจัยอยู่ในรูปความสัมพันธ์โครงสร้างเชิงเส้น มีวิธีการดำเนินการวิจัยดังนี้

1. การกำหนดประชากรและเลือกกลุ่มตัวอย่าง
2. เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย
3. การสร้างและหาคุณภาพเครื่องมือ
4. การเก็บรวบรวมข้อมูล
5. การจัดกระทำข้อมูล
6. การวิเคราะห์ข้อมูล

1. การกำหนดประชากรและเลือกกลุ่มตัวอย่าง

1.1 ประชากร

ประชากรที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ คือนักศึกษาที่นับถือศาสนาคริสต์ นิกายโปรเตสแตนต์ คณะเซเวนธ์เดย์แอ๊ดเวนตีสที่ศึกษาในระดับปริญญาตรี มหาวิทยาลัยนานาชาติเอเชีย-แปซิฟิก ทั้งวิทยาเขตกรุงเทพฯ และวิทยาเขตมวกเหล็ก รวมจำนวนประชากร 698 คน

ตาราง 2 จำนวนประชากรที่ใช้ในการวิจัย หลักสูตรภาษาไทย

คณะ	หลักสูตรภาษาไทย				รวม
	ชั้นปีที่ 1	ชั้นปีที่ 2	ชั้นปีที่ 3	ชั้นปีที่ 4	
ศาสนศึกษา	1	1	18	1	21
บริหารธุรกิจ	17	10	13	13	53
พยาบาลศาสตร์	24	22	19	10	75
ศิลปศาสตร์และมนุษยศาสตร์	31	18	31	40	120
รวม	73	51	81	64	269

ตาราง 3 จำนวนประชากรที่ใช้ในการวิจัย หลักสูตรนานาชาติ

คณะ	หลักสูตรนานาชาติ				รวม
	ชั้นปีที่ 1	ชั้นปีที่ 2	ชั้นปีที่ 3	ชั้นปีที่ 4	
ศาสนศึกษา	18	24	19	14	75
บริหารธุรกิจ	38	29	24	25	116
วิทยาศาสตร์	8	10	12	6	36
ศึกษาศาสตร์และจิตวิทยา	21	29	26	23	99
ศิลปศาสตร์และมนุษยศาสตร์	45	15	23	20	103
รวม	130	107	104	88	429

1.2 กลุ่มตัวอย่าง

กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ คือนักศึกษาที่นับถือศาสนาคริสต์ นิกายโปรเตสแตนต์ คณะเซเวนต์เดย์แอ๊ดเวนตีสที่ศึกษาในระดับปริญญาตรี มหาวิทยาลัยนานาชาติเอเชีย-แปซิฟิก ภาคการศึกษาที่ 2 ปีการศึกษา 2558 ทั้งวิทยาเขตกรุงเทพฯ และวิทยาเขตมวกเหล็ก รวมจำนวนกลุ่มตัวอย่าง 567 คน เนื่องจากจำนวนประชากรที่ใช้ในการวิจัยมีจำนวนจำกัดเพียง 698 คน ส่วนหนึ่งผู้วิจัยได้คัดเลือกมาเป็นกลุ่มทดลองเครื่องมือการวิจัย จำนวน 100 คน ทำให้เหลือกลุ่มตัวอย่าง 598 คน สำหรับใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูลการวิจัยภาคสนาม ในการศึกษาครั้งนี้จำเป็นต้องใช้กลุ่มตัวอย่างขนาดใหญ่ ผู้วิจัยจึงพิจารณาเลือกกลุ่มตัวอย่างที่เหลือทั้งหมด โดยใช้วิธีการเลือกแบบมีจุดมุ่งหมาย (Judgmental sampling) เพราะกลุ่มตัวอย่างมีลักษณะสอดคล้องหรือเป็นตัวแทนที่ดีของประชากรที่ศึกษา มีความเหมาะสมกับปัญหาและจุดประสงค์ของการวิจัย โดยเมื่อนำเครื่องมือไปเก็บรวบรวมข้อมูลภาคสนามจากกลุ่มตัวอย่าง 598 คนแล้ว ผู้วิจัยได้รับเครื่องมือกลับคืนจากกลุ่มตัวอย่าง จำนวน 567 คน

การกำหนดขนาดกลุ่มตัวอย่างใช้กฎความเพียงพอในการวิเคราะห์ข้อมูลที่กำหนดไว้ว่า ขนาดกลุ่มตัวอย่างต่อจำนวนตัวแปรสังเกตในแบบจำลองที่เพียงพอต่อการวิเคราะห์ข้อมูลควรมีสัดส่วน 10:1 (Schumacker; & Lomax. 1996: 20) ดังนั้น ในแต่ละกลุ่มย่อยจึงควรมีกลุ่มตัวอย่างอย่างน้อยกลุ่มละ 270 คน ส่วนการวิเคราะห์หองค์ประกอบเชิงยืนยัน (Confirmatory Factor Analysis) ซึ่งใช้วิธีประมาณค่าพารามิเตอร์แบบ Maximum Likelihood ต้องใช้กลุ่มตัวอย่างขนาดใหญ่ ดังที่ซาริสและสตรอนคอรสท์ (Saris; & Stronkhorst. 1984) กำหนดว่าต้องใช้กลุ่มตัวอย่าง 100 หน่วยขึ้นไปเป็นอย่างน้อย

เนื่องจากการวิจัยครั้งนี้ผู้วิจัยวิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้การวิเคราะห์ความสัมพันธ์โครงสร้างเชิงสาเหตุแบบมีตัวแปรแฝง (Causal Structural Models with Latent Variable) ดังนั้นจึงต้องกำหนดขนาดกลุ่มตัวอย่างให้เหมาะสมกับสถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล ในการวิเคราะห์ข้อมูลโดย

ใช้สถิติดังกล่าวนั้นพบว่า ถ้าต้องการใช้วิธีการประมาณค่าแบบไลค์ลิฮูดสูงสุด (Maximum Likelihood) ซึ่งเป็นวิธีการประมาณค่าพารามิเตอร์ที่ใช้แพร่หลายมากที่สุด เนื่องจากเป็นวิธีที่มีความคงเส้นคงวา มีประสิทธิภาพและเป็นอิสระจากมาตรวัด (Bollen. 1989: 108) นักสถิติส่วนใหญ่เห็นว่ากลุ่มตัวอย่างที่ใช้ควรมีขนาดที่มากพอเพื่อที่จะทำให้ผลการวิเคราะห์ข้อมูลที่ได้มีความมั่นใจในการทดสอบ จากกฎความเพียงพอในการวิเคราะห์ข้อมูลที่กำหนดไว้ว่าขนาดกลุ่มตัวอย่างต่อจำนวนตัวแปรสังเกตในแบบจำลองที่เพียงพอต่อการวิเคราะห์ข้อมูลควรมีสัดส่วน 10:1 (Schumacker; & Lomax. 1996: 20) ดังนั้น ควรมีกกลุ่มตัวอย่างอย่างน้อยประมาณ 270 คน ดังนั้นในการวิจัยครั้งนี้ผู้วิจัยจึงได้กำหนดกลุ่มตัวอย่างรวมทั้งสิ้น 567 คน ดังแสดงในตาราง

ตาราง 4 จำนวนกลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัย หลักสูตรภาษาไทย

คณะ	หลักสูตรภาษาไทย				รวม
	ชั้นปีที่ 1	ชั้นปีที่ 2	ชั้นปีที่ 3	ชั้นปีที่ 4	
ศาสนศึกษา	1	1	18	1	21
บริหารธุรกิจ	9	7	12	12	40
พยาบาลศาสตร์	24	20	19	10	73
ศิลปศาสตร์และมนุษยศาสตร์	21	13	28	38	100
รวม	55	41	77	61	234

ตาราง 5 จำนวนกลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัย หลักสูตรนานาชาติ

คณะ	หลักสูตรนานาชาติ				รวม
	ชั้นปีที่ 1	ชั้นปีที่ 2	ชั้นปีที่ 3	ชั้นปีที่ 4	
ศาสนศึกษา	17	23	15	11	66
บริหารธุรกิจ	31	25	19	19	94
วิทยาศาสตร์	11	8	4	4	27
ศึกษาศาสตร์และจิตวิทยา	16	25	21	19	81
ศิลปศาสตร์และมนุษยศาสตร์	36	6	14	9	65
รวม	111	87	73	62	333

2. เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

ในการวัดตัวแปรในงานวิจัยนี้ เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยเป็นแบบสอบถามจำนวน 1 ฉบับ แบ่งออกเป็น 11 ตอน ผู้วิจัยสร้างขึ้นเองและดัดแปลงมาจากแบบวัดในประเทศที่มีนักวิจัยท่านอื่นได้สร้างไว้ ดังต่อไปนี้

- ตอนที่ 1 คุณลักษณะส่วนบุคคลของนักศึกษา
- ตอนที่ 2 แบบวัดการปฏิบัติทางศาสนาตามหลักเซเว่นธ์เดย์แอ็ดเวนตีส
- ตอนที่ 3 แบบวัดสุขภาวะ
- ตอนที่ 4 แบบวัดความรู้ทางศาสนา
- ตอนที่ 5 แบบวัดบุคลิกภาพแบบอ่อนโยน
- ตอนที่ 6 แบบวัดการยึดมั่นในหลักศาสนา
- ตอนที่ 7 แบบวัดการดำรงชีวิตแบบเซเว่นธ์เดย์แอ็ดเวนตีส
- ตอนที่ 8 แบบวัดการถ่ายทอดทางศาสนา
- ตอนที่ 9 แบบวัดการสนับสนุนจากคริสตจักร
- ตอนที่ 10 แบบวัดเจตคติต่อการปฏิบัติศาสนา
- ตอนที่ 11 แบบวัดการประกาศศาสนา

3. การสร้างและหาคุณภาพเครื่องมือ

ในการวิจัยครั้งนี้ผู้วิจัยได้ดำเนินการสร้างและตรวจสอบเพื่อหาคุณภาพเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย โดยมีขั้นตอนดังนี้

1. กำหนดจุดมุ่งหมายในการสร้างแบบสอบถาม
2. ศึกษาเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับตัวแปรในงานวิจัย เพื่อทำความเข้าใจความหมายของตัวแปรให้ตรงตามทฤษฎี การวิจัยครั้งนี้มีตัวแปรที่ศึกษาคือการปฏิบัติทางศาสนาตามหลักเซเว่นธ์เดย์แอ็ดเวนตีส ปัจจัยเชิงสาเหตุที่ส่งผลต่อการปฏิบัติทางศาสนาตามหลักเซเว่นธ์เดย์แอ็ดเวนตีส ประกอบด้วย สุขภาวะ ความรู้ทางศาสนา บุคลิกภาพแบบอ่อนโยน การยึดมั่นในหลักศาสนา การดำรงชีวิตแบบเซเว่นธ์เดย์แอ็ดเวนตีส การถ่ายทอดทางศาสนา การสนับสนุนจากคริสตจักร เจตคติต่อการปฏิบัติศาสนา และการประกาศศาสนา เพื่อกำหนดนิยามปฏิบัติการและโครงสร้างของตัวแปรที่ต้องการวัด
3. เขียนนิยามเชิงปฏิบัติการจากการศึกษาในข้อ 2 แล้วเขียนพฤติกรรมตามลักษณะที่จะวัด โดยเขียนข้อคำถามในเครื่องมือแต่ละด้านให้ประกอบไปด้วยข้อความเชิงบวกและเชิงลบและมีความสอดคล้องกับนิยามเชิงปฏิบัติการตามตัวแปรที่ศึกษา ในกรณีที่ตัวแปรใดมีเครื่องมือมาตรฐานที่สร้างไว้แล้วและมีความสอดคล้องกับนิยามเชิงปฏิบัติการ ผู้วิจัยนำเครื่องมือนั้นมาดัดแปลงและปรับปรุงแก้ไขให้เหมาะสมกับบริบทของสิ่งที่ศึกษา แบบวัดทั้งหมดที่ใช้ในการวิจัยนี้มีลักษณะ

เป็นมาตราส่วนประมาณค่า 6 ระดับ ตั้งแต่จริงที่สุดถึงไม่จริงเลย ยกเว้นการวัดตัวแปรความรู้ทางศาสนา แบบวัดมีลักษณะเป็นมาตรวัด 2 ระดับ คือ ใช่ และไม่ใช่

4. เสนอเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยฉบับร่างต่อคณะกรรมการที่ปรึกษาปริญญาโท เพื่อตรวจสอบความถูกต้องตามนิยามเชิงปฏิบัติการ

5. ปรับปรุงแก้ไขตามคำแนะนำของคณะกรรมการที่ปรึกษาปริญญาโท

6. นำแบบวัดทั้งหมดที่ผ่านการปรับปรุงแก้ไขแล้วไปทำการตรวจสอบความเที่ยงตรงเชิงเนื้อหา (Content Validity) โดยให้ผู้เชี่ยวชาญในแต่ละสาขาวิชาที่เกี่ยวข้องกับตัวแปรนั้น จำนวน 5 ท่านตรวจสอบ ผู้วิจัยนำแบบวัดที่สร้างขึ้นพร้อมกับรายละเอียดเกี่ยวกับหัวข้อวิจัย ความมุ่งหมายของการวิจัย กรอบแนวคิดในการวิจัย นิยามเชิงปฏิบัติการของตัวแปรในการวิจัยให้ผู้เชี่ยวชาญตรวจสอบ ประกอบด้วยผู้เชี่ยวชาญด้านพฤติกรรมศาสตร์ 2 ท่าน ผู้เชี่ยวชาญด้านการวิจัย 1 ท่าน ผู้เชี่ยวชาญด้านการวัดผลการศึกษา 1 ท่าน และผู้เชี่ยวชาญด้านศาสนศาสตร์ 1 ท่าน ตรวจสอบคุณภาพเครื่องมือด้านความเที่ยงตรงเชิงเนื้อหาว่ามีเนื้อหาครอบคลุมตามนิยามเชิงปฏิบัติการหรือไม่ ความชัดเจนของข้อความถาม ความถูกต้องทางภาษา และสำนวนของเครื่องมือวัดมีความเหมาะสมกับกลุ่มตัวอย่างเพียงใด รวมทั้งข้อเสนอแนะอื่น ๆ แล้วนำมาปรับปรุงแก้ไข

7. นำข้อมูลที่ได้จากผู้เชี่ยวชาญทั้งหมดมาหาค่าความสอดคล้อง โดยการหาดัชนีความสอดคล้องรายข้อกับจุดมุ่งหมาย (Index of Item - Objective Congruence : IOC) โดยกำหนดให้ผู้เชี่ยวชาญตัดสินว่าคำถามในแบบสอบถามแต่ละข้อมีความสอดคล้องกับนิยามเชิงปฏิบัติการที่มุ่งวัดหรือไม่ มีเกณฑ์ดังนี้ 1 หมายถึงคำถามสอดคล้องกับจุดมุ่งหมายที่ต้องการวัด 0 หมายถึงไม่แน่ใจว่าคำถามสอดคล้องกับจุดมุ่งหมายที่ต้องการวัด และ -1 หมายถึงคำถามไม่สอดคล้องกับจุดมุ่งหมายที่ต้องการวัดแล้วคัดเลือกข้อคำถามที่มีค่า IOC มากกว่าหรือเท่ากับ 0.50 (อรพินทร์ ชูชม. 2545: 339-340) และปรับปรุงแบบวัดเพื่อให้ข้อคำถามมีความสมบูรณ์ก่อนนำไปทดลองใช้

8. แปลแบบวัดฉบับภาษาไทยเป็นภาษาอังกฤษเพื่อนำไปใช้กับกลุ่มตัวอย่างที่เป็นนักศึกษาชาวต่างประเทศ มีขั้นตอนในการดำเนินการดังนี้

8.1 แปลเครื่องมือวิจัยชุดต้นฉบับ (Forward translation) โดยผู้ทรงคุณวุฒิชาวไทย จากภาษาตั้งเดิม (source language) คือภาษาไทยเป็นภาษาเป้าหมาย (target language) คือภาษาอังกฤษ

8.2 การแปลย้อนกลับ (Backward translation) จากภาษาเป้าหมายคือภาษาอังกฤษเป็นภาษาต้นฉบับภาษาไทย โดยผู้ทรงคุณวุฒิชาวต่างประเทศที่สามารถใช้ทั้งสองภาษาได้เป็นอย่างดี (bilingual person)

8.3 เปรียบเทียบเครื่องมือวิจัยชุดต้นฉบับภาษาไทยกับชุดที่แปลย้อนกลับภาษาอังกฤษ (Comparison of the original version and the back-translated version) โดยผู้วิจัยพิจารณาความเหมาะสมของภาษา

8.4 การทดสอบเครื่องมือวิจัย (Pretest procedures) ที่แปลไปทดลองใช้กับนักศึกษาที่นับถือศาสนาคริสต์ นิกายโปรเตสแตนต์ คณะเซเวนต์เดย์แอ๊ดเวนตีสชาวต่างประเทศ

ที่ศึกษาในระดับปริญญาตรี มหาวิทยาลัยนานาชาติเอเชีย-แปซิฟิก ภาคการศึกษาที่ 2 ปีการศึกษา 2558 จำนวน 5 คน ช่วยประเมินว่าเครื่องมือชุดที่แปลนั้นมีความเหมาะสมหรือไม่ ผู้ตอบมีความเข้าใจข้อคำถามอย่างไร เพื่อพิจารณาว่าเครื่องมือสามารถนำไปใช้วัดในสิ่งที่ต้องการวัดได้จริง

9. นำแบบวัดทั้งหมดไปทดลองใช้กับนักศึกษาที่นับถือศาสนาคริสต์ นิกายโปรเตสแตนต์ คณะเซเวนธ์เดย์แอ๊ดเวนตีสที่ศึกษาในระดับปริญญาตรี มหาวิทยาลัยนานาชาติเอเชีย-แปซิฟิก ภาคการศึกษาที่ 2 ปีการศึกษา 2558 ทั้งวิทยาเขตกรุงเทพฯ และวิทยาเขตมวกเหล็กที่ไม่ใช่กลุ่มตัวอย่าง จำนวน 100 คน เพื่อหาคุณภาพของเครื่องมือ ดังนี้

9.1 วิเคราะห์ค่าอำนาจจำแนกเป็นรายข้อ โดยใช้การวิเคราะห์หาค่าความสัมพันธ์ระหว่างคะแนนรายข้อกับคะแนนรวม (Item-total Correlation) เพื่อคัดเลือกข้อที่มีคุณภาพไว้ใช้เป็นเครื่องมือวัด คือข้อที่มีค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์เป็นบวกและมีค่าตั้งแต่ 0.30 ขึ้นไป (Aiken. 2003: 66-67) สำหรับเครื่องมือวัดที่ไม่ให้คะแนนแบบตอบถูกได้ 1 ตอบผิดได้ 0 ส่วนเครื่องมือวัดที่ตอบถูกได้ 1 ตอบผิดได้ 0 พิจารณาค่าอำนาจจำแนกตั้งแต่ 0.20-1.00 (บุญชม ศรีสะอาด. 2543: 79-80)

9.2 วิเคราะห์ค่าความเชื่อมั่น (Reliability) โดยวิธีหาค่าสัมประสิทธิ์แอลฟาของครอนบาค (Cronbach's Alpha Coefficient) (Aiken. 2003: 87-89; citing Cronbach. 1951) สำหรับเครื่องมือวัดที่ไม่ให้คะแนนแบบตอบถูกได้ 1 ตอบผิดได้ 0 ส่วนเครื่องมือวัดที่ตอบถูกได้ 1 ตอบผิดได้ 0 หาค่าความเชื่อมั่นแบบหาความคงที่ภายในแบบ KR-20 ของคูเดอร์-ริชาร์ดสัน (Kuder-Richardson) โดยค่าความเชื่อมั่นที่ยอมรับได้ควรมีค่า 0.70 ขึ้นไป (ล้วน สายยศ และอังคณา สายยศ. 2539: 215)

10. นำเครื่องมือวัดที่ได้รับการคัดเลือกจากข้อ 9 ไปเก็บข้อมูลกับนักศึกษาที่นับถือศาสนาคริสต์ นิกายโปรเตสแตนต์ คณะเซเวนธ์เดย์แอ๊ดเวนตีสที่ศึกษาในระดับปริญญาตรี มหาวิทยาลัยนานาชาติเอเชีย-แปซิฟิก ภาคการศึกษาที่ 2 ปีการศึกษา 2558 ทั้งวิทยาเขตกรุงเทพฯ และวิทยาเขตมวกเหล็กที่เป็นกลุ่มตัวอย่างในการวิจัย

ทั้งนี้สามารถสรุปรายละเอียดของการสร้างและหาคุณภาพเครื่องมือ รวมถึงตัวอย่างแบบวัดตัวแปรแต่ละตัวแปรที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ ดังต่อไปนี้

1. แบบวัดการปฏิบัติทางศาสนาตามหลักเซเวนธ์เดย์แอ๊ดเวนตีส

การสร้างแบบวัดการปฏิบัติทางศาสนาตามหลักเซเวนธ์เดย์แอ๊ดเวนตีส

แบบวัดการปฏิบัติทางศาสนาตามหลักเซเวนธ์เดย์แอ๊ดเวนตีสนี้ ผู้วิจัยสร้างขึ้นตามหลักความเชื่อของคริสตจักรเซเวนธ์เดย์แอ๊ดเวนตีส (Doctrines of the Seventh-day Adventist Church) ประกอบด้วยข้อคำถาม จำนวน 63 ข้อ เป็นแบบสอบถามแบบให้ผู้ตอบเลือกตอบเพียงคำตอบเดียวในลักษณะของมาตราส่วนประมาณค่า 6 ระดับ ตั้งแต่จริงที่สุด จริง ค่อนข้างจริง ค่อนข้างไม่จริง ไม่จริง ไม่จริงเลย แบ่งออกเป็น 5 องค์ประกอบคือ การปฏิบัติต่อพระเจ้า การปฏิบัติ

ต่อสังคม การปฏิบัติต่อตนเอง การปฏิบัติพิธีกรรม และการปฏิบัติกิจกรรมโบสถ์ โดยการปฏิบัติแต่ละองค์ประกอบมีรายละเอียดดังนี้

1.1 การปฏิบัติต่อพระเจ้า หมายถึง การที่นักศึกษาแสดงความเคารพ ยกย่องบูชา พระผู้เป็นเจ้า โดยยึดหลักตามพระคริสตธรรมคัมภีร์ (Holy Bible) ที่ได้บัญญัติไว้ ได้แก่ การนมัสการพระเจ้า การปฏิบัติตามพระคริสตธรรมคัมภีร์ เป็นต้น

1.2 การปฏิบัติต่อสังคม หมายถึง การกระทำหรือการแสดงออกของนักศึกษาต่อชุมชนที่ตนอาศัยอยู่ โดยยึดตามหลักพระคริสตธรรมคัมภีร์ที่ต้องการให้มนุษย์รักเพื่อนบ้านเหมือนรักตนเอง ตลอดจนสังคมของมวลมนุษยชาติซึ่งแสดงออกโดยการบริจาค การทำบุญ การเข้าร่วมกิจกรรมสาธารณกุศล เป็นต้น

1.3 การปฏิบัติต่อตนเอง หมายถึง การที่นักศึกษาแสดงออกทั้งทางกาย วาจา ใจ ที่เกี่ยวข้องกับตนเองให้เป็นไปตามหลักศาสนา โดยยึดหลักตามพระคริสตธรรมคัมภีร์ ได้แก่ การศึกษาพระคัมภีร์ การอธิษฐาน การละเว้นจากสิ่งเสพติดต่าง ๆ การดูแลสุขภาพร่างกายของตนเอง เป็นต้น

1.4 การปฏิบัติพิธีกรรม หมายถึง การที่นักศึกษามีการประพฤติตามระเบียบแบบแผนต่าง ๆ ที่ปฏิบัติในทางศาสนาของคริสตจักรเซเว่นธ์เดย์แอ๊ดเวนตีส (Seventh-day Adventist Church) ได้แก่ การเข้าร่วมบัพติศมา (Baptism) พิธีมหาสนิท (Communion Service) การนมัสการ (Worship) เป็นต้น

1.5 การปฏิบัติกิจกรรมโบสถ์ หมายถึง การที่นักศึกษามีการกระทำกิจกรรมต่าง ๆ ที่โบสถ์ได้จัดขึ้น ได้แก่ การจัดกิจกรรมของโบสถ์ที่จัดขึ้นภายในวิทยาเขต (Inreach Church Activities) การสอนพระคัมภีร์ (Bible Sabbath School) เป็นต้น

ผู้วิจัยกำหนดเกณฑ์การให้คะแนนการปฏิบัติทางศาสนาตามหลักเซเว่นธ์เดย์แอ๊ดเวนตีสไว้ดังนี้ สำหรับข้อความทางบวก คำตอบในช่อง “จริงที่สุด” ให้ 6 คะแนน คำตอบในช่อง “จริง” ให้ 5 คะแนน คำตอบในช่อง “ค่อนข้างจริง” ให้ 4 คะแนน คำตอบในช่อง “ค่อนข้างไม่จริง” ให้ 3 คะแนน คำตอบในช่อง “ไม่จริง” ให้ 2 คะแนน และคำตอบในช่อง “ไม่จริงเลย” ให้ 1 คะแนน ส่วนข้อความทางลบให้คะแนนตรงกันข้าม โดยคำตอบในช่อง “จริงที่สุด” ให้ 1 คะแนน คำตอบในช่อง “จริง” ให้ 2 คะแนน คำตอบในช่อง “ค่อนข้างจริง” ให้ 3 คะแนน คำตอบในช่อง “ค่อนข้างไม่จริง” ให้ 4 คะแนน คำตอบในช่อง “ไม่จริง” ให้ 5 คะแนน และคำตอบในช่อง “ไม่จริงเลย” ให้ 6 คะแนน ความหมายของคะแนนคือนักศึกษาที่ได้คะแนนสูงแสดงว่ามีการปฏิบัติทางศาสนาตามหลักเซเว่นธ์เดย์แอ๊ดเวนตีสมากกว่านักศึกษาที่ได้คะแนนต่ำ

การหาคุณภาพแบบวัดการปฏิบัติทางศาสนาตามหลักเซเว่นธ์เดย์แอ๊ดเวนตีส

แบบวัดการปฏิบัติทางศาสนาตามหลักเซเว่นธ์เดย์แอ๊ดเวนตีสที่ผู้วิจัยสร้างขึ้นมีข้อคำถามจำนวน 63 ข้อ ประกอบด้วย 5 องค์ประกอบ มีขั้นตอนการหาคุณภาพของแบบวัดดังนี้ การตรวจสอบความเที่ยงตรงเชิงเนื้อหาโดยผู้เชี่ยวชาญพบว่า ค่าความคิดเห็นของผู้เชี่ยวชาญที่สอดคล้องกันระหว่างข้อคำถามกับนิยามเชิงปฏิบัติการของตัวแปรในการวิจัย (Item-objective

congruence index: IOC) ผลการวิเคราะห์ค่า IOC จากข้อคำถามทั้งหมด 63 ข้อ พบว่ามีค่า IOC อยู่ระหว่าง 0.60-0.80 จำนวน 39 ข้อ มีค่า IOC เท่ากับ 1.00 จำนวน 6 ข้อ ส่วนข้อที่มีค่า IOC น้อยกว่า 0.50 มีจำนวน 18 ข้อ โดยพิจารณาใช้ข้อคำถามที่มีค่า IOC มากกว่าหรือเท่ากับ 0.50 ขึ้นไป เมื่อนำไปทดลองใช้เพื่อตรวจสอบคุณภาพเครื่องมือด้านความเชื่อมั่น (Reliability) คือค่าสัมประสิทธิ์แอลฟาของครอนบาค ผลจากการวิเคราะห์คุณภาพแบบวัดด้านความเชื่อมั่นพบว่า แบบวัดการปฏิบัติทางศาสนาตามหลักเซเว่นธ์เดย์แอ๊ดเวนตีสมีความเชื่อมั่นเท่ากับ 0.846 แสดงว่าแบบวัดที่พัฒนาขึ้นมีคุณภาพด้านความสอดคล้องภายในอยู่ในระดับที่ยอมรับได้ มีค่าอำนาจจำแนกรายข้ออยู่ระหว่าง -0.156-0.678 สำหรับข้อคำถามที่มีค่าติดลบ และค่าอำนาจจำแนกรายข้อต่ำกว่า 0.30 ผู้วิจัยได้คัดออก หลังจากนั้นนำไปเก็บข้อมูลจริงมีความเชื่อมั่นเท่ากับ 0.931 มีค่าอำนาจจำแนกรายข้ออยู่ระหว่าง 0.286-0.682 และทำการทดสอบความเที่ยงตรงเชิงโครงสร้างของแบบจำลองการวัดการปฏิบัติทางศาสนาตามหลักเซเว่นธ์เดย์แอ๊ดเวนตีส โดยการวิเคราะห์องค์ประกอบเชิงยืนยันพบว่า แบบจำลองการปฏิบัติทางศาสนาตามหลักเซเว่นธ์เดย์แอ๊ดเวนตีสยังไม่สอดคล้องกับข้อมูลเชิงประจักษ์ ดังนั้นผู้วิจัยจึงได้พิจารณาตัดข้อคำถามที่มีค่าน้ำหนักองค์ประกอบ (Factor loading) น้อยออกไป โดยทำการตัดออกทีละข้อคำถามจนแบบจำลองการปฏิบัติทางศาสนาตามหลักเซเว่นธ์เดย์แอ๊ดเวนตีสมีความกลมกลืนกับข้อมูลเชิงประจักษ์ พิจารณาได้จากค่าสถิติที่ใช้ตรวจสอบดัชนีความกลมกลืนของแบบวัดการปฏิบัติทางศาสนาตามหลักเซเว่นธ์เดย์แอ๊ดเวนตีส ได้แก่ $\chi^2 = 1,218.07$, $df = 314$, $CFI = 0.97$, $GFI = 0.90$, $RMSEA = 0.071$, $Model\ CAIC = 1,687.86$, $Saturated\ CAIC = 2,774.66$ พบว่าดัชนีความกลมกลืนทุกตัวผ่านเกณฑ์ มีเพียงดัชนีของค่าสถิติ χ^2 เพียงตัวเดียวที่ไม่ผ่านเกณฑ์เพราะมีนัยสำคัญทางสถิติ แต่เมื่อพิจารณาร่วมกับดัชนีตัวอื่น ๆ แล้วทุกตัวมีค่าบ่งบอกไปในทางเดียวกันว่าทุกตัวผ่านเกณฑ์ ดังนั้นจึงสรุปได้ว่าแบบจำลองการปฏิบัติทางศาสนาตามหลักเซเว่นธ์เดย์แอ๊ดเวนตีสมีความกลมกลืนกับข้อมูลเชิงประจักษ์ เมื่อพิจารณาความเชื่อมั่นของตัวแปรแฝงพบว่าค่า $CR=0.962$ และ $AVE=0.490$ แสดงว่าข้อคำถามหรือตัวแปรสังเกตมีความสัมพันธ์เฉพาะกับตัวแปรแฝงในด้านที่ตัวแปรสังเกตนั้นจะวัด สำหรับค่าน้ำหนักองค์ประกอบของตัวแปรที่พบว่ามีค่า น้ำหนักองค์ประกอบของข้อคำถามรายข้ออยู่ระหว่าง 0.55-0.80 เมื่อตรวจสอบความเที่ยงตรงเชิงจำแนก ผลการวิเคราะห์พบว่า แบบจำลองการปฏิบัติทางศาสนาตามหลักเซเว่นธ์เดย์แอ๊ดเวนตีสที่มีองค์ประกอบเดียวไม่ดีเท่าแบบจำลองการวัดที่มี 5 องค์ประกอบพิจารณาได้จากค่า $\Delta\chi^2 = 440.78$ ในตารางที่ 35 ดังนั้นแบบวัดการปฏิบัติทางศาสนาตามหลักเซเว่นธ์เดย์แอ๊ดเวนตีสยังคงเป็น 5 องค์ประกอบเช่นเดิม และมีจำนวนข้อคำถามแบบวัดการปฏิบัติทางศาสนาตามหลักเซเว่นธ์เดย์แอ๊ดเวนตีสที่ปรับใหม่จำนวน 27 ข้อ

ตัวอย่างแบบสอบถามวัดการปฏิบัติทางศาสนาตามหลักเซเว่นธ์เดย์แอ็ดเวนตีส

ด้านการปฏิบัติต่อพระเจ้า

(1) ข้าพเจ้านับถือพระเจ้าด้วยความเคารพ

.....					
จริงที่สุด	จริง	ค่อนข้างจริง	ค่อนข้างไม่จริง	ไม่จริง	ไม่จริงเลย

(2) ข้าพเจ้าปฏิบัติตามคำสั่งสอนของพระเจ้าอย่างเคร่งครัด

.....					
จริงที่สุด	จริง	ค่อนข้างจริง	ค่อนข้างไม่จริง	ไม่จริง	ไม่จริงเลย

ด้านการปฏิบัติต่อสังคม

(3) แม้จะมีรายรับน้อยข้าพเจ้ายังคงบริจาคทรัพย์และสิ่งของแก่ผู้ยากไร้

.....					
จริงที่สุด	จริง	ค่อนข้างจริง	ค่อนข้างไม่จริง	ไม่จริง	ไม่จริงเลย

(4) ข้าพเจ้าช่วยเหลือผู้เจ็บป่วยตามโรงพยาบาลเมื่อมีโอกาส

.....					
จริงที่สุด	จริง	ค่อนข้างจริง	ค่อนข้างไม่จริง	ไม่จริง	ไม่จริงเลย

ด้านการปฏิบัติต่อตนเอง

(5) ข้าพเจ้าศึกษาพระคริสตธรรมคัมภีร์

.....					
จริงที่สุด	จริง	ค่อนข้างจริง	ค่อนข้างไม่จริง	ไม่จริง	ไม่จริงเลย

(6) ข้าพเจ้าปฏิบัติตามคกรลองศาสนาตามหลักเซเว่นธ์เดย์แอ็ดเวนตีส

.....					
จริงที่สุด	จริง	ค่อนข้างจริง	ค่อนข้างไม่จริง	ไม่จริง	ไม่จริงเลย

ด้านการปฏิบัติพิธีกรรม

(7) แม้จะติดภารกิจมากเพียงใดข้าพเจ้าก็เข้าร่วมพิธีกรรมโบสถ์

.....					
จริงที่สุด	จริง	ค่อนข้างจริง	ค่อนข้างไม่จริง	ไม่จริง	ไม่จริงเลย

(8) ข้าพเจ้าถือรักษาวนสะบาโตซึ่งเป็นวันนมัสการพระเจ้า

.....					
จริงที่สุด	จริง	ค่อนข้างจริง	ค่อนข้างไม่จริง	ไม่จริง	ไม่จริงเลย

ด้านการปฏิบัติกิจกรรมโบสถ์

(9) ข้าพเจ้าเข้าร่วมกิจกรรมพัฒนาชุมชนของโบสถ์

.....					
จริงที่สุด	จริง	ค่อนข้างจริง	ค่อนข้างไม่จริง	ไม่จริง	ไม่จริงเลย

(10) ข้าพเจ้าอุทิศตนเพื่อทำงานของโบสถ์อย่างเต็มกำลังความสามารถโดยมิต้องมีใครบอกให้ทำ

.....
 จริงที่สุด จริง ก่อนข้างจริง ก่อนข้างไม่จริง ไม่จริง ไม่จริงเลย

2. แบบวัดสุขภาวะ

การสร้างแบบวัดสุขภาวะ

แบบวัดสุขภาวะนี้ผู้วิจัยสร้างขึ้นตามพระราชบัญญัติสุขภาพแห่งชาติ พ.ศ. 2550 และนำแบบวัดของกรมสุขภาพจิต กระทรวงสาธารณสุข พ.ศ. 2550 มาปรับและพัฒนาให้มีความสอดคล้องกับบริบทของกลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการศึกษานี้ ประกอบด้วยข้อคำถาม จำนวน 37 ข้อ เป็นแบบสอบถามแบบให้ผู้ตอบเลือกตอบเพียงคำตอบเดียวในลักษณะของมาตราส่วนประมาณค่า 6 ระดับ ตั้งแต่จริงที่สุด จริง ก่อนข้างจริง ก่อนข้างไม่จริง ไม่จริง ไม่จริงเลย แบ่งออกเป็น 2 องค์ประกอบ คือ สุขภาวะกายและสุขภาวะจิต แต่ละองค์ประกอบมีรายละเอียดดังนี้

2.1 สุขภาวะกาย หมายถึง ลักษณะหรือสภาพของร่างกายที่มีความสมบูรณ์ แข็งแรงเจริญเติบโตอย่างปกติ ระบบต่าง ๆ ของร่างกายสามารถทำงานได้เป็นปกติ ร่างกายมีความต้านทานโรคได้ดี ปราศจากโรคภัยไข้เจ็บและความทุพพลภาพ ผู้วิจัยสร้างขึ้นตามพระราชบัญญัติสุขภาพแห่งชาติ พ.ศ.2550

2.2 สุขภาวะจิต หมายถึง ลักษณะหรือสภาพของจิตใจที่มีความสมบูรณ์ มีความสดชื่น แจ่มใส สามารถปรับตัวให้เข้ากับการเปลี่ยนแปลงของสังคมและสิ่งแวดล้อมต่าง ๆ ได้ดี สามารถเผชิญกับปัญหาต่าง ๆ ได้เป็นอย่างดี และปราศจากความขัดแย้งหรือความสับสนภายในจิตใจ ผู้วิจัยนำแบบวัดของกรมสุขภาพจิต กระทรวงสาธารณสุข พ.ศ.2550 มาปรับให้มีความสอดคล้องกับบริบทและกลุ่มตัวอย่างในการศึกษาครั้งนี้

ผู้วิจัยกำหนดเกณฑ์การให้คะแนนสุขภาวะไว้ดังนี้ สำหรับข้อความทางบวกคำตอบในช่อง “จริงที่สุด” ให้ 6 คะแนน คำตอบในช่อง “จริง” ให้ 5 คะแนน คำตอบในช่อง “ก่อนข้างจริง” ให้ 4 คะแนน คำตอบในช่อง “ก่อนข้างไม่จริง” ให้ 3 คะแนน คำตอบในช่อง “ไม่จริง” ให้ 2 คะแนน และคำตอบในช่อง “ไม่จริงเลย” ให้ 1 คะแนน ส่วนข้อความทางลบให้คะแนนตรงกันข้าม โดยคำตอบในช่อง “จริงที่สุด” ให้ 1 คะแนน คำตอบในช่อง “จริง” ให้ 2 คะแนน คำตอบในช่อง “ก่อนข้างจริง” ให้ 3 คะแนน คำตอบในช่อง “ก่อนข้างไม่จริง” ให้ 4 คะแนน คำตอบในช่อง “ไม่จริง” ให้ 5 คะแนน และคำตอบในช่อง “ไม่จริงเลย” ให้ 6 คะแนน ความหมายของคะแนนคือนักศึกษาที่ได้คะแนนสูงแสดงว่ามีสุขภาวะดีเกินกว่านักศึกษาที่ได้คะแนนต่ำ

การหาคุณภาพแบบวัดสุขภาวะ

แบบวัดสุขภาวะมีข้อคำถามจำนวน 37 ข้อ ประกอบด้วย 2 องค์ประกอบ มีขั้นตอนการหาคุณภาพของแบบวัดดังนี้ การตรวจสอบความเที่ยงตรงเชิงเนื้อหาโดยผู้เชี่ยวชาญพบว่าค่าความคิดเห็นของผู้เชี่ยวชาญที่สอดคล้องกันระหว่างข้อคำถามกับนิยามเชิงปฏิบัติการของตัวแปรใน

การวิจัย (Item-objective congruence index: IOC) ผลการวิเคราะห์ค่า IOC จากข้อคำถามทั้งหมด 37 ข้อ พบว่ามีค่า IOC อยู่ระหว่าง 0.60-0.80 จำนวน 17 ข้อ มีค่า IOC เท่ากับ 1.00 จำนวน 9 ข้อ ส่วนข้อที่มีค่า IOC น้อยกว่า 0.50 มีจำนวน 11 ข้อ โดยพิจารณาใช้ข้อคำถามที่มีค่า IOC มากกว่า หรือเท่ากับ 0.50 ขึ้นไป เมื่อนำไปทดลองใช้เพื่อตรวจสอบคุณภาพเครื่องมือด้านความเชื่อมั่น (Reliability) คือค่าสัมประสิทธิ์แอลฟาของครอนบาค ผลจากการวิเคราะห์คุณภาพแบบวัดด้านความเชื่อมั่นพบว่า แบบวัดสุขภาวะมีค่าความเชื่อมั่นเท่ากับ 0.785 แสดงว่าแบบวัดที่พัฒนาขึ้นมีคุณภาพด้านความสอดคล้องภายในอยู่ในระดับที่ยอมรับได้ มีค่าอำนาจจำแนกรายข้ออยู่ระหว่าง 0.124-0.551 สำหรับข้อคำถามที่มีค่าอำนาจจำแนกรายข้อต่ำกว่า 0.30 ผู้วิจัยได้คัดออกหลังจากนั้น นำไปเก็บข้อมูลจริงมีค่าความเชื่อมั่นเท่ากับ 0.777 มีค่าอำนาจจำแนกรายข้ออยู่ระหว่าง 0.233-0.624 และทำการทดสอบความเที่ยงตรงเชิงโครงสร้างของแบบจำลองการวัดสุขภาวะ โดยการวิเคราะห์องค์ประกอบเชิงยืนยัน พบว่าแบบจำลองการวัดสุขภาวะยังไม่สอดคล้องกับข้อมูลเชิงประจักษ์ ดังนั้นผู้วิจัยจึงได้พิจารณาตัดข้อคำถามที่มีค่าน้ำหนักองค์ประกอบ (Factor loading) น้อยออกไป โดยทำการตัดออกทีละข้อคำถามจนแบบจำลองสุขภาวะมีความกลมกลืนกับข้อมูลเชิงประจักษ์ พิจารณาได้จากค่าสถิติที่ใช้ตรวจสอบดัชนีความกลมกลืนของแบบวัดสุขภาวะ ได้แก่ $\chi^2 = 136.37$, $df = 34$, $CFI = 0.97$, $GFI = 0.95$, $RMSEA = 0.073$, $Model\ CAIC = 290.52$, $Saturated\ CAIC = 403.72$ พบว่าดัชนีความกลมกลืนทุกตัวผ่านเกณฑ์ มีเพียงดัชนีของค่าสถิติ χ^2 เพียงตัวเดียวที่ไม่ผ่านเกณฑ์เพราะมีนัยสำคัญทางสถิติ แต่เมื่อพิจารณาร่วมกับดัชนีตัวอื่น ๆ แล้วทุกตัวมีค่าบ่งบอกไปในทางเดียวกันว่าทุกตัวผ่านเกณฑ์ ดังนั้นจึงสรุปได้ว่าแบบจำลองสุขภาวะมีความกลมกลืนกับข้อมูลเชิงประจักษ์ เมื่อพิจารณาความเชื่อมั่นของตัวแปรแฝงพบว่าค่า $CR=0.921$ และ $AVE=0.547$ แสดงว่าข้อคำถามหรือตัวแปรสังเกตมีความสัมพันธ์เฉพาะกับตัวแปรแฝงในด้านที่ตัวแปรสังเกตนั้นจะวัด สำหรับค่าน้ำหนักองค์ประกอบของตัวบ่งชี้พบว่า ค่าน้ำหนักองค์ประกอบของข้อคำถามรายข้ออยู่ระหว่าง 0.50-0.87 เมื่อตรวจสอบความเที่ยงตรงเชิงจำแนก ผลการวิเคราะห์พบว่าแบบจำลองสุขภาวะที่มีองค์ประกอบเดียวไม่ดีเท่าแบบจำลองการวัดที่มี 2 องค์ประกอบ พิจารณาได้จากค่า $\Delta\chi^2 = 596.72$ ในตารางที่ 36 ดังนั้นแบบวัดสุขภาวะยังคงเป็น 2 องค์ประกอบ เช่นเดิม และมีจำนวนข้อคำถามแบบวัดสุขภาวะที่ปรับปรุงใหม่จำนวน 10 ข้อ

ตัวอย่างแบบวัดสุขภาวะ

ด้านสุขภาวะกาย

(11) ข้าพเจ้ามีภาวะร่างกายที่สมบูรณ์

.....					
จริงที่สุด	จริง	ค่อนข้างจริง	ค่อนข้างไม่จริง	ไม่จริง	ไม่จริงเลย

(12) ข้าพเจ้ามีสุขภาพที่สามารถทำอะไร ๆ ให้ผ่านไปในแต่ละวันได้

.....					
จริงที่สุด	จริง	ค่อนข้างจริง	ค่อนข้างไม่จริง	ไม่จริง	ไม่จริงเลย

ด้านสขภาวะจิต

(13) ข้าพเจ้ารู้สึกโกรธหงุดหงิดง่ายโดยไม่ทราบสาเหตุ

.....					
จริงที่สุด	จริง	ค่อนข้างจริง	ค่อนข้างไม่จริง	ไม่จริง	ไม่จริงเลย

(14) ข้าพเจ้ารู้สึกเบื่อหน่ายท้อแท้กับการดำเนินชีวิตประจำวัน

.....					
จริงที่สุด	จริง	ค่อนข้างจริง	ค่อนข้างไม่จริง	ไม่จริง	ไม่จริงเลย

3. แบบวัดความรู้ทางศาสนา

การสร้างแบบวัดความรู้ทางศาสนา

แบบวัดความรู้ทางศาสนาที่ผู้วิจัยสร้างขึ้นตามข้อเท็จจริงทางศาสนาคริสต์นิกายโปรเตสแตนต์ คณะเซเวนธ์เดย์แอ๊ดเวนตีสที่นักศึกษาได้รับจากแหล่งสารสนเทศต่าง ๆ จนเกิดพฤติกรรมที่แสดงถึงความรู้ ความเข้าใจด้านพุทธิพิสัย ประกอบด้วยข้อคำถาม จำนวน 17 ข้อ เป็นแบบวัดแบบให้ผู้ตอบเลือกตอบเพียงคำตอบเดียวในลักษณะของมาตราวัด 2 ระดับ คือ “ใช่” และ “ไม่ใช่”

ผู้วิจัยกำหนดเกณฑ์การให้คะแนนความรู้ทางศาสนาไว้ดังนี้ สำหรับข้อความที่ตอบถูกให้ 1 คะแนน ข้อความที่ตอบผิดให้ 0 คะแนน ความหมายของคะแนนคือนักศึกษาที่ได้คะแนนสูงแสดงว่ามีความรู้ทางศาสนามากกว่านักศึกษาที่ได้คะแนนต่ำ

การหาคุณภาพแบบวัดความรู้ทางศาสนา

แบบวัดความรู้ทางศาสนาที่ผู้วิจัยสร้างขึ้นมีข้อคำถามจำนวน 17 ข้อ มีขั้นตอนการหาคุณภาพของแบบวัดดังนี้ การตรวจสอบความเที่ยงตรงเชิงเนื้อหาโดยผู้เชี่ยวชาญพบว่า ค่าความคิดเห็นของผู้เชี่ยวชาญที่สอดคล้องกันระหว่างข้อคำถามกับนิยามเชิงปฏิบัติการของตัวแปรในการวิจัย (Item-objective congruence index: IOC) ผลการวิเคราะห์ค่า IOC จากข้อคำถามทั้งหมด 17 ข้อ พบว่ามีค่า IOC เท่ากับ 0.80 จำนวน 2 ข้อ มีค่า IOC เท่ากับ 1.00 จำนวน 15 ข้อ เมื่อนำไปทดลองใช้เพื่อตรวจสอบคุณภาพเครื่องมือด้านความเชื่อมั่น (Reliability) โดยหาความคงที่ภายในแบบ KR-20 ของคูเดอร์-ริชาร์ดสัน (Kuder-Richardson) ผลจากการวิเคราะห์คุณภาพแบบวัดด้านความเชื่อมั่นพบว่า แบบวัดความรู้ทางศาสนามีค่าความเชื่อมั่นเท่ากับ 0.705 แสดงว่าแบบวัดที่พัฒนาขึ้นมีคุณภาพด้านความสอดคล้องภายในอยู่ในระดับที่ยอมรับได้ มีค่าอำนาจจำแนกรายข้ออยู่ระหว่าง -0.270-0.670 สำหรับข้อคำถามที่มีค่าติดลบ และค่าอำนาจจำแนกรายข้อต่ำกว่า 0.20 ผู้วิจัยได้คัดออก หลังจากนั้นนำไปเก็บข้อมูลจริงมีค่าความเชื่อมั่นเท่ากับ 0.630 มีค่าอำนาจจำแนกรายข้ออยู่ระหว่าง 0.220-0.840 และทำการทดสอบความเที่ยงตรงเชิงโครงสร้างของแบบจำลองความรู้ทางศาสนา โดยการวิเคราะห์องค์ประกอบเชิงยืนยันพบว่า แบบจำลองความรู้ทางศาสนาสอดคล้องกับข้อมูลเชิงประจักษ์ พิจารณาได้จากค่าสถิติที่ใช้ตรวจสอบดัชนีความกลมกลืนของแบบวัดความรู้ทางศาสนา ได้แก่ $\chi^2 = 50.33$, $df = 14$, $CFI = 0.93$, $GFI = 0.98$, $RMSEA = 0.068$,

Model CAIC = 153.10, Saturated CAIC = 205.53 พบว่าดัชนีความกลมกลืนทุกตัวผ่านเกณฑ์ มีเพียงดัชนีของค่าสถิติ χ^2 เพียงตัวเดียวที่ไม่ผ่านเกณฑ์เพราะมีนัยสำคัญทางสถิติ แต่เมื่อพิจารณา ร่วมกับดัชนีตัวอื่น ๆ แล้วทุกตัวมีค่าบ่งบอกไปในทางเดียวกันว่าทุกตัวผ่านเกณฑ์ ดังนั้นจึงสรุปได้ว่าแบบจำลองความรู้ทางศาสนามีความกลมกลืนกับข้อมูลเชิงประจักษ์ เมื่อพิจารณาความเชื่อมั่นของตัวแปรแฝงพบว่าค่า CR=0.616 และ AVE=0.208 แสดงว่าข้อคำถามหรือตัวแปรสังเกตมีความสัมพันธ์เฉพาะกับตัวแปรแฝงในด้านที่ตัวแปรสังเกตนั้นจะวัด สำหรับค่าน้ำหนักองค์ประกอบของตัวบ่งชี้พบว่า ค่าน้ำหนักองค์ประกอบของข้อคำถามรายข้ออยู่ระหว่าง 0.17-0.63 และมีจำนวนข้อคำถามแบบวัดความรู้ทางศาสนาที่ปรับใหม่จำนวน 7 ข้อ

ตัวอย่างแบบสอบถามวัดความรู้ทางศาสนา

(15) แอ็ดเวนติสแปลว่าผู้กลับใจเสียใหม่

.....
ใช่ ไม่ใช่

(16) คริสเตียนเซเวนธ์เดย์แอ็ดเวนติสเชื่อในหลักการศรัทธา

.....
ใช่ ไม่ใช่

(17) คำสอนของศาสนาคริสต์มีเป้าหมายให้มนุษย์มีสันติภาพ

.....
ใช่ ไม่ใช่

(18) การเสด็จกลับมาครั้งที่สองของพระเยซูมีกำหนดเวลาแน่นอนตามพระคัมภีร์

.....
ใช่ ไม่ใช่

4. แบบวัดบุคลิกภาพแบบอ่อนโยน

การสร้างแบบวัดแบบวัดบุคลิกภาพแบบอ่อนโยน

แบบวัดบุคลิกภาพแบบอ่อนโยนนี้ ผู้วิจัยสร้างขึ้นตามแนวคิดบุคลิกห้าองค์ประกอบของคอสตาและแมคเคร (Costa & McCrae, 1992) ได้แก่ การเชื่อใจผู้อื่น ความตรงไปตรงมา ความเอื้อเฟื้อ การคล้อยตามผู้อื่น ความสุภาพ และการมีจิตใจอ่อนไหว ประกอบด้วยข้อคำถามจำนวน 19 ข้อ เป็นแบบสอบถามแบบให้ผู้ตอบเลือกตอบเพียงคำตอบเดียวในลักษณะของมาตราส่วนประมาณค่า 6 ระดับ ตั้งแต่จริงที่สุด จริง ค่อนข้างจริง ค่อนข้างไม่จริง ไม่จริง ไม่จริงเลย

ผู้วิจัยกำหนดเกณฑ์การให้คะแนนบุคลิกภาพแบบอ่อนโยนไว้ดังนี้ สำหรับข้อความทางบวก คำตอบในช่อง “จริงที่สุด” ให้ 6 คะแนน คำตอบในช่อง “จริง” ให้ 5 คะแนน คำตอบในช่อง “ค่อนข้างจริง” ให้ 4 คะแนน คำตอบในช่อง “ค่อนข้างไม่จริง” ให้ 3 คะแนน คำตอบในช่อง “ไม่จริง”

ให้ 2 คะแนน และคำตอบในช่อง “ไม่จริงเลย” ให้ 1 คะแนน ส่วนข้อความทางลบให้คะแนนตรงกันข้าม โดยคำตอบในช่อง “จริงที่สุด” ให้ 1 คะแนน คำตอบในช่อง “จริง” ให้ 2 คะแนน คำตอบในช่อง “ค่อนข้างจริง” ให้ 3 คะแนน คำตอบในช่อง “ค่อนข้างไม่จริง” ให้ 4 คะแนน คำตอบในช่อง “ไม่จริง” ให้ 5 คะแนน และคำตอบในช่อง “ไม่จริงเลย” ให้ 6 คะแนน ความหมายของคะแนนคือนักศึกษาที่ได้คะแนนสูงแสดงว่ามีบุคลิกภาพแบบอ่อนโยนมากกว่านักศึกษาที่ได้คะแนนต่ำ

การหาคุณภาพแบบวัดบุคลิกภาพแบบอ่อนโยน

แบบวัดบุคลิกภาพแบบอ่อนโยนที่ผู้วิจัยสร้างขึ้นมีข้อคำถามจำนวน 19 ข้อ มีขั้นตอนการหาคุณภาพของแบบวัดดังนี้ การตรวจสอบความเที่ยงตรงเชิงเนื้อหาโดยผู้เชี่ยวชาญพบว่า ค่าความคิดเห็นของผู้เชี่ยวชาญที่สอดคล้องกันระหว่างข้อคำถามกับนิยามเชิงปฏิบัติการของตัวแปรในการวิจัย (Item-objective congruence index: IOC) ผลการวิเคราะห์ค่า IOC จากข้อคำถามทั้งหมด 19 ข้อ พบว่ามีค่า IOC เท่ากับ 0.60 จำนวน 4 ข้อ ค่า IOC เท่ากับ 0.80 จำนวน 1 ข้อ ค่า IOC เท่ากับ 1.00 จำนวน 11 ข้อ ส่วนข้อที่มีค่า IOC น้อยกว่า 0.50 มีจำนวน 3 ข้อ โดยพิจารณาใช้ข้อคำถามที่มีค่า IOC มากกว่าหรือเท่ากับ 0.50 ขึ้นไป เมื่อนำไปทดลองใช้เพื่อตรวจสอบคุณภาพเครื่องมือด้านความเชื่อมั่น (Reliability) คือค่าสัมประสิทธิ์แอลฟาของครอนบาค ผลจากการวิเคราะห์คุณภาพแบบวัดด้านความเชื่อมั่น พบว่าแบบวัดบุคลิกภาพแบบอ่อนโยนมีค่าความเชื่อมั่นเท่ากับ 0.618 แสดงว่าแบบวัดที่พัฒนาขึ้นมีคุณภาพด้านความสอดคล้องภายในอยู่ในระดับที่ยอมรับได้ มีค่าอำนาจจำแนกรายข้ออยู่ระหว่าง -0.155-0.592 สำหรับข้อคำถามที่มีค่าติดลบและค่าอำนาจจำแนกรายข้อต่ำกว่า 0.30 ผู้วิจัยได้คัดออก หลังจากนั้นนำไปเก็บข้อมูลจริงมีค่าความเชื่อมั่นเท่ากับ 0.843 มีค่าอำนาจจำแนกรายข้ออยู่ระหว่าง 0.413-0.701 และทำการทดสอบความเที่ยงตรงเชิงโครงสร้างของแบบจำลองการวัดบุคลิกภาพแบบอ่อนโยน โดยการวิเคราะห์องค์ประกอบเชิงยืนยันพบว่า แบบจำลองบุคลิกภาพแบบอ่อนโยนยังไม่สอดคล้องกับข้อมูลเชิงประจักษ์ ดังนั้นผู้วิจัยจึงได้พิจารณาตัดข้อคำถามที่มีค่าน้ำหนักองค์ประกอบ (Factor loading) น้อยออกไป โดยทำการตัดออกทีละข้อคำถามจนแบบจำลองบุคลิกภาพแบบอ่อนโยนมีความกลมกลืนกับข้อมูลเชิงประจักษ์ พิจารณาได้จากค่าสถิติที่ใช้ตรวจสอบดัชนีความกลมกลืนของแบบวัดบุคลิกภาพแบบอ่อนโยน ได้แก่ $\chi^2 = 36.32$, $df = 9$, $CFI = 0.99$, $GFI = 0.98$, $RMSEA = 0.073$, $Model\ CAIC = 124.41$, $Saturated\ CAIC = 154.15$ พบว่าดัชนีความกลมกลืนทุกตัวผ่านเกณฑ์ มีเพียงดัชนีของค่าสถิติ χ^2 เพียงตัวเดียวที่ไม่ผ่านเกณฑ์เพราะมีนัยสำคัญทางสถิติ แต่เมื่อพิจารณาร่วมกับดัชนีตัวอื่น ๆ แล้วทุกตัวมีค่าบ่งบอกไปในทางเดียวกันว่าทุกตัวผ่านเกณฑ์ ดังนั้นจึงสรุปได้ว่าแบบจำลองบุคลิกภาพแบบอ่อนโยนมีความกลมกลืนกับข้อมูลเชิงประจักษ์ เมื่อพิจารณาความเชื่อมั่นของตัวแปรแฝงพบว่าค่า $CR=0.842$ และ $AVE=0.475$ แสดงว่าข้อคำถามหรือตัวแปรสังเกตมีความสัมพันธ์เฉพาะกับตัวแปรแฝงในด้านที่ตัวแปรสังเกตนั้นจะวัด สำหรับค่าน้ำหนักองค์ประกอบของตัวบ่งชี้พบว่า ค่าน้ำหนักองค์ประกอบของข้อคำถามรายข้ออยู่ระหว่าง 0.51-0.81 และมีจำนวนข้อคำถามแบบวัดบุคลิกภาพแบบอ่อนโยนที่ปรับใหม่จำนวน 6 ข้อ

ตัวอย่างแบบสอบถามวัดถามบุคลิกภาพแบบอ่อนโยน

(19) ข้าพเจ้าพยายามสุภาพกับทุกคนที่ข้าพเจ้าพบ

.....					
จริงที่สุด	จริง	ค่อนข้างจริง	ค่อนข้างไม่จริง	ไม่จริง	ไม่จริงเลย

(20) ข้าพเจ้าเป็นคนเห็นแก่ประโยชน์ส่วนรวมและถือเอาความคิดของส่วนใหญ่เป็นหลัก

.....					
จริงที่สุด	จริง	ค่อนข้างจริง	ค่อนข้างไม่จริง	ไม่จริง	ไม่จริงเลย

5. แบบวัดการยึดมั่นในหลักศาสนา

การสร้างแบบวัดแบบวัดการยึดมั่นในหลักศาสนา

แบบวัดการยึดมั่นในหลักศาสนาที่ผู้วิจัยสร้างขึ้นตามแนวคิดหลักบัญญัติสิบประการ (Ten Commandment) ซึ่งเป็นหลักจริยธรรมของเซเวนต์เดย์แอ๊ดเวนตีสที่บัญญัติไว้ในพระคริสตธรรมคัมภีร์ประกอบด้วยข้อคำถาม จำนวน 31 ข้อ เป็นแบบสอบถามแบบให้ผู้ตอบเลือกตอบเพียงคำตอบเดียวในลักษณะของมาตราส่วนประมาณค่า 6 ระดับ ตั้งแต่จริงที่สุด จริง ค่อนข้างจริง ค่อนข้างไม่จริง ไม่จริง ไม่จริงเลย แบ่งออกเป็น 2 องค์ประกอบ คือ 1) ด้านการรักพระเจ้า หมายถึง การที่นักศึกษามีความรู้สึกศรัทธาต่อพระเจ้า 2) ด้านการรักเพื่อนมนุษย์ หมายถึง การที่นักศึกษามีความรู้สึกรักและผูกพันต่อเพื่อนมนุษย์

ผู้วิจัยกำหนดเกณฑ์การให้คะแนนการยึดมั่นในหลักศาสนา ไว้ดังนี้ สำหรับข้อความทางบวก คำตอบในช่อง “จริงที่สุด” ให้ 6 คะแนน คำตอบในช่อง “จริง” ให้ 5 คะแนน คำตอบในช่อง “ค่อนข้างจริง” ให้ 4 คะแนน คำตอบในช่อง “ค่อนข้างไม่จริง” ให้ 3 คะแนน คำตอบในช่อง “ไม่จริง” ให้ 2 คะแนน และคำตอบในช่อง “ไม่จริงเลย” ให้ 1 คะแนน ส่วนข้อความทางลบให้คะแนนตรงกันข้าม โดยคำตอบในช่อง “จริงที่สุด” ให้ 1 คะแนน คำตอบในช่อง “จริง” ให้ 2 คะแนน คำตอบในช่อง “ค่อนข้างจริง” ให้ 3 คะแนน คำตอบในช่อง “ค่อนข้างไม่จริง” ให้ 4 คะแนน คำตอบในช่อง “ไม่จริง” ให้ 5 คะแนน และคำตอบในช่อง “ไม่จริงเลย” ให้ 6 คะแนน ความหมายของคะแนนคือ นักศึกษาที่ได้คะแนนสูงแสดงว่ามีการยึดมั่นในหลักศาสนา มากกว่านักศึกษาที่ได้คะแนนต่ำ

การหาคุณภาพแบบวัดการยึดมั่นในหลักศาสนา

แบบวัดการยึดมั่นในหลักศาสนาที่ผู้วิจัยสร้างขึ้นมีข้อคำถามจำนวน 31 ข้อ ประกอบด้วย 2 องค์ประกอบ มีขั้นตอนการหาคุณภาพของแบบวัดดังนี้ การตรวจสอบความเที่ยงตรงเชิงเนื้อหาโดยผู้เชี่ยวชาญพบว่า ค่าความคิดเห็นของผู้เชี่ยวชาญที่สอดคล้องกันระหว่างข้อคำถามกับนิยามเชิงปฏิบัติการของตัวแปรในการวิจัย (Item-objective congruence index: IOC) ผลการวิเคราะห์ค่า IOC จากข้อคำถามทั้งหมด 31 ข้อ พบว่ามีค่า IOC อยู่ระหว่าง 0.60-0.80 จำนวน 11 ข้อ มีค่า IOC เท่ากับ 1.00 จำนวน 9 ข้อ ส่วนข้อที่มีค่า IOC น้อยกว่า 0.50 มีจำนวน 11 ข้อ โดยพิจารณาใช้ข้อคำถามที่มีค่า IOC มากกว่าหรือเท่ากับ 0.50 ขึ้นไป เมื่อนำไปทดลองใช้เพื่อตรวจสอบคุณภาพเครื่องมือด้านความเชื่อมั่น (Reliability) คือค่าสัมประสิทธิ์แอลฟาของ

ครอบนาค ผลจากการวิเคราะห์คุณภาพแบบวัดด้านความเชื่อมั่นพบว่า แบบวัดการยึดมั่นในหลักศาสนามีค่าความเชื่อมั่นเท่ากับ 0.791 แสดงว่าแบบวัดที่พัฒนาขึ้นมีคุณภาพด้านความสอดคล้องภายในอยู่ในระดับที่ยอมรับได้ มีค่าอำนาจจำแนกรายข้ออยู่ระหว่าง -0.383-0.671 สำหรับข้อคำถามที่มีค่าติดลบ และค่าอำนาจจำแนกรายข้อต่ำกว่า 0.30 ผู้วิจัยได้คัดออก หลังจากนั้นนำไปเก็บข้อมูลจริงมีค่าความเชื่อมั่นเท่ากับ 0.935 มีค่าอำนาจจำแนกรายข้ออยู่ระหว่าง 0.528-0.749 และทำการทดสอบความเที่ยงตรงเชิงโครงสร้างของแบบจำลองการวัดการยึดมั่นในหลักศาสนา โดยการวิเคราะห์องค์ประกอบเชิงยืนยันพบว่า แบบจำลองการยึดมั่นในหลักศาสนายังไม่สอดคล้องกับข้อมูลเชิงประจักษ์ ดังนั้นผู้วิจัยจึงได้พิจารณาตัดข้อคำถามที่มีค่าน้ำหนักองค์ประกอบ (Factor loading) น้อยออกไป โดยทำการตัดออกทีละข้อคำถามจนแบบจำลองการยึดมั่นในหลักศาสนามีความกลมกลืนกับข้อมูลเชิงประจักษ์ พิจารณาได้จากค่าสถิติที่ใช้ตรวจสอบดัชนีความกลมกลืนของแบบวัดการยึดมั่นในหลักศาสนา ได้แก่ $\chi^2 = 292.41$, $df = 76$, $CFI = 0.99$, $GFI = 0.93$, $RMSEA = 0.071$, $Model\ CAIC = 505.28$, $Saturated\ CAIC = 770.74$ พบว่าดัชนีความกลมกลืนทุกตัวผ่านเกณฑ์ มีเพียงดัชนีของค่าสถิติ χ^2 เพียงตัวเดียวที่ไม่ผ่านเกณฑ์เพราะมีนัยสำคัญทางสถิติ แต่เมื่อพิจารณาร่วมกับดัชนีตัวอื่น ๆ แล้วทุกตัวมีค่าบ่งบอกไปในทางเดียวกันว่าทุกตัวผ่านเกณฑ์ ดังนั้นจึงสรุปได้ว่าแบบจำลองการยึดมั่นในหลักศาสนามีความกลมกลืนกับข้อมูลเชิงประจักษ์ เมื่อพิจารณาความเชื่อมั่นของตัวแปรแฝงพบว่าค่า $CR=0.946$ และ $AVE=0.557$ แสดงว่าข้อคำถามหรือตัวแปรสังเกตมีความสัมพันธ์เฉพาะกับตัวแปรแฝงในด้านที่ตัวแปรสังเกตนั้นจะวัด สำหรับค่าน้ำหนักองค์ประกอบของตัวบ่งชี้พบว่า ค่าน้ำหนักองค์ประกอบของข้อคำถามรายข้ออยู่ระหว่าง 0.63-0.82 เมื่อตรวจสอบความเที่ยงตรงเชิงจำแนก ผลการวิเคราะห์พบว่า แบบจำลองการยึดมั่นในหลักศาสนาที่มีองค์ประกอบเดียวไม่ดีเท่าแบบจำลองการวัดที่มี 2 องค์ประกอบพิจารณาได้จากค่า $\Delta\chi^2 = 374.91$ ในตารางที่ 39 ดังนั้น แบบวัดการยึดมั่นในหลักศาสนายังคงเป็น 2 องค์ประกอบเช่นเดิม และมีจำนวนข้อคำถามแบบวัดการยึดมั่นในหลักศาสนาที่ปรับใหม่จำนวน 14 ข้อ

ตัวอย่างแบบสอบถามการยึดมั่นในหลักศาสนา

ด้านการรักพระเจ้า

(21) ข้าพเจ้ายึดมั่นในพระเจ้าเพราะทรงเป็นผู้ไถ่บาปให้มนุษย์

.....					
จริงที่สุด	จริง	ค่อนข้างจริง	ค่อนข้างไม่จริง	ไม่จริง	ไม่จริงเลย

(22) ข้าพเจ้าปฏิบัติตามพระเจ้าที่ทรงให้อภัยความผิดบาปของผู้อื่น

.....					
จริงที่สุด	จริง	ค่อนข้างจริง	ค่อนข้างไม่จริง	ไม่จริง	ไม่จริงเลย

ด้านการรักเพื่อนมนุษย์

(23) ข้าพเจ้ายึดมั่นในคำสอนที่ว่ารักเพื่อนมนุษย์เหมือนรักตนเอง

.....					
จริงที่สุด	จริง	ค่อนข้างจริง	ค่อนข้างไม่จริง	ไม่จริง	ไม่จริงเลย

(24) เมื่อผู้อื่นได้รับความทุกข์ยากลำบาก ข้าพเจ้าจะปลอบประโลมเขาเหล่านั้น

.....					
จริงที่สุด	จริง	ค่อนข้างจริง	ค่อนข้างไม่จริง	ไม่จริง	ไม่จริงเลย

6. แบบวัดการดำรงชีวิตแบบเซเว่นธ์เดย์แอ๊ดเวนตีส

การสร้างแบบวัดการดำรงชีวิตแบบเซเว่นธ์เดย์แอ๊ดเวนตีส

แบบวัดการดำรงชีวิตแบบเซเว่นธ์เดย์แอ๊ดเวนตีส ผู้วิจัยสร้างขึ้นตามหลักความเชื่อของคริสตจักรเซเว่นธ์เดย์แอ๊ดเวนตีส (Doctrines of the Seventh-day Adventist Church) ประกอบด้วยข้อคำถาม จำนวน 51 ข้อ เป็นแบบสอบถามแบบให้ผู้ตอบเลือกตอบเพียงคำตอบเดียว ในลักษณะของมาตราส่วนประมาณค่า 6 ระดับ ตั้งแต่จริงที่สุด จริง ค่อนข้างจริง ค่อนข้างไม่จริง ไม่จริง ไม่จริงเลย แบ่งออกเป็น 4 องค์ประกอบ คือ 1) ด้านชีวิตครอบครัว หมายถึง การที่นักศึกษา มีการปฏิบัติตนในการดำเนินชีวิตหรือมีวิถีชีวิตความเป็นอยู่แบบเซเว่นธ์เดย์แอ๊ดเวนตีสของครอบครัว ในแต่ละวันให้สามารถดำเนินต่อไปได้ 2) ด้านสุขภาพอนามัย หมายถึง การที่นักศึกษามีการปฏิบัติตนในการดำเนินชีวิตหรือมีวิถีชีวิตความเป็นอยู่แบบเซเว่นธ์เดย์แอ๊ดเวนตีสในการดูแลสุขภาพของตนเองให้ร่างกายเจริญเติบโตแข็งแรงและปราศจากการเจ็บป่วย 3) ด้านการพักผ่อน หมายถึง การที่นักศึกษามีการปฏิบัติตนในการดำเนินชีวิตหรือมีวิถีชีวิตความเป็นอยู่แบบเซเว่นธ์เดย์แอ๊ดเวนตีส ในด้านการหยุดทำงานชั่วคราวให้คลายเหนื่อยจากกิจกรรมที่ทำตามความสมัครใจในยามว่าง เพื่อให้เกิดความสนุกสนานเพลิดเพลินและผ่อนคลายความตึงเครียดให้เกิดความสำราญใจ 4) ด้านการประมาณตน หมายถึง การที่นักศึกษามีการปฏิบัติตนในการดำเนินชีวิตหรือมีวิถีชีวิตความเป็นอยู่แบบเซเว่นธ์เดย์แอ๊ดเวนตีสโดยสำนึกในฐานะของตนเองว่าอะไรควรทำ อะไรไม่ควรทำจนเกินฐานะของตนเองที่เป็นอยู่

ผู้วิจัยกำหนดเกณฑ์การให้คะแนนการดำรงชีวิตไว้ดังนี้ สำหรับข้อความทางบวก คำตอบในช่อง “จริงที่สุด” ให้ 6 คะแนน คำตอบในช่อง “จริง” ให้ 5 คะแนน คำตอบในช่อง “ค่อนข้างจริง” ให้ 4 คะแนน คำตอบในช่อง “ค่อนข้างไม่จริง” ให้ 3 คะแนน คำตอบในช่อง “ไม่จริง” ให้ 2 คะแนน และคำตอบในช่อง “ไม่จริงเลย” ให้ 1 คะแนน ส่วนข้อความทางลบให้คะแนนตรงกันข้าม โดยคำตอบในช่อง “จริงที่สุด” ให้ 1 คะแนน คำตอบในช่อง “จริง” ให้ 2 คะแนน คำตอบในช่อง “ค่อนข้างจริง” ให้ 3 คะแนน คำตอบในช่อง “ค่อนข้างไม่จริง” ให้ 4 คะแนน คำตอบในช่อง “ไม่จริง” ให้ 5 คะแนน และคำตอบในช่อง “ไม่จริงเลย” ให้ 6 คะแนน ความหมายของคะแนนคือนักศึกษาที่ได้คะแนนสูงแสดงว่ามีการดำรงชีวิตแบบเซเว่นธ์เดย์แอ๊ดเวนตีสมากกว่านักศึกษาที่ได้คะแนนต่ำ

การหาคุณภาพแบบวัดการดำรงชีวิตแบบเซเว่นธ์เดย์แอ็ดเวนติส

แบบวัดการดำรงชีวิตแบบเซเว่นธ์เดย์แอ็ดเวนติสที่ผู้วิจัยสร้างขึ้นมีข้อคำถามจำนวน 51 ข้อ ประกอบด้วย 4 องค์ประกอบ มีขั้นตอนการหาคุณภาพของแบบวัดดังนี้ การตรวจสอบความเที่ยงตรงเชิงเนื้อหาโดยผู้เชี่ยวชาญพบว่า ค่าความคิดเห็นของผู้เชี่ยวชาญที่สอดคล้องกันระหว่างข้อคำถามกับนิยามเชิงปฏิบัติการของตัวแปรในการวิจัย (Item-objective congruence index: IOC) ผลการวิเคราะห์ค่า IOC จากข้อคำถามทั้งหมด 51 ข้อ พบว่ามีค่า IOC อยู่ระหว่าง 0.60-0.80 จำนวน 25 ข้อ มีค่า IOC เท่ากับ 1.00 จำนวน 11 ข้อ ส่วนข้อที่มีค่า IOC น้อยกว่า 0.50 มีจำนวน 15 ข้อ โดยพิจารณาใช้ข้อคำถามที่มีค่า IOC มากกว่าหรือเท่ากับ 0.50 ขึ้นไป เมื่อนำไปทดลองใช้เพื่อตรวจสอบคุณภาพเครื่องมือด้านความเชื่อมั่น (Reliability) คือค่าสัมประสิทธิ์แอลฟาของครอนบาค ผลจากการวิเคราะห์คุณภาพแบบวัดด้านความเชื่อมั่น พบว่าแบบวัดการดำรงชีวิตแบบเซเว่นธ์เดย์แอ็ดเวนติสมีค่าความเชื่อมั่นเท่ากับ 0.774 แสดงว่าแบบวัดที่พัฒนาขึ้นมีคุณภาพด้านความสอดคล้องภายในอยู่ในระดับที่ยอมรับได้ มีค่าอำนาจจำแนกรายข้ออยู่ระหว่าง -0.266-0.548 สำหรับข้อคำถามที่มีค่าติดลบ และค่าอำนาจจำแนกรายข้อต่ำกว่า 0.30 ผู้วิจัยได้คัดออก หลังจากนั้นนำไปเก็บข้อมูลจริงมีค่าความเชื่อมั่นเท่ากับ 0.884 มีค่าอำนาจจำแนกรายข้ออยู่ระหว่าง 0.335-0.593 และทำการทดสอบความเที่ยงตรงเชิงโครงสร้างของแบบจำลองการวัดการดำรงชีวิตแบบเซเว่นธ์เดย์แอ็ดเวนติส โดยการวิเคราะห์องค์ประกอบเชิงยืนยันพบว่า แบบจำลองการดำรงชีวิตแบบเซเว่นธ์เดย์แอ็ดเวนติสยังไม่สอดคล้องกับข้อมูลเชิงประจักษ์ ดังนั้นผู้วิจัยจึงได้พิจารณาตัดข้อคำถามที่มีค่าน้ำหนักองค์ประกอบ (Factor loading) น้อยออกไป โดยทำการตัดออกทีละข้อคำถาม จนแบบจำลองการดำรงชีวิตแบบเซเว่นธ์เดย์แอ็ดเวนติสมีความกลมกลืนกับข้อมูลเชิงประจักษ์ พิจารณาได้จากค่าสถิติที่ใช้ตรวจสอบดัชนีความกลมกลืนของแบบวัดการดำรงชีวิตแบบเซเว่นธ์เดย์แอ็ดเวนติส ได้แก่ $\chi^2 = 291.93$, $df = 71$, $CFI = 0.96$, $GFI = 0.93$, $RMSEA = 0.074$, $Model CAIC = 541.51$, $Saturated CAIC = 770.74$ พบว่าดัชนีความกลมกลืนทุกตัวผ่านเกณฑ์ มีเพียงดัชนีของค่าสถิติ χ^2 เพียงตัวเดียวที่ไม่ผ่านเกณฑ์เพราะมีนัยสำคัญทางสถิติ แต่เมื่อพิจารณาร่วมกับดัชนีตัวอื่น ๆ แล้วทุกตัวมีค่าบ่งบอกไปในทางเดียวกันว่าทุกตัวผ่านเกณฑ์ ดังนั้นจึงสรุปได้ว่าแบบจำลองการดำรงชีวิตแบบเซเว่นธ์เดย์แอ็ดเวนติสมีความกลมกลืนกับข้อมูลเชิงประจักษ์ เมื่อพิจารณาความเชื่อมั่นของตัวแปรแฝงพบว่าค่า $CR=0.937$ และ $AVE=0.522$ แสดงว่าข้อคำถามหรือตัวแปรสังเกตมีความสัมพันธ์เฉพาะกับตัวแปรแฝงในด้านที่ตัวแปรสังเกตนั้นจะวัด สำหรับค่าน้ำหนักองค์ประกอบของตัวแปรแฝงพบว่า ค่าน้ำหนักองค์ประกอบของข้อคำถามรายข้ออยู่ระหว่าง 0.51-0.90 เมื่อตรวจสอบความเที่ยงตรงเชิงจำแนก ผลการวิเคราะห์พบว่า แบบจำลองการดำรงชีวิตแบบเซเว่นธ์เดย์แอ็ดเวนติสที่มีองค์ประกอบเดียวไม่ดีเท่าแบบจำลองการวัดที่มี 4 องค์ประกอบ พิจารณาได้จากค่า $\Delta\chi^2 = 1,510.14$ ในตารางที่ 40 ดังนั้นแบบวัดการดำรงชีวิตแบบเซเว่นธ์เดย์แอ็ดเวนติสยังคงเป็น 4 องค์ประกอบเช่นเดิม และมีจำนวนข้อคำถามแบบวัดการดำรงชีวิตแบบเซเว่นธ์เดย์แอ็ดเวนติสที่ปรับใหม่จำนวน 14 ข้อ

ตัวอย่างแบบสอบถามการดำรงชีวิตแบบเซเว่นธ์เดย์แอ็ดเวนตีส

ด้านชีวิตครอบครัว

(25) ข้าพเจ้าดำเนินชีวิตโดยยึดพระเจ้าเป็นที่หนึ่งในครอบครัว

.....					
จริงที่สุด	จริง	ค่อนข้างจริง	ค่อนข้างไม่จริง	ไม่จริง	ไม่จริงเลย

ด้านสุขภาพอนามัย

(26) ข้าพเจ้ารับประทานอาหารตามคำสอนของศาสนา

.....					
จริงที่สุด	จริง	ค่อนข้างจริง	ค่อนข้างไม่จริง	ไม่จริง	ไม่จริงเลย

ด้านการพักผ่อน

(27) ข้าพเจ้าไม่ไปพักผ่อนในสถานที่ที่เป็นแหล่งของอบายมุข

.....					
จริงที่สุด	จริง	ค่อนข้างจริง	ค่อนข้างไม่จริง	ไม่จริง	ไม่จริงเลย

ด้านการประมาณตน

(28) ข้าพเจ้าดำเนินชีวิตตามหลักการของความพอเพียง

.....					
จริงที่สุด	จริง	ค่อนข้างจริง	ค่อนข้างไม่จริง	ไม่จริง	ไม่จริงเลย

7. แบบวัดการถ่ายทอดทางศาสนา

การสร้างแบบวัดการถ่ายทอดทางศาสนา

แบบวัดการถ่ายทอดทางศาสนา ผู้วิจัยได้ดัดแปลงมาจากแบบวัดของงามตา วณิชทานนท์ (2536) มาปรับให้มีความสอดคล้องกับบริบทและกลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการศึกษาครั้งนี้ ประกอบด้วยข้อคำถาม จำนวน 59 ข้อ เป็นแบบสอบถามแบบให้ผู้ตอบเลือกตอบเพียงคำตอบเดียว ในลักษณะของมาตราส่วนประมาณค่า 6 ระดับ ตั้งแต่จริงที่สุด จริง ค่อนข้างจริง ค่อนข้างไม่จริง ไม่จริง ไม่จริงเลย แบ่งออกเป็น 3 องค์ประกอบ คือ 1) การถ่ายทอดทางศาสนาจากครอบครัว หมายถึง การที่นักศึกษาทราบว่าตนได้รับการอบรมสั่งสอนในหลักการ วิธีการ และ/หรือการกระทำ เป็นตัวอย่างจากครอบครัวในเรื่องศาสนา 2) การถ่ายทอดทางศาสนาจากเพื่อน หมายถึง การที่ นักศึกษารับรู้ว่าตนได้รับหลักการ วิธีการ และ/หรือการกระทำที่มีเพื่อนเป็นตัวแบบในการปฏิบัติในเรื่องศาสนา 3) การถ่ายทอดทางศาสนาจากสถาบันศาสนา หมายถึง การที่นักศึกษารับรู้ว่าตนได้รับการอบรมสั่งสอนในหลักการ วิธีการและ/หรือการกระทำเป็นตัวอย่างจากสถาบันศาสนาในเรื่องศาสนา

ผู้วิจัยกำหนดเกณฑ์การให้คะแนนการถ่ายทอดทางศาสนาไว้ดังนี้ สำหรับข้อความทางบวก คำตอบในช่อง “จริงที่สุด” ให้ 6 คะแนน คำตอบในช่อง “จริง” ให้ 5 คะแนน คำตอบในช่อง “ค่อนข้างจริง” ให้ 4 คะแนน คำตอบในช่อง “ค่อนข้างไม่จริง” ให้ 3 คะแนน คำตอบในช่อง “ไม่จริง”

ให้ 2 คะแนน และคำตอบในช่อง “ไม่จริงเลย” ให้ 1 คะแนน ส่วนข้อความทางลบให้คะแนนตรงกันข้าม โดยคำตอบในช่อง “จริงที่สุด” ให้ 1 คะแนน คำตอบในช่อง “จริง” ให้ 2 คะแนน คำตอบในช่อง “ค่อนข้างจริง” ให้ 3 คะแนน คำตอบในช่อง “ค่อนข้างไม่จริง” ให้ 4 คะแนน คำตอบในช่อง “ไม่จริง” ให้ 5 คะแนน และคำตอบในช่อง “ไม่จริงเลย” ให้ 6 คะแนน ความหมายของคะแนนคือนักศึกษาที่ได้คะแนนสูงแสดงว่ามีการถ่ายทอดทางศาสนา มากกว่านักศึกษาที่ได้คะแนนต่ำ

การหาคุณภาพแบบวัดการถ่ายทอดทางศาสนา

แบบวัดการถ่ายทอดทางศาสนามีข้อคำถามจำนวน 59 ข้อ ประกอบด้วย 3 องค์ประกอบ มีขั้นตอนการหาคุณภาพของแบบวัดดังนี้ การตรวจสอบความเที่ยงตรงเชิงเนื้อหาโดยผู้เชี่ยวชาญพบว่า ค่าความคิดเห็นของผู้เชี่ยวชาญที่สอดคล้องกันระหว่างข้อคำถามกับนิยามเชิงปฏิบัติการของตัวแปรในการวิจัย (Item-objective congruence index: IOC) ผลการวิเคราะห์ค่า IOC จากข้อคำถามทั้งหมด 59 ข้อ พบว่ามีค่า IOC อยู่ระหว่าง 0.60-0.80 จำนวน 15 ข้อ มีค่า IOC เท่ากับ 1.00 จำนวน 25 ข้อ ส่วนข้อที่มีค่า IOC น้อยกว่า 0.50 มีจำนวน 19 ข้อ โดยพิจารณาใช้ข้อคำถามที่มีค่า IOC มากกว่าหรือเท่ากับ 0.50 ขึ้นไป เมื่อนำไปทดลองใช้เพื่อตรวจสอบคุณภาพเครื่องมือด้านความเชื่อมั่น (Reliability) คือค่าสัมประสิทธิ์แอลฟาของครอนบาค ผลจากการวิเคราะห์คุณภาพแบบวัดด้านความเชื่อมั่น พบว่าแบบวัดการถ่ายทอดทางศาสนามีค่าความเชื่อมั่นเท่ากับ 0.824 แสดงว่าแบบวัดที่พัฒนาขึ้นมีคุณภาพด้านความสอดคล้องภายในอยู่ในระดับที่ยอมรับได้ มีค่าอำนาจจำแนกรายข้ออยู่ระหว่าง -0.363-0.604 สำหรับข้อคำถามที่มีค่าติดลบ และค่าอำนาจจำแนกรายข้อต่ำกว่า 0.30 ผู้วิจัยได้คัดออก หลังจากนั้นนำไปเก็บข้อมูลจริงมีค่าความเชื่อมั่นเท่ากับ 0.902 แสดงว่าแบบวัดที่พัฒนาขึ้นมีคุณภาพด้านความสอดคล้องภายในอยู่ในระดับที่ยอมรับได้ มีค่าอำนาจจำแนกรายข้ออยู่ระหว่าง 0.248-0.781 และทำการทดสอบความเที่ยงตรงเชิงโครงสร้างของแบบจำลองการวัดการถ่ายทอดทางศาสนา โดยการวิเคราะห์องค์ประกอบเชิงยืนยันพบว่าแบบจำลองการถ่ายทอดทางศาสนายังไม่สอดคล้องกับข้อมูลเชิงประจักษ์ ดังนั้นผู้วิจัยจึงได้พิจารณาตัดข้อคำถามที่มีค่าน้ำหนักองค์ประกอบ (Factor loading) น้อยออกไป โดยทำการตัดออกทีละข้อคำถามจนแบบจำลองการถ่ายทอดทางศาสนามีความกลมกลืนกับข้อมูลเชิงประจักษ์ พิจารณาได้จากค่าสถิติที่ใช้ตรวจสอบดัชนีความกลมกลืนของแบบวัดการถ่ายทอดทางศาสนา ได้แก่ $\chi^2 = 533.62$, $df = 149$, $CFI = 0.97$, $GFI = 0.91$, $RMSEA = 0.068$, $Model\ CAIC = 834.57$, $Saturated\ CAIC = 1,394.67$ พบว่าดัชนีความกลมกลืนทุกตัวผ่านเกณฑ์ มีเพียงดัชนีของค่าสถิติ χ^2 เพียงตัวเดียวที่ไม่ผ่านเกณฑ์เพราะมีนัยสำคัญทางสถิติ แต่เมื่อพิจารณาร่วมกับดัชนีตัวอื่น ๆ แล้วทุกตัวมีค่าบ่งบอกไปในทางเดียวกันว่าทุกตัวผ่านเกณฑ์ ดังนั้นจึงสรุปได้ว่าแบบจำลองการถ่ายทอดทางศาสนามีความกลมกลืนกับข้อมูลเชิงประจักษ์ เมื่อพิจารณาความเชื่อมั่นของตัวแปรแฝงพบว่าค่า $CR=0.960$ และ $AVE= 0.563$ แสดงว่าข้อคำถามหรือตัวแปรสังเกตมีความสัมพันธ์เฉพาะกับตัวแปรแฝงในด้านที่ตัวแปรสังเกตนั้นจะวัด สำหรับค่าน้ำหนักองค์ประกอบของตัวบ่งชี้พบว่า ค่าน้ำหนักองค์ประกอบของข้อคำถามรายข้ออยู่ระหว่าง 0.38-0.88 เมื่อตรวจสอบความ

เที่ยงตรงเชิงจำแนก ผลการวิเคราะห์พบว่า แบบจำลองการถ่ายทอดทางศาสนาที่มีองค์ประกอบเดียวไม่ดีเท่าแบบจำลองการวัดที่มี 3 องค์ประกอบพิจารณาได้จากค่า $\Delta\chi^2 = 3,500.97$ ในตารางที่ 41 ดังนั้นแบบวัดการถ่ายทอดทางศาสนายังคงเป็น 3 องค์ประกอบเช่นเดิม และมีจำนวนข้อคำถามแบบวัดการถ่ายทอดทางศาสนาที่ปรับใหม่จำนวน 19 ข้อ

ตัวอย่างแบบสอบถามการถ่ายทอดทางศาสนา

การถ่ายทอดทางศาสนาจากครอบครัว

(29) บิดามารดาสอนข้าพเจ้าให้อธิษฐาน

.....					
จริงที่สุด	จริง	ค่อนข้างจริง	ค่อนข้างไม่จริง	ไม่จริง	ไม่จริงเลย

การถ่ายทอดทางศาสนาจากเพื่อน

(30) เพื่อนชักชวนข้าพเจ้าร้องเพลงสรรเสริญพระเจ้าในโบสถ์

.....					
จริงที่สุด	จริง	ค่อนข้างจริง	ค่อนข้างไม่จริง	ไม่จริง	ไม่จริงเลย

การถ่ายทอดทางศาสนาจากสถาบันศาสนา

(31) การปฏิบัติงานของบุคลากรทางศาสนาเป็นตัวอย่างให้กับข้าพเจ้า

.....					
จริงที่สุด	จริง	ค่อนข้างจริง	ค่อนข้างไม่จริง	ไม่จริง	ไม่จริงเลย

8. แบบวัดการสนับสนุนจากคริสตจักร

การสร้างแบบวัดการสนับสนุนจากคริสตจักร

แบบวัดการสนับสนุนจากคริสตจักร ผู้วิจัยสร้างขึ้นตามแนวคิดของคริสตจักรเซเวนธ์เดย์แอดเวนติส (Seventh-day Adventist Church Principles) ประกอบด้วยข้อคำถามจำนวน 60 ข้อ เป็นแบบสอบถามแบบให้ผู้ตอบเลือกตอบเพียงคำตอบเดียวในลักษณะของมาตราส่วนประมาณค่า 6 ระดับ ตั้งแต่จริงที่สุด จริง ค่อนข้างจริง ค่อนข้างไม่จริง ไม่จริง ไม่จริงเลย แบ่งออกเป็น 5 องค์ประกอบ คือ 1) การให้คำปรึกษา หมายถึง การที่นักศึกษารับรู้ถึงการมีปฏิสัมพันธ์กับเจ้าหน้าที่สมาชิกของคริสตจักร โดยการอาศัยสื่อแบบสองทางเพื่อหาแนวทางการแก้ไขปัญหาที่เกิดขึ้น 2) การแนะนำศีลธรรม หมายถึง การที่นักศึกษารับรู้ถึงการได้รับคำชี้แนะสิ่งที่ดีควรประพฤติปฏิบัติให้เป็นไปตามหลักของสังคม 3) ทุนการศึกษา หมายถึง การที่นักศึกษารับรู้ถึงความช่วยเหลือในเรื่องค่าใช้จ่ายที่ได้รับจากคริสตจักรเพื่อใช้ในการศึกษา 4) การทำงานขณะศึกษา หมายถึง การที่นักศึกษารับรู้ถึงความพอใจในการได้รับการสนับสนุนในด้านการเงินในการทำงานกับคริสตจักร ขณะที่กำลังศึกษาในมหาวิทยาลัยนานาชาติเอเซีย-แปซิฟิก 5) สาธารณูปโภค หมายถึง การที่นักศึกษารับรู้ถึงความพอใจในสิ่งอุปโภคที่จำเป็นต่อการดำเนินชีวิตที่ได้รับขณะศึกษา เช่น หอพัก บ้านพักนักศึกษามีครอบครัว เป็นต้น

ผู้วิจัยกำหนดเกณฑ์การให้คะแนนการสนับสนุนจากคริสตจักรไว้ดังนี้ สำหรับข้อความทางบวก คำตอบในช่อง “จริงที่สุด” ให้ 6 คะแนน คำตอบในช่อง “จริง” ให้ 5 คะแนน คำตอบในช่อง “ค่อนข้างจริง” ให้ 4 คะแนน คำตอบในช่อง “ค่อนข้างไม่จริง” ให้ 3 คะแนน คำตอบในช่อง “ไม่จริง” ให้ 2 คะแนน และคำตอบในช่อง “ไม่จริงเลย” ให้ 1 คะแนน ส่วนข้อความทางลบให้คะแนนตรงกันข้าม โดยคำตอบในช่อง “จริงที่สุด” ให้ 1 คะแนน คำตอบในช่อง “จริง” ให้ 2 คะแนน คำตอบในช่อง “ค่อนข้างจริง” ให้ 3 คะแนน คำตอบในช่อง “ค่อนข้างไม่จริง” ให้ 4 คะแนน คำตอบในช่อง “ไม่จริง” ให้ 5 คะแนน และคำตอบในช่อง “ไม่จริงเลย” ให้ 6 คะแนน ความหมายของคะแนนคือนักศึกษาที่ได้คะแนนสูงแสดงว่าได้รับการสนับสนุนจากคริสตจักรมากกว่านักศึกษาที่ได้คะแนนต่ำ

การหาคุณภาพแบบวัดการสนับสนุนจากคริสตจักร

แบบวัดการสนับสนุนจากคริสตจักรที่ผู้วิจัยสร้างขึ้นมีข้อคำถามจำนวน 60 ข้อ ประกอบด้วย 5 องค์ประกอบ มีขั้นตอนการหาคุณภาพของแบบวัดดังนี้ การตรวจสอบความเที่ยงตรงเชิงเนื้อหาโดยผู้เชี่ยวชาญพบว่า ค่าความคิดเห็นของผู้เชี่ยวชาญที่สอดคล้องกันระหว่างข้อคำถามกับนิยามเชิงปฏิบัติการของตัวแปรในการวิจัย (Item-objective congruence index: IOC) ผลการวิเคราะห์ค่า IOC จากข้อคำถามทั้งหมด 60 ข้อ พบว่ามีค่า IOC อยู่ระหว่าง 0.60-0.80 จำนวน 24 ข้อ มีค่า IOC เท่ากับ 1.00 จำนวน 5 ข้อ ส่วนข้อที่มีค่า IOC น้อยกว่า 0.50 มีจำนวน 31 ข้อ โดยพิจารณาใช้ข้อคำถามที่มีค่า IOC มากกว่าหรือเท่ากับ 0.50 ขึ้นไป เมื่อนำไปทดลองใช้เพื่อตรวจสอบคุณภาพเครื่องมือด้านความเชื่อมั่น (Reliability) คือค่าสัมประสิทธิ์แอลฟาของครอนบาค ผลจากการวิเคราะห์คุณภาพแบบวัดด้านความเชื่อมั่น พบว่าแบบวัดการสนับสนุนจากคริสตจักรมีค่าความเชื่อมั่นเท่ากับ 0.784 แสดงว่าแบบวัดที่พัฒนาขึ้นมีคุณภาพด้านความสอดคล้องภายในอยู่ในระดับที่ยอมรับได้ มีค่าอำนาจจำแนกรายข้ออยู่ระหว่าง -0.405-0.646 สำหรับข้อคำถามที่มีค่าติดลบและค่าอำนาจจำแนกรายข้อต่ำกว่า 0.30 ผู้วิจัยได้คัดออก หลังจากนั้นนำไปเก็บข้อมูลจริงมีค่าความเชื่อมั่นเท่ากับ 0.926 แสดงว่าแบบวัดที่พัฒนาขึ้นมีคุณภาพด้านความสอดคล้องภายในอยู่ในระดับที่ยอมรับได้ มีค่าอำนาจจำแนกรายข้ออยู่ระหว่าง 0.125-0.731 และทำการทดสอบความเที่ยงตรงเชิงโครงสร้างของแบบจำลองการวัดการสนับสนุนจากคริสตจักร โดยการวิเคราะห์องค์ประกอบเชิงยืนยันพบว่า แบบจำลองการสนับสนุนจากคริสตจักรยังไม่สอดคล้องกับข้อมูลเชิงประจักษ์ ดังนั้นผู้วิจัยจึงได้พิจารณาตัดข้อคำถามที่มีค่าน้ำหนักองค์ประกอบ (Factor loading) น้อยออกไป โดยทำการตัดออกทีละข้อคำถามจนแบบจำลองการสนับสนุนจากคริสตจักรมีความกลมกลืนกับข้อมูลเชิงประจักษ์ พิจารณาได้จากค่าสถิติที่ใช้ตรวจสอบดัชนีความกลมกลืนของแบบวัดการสนับสนุนจากคริสตจักร พบว่าค่า $\chi^2 = 598.98$, $df = 142$, $CFI = 0.97$, $GFI = 0.90$, $RMSEA = 0.075$, $Model\ CAIC = 951.32$, $Saturated\ CAIC = 1,394.67$ พบว่าดัชนีความกลมกลืนทุกตัวผ่านเกณฑ์ มีเพียงดัชนีของค่าสถิติ χ^2 เพียงตัวเดียวที่ไม่ผ่านเกณฑ์เพราะมีนัยสำคัญทางสถิติ แต่เมื่อพิจารณาร่วมกับดัชนีตัวอื่น ๆ แล้วทุกตัวมีค่าบ่งบอกไปในทางเดียวกันว่าทุกตัวผ่านเกณฑ์ ดังนั้นจึงสรุปได้ว่าแบบจำลองการสนับสนุนจากคริสตจักรมีความกลมกลืนกับข้อมูลเชิง

ประจักษ์ เมื่อพิจารณาความเชื่อมั่นของตัวแปรแฝงพบว่าค่า $CR=0.968$ และ $AVE=0.624$ แสดงว่าข้อคำถามหรือตัวแปรสังเกตมีความสัมพันธ์เฉพาะกับตัวแปรแฝงในด้านที่ตัวแปรสังเกตนั้นจะวัดสำหรับค่าน้ำหนักองค์ประกอบของตัวบ่งชี้พบว่า ค่าน้ำหนักองค์ประกอบของข้อคำถามรายข้ออยู่ระหว่าง 0.25-0.95 เมื่อตรวจสอบความเที่ยงตรงเชิงจำแนก ผลการวิเคราะห์พบว่า แบบจำลองการสนับสนุนจากคริสตจักรที่มีองค์ประกอบเดียวไม่ดีเท่าแบบจำลองการวัดที่มี 5 องค์ประกอบพิจารณาได้จากค่า $\Delta\chi^2 = 3,383.00$ ในตารางที่ 42 ดังนั้นแบบวัดการสนับสนุนจากคริสตจักรยังคงเป็น 5 องค์ประกอบเช่นเดิม และมีจำนวนข้อคำถามแบบวัดการสนับสนุนจากคริสตจักรที่ปรับใหม่จำนวน 19 ข้อ

ตัวอย่างแบบสอบถามวัดการสนับสนุนจากคริสตจักร

ด้านการให้คำปรึกษา

(32) อนุศาสนาจารย์ (Chaplain) ให้คำแนะนำเมื่อข้าพเจ้าประสบปัญหา

.....					
จริงที่สุด	จริง	ค่อนข้างจริง	ค่อนข้างไม่จริง	ไม่จริง	ไม่จริงเลย

ด้านการแนะนำศีลธรรม

(33) ศาสนาจารย์ให้คำแนะนำเมื่อข้าพเจ้าประสบปัญหาด้านความประพฤติ

.....					
จริงที่สุด	จริง	ค่อนข้างจริง	ค่อนข้างไม่จริง	ไม่จริง	ไม่จริงเลย

ด้านทุนการศึกษา

(34) องค์การเซเวนธ์เดย์แอ๊ดเวนตีสมีทุนเพื่อสนับสนุนการศึกษา

.....					
จริงที่สุด	จริง	ค่อนข้างจริง	ค่อนข้างไม่จริง	ไม่จริง	ไม่จริงเลย

ด้านการทำงานขณะศึกษา

(35) คริสตจักรได้ช่วยเหลือข้าพเจ้าให้สามารถทำงานระหว่างศึกษา

.....					
จริงที่สุด	จริง	ค่อนข้างจริง	ค่อนข้างไม่จริง	ไม่จริง	ไม่จริงเลย

ด้านสาธารณูปโภค

(36) ข้าพเจ้าได้รับบริการสาธารณูปโภคจากคริสตจักรอย่างเท่าเทียม

.....					
จริงที่สุด	จริง	ค่อนข้างจริง	ค่อนข้างไม่จริง	ไม่จริง	ไม่จริงเลย

9. แบบวัดเจตคติต่อการปฏิบัติศาสนา

การสร้างแบบวัดเจตคติต่อการปฏิบัติศาสนา

แบบวัดเจตคติต่อการปฏิบัติศาสนา ผู้วิจัยได้ดัดแปลงมาจากแบบวัดเจตคติต่อศาสนาของสุตเจน ฝั้นเรือง (2533) มาปรับให้มีความสอดคล้องกับบริบทและกลุ่มตัวอย่างที่ใช้ใน

การศึกษาครั้งนี้ ประกอบด้วยข้อคำถาม จำนวน 18 ข้อ เป็นแบบสอบถามแบบให้ผู้ตอบเลือกตอบเพียงคำตอบเดียวในลักษณะของมาตราส่วนประมาณค่า 6 ระดับ ตั้งแต่จริงที่สุด จริง ก่อนข้างจริง ก่อนข้างไม่จริง ไม่จริง ไม่จริงเลย

ผู้วิจัยกำหนดเกณฑ์การให้คะแนนเจตคติต่อการปฏิบัติศาสนาไว้ดังนี้ สำหรับข้อความทางบวก คำตอบในช่อง “จริงที่สุด” ให้ 6 คะแนน คำตอบในช่อง “จริง” ให้ 5 คะแนน คำตอบในช่อง “ก่อนข้างจริง” ให้ 4 คะแนน คำตอบในช่อง “ก่อนข้างไม่จริง” ให้ 3 คะแนน คำตอบในช่อง “ไม่จริง” ให้ 2 คะแนน และคำตอบในช่อง “ไม่จริงเลย” ให้ 1 คะแนน ส่วนข้อความทางลบให้คะแนนตรงกันข้าม โดยคำตอบในช่อง “จริงที่สุด” ให้ 1 คะแนน คำตอบในช่อง “จริง” ให้ 2 คะแนน คำตอบในช่อง “ก่อนข้างจริง” ให้ 3 คะแนน คำตอบในช่อง “ก่อนข้างไม่จริง” ให้ 4 คะแนน คำตอบในช่อง “ไม่จริง” ให้ 5 คะแนน และคำตอบในช่อง “ไม่จริงเลย” ให้ 6 คะแนน ความหมายของคะแนนคือ นักศึกษาที่ได้คะแนนสูงแสดงว่ามีเจตคติต่อการปฏิบัติศาสนามากกว่านักศึกษาที่ได้คะแนนต่ำ

การหาคุณภาพแบบวัดเจตคติต่อการปฏิบัติศาสนา

แบบวัดเจตคติต่อการปฏิบัติศาสนามีข้อคำถามจำนวน 18 ข้อ มีขั้นตอนการหาคุณภาพของแบบวัดดังนี้ การตรวจสอบความเที่ยงตรงเชิงเนื้อหาโดยผู้เชี่ยวชาญพบว่า ค่าความคิดเห็นของผู้เชี่ยวชาญที่สอดคล้องกันระหว่างข้อคำถามกับนิยามเชิงปฏิบัติการของตัวแปรในการวิจัย (Item-objective congruence index: IOC) ผลการวิเคราะห์ค่า IOC จากข้อคำถามทั้งหมด 18 ข้อ พบว่ามีค่า IOC เท่ากับ 0.80 จำนวน 5 ข้อ ค่า IOC เท่ากับ 1.00 จำนวน 12 ข้อ ส่วนข้อที่มีค่า IOC น้อยกว่า 0.50 มีจำนวน 1 ข้อ โดยพิจารณาใช้ข้อคำถามที่มีค่า IOC มากกว่าหรือเท่ากับ 0.50 ขึ้นไป เมื่อนำไปทดลองใช้เพื่อตรวจสอบคุณภาพเครื่องมือด้านความเชื่อมั่น (Reliability) คือค่าสัมประสิทธิ์แอลฟาของครอนบาค ผลจากการวิเคราะห์คุณภาพแบบวัดด้านความเชื่อมั่น พบว่าแบบวัดเจตคติต่อการปฏิบัติศาสนามีค่าความเชื่อมั่นเท่ากับ 0.865 แสดงว่าแบบวัดที่พัฒนาขึ้นมีคุณภาพด้านความสอดคล้องภายในอยู่ในระดับที่ยอมรับได้ มีค่าอำนาจจำแนกรายข้ออยู่ระหว่าง 0.164-0.758 สำหรับข้อคำถามที่มีค่าอำนาจจำแนกรายข้อต่ำกว่า 0.30 ผู้วิจัยได้คัดออก หลังจากนั้นนำไปเก็บข้อมูลจริง มีค่าความเชื่อมั่นเท่ากับ 0.909 มีค่าอำนาจจำแนกรายข้ออยู่ระหว่าง 0.655-0.763 และทำการทดสอบความเที่ยงตรงเชิงโครงสร้างของแบบจำลองการวัดเจตคติต่อการปฏิบัติศาสนาโดยการวิเคราะห์องค์ประกอบเชิงยืนยันพบว่า แบบจำลองเจตคติต่อการปฏิบัติศาสนายังไม่สอดคล้องกับข้อมูลเชิงประจักษ์ ดังนั้นผู้วิจัยจึงได้พิจารณาตัดข้อคำถามที่มีค่าน้ำหนักองค์ประกอบ (Factor loading) น้อยออกไป โดยทำการตัดออกทีละข้อคำถามจนแบบจำลองเจตคติต่อการปฏิบัติศาสนามีความกลมกลืนกับข้อมูลเชิงประจักษ์ พิจารณาได้จากค่าสถิติที่ใช้ตรวจสอบดัชนีความกลมกลืนของแบบวัดเจตคติต่อการปฏิบัติศาสนา ได้แก่ $\chi^2 = 62.99$, $df = 14$, $CFI = 0.99$, $GFI = 0.97$, $RMSEA = 0.079$, $Model\ CAIC = 165.75$, $Saturated\ CAIC = 205.53$ พบว่าดัชนีความกลมกลืนทุกตัวผ่านเกณฑ์มีเพียงดัชนีของค่าสถิติ χ^2 เพียงตัวเดียวที่ไม่ผ่านเกณฑ์เพราะมีนัยสำคัญทางสถิติ แต่เมื่อพิจารณาร่วมกับดัชนีตัวอื่น ๆ แล้วทุกตัวมีค่าบ่งบอกไปในทางเดียวกันว่าทุกตัว

ผ่านเกณฑ์ ดังนั้นจึงสรุปได้ว่าแบบจำลองเจตคติต่อการปฏิบัติศาสนามีความกลมกลืนกับข้อมูลเชิงประจักษ์ เมื่อพิจารณาความเชื่อมั่นของตัวแปรแฝงพบว่าค่า $CR=0.913$ และ $AVE=0.604$ แสดงว่าข้อคำถามหรือตัวแปรสังเกตมีความสัมพันธ์เฉพาะกับตัวแปรแฝงในด้านที่ตัวแปรสังเกตนั้นจะวัดสำหรับค่าน้ำหนักองค์ประกอบของตัวบ่งชี้พบว่า ค่าน้ำหนักองค์ประกอบของข้อคำถามรายข้ออยู่ระหว่าง 0.59-0.87 และมีจำนวนข้อคำถามแบบวัดเจตคติต่อการปฏิบัติศาสนาที่ปรับเปลี่ยนจำนวน 7 ข้อ

ตัวอย่างแบบสอบถามเจตคติต่อการปฏิบัติศาสนา

(37) ข้าพเจ้ามีความสงบในจิตใจที่ได้ปฏิบัติศาสนาตามหลักเซเวนต์เดย์แอ๊ดเวนตีส

.....					
จริงที่สุด	จริง	ค่อนข้างจริง	ค่อนข้างไม่จริง	ไม่จริง	ไม่จริงเลย

(38) ข้าพเจ้ายินดีที่จะปฏิบัติศาสนาตามหลักความเชื่อของเซเวนต์เดย์แอ๊ดเวนตีส

.....					
จริงที่สุด	จริง	ค่อนข้างจริง	ค่อนข้างไม่จริง	ไม่จริง	ไม่จริงเลย

10. แบบวัดการประกาศศาสนา

การสร้างแบบวัดการประกาศศาสนา

แบบวัดการประกาศศาสนา ผู้วิจัยสร้างขึ้นตามแนวคิดของไวท์ (White.1827-1915) ผู้ทำหน้าที่เป็นผู้สื่อข่าวของพระเจ้า (God Messenger) ประกอบด้วยข้อคำถาม จำนวน 36 ข้อ เป็นแบบสอบถามแบบให้ผู้ตอบเลือกตอบเพียงคำตอบเดียวในลักษณะของมาตราส่วนประมาณค่า 6 ระดับ ตั้งแต่จริงที่สุด จริง ค่อนข้างจริง ค่อนข้างไม่จริง ไม่จริง ไม่จริงเลย แบ่งออกเป็น 3 องค์ประกอบ คือ 1) ด้านการพูด หมายถึงการที่นักศึกษาดำเนินกิจกรรมเผยแผ่ศาสนาให้กับคริสตจักรเซเวนต์เดย์แอ๊ดเวนตีสโดยการใช้ถ้อยคำ 2) ด้านการเขียน หมายถึงการที่นักศึกษาดำเนินกิจกรรมเผยแผ่ศาสนาให้กับคริสตจักรเซเวนต์เดย์แอ๊ดเวนตีสโดยการเขียนข้อความหรือประโยค 3) ด้านการประพฤติเป็นแบบอย่างให้เห็น หมายถึงการที่นักศึกษามีการดำเนินกิจกรรมเผยแผ่ศาสนาให้กับคริสตจักรเซเวนต์เดย์แอ๊ดเวนตีสโดยปฏิบัติให้เห็นเป็นตัวอย่าง

ผู้วิจัยกำหนดเกณฑ์การให้คะแนนการประกาศศาสนาไว้ดังนี้ สำหรับข้อความทางบวก คำตอบในช่อง “จริงที่สุด” ให้ 6 คะแนน คำตอบในช่อง “จริง” ให้ 5 คะแนน คำตอบในช่อง “ค่อนข้างจริง” ให้ 4 คะแนน คำตอบในช่อง “ค่อนข้างไม่จริง” ให้ 3 คะแนน คำตอบในช่อง “ไม่จริง” ให้ 2 คะแนน และคำตอบในช่อง “ไม่จริงเลย” ให้ 1 คะแนน ส่วนข้อความทางลบให้คะแนนตรงกันข้าม โดยคำตอบในช่อง “จริงที่สุด” ให้ 1 คะแนน คำตอบในช่อง “จริง” ให้ 2 คะแนน คำตอบในช่อง “ค่อนข้างจริง” ให้ 3 คะแนน คำตอบในช่อง “ค่อนข้างไม่จริง” ให้ 4 คะแนน คำตอบในช่อง “ไม่จริง” ให้ 5 คะแนน และคำตอบในช่อง “ไม่จริงเลย” ให้ 6 คะแนน ความหมายของคะแนนคือ นักศึกษาที่ได้คะแนนสูงแสดงว่ามีการประกาศศาสนามากกว่านักศึกษาที่ได้คะแนนต่ำ

การหาคุณภาพแบบวัดการประกาศศาสนา

แบบวัดการประกาศศาสนาที่ผู้วิจัยสร้างขึ้นมีข้อคำถามจำนวน 36 ข้อ ประกอบด้วย 3 องค์ประกอบ มีขั้นตอนการหาคุณภาพของแบบวัดดังนี้ การตรวจสอบความเที่ยงตรงเชิงเนื้อหา โดยผู้เชี่ยวชาญพบว่า ค่าความคิดเห็นของผู้เชี่ยวชาญที่สอดคล้องกันระหว่างข้อคำถามกับนิยามเชิงปฏิบัติการของตัวแปรในการวิจัย (Item-objective congruence index: IOC) ผลการวิเคราะห์ค่า IOC จากข้อคำถามทั้งหมด 36 ข้อ พบว่ามีค่า IOC อยู่ระหว่าง 0.60-0.80 จำนวน 10 ข้อ มีค่า IOC เท่ากับ 1.00 จำนวน 20 ข้อ ส่วนข้อที่มีค่า IOC น้อยกว่า 0.50 มีจำนวน 6 ข้อ โดยพิจารณาใช้ข้อคำถามที่มีค่า IOC มากกว่าหรือเท่ากับ 0.50 ขึ้นไป เมื่อนำไปทดลองใช้เพื่อตรวจสอบคุณภาพเครื่องมือด้านความเชื่อมั่น (Reliability) คือค่าสัมประสิทธิ์แอลฟาของครอนบาค ผลจากการวิเคราะห์คุณภาพแบบวัดด้านความเชื่อมั่น พบว่าแบบวัดการประกาศศาสนามีค่าความเชื่อมั่นเท่ากับ 0.883 แสดงว่าแบบวัดที่พัฒนาขึ้นมีคุณภาพด้านความสอดคล้องภายในอยู่ในระดับที่ยอมรับได้ มีค่าอำนาจจำแนกรายข้ออยู่ระหว่าง 0.124-0.712 สำหรับข้อคำถามที่มีค่าอำนาจจำแนกรายข้อต่ำกว่า 0.30 ผู้วิจัยได้คัดออก หลังจากนั้นนำไปเก็บข้อมูลจริง มีค่าความเชื่อมั่นเท่ากับ 0.951 แสดงว่าแบบวัดที่พัฒนาขึ้นมีคุณภาพด้านความสอดคล้องภายในอยู่ในระดับที่ยอมรับได้ มีค่าอำนาจจำแนกรายข้ออยู่ระหว่าง 0.480-0.776 และทำการทดสอบความเที่ยงตรงเชิงโครงสร้างของแบบจำลองการวัดการประกาศศาสนา โดยการวิเคราะห์องค์ประกอบเชิงยืนยันพบว่า แบบจำลองการประกาศศาสนายังไม่สอดคล้องกับข้อมูลเชิงประจักษ์ ดังนั้นผู้วิจัยจึงได้พิจารณาตัดข้อคำถามที่มีค่าน้ำหนักองค์ประกอบ (Factor loading) น้อยออกไป โดยทำการตัดออกทีละข้อคำถามจนแบบจำลองการประกาศศาสนามีความกลมกลืนกับข้อมูลเชิงประจักษ์ พิจารณาได้จากค่าสถิติที่ใช้ตรวจสอบดัชนีความกลมกลืนของแบบวัดการประกาศศาสนา ได้แก่ $\chi^2 = 653.06$, $df = 167$, $CFI = 0.98$, $GFI = 0.90$, $RMSEA = 0.072$, $Model\ CAIC = 968.69$, $Saturated\ CAIC = 1,541.48$ พบว่าดัชนีความกลมกลืนทุกตัวผ่านเกณฑ์ มีเพียงดัชนีของค่าสถิติ χ^2 เพียงตัวเดียวที่ไม่ผ่านเกณฑ์ เพราะมีนัยสำคัญทางสถิติ แต่เมื่อพิจารณาร่วมกับดัชนีตัวอื่น ๆ แล้วทุกตัวมีค่าบ่งบอกไปในทางเดียวกันว่าทุกตัวผ่านเกณฑ์ ดังนั้นจึงสรุปได้ว่าแบบจำลองการประกาศศาสนามีความกลมกลืนกับข้อมูลเชิงประจักษ์ เมื่อพิจารณาความเชื่อมั่นของตัวแปรแฝงพบว่าค่า $CR=0.966$ และ $AVE=0.588$ แสดงว่าข้อคำถามหรือตัวแปรสังเกตมีความสัมพันธ์เฉพาะกับตัวแปรแฝงในด้านที่ตัวแปรสังเกตนั้นจะวัด สำหรับค่าน้ำหนักองค์ประกอบของตัวบ่งชี้พบว่า ค่าน้ำหนักองค์ประกอบของข้อคำถามรายข้ออยู่ระหว่าง 0.64-0.84 เมื่อตรวจสอบความเที่ยงตรงเชิงจำแนก ผลการวิเคราะห์พบว่าแบบจำลองการประกาศศาสนาที่มีองค์ประกอบเดียวไม่ดีเท่าแบบจำลองการวัดที่มี 3 องค์ประกอบ พิจารณาได้จากค่า $\Delta\chi^2 = 1,612.70$ ในตารางที่ 44 ดังนั้นแบบวัดการประกาศศาสนายังคงเป็น 3 องค์ประกอบเช่นเดิม และมีจำนวนข้อคำถามแบบวัดการประกาศศาสนาที่ปรับใหม่จำนวน 20 ข้อ

ตัวอย่างแบบสอบถามการประกาศศาสนา

ด้านการพูด

(39) ข้าพเจ้าประกาศชาวประเสริฐของพระเจ้าตามโอกาส

.....					
จริงที่สุด	จริง	ค่อนข้างจริง	ค่อนข้างไม่จริง	ไม่จริง	ไม่จริงเลย

ด้านการเขียน

(40) ข้าพเจ้าประกาศศาสนาทางสื่อสังคม (Social Media)

.....					
จริงที่สุด	จริง	ค่อนข้างจริง	ค่อนข้างไม่จริง	ไม่จริง	ไม่จริงเลย

ด้านการประพฤติเป็นแบบอย่างให้เห็น

(41) ข้าพเจ้าแสดงตนว่าเป็นคริสเตียนเซเวนธ์เดย์แอ๊ดเวนตีสในหมู่ญาติมิตร

.....					
จริงที่สุด	จริง	ค่อนข้างจริง	ค่อนข้างไม่จริง	ไม่จริง	ไม่จริงเลย

4. การเก็บรวบรวมข้อมูล

การเก็บรวบรวมข้อมูลในการวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยได้ดำเนินการตามขั้นตอนดังต่อไปนี้

1. ผู้วิจัยได้ติดต่อทำหนังสือขอความร่วมมือในการเก็บรวบรวมข้อมูล จากคณบดีบัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ เพื่อขออนุญาตเก็บรวบรวมข้อมูลจากกลุ่มตัวอย่าง
2. ผู้วิจัยนำหนังสืออนุญาตในการเก็บรวบรวมข้อมูล ไปติดต่อขอความร่วมมือในการเก็บรวบรวมข้อมูลจากสถานศึกษาที่เป็นกลุ่มตัวอย่าง เมื่อได้รับการอนุญาตให้เก็บข้อมูลจากผู้บริหารสถานศึกษาแล้ว ผู้วิจัยดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูลด้วยตนเอง

5. การจัดกระทำข้อมูล

การจัดกระทำข้อมูลในการวิจัยครั้งนี้ผู้วิจัยได้ดำเนินการตามขั้นตอนต่อไปนี้

1. ตรวจสอบความสมบูรณ์ครบถ้วนของคำตอบของแบบวัดในแต่ละชุดข้อมูลโดยผู้วิจัยดำเนินการบรรณาธิการกิจ (editing) ตรวจสอบทุกรายการในแบบสอบถามที่ได้รับกลับคืนมา เพื่อความถูกต้องสมบูรณ์ของข้อมูล และใช้ข้อมูลที่มีความสมบูรณ์มาดำเนินการวิเคราะห์ทางสถิติ
2. ตรวจสอบให้คะแนนตามเกณฑ์การให้คะแนนเครื่องมือการวิจัยแต่ละชุดซึ่งประกอบด้วยแบบวัดการปฏิบัติทางศาสนาตามหลักเซเวนธ์เดย์แอ๊ดเวนตีส แบบวัดสุขภาวะ แบบวัดความรู้ทางศาสนา แบบวัดบุคลิกภาพแบบอ่อนโยน แบบวัดการยึดมั่นในหลักศาสนา แบบวัดการดำรงชีวิตแบบเซเวนธ์เดย์แอ๊ดเวนตีส แบบวัดการถ่ายทอดทางศาสนา แบบวัดการสนับสนุนจากคริสตจักร แบบวัดเจตคติต่อการปฏิบัติศาสนา และแบบวัดการประกาศศาสนา ทุกแบบวัดเป็นแบบวัดที่ให้เลือกตอบเพียงคำตอบเดียวในลักษณะของมาตราส่วนประมาณค่า 6 ระดับคือ จริงที่สุด จริง ค่อนข้างจริง ค่อนข้างไม่จริง ไม่จริง ไม่จริงเลย ข้อความทางบวกคำตอบในช่อง “จริงที่สุด” ให้ 6

คะแนน คำตอบในช่อง “จริง” ให้ 5 คะแนน คำตอบในช่อง “ค่อนข้างจริง” ให้ 4 คะแนน คำตอบในช่อง “ค่อนข้างไม่จริง” ให้ 3 คะแนน คำตอบในช่อง “ไม่จริง” ให้ 2 คะแนน และคำตอบในช่อง “ไม่จริงเลย” ให้ 1 คะแนน ส่วนข้อความทางลบให้คะแนนตรงกันข้าม โดยคำตอบในช่อง “จริงที่สุด” ให้ 1 คะแนน คำตอบในช่อง “จริง” ให้ 2 คะแนน คำตอบในช่อง “ค่อนข้างจริง” ให้ 3 คะแนน คำตอบในช่อง “ค่อนข้างไม่จริง” ให้ 4 คะแนน คำตอบในช่อง “ไม่จริง” ให้ 5 คะแนน และคำตอบในช่อง “ไม่จริงเลย” ให้ 6 คะแนน ส่วนแบบวัดความรู้ทางศาสนาเป็นแบบวัดที่ให้เลือกตอบเพียงคำตอบเดียว ในลักษณะของมาตรวัด 2 ระดับ คือ “ใช่” และ “ไม่ใช่” คำตอบที่ตอบถูกให้ 1 คะแนน คำตอบที่ตอบผิดให้ 0 คะแนน

3. นำคะแนนที่ได้ไปวิเคราะห์สถิติพรรณนาและสถิติที่ใช้ทดสอบสมมุติฐาน

6. การวิเคราะห์ข้อมูล

ในการวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยได้ดำเนินการวิเคราะห์ข้อมูลดังนี้

1. การวิเคราะห์ข้อมูลเบื้องต้นของกลุ่มตัวอย่าง และตัวแปรที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ ค่าเฉลี่ย ค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน คะแนนค่าสูงสุด คะแนนค่าต่ำสุด ค่าความเบ้ ค่าความโด่ง ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ และค่าสถิติในการหาคุณภาพเครื่องมือ

2. การวิเคราะห์องค์ประกอบเชิงยืนยัน (Confirmatory Factor Analysis) เพื่อตรวจสอบความกลมกลืนของแบบจำลองการวัดการปฏิบัติทางศาสนาตามหลักเซเวนต์เดย์แอ๊ดเวนตีส ตามสมมุติฐานกับข้อมูลเชิงประจักษ์ โดยมีการประมาณค่าพารามิเตอร์ ด้วยวิธีการประมาณค่าความเป็นไปได้สูงสุด (Maximum Likelihood: ML) ซึ่งพิจารณาจากค่าไค-สแควร์ (χ^2 -Chi-square) โดยมีค่าไค-สแควร์ที่ไม่มีนัยสำคัญทางสถิติหรือสัดส่วนของค่าไค-สแควร์กับค่าองศาความเป็นอิสระมีค่าน้อยกว่า 5.00 มีค่าดัชนีวัดระดับความกลมกลืน (GFI) มากกว่า 0.90 ค่าดัชนีวัดระดับความกลมกลืนเชิงเปรียบเทียบ (CFI) มากกว่า 0.90 ค่าดัชนีรากมาตรฐานของค่าเฉลี่ยกำลังสองของส่วนที่เหลือ (SRMR) มากกว่า 0.90 และค่าดัชนีรากของค่าเฉลี่ยกำลังสองของค่าความคลาดเคลื่อนโดยประมาณ (RMSEA) น้อยกว่า 0.08 (Bollen, 1989)

3. การวิเคราะห์แบบจำลองโครงสร้างความสัมพันธ์เชิงสาเหตุแบบมีตัวแปรแฝง (Structural equation models for latent variable) เพื่อตรวจสอบความเที่ยงตรงของแบบจำลองสมมุติฐานเชิงทฤษฎีกับข้อมูลเชิงประจักษ์

ในการวิเคราะห์และตรวจสอบแบบจำลองโครงสร้างความสัมพันธ์เชิงสาเหตุแบบมีตัวแปรแฝงเพื่อตรวจสอบความเที่ยงตรงของแบบจำลอง สมมุติฐานเชิงทฤษฎีกับข้อมูลเชิงประจักษ์ ผู้วิจัยได้ดำเนินการตามขั้นตอนต่อไปนี้

3.1 การกำหนดข้อมูลจำเพาะของแบบจำลอง (Specification of the model) ผู้วิจัยได้ศึกษาว่าตัวแปรสาเหตุตัวใดบ้างที่ส่งผลโดยตรงและโดยอ้อมต่อการปฏิบัติทางศาสนาตามหลักเซเวนต์เดย์แอ๊ดเวนตีส โดยผู้วิจัยได้ใช้รูปแบบการวิเคราะห์แบบจำลองโครงสร้างความสัมพันธ์เชิง

สาเหตุ ประกอบด้วยตัวแปรสังเกตและตัวแปรแฝงซึ่งมีข้อตกลงเบื้องต้นของแบบจำลองว่าความสัมพันธ์ของแบบจำลองทั้งหมดเป็นความสัมพันธ์เชิงเส้นตรง (Linear) เป็นความสัมพันธ์เชิงบวก (Additive) และเป็นความสัมพันธ์ทางเดียว (Recursive model) ระหว่างตัวแปรภายนอก (Exogenous Variables) และตัวแปรภายใน (Endogenous Variables)

3.2 การระบุความเป็นไปได้ค่าเดียวของแบบจำลอง (Identification of the model) ผู้วิจัยใช้เงื่อนไขกฎที่ (t-rule) นั่นคือจำนวนพารามิเตอร์ที่ไม่ทราบค่าจะต้องน้อยกว่าหรือเท่ากับจำนวนสมการในเมทริกซ์ความแปรปรวน-ความแปรปรวนร่วมของกลุ่มตัวอย่าง โดยกฎที่ (t-rule) กล่าวว่าแบบจำลองจะระบุค่าได้พอดีเมื่อ $t \leq (1/2) (q+p) (q+p+1)$ และใช้กฎความสัมพันธ์ทางเดียว (Recursive rule) (Bollen. 1989: 103-104)

3.3 การประมาณค่าพารามิเตอร์ของแบบจำลอง (Parameter estimation from the model) ผู้วิจัยใช้การประมาณค่าโดยวิธี ML (Maximum Likelihood) ซึ่งเป็นวิธีที่แพร่หลายที่สุดเนื่องจากมีความคงเส้นคงวา มีประสิทธิภาพและเป็นอิสระจากมาตรวัด (Bollen. 1989: 107-108)

3.4 การตรวจสอบความกลมกลืนของแบบจำลอง (Goodness-of-fit measures) เพื่อศึกษาภาพรวมของแบบจำลองว่าสอดคล้องกับข้อมูลเชิงประจักษ์เพียงใดซึ่งผู้วิจัยใช้ค่าสถิติในการตรวจสอบดังนี้ (Jöreskog; & Sörbom. 1993: 120-131; Diamantopoulos; & Siguaw. 2000: 82-88)

3.4.1 ค่าสถิติไค-สแควร์ (Chi-Square statistics : χ^2) เป็นค่าสถิติที่ใช้ทดสอบว่าแบบจำลองที่สร้างขึ้นสอดคล้องกับข้อมูลเชิงประจักษ์หรือไม่ ถ้าค่าสถิติไค-สแควร์มีค่าต่ำมากหรือยิ่งเข้าใกล้ศูนย์มากเท่าใดแสดงว่าข้อมูลแบบจำลองลิสเรลมีความสอดคล้องกับข้อมูลเชิงประจักษ์ แต่ทั้งนี้ค่าไคสแควร์เองก็มีความอ่อนไหวในเรื่องของขนาดกลุ่มตัวอย่างคือ เมื่อขนาดกลุ่มตัวอย่างมีขนาดใหญ่ ค่าไคสแควร์ก็จะมีค่าสูง ส่งผลให้ค่าไคสแควร์มีนัยสำคัญทางสถิติได้ทั้งที่แบบจำลองที่ตรวจสอบมีความกลมกลืนกับข้อมูลเชิงประจักษ์ ทำให้คาร์ไมน์และแมคเวอร์ (Bollen.1989: 278; citing Carmine; & McIver. 1981) ได้เสนอว่า สามารถพิจารณาได้จากอัตราส่วนระหว่างค่าไค-สแควร์กับองศาอิสระ (χ^2 / df) ว่ามีค่าไม่เกิน 3 หรือ 2 เป็นการแสดงว่าแบบจำลองมีความกลมกลืนดี ดังนั้นในการวิจัยนี้ใช้การพิจารณาอัตราส่วนระหว่างค่าไค-สแควร์กับองศาอิสระ (χ^2 / df) ว่ามีค่าน้อยกว่า 5.00 ถือว่าแบบจำลองมีความกลมกลืนกับข้อมูลเชิงประจักษ์ และพิจารณาความกลมกลืนของแบบจำลองจากดัชนีความกลมกลืนหลาย ๆ ดัชนีร่วมกัน (Gerbing; & Anderson.1993; Hoyle. 1995; Byrne. 1998; Kelloway. 1998; Diamantopoulos; & Siguaw. 2000; Kline. 2005)

3.4.2 ค่าดัชนีวัดระดับความสอดคล้อง (Goodness of Fit Index : GFI) เป็นอัตราส่วนของผลต่างระหว่างฟังก์ชันความสอดคล้องจากแบบจำลองก่อนและหลังปรับแบบจำลองกับฟังก์ชันความสอดคล้องก่อนปรับแบบจำลอง ค่า GFI มีค่ามากกว่า 0.90 แสดงว่าแบบจำลองมีความสอดคล้องกับข้อมูลเชิงประจักษ์

3.4.3 ค่าดัชนีวัดระดับความสอดคล้องที่ปรับแล้ว (Adapted Goodness-of-Fit Index: AGFI) ซึ่งนำ GFI มาปรับแก้และคำนึงถึงขนาดตัวแปรและกลุ่มตัวอย่าง ถ้าค่า AGFI มากกว่า 0.90 แสดงว่าแบบจำลองมีความสอดคล้องกับข้อมูลเชิงประจักษ์

3.4.4 ค่าดัชนีเชิงเปรียบเทียบ (Comparative Fit Index : CFI) เป็นดัชนีเชิงเปรียบเทียบประเภทที่ 3 ที่คำนวณขึ้นจากสถิติไคสแควร์ที่มีการแจกแจงแบบ non-central distribution มีค่าอยู่ระหว่าง 0 - 1 ยิ่งค่าเข้าใกล้ 1 ก็ยิ่งแสดงว่าแบบจำลองมีความกลมกลืนดีกว่าแบบจำลอง เกณฑ์ที่นิยมใช้ก็คือแบบจำลองที่มีความกลมกลืนควรมีค่าดัชนี CFI ไม่ต่ำกว่า 0.90

3.4.5 ค่ารากกำลังสองเฉลี่ยของเศษมาตรฐาน SRMR (Standardized Root mean squared residual) เป็นค่าเฉลี่ยของเศษที่เหลือโดยเฉลี่ยจากการเปรียบเทียบค่าความแปรปรวนและความแปรปรวนร่วมที่ได้จากกลุ่มตัวอย่างกับค่าที่ประมาณจากค่าพารามิเตอร์ ถ้าแบบจำลองมีความกลมกลืนสูง SRMR ควรมีค่าเล็กมาก โดยทั่วไปค่า SRMR ไม่ควรใหญ่กว่า 0.08

3.4.6 ค่ารากกำลังสองเฉลี่ยของค่าความคลาดเคลื่อนในการประมาณ RMSEA (Root mean square error of approximation) เป็นค่าที่บ่งบอกถึงความไม่สอดคล้องของแบบจำลองที่สร้างขึ้นกับเมทริกซ์ความแปรปรวนร่วมของประชากร โดยค่า RMSEA ที่มีค่าต่ำกว่า 0.10 แสดงว่าแบบจำลองมีความสอดคล้องในระดับดี (good fit) ถ้ามีค่าต่ำกว่า 0.05 แสดงว่าแบบจำลองมีความสอดคล้องในระดับดีมาก (Very good fit) ถ้ามีค่าต่ำกว่า 0.01 แสดงว่าแบบจำลองมีความสอดคล้องในระดับดีเยี่ยม (Outstanding fit) และถ้าค่า RMSEA มีค่าเท่ากับ 0 แสดงว่าแบบจำลองมีความสอดคล้องอย่างแท้จริง (Exact fit) (Hair; et al. 1995: 662) ดังนั้นผู้วิจัยจึงใช้เกณฑ์ในการตรวจสอบความสอดคล้องระหว่างแบบจำลองที่ผู้วิจัยพัฒนาขึ้นกับข้อมูลเชิงประจักษ์ สรุปได้ตามตารางต่อไปนี้

ตาราง 6 สรุปเกณฑ์ที่ใช้ในการตรวจสอบความกลมกลืน

ค่าสถิติวัดระดับความกลมกลืนของแบบจำลอง	เกณฑ์ระดับความกลมกลืน
ค่าสถิติไค-สแควร์ (χ^2)	ไม่มีนัยสำคัญทางสถิติ
χ^2 / df	มีค่าน้อยกว่า 5.00
Comparative fit index: CFI	มีค่ามากกว่า 0.90
Goodness of fit index: GFI	มีค่ามากกว่า 0.90
Norm fit index: NFI	มีค่ามากกว่า 0.90
Non-norm fit index: NNFI	มีค่ามากกว่า 0.90
Standardized Root Mean Square Residual: SRMR	มีค่าน้อยกว่า 0.08
Root mean squared error of approximation: RMSEA	มีค่าน้อยกว่า 0.08

ค่า ไค-สแควร์ (χ^2) มีข้อยกเว้นที่อาจมีนัยสำคัญทางสถิติได้ ทั้งนี้เนื่องจากจำนวนกลุ่มตัวอย่างที่มีจำนวนมาก (Schumacker; & Lomax. 2004: 100) แม้ว่าแบบจำลองจะมีความกลมกลืนแล้วก็ตาม หากผลการตรวจสอบพบว่าแบบจำลองไม่มีความสอดคล้องกับข้อมูลเชิงประจักษ์ ผู้วิจัยจะปรับแบบจำลองแล้ววิเคราะห์ใหม่ การปรับแก้จะอยู่ภายใต้พื้นฐานทางทฤษฎีที่ผู้วิจัยได้ศึกษาเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง นอกจากนี้ผู้วิจัยได้วิเคราะห์หาค่าความเชื่อมั่น และความเที่ยงตรงในการวัด (Construct reliability and validity) โดยทำการตรวจสอบคุณภาพของตัวบ่งชี้ว่าตัวแปรสังเกตของตัวแปรแฝงมีความเชื่อมั่นและความเที่ยงตรงในการวัดตัวแปรแฝง โดยทำการคำนวณหาค่าความเชื่อมั่นของตัวแปรแฝง (Construct reliability: CR) ซึ่งเกณฑ์การพิจารณาหากมีค่ามากกว่า 0.70 แสดงว่าตัวแปรสังเกตของตัวแปรแฝงมีความเชื่อมั่นในการวัดตัวแปรแฝงหรือตัวแปรสังเกตมีความสัมพันธ์เฉพาะกับตัวแปรแฝงในด้านที่ตัวแปรสังเกตนั้นจะวัด (Hair; et al. 2010: 710) และทำการคำนวณหาเฉลี่ยความแปรปรวนของตัวบ่งชี้ที่ตัวแปรแฝงสามารถอธิบายได้ (Average variance extracted: AVE) เกณฑ์การพิจารณาหากมีค่ามากกว่า 0.50 แสดงว่าตัวบ่งชี้ที่มีความเที่ยงตรงในการวัดตัวแปรแฝงในด้านที่ตัวบ่งชี้เหล่านั้นจะวัด (Hair; et al. 2010: 709) หลังจากนั้นทำการตรวจสอบความเที่ยงตรงของตัวบ่งชี้ โดยการหาค่าความเที่ยงตรงเชิงเสมือน (Convergent validity) โดยตัวบ่งชี้ของตัวแปรแฝงต้องมีค่าน้ำหนักองค์ประกอบ (Factor loading) ของตัวแปรแฝงที่วัดอย่างมีนัยสำคัญ ค่าน้ำหนักองค์ประกอบที่ใช้ได้ควรมีค่า 0.45 น้ำหนักองค์ประกอบที่ดีมีค่า 0.55 น้ำหนักองค์ประกอบที่ดีมากมีค่า 0.63 และน้ำหนักองค์ประกอบที่ดีเยี่ยมมีค่ามากกว่า 0.71 (Tabachnick; & Fidell. 2007: 649) นอกจากนี้เกณฑ์พิจารณาขั้นต่ำที่ยอมรับได้ของค่าน้ำหนักองค์ประกอบควรอยู่ระหว่าง 0.30 - 0.40 (Hair; et al. 2010: 118) และตรวจสอบความเที่ยงตรงเชิงจำแนก (Discriminant validity) คือข้อคำถามในแบบวัดเดียวกันไม่ใช่กลายเป็นองค์ประกอบเดียวกัน แต่เป็นการวัดองค์ประกอบที่แตกต่างกันได้ตามโครงสร้างทฤษฎีของตัวแปร ซึ่งสามารถใช้วิธีการตรวจสอบโดยใช้วิธีการวิเคราะห์แบบจำลองระหว่างแบบจำลองที่มีองค์ประกอบตามโครงสร้างทฤษฎีเปรียบเทียบกับแบบจำลองที่มีองค์ประกอบเดียวหรือสององค์ประกอบ

3.5 การตีความและการปรับแบบจำลอง (Interpreting and modifying the model)

ในการตรวจสอบการวิเคราะห์สมการโครงสร้างเชิงเส้น เมื่อตรวจสอบแบบจำลองแล้วพบว่าแบบจำลองยังไม่กลมกลืนกับข้อมูลเชิงประจักษ์ หรือกล่าวได้ว่าแบบจำลองยังไม่มีความถูกต้องก็จะทำการปรับแบบจำลองโดยพิจารณาจาก 1) ความเป็นไปได้ในเชิงทฤษฎี และจากเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง และ 2) จากผลการวิเคราะห์ข้อมูล โดยพิจารณาจากดัชนีการปรับแบบจำลอง (Modification indices-MI)

บทที่ 4

ผลการวิเคราะห์ข้อมูล

การวิจัยครั้งนี้มีความมุ่งหมายเพื่อวิเคราะห์องค์ประกอบเชิงยืนยันแบบจำลองการวัดตัวแปรแฝง การปฏิบัติทางศาสนาตามหลักเซเวนต์เดย์แอ๊ดเวนตีส เพื่อสร้างและพัฒนาแบบจำลองโครงสร้าง ความสัมพันธ์ปัจจัยเชิงสาเหตุการปฏิบัติทางศาสนาตามหลักเซเวนต์เดย์แอ๊ดเวนตีส และเพื่อ ตรวจสอบความกลมกลืนของแบบจำลองโครงสร้างความสัมพันธ์ปัจจัยเชิงสาเหตุการปฏิบัติทาง ศาสนาตามหลักเซเวนต์เดย์แอ๊ดเวนตีสของนักศึกษาระดับปริญญาตรี มหาวิทยาลัยนานาชาติ เอเชีย-แปซิฟิกที่พัฒนาขึ้นกับข้อมูลเชิงประจักษ์ ผู้วิจัยได้แบ่งการนำเสนอผลการวิเคราะห์ข้อมูล ตามลำดับดังนี้

ตอนที่ 1 ลักษณะทั่วไปของกลุ่มตัวอย่าง

ตอนที่ 2 ค่าสถิติพื้นฐานของตัวแปรที่ใช้ในการศึกษา

ตอนที่ 3 ผลการวิเคราะห์ข้อมูลตามสมมุติฐาน

สัญลักษณ์และอักษรย่อที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล

เพื่อให้เกิดความเข้าใจที่ตรงกัน การนำเสนอผลการวิเคราะห์ข้อมูลในการวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยได้ กำหนดสัญลักษณ์และอักษรย่อที่ใช้ในการแปลผลดังนี้

Mean	หมายถึง	ค่าเฉลี่ย
SD	หมายถึง	ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน
Min	หมายถึง	ค่าต่ำสุด
Max	หมายถึง	ค่าสูงสุด
Sk	หมายถึง	ค่าความเบ้
Ku	หมายถึง	ค่าความโด่ง
*	หมายถึง	มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05
**	หมายถึง	มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.01
TE	หมายถึง	ขนาดอิทธิพลรวม
DE	หมายถึง	ขนาดอิทธิพลทางตรง
IE	หมายถึง	ขนาดอิทธิพลทางอ้อม
χ^2	หมายถึง	ค่าสถิติไค-สแควร์ (Chi-square)
df	หมายถึง	องศาอิสระ (degree of freedom)
R^2	หมายถึง	สัมประสิทธิ์การทำนาย
GFI	หมายถึง	ดัชนีวัดระดับความกลมกลืน

CFI	หมายถึง	ดัชนีวัดระดับความกลมกลืนเชิงเปรียบเทียบ
NFI	หมายถึง	ดัชนีเปรียบเทียบตัวแบบ (Norm fit index)
NNFI	หมายถึง	ดัชนีวัดความกลมกลืนที่ปรับค่าองศาอิสระของแบบจำลองที่ทดสอบ (Non-norm fit index)
CAIC	หมายถึง	ดัชนีวัดความกลมกลืนเชิงประหยัด (Consistent Akaike's information criterion)
RMSEA	หมายถึง	ดัชนีวัดความคลาดเคลื่อนในการประมาณค่า
SRMR	หมายถึง	ดัชนีรากที่สองของค่าเฉลี่ยกำลังสองของส่วนเหลือมาตรฐาน
REL	หมายถึง	การปฏิบัติทางศาสนาตามหลักเซเว่นธ์เดย์แอ๊ดเวนตีส
WEL	หมายถึง	สุขภาวะ
KN	หมายถึง	ความรู้ทางศาสนา
AGR	หมายถึง	บุคลิกภาพแบบอ่อนโยน
ADH	หมายถึง	การยึดมั่นในหลักศาสนา
SDA	หมายถึง	การดำรงชีวิตแบบเซเว่นธ์เดย์แอ๊ดเวนตีส
SOC	หมายถึง	การถ่ายทอดทางศาสนา
SUP	หมายถึง	การสนับสนุนจากคริสตจักร
ATT	หมายถึง	เจตคติต่อการปฏิบัติศาสนา
ORH	หมายถึง	การประกาศศาสนา
REL1	หมายถึง	การปฏิบัติต่อพระเจ้า
REL2	หมายถึง	การปฏิบัติต่อสังคม
REL3	หมายถึง	การปฏิบัติต่อตนเอง
REL4	หมายถึง	การปฏิบัติพิธีกรรม
REL5	หมายถึง	การปฏิบัติกิจกรรมโบสถ์
WEL1	หมายถึง	สุขภาวะกาย
WEL2	หมายถึง	สุขภาวะจิต
KN1	หมายถึง	ความรู้ทางศาสนา
AGR1	หมายถึง	บุคลิกภาพแบบอ่อนโยน
ADH1	หมายถึง	การรักพระเจ้า
ADH2	หมายถึง	การรักเพื่อนมนุษย์
SDA1	หมายถึง	ชีวิตครอบครัว
SDA2	หมายถึง	สุขภาพอนามัย
SDA3	หมายถึง	การพักผ่อน
SDA4	หมายถึง	การประมาณตน
SOC1	หมายถึง	การถ่ายทอดทางศาสนาจากครอบครัว

SOC2	หมายถึง	การถ่ายทอดทางศาสนาจากเพื่อน
SOC3	หมายถึง	การถ่ายทอดทางศาสนาจากสถาบันศาสนา
SUP1	หมายถึง	การให้คำปรึกษา
SUP2	หมายถึง	การแนะนำศีลธรรม
SUP3	หมายถึง	ทุนการศึกษา
SUP4	หมายถึง	การทำงานขณะศึกษา
SUP5	หมายถึง	สาธารณูปโภค
ATT1	หมายถึง	เจตคติต่อการปฏิบัติศาสนา
ORH1	หมายถึง	การประกาศศาสนาโดยการพูด
ORH2	หมายถึง	การประกาศศาสนาโดยการเขียน
ORH3	หมายถึง	การประกาศศาสนาโดยการประพฤติเป็นแบบอย่างให้เห็น

ตอนที่ 1 ลักษณะทั่วไปของกลุ่มตัวอย่าง

กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้คือนักศึกษาที่นับถือศาสนาคริสต์ นิกายโปรเตสแตนต์ คณะเซเวนต์เดย์แอ๊ดเวนตีสที่ศึกษาในระดับปริญญาตรี มหาวิทยาลัยนานาชาติเอเชีย-แปซิฟิก ภาคการศึกษาที่ 2 ปีการศึกษา 2558 ทั้งวิทยาเขตกรุงเทพฯ และวิทยาเขตมวกเหล็ก รวมจำนวนกลุ่มตัวอย่าง 567 คน โดยมีคุณลักษณะดังนี้

ตาราง 7 จำนวนและร้อยละของนักศึกษาที่เป็นกลุ่มตัวอย่าง จำแนกตามคุณลักษณะของกลุ่มตัวอย่าง จำนวน 567 คน

ตัวแปร	จำนวน	ร้อยละ
1. เพศ		
ชาย	224	39.50
หญิง	343	60.50
2. สัญชาติ		
ไทย	285	50.30
สัญชาติอื่น	282	49.70
3. หลักสูตร		
ภาษาไทย	234	41.30
นานาชาติ	333	58.70
4. วิทยาเขต		
กรุงเทพฯ	29	5.10
มวกเหล็ก	538	94.90

ตาราง 7 (ต่อ)

ตัวแปร	จำนวน	ร้อยละ
5. คณะวิชา		
บริหารธุรกิจ	134	23.60
ศาสนศึกษา	87	15.30
วิทยาศาสตร์	27	4.80
พยาบาลศาสตร์	73	12.90
ศึกษาศาสตร์และจิตวิทยา	81	14.30
ศิลปศาสตร์และมนุษยศาสตร์	165	29.10
6. ชั้นปี		
ชั้นปีที่ 1	166	29.30
ชั้นปีที่ 2	128	22.60
ชั้นปีที่ 3	150	26.50
ชั้นปีที่ 4	123	21.70

จากตาราง 7 พบว่านักศึกษาที่เป็นกลุ่มตัวอย่างเป็นนักศึกษาหญิงมากกว่านักศึกษาชาย กล่าวคือร้อยละ 60.50 เป็นนักศึกษาหญิง และร้อยละ 39.50 เป็นนักศึกษาชาย จำแนกเป็นสัญชาติ ไทยร้อยละ 50.30 สัญชาติอื่นร้อยละ 49.70 นักศึกษาส่วนใหญ่ศึกษาในหลักสูตรนานาชาติคิดเป็น ร้อยละ 58.70 และหลักสูตรภาษาไทยคิดเป็นร้อยละ 41.30 มีจำนวนนักศึกษาวิทยาเขตมวกเหล็ก เป็นส่วนใหญ่คิดเป็นร้อยละ 94.90 และวิทยาเขตกรุงเทพฯ คิดเป็นร้อยละ 5.10 คณะวิชาที่ศึกษา จำแนกเป็น 6 คณะวิชา โดยมีจำนวนนักศึกษาเลือกศึกษาในคณะศิลปศาสตร์และมนุษยศาสตร์ คิดเป็นร้อยละ 29.10 บริหารธุรกิจคิดเป็นร้อยละ 23.60 ศาสนศึกษาคิดเป็นร้อยละ 15.30 ศึกษาศาสตร์และจิตวิทยาคิดเป็นร้อยละ 14.30 พยาบาลศาสตร์คิดเป็นร้อยละ 12.90 และคณะ วิทยาศาสตร์คิดเป็นร้อยละ 4.80 จำนวนนักศึกษาจำแนกตามชั้นปีพบว่านักศึกษาชั้นปีที่ 1 มีจำนวนมากกว่าทุกชั้นปี คิดเป็นร้อยละ 29.30 นักศึกษาชั้นปีที่ 3 คิดเป็นร้อยละ 26.50 นักศึกษา ชั้นปีที่ 2 คิดเป็นร้อยละ 22.60 และนักศึกษาชั้นปีที่ 4 คิดเป็นร้อยละ 21.70 ตามลำดับ

ตอนที่ 2 ค่าสถิติพื้นฐานของตัวแปรที่ใช้ในการศึกษา

ผู้วิจัยนำเสนอผลการวิเคราะห์ข้อมูลเบื้องต้นของตัวแปรด้วยการตรวจสอบข้อตกลงเบื้องต้น (Assumption) สำหรับการวิเคราะห์แบบจำลองโครงสร้างความสัมพันธ์เชิงสาเหตุ (นงลักษณ์ วิรัชชัย. 2542: 25-28 อ้างอิงจาก Jöreskog; & Sörbom. 1989: 2; Mueller. 1988: 18) ผลการวิเคราะห์ข้อมูลปรากฏดังตารางต่อไปนี้

ตาราง 8 ค่าเฉลี่ย (Mean) ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (SD) ค่าต่ำสุด (Min) ค่าสูงสุด (Max) ค่าความเบ้ (Skewness) ค่าความโด่ง (Kurtosis) และค่า p-value ของไค-สแควร์ (Chi-square) ก่อนการแปลงคะแนนเป็นคะแนนปกติ (Normal Score)

ตัวแปร	Mean	SD	Min	Max	Sk	Ku	p-value of χ^2
พระเจ้า	5.198	0.589	3.200	6.000	-0.662	0.135	0.000
สังคม	4.709	0.664	2.000	6.000	-0.414	0.509	0.000
ตนเอง	4.885	0.711	1.800	6.000	-0.589	0.525	0.000
พิธีกรรม	5.007	0.722	1.167	6.000	-1.195	2.622	0.000
กิจกรรมโบสถ์	4.278	0.876	1.000	6.000	-0.635	0.752	0.000
สุขภาวะกาย	5.177	0.699	1.333	6.000	-0.818	1.082	0.000
สุขภาวะจิต	3.356	0.986	1.000	6.000	0.138	-0.207	0.233
ความรู้ศาสนา	0.358	0.244	0.000	1.000	0.127	-0.763	0.000
บุคลิกภาพ	4.891	0.593	2.833	6.000	-0.384	0.376	0.000
รักพระเจ้า	5.238	0.636	2.625	6.000	-0.881	0.962	0.000
รักมนุษย์	5.077	0.626	2.500	6.000	-0.612	0.698	0.000
ชีวิตครอบครัว	4.417	1.270	1.000	6.000	-0.954	0.462	0.000
สุขภาพ	4.564	0.853	1.000	6.000	-0.757	1.327	0.000
พักผ่อน	4.363	0.809	1.000	6.000	-0.452	0.601	0.000
ประมาณตน	4.804	0.707	2.000	6.000	-0.306	0.176	0.009
ครอบครัว	4.418	1.233	1.000	6.000	-0.978	0.219	0.000
เพื่อน	4.725	0.968	1.000	6.000	-0.861	0.570	0.000
ศาสนา	4.960	0.712	1.833	6.000	-0.726	1.167	0.000
ปรีกษา	4.363	0.968	1.000	6.000	-0.617	0.488	0.000
ศีลธรรม	4.769	0.918	1.000	6.000	-0.953	1.228	0.000
ทุนการศึกษา	4.241	1.033	1.000	6.000	-0.186	-0.192	0.124
การทำงาน	4.238	1.278	1.000	6.000	-0.764	0.039	0.000
สาธารณูปโภค	3.626	1.409	1.000	6.000	-0.336	-0.856	0.000
เจตคติ	5.041	0.642	1.857	6.000	-0.555	0.878	0.000
การพูด	4.776	0.857	1.000	6.000	-1.038	1.996	0.000
การเขียน	3.877	1.083	1.000	6.000	-0.464	0.080	0.000
แบบอย่าง	4.876	0.774	1.000	6.000	-0.991	2.204	0.000

จากตาราง 8 พบว่า ค่าสถิติพื้นฐานของตัวแปรสังเกตที่ใช้ในการศึกษาจำนวน 27 ตัวแปร โดยการคำนวณค่าเฉลี่ย (Mean) ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (SD) ค่าต่ำสุด (Min) และค่าสูงสุด (Max) ค่าความเบ้ (Skewness) ค่าความโด่ง (Kurtosis) และค่า p-value ของไค-สแควร์ (χ^2) จากการวิเคราะห์ข้อมูลพื้นฐานในเบื้องต้น พบว่าข้อมูลของตัวแปรสังเกตมีการแจกแจงไม่เป็นโค้งปกติซึ่งพิจารณาได้จากค่า p-value ของไค-สแควร์ (χ^2) ที่มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 ยกเว้นตัวแปร สุขภาวะจิต และตัวแปรสังเกตทุนการศึกษาจึงต้องแปลงค่าตัวแปรให้เป็นคะแนนปกติ (Normal Score) ดังรายละเอียดที่แสดงไว้ในตาราง 9

ตาราง 9 ค่าเฉลี่ย (Mean) ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (SD) ค่าต่ำสุด (Min) ค่าสูงสุด (Max) ค่าความเบ้ (Skewness) ค่าความโด่ง (Kurtosis) และค่า p-value ของไค-สแควร์ (Chi-square) เมื่อแปลงคะแนนเป็นคะแนนปกติ (Normal Score)

ตัวแปร	Mean	SD	Min	Max	Sk	Ku	p-value of χ^2
พระเจ้า	5.198	0.589	3.280	6.170	-0.134	-0.361	0.048
สังคม	4.709	0.664	2.568	6.156	-0.036	-0.126	0.801
ตนเอง	4.885	0.711	2.583	6.207	-0.080	-0.253	0.300
พิธีกรรม	5.007	0.722	2.673	6.356	-0.081	-0.245	0.321
กิจกรรมโบสถ์	4.278	0.876	1.644	6.555	-0.011	-0.056	0.976
สุขภาวะกาย	5.177	0.699	2.883	6.179	-0.220	-0.483	0.001
สุขภาวะจิต	3.356	0.986	0.740	6.323	0.007	-0.051	0.985
ความรู้ศาสนา	0.358	0.244	-0.011	1.057	0.162	-0.478	0.003
บุคลิกภาพ	4.891	0.593	2.974	6.093	-0.052	-0.170	0.627
รักพระเจ้า	5.238	0.636	3.163	6.217	-0.173	-0.428	0.008
รักมนุษย์	5.077	0.626	3.044	6.157	-0.111	-0.313	0.124
ชีวิตครอบครัว	4.417	1.270	1.618	6.517	-0.105	-0.499	0.004
สุขภาพ	4.564	0.853	1.978	6.265	-0.060	-0.183	0.561
พักผ่อน	4.363	0.809	1.747	6.213	-0.030	-0.084	0.905
ประมาณตน	4.804	0.707	2.509	6.089	-0.089	-0.262	0.258
ครอบครัว	4.418	1.233	1.213	7.168	-0.023	-0.168	0.702
เพื่อน	4.725	0.968	1.556	6.268	-0.159	-0.366	0.032
ศาสนา	4.960	0.712	2.646	6.153	-0.125	-0.343	0.071
ปรีชา	4.363	0.968	1.562	6.310	-0.056	-0.202	0.515

ตาราง 9 (ต่อ)

ตัวแปร	Mean	SD	Min	Max	Sk	Ku	p-value of χ^2
ศีลธรรม	4.769	0.918	1.948	6.248	-0.156	-0.328	0.057
ทุนการศึกษา	4.241	1.033	1.240	6.116	-0.084	-0.285	0.217
การทำงาน	4.238	1.278	1.404	6.499	-0.075	-0.426	0.027
สาธารณูปโภค	3.626	1.409	1.049	6.579	0.040	-0.456	0.017
เจตคติ	5.041	0.642	2.954	6.121	-0.123	-0.329	0.088
การพูด	4.776	0.857	2.295	6.392	-0.074	-0.252	0.318
การเขียน	3.877	1.083	1.303	6.518	0.000	-0.154	0.768
แบบอย่าง	4.876	0.774	2.533	6.299	-0.084	-0.266	0.261

จากตาราง 9 พบว่า ค่าสถิติพื้นฐานของตัวแปรสังเกตที่ใช้ในการศึกษา จำนวน 27 ตัวแปร โดยการคำนวณค่าเฉลี่ย (Mean) ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (SD) ค่าต่ำสุด (Min) และค่าสูงสุด (Max) ค่าความเบ้ (Skewness) ค่าความโด่ง (Kurtosis) และค่า p-value ของไค-สแควร์ (χ^2) จากการวิเคราะห์ข้อมูลพื้นฐานในเบื้องต้นซึ่งได้แปลงค่าตัวแปรให้เป็นคะแนนปกติ (Normal Score) แล้ว เพื่อช่วยให้การแจกแจงของข้อมูลมีเหมาะสมในการนำไปวิเคราะห์ทางสถิติขั้นสูงต่อไป พบว่า ยังมีตัวแปรสังเกตจำนวน 8 ตัวแปรที่มีการแจกแจงของข้อมูลไม่เป็นโค้งปกติ คือตัวแปรการปฏิบัติต่อพระเจ้า สุขภาวะกาย ความรู้ทางศาสนา การรักพระเจ้า ชีวิตครอบครัว การถ่ายทอดทางศาสนา จากเพื่อน การทำงานขณะศึกษา และสาธารณูปโภค

นอกจากการพิจารณาการแจกแจงของข้อมูลของตัวแปรสังเกตที่ศึกษาในเบื้องต้นแล้ว การพิจารณาความสัมพันธ์ระหว่างตัวแปรสังเกตที่ศึกษาเป็นสิ่งที่ต้องคำนึงถึง เนื่องจากข้อมูลตัวแปรสังเกตที่ศึกษาจะต้องมีความสัมพันธ์กันตามข้อตกลงเบื้องต้นจึงจะสามารถนำสหสัมพันธ์นั้นไปวิเคราะห์ปัจจัยเชิงสาเหตุของตัวแปรที่มีความเชื่อมโยงกันในรูปของแบบจำลองที่ศึกษามาได้ ในการวิเคราะห์สหสัมพันธ์สหสัมพันธ์ระหว่างตัวแปรสังเกต ผู้วิจัยได้ดำเนินการตรวจสอบความสัมพันธ์เชิงเส้นตรง โดยการตรวจสอบความสัมพันธ์ระหว่างตัวแปรสองตัวแปร (Bivariate relationship) ด้วยการคำนวณค่าสหสัมพันธ์สหสัมพันธ์ของเพียร์สัน (Pearson Product Moment Correlation Coefficient) ผลการตรวจสอบความสัมพันธ์พบว่ามีสหสัมพันธ์ทั้งเชิงบวกและเชิงลบ ดังปรากฏในตาราง 10 โดยมีค่าสหสัมพันธ์อยู่ระหว่าง -0.255 ถึง 0.732 มีตัวแปรการรักพระเจ้ามีความสัมพันธ์ทางบวกกับตัวแปรการรักเพื่อนมนุษย์มากที่สุด ($r = 0.732$, $p < 0.01$) และตัวแปรความรู้ทางศาสนามีความสัมพันธ์ทางลบกับตัวแปรการพักผ่อนมากที่สุด ($r = -0.255$, $p < 0.01$) ในการพิจารณาค่าสหสัมพันธ์สหสัมพันธ์ระหว่างตัวแปรไคลน์ (Kline, 2011) กล่าวว่าถ้าตัวแปรมีความสัมพันธ์กันสูงกว่า 0.85 จะทำให้เกิดปัญหาภาวะร่วมเส้นตรง (Multicollinearity) เมื่อพิจารณาจากผลการวิเคราะห์พบว่าตัวแปรสังเกตชุดนี้มีค่าสหสัมพันธ์สหสัมพันธ์ระหว่างตัวแปรไม่เกิน 0.85 จึงสรุปได้ว่าตัวแปรสังเกตชุดนี้ไม่มีปัญหาภาวะร่วมเส้นตรงเชิงพหุ ดังนั้นจึงทำการวิเคราะห์ข้อมูลต่อไปได้

ตาราง 10 ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ระหว่างตัวแปรสังเกต

	REL1	REL2	REL3	REL4	REL5	WEL1	WEL2	KN1	AGR1	ADH1	ADH2	SDA1	SDA2	SDA3	SDA4	SOC1	SOC2	SOC3	SUP1	SUP2	SUP3	SUP4	SUP5	ATT1	ORH1	ORH2	ORH3
REL1	1.000																										
REL2	.508**	1.000																									
REL3	.700**	.497**	1.000																								
REL4	.664**	.454**	.721**	1.000																							
REL5	.477**	.546**	.603**	.594**	1.000																						
WEL1	.362**	.289**	.267**	.339**	.164**	1.000																					
WEL2	.146**	.158**	.159**	.134**	.034	.178**	1.000																				
KN1	-.044	-.140**	-.017	-.049	-.177**	.003	.219**	1.000																			
AGR1	.468**	.431**	.355**	.386**	.317**	.467**	.099*	-.150**	1.000																		
ADH1	.644**	.435**	.651**	.626**	.394**	.345**	.147**	-.094	.485**	1.000																	
ADH2	.594**	.468**	.551**	.535**	.460**	.363**	.080	-.172**	.562**	.732**	1.000																
SDA1	.323**	.172**	.436**	.401**	.343**	.056	.069	-.130**	.184**	.379**	.305**	1.000															
SDA2	.348**	.305**	.375**	.371**	.356**	.250**	.087*	-.087*	.325**	.357**	.338**	.336**	1.000														
SDA3	.438**	.407**	.510**	.495**	.583**	.217**	.030	-.255**	.346**	.432**	.438**	.526**	.554**	1.000													
SDA4	.420**	.423**	.378**	.391**	.325**	.439**	.087*	-.047	.489**	.393**	.459**	.099*	.297**	.351**	1.000												
SOC1	.214**	.124**	.331**	.315**	.252**	.035	.097*	-.020	.133**	.290**	.218**	.645**	.216**	.312**	.098*	1.000											
SOC2	.271**	.250**	.260**	.359**	.345**	.214**	-.067	-.153**	.302**	.307**	.388**	.116**	.229**	.314**	.294**	.181**	1.000										
SOC3	.423**	.289**	.374**	.388**	.297**	.357**	-.003	-.211**	.356**	.457**	.524**	.156**	.189**	.330**	.356**	.161**	.489**	1.000									
SUP1	.320**	.316**	.328**	.378**	.404**	.218**	.002	-.241**	.354**	.327**	.375**	.259**	.293**	.455**	.306**	.240**	.499**	.543**	1.000								
SUP2	.332**	.312**	.279**	.344**	.312**	.332**	.007	-.157**	.367**	.355**	.398**	.091*	.125**	.331**	.337**	.123**	.427**	.562**	.583**	1.000							
SUP3	.145**	.122**	.149**	.236**	.132**	.233**	.093*	-.008	.196**	.194**	.187**	-.005	-.003	.104*	.095*	-.023	.127**	.264**	.239**	.352**	1.000						
SUP4	.218**	.282**	.241**	.256**	.331**	.192**	.008	-.180**	.234**	.167**	.259**	.098*	.131**	.264**	.294**	.081	.271**	.355**	.460**	.440**	.344**	1.000					
SUP5	.124**	.198**	.171**	.186**	.306**	.083*	-.130**	-.248**	.175**	.123**	.190**	.113**	.158**	.358**	.168**	.091*	.243**	.279**	.420**	.361**	.374**	.513**	1.000				
ATT1	.546**	.429**	.580**	.605**	.460**	.336**	.157**	-.099*	.424**	.655**	.621**	.300**	.333**	.444**	.446**	.209**	.365**	.503**	.408**	.415**	.228**	.312**	.208**	1.000			
ORH1	.494**	.426**	.599**	.569**	.570**	.202**	.111**	-.169**	.341**	.594**	.533**	.371**	.407**	.514**	.298**	.228**	.357**	.409**	.415**	.341**	.143**	.236**	.248**	.629**	1.000		
ORH2	.300**	.314**	.432**	.373**	.541**	-.008	-.023	-.254**	.192**	.334**	.314**	.406**	.346**	.534**	.130**	.250**	.251**	.223**	.381**	.186**	.067	.260**	.297**	.376**	.581**	1.000	
ORH3	.595**	.444**	.707**	.659**	.533**	.240**	.141**	-.091*	.385**	.647**	.557**	.457**	.399**	.528**	.389**	.326**	.357**	.417**	.422**	.324**	.131**	.272**	.195**	.662**	.728**	.525**	1.000

* มีนัยสำคัญที่ระดับ 0.05 ** มีนัยสำคัญที่ระดับ 0.01

ตอนที่ 3 ผลการวิเคราะห์ข้อมูลตามสมมุติฐาน

ในการนำเสนอผลการวิเคราะห์ข้อมูลครั้งนี้ นำเสนอตามรูปแบบการวิเคราะห์ข้อมูลซึ่งแบ่งเป็น 2 ส่วน ส่วนแรกเป็นการตรวจสอบความเที่ยงตรงเชิงโครงสร้างแบบจำลองการวัดการปฏิบัติทางศาสนาตามหลักเซเวนต์เดย์แอ๊ดเวนตีส โดยการวิเคราะห์องค์ประกอบเชิงยืนยัน (Confirmatory Factor Analysis) ส่วนที่สองเป็นผลการตรวจสอบความกลมกลืนของแบบจำลองโครงสร้างความสัมพันธ์เชิงสาเหตุการปฏิบัติทางศาสนาตามหลักเซเวนต์เดย์แอ๊ดเวนตีสกับข้อมูลเชิงประจักษ์ โดยมีผลการวิเคราะห์ข้อมูลดังนี้

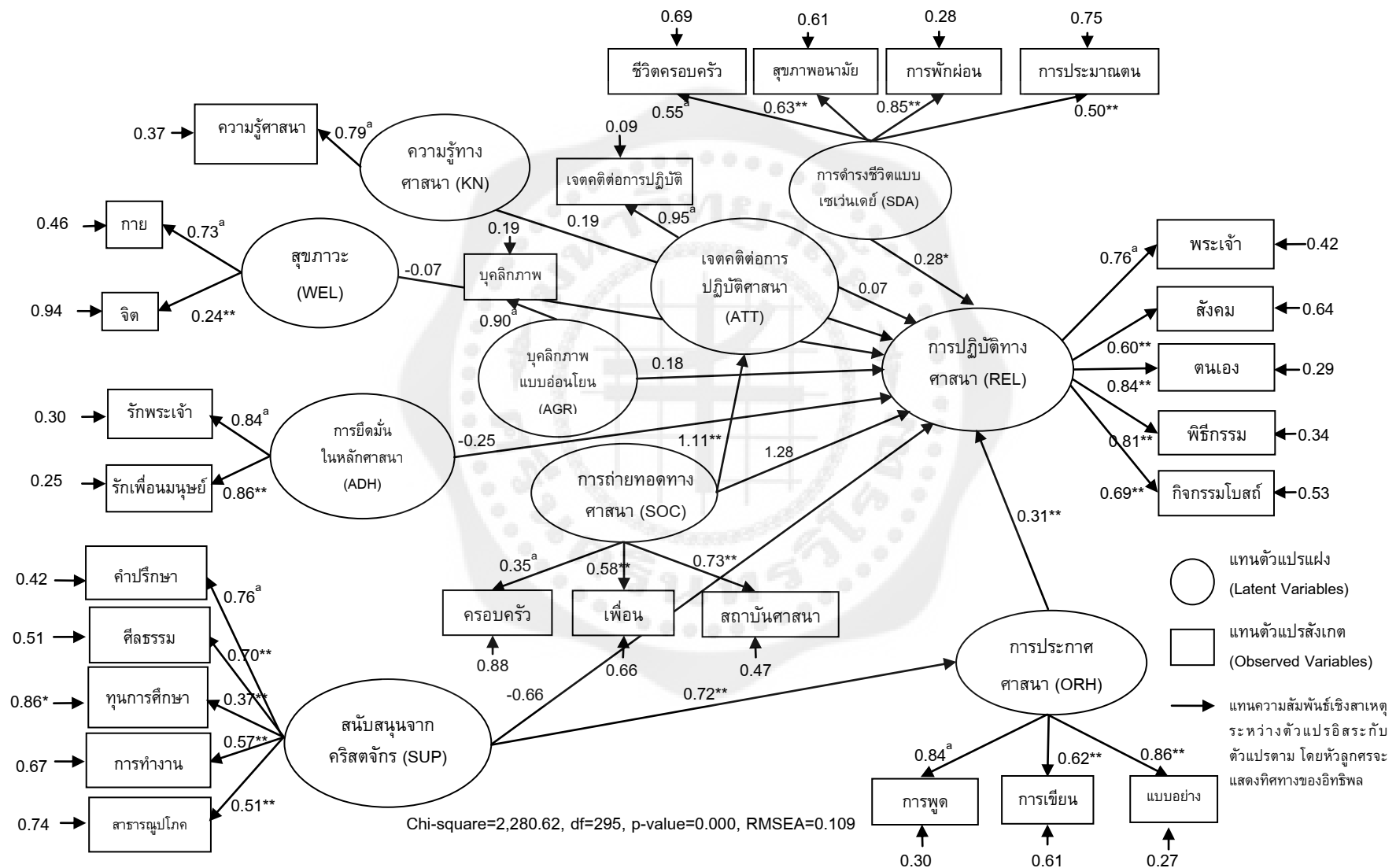
3.1 การตรวจสอบความเที่ยงตรงเชิงโครงสร้างแบบจำลองการวัดการปฏิบัติทางศาสนาตามหลักเซเวนต์เดย์แอ๊ดเวนตีส

การตรวจสอบความเที่ยงตรงเชิงโครงสร้างแบบจำลองการวัดการปฏิบัติทางศาสนาตามหลัก เซเวนต์เดย์แอ๊ดเวนตีส โดยการวิเคราะห์องค์ประกอบเชิงยืนยัน (Confirmatory Factor Analysis) เพื่อตรวจสอบความสอดคล้องของแบบจำลองการวัดการปฏิบัติทางศาสนาตามหลักเซเวนต์เดย์แอ๊ดเวนตีส ตามสมมุติฐานกับข้อมูลเชิงประจักษ์ โดยวิเคราะห์หาคุณภาพตัวแปรแฝงด้วยโปรแกรมลิสเรลซึ่งมีการประมาณค่าความคลาดเคลื่อนของตัวแปรแฝง เพื่อตรวจสอบความสอดคล้องของแบบจำลองการวัด ตัวแปรแฝงการปฏิบัติทางศาสนาตามหลักเซเวนต์เดย์แอ๊ดเวนตีสกับข้อมูลเชิงประจักษ์ด้วยดัชนีวัดความกลมกลืน ได้แก่ $\chi^2 = 1,218.07$, $df = 314$, $CFI = 0.97$, $GFI = 0.90$, $RMSEA = 0.071$, $Model\ CAIC = 1,687.86$, $Saturated\ CAIC = 2,774.66$ พบว่าดัชนีความกลมกลืนทุกตัวผ่านเกณฑ์ มีเพียงดัชนีของค่าสถิติ χ^2 เพียงตัวเดียวที่ไม่ผ่านเกณฑ์ เพราะมีนัยสำคัญทางสถิติ แต่เมื่อพิจารณาร่วมกับดัชนีตัวอื่น ๆ แล้วทุกตัวมีค่าบ่งบอกไปในทางเดียวกันว่าทุกตัวผ่านเกณฑ์ ดังนั้นจึงสรุปได้ว่าแบบจำลองการปฏิบัติทางศาสนาตามหลักเซเวนต์เดย์แอ๊ดเวนตีสมีความกลมกลืนกับข้อมูลเชิงประจักษ์ เมื่อพิจารณาความเชื่อมั่นของตัวแปรแฝงพบว่าค่า $CR = 0.962$ และค่า $AVE = 0.490$ แสดงว่าข้อคำถามหรือตัวแปรสังเกตมีความสัมพันธ์เฉพาะกับตัวแปรแฝงในด้านที่ตัวแปรสังเกตนั้นจะวัด สำหรับค่าน้ำหนักองค์ประกอบของตัวบ่งชี้พบว่า ค่าน้ำหนักองค์ประกอบของข้อคำถามรายข้ออยู่ระหว่าง 0.55 - 0.80 เมื่อตรวจสอบความเที่ยงตรงเชิงจำแนก ผลการวิเคราะห์พบว่า แบบจำลองการปฏิบัติทางศาสนาตามหลักเซเวนต์เดย์แอ๊ดเวนตีสที่มีองค์ประกอบเดียวไม่ดีเท่าแบบจำลองการวัดที่มี 5 องค์ประกอบ พิจารณาได้จากค่า $\Delta\chi^2 = 440.78$ ในตารางที่ 35 ดังนั้นแบบวัดการปฏิบัติทางศาสนาตามหลักเซเวนต์เดย์แอ๊ดเวนตีสยังคงเป็น 5 องค์ประกอบเช่นเดิม และมีจำนวนข้อคำถามแบบวัดการปฏิบัติทางศาสนาตามหลักเซเวนต์เดย์แอ๊ดเวนตีสที่ปรับใหม่จำนวน 27 ข้อ

3.2 การตรวจสอบความกลมกลืนของแบบจำลองโครงสร้างความสัมพันธ์ปัจจัย เชิงสาเหตุการปฏิบัติทางศาสนาตามหลักเซเวนต์เดย์แอ๊ดเวนตีส

ผลการวิเคราะห์ข้อมูลเบื้องต้นแบบจำลองการวัดปัจจัยเชิงสาเหตุของการปฏิบัติทางศาสนาตามหลักเซเวนต์เดย์แอ๊ดเวนตีสของนักศึกษาระดับปริญญาตรี มหาวิทยาลัยนานาชาติเอเชีย-แปซิฟิก ยังไม่สอดคล้องกับข้อมูลเชิงประจักษ์ ดังภาพ

ภาพประกอบ 6 แบบจำลองก่อนการปรับ

ผลการวิเคราะห์แบบจำลองความสัมพันธ์โครงสร้างเชิงเส้นหรือการวิเคราะห์แบบจำลองลิสเรล (Linear Structural Relationship Model: LISREL) เป็นการตรวจสอบแบบจำลองความสัมพันธ์โครงสร้างเชิงเส้นที่ได้พัฒนาขึ้นจากรากฐานทางทฤษฎีที่ว่ามีความสอดคล้องกับข้อมูลเชิงประจักษ์หรือไม่ แล้วจึงพิจารณาขนาดอิทธิพลที่ปรากฏในความสัมพันธ์โครงสร้างเชิงเส้นนั้น

สำหรับการวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยได้วิเคราะห์ข้อมูลตามความมุ่งหมายการวิจัย กรอบแนวคิด และสมมุติฐานในการวิจัยเป็นลำดับแรก และเมื่อพบว่าแบบจำลองไม่มีความสอดคล้องกับข้อมูลเชิงประจักษ์ ผู้วิจัยจึงได้ปรับแบบจำลองให้มีความสอดคล้องยิ่งขึ้น โดยพิจารณาจากการรายงานค่าดัชนีการปรับแก้ (Modification index) และคำนึงถึงความเหมาะสมและความเป็นไปได้ในเชิงแนวคิด และทฤษฎีตลอดจนผลงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง ในการวิเคราะห์แบบจำลองความสัมพันธ์โครงสร้างเชิงเส้นมีข้อกำหนดในแบบจำลองดังนี้

1. ตัวเลขในแบบจำลองแสดงเป็นคะแนนมาตรฐาน (Standardize score)
2. ตัวแปรแฝงทุกตัวแปรถูกกำหนดให้มีหน่วยการวัดเดียวกับตัวแปรสังเกตแรกของตัวแปรแฝงนั้น ดังนั้นตัวแปรสังเกตแรกจึงไม่มีการทดสอบนัยสำคัญของค่าน้ำหนักองค์ประกอบ
3. ตัวแปรแฝงที่มีองค์ประกอบเดียวไม่สามารถประมาณค่าความคลาดเคลื่อนในการวัด ดังนั้นในการวิเคราะห์จึงได้ประมาณค่าความคลาดเคลื่อนในการวัดให้เท่ากับ $(1 - \text{Alpha}) \times \text{Variance}$ ทำให้ตัวแปรแฝงที่วัดด้วยตัวแปรสังเกตเดียว ค่าน้ำหนักองค์ประกอบจึงเป็นค่าคงที่ที่ไม่มีการทดสอบนัยสำคัญ

จากการตรวจสอบความสอดคล้องของแบบจำลองสมมุติฐานกับข้อมูลเชิงประจักษ์ในเบื้องต้น พบค่าดัชนีวัดความกลมกลืนกลุ่ม Absolute fit indices ได้แก่ ค่าไค-สแควร์ (χ^2) = 2,280.62, df = 295, $p < 0.01$, GFI = 0.77, SRMR = 0.090, RMSEA = 0.109, ดัชนีวัดความกลมกลืนกลุ่ม Incremental fit indices พบว่า CFI = 0.94, NFI = 0.93, และ NNFI = 0.93 และดัชนีวัดความกลมกลืนกลุ่ม Parsimony fit indices พบว่า PNFI = 0.78 และ $\chi^2 / df = 7.730$ เมื่อพิจารณาค่าดัชนีวัดความกลมกลืนเหล่านี้กับเกณฑ์ที่บ่งบอกว่าแบบจำลองไม่มีความสอดคล้องกับข้อมูลเชิงประจักษ์ เพราะว่าดัชนีวัดความกลมกลืนกลุ่ม Absolute fit indices ค่าไค-สแควร์ (χ^2) ยังมีนัยสำคัญทางสถิติ และดัชนี GFI ยังน้อยกว่า 0.90

อย่างไรก็ตามการปรับแบบจำลองที่ไม่มีความสอดคล้องกับข้อมูลเชิงประจักษ์นั้น โจเรสกอร์ค และซอร์บอม (Jöreskog; & Sörbom. 1989) ได้อธิบายว่าแบบจำลองเริ่มแรกอาจจะไม่สอดคล้องกับข้อมูลเชิงประจักษ์ซึ่งผู้วิจัยจะต้องปรับแบบจำลองให้สอดคล้องกับข้อมูลโดยการปรับแบบจำลองจะต้องเป็นไปตามแนวทางของทฤษฎีและมีความเที่ยงตรงซึ่งการค้นหาแบบจำลองที่สอดคล้องกับข้อมูลเชิงประจักษ์ (Modification searches) นั้น สามารถใช้เกณฑ์การพิจารณาจากค่าที (t-value) ซึ่งเป็นอิทธิพลของตัวแปรที่มีนัยสำคัญทางสถิติ กำหนดให้ค่าที (t-value) มากกว่าหรือเท่ากับ 1.96 และพิจารณาความกลมกลืนโดยรวม (Overall fit) ทั้งนี้ได้เสนอเกณฑ์การพิจารณาความกลมกลืนไว้

ในบทที่ 3 ดังนั้นในการวิจัยครั้งนี้ผู้วิจัยจึงได้ปรับแบบจำลองโดยใช้หลักพิจารณาความเป็นไปได้ในทางทฤษฎีเพื่อให้สามารถอธิบายความสัมพันธ์ระหว่างตัวแปรได้อย่างสมเหตุสมผล

แนวทางการปรับแบบจำลองในการวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยไม่ได้ตัดเส้นอิทธิพลที่ไม่มีนัยสำคัญทางสถิติออก สาเหตุเพราะเส้นอิทธิพลแต่ละเส้นมีความสำคัญในทางทฤษฎี รวมทั้งสมมุติฐานการวิจัย ดังนั้นในการปรับแบบจำลองจึงพิจารณาจากค่าดัชนีการปรับแก้ (Modification index) และความเป็นไปได้ในทางทฤษฎี โดยที่การปรับแบบจำลองในส่วนแรกผู้วิจัยได้เพิ่มเส้นอิทธิพล 4 เส้น ดังนี้

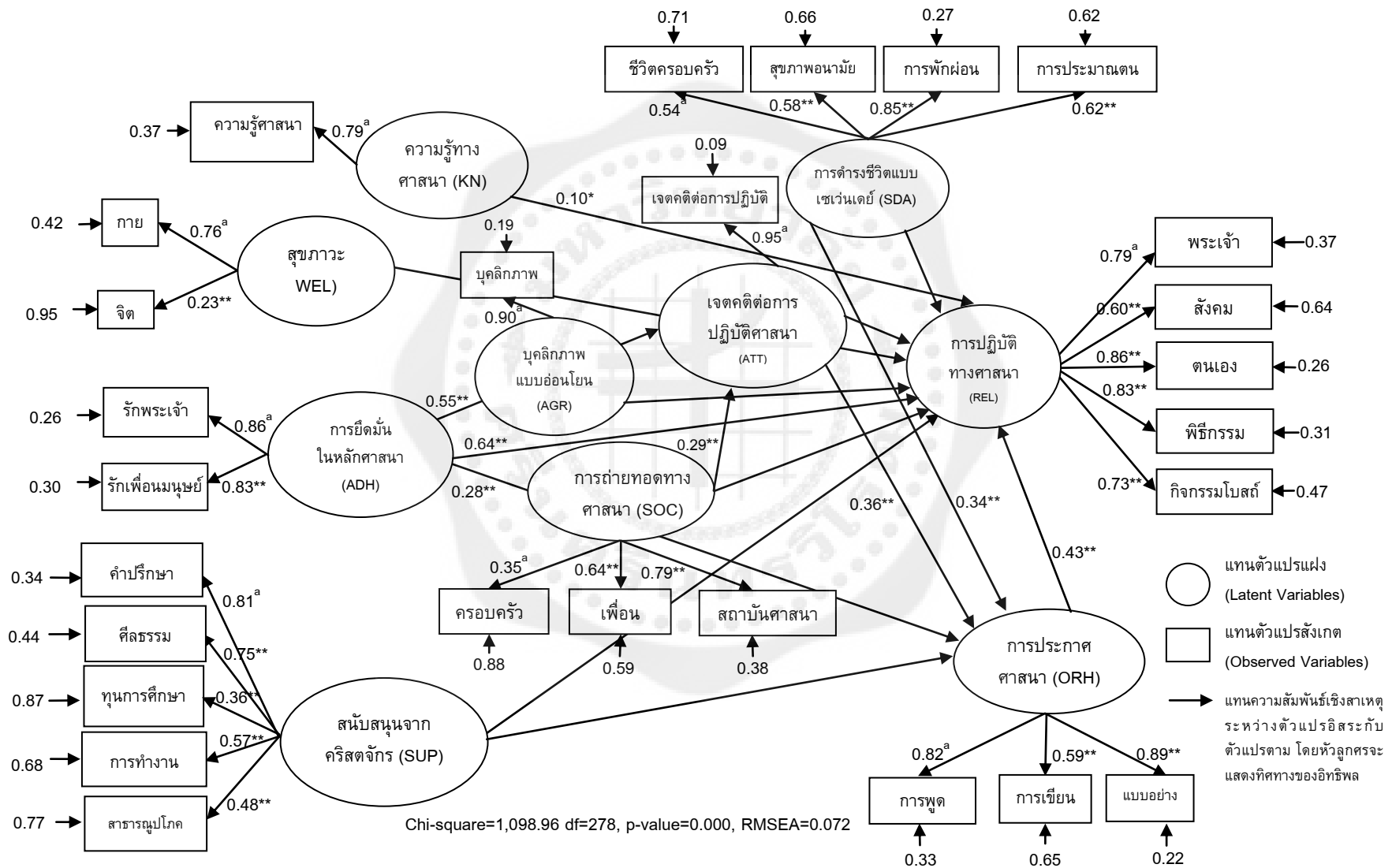
1. เส้นอิทธิพลตัวแปรสาเหตุการยึดมั่นในหลักศาสนาที่มีต่อตัวแปรผลเจตคติต่อการปฏิบัติศาสนา
 2. เส้นอิทธิพลตัวแปรสาเหตุการยึดมั่นในหลักศาสนาที่มีต่อตัวแปรผลการประกาศศาสนา
 3. เส้นอิทธิพลตัวแปรสาเหตุการดำรงชีวิตแบบเซเวนธ์เดย์แอ๊ดเวนตีสที่มีต่อตัวแปรผลการประกาศศาสนา
 4. เส้นอิทธิพลตัวแปรสาเหตุเจตคติต่อการปฏิบัติศาสนาที่มีต่อตัวแปรผลการประกาศศาสนา
- นอกจากนี้ยังได้ยอมให้ความคลาดเคลื่อนของตัวแปรสังเกตมีความสัมพันธ์กันซึ่งแสดงถึงการยอมรับว่า นอกจากปัจจัยเชิงสาเหตุที่ศึกษาในแบบจำลองที่ได้นำมาวิเคราะห์ในการวิจัยครั้งนี้ ยังมีปัจจัยเชิงสาเหตุอื่น ๆ ที่สามารถอธิบายความแปรปรวนของตัวแปรที่ส่งผลต่อการปฏิบัติทางศาสนาตามหลักเซเวนธ์เดย์แอ๊ดเวนตีสได้

ผลการตรวจสอบความสอดคล้องของแบบจำลองโครงสร้างความสัมพันธ์ปัจจัยเชิงสาเหตุที่ส่งผลต่อการปฏิบัติทางศาสนาตามหลักเซเวนธ์เดย์แอ๊ดเวนตีสของนักศึกษาระดับปริญญาตรีมหาวิทยาลัยนานาชาติเอเชีย-แปซิฟิกหลังการปรับแบบจำลองพบว่า ค่าดัชนีวัดความกลมกลืนกลุ่ม Absolute fit indices ได้แก่ ค่าไค-สแควร์ (χ^2) = 1,098.96, df = 278, p = 0.00, SRMR = 0.060, RMSEA = 0.072, ดัชนีวัดความกลมกลืนกลุ่ม Incremental fit indices พบว่า NFI = 0.96, NNFI = 0.97, และ CFI = 0.97 และดัชนีวัดความกลมกลืนกลุ่ม Parsimony fit indices พบว่า PNFI = 0.76 และ χ^2/df = 3.953 เมื่อพิจารณาค่าดัชนีข้างต้นกับเกณฑ์ความกลมกลืนของแบบจำลองกับข้อมูลเชิงประจักษ์ในดัชนีวัดความกลมกลืนกลุ่ม Absolute fit indices พบว่าค่าไค-สแควร์ (χ^2) ยังมีนัยสำคัญทางสถิติแต่ด้วยค่าสถิตินี้ขึ้นอยู่กับขนาดกลุ่มตัวอย่าง ดังนั้นการพิจารณาจึงเปลี่ยนไปพิจารณาจากค่า χ^2/df ซึ่งเป็นค่าดัชนีวัดความกลมกลืนในกลุ่ม Parsimony fit indices ซึ่งพบว่าอยู่ในเกณฑ์ที่ยอมรับได้คือน้อยกว่า 5.00 นอกจากนี้เมื่อพิจารณาดัชนีความกลมกลืนอื่นตามเกณฑ์ที่ใช้ตัดสินพบค่าดัชนีวัดความกลมกลืนกลุ่ม Absolute fit indices เป็นไปตามเกณฑ์คือ RMSEA มีค่าน้อยกว่า 0.08, SRMR มีค่าน้อยกว่า 0.08 ดัชนีวัดความกลมกลืนกลุ่ม Incremental fit indices เป็นไปตามเกณฑ์คือ NFI มีค่ามากกว่า 0.90, NNFI มีค่ามากกว่า 0.90 และ CFI มีค่ามากกว่า

0.90, และดัชนีวัดความกลมกลืนกลุ่ม Parsimony fit indices เป็นไปตามเกณฑ์คือ PNFI มีค่ามากกว่า 0.50 และค่า χ^2/df น้อยกว่า 5.00

สรุปได้ว่า แบบจำลองโครงสร้างปัจจัยเชิงสาเหตุที่ส่งผลต่อการปฏิบัติทางศาสนาตามหลักเซเว่นธ์เดย์แอ็ดเวนตีสของนักศึกษาระดับปริญญาตรี มหาวิทยาลัยนานาชาติเอเชีย-แปซิฟิกที่ปรับแบบจำลองมีความกลมกลืนกับข้อมูลเชิงประจักษ์ โดยมีค่าการทดสอบความสอดคล้องส่วนใหญ่ยอมรับได้ (Hair; Black; Babin; & Anderson. 2010) กล่าวคือมีค่าไค-สแควร์ (χ^2) = 1,098.96, df = 278, p = 0.00, CFI = 0.97, SRMR = 0.060, NFI = 0.96, NNFI = 0.97, RMSEA = 0.072, PNFI = 0.76 และ χ^2/df = 3.953 ผลการวิเคราะห์ดังภาพประกอบ 7 และตาราง 11

ภาพประกอบ 7 ผลการประมาณค่าสัมประสิทธิ์อิทธิพลมาตรฐานแบบจำลองโครงสร้างความสัมพันธ์ปัจจัยเชิงสาเหตุการปฏิบัติทางศาสนาตามหลักเซเวนธ์เดย์แอ๊ดเวนตีสที่ปรับเปลี่ยน

ตาราง 11 ผลการวิเคราะห์อิทธิพลทางตรง (Direct effects: DE) อิทธิพลทางอ้อม (Indirect effects: IE) และอิทธิพลรวม (Total effects: TE) ของตัวแปรสาเหตุที่ส่งผลต่อตัวแปรผลและค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์เชิงพหุยกกำลังสองของตัวแปร (Squared Multiple Correlation: R^2)

ตัวแปรสาเหตุ	ตัวแปรเชิงผล								
	การปฏิบัติทางศาสนาตามหลักเซเวนต์เดย์แอ๊ดเวนตีส			เจตคติต่อการปฏิบัติศาสนา			การประกาศศาสนา		
	DE	IE	TE	DE	IE	TE	DE	IE	TE
สุขภาวะ	-	-	-						
ความรู้ทางศาสนา	0.10*	-	0.10*						
บุคลิกภาพแบบอ่อนโยน	-	-	-						
การยึดมั่นในหลักศาสนา	0.64**	0.17**	0.81**	0.55**	-	0.55**	0.28**	0.20**	0.48**
การดำรงชีวิตแบบเซเวนต์เดย์แอ๊ดเวนตีส	-	0.15**	0.27**				0.34**	-	0.34**
การถ่ายทอดทางศาสนา	-	-	-	0.29**	-	0.29**	-	0.10**	0.10**
การสนับสนุนจากคริสตจักร	-	-	-						
เจตคติต่อการปฏิบัติศาสนา	-	0.16**	0.09				0.36**	-	0.36**
การประกาศศาสนา	0.43**	-	0.43**						
R^2		0.85			0.62			0.75	

หมายเหตุ : * $p < 0.05$ ** < 0.01

จากภาพประกอบ 7 และตาราง 11 พบผลการวิเคราะห์ซึ่งสรุปเป็นประเด็นสำคัญได้ดังนี้

1. ค่าน้ำหนักองค์ประกอบของตัวแปรสังเกตที่ใช้วัดตัวแปรแฝง

จากภาพประกอบ 7 เมื่อพิจารณาแบบจำลองการวัดของตัวแปรแฝงซึ่งได้กำหนดให้ทุกตัวแปรแฝงมีหน่วยการวัดเดียวกับตัวแปรสังเกตแรกของตัวแปรแฝงนั้น ดังนั้นตัวแปรสังเกตแรกจึงไม่มีการทดสอบนัยสำคัญของค่าน้ำหนักองค์ประกอบ (Factor loading) และตัวแปรแฝงที่มีองค์ประกอบเดียวไม่สามารถประมาณค่าความคลาดเคลื่อนในการวัด ดังนั้นในการวิเคราะห์จึงได้ประมาณค่าความคลาดเคลื่อนในการวัด ค่าน้ำหนักองค์ประกอบจึงเป็นค่าคงที่ที่ไม่มีการทดสอบนัยสำคัญ โดยที่ทุกตัวแปรสังเกตที่ค่าน้ำหนักองค์ประกอบมีการทดสอบนัยสำคัญพบว่า ค่าน้ำหนักองค์ประกอบของทุกตัวแปรสังเกตมีนัยสำคัญที่ระดับ 0.01 รวมทั้งในการพิจารณาค่าน้ำหนักองค์ประกอบของตัวแปรสังเกตที่ใช้วัดตัวแปรแฝง โดยมีเกณฑ์คือค่าน้ำหนักองค์ประกอบในระดับดีเยี่ยมต้องมีค่าน้ำหนักองค์ประกอบไม่น้อยกว่า 0.71 ค่าน้ำหนักองค์ประกอบในระดับดีมากต้องมีค่าน้ำหนักองค์ประกอบไม่น้อยกว่า 0.63 และค่าน้ำหนักองค์ประกอบในระดับดีต้องมีค่าน้ำหนักองค์ประกอบไม่น้อยกว่า 0.55 (Tabachnick; & Fidell. 2007: 649) ซึ่งมีรายละเอียดของแต่ละตัวแปรแฝงดังนี้

ตัวแปรแฝงการปฏิบัติทางศาสนาตามหลักเซเว่นธ์เดย์แอ็ดเวนติสพบว่า ตัวแปรสังเกตมีค่าน้ำหนักองค์ประกอบอยู่ระหว่าง 0.60-0.86 แสดงว่าตัวแปรสังเกตที่ใช้วัดตัวแปรแฝงการปฏิบัติทางศาสนาตามหลักเซเว่นธ์เดย์แอ็ดเวนติสมีค่าน้ำหนักองค์ประกอบในระดับดีถึงดีเยี่ยม และตัวแปรสังเกตที่มีค่าน้ำหนักองค์ประกอบมากที่สุดคือการปฏิบัติต่อตนเอง แสดงว่ามีความสำคัญต่อตัวแปรแฝงการปฏิบัติทางศาสนาตามหลักเซเว่นธ์เดย์แอ็ดเวนติสมากที่สุด

ตัวแปรแฝงสุขภาวะพบว่า ตัวแปรสังเกตมีค่าน้ำหนักองค์ประกอบอยู่ระหว่าง 0.23 ถึง 0.76 แสดงว่าตัวแปรสังเกตที่ใช้วัดตัวแปรแฝงสุขภาวะมีค่าน้ำหนักองค์ประกอบในระดับต่ำถึงดีเยี่ยม และตัวแปรสังเกตที่มีค่าน้ำหนักองค์ประกอบมากที่สุดคือสุขภาวะกาย แสดงว่ามีความสำคัญต่อตัวแปรแฝงสุขภาวะมากที่สุด

ตัวแปรแฝงความรู้ทางศาสนาพบว่า ตัวแปรสังเกตของตัวแปรแฝงนี้มีตัวแปรสังเกตเดียวคือความรู้ศาสนามีค่าน้ำหนักองค์ประกอบเท่ากับ 0.79 แสดงว่าตัวแปรสังเกตที่ใช้วัดตัวแปรแฝงความรู้ทางศาสนามีค่าน้ำหนักองค์ประกอบในระดับดีเยี่ยม

ตัวแปรแฝงบุคลิกภาพแบบอ่อนโยนพบว่า ตัวแปรสังเกตของตัวแปรแฝงนี้มีตัวแปรสังเกตเดียวคือบุคลิกภาพมีค่าน้ำหนักองค์ประกอบเท่ากับ 0.90 แสดงว่าตัวแปรสังเกตที่ใช้วัดตัวแปรแฝงบุคลิกภาพแบบอ่อนโยนมีค่าน้ำหนักองค์ประกอบในระดับดีเยี่ยม

ตัวแปรแฝงการยึดมั่นในหลักศาสนาพบว่า ตัวแปรสังเกตมีค่าน้ำหนักองค์ประกอบอยู่ระหว่าง 0.83-0.86 แสดงว่าตัวแปรสังเกตที่ใช้วัดตัวแปรแฝงการยึดมั่นในหลักศาสนามีค่าน้ำหนักองค์ประกอบในระดับดีเยี่ยมทุกตัวแปรสังเกต และตัวแปรสังเกตที่มีค่าน้ำหนักองค์ประกอบมากที่สุดคือการรักพระเจ้า แสดงว่ามีความสำคัญต่อตัวแปรแฝงการยึดมั่นในหลักศาสนามากที่สุด

ตัวแปรแฝงการดำรงชีวิตแบบเซแวนธ์เดียแอ็ดเวนตีสบพบว่า ตัวแปรสังเกตมีค่าน้ำหนักองค์ประกอบอยู่ระหว่าง 0.54-0.85 แสดงว่าตัวแปรสังเกตที่วัดตัวแปรแฝงการดำรงชีวิตแบบเซแวนธ์เดียแอ็ดเวนตีสมีค่าน้ำหนักองค์ประกอบในระดับปานกลางถึงดีเยี่ยม และตัวแปรสังเกตที่มีค่าน้ำหนักองค์ประกอบมากที่สุดคือการพักผ่อน แสดงว่ามีความสำคัญต่อตัวแปรแฝงการดำรงชีวิตแบบเซแวนธ์เดียแอ็ดเวนตีสมากที่สุด

ตัวแปรแฝงการถ่ายทอดทางศาสนาพบว่า ตัวแปรสังเกตมีค่าน้ำหนักองค์ประกอบอยู่ระหว่าง 0.35-0.79 แสดงว่าตัวแปรสังเกตที่วัดตัวแปรแฝงการถ่ายทอดทางศาสนามีค่าน้ำหนักองค์ประกอบในระดับพอใช้ถึงดีเยี่ยม และตัวแปรสังเกตที่มีค่าน้ำหนักองค์ประกอบมากที่สุดคือการถ่ายทอดทางศาสนาจากสถาบันศาสนา แสดงว่ามีความสำคัญต่อตัวแปรแฝงการถ่ายทอดทางศาสนามากที่สุด

ตัวแปรแฝงการสนับสนุนจากคริสตจักรพบว่า ตัวแปรสังเกตมีค่าน้ำหนักองค์ประกอบอยู่ระหว่าง 0.36-0.81 แสดงว่าตัวแปรสังเกตที่วัดตัวแปรแฝงการสนับสนุนจากคริสตจักรมีค่าน้ำหนักองค์ประกอบในระดับพอใช้ถึงดีเยี่ยม และตัวแปรสังเกตที่มีค่าน้ำหนักองค์ประกอบมากที่สุดคือการให้คำปรึกษา แสดงว่ามีความสำคัญต่อตัวแปรแฝงการสนับสนุนจากคริสตจักรมากที่สุด

ตัวแปรแฝงเจตคติต่อการปฏิบัติศาสนาพบว่า ตัวแปรสังเกตของตัวแปรแฝงนี้มีตัวแปรสังเกตเดียวคือเจตคติต่อการปฏิบัติมีค่าน้ำหนักองค์ประกอบเท่ากับ 0.95 แสดงว่าตัวแปรสังเกตที่วัดตัวแปรแฝงเจตคติต่อการปฏิบัติศาสนามีค่าน้ำหนักองค์ประกอบในระดับดีเยี่ยม

ตัวแปรแฝงการประกาศศาสนาพบว่า ตัวแปรสังเกตมีค่าน้ำหนักองค์ประกอบอยู่ระหว่าง 0.59-0.89 แสดงว่าตัวแปรสังเกตที่วัดตัวแปรแฝงการประกาศศาสนามีค่าน้ำหนักองค์ประกอบในระดับดีถึงดีเยี่ยม และตัวแปรสังเกตที่มีค่าน้ำหนักองค์ประกอบมากที่สุดคือการประพฤติเป็นแบบอย่างให้เห็น แสดงว่ามีความสำคัญต่อตัวแปรแฝงการประกาศศาสนามากที่สุด

โดยภาพรวมตัวแปรสังเกตทุกตัวแปรมีค่าน้ำหนักองค์ประกอบเป็นค่าบวกและมีนัยสำคัญทางสถิติ ซึ่งให้เห็นว่าผลการวิเคราะห์สอดคล้องกับโครงสร้างของแต่ละตัวแปรแฝงซึ่งแสดงว่าการวัดตัวแปรแฝงในแบบจำลองมีความเที่ยงตรงเชิงโครงสร้าง (Construct validity)

2. อิทธิพลของตัวแปรสาเหตุที่ส่งผลต่อการปฏิบัติทางศาสนาตามหลักเซแวนธ์เดียแอ็ดเวนตีส

จากภาพประกอบ 7 และตาราง 11 พบว่า ตัวแปรเชิงสาเหตุที่มีอิทธิพลทางตรงต่อการปฏิบัติทางศาสนาตามหลักเซแวนธ์เดียแอ็ดเวนตีส ได้แก่ ความรู้ทางศาสนามีค่าสัมประสิทธิ์อิทธิพลเท่ากับ 0.10 อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 การยึดมั่นในหลักศาสนามีค่าสัมประสิทธิ์อิทธิพลเท่ากับ 0.64 อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.01 และการประกาศศาสนามีค่าสัมประสิทธิ์อิทธิพลเท่ากับ 0.43 อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.01 นอกจากนี้ที่กล่าวแล้วยังตัวแปรเชิงสาเหตุที่มีอิทธิพลทางอ้อมต่อการปฏิบัติทางศาสนาตามหลักเซแวนธ์เดียแอ็ดเวนตีส ได้แก่ การยึดมั่นในหลักศาสนามีค่าสัมประสิทธิ์อิทธิพลเท่ากับ 0.17 อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.01 การ

ดำรงชีวิตแบบเซเวนธ์เดย์แอ็ดเวนติสมีค่าสัมประสิทธิ์อิทธิพลเท่ากับ 0.15 อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.01 และเจตคติต่อการปฏิบัติศาสนามีค่าสัมประสิทธิ์อิทธิพลเท่ากับ 0.16 อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.01

ทั้งนี้ตัวแปรเชิงสาเหตุทั้งหมดร่วมกันอธิบายความแปรปรวนของตัวแปรการปฏิบัติทางศาสนาตามหลักเซเวนธ์เดย์แอ็ดเวนติสได้ร้อยละ 85

3. อิทธิพลของตัวแปรสาเหตุที่ส่งผลต่อเจตคติต่อการปฏิบัติศาสนา

จากภาพประกอบ 7 และตาราง 11 พบว่า ตัวแปรเชิงสาเหตุที่มีอิทธิพลทางตรงต่อเจตคติต่อการปฏิบัติศาสนา ได้แก่ การยึดมั่นในหลักศาสนามีค่าสัมประสิทธิ์อิทธิพลเท่ากับ 0.55 อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.01 และการถ่ายทอดทางศาสนามีค่าสัมประสิทธิ์อิทธิพลเท่ากับ 0.29 อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.01

ทั้งนี้ตัวแปรเชิงสาเหตุดังกล่าวอธิบายความแปรปรวนของตัวแปรเจตคติต่อการปฏิบัติศาสนาได้ร้อยละ 62

4. อิทธิพลของตัวแปรสาเหตุที่ส่งผลต่อการประกาศศาสนา

จากภาพประกอบ 7 และตาราง 11 พบว่า ตัวแปรเชิงสาเหตุที่มีอิทธิพลทางตรงต่อการประกาศศาสนา ได้แก่ การยึดมั่นในหลักศาสนามีค่าสัมประสิทธิ์อิทธิพลเท่ากับ 0.28 อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.01 การดำรงชีวิตแบบเซเวนธ์เดย์แอ็ดเวนติสมีค่าสัมประสิทธิ์อิทธิพลเท่ากับ 0.34 อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.01 และเจตคติต่อการปฏิบัติศาสนามีค่าสัมประสิทธิ์อิทธิพลเท่ากับ 0.36 อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.01 นอกจากนี้ที่กล่าวแล้วยังมีตัวแปรเชิงสาเหตุที่มีอิทธิพลทางอ้อมต่อการประกาศศาสนา ได้แก่ การยึดมั่นในหลักศาสนามีค่าสัมประสิทธิ์อิทธิพลเท่ากับ 0.20 อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.01 และการถ่ายทอดทางศาสนามีค่าสัมประสิทธิ์อิทธิพลเท่ากับ 0.10 อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.01

ทั้งนี้ตัวแปรเชิงสาเหตุทั้งหมดร่วมกันอธิบายความแปรปรวนของตัวแปรการประกาศศาสนาได้ร้อยละ 75

สรุปผลการวิเคราะห์ตามสมมุติฐานการวิจัยข้อ 1

ตามสมมุติฐานการวิจัยข้อ 1 ที่กำหนดว่าการปฏิบัติทางศาสนาตามหลักเซเวนธ์เดย์แอ็ดเวนติส ประกอบด้วยองค์ประกอบ การปฏิบัติต่อพระเจ้า การปฏิบัติต่อสังคม การปฏิบัติต่อตนเอง การปฏิบัติพิธีกรรม และการปฏิบัติกิจกรรมโบสถ์ เมื่อตรวจสอบความเที่ยงตรงเชิงโครงสร้างแบบจำลองการวัดการปฏิบัติทางศาสนาตามหลักเซเวนธ์เดย์แอ็ดเวนติส โดยการวิเคราะห์องค์ประกอบเชิงยืนยัน (Confirmatory Factor Analysis) พบว่าแบบจำลองมีความกลมกลืนกับข้อมูลเชิงประจักษ์ พิจารณาจากค่าสถิติไค-สแควร์ (χ^2) = 1,218.07, df = 314, p = 0.00, CFI = 0.97, GFI = 0.90, SRMR = 0.052, RMSEA = 0.071 เมื่อพิจารณาค่าความเชื่อมั่นของตัวแปรแฝง CR = 0.962 และค่า AVE = 0.490 โดยมีค่าน้ำหนักองค์ประกอบของข้อคำถามรายข้ออยู่ระหว่าง 0.55-0.80 ดังนั้นจึงสรุปได้ว่า แบบจำลองการปฏิบัติทางศาสนาตามหลักเซเวนธ์เดย์แอ็ดเวนติส

ประกอบด้วย 5 องค์ประกอบ ได้แก่ การปฏิบัติต่อพระเจ้า การปฏิบัติต่อสังคม การปฏิบัติต่อตนเอง การปฏิบัติพิธีกรรม และการปฏิบัติกิจกรรมโบสถ์

สรุปผลการวิเคราะห์ตามสมมุติฐานการวิจัยข้อ 2

จากอิทธิพลของตัวแปรเชิงสาเหตุที่ส่งผลต่อตัวแปรเชิงผลทั้งอิทธิพลทางตรงและอิทธิพลทางอ้อม ดังภาพประกอบ 7 และตาราง 11 สามารถสรุปผลตามสมมุติฐานการวิจัยข้อ 2 ที่กำหนดว่าแบบจำลองโครงสร้างความสัมพันธ์เชิงสาเหตุการปฏิบัติทางศาสนาตามหลักเซเวนต์เดย์แอ๊ดเวนตีสมีความกลมกลืนกับข้อมูลเชิงประจักษ์ ผลการวิจัยพบว่าแบบจำลองมีความกลมกลืนกับข้อมูลเชิงประจักษ์ในระดับที่ยอมรับได้ โดยมีค่าสัมประสิทธิ์อิทธิพลทางตรงและค่าสัมประสิทธิ์อิทธิพลทางอ้อมตามสมมุติฐานย่อยต่าง ๆ ดังนี้

สมมุติฐานการวิจัยข้อ 2.1 กำหนดว่าปัจจัยด้านจิตลักษณะ ได้แก่ สุขภาวะ ความรู้ทางศาสนา บุคลิกภาพแบบอ่อนโยน และการยึดมั่นในหลักศาสนามีอิทธิพลทางตรงต่อการปฏิบัติทางศาสนาตามหลักเซเวนต์เดย์แอ๊ดเวนตีส ผลการวิจัยพบว่า

2.1.1 สุขภาวะไม่มีอิทธิพลทางตรงต่อการปฏิบัติทางศาสนาตามหลักเซเวนต์เดย์แอ๊ดเวนตีส

2.1.2 ความรู้ทางศาสนามีอิทธิพลทางตรงต่อการปฏิบัติทางศาสนาตามหลักเซเวนต์เดย์แอ๊ดเวนตีส อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 โดยมีค่าสัมประสิทธิ์อิทธิพลเท่ากับ 0.10

2.1.3 บุคลิกภาพแบบอ่อนโยนไม่มีอิทธิพลทางตรงต่อการปฏิบัติทางศาสนาตามหลักเซเวนต์เดย์แอ๊ดเวนตีส

2.1.4 การยึดมั่นในหลักศาสนามีอิทธิพลทางตรงต่อการปฏิบัติทางศาสนาตามหลักเซเวนต์เดย์แอ๊ดเวนตีส อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.01 โดยมีค่าสัมประสิทธิ์อิทธิพลเท่ากับ 0.64

สมมุติฐานการวิจัยข้อ 2.2 กำหนดว่าปัจจัยด้านลักษณะสถานการณ์ ได้แก่ การดำรงชีวิตแบบเซเวนต์เดย์แอ๊ดเวนตีส การถ่ายทอดทางศาสนา และการสนับสนุนจากคริสตจักรมีอิทธิพลทางตรงและทางอ้อมต่อการปฏิบัติทางศาสนาตามหลักเซเวนต์เดย์แอ๊ดเวนตีสผ่านจิตลักษณะตามสถานการณ์ และปัจจัยด้านพฤติกรรม ผลการวิจัยพบว่า

2.2.1 การดำรงชีวิตแบบเซเวนต์เดย์แอ๊ดเวนตีสไม่มีอิทธิพลทางตรงแต่มีอิทธิพลทางอ้อมต่อการปฏิบัติทางศาสนาตามหลักเซเวนต์เดย์แอ๊ดเวนตีส อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.01 โดยมีค่าสัมประสิทธิ์อิทธิพลเท่ากับ 0.15

2.2.2 การถ่ายทอดทางศาสนาไม่มีอิทธิพลทางตรงและทางอ้อมต่อการปฏิบัติทางศาสนาตามหลักเซเวนต์เดย์แอ๊ดเวนตีส

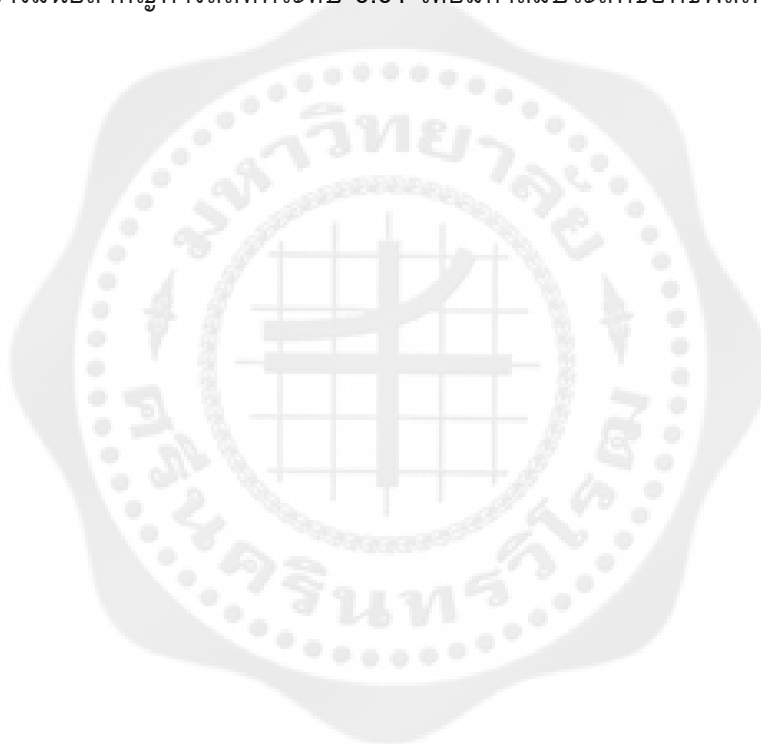
2.2.3 การสนับสนุนจากคริสตจักรไม่มีอิทธิพลทางตรงและทางอ้อมต่อการปฏิบัติทางศาสนาตามหลักเซเวนต์เดย์แอ๊ดเวนตีส

สมมุติฐานการวิจัยข้อ 2.3 กำหนดว่าปัจจัยด้านจิตลักษณะตามสถานการณ์ ได้แก่ เจตคติต่อการปฏิบัติศาสนามีอิทธิพลทางตรงต่อการปฏิบัติทางศาสนาตามหลักเซเวนธ์เดย์แอ็ดเวนติส ผลการวิจัยพบว่า

2.3.1 เจตคติต่อการปฏิบัติศาสนาไม่มีอิทธิพลทางตรงแต่มีอิทธิพลทางอ้อมต่อการปฏิบัติทางศาสนาตามหลักเซเวนธ์เดย์แอ็ดเวนติส อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.01 โดยมีค่าสัมประสิทธิ์อิทธิพลเท่ากับ 0.16

สมมุติฐานการวิจัยข้อ 2.4 กำหนดว่าปัจจัยด้านพฤติกรรม ได้แก่ การประกาศศาสนา มีอิทธิพลทางตรงต่อการปฏิบัติทางศาสนาตามหลักเซเวนธ์เดย์แอ็ดเวนติส ผลการวิจัยพบว่า

2.4.1 การประกาศศาสนาไม่มีอิทธิพลทางตรงต่อการปฏิบัติทางศาสนาตามหลักเซเวนธ์เดย์แอ็ดเวนติส อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.01 โดยมีค่าสัมประสิทธิ์อิทธิพลเท่ากับ 0.43

บทที่ 5

สรุปผล อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ

การวิจัยครั้งนี้มีความมุ่งหมายเพื่อวิเคราะห์องค์ประกอบเชิงยืนยันแบบจำลองการวัดตัวแปรแฝง การปฏิบัติทางศาสนาตามหลักเซเว่นธ์เดย์แอ๊ดเวนตีส เพื่อสร้างและพัฒนาแบบจำลองโครงสร้าง ความสัมพันธ์ปัจจัยเชิงสาเหตุการปฏิบัติทางศาสนาตามหลักเซเว่นธ์เดย์แอ๊ดเวนตีส เพื่อศึกษารูปแบบความสัมพันธ์เชิงสาเหตุของปัจจัยต่าง ๆ ได้แก่ สุขภาวะ ความรู้ทางศาสนา บุคลิกภาพแบบ อ่อนโยน การยึดมั่นในหลักศาสนา การดำรงชีวิตแบบเซเว่นธ์เดย์แอ๊ดเวนตีส การถ่ายทอดทาง ศาสนา การสนับสนุนจากคริสตจักร เจตคติต่อการปฏิบัติศาสนา และการประกาศศาสนา และ ตรวจสอบความกลมกลืนของแบบจำลองที่พัฒนาขึ้นกับข้อมูลเชิงประจักษ์ กลุ่มตัวอย่างคือนักศึกษา ที่นับถือศาสนาคริสต์ นิกายโปรเตสแตนต์ คณะเซเว่นธ์เดย์แอ๊ดเวนตีสที่ศึกษาในระดับปริญญาตรี มหาวิทยาลัยนานาชาติเอเชีย-แปซิฟิก ภาคการศึกษาที่ 2 ปีการศึกษา 2558 รวมจำนวนกลุ่ม ตัวอย่าง 567 คน ได้มาโดยการเลือกแบบมีจุดมุ่งหมาย (Judgmental sampling) เครื่องมือที่ใช้ใน การเก็บรวบรวมข้อมูลการวิจัยมีทั้งหมด 10 ฉบับ เป็นแบบวัดที่มีลักษณะเป็นมาตราส่วนประมาณ ค่า 6 ระดับ (Rating Scale) จำนวน 9 ฉบับ และแบบวัดที่มีลักษณะเป็นแบบ 1, 0 จำนวน 1 ฉบับ โดยมีรายละเอียดของเครื่องมือดังนี้ 1) แบบวัดการปฏิบัติทางศาสนาตามหลักเซเว่นธ์เดย์แอ๊ดเวนตีส จำนวน 45 ข้อ 5 องค์ประกอบมีค่าความเชื่อมั่นทั้งฉบับเท่ากับ 0.846 2) แบบวัดสุขภาวะ จำนวน 26 ข้อ 2 องค์ประกอบมีค่าความเชื่อมั่นทั้งฉบับเท่ากับ 0.785 3) แบบวัดความรู้ทางศาสนา จำนวน 17 ข้อมีค่าความเชื่อมั่นทั้งฉบับเท่ากับ 0.705 4) แบบวัดบุคลิกภาพแบบอ่อนโยน จำนวน 16 ข้อ มีค่าความเชื่อมั่นทั้งฉบับเท่ากับ 0.618 5) แบบวัดการยึดมั่นในหลักศาสนาจำนวน 20 ข้อ 2 องค์ประกอบมีค่าความเชื่อมั่นทั้งฉบับเท่ากับ 0.791 6) แบบวัดการดำรงชีวิตแบบเซเว่นธ์เดย์แอ๊ดเวนตีส จำนวน 36 ข้อ 4 องค์ประกอบมีค่าความเชื่อมั่นทั้งฉบับเท่ากับ 0.774 7) แบบวัดการ ถ่ายทอดทางศาสนา จำนวน 40 ข้อ 3 องค์ประกอบมีค่าความเชื่อมั่นทั้งฉบับเท่ากับ 0.824 8) แบบวัด การสนับสนุนจากคริสตจักร จำนวน 29 ข้อ 5 องค์ประกอบมีค่าความเชื่อมั่นทั้งฉบับเท่ากับ 0.784 9) แบบวัดเจตคติต่อการปฏิบัติศาสนา จำนวน 17 ข้อมีค่าความเชื่อมั่นทั้งฉบับเท่ากับ 0.865 10) แบบวัดการประกาศศาสนา จำนวน 30 ข้อ 3 องค์ประกอบมีค่าความเชื่อมั่นทั้งฉบับเท่ากับ 0.883 ดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูลโดยผู้วิจัยนำแบบสอบถามทั้ง 10 ฉบับไปเก็บรวบรวมข้อมูลกับ นักศึกษาที่นับถือศาสนาคริสต์ นิกายโปรเตสแตนต์ คณะเซเว่นธ์เดย์แอ๊ดเวนตีสที่ศึกษาในระดับ ปริญญาตรี มหาวิทยาลัยนานาชาติเอเชีย-แปซิฟิก ภาคการศึกษาที่ 2 ปีการศึกษา 2558 ที่เป็นกลุ่ม ตัวอย่าง จำนวน 567 คน ซึ่งได้มาจากการเลือกแบบมีจุดมุ่งหมาย (Judgment sampling) แล้วนำ ข้อมูลที่ได้จากแบบสอบถามมาตรวจและบันทึกข้อมูล ทำการวิเคราะห์ข้อมูลโดยการวิเคราะห์ ค่าสถิติพื้นฐาน ได้แก่ ค่าเฉลี่ย ค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ค่าความเบ้ ค่าความโด่ง และค่า สัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ของตัวแปร โดยใช้โปรแกรมสำเร็จรูป SPSS for Windows ส่วนการ

วิเคราะห์ข้อมูลเพื่อตรวจสอบสมมุติฐานการวิจัยใช้วิธีการวิเคราะห์สมการโครงสร้างเชิงเส้น และตรวจสอบความความกลมกลืนของแบบจำลองกับข้อมูลเชิงประจักษ์ โดยใช้โปรแกรมสำเร็จรูป LISREL ใช้ค่าสถิติวัดระดับความกลมกลืนของแบบจำลอง ได้แก่ ไค-สแควร์ (χ^2), CFI, NFI, NNFI, SRMR, และ RMSEA

สรุปผลการวิจัย

ในการวิจัยเพื่อสร้างและพัฒนาแบบจำลองโครงสร้างความสัมพันธ์ปัจจัยเชิงสาเหตุที่ส่งผลต่อการปฏิบัติทางศาสนาตามหลักเซเวนธ์เดย์แอดเวนติสของนักศึกษาระดับปริญญาตรี มหาวิทยาลัยนานาชาติเอเชีย-แปซิฟิกครั้งนี้ ผู้วิจัยใช้การผสมผสานและประยุกต์แนวคิด 2 ทฤษฎี คือหลักการทางศาสนาของคริสตจักรเซเวนธ์เดย์แอดเวนติส (Seventh-day Adventist Church Principles) และรูปแบบทฤษฎีปฏิสัมพันธ์นิยม (Interactionism Model) มาเป็นกรอบแนวคิดในการวิจัย โดยศึกษาตัวแปรสำคัญที่เป็นตัวแปรเชิงสาเหตุที่ส่งผลต่อการปฏิบัติทางศาสนาตามหลักเซเวนธ์เดย์แอดเวนติส ได้แก่ สุขภาวะ ความรู้ทางศาสนา บุคลิกภาพแบบอ่อนโยน และการยึดมั่นในหลักศาสนาซึ่งตัวแปรจากแนวคิดนี้เป็นตัวแปรจิตลักษณะเดิมของบุคคล อีกทั้งยังมีตัวแปรเชิงสาเหตุด้านสถานการณ์ ได้แก่ การดำรงชีวิตแบบเซเวนธ์เดย์แอดเวนติส การถ่ายทอดทางศาสนา และการสนับสนุนจากคริสตจักร นอกจากนี้ยังมีตัวแปรเชิงสาเหตุด้านจิตลักษณะตามสถานการณ์ ได้แก่ เจตคติต่อการปฏิบัติศาสนา และตัวแปรด้านพฤติกรรม ได้แก่ การประกาศศาสนาซึ่งทั้งสองตัวแปรเป็นตัวแปรคั่นกลาง (Mediator) ปรากฏผลการวิจัยดังนี้

1. แบบจำลองโครงสร้างความสัมพันธ์ปัจจัยเชิงสาเหตุที่ส่งผลต่อการปฏิบัติทางศาสนาตามหลักเซเวนธ์เดย์แอดเวนติสของนักศึกษาระดับปริญญาตรี มหาวิทยาลัยนานาชาติเอเชีย-แปซิฟิก หลังการปรับแบบจำลองพบว่า มีความสอดคล้องกับข้อมูลเชิงประจักษ์ มีค่าไค-สแควร์ (χ^2) = 1,098.96, df=278, p=0.00, CFI=0.97, SRMR=0.060, NFI=0.96, NNFI=0.97, RMSEA = 0.072 ค่าดัชนีดังกล่าวบ่งชี้ว่าแบบจำลองมีความกลมกลืนกับข้อมูลเชิงประจักษ์ในระดับที่ยอมรับได้ ข้อค้นพบแสดงให้เห็นว่าตัวแปรแฝงภายนอกที่ศึกษา ได้แก่ ความรู้ทางศาสนา และการยึดมั่นในหลักศาสนาส่งผลทางตรง (Direct effects) ต่อการปฏิบัติทางศาสนาตามหลักเซเวนธ์เดย์แอดเวนติส โดยความรู้ทางศาสนาส่งผลทางตรง อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 และการยึดมั่นในหลักศาสนาส่งผลทางตรง อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.01 นอกจากนี้การยึดมั่นในหลักศาสนาและการดำรงชีวิตแบบเซเวนธ์เดย์แอดเวนติสต่างก็ส่งผลทางอ้อม (Indirect effects) ต่อการปฏิบัติทางศาสนาตามหลักเซเวนธ์เดย์แอดเวนติส อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.01 ส่วนตัวแปรแฝงภายใน (ตัวแปรคั่นกลาง) ได้แก่ เจตคติต่อการปฏิบัติศาสนาส่งผลทางอ้อม (Indirect effects) ต่อการปฏิบัติทางศาสนาตามหลักเซเวนธ์เดย์แอดเวนติส อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.01 ส่วนการประกาศศาสนาส่งผลทางตรง (Direct effects) ต่อการปฏิบัติทางศาสนาตามหลักเซเวนธ์เดย์แอดเวนติส อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.01

2. การพิจารณาอิทธิพลรวม (Total effects) พบว่าตัวแปรที่ส่งผลต่อการปฏิบัติทางศาสนาตามหลักเซเว่นธ์เดย์แอ๊ดเวนตีสมากที่สุดคือการยึดมั่นในหลักศาสนามีค่าสัมประสิทธิ์อิทธิพลเท่ากับ 0.81 อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.01 รองลงมาคือการประกาศศาสนามีค่าสัมประสิทธิ์อิทธิพลเท่ากับ 0.43 อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.01 การดำรงชีวิตแบบเซเว่นธ์เดย์แอ๊ดเวนตีสส่งผลเป็นอันดับสามมีค่าสัมประสิทธิ์อิทธิพลเท่ากับ 0.27 อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.01 และความรู้ทางศาสนาส่งผลเป็นอันดับสี่มีค่าสัมประสิทธิ์อิทธิพลเท่ากับ 0.10 อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05

3. การพิจารณาขนาดและทิศทางอิทธิพลของตัวแปรเชิงสาเหตุต่อตัวแปรเชิงผล พบว่าตัวแปรเชิงสาเหตุส่วนใหญ่มีอิทธิพลทางบวกต่อตัวแปรเชิงผล โดยแต่ละกลุ่มตัวแปรเชิงสาเหตุมีอิทธิพลต่อตัวแปรเชิงผลตามสมมุติฐานทางการวิจัยดังนี้

3.1 ปัจจัยด้านจิตลักษณะ ได้แก่ สุขภาวะ ความรู้ทางศาสนา บุคลิกภาพแบบอ่อนโยน และการยึดมั่นในหลักศาสนามีอิทธิพลทางตรงต่อการปฏิบัติทางศาสนาตามหลักเซเว่นธ์เดย์แอ๊ดเวนตีส ผลการวิจัยพบว่า

3.1.1 สุขภาวะไม่มีอิทธิพลทางตรงต่อการปฏิบัติทางศาสนาตามหลักเซเว่นธ์เดย์แอ๊ดเวนตีส

3.1.2 ความรู้ทางศาสนามีอิทธิพลทางตรงต่อการปฏิบัติทางศาสนาตามหลักเซเว่นธ์เดย์แอ๊ดเวนตีส อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 โดยมีค่าสัมประสิทธิ์อิทธิพลเท่ากับ 0.10

3.1.3 บุคลิกภาพแบบอ่อนโยนไม่มีอิทธิพลทางตรงต่อการปฏิบัติทางศาสนาตามหลักเซเว่นธ์เดย์แอ๊ดเวนตีส

3.1.4. การยึดมั่นในหลักศาสนามีอิทธิพลทางตรงต่อการปฏิบัติทางศาสนาตามหลักเซเว่นธ์เดย์แอ๊ดเวนตีส อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.01 โดยมีค่าสัมประสิทธิ์อิทธิพลเท่ากับ 0.64

3.2 ปัจจัยด้านลักษณะสถานการณ์ ได้แก่ การดำรงชีวิตแบบเซเว่นธ์เดย์แอ๊ดเวนตีส การถ่ายทอดทางศาสนา และการสนับสนุนจากคริสตจักรมีอิทธิพลทางตรงและทางอ้อมต่อการปฏิบัติทางศาสนาตามหลักเซเว่นธ์เดย์แอ๊ดเวนตีสผ่านจิตลักษณะตามสถานการณ์ และปัจจัยด้านพฤติกรรม ผลการวิจัยพบว่า

3.2.1 การดำรงชีวิตแบบเซเว่นธ์เดย์แอ๊ดเวนตีสไม่มีอิทธิพลทางตรงแต่มีอิทธิพลทางอ้อมต่อการปฏิบัติทางศาสนาตามหลักเซเว่นธ์เดย์แอ๊ดเวนตีส อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.01 โดยมีค่าสัมประสิทธิ์อิทธิพลเท่ากับ 0.15

3.2.2 การถ่ายทอดทางศาสนาไม่มีอิทธิพลทางตรงและทางอ้อมต่อการปฏิบัติทางศาสนาตามหลักเซเว่นธ์เดย์แอ๊ดเวนตีส

3.2.3 การสนับสนุนจากคริสตจักรไม่มีอิทธิพลทางตรงและทางอ้อมต่อการปฏิบัติทางศาสนาตามหลักเซเว่นธ์เดย์แอ๊ดเวนตีส

3.3 ปัจจัยด้านจิตลักษณะตามสถานการณ์ ได้แก่ เจตคติต่อการปฏิบัติศาสนามีอิทธิพลทางตรงต่อการปฏิบัติทางศาสนาตามหลักเซเวนต์เดย์แอ๊ดเวนตีส ผลการวิจัยพบว่า

3.3.1 เจตคติต่อการปฏิบัติศาสนาไม่มีอิทธิพลทางตรงแต่มีอิทธิพลทางอ้อมต่อการปฏิบัติทางศาสนาตามหลักเซเวนต์เดย์แอ๊ดเวนตีส อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.01 โดยมีค่าสัมประสิทธิ์อิทธิพลเท่ากับ 0.16

3.4 ปัจจัยด้านพฤติกรรม ได้แก่ การประกาศศาสนามีอิทธิพลทางตรงต่อการปฏิบัติทางศาสนาตามหลักเซเวนต์เดย์แอ๊ดเวนตีส ผลการวิจัยพบว่า

3.4.1 การประกาศศาสนามีอิทธิพลทางตรงต่อการปฏิบัติทางศาสนาตามหลักเซเวนต์เดย์แอ๊ดเวนตีส อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.01 โดยมีค่าสัมประสิทธิ์อิทธิพลเท่ากับ 0.43

สรุปได้ว่าแบบจำลองโครงสร้างความสัมพันธ์ปัจจัยเชิงสาเหตุที่ส่งผลต่อการปฏิบัติทางศาสนาตามหลักเซเวนต์เดย์แอ๊ดเวนตีสของนักศึกษาระดับปริญญาตรี มหาวิทยาลัยนานาชาติเอเซีย-แปซิฟิกมีความกลมกลืนกับข้อมูลเชิงประจักษ์ในระดับที่ยอมรับได้ มีตัวแปรที่ส่งผลต่อการปฏิบัติทางศาสนาตามหลักเซเวนต์เดย์แอ๊ดเวนตีส ได้แก่ การยึดมั่นในหลักศาสนามีอิทธิพลทางตรงต่อการปฏิบัติทางศาสนาตามหลักเซเวนต์เดย์แอ๊ดเวนตีสมากที่สุดมีค่าสัมประสิทธิ์อิทธิพลเท่ากับ 0.64 อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.01 การยึดมั่นในหลักศาสนาที่ตัวแปรสังเกตมีค่าน้ำหนักองค์ประกอบอยู่ระหว่าง 0.83-0.86 ตัวแปรสังเกตที่มีค่าน้ำหนักองค์ประกอบมากที่สุดคือการรักพระเจ้า แสดงว่ามีความสำคัญต่อตัวแปรแฝงการยึดมั่นในหลักศาสนามากที่สุดซึ่งจะส่งอิทธิพลทางตรงต่อการปฏิบัติทางศาสนาตามหลักเซเวนต์เดย์แอ๊ดเวนตีสที่มากขึ้นตามไปด้วย รองลงมาคือการประกาศศาสนาที่มีค่าสัมประสิทธิ์อิทธิพลเท่ากับ 0.43 อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.01 การประกาศศาสนาที่ตัวแปรสังเกตมีค่าน้ำหนักองค์ประกอบอยู่ระหว่าง 0.59-0.89 ตัวแปรสังเกตที่มีค่าน้ำหนักองค์ประกอบมากที่สุดคือการประพฤติเป็นแบบอย่างให้เห็น แสดงว่ามีความสำคัญต่อตัวแปรแฝงการประกาศศาสนาที่สุดซึ่งจะส่งอิทธิพลทางตรงต่อการปฏิบัติทางศาสนาตามหลักเซเวนต์เดย์แอ๊ดเวนตีสที่มากขึ้นตามไปด้วย อันดับสามคือความรู้ทางศาสนาที่มีค่าสัมประสิทธิ์อิทธิพลเท่ากับ 0.10 อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 มีตัวแปรสังเกตเดียวคือความรู้ศาสนาที่มีค่าน้ำหนักองค์ประกอบเท่ากับ 0.79 นอกจากนี้ยังมีปัจจัยเชิงสาเหตุที่ส่งผลทางอ้อมต่อการปฏิบัติทางศาสนาตามหลักเซเวนต์เดย์แอ๊ดเวนตีส ได้แก่ การยึดมั่นในหลักศาสนามีค่าสัมประสิทธิ์อิทธิพลเท่ากับ 0.17 อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.01 การดำรงชีวิตแบบเซเวนต์เดย์แอ๊ดเวนตีสมีค่าสัมประสิทธิ์อิทธิพลเท่ากับ 0.15 อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.01 การดำรงชีวิตแบบเซเวนต์เดย์แอ๊ดเวนตีสที่ตัวแปรสังเกตมีค่าน้ำหนักองค์ประกอบอยู่ระหว่าง 0.54-0.85 ตัวแปรสังเกตที่มีค่าน้ำหนักองค์ประกอบมากที่สุดคือการพักผ่อน แสดงว่ามีความสำคัญต่อตัวแปรแฝงการดำรงชีวิตแบบเซเวนต์เดย์แอ๊ดเวนตีสมากที่สุดซึ่งจะส่งอิทธิพลทางอ้อมต่อการปฏิบัติทางศาสนาตามหลักเซเวนต์เดย์แอ๊ดเวนตีสที่มากขึ้นตามไปด้วย และเจตคติต่อการปฏิบัติศาสนามีค่าสัมประสิทธิ์อิทธิพลเท่ากับ

0.16 อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.01 ตัวแปรสังเกตของตัวแปรแฝงนี้มีตัวแปรสังเกตเดียวคือ เจตคติต่อการปฏิบัติมีค่าน้ำหนักองค์ประกอบเท่ากับ 0.95

แบบจำลองโครงสร้างความสัมพันธ์ปัจจัยเชิงสาเหตุที่ส่งผลต่อการปฏิบัติทางศาสนาตามหลักเซเวนธ์เดย์แอ๊ดเวนตีสของนักศึกษาระดับปริญญาตรี มหาวิทยาลัยนานาชาติเอเชีย-แปซิฟิกซึ่งประกอบด้วยตัวแปรเชิงสาเหตุทั้ง 9 ตัวแปรที่ผู้วิจัยได้วางกรอบแนวคิดไว้ ร่วมอธิบายความแปรปรวนของตัวแปรการปฏิบัติทางศาสนาตามหลักเซเวนธ์เดย์แอ๊ดเวนตีสของนักศึกษาระดับปริญญาตรี มหาวิทยาลัยนานาชาติเอเชีย-แปซิฟิกได้ร้อยละ 85

การอภิปรายผลการวิจัย

ผลการวิจัยเรื่องการศึกษปัจจัยเชิงสาเหตุที่ส่งผลต่อการปฏิบัติทางศาสนาตามหลักเซเวนธ์เดย์แอ๊ดเวนตีสของนักศึกษาระดับปริญญาตรี มหาวิทยาลัยนานาชาติเอเชีย-แปซิฟิก มีประเด็นที่ควรนำมาอภิปรายผลการวิจัยดังต่อไปนี้

สมมุติฐานการวิจัยที่ 1 การปฏิบัติทางศาสนาตามหลักเซเวนธ์เดย์แอ๊ดเวนตีสประกอบด้วยองค์ประกอบ การปฏิบัติต่อพระเจ้า การปฏิบัติต่อสังคม การปฏิบัติต่อตนเอง การปฏิบัติพิธีกรรม และการปฏิบัติกิจกรรมโบสถ์ ในการวิเคราะห์เพื่อตรวจสอบและระบุองค์ประกอบว่าโครงสร้างความสัมพันธ์ของตัวแปรเป็นอย่างไร ตรงตามทฤษฎีและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องที่ได้ศึกษาหรือไม่ โดยใช้การวิเคราะห์องค์ประกอบเชิงยืนยัน (Confirmatory Factor Analysis) (สุภมาศ อังศุโชติ; สมถวิล วิจิตรวรรณ; และ รัชนิกุล ภิญญานุวัฒน์. 2552: 114) ผลการวิจัยพบว่า องค์ประกอบเชิงยืนยัน (Confirmatory Factor Analysis) ของแบบจำลองการปฏิบัติทางศาสนาตามหลักเซเวนธ์เดย์แอ๊ดเวนตีสที่ประกอบด้วยข้อคำถาม 27 ข้อ สามารถแบ่งองค์ประกอบได้ 5 องค์ประกอบ ได้แก่ การปฏิบัติต่อพระเจ้า การปฏิบัติต่อสังคม การปฏิบัติต่อตนเอง การปฏิบัติพิธีกรรม และการปฏิบัติกิจกรรมโบสถ์ โดยคำนวณหาค่าน้ำหนักองค์ประกอบ ค่าความคลาดเคลื่อนมาตรฐาน (Standard Error: SE) ตลอดจนทดสอบนัยสำคัญทางสถิติ (t-values) ของค่าน้ำหนักองค์ประกอบและค่าความเชื่อมั่นของการวัดข้อมูล (Coefficient of Determination: R^2) ดังแสดงในภาคผนวก ฉ พบว่าองค์ประกอบทั้งห้าองค์ประกอบเป็นองค์ประกอบที่มีความเที่ยงตรงเชิงโครงสร้าง (Construct Validity) ซึ่งแสดงให้เห็นว่าตัวแปรการปฏิบัติทางศาสนาตามหลักเซเวนธ์เดย์แอ๊ดเวนตีสประกอบไปด้วย 5 องค์ประกอบ ได้แก่ การปฏิบัติต่อพระเจ้า การปฏิบัติต่อสังคม การปฏิบัติต่อตนเอง การปฏิบัติพิธีกรรม และการปฏิบัติกิจกรรมโบสถ์ ผลที่ได้แสดงให้เห็นว่า การปฏิบัติทางศาสนายึดถือตามหลักความเชื่อของคริสตจักรเซเวนธ์เดย์แอ๊ดเวนตีสที่เรียกว่าบัญญัติความเชื่อพื้นฐาน (Doctrines of the Seventh-day Adventist Church) 28 ข้อซึ่งเป็นรายละเอียดปลีกย่อยอื่น ๆ ของพระบัญญัติสิบประการที่ใช้ยึดถือเป็นแนวปฏิบัติกันทั่วโลก เมื่อจำแนกเป็น 5 องค์ประกอบและใช้วิธีการทางสถิติคือการวิเคราะห์องค์ประกอบเชิงยืนยัน (Confirmatory Factor Analysis) ทำให้ผลที่ได้ตรงตามทฤษฎีที่ศึกษาคือหลักการของศาสนาคริสต์ นิกายโปรเตสแตนต์

(Protestantism Christian) คริสตจักรเซเวนธ์เดย์แอ๊ดเวนตีส (Seventh-day Adventist Church) ที่ถือปฏิบัติตั้งแต่อดีตจนถึงปัจจุบัน ตัวแปรที่มีค่าน้ำหนักองค์ประกอบมากที่สุดคือ การปฏิบัติต่อตนเอง รองลงมาคือการปฏิบัติพิธีกรรม การปฏิบัติต่อพระเจ้า การปฏิบัติกิจกรรมโบสถ์ และการปฏิบัติต่อสังคม ผลการวิเคราะห์องค์ประกอบเชิงยืนยันมีค่าน้ำหนักองค์ประกอบเท่ากับ 0.86, 0.83, 0.79, 0.73 และ 0.60 ตามลำดับ และมีความคลาดเคลื่อนในการวัดอยู่ระหว่าง 0.26-0.64 ด้านที่มีค่าความคลาดเคลื่อนต่ำสุดคือการปฏิบัติต่อตนเอง และด้านที่มีค่าความคลาดเคลื่อนสูงสุดคือการปฏิบัติต่อสังคม โดยภาพรวมแบบจำลองการวัดการปฏิบัติทางศาสนาตามหลักเซเวนธ์เดย์แอ๊ดเวนตีสมีค่าความเชื่อมั่นของตัวแปรแฝง (Construct Reliability) เท่ากับ 0.962 และค่าความแปรปรวนที่สกัดได้ (Average Variance Extracted) เท่ากับ 0.490

สมมุติฐานการวิจัยที่ 2 แบบจำลองโครงสร้างความสัมพันธ์เชิงสาเหตุการปฏิบัติทางศาสนาตามหลักเซเวนธ์เดย์แอ๊ดเวนตีสมีความกลมกลืนกับข้อมูลเชิงประจักษ์ ผลการวิจัยพบว่าแบบจำลองโครงสร้างความสัมพันธ์เชิงสาเหตุการปฏิบัติทางศาสนาตามหลักเซเวนธ์เดย์แอ๊ดเวนตีสของนักศึกษาระดับปริญญาตรี มหาวิทยาลัยนานาชาติเอเชีย-แปซิฟิกหลังการปรับแบบจำลองมีค่าไค-สแควร์ (χ^2) = 1,098.96, df = 278, p = 0.00, CFI = 0.97, SRMR = 0.060, NFI = 0.96, NNFI = 0.97, RMSEA = 0.072 ค่าดัชนีดังกล่าวบ่งชี้ว่าแบบจำลองมีความกลมกลืนกับข้อมูลเชิงประจักษ์ในระดับที่ยอมรับได้ ข้อค้นพบแสดงให้เห็นว่าตัวแปรแฝงภายนอกที่ศึกษา ได้แก่ สุขภาวะ ความรู้ทางศาสนา บุคลิกภาพแบบอ่อนโยน การยึดมั่นในหลักศาสนา การดำรงชีวิตแบบเซเวนธ์เดย์แอ๊ดเวนตีส การถ่ายทอดทางศาสนา และการสนับสนุนจากคริสตจักร ส่งผลทางตรง (Direct effects) และทางอ้อม (Indirect effects) ต่อการปฏิบัติทางศาสนาตามหลักเซเวนธ์เดย์แอ๊ดเวนตีส โดยมีความรู้ทางศาสนาส่งผลทางตรง อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 และการยึดมั่นในหลักศาสนาส่งผลทางตรง อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.01 นอกจากนี้การยึดมั่นในหลักศาสนาและการดำรงชีวิตแบบเซเวนธ์เดย์แอ๊ดเวนตีสต่างก็ส่งผลทางอ้อม (Indirect effects) ต่อการปฏิบัติทางศาสนาตามหลักเซเวนธ์เดย์แอ๊ดเวนตีส อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.01 ส่วนตัวแปรแฝงภายใน (ตัวแปรคั่นกลาง) ได้แก่ การประกาศศาสนาส่งผลทางตรง (Direct effects) ต่อการปฏิบัติทางศาสนาตามหลักเซเวนธ์เดย์แอ๊ดเวนตีส อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.01 นอกจากนี้เจตคติต่อการปฏิบัติศาสนายังส่งผลทางอ้อมต่อการปฏิบัติทางศาสนาตามหลักเซเวนธ์เดย์แอ๊ดเวนตีส อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.01 จากผลการวิเคราะห์ข้อมูลยังพบว่าค่าไค-สแควร์ (Chi-square) ของแต่ละตัวแปรส่วนใหญ่จะมีนัยสำคัญทางสถิติคือมีค่า p น้อยกว่า 0.05 เพราะค่าสถิติทดสอบไค-สแควร์ (χ^2) เป็นค่าสถิติที่มีความผันแปรตามขนาดกลุ่มตัวอย่าง หากกลุ่มตัวอย่างมีขนาดใหญ่แนวโน้มค่าสถิติทดสอบไค-สแควร์ (χ^2) จะมีนัยสำคัญทางสถิติได้ง่ายจึงควรพิจารณาค่าสถิติอื่น ได้แก่ ค่า CFI ค่า GFI ค่า NFI ค่า NNFI ค่า SRMR และค่า RMSEA ต่างก็ผ่านเกณฑ์ในการตรวจสอบความกลมกลืนของแบบจำลอง (Goodness-of-fit measures) ดังนั้นเพื่อศึกษาภาพรวมของแบบจำลองว่าสอดคล้องกับข้อมูลเชิงประจักษ์เพียงใด ผู้วิจัยจึงใช้ค่าสถิติที่ถือว่า

เป็นค่ามาตรฐานในการตรวจสอบ (Diamantopoulos; & Siguaw. 2000: 82-88; Kelloway. 1998: 27-28) ได้แก่ 1) ค่าสถิติไค-สแควร์ (Chi-square statistics: χ^2) เป็นค่าสถิติทดสอบที่ใช้ทดสอบสมมติฐานทางสถิติว่าฟังก์ชันความกลมกลืนมีค่าเป็นศูนย์ ถ้าผลการทดสอบค่าสถิติไค-สแควร์ไม่มีนัยสำคัญทางสถิติตามระดับนัยสำคัญทางสถิติที่กำหนด แสดงว่าแบบจำลองมีความกลมกลืนกับข้อมูลเชิงประจักษ์ 2) ค่าดัชนีวัดระดับความกลมกลืน (Goodness-of-fit index: GFI) ซึ่งเป็นอัตราส่วนของผลต่างระหว่างฟังก์ชันความกลมกลืนของแบบจำลองก่อนและหลังปรับเปลี่ยนแบบจำลองกับฟังก์ชันความกลมกลืนก่อนปรับเปลี่ยนแบบจำลอง ค่า GFI มีค่าเท่ากับ 0.90 แสดงว่าแบบจำลองมีความกลมกลืนกับข้อมูลเชิงประจักษ์ 3) ดัชนีเปรียบเทียบตัวแบบ (Norm fit index: NFI) 4) ดัชนีวัดความกลมกลืนที่ปรับค่าองศาอิสระของแบบจำลองที่ทดสอบ (Non-norm fit index: NNFI) 5) ค่าขนาดตัวอย่างวิกฤต (Critical N: CN) เป็นค่าขนาดตัวอย่างที่ใช้ค่าไค-สแควร์ทดสอบข้อมูล ค่า CN สูงกว่าหรือเท่ากับ 200 ของกลุ่มตัวอย่างจะมีแนวโน้มว่าค่าไค-สแควร์จะไม่มีนัยสำคัญ นั่นคือข้อมูลแบบจำลองที่สร้างขึ้นมีความกลมกลืนกับข้อมูลเชิงประจักษ์ (Bollen. 1989: 277-288) 6) ค่า SRMR (Standardized root mean square residual) เป็นค่าเฉลี่ยของเศษที่เหลือจากการเปรียบเทียบค่าความแปรปรวนและความแปรปรวนรวมที่ได้จากกลุ่มตัวอย่างกับค่าที่ประมาณจากค่าพารามิเตอร์ หากค่า SRMR มีค่าน้อยกว่า 0.08 แสดงว่าแบบจำลองมีความกลมกลืนกับข้อมูลเชิงประจักษ์ 7) ค่า RMSEA (Root Mean Square Error of Approximation) เป็นค่าที่บ่งบอกถึงความไม่กลมกลืนของแบบจำลองที่สร้างขึ้นกับเมทริกซ์ความแปรปรวนร่วมของประชากร โดยค่า RMSEA ที่มีค่าต่ำกว่า 0.10 แสดงว่าแบบจำลองมีความกลมกลืนในระดับดี (Good fit) ถ้ามีค่าต่ำกว่า 0.05 แสดงว่าแบบจำลองมีความกลมกลืนในระดับดีมาก (Very good fit) ถ้ามีค่าต่ำกว่า 0.001 แสดงว่าแบบจำลองมีความกลมกลืนในระดับดีเยี่ยม (Outstanding fit) และถ้าค่า RMSEA มีค่าเท่ากับ 0.00 แสดงว่าแบบจำลองมีความกลมกลืนอย่างแท้จริง (Exact fit) (Hair; & et. al. 1995: 662) ดังนั้นผู้วิจัยจึงใช้เกณฑ์ในการตรวจสอบความกลมกลืนระหว่างแบบจำลองที่ผู้วิจัยพัฒนาขึ้นกับข้อมูลเชิงประจักษ์ตามที่กล่าวข้างต้น และมีสมมติฐานย่อยต่าง ๆ ดังนี้

2.1 ปัจจัยด้านจิตลักษณะ ได้แก่ สุขภาวะ ความรู้ทางศาสนา บุคลิกภาพแบบอ่อนโยน และการยึดมั่นในหลักศาสนามีอิทธิพลทางตรงต่อการปฏิบัติทางศาสนาตามหลักเซเว่นธ์เดย์แอ๊ดเวนตีส ผลการวิจัยพบว่า

2.1.1 สุขภาวะไม่มีอิทธิพลทางตรงต่อการปฏิบัติทางศาสนาตามหลักเซเว่นธ์เดย์แอ๊ดเวนตีส ผลการวิจัยดังกล่าวจึงไม่สนับสนุนสมมติฐาน และไม่สอดคล้องกับผลการวิจัยของมาเซลโก และคับแซนสกี (Maselko; & Kubzansky. 2005) ซึ่งได้ศึกษาสุขภาวะที่ส่งผลต่อการปฏิบัติทางศาสนาจากความแตกต่างระหว่างเพศในการปฏิบัติศาสนา ประสบการณ์ทางจิตวิญญาณ และสุขภาพในสังคมสหรัฐอเมริกาโดยใช้วิธีการศึกษาแบบภาคตัดขวาง (Cross Sectional) เพื่อตรวจสอบความสัมพันธ์ระหว่างจิตวิญญาณ (Spirituality) ความเลื่อมใสในศาสนา (Religiosity) ลักษณะของการมีสุขภาวะที่ดีและความสัมพันธ์ระหว่างเพศที่แตกต่างกัน ตัวแปรที่ศึกษา ได้แก่ การปฏิบัติทางศาสนา (Religious Practices) กิจกรรมทางศาสนา (Religious Activity) จิตวิญญาณ

(Spirituality) สุขภาพ (Health) ความทุกข์ทางจิตใจ (Psychological Distress) เพศ (Gender) นิกายในศาสนาคริสต์ (Denomination) และกิจกรรมสาธารณะเกี่ยวกับศาสนา (Public Religious Activity) ผลการวิจัยพบว่า กิจกรรมสาธารณะเกี่ยวกับศาสนามีนัยสำคัญทางสถิติต่อการปฏิบัติทางศาสนาในแต่ละสัปดาห์ และยังมีความเกี่ยวเนื่องกับสุขภาพและความเป็นอยู่ที่ดีขึ้น สุขภาพจะจึงมีความเกี่ยวข้องกับการปฏิบัติทางศาสนาทางตรง ส่วนผลการศึกษาปัจจัยเชิงสาเหตุที่ส่งผลต่อการปฏิบัติทางศาสนาตามหลักเซเวนธ์เดย์แอ๊ดเวนตีสของนักศึกษาระดับปริญญาตรี มหาวิทยาลัยนานาชาติเอเซีย-แปซิฟิกนั้น สุขภาพจะไม่ส่งผลต่อการปฏิบัติทางศาสนาตามหลักเซเวนธ์เดย์แอ๊ดเวนตีส ตัวแปรสุขภาพจะไม่สนับสนุนสมมุติฐานที่ตั้งไว้ อย่างไรก็ตามแม้ว่าผลการวิจัยจะไม่พบว่าสุขภาพมีอิทธิพลทางตรงต่อการปฏิบัติทางศาสนาตามหลักเซเวนธ์เดย์แอ๊ดเวนตีส แต่ผลการวิจัยครั้งนี้ก็ทำให้ได้ข้อค้นพบว่า สุขภาพจะไม่ส่งผลต่อการปฏิบัติทางศาสนาตามหลักเซเวนธ์เดย์แอ๊ดเวนตีสของนักศึกษาระดับปริญญาตรี มหาวิทยาลัยนานาชาติเอเซีย-แปซิฟิก โดยมีค่าการทดสอบนัยสำคัญทางสถิติ (t-values) เท่ากับ 1.28 แตกต่างจากการศึกษาของมาเซลโก และคัมแซนสกี (Maselko; & Kubzansky. 2005) ที่ใช้วิธีการศึกษาและกลุ่มตัวอย่างที่มีความแตกต่างจากการศึกษานี้

2.1.2 ความรู้ทางศาสนามีอิทธิพลทางตรงต่อการปฏิบัติทางศาสนาตามหลักเซเวนธ์เดย์แอ๊ดเวนตีส อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 โดยมีค่าสัมประสิทธิ์อิทธิพลเท่ากับ 0.10 ผลการวิจัยดังกล่าวจึงสนับสนุนสมมุติฐาน และยังสอดคล้องกับผลการวิจัยของชาร์ลล็อตเต (Charlotte.1996) ที่ศึกษาเรื่องแนวคิดของความรอดในอายุ 19-34 ปีของคริสเตียนเซเวนธ์เดย์แอ๊ดเวนตีสในรัฐอินเดียนา โดยศึกษาจากกลุ่มคนหนุ่มสาวเซเวนธ์เดย์แอ๊ดเวนตีสในโบสถ์ 132 คน วิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้สถิติสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ และไค-สแควร์ (Chi-square) ผลการวิจัยพบมีความสัมพันธ์ระหว่างแนวคิดการไถ่ให้รอดของพระเจ้ากับอายุ แนวคิดการไถ่ให้รอดของพระเจ้ามีความสัมพันธ์เชิงบวกกับแรงจูงใจภายใน นอกจากนี้ แบริดลีย์ (Bradley.1996) ยังได้ศึกษาเรื่องการพัฒนาแนวคิดของการไถ่ให้รอดของพระเจ้าของวัยรุ่นเซเวนธ์เดย์แอ๊ดเวนตีสที่มีอายุระหว่าง 7-18 ปี ที่ศึกษาในโรงเรียนรัฐบาล กลุ่มตัวอย่างเป็นวัยรุ่นเซเวนธ์เดย์แอ๊ดเวนตีสที่มีอายุระหว่าง 7-18 ปี ผลการวิจัยพบว่า แนวคิดของการไถ่ให้รอดของพระเจ้าไม่มีนัยสำคัญทางสถิติ การบัพติศมามีความสัมพันธ์เชิงบวกกับความเข้าใจในเรื่องการไถ่ให้รอดของพระเจ้าของนักเรียนที่ศึกษาในโรงเรียนรัฐบาลซึ่งบิดาของนักเรียนเป็นสมาชิกโบสถ์ การใช้วัดที่ศรัทธาที่บ้านมีความสัมพันธ์เชิงลบกับความเข้าใจในเรื่องการไถ่ให้รอดของพระเจ้า และนักเรียนที่เป็นคริสเตียนเซเวนธ์เดย์แอ๊ดเวนตีสแต่ศึกษาที่โรงเรียนรัฐบาลมีพัฒนาการด้านความเข้าใจในเรื่องการไถ่ให้รอดของพระเจ้าน้อยกว่านักเรียนที่เรียนโรงเรียนโบสถ์ ส่วนผลการศึกษาปัจจัยเชิงสาเหตุที่ส่งผลต่อการปฏิบัติทางศาสนาตามหลักเซเวนธ์เดย์แอ๊ดเวนตีสของนักศึกษาระดับปริญญาตรี มหาวิทยาลัยนานาชาติเอเซีย-แปซิฟิกนั้น ความรู้ทางศาสนาส่งผลต่อการปฏิบัติทางศาสนาตามหลักเซเวนธ์เดย์แอ๊ดเวนตีสอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 ตัวแปรความรู้ทางศาสนาจึงสนับสนุนสมมุติฐานที่ตั้งไว้

2.1.3 บุคลิกภาพแบบอ่อนโยนไม่มีอิทธิพลทางตรงต่อการปฏิบัติทางศาสนาตามหลักเซเวนธ์เดย์แอ๊ดเวนตีส ผลการวิจัยดังกล่าวจึงไม่สนับสนุนสมมุติฐาน และไม่สอดคล้องกับ

ผลการวิจัยของซาร์โกลู (Saroglou. 2000) ที่ศึกษาเรื่องศาสนาบุคลิกภาพห้าองค์ประกอบ: การทบทวนเกี่ยวกับการวิเคราะห์เมตา (A meta-analytic review) ผลการศึกษาพบว่า บุคลิกภาพการแสดงตัว บุคลิกภาพแบบอ่อนโยนมีความสัมพันธ์ทางบวกกับความเลื่อมใสในศาสนาอย่างมีนัยสำคัญ ส่วนบุคลิกภาพหัวรั้น และบุคลิกภาพการเปิดกว้างมีความสัมพันธ์ทางลบกับความเลื่อมใสในศาสนาอย่างมีนัยสำคัญ นอกจากนี้ผลการศึกษาลักษณะการเปิดเผยวุฒิภาวะทางศาสนาและจิตวิญญาณ พบว่าบุคลิกภาพแบบอ่อนโยน บุคลิกภาพการมีสติ และบุคลิกภาพการเปิดกว้างมีความสัมพันธ์ทางบวกกับลักษณะการเปิดเผยวุฒิภาวะทางศาสนาและจิตวิญญาณอย่างมีนัยสำคัญ และตัวแปรปัจจัยภายนอกศาสนามีความสัมพันธ์ทางลบกับบุคลิกภาพเปิดกว้าง ส่วนผลการศึกษาปัจจัยเชิงสาเหตุที่ส่งผลต่อการปฏิบัติทางศาสนาตามหลักเซเวนธ์เดย์แอ๊ดเวนตีสของนักศึกษาระดับปริญญาตรี มหาวิทยาลัยนานาชาติเอเชีย-แปซิฟิกนั้น บุคลิกภาพแบบอ่อนโยนไม่ส่งผลต่อการปฏิบัติทางศาสนาตามหลักเซเวนธ์เดย์แอ๊ดเวนตีส ตัวแปรบุคลิกภาพแบบอ่อนโยนจึงไม่สนับสนุนสมมุติฐานที่ตั้งไว้ อย่างไรก็ตามแม้ว่าผลการวิจัยจะไม่พบว่าบุคลิกภาพแบบอ่อนโยนมีอิทธิพลทางตรงต่อการปฏิบัติทางศาสนาตามหลักเซเวนธ์เดย์แอ๊ดเวนตีส แต่ผลการวิจัยครั้งนี้ก็ทำให้ได้ข้อค้นพบว่า บุคลิกภาพแบบอ่อนโยนไม่ส่งผลต่อการปฏิบัติทางศาสนาตามหลักเซเวนธ์เดย์แอ๊ดเวนตีสของนักศึกษาระดับปริญญาตรี มหาวิทยาลัยนานาชาติเอเชีย-แปซิฟิก โดยมีค่าการทดสอบนัยสำคัญทางสถิติ (t-values) เท่ากับ -1.20 แตกต่างจากการศึกษาของซาร์โกลู (Saroglou. 2000) ที่ใช้วิธีการศึกษาและกลุ่มตัวอย่างที่มีความแตกต่างจากการศึกษาครั้งนี้

2.1.4 การยึดมั่นในหลักศาสนามีอิทธิพลทางตรงต่อการปฏิบัติทางศาสนาตามหลักเซเวนธ์เดย์แอ๊ดเวนตีส อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.01 โดยมีค่าสัมประสิทธิ์อิทธิพลเท่ากับ 0.64 นอกจากนี้ยังส่งผลทางอ้อมต่อการปฏิบัติทางศาสนาตามหลักเซเวนธ์เดย์แอ๊ดเวนตีสอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.01 โดยมีค่าสัมประสิทธิ์อิทธิพลเท่ากับ 0.17 ผลการวิจัยดังกล่าวจึงสนับสนุนสมมุติฐาน และยังสอดคล้องกับผลการวิจัยของอับดุลเลาะ การ์นา (2551) ที่ศึกษาเรื่องการยึดมั่นในหลักการศาสนาของชาวไทยมุสลิมในสามจังหวัดชายแดนภาคใต้ มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาแนวทางการยึดมั่นในหลักการศาสนาของชาวไทยมุสลิมในสามจังหวัดชายแดนภาคใต้ ได้แก่ ปัตตานี ยะลา และนราธิวาส กลุ่มตัวอย่างเป็นชาวไทยมุสลิมในสามจังหวัดชายแดนภาคใต้ จำนวน 896 คน ผลการวิจัยพบว่า 1) ชาวไทยมุสลิมในสามจังหวัดชายแดนภาคใต้ได้รับความรู้และการแนะนำที่เกี่ยวกับการศรัทธา และการปฏิบัติศาสนกิจจากโต๊ะครูหรืออุstad มากที่สุด 2) ชาวไทยมุสลิมในสามจังหวัดชายแดนภาคใต้มีการยึดมั่นในหลักการศรัทธาโดยภาพรวม 3) ชาวไทยมุสลิมในสามจังหวัดชายแดนภาคใต้มีการยึดมั่นในหลักการปฏิบัติ มีวิธีการปฏิบัติที่หลากหลายที่สืบทอดกันมาเป็นเวลายาวนาน และแนวทางปฏิบัติตามแบบไร้เหตุผลและไม่มีความรู้เรื่องหลักฐานตลอดจนไม่สามารถแยกแยะระหว่างแนวทางการปฏิบัติที่มีหลักฐานกับแนวทางปฏิบัติที่ไม่มีหลักฐาน 4) ชาวไทยมุสลิมในสามจังหวัดชายแดนภาคใต้ส่วนใหญ่มีการปฏิบัติปะปนกันทั้งในส่วนที่เกี่ยวข้องกับการศรัทธาและการปฏิบัติศาสนกิจของศาสนาอิสลาม ส่วนผลการศึกษาปัจจัยเชิงสาเหตุที่ส่งผลต่อการปฏิบัติทางศาสนาตามหลักเซเวนธ์เดย์แอ๊ดเวนตีสของนักศึกษาระดับปริญญาตรี

มหาวิทยาลัยนานาชาติเอเชีย-แปซิฟิกนั้น การยึดมั่นในหลักศาสนาส่งผลต่อการปฏิบัติทางศาสนาตามหลักเซเวนต์เดย์แอ๊ดเวนตีส อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.01 ตัวแปรการยึดมั่นในหลักศาสนาจึงสนับสนุนสมมุติฐานที่ตั้งไว้

2.2 ปัจจัยด้านลักษณะสถานการณ์ ได้แก่ การดำรงชีวิตแบบเซเวนต์เดย์แอ๊ดเวนตีส การถ่ายทอดทางศาสนา และการสนับสนุนจากคริสตจักรมีอิทธิพลทางตรงและทางอ้อมต่อการปฏิบัติทางศาสนาตามหลักเซเวนต์เดย์แอ๊ดเวนตีสผ่านจิตลักษณะตามสถานการณ์ และปัจจัยด้านพฤติกรรม ผลการวิจัยพบว่า

2.2.1 การดำรงชีวิตแบบเซเวนต์เดย์แอ๊ดเวนตีสไม่มีอิทธิพลทางตรงแต่มีอิทธิพลทางอ้อมต่อการปฏิบัติทางศาสนาตามหลักเซเวนต์เดย์แอ๊ดเวนตีส อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.01 โดยมีค่าสัมประสิทธิ์อิทธิพลเท่ากับ 0.15 ผลการวิจัยดังกล่าวจึงไม่สนับสนุนสมมุติฐาน และไม่สอดคล้องกับผลการวิจัยของจูดิธ (Judith, 2000) ที่ศึกษาเรื่องความมุ่งมั่นทางศาสนากับความสัมพันธ์ของสุขภาพจิตและความพึงพอใจในชีวิตครอบครัวของคนอเมริกันผิวดำ โดยศึกษาจากครอบครัวคนอเมริกันผิวดำในประเทศสหรัฐอเมริกา จำนวน 236 ครอบครัว ผลการวิจัยพบว่า ครอบครัวคนอเมริกันผิวดำส่วนใหญ่มีค่าเฉลี่ยความพึงพอใจในชีวิตสูงและรู้สึกใกล้ชิดกับพระเจ้า ความมุ่งมั่นทางศาสนามีความสัมพันธ์กับด้านต่าง ๆ ของสุขภาพจิต ลักษณะครอบครัวที่เข้มแข็งรวมถึงความลึกซึ้งในการทำงานร่วมกันซึ่งล้วนเป็นผลจากการดำเนินชีวิตตามวัฒนธรรมของเซเวนต์เดย์แอ๊ดเวนตีสต่างก็ส่งผลต่อการปฏิบัติทางศาสนา ส่วนผลการศึกษานี้ปัจจัยเชิงสาเหตุที่ส่งผลต่อการปฏิบัติทางศาสนาตามหลักเซเวนต์เดย์แอ๊ดเวนตีสของนักศึกษาระดับปริญญาตรี มหาวิทยาลัยนานาชาติเอเชีย-แปซิฟิกนั้น การดำรงชีวิตแบบเซเวนต์เดย์แอ๊ดเวนตีสไม่ส่งผลทางตรงแต่ส่งผลทางอ้อมต่อการปฏิบัติทางศาสนาตามหลักเซเวนต์เดย์แอ๊ดเวนตีส ตัวแปรการดำรงชีวิตแบบเซเวนต์เดย์แอ๊ดเวนตีสจึงไม่สนับสนุนสมมุติฐานที่ตั้งไว้ อย่างไรก็ตามแม้ว่าผลการวิจัยจะไม่พบว่าการดำรงชีวิตแบบเซเวนต์เดย์แอ๊ดเวนตีสมีอิทธิพลทางตรงต่อการปฏิบัติทางศาสนาตามหลักเซเวนต์เดย์แอ๊ดเวนตีส แต่ผลการวิจัยครั้งนี้ก็ทำให้ได้ข้อค้นพบใหม่ว่าการดำรงชีวิตแบบเซเวนต์เดย์แอ๊ดเวนตีสมีอิทธิพลทางอ้อมต่อการปฏิบัติทางศาสนาตามหลักเซเวนต์เดย์แอ๊ดเวนตีสของนักศึกษาระดับปริญญาตรี มหาวิทยาลัยนานาชาติเอเชีย-แปซิฟิก โดยผลการทดสอบอิทธิพลทางตรงมีค่าทดสอบนัยสำคัญทางสถิติ (t-values) เท่ากับ 1.61 แตกต่างจากการศึกษาของจูดิธ (Judith, 2000) ที่ใช้วิธีการศึกษาและกลุ่มตัวอย่างที่มีความแตกต่างจากการศึกษาครั้งนี้

2.2.2 การถ่ายทอดทางศาสนาไม่มีอิทธิพลทางตรงและทางอ้อมต่อการปฏิบัติทางศาสนาตามหลักเซเวนต์เดย์แอ๊ดเวนตีส ผลการวิจัยดังกล่าวจึงไม่สนับสนุนสมมุติฐาน และไม่สอดคล้องกับผลการวิจัยของลัตดาวัลย์ พรศรีสมุทร และวิลาสลักษณ์ ชั่ววัลลี (2524) ที่พบว่านักศึกษาที่ได้รับการถ่ายทอดทางพุทธศาสนาจากบิดามารดาในปริมาณมากมีเจตคติที่ดีต่อพุทธศาสนาและการปฏิบัติตามหลักคำสอนของพุทธศาสนาสูงกว่านักศึกษาที่ได้รับการถ่ายทอดน้อย การถ่ายทอดทางศาสนาจึงเป็นตัวบ่งชี้อย่างชัดเจนว่าสถาบันครอบครัวซึ่งโดยปกติมีบิดามารดาเป็นหลักนั้น มีบทบาทอย่างสำคัญยิ่งในการถ่ายทอดความเชื่อ ทศนคติ ค่านิยม ตลอดจนพฤติกรรมทาง

ศาสนาให้แก่บุตรทำให้เกิดการปฏิบัติทางศาสนาเป็นผลตามมา นอกจากนี้วันชัย มีกลาง (2530) ยังได้ทำการศึกษาเปรียบเทียบการได้รับการถ่ายทอดทางพุทธศาสนากับทัศนคติต่อศาสนา ความรู้ ความเข้าใจ และการปฏิบัติตามหลักคำสอนของพุทธศาสนาซึ่งผลการวิจัยมีลักษณะเช่นเดียวกับ งานวิจัยของลัดดาวัลย์ พรศรีสมุทร และวิลาสลักษณ์ ชั่ววัลลี (2524) ส่วนการถ่ายทอดทางศาสนา ทางตรงจากการศึกษาของดัดลีย์และดัดลีย์ (Dudley; & Dudley. 1986) ได้ศึกษาการถ่ายทอด ค่านิยมทางศาสนาจากบิดามารดาสู่บุตรวัยรุ่นของกลุ่มสมาชิกศาสนาคริสต์นิกายโปรเตสแตนต์ คณะเซเวนธ์เดย์แอดเวนติส (Seventh-day Adventist) ในสหรัฐอเมริกาที่ถือเอาวันเสาร์เป็นวันทำ พิธีกรรมทางศาสนาพบว่ามีความสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.01 โดยมารดามีอิทธิพลต่อการถ่ายทอด ค่านิยมทางศาสนา มากกว่าบิดา จะเห็นได้ว่าการถ่ายทอดทางศาสนามีความเกี่ยวข้องกับการปฏิบัติ ทางศาสนาทางตรงและทางอ้อม ส่วนผลการศึกษาปัจจัยเชิงสาเหตุที่ส่งผลต่อการปฏิบัติทางศาสนา ตามหลักเซเวนธ์เดย์แอดเวนติสของนักศึกษาระดับปริญญาตรี มหาวิทยาลัยนานาชาติเอเชีย-แปซิฟิกนั้น การถ่ายทอดทางศาสนาไม่ส่งผลต่อการปฏิบัติทางศาสนาตามหลักเซเวนธ์เดย์แอดเวนติส ทั้งทางตรงและทางอ้อม ตัวแปรการถ่ายทอดทางศาสนาจึงไม่สนับสนุนสมมุติฐานที่ตั้งไว้ อย่างไรก็ตาม แม้ว่าผลการวิจัยจะไม่พบว่าการถ่ายทอดทางศาสนามีอิทธิพลทางตรงและทางอ้อมต่อการ ปฏิบัติทางศาสนาตามหลักเซเวนธ์เดย์แอดเวนติส แต่ผลการวิจัยครั้งนี้ก็ทำให้ได้ข้อค้นพบใหม่ ว่า การถ่ายทอดทางศาสนาไม่ส่งผลต่อการปฏิบัติทางศาสนาตามหลักเซเวนธ์เดย์แอดเวนติสของ นักศึกษาระดับปริญญาตรี มหาวิทยาลัยนานาชาติเอเชีย-แปซิฟิก โดยมีค่าการทดสอบนัยสำคัญทาง สถิติ (t-values) ทางตรงเท่ากับ -1.02 ทางอ้อมเท่ากับ 1.49 แตกต่างจากการศึกษาของผู้วิจัยดังที่ กล่าวข้างต้นที่ใช้วิธีการศึกษาและกลุ่มตัวอย่างที่มีความแตกต่างจากการศึกษาครั้งนี้

2.2.3 การสนับสนุนจากคริสตจักรไม่มีอิทธิพลทางตรงและทางอ้อมต่อการ ปฏิบัติทางศาสนาตามหลักเซเวนธ์เดย์แอดเวนติส ผลการวิจัยดังกล่าวจึงไม่สนับสนุนสมมุติฐาน และไม่สอดคล้องกับผลการวิจัยของดิกสัน (Dixon. 2001) ที่ศึกษาเรื่องการเตรียมสมาชิกคริสตจักร ในชุมชน: กลยุทธ์ติดตามเพื่อจิตวิญญาณของการสร้างกลุ่มในคริสตจักรเซเวนธ์เดย์แอดเวนติสแบรนต์ดอน เป็นการวิจัยโดยใช้กลยุทธ์ติดตามเพื่อจิตวิญญาณของการสร้างกลุ่ม ผลการวิจัยพบว่าการสนับสนุน และให้กำลังใจมีการเปลี่ยนไปในเชิงบวกในการปฏิบัติทางศาสนา และยังส่งผลต่อเจตคติและค่านิยม ของบิดามารดาและบุตรในด้านปริมาณความเชื่อ และการปฏิบัติทางศาสนาของวัยรุ่น ส่วนผล การศึกษาปัจจัยเชิงสาเหตุที่ส่งผลต่อการปฏิบัติทางศาสนาตามหลักเซเวนธ์เดย์แอดเวนติสของ นักศึกษาระดับปริญญาตรี มหาวิทยาลัยนานาชาติเอเชีย-แปซิฟิกนั้น การสนับสนุนจากคริสตจักรไม่ ส่งผลต่อการปฏิบัติทางศาสนาตามหลักเซเวนธ์เดย์แอดเวนติสทั้งทางตรงและทางอ้อม ตัวแปรการ สนับสนุนจากคริสตจักรจึงไม่สนับสนุนสมมุติฐานที่ตั้งไว้ อย่างไรก็ตาม แม้ว่าผลการวิจัยจะไม่พบ ว่า การสนับสนุนจากคริสตจักรมีอิทธิพลทั้งทางตรงและทางอ้อมต่อการปฏิบัติทางศาสนาตามหลัก เซเวนธ์เดย์แอดเวนติส แต่ผลการวิจัยครั้งนี้ก็ทำให้ได้ข้อค้นพบใหม่ ว่า การสนับสนุนจากคริสตจักร ไม่ส่งผลต่อการปฏิบัติทางศาสนาตามหลักเซเวนธ์เดย์แอดเวนติสของนักศึกษาระดับปริญญาตรี มหาวิทยาลัยนานาชาติเอเชีย-แปซิฟิก โดยมีค่าการทดสอบนัยสำคัญทางสถิติ (t-values) ทางตรง

เท่ากับ 0.89 ทางอ้อมเท่ากับ -0.04 แตกต่างจากการศึกษาของดิกสัน (Dixon. 2001) ที่ใช้วิธีการศึกษาและกลุ่มตัวอย่างที่มีความแตกต่างจากการศึกษาครั้งนี้

2.3 ปัจจัยด้านจิตลักษณะตามสถานการณ์ ได้แก่ เจตคติต่อการปฏิบัติศาสนา มีอิทธิพลทางตรงต่อการปฏิบัติทางศาสนาตามหลักเซเวนต์เดย์แอ๊ดเวนตีส ผลการวิจัยพบว่า

2.3.1 เจตคติต่อการปฏิบัติศาสนาไม่มีอิทธิพลทางตรงแต่มีอิทธิพลทางอ้อมต่อการปฏิบัติทางศาสนาตามหลักเซเวนต์เดย์แอ๊ดเวนตีส อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.01 โดยมีค่าสัมประสิทธิ์อิทธิพลเท่ากับ 0.16 ผลการวิจัยดังกล่าวจึงไม่สนับสนุนสมมุติฐาน และไม่สอดคล้องกับผลการวิจัยของชมพูนุท ศรีมุกดา (2530) ที่ศึกษาเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนและเจตคติที่มีต่อพระพุทธศาสนาของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4 พบว่ามีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.01 เช่นเดียวกับการศึกษาของสุตเจเน ฝืนเรือง (2533) ที่ได้ศึกษาเจตคติต่อศาสนาของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 เขตการศึกษา 12 พบว่ามีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 โดยนักเรียนคริสต์มีเจตคติดีกว่านักเรียนพุทธและมุสลิม นักเรียนแพศหญิงมีเจตคติต่อศาสนาดีกว่านักเรียนเพศชาย อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 ส่วนงานวิจัยในต่างประเทศ คาลัมบา (Calamba. 1982) ได้ศึกษาเรื่องการศึกษาปัจจัยที่ส่งผลต่อการปฏิบัติทางศาสนาของนักเรียนโรงเรียนเซนต์โยเซฟ ออฟซินแดนกัน แซมโบังกา เดล นอร์ท (Saint Joseph's College of Sindangan, Zamboanga del Norte) ผลการวิจัยพบว่าเจตคติต่อศาสนากับการปฏิบัติทางศาสนามีนัยสำคัญทางสถิติ นอกจากนี้ พิลคิงตัน; พอปเพิลตัน และโรเบิร์ตชอว์ (Pilkington; Poppleton & Robertshaw. 2011: Online) ได้ศึกษาเรื่องการเปลี่ยนเจตคติต่อการปฏิบัติศาสนาของนักศึกษาในระดับมหาวิทยาลัย ผลการวิจัยพบว่า ในปีแรกและปีที่สามของนักศึกษาจะลดลงอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ส่วนผลการศึกษาปัจจัยเชิงสาเหตุที่ส่งผลต่อการปฏิบัติทางศาสนาตามหลักเซเวนต์เดย์แอ๊ดเวนตีสของนักศึกษาระดับปริญญาตรี มหาวิทยาลัยนานาชาติเอเชีย-แปซิฟิกนั้น เจตคติต่อการปฏิบัติศาสนาไม่ส่งผลทางตรงแต่ส่งผลทางอ้อมต่อการปฏิบัติทางศาสนาตามหลักเซเวนต์เดย์แอ๊ดเวนตีส ตัวแปรเจตคติต่อการปฏิบัติศาสนาจึงไม่สนับสนุนสมมุติฐานที่ตั้งไว้ อย่างไรก็ตามแม้ว่าผลการวิจัยจะไม่พบว่าเจตคติต่อการปฏิบัติศาสนามีอิทธิพลทางตรงต่อการปฏิบัติทางศาสนาตามหลักเซเวนต์เดย์แอ๊ดเวนตีส แต่ผลการวิจัยครั้งนี้ก็ทำให้ได้ข้อค้นพบใหม่ว่า เจตคติต่อการปฏิบัติศาสนามีอิทธิพลทางอ้อมต่อการปฏิบัติทางศาสนาตามหลักเซเวนต์เดย์แอ๊ดเวนตีสของนักศึกษาระดับปริญญาตรี มหาวิทยาลัยนานาชาติเอเชีย-แปซิฟิก โดยผลการทดสอบอิทธิพลทางตรงมีค่าทดสอบนัยสำคัญทางสถิติ (t-values) เท่ากับ -1.06 แตกต่างจากการศึกษาของผู้วิจัยดังกล่าวข้างต้นที่ใช้วิธีการศึกษาและกลุ่มตัวอย่างที่มีความแตกต่างจากการศึกษาครั้งนี้

2.4 ปัจจัยด้านพฤติกรรม ได้แก่ การประกาศศาสนามีอิทธิพลทางตรงต่อการปฏิบัติทางศาสนาตามหลักเซเวนต์เดย์แอ๊ดเวนตีส ผลการวิจัยพบว่า

2.4.1 การประกาศศาสนามีอิทธิพลทางตรงต่อการปฏิบัติทางศาสนาตามหลักเซเวนต์เดย์แอ๊ดเวนตีส อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.01 โดยมีค่าสัมประสิทธิ์อิทธิพลเท่ากับ 0.43 ผลการวิจัยดังกล่าวจึงสนับสนุนสมมุติฐาน และยังสอดคล้องกับผลการวิจัยของฮอลล์ (Hall.

1999) เรื่องการพัฒนาโปรแกรมสำหรับการคงไว้ของสมาชิกใหม่คริสตจักรเซเวนธ์เดย์แอ๊ดเวนตีส ในกรุงเทพฯ กลุ่มตัวอย่างคือสมาชิกใหม่คริสตจักรเซเวนธ์เดย์แอ๊ดเวนตีสในกรุงเทพฯ มีวิธีการดำเนินการวิจัย 3 ระยะคือ ระยะที่หนึ่งการประกาศให้สมาชิกมีความกลมกลืน ระยะที่สอง การมีส่วนร่วมทั้งสมาชิกโบสถ์ทั้งเก่าและใหม่ ระยะที่สามการมีความกลมกลืนกันอย่างแท้จริง การศึกษานี้ใช้การประเมินประสิทธิภาพของคริสตจักรทั้งในประเทศและทั่วโลก ผลการวิจัยพบว่า คริสตจักรมีความจำเป็นที่จะต้องพิจารณาการประกาศศาสนาว่ามีความสัมพันธ์กับการเติบโตและความแน่นแฟ้นของคนที่ย้ายศาสนาใหม่ สิ่งเกิดขึ้นในชีวิตหลังการบัพติศมาของคนเหล่านั้นมีความสำคัญเท่ากับก่อนรับบัพติศมา ความรู้ของคริสต์ศาสนิกชนและการเปลี่ยนแปลงวิถีชีวิตทั้งหมดได้รับการสอนก่อนการรับบัพติศมา จากข้อสมมุติฐานในการปฏิบัติพบว่า การเปลี่ยนแปลงวิถีชีวิตทั้งหมดเกิดขึ้นหลังจากการรับบัพติศมาและการเป็นสมาชิกคริสตจักรแล้ว ส่วนผลการศึกษาปัจจัยเชิงสาเหตุที่ส่งผลต่อการปฏิบัติทางศาสนาตามหลักเซเวนธ์เดย์แอ๊ดเวนตีสของนักศึกษาระดับปริญญาตรี มหาวิทยาลัยนานาชาติเอเชีย-แปซิฟิกนั้น การประกาศศาสนาส่งผลต่อการปฏิบัติทางศาสนาตามหลักเซเวนธ์เดย์แอ๊ดเวนตีส อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.01 ตัวแปรการประกาศศาสนาจึงสนับสนุนสมมุติฐานที่ตั้งไว้

ข้อเสนอแนะในการวิจัย

1. ข้อเสนอแนะในการนำผลการวิจัยไปใช้

1.1 การศึกษาปัจจัยเชิงสาเหตุที่ส่งผลต่อการปฏิบัติทางศาสนาตามหลักเซเวนธ์เดย์แอ๊ดเวนตีสของนักศึกษาระดับปริญญาตรี มหาวิทยาลัยนานาชาติเอเชีย-แปซิฟิก ทำให้ทราบถึงปัจจัยเชิงสาเหตุที่สำคัญที่ส่งผลต่อการปฏิบัติทางศาสนาตามหลักเซเวนธ์เดย์แอ๊ดเวนตีสของนักศึกษาระดับปริญญาตรี มหาวิทยาลัยนานาชาติเอเชีย-แปซิฟิกซึ่งสามารถใช้อรรถความรู้ไปใช้ประกอบการกำหนดนโยบายทางศาสนา และนโยบายทางการศึกษา เพราะสถานศึกษาแห่งนี้เป็นสถาบันอุดมศึกษาของคริสตจักรเซเวนธ์เดย์แอ๊ดเวนตีสในภาคพื้นเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ซึ่งจัดตั้งขึ้นภายใต้มูลนิธิคริสเตียนเมดิคอลเซเวนธ์เดย์แอ๊ดเวนตีสแห่งประเทศไทย มีประเด็นที่สามารถใช้อรรถความรู้ไปใช้ประกอบการกำหนดนโยบายทางศาสนา และนโยบายทางการศึกษา ดังต่อไปนี้

1.1.1 สุขภาวะไม่ส่งผลต่อการปฏิบัติทางศาสนาตามหลักเซเวนธ์เดย์แอ๊ดเวนตีส ตัวแปรสุขภาวะนี้ประกอบด้วยตัวแปรสังเกตสุขภาวะกายมีค่าน้ำหนักองค์ประกอบเท่ากับ 0.76 และสุขภาวะจิตมีค่าน้ำหนักองค์ประกอบเท่ากับ 0.23 มีความคลาดเคลื่อนในการวัดอยู่ระหว่าง 0.42 ถึง 0.95 โดยด้านที่มีค่าความคลาดเคลื่อนต่ำสุดคือสุขภาวะกาย และด้านที่มีค่าความคลาดเคลื่อนสูงสุดคือสุขภาวะจิต จากผลการศึกษานี้มหาวิทยาลัยนานาชาติเอเชีย-แปซิฟิกสามารถนำผลการศึกษาไปพิจารณาการกำหนดนโยบายทางการศึกษาที่ว่าสุขภาวะของนักศึกษาไม่ส่งผลต่อการปฏิบัติทางศาสนาตามหลักเซเวนธ์เดย์แอ๊ดเวนตีสแต่อย่างใด แสดงให้เห็นว่าตัวแปรสุขภาวะยังคงต้องศึกษาในเชิงลึกอีกต่อไปว่ามีสาเหตุปัจจัยใดที่ทำให้ผลการศึกษาสะท้อนออกมาเช่นนี้ ผลจากการศึกษานี้

แผนการสอนกิจของมหาวิทยาลัยสามารถนำไปประยุกต์ใช้ในการจัดกิจกรรมทางศาสนาในประเด็นของสุขภาพกับการปฏิบัติทางศาสนาว่ามีความเกี่ยวข้องกันหรือสัมพันธ์กันอย่างไร

1.1.2 ความรู้ทางศาสนามีอิทธิพลทางตรงต่อการปฏิบัติทางศาสนาตามหลักเซเว่นธ์เดย์แอ๊ดเวนตีสอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 โดยมีค่าสัมประสิทธิ์อิทธิพลเท่ากับ 0.10 ตัวแปรความรู้ทางศาสนานี้มีตัวแปรสังเกตเดี่ยวคือความรู้ศาสนามีค่าน้ำหนักองค์ประกอบเท่ากับ 0.79 มีความคลาดเคลื่อนในการวัดเท่ากับ 0.37 จากผลการศึกษาที่มหาวิทยาลัยนานาชาติเอเซีย-แปซิฟิกสามารถนำผลการศึกษาไปพิจารณาการกำหนดนโยบายทางการศึกษาร่วมกับแผนการสอนกิจของมหาวิทยาลัยว่า เมื่อความรู้ทางศาสนาส่งผลต่อการปฏิบัติทางศาสนาตามหลักเซเว่นธ์เดย์แอ๊ดเวนตีสแล้ว จะสามารถพัฒนาความรู้ทางศาสนาของนักศึกษาให้มีความรู้เพิ่มขึ้นได้อย่างไร ผลการศึกษาสะท้อนให้เห็นว่าตัวแปรนี้ยังคงต้องศึกษาต่อไปในอนาคตและแผนการสอนกิจของมหาวิทยาลัยสามารถนำไปประยุกต์ใช้ในการจัดกิจกรรมทางศาสนาในประเด็นของการสอดแทรกความรู้ในเรื่องศาสนาคริสต์ นิกายโปรเตสแตนต์ คณะเซเว่นธ์เดย์แอ๊ดเวนตีส (Seventh-day Adventist) ให้กับนักศึกษาและบุคคลทั่วไปที่สนใจหากมหาวิทยาลัยจัดกิจกรรมให้กับชุมชนในท้องถิ่น ได้แก่ สาขาโรงเรียนวันสะบาโต (Branch Sabbath School) ซึ่งเป็นกิจกรรมการประกาศศาสนาของนักศึกษากับชุมชนใกล้เคียงหลังจากการนมัสการรวมที่โบสถ์ในตอนเช้าวันเสาร์เสร็จสิ้นแล้ว โครงการชุมชนสัมพันธ์ (Community Outreach Project) ซึ่งเป็นกิจกรรมที่สร้างความสัมพันธ์ระหว่างมหาวิทยาลัยกับชุมชนในพื้นที่ใกล้เคียง โครงการยุวชนแอ๊ดเวนตีสกับชุมชน (Adventist Youth Community) เป็นโครงการจัดกิจกรรมให้กับชุมชนโดยไม่คิดมูลค่า กิจกรรมของโครงการส่วนหนึ่งได้รับการสนับสนุนงบประมาณจากสำนักงานคณะกรรมการการอุดมศึกษา (สกอ.) คือ กิจกรรมค่ายอาสาพัฒนา และบางส่วนได้รับการสนับสนุนจากมหาวิทยาลัยนานาชาติเอเซีย-แปซิฟิกเป็นการให้บริการทางวิชาการแก่ชุมชน ได้แก่ การสอนภาษาอังกฤษ การจัดค่ายภาษาอังกฤษ (English Camp) การให้ความช่วยเหลือโรงเรียนระดับประถมศึกษาและมัธยมศึกษา ในรายวิชาที่ขาดแคลนบุคลากร โดยส่งนักศึกษาสาขาวิชาภาษาอังกฤษไปช่วยสอน และนักศึกษาสาขาวิชาพยาบาลศาสตร์ไปให้ความรู้ในเรื่องสุขภาพและอนามัยชุมชนแก่โรงเรียนในท้องถิ่น โดยนักศึกษาสามารถใช้ความรู้ทางศาสนาตามหลักเซเว่นธ์เดย์แอ๊ดเวนตีสสอดแทรกในกิจกรรมดังกล่าวข้างต้นได้

1.1.3 บุคลิกภาพแบบอ่อนโยนไม่ส่งผลต่อการปฏิบัติทางศาสนาตามหลักเซเว่นธ์เดย์แอ๊ดเวนตีส ตัวแปรบุคลิกภาพแบบอ่อนโยนนี้มีตัวแปรสังเกตเดี่ยวคือบุคลิกภาพมีค่าน้ำหนักองค์ประกอบเท่ากับ 0.90 มีความคลาดเคลื่อนในการวัดเท่ากับ 0.19 จากผลการศึกษาที่มหาวิทยาลัยนานาชาติเอเซีย-แปซิฟิกสามารถนำผลการศึกษาไปพิจารณาการกำหนดนโยบายทางการศึกษา โดยศึกษาในเชิงลึกหรือวิจัยต่อเนื่องจากมีสาเหตุปัจจัยใดที่ทำให้ผลการศึกษาสะท้อนออกมาเช่นนี้ เพราะบุคลิกภาพแบบอ่อนโยน (Agreeableness) มาจากแนวคิดเกี่ยวกับบุคลิกภาพห้าองค์ประกอบ (Big Five) ของคอสตาและแมคเคร (Costa & McCrae, 1992) บุคลิกภาพแบบอ่อนโยนประกอบด้วยลักษณะย่อย 6 ด้าน ได้แก่ การเชื่อใจผู้อื่น (Trust) ความตรงไปตรงมา

(Straightforwardness) ความเอื้อเฟื้อ (Altruism) การคล้อยตามผู้อื่น (Compliance) ความสุภาพ (Modesty) และการมีจิตใจอ่อนไหว (Tender-mindedness) การที่บุคลิกภาพแบบอ่อนโยนไม่ส่งผลต่อการปฏิบัติทางศาสนาตามหลักเซเวนธ์เดย์แอ๊ดเวนตีสจะมีผลกระทบต่อการและชุมชนแวดล้อมที่นักศึกษาอาศัยอยู่หรือไม่ คณะศึกษาศาสตร์และจิตวิทยา มหาวิทยาลัยนานาชาติเอเซีย-แปซิฟิก สามารถนำผลการศึกษานี้ไปศึกษาเพิ่มเติมเพื่อพัฒนาให้นักศึกษามีบุคลิกภาพแบบอ่อนโยนและมีการปฏิบัติทางศาสนาต่อไป นอกผลการศึกษาในครั้งนี้จะมีประโยชน์ต่อมหาวิทยาลัยนานาชาติเอเซีย-แปซิฟิกแล้ว มุลนิธิคริสตจักรเซเวนธ์เดย์แอ๊ดเวนตีสแห่งประเทศไทยซึ่งรับผิดชอบคริสตจักรเซเวนธ์เดย์แอ๊ดเวนตีสทั้งในส่วนกลางและส่วนภูมิภาคของประเทศไทยยังสามารถนำผลการวิจัยไปประยุกต์ใช้ในการศึกษาบุคลิกภาพของบุคคลที่เป็นสมาชิกของคริสตจักรว่า สมาชิกคริสตจักรที่มีบุคลิกภาพแบบอ่อนโยนเป็นบุคคลที่มีการปฏิบัติทางศาสนาตามหลักเซเวนธ์เดย์แอ๊ดเวนตีสหรือไม่ โดยใช้การสังเกตแบบมีส่วนร่วม การสัมภาษณ์เชิงลึกโดยการถามไถ่สารทุกข์สุกดิบของศิษยาภิบาลประจำคริสตจักร การออกเยี่ยมเยียนสมาชิกคริสตจักรและพักอาศัยอยู่ในพื้นที่นั้น เพื่อศึกษาพฤติกรรมของสมาชิกของคริสตจักรซึ่งอาจจะทำให้ทราบว่าการที่บุคคลมีบุคลิกภาพแบบอ่อนโยนนั้นส่งผลให้มีการปฏิบัติทางศาสนาหรือไม่

1.1.4 เจตคติต่อการปฏิบัติศาสนาไม่มีอิทธิพลทางตรงแต่มีอิทธิพลทางอ้อมต่อการปฏิบัติทางศาสนาตามหลักเซเวนธ์เดย์แอ๊ดเวนตีส อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.01 โดยมีค่าสัมประสิทธิ์อิทธิพลเท่ากับ 0.16 ตัวแปรเจตคติต่อการปฏิบัติศาสนานี้มีตัวแปรสังเกตเดี่ยวคือเจตคติต่อการปฏิบัติมีค่านำหนักองค์ประกอบเท่ากับ 0.95 มีความคลาดเคลื่อนในการวัดเท่ากับ 0.09 จากผลการศึกษา คณะศึกษาศาสตร์และจิตวิทยา มหาวิทยาลัยนานาชาติเอเซีย-แปซิฟิก สามารถนำผลการศึกษาไปพิจารณาการกำหนดนโยบายทางการศึกษาในประเด็นที่เจตคติต่อการปฏิบัติศาสนาส่งผลต่อการปฏิบัติทางศาสนาตามหลักเซเวนธ์เดย์แอ๊ดเวนตีสในทางอ้อม แสดงให้เห็นว่าเจตคติต่อการปฏิบัติศาสนายังคงต้องศึกษาต่อไปอีกว่า มีสาเหตุปัจจัยใดที่ทำให้ผลการศึกษาสะท้อนออกมาเช่นนี้ เมื่อนักศึกษามีเจตคติต่อการปฏิบัติศาสนาในทางอ้อมจะมีผลกระทบต่อการและชุมชนแวดล้อมที่นักศึกษาอาศัยอยู่หรือไม่ มีแนวทางใดที่จะทำให้เจตคติต่อการปฏิบัติศาสนาส่งผลต่อการปฏิบัติทางศาสนาตามหลักเซเวนธ์เดย์แอ๊ดเวนตีสในทางตรงมากกว่าทางอ้อม เพราะเจตคติสามารถเปลี่ยนแปลงได้ทั้งนี้ขึ้นอยู่กับอิทธิพลของสภาพแวดล้อมและการเรียนรู้ซึ่งอัลพอร์ต (Allport. 1935: 418) ได้กล่าวว่า การเรียนมีส่วนช่วยได้มากในการสร้างเจตคติของเด็ก เพราะเจตคติของเด็กได้มาจากประสบการณ์ต่าง ๆ ดังนั้นจะเห็นได้ว่าการเกิดเจตคติเป็นเรื่องของการเรียนรู้ ไม่ใช่เป็นสิ่งที่ติดตัวมาตั้งแต่กำเนิด แต่มีปัจจัยที่ก่อให้เกิดเจตคติคือ กระบวนการเรียนรู้ การอบรมสั่งสอน และการลอกเลียนแบบ นอกจากนี้แม็คไกวร์ (McGuire. 1968: 1140) ได้สรุปว่า การเปลี่ยนแปลงเจตคติสามารถเปลี่ยนแปลงได้ โดยใช้กระบวนการทางจิตใจ 5 ขั้น ได้แก่ การตั้งใจรับทราบ (Attention) การเข้าใจ (Comprehension) การยอมรับหรือการเปลี่ยนแปลงตาม (Acceptance) การเก็บความจำ (Retention) และการกระทำ (Action) เป็นต้น

1.2 ผลจากการศึกษาครั้งนี้ทำให้ได้ข้อมูลที่มีความสำคัญและเป็นประโยชน์ต่อแผนกศาสนกิจของมหาวิทยาลัย ในการวางแผนเพื่อส่งเสริมและพัฒนาการจัดกิจกรรมทางศาสนา และกำหนดเป็นนโยบายการจัดกิจกรรมทางศาสนา ได้แก่ การนมัสการ การประชุมอธิษฐาน สาขาโรงเรียนวันสะบาโต การศึกษาพระคัมภีร์ โครงการชุมชนสัมพันธ์ และการประกาศศาสนา ดังต่อไปนี้

1.2.1 การยึดมั่นในหลักศาสนามีอิทธิพลทางตรงและทางอ้อมต่อการปฏิบัติทางศาสนาตามหลักเซเวนธ์เดย์แอ๊ดเวนตีส อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.01 โดยมีค่าสัมประสิทธิ์อิทธิพลเท่ากับ 0.64 และ 0.17 ตามลำดับ ตัวแปรการยึดมั่นในหลักศาสนาประกอบด้วยตัวแปรสังเกตการรักพระเจ้ามีค่าน้ำหนักองค์ประกอบเท่ากับ 0.86 และการรักเพื่อนมนุษย์มีค่าน้ำหนักองค์ประกอบเท่ากับ 0.83 มีความคลาดเคลื่อนในการวัดอยู่ระหว่าง 0.26-0.30 โดยด้านที่มีค่าความคลาดเคลื่อนต่ำสุดคือการรักพระเจ้าและด้านที่มีค่าความคลาดเคลื่อนสูงสุดคือการรักเพื่อนมนุษย์ จากผลการศึกษาี้แผนกศาสนกิจของมหาวิทยาลัยนานาชาติเอเซีย-แปซิฟิกสามารถนำผลการศึกษาไปพิจารณาการวางแผนเพื่อส่งเสริมและพัฒนาการจัดกิจกรรมทางศาสนา และกำหนดเป็นนโยบายการจัดกิจกรรมทางศาสนา ได้แก่ การศึกษาพระคัมภีร์ส่วนบุคคล (Personal Bible Studies) การนมัสการในหอพัก (Dormitory worship) การนมัสการกลางสัปดาห์ (Wednesday Chapel) พิธีทางศาสนาตอนเย็นปลายสัปดาห์ (Friday — Vespers) การประชุมอธิษฐาน (Pray meeting) และการนมัสการรวมที่โบสถ์ในตอนเช้าวันเสาร์ (Sabbath divine service) เป็นต้น

1.2.2 การประกาศศาสนามีอิทธิพลทางตรงต่อการปฏิบัติทางศาสนาตามหลักเซเวนธ์เดย์แอ๊ดเวนตีส อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.01 โดยมีค่าสัมประสิทธิ์อิทธิพลเท่ากับ 0.43 ตัวแปรการประกาศศาสนานี้ประกอบด้วยตัวแปรสังเกตการประกาศศาสนาโดยการพูด การประกาศศาสนาโดยการเขียน และการประกาศศาสนาโดยการประพฤติเป็นแบบอย่างให้เห็นมีค่าน้ำหนักองค์ประกอบเท่ากับ 0.82, 0.59 และ 0.89 ตามลำดับ มีความคลาดเคลื่อนในการวัดอยู่ระหว่าง 0.22-0.65 โดยด้านที่มีค่าความคลาดเคลื่อนต่ำสุดคือการประกาศศาสนาโดยการประพฤติเป็นแบบอย่างให้เห็นและด้านที่มีค่าความคลาดเคลื่อนสูงสุดคือการประกาศศาสนาโดยการเขียน จากผลการศึกษาี้แผนกศาสนกิจของมหาวิทยาลัยนานาชาติเอเซีย-แปซิฟิกสามารถนำผลการศึกษาไปพิจารณาการวางแผนการประกาศศาสนาและจัดกิจกรรมเพื่อส่งเสริมการประกาศศาสนา ได้แก่ การไปประกาศโดยตรง การแจกจ่ายหรือจำหน่ายหนังสือ การร้องเพลงและอธิษฐานให้แก่คนที่ตนเองไปประกาศหรือผู้เจ็บป่วย เป็นต้น นอกจากผลการศึกษาี้จะมีประโยชน์ต่อแผนกศาสนกิจของมหาวิทยาลัยนานาชาติเอเซีย-แปซิฟิกแล้ว มูลนิธิคริสตจักรเซเวนธ์เดย์แอ๊ดเวนตีสแห่งประเทศไทยซึ่งรับผิดชอบคริสตจักรเซเวนธ์เดย์แอ๊ดเวนตีสทั้งในส่วนกลางและส่วนภูมิภาคของประเทศไทยยังสามารถนำผลการวิจัยไปประยุกต์ใช้ในการประกาศศาสนาได้อีกด้วย

1.3 ผลจากการศึกษาทำให้มูลนิธิคริสตจักรเซเวนธ์เดย์แอ๊ดเวนตีสแห่งประเทศไทยซึ่งรับผิดชอบคริสตจักรเซเวนธ์เดย์แอ๊ดเวนตีสทั้งในส่วนกลางและส่วนภูมิภาคใช้เป็นข้อมูลในการวางแผน

กลยุทธ์ในการเผยแผ่หรือจัดกิจกรรมทางศาสนาให้แก่สมาชิกคริสตจักรที่เป็นนักศึกษาในระดับปริญญาตรีได้ ดังต่อไปนี้

1.3.1 การสนับสนุนจากคริสตจักรไม่ส่งผลต่อการปฏิบัติทางศาสนาตามหลักเซเวนธ์เดย์แอดเวนติสทั้งทางตรงและทางอ้อม ตัวแปรการสนับสนุนจากคริสตจักรนี้ประกอบด้วย ตัวแปรสังเกตการให้คำปรึกษา การแนะนำศีลธรรม ทุนการศึกษา การทำงานขณะศึกษา และสาธารณูปโภค มีค่าน้ำหนักองค์ประกอบเท่ากับ 0.81, 0.75, 0.36, 0.57 และ 0.48 ตามลำดับ มีความคลาดเคลื่อนในการวัดอยู่ระหว่าง 0.34-0.87 โดยด้านที่มีค่าความคลาดเคลื่อนต่ำสุดคือการให้คำปรึกษา และด้านที่มีค่าความคลาดเคลื่อนสูงสุดคือทุนการศึกษา จากผลการศึกษานี้มูลนิธิคริสตจักรเซเวนธ์เดย์แอดเวนติสแห่งประเทศไทย สามารถนำผลการศึกษาไปพิจารณาการวางแผนเพื่อส่งเสริมและพัฒนากการสนับสนุนจากคริสตจักรหรือกำหนดเป็นนโยบายของมูลนิธิคริสตจักรเซเวนธ์เดย์แอดเวนติสแห่งประเทศไทย นอกจากนี้ตัวแปรการสนับสนุนจากคริสตจักรยังคงต้องศึกษาต่อไปอีกว่ามีสาเหตุปัจจัยใดที่ทำให้ผลการศึกษาสะท้อนออกมาเช่นนั้น มีแนวทางใดที่จะทำให้การสนับสนุนจากคริสตจักรให้ส่งผลต่อการปฏิบัติทางศาสนาตามหลักเซเวนธ์เดย์แอดเวนติสได้

1.3.2 การดำรงชีวิตแบบเซเวนธ์เดย์แอดเวนติสไม่มีอิทธิพลทางตรงแต่มีอิทธิพลทางอ้อมต่อการปฏิบัติทางศาสนาตามหลักเซเวนธ์เดย์แอดเวนติส อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.01 โดยมีค่าสัมประสิทธิ์อิทธิพลเท่ากับ 0.15 ตัวแปรการดำรงชีวิตแบบเซเวนธ์เดย์แอดเวนติสนี้ประกอบด้วยตัวแปรสังเกตชีวิตครอบครัว สุขภาพอนามัย การพักผ่อน และการประมาณตน มีค่าน้ำหนักองค์ประกอบเท่ากับ 0.54, 0.58, 0.85 และ 0.62 ตามลำดับ มีความคลาดเคลื่อนในการวัดอยู่ระหว่าง 0.27-0.71 โดยด้านที่มีค่าความคลาดเคลื่อนต่ำสุดคือการพักผ่อน และด้านที่มีค่าความคลาดเคลื่อนสูงสุดคือชีวิตครอบครัว จากผลการศึกษานี้แสดงให้เห็นว่าการดำรงชีวิตแบบเซเวนธ์เดย์แอดเวนติสยังคงต้องศึกษาต่อไปอีกว่ามีสาเหตุปัจจัยใดที่ทำให้ผลการศึกษาสะท้อนออกมาเช่นนั้น เมื่อนักศึกษามีผลสะท้อนออกมาเช่นนั้นจะมีผลกระทบต่อการและชุมชนแวดล้อมที่นักศึกษาอาศัยอยู่หรือไม่ มีแนวทางใดที่จะทำให้ผลของการดำรงชีวิตแบบเซเวนธ์เดย์แอดเวนติสต่อการปฏิบัติทางศาสนาตามหลักเซเวนธ์เดย์แอดเวนติสมีอิทธิพลทางตรง มูลนิธิคริสตจักรเซเวนธ์เดย์แอดเวนติสแห่งประเทศไทยสามารถนำผลการศึกษาไปพิจารณาการวางแผนเพื่อให้คำแนะนำแก่สมาชิกคริสตจักรเซเวนธ์เดย์แอดเวนติสที่กำลังศึกษาในระดับปริญญาตรีหรือสมาชิกคริสตจักรในทุกส่วนของประเทศให้มีการดำเนินชีวิตตามแนวปฏิบัติของคริสเตียนเซเวนธ์เดย์แอดเวนติสใน 4 ด้าน ได้แก่ การดำเนินชีวิตครอบครัว สุขภาพอนามัย การพักผ่อน และการประมาณตน โดยประสานงานกับหน่วยงานเครือข่ายของเซเวนธ์เดย์แอดเวนติสที่สามารถสนับสนุนหรือส่งเสริมใน 4 ด้านดังกล่าวได้ หน่วยงานเครือข่ายได้แก่ คณะพยาบาลศาสตร์มิชชั่น (Mission Faculty of Nursing) โรงพยาบาลมิชชั่น (Bangkok Adventist Hospital) โรงพยาบาลมิชชั่นภูเก็ต (Mission Hospital Phuket) ศูนย์ส่งเสริมสุขภาพมิชชั่น (Mission Health Promotion Center) บริษัท มิชชั่น เอ็ลส์ ฟู้ด จำกัด (Mission Health Food Company; Limited) หน่วยพัฒนาและบรรเทาทุกข์เซเวนธ์เดย์แอด

เวนทีส (Adventist Development and Relief Agency) และมหาวิทยาลัยนานาชาติเอเชีย-แปซิฟิก (Asia-Pacific International University) เป็นต้น

1.3.3 การถ่ายทอดทางศาสนาไม่ส่งผลต่อการปฏิบัติทางศาสนาตามหลักเซเว่นธ์เดย์แอ๊ดเวนตีสทั้งทางตรงและทางอ้อม ตัวแปรการถ่ายทอดทางศาสนาประกอบด้วยตัวแปรสังเกตการถ่ายทอดทางศาสนาจากครอบครัว การถ่ายทอดทางศาสนาจากเพื่อน และการถ่ายทอดทางศาสนาจากสถาบันศาสนามีค่าน้ำหนักองค์ประกอบเท่ากับ 0.35, 0.64, และ 0.79 ตามลำดับ มีความคลาดเคลื่อนในการวัดอยู่ระหว่าง 0.38-0.88 โดยด้านที่มีค่าความคลาดเคลื่อนต่ำสุดคือการถ่ายทอดทางศาสนาจากสถาบันศาสนา และด้านที่มีค่าความคลาดเคลื่อนสูงสุดคือการถ่ายทอดทางศาสนาจากครอบครัว จากผลการศึกษานี้มูลนิธิคริสตจักรเซเว่นธ์เดย์แอ๊ดเวนตีสแห่งประเทศไทยสามารถนำผลการศึกษาไปพิจารณาการวางแผนเพื่อส่งเสริมและพัฒนาการถ่ายทอดทางศาสนาหรือกำหนดเป็นนโยบายของมูลนิธิคริสตจักรเซเว่นธ์เดย์แอ๊ดเวนตีสแห่งประเทศไทย นอกจากนี้ตัวแปรนี้ยังจะต้องศึกษาต่อไปอีกว่ามีสาเหตุปัจจัยใดที่ทำให้ผลการศึกษาสะท้อนออกมาเช่นนี้ มีแนวทางใดที่จะทำให้การถ่ายทอดทางศาสนาให้ส่งผลต่อการปฏิบัติทางศาสนาตามหลักเซเว่นธ์เดย์แอ๊ดเวนตีสได้ โดยเฉพาะอย่างยิ่งการถ่ายทอดทางศาสนาจากครอบครัวซึ่งเป็นสถาบันหลักเบื้องต้นของมนุษย์ เพราะผลการศึกษาในครั้งนี้ค่าน้ำหนักองค์ประกอบ (Factor loading) ของการถ่ายทอดทางศาสนาจากครอบครัวต่ำกว่าทุกด้าน

1.4 การนำผลการวิจัยไปใช้ควรอยู่ภายใต้หลักความเชื่อของคริสตจักรเซเว่นธ์เดย์แอ๊ดเวนตีส (Doctrines of the Seventh-day Adventist Church) เนื่องจากการศึกษาเรื่องศาสนาซึ่งมีข้อจำกัดในเรื่องหลักความเชื่อซึ่งเป็นสิ่งที่ต้องระมัดระวัง

1.5 เนื่องจากเครื่องมือวัดการปฏิบัติทางศาสนาตามหลักเซเว่นธ์เดย์แอ๊ดเวนตีสพัฒนาขึ้นเพื่อวัดปัจจัยเชิงสาเหตุที่ส่งผลต่อการปฏิบัติทางศาสนาตามหลักเซเว่นธ์เดย์แอ๊ดเวนตีสที่ครอบคลุม 10 ด้านเท่านั้น การวัดตัวแปรอาจจะไม่ครอบคลุมสิ่งที่ต้องการวัด ดังนั้น ต้องอาศัยเครื่องมือประเภทอื่นควบคู่ไปด้วย เช่น แบบสังเกต แบบตรวจสอบรายการ (Check list) แบบบันทึก เป็นต้น

2. ข้อเสนอแนะสำหรับการวิจัยครั้งต่อไป

2.1 เนื่องจากการศึกษาปัจจัยเชิงสาเหตุที่ส่งผลต่อการปฏิบัติทางศาสนาตามหลักเซเว่นธ์เดย์แอ๊ดเวนตีสดำเนินการเก็บข้อมูลกับนักศึกษาที่นับถือศาสนาคริสต์ นิกายโปรเตสแตนต์ (Protestantism Christian) คณะเซเว่นธ์เดย์แอ๊ดเวนตีสที่ศึกษาในระดับปริญญาตรีเท่านั้น ดังนั้น ในการวิจัยครั้งต่อไปควรมีการศึกษาในกลุ่มตัวอย่างของนักศึกษาระดับบัณฑิตศึกษา

2.2 ควรมีการศึกษาการปฏิบัติทางศาสนาตามหลักเซเว่นธ์เดย์แอ๊ดเวนตีสกับสมาชิกคริสตจักรเซเว่นธ์เดย์แอ๊ดเวนตีสในพื้นที่อื่น

2.3 ควรมีการศึกษาในลักษณะของการวิจัยเชิงคุณภาพ (Qualitative Research) ที่ยึดหลักตามพระคริสตธรรมคัมภีร์ (Holy Bible) โดยยังคงแนวคิดและหลักความเชื่อของคริสตจักร

เซเวนธ์เดย์แอ๊ดเวนตีส (Doctrines of the Seventh-day Adventist Church) ไว้เหมือนเดิม การศึกษาในลักษณะนี้จะทำให้ทราบรายละเอียดของพระคริสตธรรมคัมภีร์และหลักการทางศาสนาของคริสตจักรเซเวนธ์เดย์แอ๊ดเวนตีสที่ลึกซึ้งกว่า

2.4 การศึกษาครั้งนี้กลุ่มที่ศึกษาเป็นนักศึกษาที่นับถือศาสนาคริสต์ นิกายโปรเตสแตนต์ คณะเซเวนธ์เดย์แอ๊ดเวนตีสที่ศึกษาในระดับปริญญาตรี มหาวิทยาลัยนานาชาติเอเชีย-แปซิฟิกซึ่งมีความแตกต่างทางวัฒนธรรมและด้านอื่น ๆ อีกหลายด้าน ผู้วิจัยใช้การเลือกแบบมีจุดมุ่งหมาย (Judgmental sampling) เพราะกลุ่มตัวอย่างเป็นตัวแทนของประชากร เป็นการเลือกตัวอย่างโดยใช้ดุลพินิจของผู้วิจัยในการกำหนดสมาชิกของประชากรที่จะมาเป็นสมาชิกในกลุ่มตัวอย่างว่ามีลักษณะสอดคล้องหรือเป็นตัวแทนที่จะศึกษาเพื่อให้เหมาะสมกับปัญหาที่ศึกษา ข้อจำกัดของการเลือกตัวอย่างแบบนี้คือไม่สามารถระบุได้ว่าตัวอย่างที่เลือกจะยังคงลักษณะดังกล่าวหรือไม่เมื่อเวลาเปลี่ยนไป อีกประการหนึ่งการศึกษานี้เป็นการศึกษาแนวคิดและหลักการทางศาสนาของคริสตจักรเซเวนธ์เดย์แอ๊ดเวนตีส (Seventh-day Adventist Church Principles) โดยยึดหลักตามพระคริสตธรรมคัมภีร์ (Holy Bible) ที่ได้บัญญัติไว้ในทางปฏิบัติข้อคำถามที่ใช้ในเครื่องมือการวิจัยไม่สามารถได้ข้อมูลครอบคลุมตามที่ปรากฏในพระคริสตธรรมคัมภีร์ได้ทั้งหมด เพราะยังมีรายละเอียดปลีกย่อยอื่น ๆ ที่มีความซับซ้อนอีกมาก อย่างไรก็ตามการศึกษานี้จะวิจัยเชิงสาเหตุที่ส่งผลต่อการปฏิบัติทางศาสนาตามหลักเซเวนธ์เดย์แอ๊ดเวนตีสของนักศึกษาระดับปริญญาตรี มหาวิทยาลัยนานาชาติเอเชีย-แปซิฟิกก็ได้ยึดถือตามบัญญัติความเชื่อพื้นฐาน (Doctrines of the Seventh-day Adventist Church) แนวคิดและหลักการทางศาสนาของคริสตจักรเซเวนธ์เดย์แอ๊ดเวนตีส (Seventh-day Adventist Church Principles) เป็นสำคัญ

บรรณานุกรม

บรรณานุกรม

- กมลรัตน์ หล้าสูงษ์. (2541). จิตวิทยาการศึกษา. กรุงเทพฯ: ภาควิชาแนะแนวและจิตวิทยาการศึกษา คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร.
- กรมการศาสนา. (2547). คู่มือปฏิบัติงานศาสนิกสัมพันธ์. กรุงเทพฯ: องค์การรับส่งสินค้าและพัสดุภัณฑ์.
- กรมการศาสนา กระทรวงวัฒนธรรม. (2548). แผนปฏิบัติการโครงการส่งเสริมคุณธรรมจริยธรรมประชาชน ประจำปีงบประมาณ 2549. กรุงเทพฯ : องค์การรับส่งสินค้าและพัสดุภัณฑ์.
- (2549). การพัฒนาส่งเสริมคุณธรรมจริยธรรมประชาชนประจำปี 2550. กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์ชุมนุมสหกรณ์การเกษตรแห่งประเทศไทย.
- กรมการศาสนาและอนุกรรมการส่งเสริมกิจการศาสนา และศาสนิกสัมพันธ์ คณะกรรมการการศาสนา คุณธรรม จริยธรรม ศิลปะและวัฒนธรรม วุฒิสภา. (2556). วิถีชีวิต 5 ศาสนิกในประเทศไทย. กรุงเทพฯ: ศูนย์สื่อและสิ่งพิมพ์แก้วเจ้าจอม.
- กรมสุขภาพจิต กระทรวงสาธารณสุข. (2558). แบบทดสอบดัชนีชี้วัดสุขภาพจิตคนไทยฉบับสมบูรณ์ 55 ข้อ ปี พ.ศ.2550. สืบค้นเมื่อ 19 มกราคม 2558, จาก <http://www.dmh.go.th/test/thaihapnew/thi54.asp>
- กระทรวงสาธารณสุข. (2558). พระราชบัญญัติสุขภาพแห่งชาติ พ.ศ. 2550. สืบค้นเมื่อ 7 มกราคม 2558, จาก http://www.moph.go.th/hot/national_health_50.pdf
- กุลวรรณ วิทยาวงศ์รุจิ. (2526). ความสัมพันธ์ระหว่างสัมพันธภาพในครอบครัวและการปรับตัว. ปริญญาโท กศ.ม. กรุงเทพฯ: บัณฑิตวิทยาลัยมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ. ถ่ายเอกสาร.
- เกอร์ฮาร์ด แพนด์. (2552). คู่มือการศึกษาพระคัมภีร์โรงเรียนสะบาโตผู้ใหญ่ไตรมาสที่ 1 ของประทานแห่งคำพยากรณ์. แปลโดย รังสิต อิศฤณการ. กรุงเทพฯ: สำนักงานคริสตจักรเซเวนธ์เดย์แอ๊ดเวนตีสแห่งประเทศไทย.
- คริสตจักรเซเวนธ์เดย์แอ๊ดเวนตีสแห่งประเทศไทย. (2549). ร้อยปีร้อยใจแอ๊ดเวนตีสไทย. กรุงเทพฯ: สำนักพิมพ์ข่าวประเสริฐ.
- (2551). คู่มือคริสตจักรเซเวนธ์เดย์แอ๊ดเวนตีส. กรุงเทพฯ: สำนักพิมพ์ข่าวประเสริฐ.
- (2555). ประวัติคริสตจักรเซเวนธ์เดย์แอ๊ดเวนตีส. สืบค้นเมื่อ 16 กุมภาพันธ์ 2555 จาก <http://www.adventist.or.th>
- (2555). กรกฎาคม. การประกาศ. วารสารข่าวคริสตจักร 50-53.
- (ม.ป.ป). ประวัติคริสตจักรเล่ม 1. กรุงเทพฯ: สำนักพิมพ์ข่าวประเสริฐ.
- (ม.ป.ป). ประวัติคริสตจักรเล่ม 2. กรุงเทพฯ: สำนักพิมพ์ข่าวประเสริฐ.

- คลินตัน วาร์เลน. (2557). *คู่มือการศึกษาพระคัมภีร์โรงเรียนสะบาโตผู้ใหญ่ไตรมาสที่ 4 หนังสือของยาโคบ*. แปลโดย รังสิต อิตถุการ. กรุงเทพฯ: สำนักงานคริสตจักรเซเวนเดย์แอ๊ดเวนตีสแห่งประเทศไทย.
- คาร์ลอส สเตเกอร์. (2557). *คู่มือการศึกษาพระคัมภีร์โรงเรียนสะบาโตผู้ใหญ่ไตรมาสที่ 3 คำสอนของพระเยซู*. แปลโดย รังสิต อิตถุการ. กรุงเทพฯ: สำนักงานคริสตจักรเซเวนเดย์แอ๊ดเวนตีสแห่งประเทศไทย.
- เคียร เบอร์ดัน. (2557). *คู่มือการศึกษาพระคัมภีร์โรงเรียนสะบาโตผู้ใหญ่ไตรมาสที่ 2 พระคริสต์และพระบัญญัติของพระองค์*. แปลโดย รังสิต อิตถุการ. กรุงเทพฯ: สำนักงานคริสตจักรเซเวนเดย์แอ๊ดเวนตีสแห่งประเทศไทย.
- งามตา วนินทานนท์. (2536). ลักษณะทางพุทธศาสนาและพฤติกรรมศาสตร์ของบิดามารดาที่เกี่ยวข้องกับการอบรมเลี้ยงดูบุตร. รายงานการวิจัยฉบับที่ 50. กรุงเทพฯ: สถาบันวิจัยพฤติกรรมศาสตร์ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ.
- . (2538, พฤศจิกายน). การวัดลักษณะทางพุทธศาสนาด้วยวิธีมาตราประเมินรวมค่า. *วารสารพฤติกรรมศาสตร์*. (2): 65-76.
- จรัญศักดิ์ พิรศักดิ์โสภณ. (2547). ความสัมพันธ์ระหว่างการถ่ายทอดทางสังคมด้านอารมณ์จากครอบครัวและจากเพื่อนกับปรีชาเชิงอารมณ์ของนักเรียนวัยรุ่นตอนต้น. *ปริญญานิพนธ์ วท.ม.(การวิจัยพฤติกรรมศาสตร์ประยุกต์)* กรุงเทพฯ: บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ. ถ่ายเอกสาร.
- จารุพร แสงเป่า. (2542). *ปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อความตั้งใจที่จะลาออกจากงานของพยาบาลวิชาชีพในโรงพยาบาลสังกัดสำนักการแพทย์ กรุงเทพมหานคร*. *ปริญญานิพนธ์ วท.ด. (การวิจัยพฤติกรรมศาสตร์ประยุกต์)* กรุงเทพฯ: บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ. ถ่ายเอกสาร.
- จรัพร คงเฉลิม. (2551). *วิถีชีวิตการส่งเสริมสุขภาพนิสิตระดับบัณฑิตศึกษา คณะพลศึกษา มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ*. *ปริญญานิพนธ์ วท.ม.กรุงเทพฯ: บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ*. ถ่ายเอกสาร.
- ใจทิพย์ พวงทอง. (2540). *การศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างการอบรมเลี้ยงดูของบิดามารดากับการอบรมเลี้ยงดูตามการรับรู้ของบุตรวัยรุ่น*. *ปริญญานิพนธ์ กศ.ม. กรุงเทพฯ: บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ*. ถ่ายเอกสาร.
- ฉลาดชาย รมิตานนท์. (2527). *ผีเจ้านาย*. กรุงเทพฯ: พายัพออฟเซ็ทพรินท์.
- ชม ภูมิภาค. (2552). “เจตคติ (Attitude)”. (ออนไลน์). เข้าถึงได้จาก <http://socialscience.igetweb.com>.
- ชมพูนุท ศรีมุกดา. (2530). *การศึกษาเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนและเจตคติที่มีต่อพระพุทธศาสนาของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4 ที่เรียนโดยวิธีสอนแบบสืบสวนสอบสวนและโดยวิธีสอนตามคู่มือการสอนของหน่วยศึกษานิเทศก์ กรมสามัญศึกษา*. *ปริญญานิพนธ์ กศ.ม. กรุงเทพฯ: บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ*. ถ่ายเอกสาร.

- ชาญศักดิ์ จริยวิธานนท์. (2536). ปัจจัยที่มีผลต่อการกระทำความผิดของเด็กและเยาวชนในสถาน
พินิจและคุ้มครองเด็กและเยาวชนจังหวัดอุบลราชธานี. วิทยานิพนธ์ กรุงเทพฯ:
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- ชูชีพ อ่อนโคกสูง. (2522). จิตวิทยาการศึกษา. พิมพ์ครั้งที่ 2. กรุงเทพฯ: ไทยวัฒนาพานิช.
- ชูศรี วงศ์รัตน์. (2541). เทคนิคการใช้สถิติเพื่อการวิจัย. พิมพ์ครั้งที่ 7. กรุงเทพฯ: เทพเนรมิต
การพิมพ์.
- เชิดศักดิ์ โฆวาสนี. (2520). การวัดทัศนคติและบุคลิกภาพ. กรุงเทพฯ: สำนักทดสอบ
ทางการศึกษาและจิตวิทยา มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร.
- เดือน คำดี. (2541). ศาสนศาสตร์. กรุงเทพฯ: สำนักพิมพ์มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์.
- แดน โซลิส. (2557). คู่มือการศึกษาพระคัมภีร์โรงเรียนสะบาโตผู้ใหญ่ไทรมาสที่ 1 การเป็นสาวก.
แปลโดย รังสิต อิตถุการ. กรุงเทพฯ: สำนักงานคริสตจักรเซเวนเดย์แอ๊ดเวนตีส
แห่งประเทศไทย.
- ตวันอารง ยีปากา. (2549). การพัฒนาเครื่องมือวัดการปฏิบัติศาสนกิจตามหลักการอิสลาม ในสาระ
การเรียนรู้อิสลามศึกษาช่วงชั้นที่ 2 กลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรม
หลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2544. วิทยานิพนธ์ กศ.ม. (การวัดผล
การศึกษา) สงขลา: บัณฑิตวิทยาลัยมหาวิทยาลัยทักษิณ. ถ่ายเอกสาร.
- ทัศนีย์ อัญมณีเจริญ. (2550). ความสัมพันธ์ระหว่างบุคลิกภาพห้าองค์ประกอบ (The Big Five)
ความรู้สึกมีคุณค่าในตนเองและความพึงพอใจในงาน: กรณีศึกษาธุรกิจโรงเลื่อยไม้สัก.
วิทยานิพนธ์ ศศ.ม. (จิตวิทยาอุตสาหกรรมและองค์การ) กรุงเทพฯ: บัณฑิตวิทยาลัย
มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์. ถ่ายเอกสาร.
- ธีรวุฒิ ทองโอษฐ์. (2544). การศึกษาการปฏิบัติศาสนกิจของเจ้าอาวาสในจังหวัดร้อยเอ็ด. ปรินญา
นิพนธ์ กศ.ม. (การบริหารการศึกษา) กรุงเทพฯ: บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัย
ศรีนครินทรวิโรฒ. ถ่ายเอกสาร.
- ธีรวุฒิ เอกะกุล. (2543). ระเบียบวิธีวิจัยทางพฤติกรรมศาสตร์และสังคมศาสตร์. อุบลราชธานี:
สถาบันราชภัฏอุบลราชธานี.
- โรมัส มาโฟริ. (2557). แผนแนววิศศึกษาพระคริสตธรรมคัมภีร์. สืบค้นเมื่อ 20 ตุลาคม 2557.
จาก <http://www.angelfire.com/my/thaichristiancenter/bible25.htm>
- นงลักษณ์ วิรัชชัย. (2542). ความสัมพันธ์โครงสร้างเชิงเส้น (LISREL) สถิติวิเคราะห์สำหรับการวิจัย
ทางสังคมศาสตร์และพฤติกรรมศาสตร์. พิมพ์ครั้งที่ 3. กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์จุฬาลงกรณ์
มหาวิทยาลัย.
- นวลละออ สุภาพล. (2527) ทฤษฎีบุคลิกภาพ. กรุงเทพฯ: มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ.

- นาซีเราะห์ จะมามะ. (2554). กระบวนการถ่ายทอดการปฏิบัติตามหลักคำสอนของศาสนาอิสลาม สำหรับเยาวชนในโรงเรียนเอกชนสอนศาสนาอิสลาม 3 จังหวัดชายแดนภาคใต้. วิทยานิพนธ์ ศษ.ม. (การศึกษาเพื่อพัฒนาศักยภาพการมนุษย์) สงขลา: บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยทักษิณ. ถ่ายเอกสาร.
- บังอร ภูภิรมย์ขวัญ. (2526). การวัดบุคลิกภาพ. กรุงเทพฯ: คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร.
- บัวทิพย์ ใจตรงดี. (2545). ความฉลาดทางอารมณ์และพฤติกรรมเสี่ยงทางเพศของวัยรุ่นหญิง. วิทยานิพนธ์ พย.ม. (การพยาบาลสตรี) เชียงใหม่: บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยเชียงใหม่. ถ่ายเอกสาร.
- บุญชม ศรีสะอาด. (2543). การวิจัยเบื้องต้น. พิมพ์ครั้งที่ 4. กรุงเทพฯ: สุวีริยาสาส์น.
- บุญญวัฒน์ มโนปัน. (2522). จงสรรเสริญพระเจ้า. คริสตจักรที่หนึ่งเชียงใหม่. ออนไลน์.
- บุญธรรม กิจปรีดาภิรุต. (2542). ระเบียบวิธีการวิจัยทางสังคมศาสตร์. พิมพ์ครั้งที่ 7. กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์และทำปกเจริญผล.
- โบสถ์จินเชวน์เคย์แอ็ดเวนตีส. (2549). งานแอ็ดเวนตีสไทย. เชียงใหม่: เชียงใหม่ 77 กราฟฟิค.
- ประเวศ วะสี. (2538). วัฒนธรรมกับการพัฒนาในโครงการสืบสานวัฒนธรรมไทยเรื่องภูมิปัญญาไทยมิติใหม่ในการพัฒนาที่ยั่งยืน. กรุงเทพฯ: มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์.
- . (2542). เศรษฐกิจพอเพียงและประชาสังคม แนวทางพลิกฟื้นเศรษฐกิจสังคม. กรุงเทพฯ: หมอชาวบ้าน.
- แผนสุขภาพและการดำรงชีวิตอย่างพอประมาณของสำนักงานใหญ่. (2557). สุขภาพและการเยียวยา. แปลโดย รังสิต อิศกุลการ. กรุงเทพฯ: สำนักงานคริสตจักรเซเวนเดย์แอ็ดเวนตีสแห่งประเทศไทย.
- พระกิตติพัฒน์ อุตตโม (เจริญสุข). (2554). การศึกษาผลงานการปฏิบัติศาสนกิจของพระราชปริยัตยาลังการ (วิชัย จิตจาโร) ที่ปรึกษาเจ้าคณะจังหวัดบุรีรัมย์. วิทยานิพนธ์ พท.ม. (พระพุทธศาสนา) พระนครศรีอยุธยา: บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย. ถ่ายเอกสาร.
- พระครูวัชรเมธคุณ สุขธโร กร้าวเกษ. (2549). การศึกษาปัญหาและแนวทางการแก้ปัญหาการปฏิบัติศาสนกิจในสถานศึกษาของพระนิสิตมหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัยวิทยาเขตนครราชสีมา. วิทยานิพนธ์ ค.ม. (หลักสูตรและการสอน) นครราชสีมา: บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยราชภัฏนครราชสีมา. ถ่ายเอกสาร.
- พระปลัดสุวรรณ์ โกวิท. (2552). การศึกษาความคาดหวังของพุทธศาสนิกชนที่มีต่อบทบาทการปฏิบัติศาสนกิจของพระสงฆ์ในจังหวัดนครปฐม. วิทยานิพนธ์ ศษ.ม. (พัฒนศึกษา) นครปฐม: บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศิลปากร. ถ่ายเอกสาร.

- พระมหาถาวร กระจุกไชย (สิทธิธาดา). (2548). คุณลักษณะของพระนิสิตปฏิบัติศาสนกิจ ตามทัศนะของพระสังฆาธิการผู้แทนเทศกัณฑ์และพระนิสิตปฏิบัติศาสนกิจ. ปรินิพนธ์ กศ.ม. (การอุดมศึกษา) กรุงเทพฯ: บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ. ถ่ายเอกสาร.
- พวงรัตน์ ทวีรัตน์. (2541). วิธีการวิจัยทางพฤติกรรมศาสตร์และสังคมศาสตร์. พิมพ์ครั้งที่ 7. กรุงเทพฯ: สำนักทดลองสอบทางการศึกษาและจิตวิทยา มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ.
- พัชรี ถุงแก้ว. (2554). ปัจจัยเชิงเหตุด้านจิตลักษณะที่ส่งผลต่อพฤติกรรมเชิงจริยธรรมของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนต้น. วิทยานิพนธ์ ศษ.ม. (จิตวิทยาการศึกษาและการให้คำปรึกษา) ขอนแก่น: บัณฑิตวิทยาลัยมหาวิทยาลัยขอนแก่น. ถ่ายเอกสาร.
- พาสณา ผลศิลปป์. (2535). การสำรวจปัญหาการปรับตัวในเด็กวัยรุ่นกรุงเทพมหานคร. วิทยานิพนธ์ ค.ม. (จิตวิทยา) กรุงเทพฯ: บัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- เพ็ญแข ประจันปัจจนิก และอ้อมเดือน สดมณี. (2529). การยึดหลักทางศาสนาในการดำเนินชีวิตของชาวชนบทไทยและแนวโน้มของการเปลี่ยนแปลง. รายงานการวิจัยฉบับที่ 34. กรุงเทพฯ: สถาบันวิจัยพฤติกรรมศาสตร์ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ.
- มหาวิทยาลัยนานาชาติเอเชีย-แปซิฟิก. (2556). คู่มือการศึกษาปีการศึกษา 2556-2558. สระบุรี: มปป.
- . (2557). คู่มือการศึกษาปีการศึกษา 2556-2558. นครราชสีมา: สมชายการพิมพ์.
- มานพ ศรีวรกุล. (2547). การเปลี่ยนแปลงในระดับครอบครัวและชุมชนจากการนับถือศาสนาคริสต์ของชาวเขาเผ่าปกากะญอ. ศษ.ม. (การศึกษานอกระบบ) เชียงใหม่: บัณฑิตวิทยาลัยมหาวิทยาลัยเชียงใหม่. ถ่ายเอกสาร.
- ราชบัณฑิตยสถาน. (2546). พจนานุกรม ฉบับราชบัณฑิตยสถาน พ.ศ. 2542. กรุงเทพฯ: นานมีบุ๊คส์พับลิเคชั่นส์
- ล้วน สายยศ; และ อังคณา สายยศ. (2539). เทคนิคการวิจัยทางการศึกษา. พิมพ์ครั้งที่ 4. กรุงเทพฯ: สุวีริยาสาสน์.
- . (2543). การวัดจิตพิสัย. กรุงเทพฯ: สุวีริยาสาสน์.
- ลัดดาวัลย์ พรศรีสมุทร; และ วิลาศลักษณ์ ชวัลลี. (2524). ครอบครัวกับการอนุรักษ์วัฒนธรรมทางจิตใจของไทย. รายงานการวิจัยฉบับที่ 25. กรุงเทพฯ: สถาบันวิจัยพฤติกรรมศาสตร์ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ.
- วศิน อินทสระ; และ ไชย ณ พล (2538). พุทธศาสนาในยุคโลกาภิวัตน์ การประกาศธรรมสู่โลกกว้าง. กรุงเทพฯ: สถาบันธรรมาธิปไตย.

- วันชัย มีกลาง. (2530). ความสัมพันธ์ระหว่างเจตคติ ความรู้ความเข้าใจ การปฏิบัติตาม และการได้รับการถ่ายทอดทางศาสนาของนิสิตระดับอุดมศึกษาในมหาวิทยาลัยกรุงเทพมหานคร. ปรินซ์นิพนธ์ วท.ม. (การวิจัยพฤติกรรมศาสตร์ประยุกต์) กรุงเทพฯ: บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ. ถ่ายเอกสาร.
- วิกิพีเดีย สารานุกรมเสรี. (2557). สืบค้นเมื่อ 29 มิถุนายน 2557 จาก <http://www.udompanya.in.th/upload/o9f20080911143404.pdf>
- ไวท์, เอลเลน จี. (2518). ผู้พึงปรารถนาแห่งปวงชน. แปลโดย คริสตจักรเซเวนเดย์แอ๊ดเวนตีสแห่งประเทศไทย. พิมพ์ครั้งที่ 2. กรุงเทพฯ: สำนักพิมพ์ข่าวประเสริฐ.
- . (2520). ไถ่เพราะรัก. แปลโดย คริสตจักรเซเวนเดย์แอ๊ดเวนตีสแห่งประเทศไทย. พิมพ์ครั้งที่ 2. กรุงเทพฯ: จงเจริญการพิมพ์.
- . (2536). สันติวิถี. แปลโดย เนอร์เซย์ สุพรรณวงศ์. พิมพ์ครั้งที่ 7. กรุงเทพฯ: สำนักพิมพ์ข่าวประเสริฐ.
- . (2537). อุทาหรณ์สอนชีวิต. แปลโดย สุนทรี ตันตระกูลโรจน์. บุญมี งดามวงศ์ และ ตระการ เชนศรี. กรุงเทพฯ: สำนักพิมพ์ข่าวประเสริฐ.
- . (ม.ป.ป). คำแนะนำสำหรับคริสตจักร เล่ม 1. แปลโดย คริสตจักรเซเวนเดย์แอ๊ดเวนตีสแห่งประเทศไทย. กรุงเทพฯ: คริสตจักรเซเวนเดย์แอ๊ดเวนตีสแห่งประเทศไทย.
- . (ม.ป.ป). คำแนะนำสำหรับคริสตจักร เล่ม 2. แปลโดย คริสตจักรเซเวนเดย์แอ๊ดเวนตีสแห่งประเทศไทย. กรุงเทพฯ: คริสตจักรเซเวนเดย์แอ๊ดเวนตีสแห่งประเทศไทย.
- . (2548). เปิดโปงซาตาน. แปลโดย คริสตจักรเซเวนเดย์แอ๊ดเวนตีสแห่งประเทศไทย. กรุงเทพฯ: คริสตจักรเซเวนเดย์แอ๊ดเวนตีสแห่งประเทศไทย.
- . (2550). เคล็ดลับแห่งความสุข. แปลโดย คริสตจักรเซเวนเดย์แอ๊ดเวนตีสแห่งประเทศไทย. พิมพ์ครั้งที่ 10. กรุงเทพฯ: คริสตจักรเซเวนเดย์แอ๊ดเวนตีสแห่งประเทศไทย.
- . (2557). ปลายทางแห่งความหวัง. แปลโดย บุญรัตน์ มูลแก้ว. กรุงเทพฯ: สำนักพิมพ์ข่าวประเสริฐ.
- . (ม.ป.ป) บ้านในอุดมคติ. แปลโดย คริสตจักรเซเวนเดย์แอ๊ดเวนตีสแห่งประเทศไทย. กรุงเทพฯ: สำนักพิมพ์ข่าวประเสริฐ.
- . (ม.ป.ป) ข่าวประเสริฐสำหรับเยาวชน. แปลโดย คริสตจักรเซเวนเดย์แอ๊ดเวนตีสแห่งประเทศไทย. กรุงเทพฯ: สำนักพิมพ์ข่าวประเสริฐ.
- . (ม.ป.ป). บ้านในอุดมคติเล่ม 1. แปลโดย อุไร สนิทวงศ์. กรุงเทพฯ: คริสตจักรเซเวนเดย์แอ๊ดเวนตีสแห่งประเทศไทย.
- . (ม.ป.ป). บ้านในอุดมคติเล่ม 2. แปลโดย คริสตจักรเซเวนเดย์แอ๊ดเวนตีสแห่งประเทศไทย. กรุงเทพฯ: คริสตจักรเซเวนเดย์แอ๊ดเวนตีสแห่งประเทศไทย.

ไวท์, เอลเลน จี. (มปป). *สงครามแห่งประวัติศาสตร์*. แปลโดย บุญรัตน์ มูลแก้ว. กรุงเทพฯ:

สำนักพิมพ์ข่าวประเสริฐ.

สมร พลศักดิ์. (2550). *ศึกษาบุคลิกภาพวัฒนธรรมองค์การและพฤติกรรมความเป็นสมาชิกที่ดีขององค์การของพนักงานโรงงานอิเล็กทรอนิกส์แห่งหนึ่ง*. มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์.

สมศักดิ์ สีดากุลฤทธิ์. (2545). *ปัจจัยการถ่ายทอดทางสังคมเชิงวิชาชีพครูที่ส่งผลต่อเอกลักษณ์วิชาชีพและพฤติกรรมปฏิบัติหน้าที่ตามบทบาทของครูแนะแนว*. ปรินิพนธ์ วท.ด. (การวิจัยพฤติกรรมศาสตร์ประยุกต์) กรุงเทพฯ: บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ. ถ่ายเอกสาร.

สมาคมพระคริสตธรรมไทย. (2554). *พระคริสตธรรมคัมภีร์ภาคพันธสัญญาเดิมและใหม่*. พิมพ์ครั้งที่ 10. กรุงเทพฯ: สำนักพิมพ์สมาคมพระคริสตธรรมไทย.

สาธัญ บุญเกียรติ (2555). *วารสารข่าวคริสตจักร*. กรกฎาคม. วิทยาลัยพระคริสตธรรมแมคกิลวารี มหาวิทยาลัยพายัพ เชียงใหม่.

----- . (2557). *บทความการสามัคคีธรรม*. กรุงเทพฯ: ฝ่ายสารสนเทศ สมาคริสตจักรในประเทศไทย.

สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ. (2553). *พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 แก้ไขเพิ่มเติมฉบับที่ (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2545 และ (ฉบับที่ 3) พ.ศ. 2553*. กรุงเทพฯ: สำนักงานรับรองมาตรฐานและประเมินคุณภาพการศึกษา (องค์การมหาชน).

สำนักงานคณะกรรมการการอุดมศึกษา. (2557). *กรอบมาตรฐานคุณวุฒิระดับอุดมศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2552 และแนวทางการปฏิบัติ*. กรุงเทพฯ: สำนักงานคณะกรรมการการอุดมศึกษา.

สำนักงานคริสตจักรวันเสาร์แห่งประเทศไทย. (ม.ป.ป). *คู่มือศิษยาภิบาลคริสตจักรเซเวนธ์เดย์แอ๊ดเวนตีส*. กรุงเทพฯ: สำนักงานคริสตจักรวันเสาร์แห่งประเทศไทย.

สิริกัญญา บุญเกียรติ (2557). *การอธิษฐานคืออะไร*. ออนไลน์. 2557.

สุชา จันทนอม. (2532). *จิตวิทยาวัยรุ่น*. กรุงเทพฯ: ไทยวัฒนาพานิช.

สุดเจน ฝันเรือง. (2533). *เจตคติต่อศาสนาของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 ในเขตการศึกษา 12*. ปรินิพนธ์ กศ.ม. (จิตวิทยาการแนะแนว) กรุงเทพฯ: บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ. ถ่ายเอกสาร.

สุภมาศ อังสุโชติ; สมถวิล วิจิตรวรรณ; และ รัชนิกุล ภิญโญภาณุวัฒน์. *สถิติวิเคราะห์สำหรับการวิจัยทางสังคมศาสตร์และพฤติกรรมศาสตร์เทคนิคการใช้โปรแกรม LISREL*. พิมพ์ครั้งที่ 2. กรุงเทพฯ: เจริญดีมั่งคั่งการพิมพ์.

เสฐียร พันธงศรี. (2542). *ศาสนาเปรียบเทียบ*. พิมพ์ครั้งที่ 8. กรุงเทพฯ: สำนักพิมพ์สุขภาพใจ.

เสาวนีย์ จิตต์หมวด. (2537). *วัฒนธรรมอิสลาม*. พิมพ์ครั้งที่ 11. กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์จันทูไท.

แสง จันทรงาม. (2545). *ศาสนศาสตร์*. พิมพ์ครั้งที่ 4. กรุงเทพฯ: ไทยวัฒนาพานิช.

หลวงวิจิตรวาทการ. (2546). *ศาสนาสากลเล่ม 1*. กรุงเทพฯ: อู่การพิมพ์.

- อรรถัย พนาราม (2545). *สื่อมวลชนกับการเผยแพร่พระพุทธศาสนา*. วิทยานิพนธ์ศิลปศาสตรมหาบัณฑิต (พุทธศาสนศึกษา) กรุงเทพฯ: บัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย. ถ่ายเอกสาร.
- อรพินทร์ ชูชม. (2549). *การวิเคราะห์ปัจจัยทางจิตสังคมที่สัมพันธ์กับจิตสำนึกทางปัญญาและคุณภาพชีวิตของเยาวชนไทย*. รายงานการวิจัยฉบับที่ 104. กรุงเทพฯ: สถาบันวิจัยพฤติกรรมศาสตร์ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ.
- อรอุมา เจริญสุข. (2552). *การพัฒนาโมเดลตัวแปรกำกับที่มีการส่งผ่านสมรรถนะการตัดสินใจทางจริยธรรมและจิตลักษณะตามสถานการณ์ของพฤติกรรมจริยธรรมของนักเรียน: การประยุกต์ใช้รูปแบบทฤษฎีปฏิสัมพันธ์นิยม ทฤษฎีต้นไม้อจริยธรรม และทฤษฎีพัฒนาการทางจริยธรรม*. วิทยานิพนธ์ ค.ด. (วิธีวิทยาการวิจัยการศึกษา) กรุงเทพฯ: บัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย. ถ่ายเอกสาร.
- อาหารมั่งสวิชาติ (2557). *เราเป็นอย่างที่เรากิน*. สืบค้นเมื่อ 9 พฤศจิกายน 2557. จาก <http://www.oknation.net/blog/print.php?id=327171>
- อับดุลเลาะ การ์รีนา; และ สมเจตน์ นาคเสวี. (2551). *การยึดมั่นในหลักศาสนาของชาวไทยมุสลิมในสามจังหวัดชายแดนภาคใต้*. รายงานการวิจัย ปัตตานี: วิทยาลัยอิสลามศึกษา มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ วิทยาเขตปัตตานี.
- เอกรินทร์ สีมหาศาล; และคนอื่นๆ (2552). *สังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม*. พิมพ์ครั้งที่ 3. กรุงเทพฯ: อักษรเจริญทัศน์.
- Huynh Van Phuc. (2554). *จามมุสลิมในเวียดนามหลังนโยบายได้ยเม้ย การปรับปรนวิถีชีวิตทางเศรษฐกิจศาสนปฏิบัติและชาติพันธุ์สัมพันธ์*. วิทยานิพนธ์ ปริญญาโท (ไทยศึกษา) มหาสารคาม: บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยมหาสารคาม. ถ่ายเอกสาร.
- Aiken, Lewis R. (2003). *Psychological Testing and Assessment*. 11th ed, Boston: Allyn & Bacon.
- Allen, Mary J. & Yen. (1979). *Introduction to Measurement Theory*. California: CTB McGraw Hill Publish Company, Inc.
- Anastasi, Anne. (1970). *Psychological Testing* 3rd. New York: Mcmillan.
- . (1976). *Differential Psychology*. New York: McGraw- Hill Book Co.
- . (1990). *Psychological testing*. 6th ed. New York: Macmillan.
- Asia-Pacific International University. (2011). *Student Handbook*. Nakhon Ratchasima, Somchay Press, Thailand.
- Ausubel, David P. (1968) *Educational Psychology: A cognitive View*. New York: Holt Rinehart.

- Bandalos, D. I. Yates, K & Thorndike-Christ. (1995) "*Effects of Math Self-concept, Perceived Self-efficacy, and Attributions of Failure and Success on test Anxiety*" Journal of Educational Psychology, 87,611-623
- Betz, N.E. (1978). Pervallence, "*Distribution and Correlates of Math Anxiety in Collage Students*" Journal of Counseling Psychology. 25(2): 441-448 .
- Bloom . Benjamin S., Thomas J. Hastings and George F. Madus. (1971). *Handbook on Formative and Summative Evaluation of Students Learning*. New York: McGraw-Hill Book Co.
- Bollen, K.A. (1989). *Structural Equations with Latent Variables*. New York: A Wiley-Inter Science Publication.
- Boodt, M. (1979). *The Nature of the Relationship between Anxiety towards Mathematics and Achievement in Mathematics*. Doctoral Dissertation. Indiana University.
- Bradley Booth, S. (1996). Development of the concept of salvation in Seventh-day Adventist children and adolescents from 7 to 18 years of age who attend public schools. Dissertation Doctor of Education, Andrews University, Michigan: United States of America.
- Brown, William F. & Wayne H. Holtzman. (1976). *SSHA Manual Survey of Study Habits and Attitudes*. New York: Psychological Corporation.
- Browne, M. W. & Cudeck, R. (1993). "Alternative Ways of Assessing Model Fit," in *Testing Structural Equation Models*. Edited by Bollen, K. A. & Long, J. S. p.136-162. Newbury Park, California: Sage.
- Byrne Babara M. (1998). *Structural equation modeling with LISREL, PRELIS, and SIMPLIS: basic concepts, applications, and programming*. New Jersey: Lawrence Erlbaum.
- Calamba, Alfreda B. (1982). *A Study of Factors Affecting Religious Practices of Some Students of Saint Joseph's College of Sindangan, Zamboanga del Norte*, Master of Arts in Education Thesis (Higher Education) Pennsylvania: Graduate School, Saint Vincent's College.
- Charlotte, Regal N. (2004). *The concept of salvation in 19--34-year-old Seventh-day Adventists who live in the state of Indiana*. Dissertation Doctor of Ministry, Andrews University, Michigan: United States of America.
- Costa, P. & McCrae, R. (1992). *Revised NEO Personality Inventory (NEO PI-R) and NEO Five-Factor Inventory (NEO-FFI)*. Odessa, Fla.: Psychological Assessment Resources.

- Cronbach, Lee J. (1970). *Essentials of Psychological Testing*. 3rd ed. New York: Harper & Row.
- Cruze, Wendel W. (1974). *Educational Psychology*. New York: The Ronald Press Company.
- Dendato, K. & Diener, D. (1986). "Effectiveness of Cognitive / Relaxation Therapy and Study- Skill Training in Reducing Self-reported Anxiety and Improving the Academic Performance of Test-anxious Students" *Journal of Counselling Psychology*. (33): 131-135.
- Diamantopoulos, Adamantios; & Sigauw, Judy A. (2000). *Introducing LISREL*. London: SAGE.
- Dixon, P.E.(2001). *Equipping church members in community: A follow-up strategy for spiritual body-building groups in the Brandon Seventh-day Adventist Church*. Dissertation Doctor of Ministry, Andrews University, Michigan: United States of America.
- Dudley, L.D. & Dudley, M.G. (1986). *Transmission of religious values from parents to adolescents*. *Review of Religious Research*, 28(1): 3-15.
- Dudley, L. R. (2000). *Why Our Teenagers Leave the Church Personal Stories From a 10-year Study*. Hagerstown: Review and Herald Publishing Association.
- Edgel, P. L. (1992). *An exploratory study of the aims and methods of family worship in the Seventh-day Adventist Church*. Dissertation Doctor of Ministry, Andrews University, Michigan: United States of America.
- Edwards, Calvin W. & Gary Land. (2000). *Seeker After Light: A F Ballenger, Adventism, and American Christianity*. np.
- Ellis, Dirk Ray (2012). *The relationship between liturgical practice and spirituality in the church of the Nazarene with special reference to John Wesley's doctrine of Christian perfection*. Dissertation,(Theology) Michigan: Andrews University Graduate school. Andrews University. Photocopied.
- Endler, Norman S. & E. Jean. (1982). *Stress and Personality in Handbook of Stress*. Edited by Leo Colderger and Shlomo Breznita. New York: Macmillan.
- English, Horance B. & Ava Champney English. (1968). *A Comprehensive Dictionary of Psychological and Psychoanalytical Term* 9th ed. New York: Devid Heckay Company.
- Ferguson, George A. (1981). *Statistical Analysis in Psychology and Education* 5th ed. McGraw-Hill International Book Company.

- Gerbring David W.; & Anderson James C. (1993). "Monte Carlo Evaluations of Goodness of Fit Indices for Structural Equation Models", *Testing structural equation models*. California: Sage, United States of America.
- Güngör D.; Fleischmann, F.; & Phalet, K. (2011). "Journal of Cross-Cultural Psychology", *Religious Identification, Beliefs, and Practices Among Turkish Belgian and Moroccan Belgian Muslims*. California: Sage. 42 (1356-1374)
- Hair, Joseph F.; et al. (2010). *Multivariate Data Analysis: A Global Perspective*. 7th ed. New Jersey: Pearson Prentice Hall.
- Hall, Enell O. (1999). *The Development of A Program for The Retention of New Members in The New Jerusalem Seventh-day Adventist Church*. Dissertation Doctor of Ministry, Berrien Springs: Theological Seminary, Andrews University.
- Hills, P.; et al. (2004). *Primary personality trait correlates of religious practice and orientation*. *Personality and Individual Differences* 36: 61-73
- Jöreskog & Sörbom. (1999). "LISREL 8.30," (online). Available Telnet: ssicentral.com/LISREL.
- Judith, Bernard F. (Judith. 2000) *Religious Commitment as a Correlate of Mental Health and Life Satisfaction among Black American Families*. Dissertation Doctor of Ministry, Andrews University, Michigan: United States of America.
- Kelloway, E. Kevin. (1998). *Using LISREL for Structural Equation Modeling: A Researcher's Guide*. Thousand Oaks: Sage.
- Killpatrick, W.H. (1973). *Philosophy of Education*. New York: Macmillan.
- Kline, R. B. (2011). *Principles and Practice of Structural Equation Modeling*. 3rd ed. New York: The Guilford Press.
- Kuder, G. F., & Richardson, M. W. (1937). The theory of the estimation of test reliability. *Psychometrika*, 2(3), 151-160.
- Kulbox, P.P. ; F Earls & A.C. Mangomery. (1988. October) "Lifestyle and Pattern of Health and Social Behavior in High-risk Adolescents." *ANS*. 22-35
- Land, Gary (2001). "At the Edges of Holiness: Seventh-Day Adventism Receives the Holy Ghost, 1892–1900". *Fides et Historia* 33 (2): 13-30.
- Lim, C.; & Putnam Robert D. (2010). *Religion, Social Networks, and Life Satisfaction*. *American Sociological Review* 75(6) 914–933
- Marks, Loren. (2004). "Journal of Family Progress" *Sacred Practices in Highly Religious Families: Christian, Jewish, Mormon, and Muslim Perspectives.*, V.43, 217-231)

- Maselko, J. & Kubzansky. (2005). *Gender Differences in Religious Practices, Spiritual Experiences and Health: Results from the US General Social Survey*. Harvard School of Public Health, Boston, MA, U.S.A
- McGuire, William J. (1969). "The Nature of Attitudes and Attitude Change," in Gardner Lindzey & Elliot eds. *The Handbook of Social Psychology*. p.136-314 Philipine, Adison-Wesley Publishing Company Inc.,
- . (1985). "Attitudes and attitude change" in Gardner Lindzey & Elliot Eds.), *Handbook of Social Psychology* (3rded.), Volume II : Special fields and applications. New York: Random House.

NEWSTART

- https://www.facebook.com/Genius7Book/posts/389502434509445?stream_ref=5
- Pilkington; Poppleton & Robertshaw. (2011). *Change in Religious Attitude and Practices Among Students During University Degree Courses*. n.p. British Journal of Educational Psychology. Retrieved September 29, 2015, from <http://onlinelibrary.wiley.com/doi/10.1111/j.2044-8279.1965.tb01799.x>
- Saris, W. E. & Stronkorst, L. H. (1984). *Causal Modeling in Non-experimental Research: An Introduction to the LISREL Approach*. Amsterdam: Sociometric Research Foundations.
- Saroglou. (2000). *Religion and the five factors of personality: a meta-analytic review*. Beigium: Department of Psychology, University catholique de Louvain, Pl. du Cardinal M Louvain-la Neuve.
- Sartain, Aaron Quinn; et al (1973) *Psychology : Understanding Human Behavior*. 4 th ed.; Tokyo: McGraw-Hill Kopakusha .
- Schumacker, Randall. E.; & Lomax, Richard G. (2004). *A Beginner's Guide to Structural Equation Modeling*. 2nd ed. New Jersey: Lawrence Erlbaum Associates.
- Schwarz, Richard. (2000). *Light Bearers: A History of the Seventh-day Adventist Church* (3rd ed.) np.
- Seizou, Wagatsuma. (1987). *Development of a Biblical Paradigm for Ministry to Unbaptized Seventh-day Adventist Children*. Dissertation Doctor of Ministry, Andrews University, Michigan: United States of America.
- Sharma, S., Parnian. S. & Spielberger, C.D. (1983). *A cross-cultural study of the test anxiety levels in Iranian and Indian students*. *Personality and Individual Difference*. 4, 117-120.

- Smith, Steven Harmon. (1982). February) "*Achievement and Long-Term Retention in Geometry Using Mastery Learning, Student Choice and Traditional Learning in the Elementary School* ," Dissertation Abstracts International. 42: 3423-A .
- Starkey, Kathryn Towns. (1971). "*The Effect of Teacher Comment on Attitude towards and Achievement in Secondary Mathematics Classes: An Experimental Study*" Dissertation Abstracts International. 32: 259-260 A; September.
- Tabachnick, Barbara G.; & Fidell, Linda S. (2007). *Using Multivariate Statistics*. 5th ed. New York: Pearson.
- The General Conference of Seventh-day Adventists. (2005). "*Seventh-day Adventist Church Manual*" Hagerstown, Maryland: The Secretariat, p.26. Online
- The General Conference of Seventh-day Adventists. (2005). *Seventh-day Adventist Church Manual*. 16 edition, Hagerstown, Maryland: Review and Herald Publishing Association.
- . (2009). *Seventh-day Adventist Minister's Handbook*. Maryland: The General Conference of Seventh-day Adventists.
- . (2009). "*Seventh-day Adventist World Church Statistics*". *Office of Archives and Statistics*, December. Online
- . (2009). *Seventh-day Adventist Church Minister's Handbook*. 16 edition, Silver spring, Maryland: The General Conference of Seventh-day Adventists Ministerial Association.
- . (2014). "*Seventh-day Adventist World Church Statistics*". *Office of Archives and Statistics*, November. Online
- . (2015). "*Seventh-day Adventist World Church Statistics*". *Office of Archives and Statistics*, December. online
- Thurstone, L.L. (1970). *Attitude and Attitude Change*; Rand McNally and Company.
- Triandis, Harry C . (1971). *Attitude and Attitude Change* . p.3 , New York: John Wiley and Sons. Inc .
- Vance, Laura L. (1999) *Seventh-day Adventism Crisis: Gender and Sectarian Change in an Emerging Religion*. Illinois,: University of Illinois Press.
- White, Ellen G. (n.d.). *The Ministry (Work Done for God) of Healing*. United State of America: The General Conference of Seventh-day Adventist.
- Williams, J.E. (1996). Gender- related worry and emotionality test anxiety for high-achieving students. *Psychology in the Schools*, 33:159-162
- Yamane, Taro. (1967). *Statistics An Introductory*. 2nd ed. New York: Harper.

ภาคผนวก

ภาคผนวก ก
เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

แบบสอบถามการวิจัย

การศึกษาปัจจัยเชิงสาเหตุที่ส่งผลต่อการปฏิบัติทางศาสนาตามหลักเซเว่นธ์เดย์
แอ็ดเวนติสของนักศึกษาในระดับปริญญาตรี มหาวิทยาลัยนานาชาติเอเชีย-แปซิฟิก

คำชี้แจง

1. แบบสอบถามนี้แบ่งออกเป็น 11 ตอน คือ

- ตอนที่ 1 การสอบถามข้อมูลทั่วไป
- ตอนที่ 2 การสอบถามข้อมูลการปฏิบัติทางศาสนาตามหลักเซเว่นธ์เดย์แอ็ดเวนติส
- ตอนที่ 3 การสอบถามข้อมูลเกี่ยวกับสุขภาวะ
- ตอนที่ 4 การสอบถามเกี่ยวกับความรู้ทางศาสนา
- ตอนที่ 5 การสอบถามเกี่ยวกับบุคลิกภาพแบบอ่อนโยน
- ตอนที่ 6 การสอบถามเกี่ยวกับการยึดมั่นในหลักศาสนา
- ตอนที่ 7 การสอบถามข้อมูลการดำรงชีวิตแบบเซเว่นธ์เดย์แอ็ดเวนติส
- ตอนที่ 8 การสอบถามเกี่ยวกับการถ่ายทอดทางศาสนา
- ตอนที่ 9 การสอบถามข้อมูลการสนับสนุนจากคริสตจักร
- ตอนที่ 10 การสอบถามเกี่ยวกับเจตคติต่อการปฏิบัติศาสนา
- ตอนที่ 11 การสอบถามข้อมูลการประกาศศาสนา

2. แบบสอบถามนี้จัดทำขึ้นสำหรับ “นักศึกษาระดับปริญญาตรี มหาวิทยาลัยนานาชาติเอเชีย-แปซิฟิก” ข้อมูลที่ได้จากผู้ตอบจะเป็นประโยชน์ในการเชื่อมโยง ขยายองค์ความรู้เกี่ยวกับปัจจัยเชิงสาเหตุที่ส่งผลต่อการปฏิบัติทางศาสนาตามหลักเซเว่นธ์เดย์แอ็ดเวนติสของนักศึกษาระดับปริญญาตรี มหาวิทยาลัยนานาชาติเอเชีย-แปซิฟิก คำตอบของนักศึกษาจะไม่มีการตัดสินว่าถูกหรือผิด ดังนั้นจึงขอให้นักศึกษาตอบตามความเป็นจริง

ขอขอบคุณที่นักศึกษาได้สละเวลาอันมีค่าในการตอบแบบสอบถามฉบับนี้ ความสมบูรณ์ของการตอบที่ได้รับจะมีคุณค่าอย่างยิ่งต่อการวิจัยในครั้งนี้ และขอให้นักศึกษาเชื่อมั่นว่าคำตอบที่ได้รับจากการตอบจะถูกเก็บรักษาไว้เป็นความลับ โดยจะนำมาวิเคราะห์ในภาพรวมและประโยชน์เชิงวิชาการเท่านั้น

ขอขอบคุณนักศึกษามา ณ โอกาสนี้

นายประไพ ปลายเนตร

นิสิตระดับปริญญาเอก สถาบันวิจัยพฤติกรรมศาสตร์

มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ

ตอนที่ 1 การสอบถามข้อมูลทั่วไป

คำชี้แจง โปรดเติมข้อความลงในช่องว่างที่กำหนดให้ และใส่ ✓ ในช่องหน้าข้อความที่ตรงกับความเป็นจริงเกี่ยวกับนักศึกษา

1. เพศ	☐ ชาย	☐ หญิง
2. สัญชาติ	☐ ไทย	☐ อื่น ๆ (ระบุ
3. หลักสูตร	☐ ภาษาไทย	☐ นานาชาติ
4. วิทยาเขต	☐ กรุงเทพฯ	☐ มวกเหล็ก
5. คณะ	☐ บริหารธุรกิจ	☐ ศาสนศึกษา
	☐ วิทยาศาสตร์	☐ ศึกษาศาสตร์และจิตวิทยา
	☐ พยาบาลศาสตร์	☐ ศิลปศาสตร์และมนุษยศาสตร์
6. ชั้นปี	☐ ปีที่ 1	☐ ปีที่ 3
	☐ ปีที่ 2	☐ ปีที่ 4
7. สาขาวิชา	☐ การบัญชี	☐ การจัดการ
	☐ การบัญชีและการเงิน	☐ สารสนเทศคอมพิวเตอร์
	☐ การตลาดและการจัดการ	☐ การประกอบการธุรกิจและการจัดการ
	☐ ชีววิทยา	☐ พยาบาลศาสตร์
	☐ จิตวิทยาและการศึกษา	☐ ภาษาอังกฤษ
	☐ ภาษาอังกฤษเพื่อการสื่อสาร	
	☐ ภาษาอังกฤษธุรกิจและการท่องเที่ยว	
	☐ ศาสนศาสตร์ประยุกต์	☐ ศาสนศาสตร์การศึกษา

ตอนที่ 2 การสอบถามข้อมูลการปฏิบัติทางศาสนาตามหลักเซเว่นธ์เดย์แอ๊ดเวนตีส

คำชี้แจง โปรดพิจารณาข้อความแต่ละข้อแล้วทำเครื่องหมาย ✓ ลงในช่องที่ตรงกับระดับความเป็นจริงในการปฏิบัติทางศาสนาตามหลักเซเว่นธ์เดย์แอ๊ดเวนตีสของนักศึกษามากที่สุดเพียงข้อเดียว และโปรดตอบคำถามให้ครบทุกข้อ

ข้อ	ข้อความคำถาม	จริงที่สุด	จริง	ค่อนข้างจริง	ค่อนข้างไม่จริง	ไม่จริง	ไม่จริงเลย
ก. การปฏิบัติต่อพระเจ้า							
1.	ข้าพเจ้านับถือพระเจ้าด้วยความเคารพ						
2.	ข้าพเจ้าร้องเพลงสรรเสริญพระเจ้า						
3.	ข้าพเจ้าปฏิบัติตามคำสั่งสอนของพระเจ้าอย่างเคร่งครัด						
4.	ข้าพเจ้าละเว้นสิ่งเสพติดเพื่อถวายเกียรติให้กับพระเจ้า						
5.	ข้าพเจ้าถวายเกียรติให้พระเจ้าด้วยการประพฤติตามครรลองของคริสเตียน						
ข. การปฏิบัติต่อสังคม							
6.	แม้จะมีรายรับน้อยข้าพเจ้ายังคงบริจาคทรัพย์และสิ่งของแก่ผู้ยากไร้						
7.	แม้จะมีภารกิจมากเพียงใดข้าพเจ้าก็ไม่เคยขาดการเข้าร่วมกิจกรรมสาธารณประโยชน์ที่ทางมหาวิทยาลัยจัดขึ้น						
8.	ข้าพเจ้าช่วยเหลือผู้เจ็บป่วยตามโรงพยาบาลเมื่อมีโอกาส						

ข้อ	ข้อความ	จริง ที่สุด	จริง	ค่อนข้าง จริง	ค่อนข้าง ไม่จริง	ไม่ จริง	ไม่จริง เลย
ข. การปฏิบัติต่อสังคม							
9.	ข้าพเจ้าบริจาคทรัพย์เพื่อสาธารณกุศลเมื่อได้รับการร้องขอจากคริสตจักร						
10.	แม้ข้าพเจ้าจะถือของพระรุงพระรัง แต่เมื่อเห็นเด็ก สตรี คนพิการ และคนชรา ข้าพเจ้าจะลุกให้นั่ง						
11.	ข้าพเจ้าช่วยเหลือผู้ที่ขัดสน ด้อยโอกาส ถูกเอารัดเอาเปรียบในสังคม ตามสมควรแก่โอกาส						
ค. การปฏิบัติต่อตนเอง							
12.	แม้จะมีภารกิจมากเพียงใดข้าพเจ้าก็มีการอธิษฐาน						
13.	ข้าพเจ้าศึกษาพระคริสตธรรมคัมภีร์						
14.	ข้าพเจ้าร้องเพลงสรรเสริญไม่ว่าจะอยู่ที่ใดก็ตาม						
15.	ข้าพเจ้าดื่มเครื่องดื่มที่มีแอลกอฮอล์เมื่อเพื่อนชักชวน						
16.	ข้าพเจ้าปฏิบัติตามพระธรรมคำสอนของศาสนา						
17.	ข้าพเจ้าปฏิบัติตามครรลองศาสนาตามหลักเซเวนธ์เดย์แอ็ดเวนติส						
ง. การปฏิบัติพิธีกรรม		จริง ที่สุด	จริง	ค่อนข้าง จริง	ค่อนข้าง ไม่จริง	ไม่ จริง	ไม่จริง เลย
18.	ข้าพเจ้าเข้าร่วมพิธีมหาสนิท						
19.	แม้จะติดภารกิจมากเพียงใดข้าพเจ้าก็เข้าร่วมพิธีกรรมโบสถ์						
20.	ข้าพเจ้าเข้าร่วมพิธีบัพติศมา (Baptism)						
21.	ข้าพเจ้าเข้าร่วมพิธีกรรมที่จัดขึ้นในวันสะบาโต						
22.	ข้าพเจ้าถือรักษาวนสะบาโตซึ่งเป็นวันนมัสการพระเจ้า						
23.	ข้าพเจ้าเป็นคริสเตียนข้าพเจ้าจึงถือปฏิบัติพิธีกรรมอย่างเคร่งครัด						
จ. การปฏิบัติกิจกรรมโบสถ์							
24.	ข้าพเจ้าแจกใบปลิวเผยแพร่ศาสนา						
25.	ข้าพเจ้าเข้าร่วมกิจกรรมพัฒนาชุมชนของโบสถ์						
26.	ข้าพเจ้าหลีกเลี่ยงการปฏิบัติกิจกรรมโบสถ์						
27.	ข้าพเจ้าเข้าร่วมกิจกรรมสาขาโรงเรียนวันสะบาโต						
28.	ข้าพเจ้าออกเรียไรเงินบริจาคเพื่อกิจกรรมของโบสถ์						
29.	ข้าพเจ้าอุทิศตนเพื่อทำงานของโบสถ์อย่างเต็มกำลังความสามารถ โดยมีต้องมีใครบอกให้ทำ						
30.	แม้จะเป็นวันหยุดหรือหลังเลิกเรียนข้าพเจ้ายังคงช่วยเหลืองานของโบสถ์						

ตอนที่ 3 การสอบถามข้อมูลเกี่ยวกับสุขภาพ

คำชี้แจง โปรดพิจารณาข้อความแต่ละข้อแล้วทำเครื่องหมาย ✓ ลงในช่องที่ ตรงกับระดับความเป็นจริงเกี่ยวกับสุขภาพของนักศึกษา และโปรดตอบคำถามให้ครบทุกข้อ

ข้อ	ข้อความคำถาม	จริงที่สุด	จริง	ค่อนข้างจริง	ค่อนข้างไม่จริง	ไม่จริง	ไม่จริงเลย
ก. สุขภาพกาย							
1.	ข้าพเจ้ามีภาวะร่างกายที่สมบูรณ์						
2.	ข้าพเจ้าสามารถทำกิจกรรมประจำวันได้ด้วยตนเอง						
3.	สภาพร่างกายของข้าพเจ้าไม่ทุพพลภาพ						
4.	ข้าพเจ้ามีสุขภาพที่สามารถทำอะไร ๆ ให้ผ่านไปในแต่ละวันได้						
5.	ข้าพเจ้าสามารถทำงานได้เต็มที่						
6.	การเจริญเติบโตทางด้านร่างกายของข้าพเจ้าเป็นปกติ						
ข. สุขภาพจิต							
7.	ข้าพเจ้าจะรู้สึกหงุดหงิด ถ้าสิ่งต่าง ๆ ไม่เป็นไปตามที่คาดหวัง						
8.	ข้าพเจ้ามีความรู้สึกที่ตนเองเป็นคนมีความสุข						
9.	ข้าพเจ้ามั่นใจที่จะเผชิญกับเหตุการณ์ร้ายแรงที่เกิดขึ้นในชีวิต						
10.	ข้าพเจ้ารู้สึกโกรธหงุดหงิดง่ายโดยไม่ทราบสาเหตุ						
11.	ข้าพเจ้ารู้สึกหงุดหงิด กังวลใจกับเรื่องเล็ก ๆ น้อย ๆ ที่เกิดขึ้น						
12.	ข้าพเจ้ามั่นใจว่าจะสามารถควบคุมอารมณ์ได้ เมื่อมีเหตุการณ์คับขันหรือร้ายแรงเกิดขึ้น						
13.	ข้าพเจ้ารู้สึกเบื่อหน่ายต่อเหตุการณ์การดำเนินชีวิตประจำวัน						

ตอนที่ 4 การสอบถามเกี่ยวกับความรู้ทางศาสนา

คำชี้แจง โปรดพิจารณาข้อความแต่ละข้อแล้วทำเครื่องหมาย ✓ ลงในช่องที่ ตรงกับระดับความเป็นจริงเกี่ยวกับความรู้ทางศาสนาของนักศึกษาและโปรดตอบคำถามให้ครบทุกข้อ

ข้อ	ข้อความคำถาม	ใช่	ไม่ใช่
1.	เซเวนธ์เดย์แอ๊ดเวนตีสหมายถึงผู้กลับใจเสียใหม่		
2.	คริสเตียนเซเวนธ์เดย์แอ๊ดเวนตีสเชื่อในหลักการศรัทธา		
3.	คำสอนของศาสนาคริสต์มีเป้าหมายให้มนุษย์มีสันติภาพ		
4.	พิธีกรรมที่คริสเตียนแสดงความเป็นอันหนึ่งอันเดียวกับพระเจ้าคือบัพติศมา		
5.	พระบิดา พระบุตร และพระวิญญาณบริสุทธิ์รวมแล้วเรียกว่าพระเยซูคริสต์		
6.	การเสด็จกลับมาครั้งที่สองของพระเยซูมีกำหนดเวลาแน่นอนตามพระคัมภีร์		
7.	พิธีบัพติศมาเป็นพิธีกรรมที่สามารถกระทำไต่ระหว่างที่ยังเป็นคริสเตียนอยู่		

ตอนที่ 5 การสอบถามเกี่ยวกับบุคลิกภาพแบบอ่อนโยน

คำชี้แจง โปรดพิจารณาข้อความแต่ละข้อแล้วทำเครื่องหมาย ✓ ลงในช่องที่ ตรงกับระดับความเป็นจริงเกี่ยวกับบุคลิกภาพแบบอ่อนโยนของนักศึกษา และโปรดตอบคำถามให้ครบทุกข้อ

ข้อ	ข้อความ	จริง ที่สุด	จริง	ค่อนข้าง จริง	ค่อนข้าง ไม่จริง	ไม่ จริง	ไม่จริง เลย
1.	ข้าพเจ้ามีนิสัยสุภาพกับทุกคนที่ข้าพเจ้าพบ						
2.	ข้าพเจ้ามีความเต็มใจให้ความช่วยเหลือและให้โอกาสผู้อื่น						
3.	ข้าพเจ้าเป็นคนเห็นแก่ประโยชน์ส่วนรวมและถือเอาความคิดของส่วนใหญ่เป็นหลัก						
4.	ข้าพเจ้ายอมรับความคิดเห็น ข้อวิจารณ์ของผู้อื่น						
5.	ข้าพเจ้าสามารถปรับปรุงตนเองให้เข้ากับบุคคลอื่นได้						
6.	ข้าพเจ้ามีจิตใจสุภาพอ่อนโยนกับบุคคลทั่วไป						
7.	ข้าพเจ้ามีนิสัยอดทนและมีความยืดหยุ่นในการทำงาน						

ตอนที่ 6 การสอบถามเกี่ยวกับการยึดมั่นในหลักศาสนา

คำชี้แจง โปรดพิจารณาข้อความแต่ละข้อแล้วทำเครื่องหมาย ✓ ลงในช่องที่ ตรงกับระดับความเป็นจริงเกี่ยวกับการยึดมั่นในหลักศาสนาของนักศึกษา และโปรดตอบคำถามให้ครบทุกข้อ

ข้อ	ข้อความ	จริง ที่สุด	จริง	ค่อนข้าง จริง	ค่อนข้าง ไม่จริง	ไม่ จริง	ไม่จริง เลย
ก. การรักพระเจ้า							
1.	ข้าพเจ้าปฏิบัติตามคำสอนของพระเยซู						
2.	ข้าพเจ้ายึดมั่นหลักคำสอนที่ว่าอย่ามีพระเจ้าอื่นนอกเหนือจากพระเยซู						
3.	ข้าพเจ้ารักพระเจ้าจึงยึดมั่นให้พระองค์เป็นที่หนึ่งในชีวิต						
4.	พระเจ้ารักมนุษย์ทุกคนในโลก ดังนั้นข้าพเจ้าจึงรักพระองค์						
5.	ข้าพเจ้ายึดมั่นในพระเจ้าเพราะทรงเป็นผู้ไถ่บาปให้มนุษย์						
6.	ข้าพเจ้าปฏิบัติตามพระเจ้าที่ทรงให้อภัยความผิดบาปของผู้อื่น						
7.	พระบัญญัติสิบประการเป็นแนวทางในการปฏิบัติต่อพระเจ้าของข้าพเจ้า						
8.	ข้าพเจ้าปฏิบัติตามพระเจ้าที่ทรงเป็นพระผู้ช่วยให้รอด (Saviour) ของมนุษย์						
ข. การรักเพื่อนมนุษย์							
9.	ข้าพเจ้ายึดมั่นในคำสอนที่ว่ารักเพื่อนบ้านเหมือนรักตนเอง						
10.	ข้าพเจ้ามีความปรารถนาให้เพื่อนมนุษย์มีความสุข						
11.	ข้าพเจ้ามีความผูกพันต่อเพื่อนมนุษย์เพราะพระเจ้าสอนให้รักเพื่อนมนุษย์						
12.	การพบปะกับเพื่อนมนุษย์ทำให้ข้าพเจ้ารู้จักผู้คนในสังคมเพิ่มขึ้น						
13.	การผูกมิตรกับศัตรูเป็นสิ่งที่ควรกระทำ						
14.	ข้าพเจ้ารักเพื่อนมนุษย์ทุกคนโดยไม่มีเงื่อนไข						
15.	ข้าพเจ้าอยากให้ผู้อื่นมีชีวิตที่ดี มีชีวิตครอบครัวที่เป็นสุข						
16.	เมื่อผู้อื่นได้รับความทุกข์ยากลำบาก ข้าพเจ้าจะปลอบประโลมเขาเหล่านั้น						

ตอนที่ 7 การสอบถามข้อมูลการดำรงชีวิตแบบเซเว่นเดย์แอ็ดเวนติส

คำชี้แจง โปรดพิจารณาข้อความแต่ละข้อแล้วทำเครื่องหมาย✓ ลงในช่องที่ ตรงกับระดับความเป็นจริงเกี่ยวกับการดำรงชีวิตแบบเซเว่นเดย์แอ็ดเวนติสของนักศึกษา และโปรดตอบคำถามให้ครบทุกข้อ

ข้อ	ข้อความ	จริง ที่สุด	จริง	ค่อนข้าง จริง	ค่อนข้าง ไม่จริง	ไม่ จริง	ไม่จริง เลย
ก. ชีวิตครอบครัว							
1.	ข้าพเจ้าดำเนินชีวิตโดยยึดพระเจ้าเป็นที่หนึ่งในครอบครัว						
2.	ครอบครัวข้าพเจ้ามีการนมัสการภายในครอบครัวทั้งเช้าและเย็น						
3.	ข้าพเจ้ามีการอธิษฐานกับครอบครัว						
4.	ครอบครัวข้าพเจ้ามีการร้องเพลงสรรเสริญพระเจ้า						
5.	ข้าพเจ้าอ่านพระคริสตธรรมคัมภีร์ก่อนเข้านอนเสมอ						
ข. สุขภาพอนามัย							
6.	ข้าพเจ้ารับประทานอาหารตามคำสอนของศาสนา						
7.	ข้าพเจ้าออกกำลังกายกลางแจ้งอย่างสม่ำเสมอ						
8.	ข้าพเจ้ารับประทานอาหารผักและผลไม้ทุกมื้ออาหาร						
9.	ข้าพเจ้าดื่มน้ำเพียงพอในแต่ละวัน						
ค. การพักผ่อน		จริง ที่สุด	จริง	ค่อนข้าง จริง	ค่อนข้าง ไม่จริง	ไม่ จริง	ไม่จริง เลย
10.	ข้าพเจ้าทำงานอดิเรกที่ชอบหลังภารกิจประจำวัน						
11.	ข้าพเจ้าชอบอ่านหนังสือบทเรียนโรงเรียนวันสะบาโต						
12.	ข้าพเจ้าทำกิจกรรมที่ชอบในเวลาว่าง						
13.	ข้าพเจ้าไม่ไปพักผ่อนในสถานที่ที่เป็นแหล่งของอบายมุข						
14.	ข้าพเจ้าไปเยี่ยมสมาชิกเซเว่นเดย์แอ็ดเวนติสในวันหยุด						
ง. การประมาณตน							
15.	ข้าพเจ้าแต่งกายตามครรลองของคริสเตียน						
16.	ข้าพเจ้าใช้จ่ายอย่างประหยัดตามฐานะ						
17.	ข้าพเจ้าวางแผนการใช้เงินเพื่อประหยัดค่าใช้จ่าย						
18.	ข้าพเจ้าใช้สิ่งของเครื่องใช้ที่ราคาไม่แพงและมีความคงทน						
19.	ข้าพเจ้าดำเนินชีวิตตามหลักการของความพอเพียง						
20.	ข้าพเจ้าใช้จ่ายในปัจจุบัน 4 หรือสิ่งที่มีความจำเป็นต่อการดำรงชีวิต						

ตอนที่ 8 การสอบถามเกี่ยวกับการถ่ายทอดทางศาสนา

คำชี้แจง โปรดพิจารณาข้อความแต่ละข้อแล้วทำเครื่องหมาย ✓ ลงในช่องที่ตรงกับระดับความเป็นจริงเกี่ยวกับการถ่ายทอดทางศาสนาของนักศึกษา และโปรดตอบคำถามให้ครบทุกข้อ

ข้อ	ข้อความคำถาม	จริง ที่สุด	จริง	ค่อนข้าง จริง	ค่อนข้าง ไม่จริง	ไม่ จริง	ไม่จริง เลย
ก. การถ่ายทอดทางศาสนาจากครอบครัว							
1.	บิดามารดาสอนข้าพเจ้าให้อธิษฐาน						
2.	บิดามารดาข้าพเจ้าไม่ได้นมัสการในครอบครัว						
3.	ญาติพี่น้องในครอบครัวข้าพเจ้าไปโบสถ์ทุกวันสัปดาห์						
4.	บิดามารดาข้าพเจ้าไม่เคยเล่าเรื่องความรักของพระเจ้าที่มีต่อมนุษย์						
5.	บิดามารดาข้าพเจ้าเป็นแบบอย่างชีวิตคริสเตียนเซเวนธ์เดย์แอ็ดเวนติสอย่างเคร่งครัด						
6.	บิดามารดาสอนให้ข้าพเจ้ามีความรักความเมตตาต่อเพื่อนมนุษย์						
7.	บิดามารดาสนับสนุนให้ข้าพเจ้าช่วยเหลือกิจกรรมโบสถ์						
8.	บิดามารดาข้าพเจ้าดำเนินชีวิตเหมือนชาวโลกทั่วไปที่ไม่ได้เป็นคริสเตียน						
9.	บิดามารดาตักเตือนข้าพเจ้าหากข้าพเจ้าทำผิดพระบัญญัติสิบประการ						
10.	บิดามารดาอ่านพระคัมภีร์ให้ข้าพเจ้าฟังตั้งแต่ข้าพเจ้ายังเป็นเด็ก						
11.	บิดามารดาข้าพเจ้าปฏิบัติตนเป็นแบบอย่างเรื่องการแบ่งปันเพื่อนมนุษย์						
12.	บิดามารดาถวายสิบลด (Tithe) เสมอมาได้ขาดทำให้ข้าพเจ้าถวายตาม						
13.	ข้าพเจ้าเห็นแบบอย่างการปฏิบัติทางศาสนาจากครอบครัวตั้งแต่อดีตจนถึงปัจจุบัน						
14.	บิดามารดาข้าพเจ้าอบรมสั่งสอนให้ทุกคนในครอบครัวถือรักษาวันสะบาโต						
ข. การถ่ายทอดทางศาสนาจากเพื่อน		จริง ที่สุด	จริง	ค่อนข้าง จริง	ค่อนข้าง ไม่จริง	ไม่ จริง	ไม่จริง เลย
15.	ข้าพเจ้าร่วมพิธีมหาสนิทกับเพื่อน						
16.	เพื่อนชักชวนข้าพเจ้าร้องเพลงสรรเสริญพระเจ้าในโบสถ์						
17.	เพื่อนในกลุ่มชักชวนให้ข้าพเจ้าไปสาขาโรงเรียนวันสะบาโต						
18.	เมื่อข้าพเจ้าท้อแท้เพื่อนจะให้ข้าพเจ้าอธิษฐาน						
ค. การถ่ายทอดทางศาสนาจากสถาบันศาสนา							
19.	มหาวิทยาลัยนานาชาติเอเซีย-แปซิฟิกสอนเนื้อหาทางด้านศาสนาแก่นักศึกษา						
20.	ข้าพเจ้าถือปฏิบัติศาสนาตามที่บุคลากรของคริสตจักรได้ปฏิบัติ						
21.	ศาสนาจารย์สอนว่าทุกครั้งที่มิมีปัญหาคือต้องอธิษฐานต่อพระเจ้า						
22.	ข้าพเจ้าได้รับแบบอย่างการดำเนินชีวิตคริสเตียนจากสมาชิกโบสถ์						
23.	ข้าพเจ้าได้รับการอบรมสั่งสอนจรรยาบรรณในวิชาชีพจากบุคลากรทางศาสนา						
24.	การปฏิบัติงานของบุคลากรทางศาสนาเป็นตัวอย่างให้กับข้าพเจ้า						
25.	ศาสนาจารย์ของคริสตจักรไปสอนพระคัมภีร์แก่ครอบครัวของข้าพเจ้า						

ตอนที่ 9 การสอบถามข้อมูลการสนับสนุนจากคริสตจักร

คำชี้แจง โปรดพิจารณาข้อความแต่ละข้อแล้วทำเครื่องหมาย ✓ ลงในช่องที่ตรงกับระดับความเป็นจริงเกี่ยวกับการสนับสนุนจากคริสตจักรแก่นักศึกษา และโปรดตอบคำถามให้ครบทุกข้อ

ข้อ	ข้อความคำถาม	จริง ที่สุด	จริง	ค่อนข้าง จริง	ค่อนข้าง ไม่จริง	ไม่ จริง	ไม่จริง เลย
ก. การให้คำปรึกษา							
1.	ข้าพเจ้าได้รับคำปรึกษาจากศาสตราจารย์เมื่อประสบปัญหา						
2.	เมื่อข้าพเจ้าประสบปัญหาชีวิตบุคลากรของคริสตจักรได้ให้คำแนะนำ						
3.	นักจิตวิทยาประจำมหาวิทยาลัยนานาชาติเอเชีย-แปซิฟิกให้คำปรึกษาเมื่อข้าพเจ้าต้องการ						
4.	ฝ่ายแนะแนวของมหาวิทยาลัยนานาชาติเอเชีย-แปซิฟิกให้คำแนะนำในการศึกษาต่อ						
5.	อนุศาสนาจารย์ (Chaplain) ให้คำแนะนำเมื่อข้าพเจ้าประสบปัญหา						
6.	บุคลากรของมหาวิทยาลัยนานาชาติเอเชีย-แปซิฟิกให้คำปรึกษาบนพื้นฐานเซเวนธ์เดย์แอ๊ดเวนตีส						
7.	เมื่อประสบปัญหาข้าพเจ้าได้รับคำปรึกษาจากสมาชิกคริสตจักร						
ข. การแนะนำศีลธรรม							
8.	ข้าพเจ้าได้รับคำแนะนำเรื่องศีลธรรมจากเจ้าหน้าที่ของคริสตจักร						
9.	ศาสตราจารย์ให้คำแนะนำเมื่อข้าพเจ้าประสบปัญหาด้านความประพฤติ						
10.	อาจารย์ผู้สอนในมหาวิทยาลัยนานาชาติเอเชีย-แปซิฟิกได้สอดแทรกหลักศีลธรรมในการสอน						
11.	ข้าพเจ้าได้รับคำแนะนำเรื่องศีลธรรมในบริบทของเซเวนธ์เดย์แอ๊ดเวนตีส						
12.	ข้าพเจ้าได้รับการแนะนำเรื่องความเชื่อของเซเวนธ์เดย์แอ๊ดเวนตีสเสมอ						
ค. ทุนการศึกษา		จริง ที่สุด	จริง	ค่อนข้าง จริง	ค่อนข้าง ไม่จริง	ไม่ จริง	ไม่จริง เลย
13.	ข้าพเจ้าไม่เคยได้รับทุนการศึกษาจากคริสตจักร						
14.	องค์กรเซเวนธ์เดย์แอ๊ดเวนตีสมีทุนเพื่อสนับสนุนการศึกษา						
15.	ข้าพเจ้าได้รับทุนการศึกษาด้านการช่วยเหลือกิจกรรม						
16.	คริสตจักรให้ทุนการศึกษาโดยไม่จำกัดเชื้อชาติหรือสถานภาพ						
ง. การทำงานขณะศึกษา							
17.	คริสตจักรได้ช่วยเหลือข้าพเจ้าให้สามารถทำงานระหว่างศึกษา						
18.	ข้าพเจ้าได้รับค่าจ้างที่สมเหตุสมผล						
19.	คำตอบแทนที่ข้าพเจ้าได้รับทำให้ข้าพเจ้ามีรายได้ขณะศึกษา						

ข้อ	ข้อความ	จริง ที่สุด	จริง	ค่อนข้าง จริง	ค่อนข้าง ไม่จริง	ไม่ จริง	ไม่จริง เลย
จ. สาธารณูปโภค							
20.	คริสตจักรสนับสนุนการเงินข้าพเจ้าเพื่อเป็นค่าหอพัก						
21.	ข้าพเจ้าได้รับการช่วยเหลือด้านสาธารณูปโภคจากคริสตจักร						
22.	สาธารณูปโภคที่ข้าพเจ้าได้รับจากคริสตจักรเหมาะสม						
23.	สาธารณูปโภคที่ข้าพเจ้าได้รับจากคริสตจักรมีคุณภาพมาตรฐาน						
24.	ข้าพเจ้าได้รับบริการสาธารณูปโภคจากคริสตจักรอย่างเท่าเทียม						

ตอนที่ 10 การสอบถามเกี่ยวกับเจตคติต่อการปฏิบัติศาสนา

คำชี้แจง โปรดพิจารณาข้อความแต่ละข้อแล้วทำเครื่องหมาย ✓ ลงในช่องที่ ตรงกับระดับความเป็นจริงเกี่ยวกับเจตคติต่อการปฏิบัติศาสนาของนักศึกษา และโปรดตอบคำถามให้ครบทุกข้อ

ข้อ	ข้อความ	จริง ที่สุด	จริง	ค่อนข้าง จริง	ค่อนข้าง ไม่จริง	ไม่ จริง	ไม่จริง เลย
1.	การปฏิบัติศาสนาช่วยให้เกิดสันติสุขในศาสนิกชน						
2.	การปฏิบัติศาสนาทำให้มนุษย์มีระเบียบวินัยและศีลธรรมจรรยา						
3.	การปฏิบัติศาสนาทำให้มนุษย์มีความรักต่อกันจึงเป็นสิ่งสำคัญสำหรับมนุษย์						
4.	การปฏิบัติศาสนาช่วยให้มนุษย์เห็นจุดหมายปลายทางของชีวิตกระจ่าง						
5.	การปฏิบัติตามคำสั่งสอนของศาสนาเป็นสิ่งที่มีความหมายเพราะเป็นที่พึงพอใจของมนุษย์						
6.	ข้าพเจ้ารู้สึกสบายใจที่ได้ปฏิบัติศาสนกิจ						
7.	ข้าพเจ้ารู้สึกมีความพอใจในการปฏิบัติศาสนาในวันสะบาโต						
8.	ข้าพเจ้ารู้สึกอดัดใจที่ต้องปฏิบัติตามกฎระเบียบของศาสนา						
9.	ข้าพเจ้ามีความสงบในจิตใจที่ได้ปฏิบัติตามหลักเซเวนธ์เดย์แอ๊ดเวนตีส						
10.	ข้าพเจ้ามีความพร้อมในการปฏิบัติศาสนาในทุกโอกาส						
11.	ข้าพเจ้าพร้อมที่จะเข้าร่วมกิจกรรมทางศาสนาของคริสตจักร						
12.	ข้าพเจ้าพร้อมที่จะปฏิบัติตามคำสั่งสอนของศาสนา						
13.	ข้าพเจ้าพร้อมที่จะปฏิบัติพิธีกรรมทางศาสนาในวาระต่าง ๆ						
14.	ข้าพเจ้ายินดีที่จะปฏิบัติตามหลักความเชื่อของเซเวนธ์เดย์แอ๊ดเวนตีส						
15.	ไม่ว่าจะอยู่ในสถานการณ์ใดข้าพเจ้าพร้อมที่จะปฏิบัติตามครรลองศาสนา						

ตอนที่ 11 การสอบถามข้อมูลการประกาศศาสนา

คำชี้แจง โปรดพิจารณาข้อความแต่ละข้อแล้วทำเครื่องหมาย ✓ ลงในช่องที่ ตรงกับระดับความเป็นจริงเกี่ยวกับการประกาศศาสนาของนักศึกษา และโปรดตอบคำถามให้ครบทุกข้อ

ข้อ	ข้อความ	จริง ที่สุด	จริง	ค่อนข้าง จริง	ค่อนข้าง ไม่จริง	ไม่ จริง	ไม่จริง เลย
ก. การประกาศศาสนาโดยการพูด							
1.	ข้าพเจ้าประกาศชาวประเสริฐของพระเจ้าตามโอกาส						
2.	ข้าพเจ้าเคยเป็นพยานเรื่องของพระเจ้า						
3.	ข้าพเจ้าสอนพระคัมภีร์เพื่อการประกาศชาวประเสริฐพระเจ้า						
4.	ข้าพเจ้าเล่าเรื่องพระเจ้าให้เพื่อนศาสนาคริสต์และศาสนาอื่นฟัง						
5.	ข้าพเจ้าเล่าเรื่องพระเจ้าแก่ผู้ที่ยังไม่รู้จักเรื่องราวของพระองค์						
6.	หากข้าพเจ้าไปสาขาโรงเรียนวันสะบาโตข้าพเจ้าจะเล่าเรื่องของพระเจ้าให้ผู้อื่นฟัง						
7.	ข้าพเจ้าอ่านพระคัมภีร์ให้ผู้ที่ยังไม่เป็นคริสเตียนฟัง						
8.	ข้าพเจ้าอธิบายเรื่องราวของพระเจ้าเมื่อมีผู้สงสัยซักถาม						
ข. การประกาศศาสนาโดยการเขียน		จริง ที่สุด	จริง	ค่อนข้าง จริง	ค่อนข้าง ไม่จริง	ไม่ จริง	ไม่จริง เลย
9.	ข้าพเจ้าประกาศศาสนาทางสื่อสังคม (Social Media)						
10.	ข้าพเจ้าช่วยคริสตจักรไปแจกหนังสือเกี่ยวกับพระเจ้า						
11.	ข้าพเจ้าเขียนจดหมายเล่าเรื่องพระเจ้าถึงเพื่อนต่างศาสนา						
12.	ข้าพเจ้าช่วยแจกใบปลิวประกาศศาสนาในสถานที่สาธารณะ						
13.	ข้าพเจ้าช่วยทางโบสถ์ประกาศศาสนาเมื่อมีการเปิดประชุมในที่ต่างๆ						
14.	ข้าพเจ้าส่งโปสการ์ด (post card) ทางศาสนาให้ผู้คนในวาระสำคัญ						
15.	ข้าพเจ้าส่งข้อความทางศาสนาถึงญาติมิตรทางโทรศัพท์เคลื่อนที่ (mobile phone)						
16.	ข้าพเจ้าแจกจดหมายข่าวคริสตจักร (newsletter) แก่ญาติมิตร						
ค. การประกาศศาสนาโดยการประพฤติเป็นแบบอย่างให้เห็น							
17.	ข้าพเจ้าศึกษาพระคริสตธรรมคัมภีร์						
18.	ข้าพเจ้าร้องเพลงพิเศษสรรเสริญพระเจ้าในโบสถ์						
19.	ข้าพเจ้าถือรักษาวินัยของคริสตจักรอย่างเคร่งครัด						
20.	ข้าพเจ้าแต่งกายเป็นระเบียบเรียบร้อยเมื่อไปโบสถ์ในวันเสาร์						
21.	ข้าพเจ้าปฏิบัติตนเป็นคริสเตียนเซเวนธ์เดย์แอ๊ดเวนตีสที่ดี						
22.	ข้าพเจ้าแสดงตนว่าเป็นคริสเตียนเซเวนธ์เดย์แอ๊ดเวนตีสในหมู่ญาติมิตร						
23.	ข้าพเจ้าปฏิบัติตนให้เป็นแบบอย่างเพื่อเผยแผ่ศาสนา						

***กรุณาตอบให้ครบทุกข้อ และทุกหน้า
ขอขอบคุณที่ท่านได้กรุณาใช้เวลาตอบแบบสอบถามนี้***

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย
ฉบับภาษาอังกฤษ

RESEARCH QUESTIONNAIRE
THE CAUSAL FACTORS AFFECTING RELIGIOUS PRACTICES ACCORDING TO SEVENTH-DAY
ADVENTIST
PRINCIPLES AMONG UNDERGRADUATE STUDENTS AT ASIA-PACIFIC INTERNATIONAL UNIVERSITY

Instructions

1. This questionnaire is divided into 11 parts as follows:

- Part 1 General Information Questions
- Part 2 Questions about Religious Practices According to Seventh-day Adventist Principles
- Part 3 Questions about Well-being
- Part 4 Questions about Religious Knowledge
- Part 5 Questions about an Agreeableness Personality
- Part 6 Questions about Adherence to Religious Principles
- Part 7 Questions about the Seventh-day Adventist Way of Life
- Part 8 Questions about Religious Socialization
- Part 9 Questions about Support from the Seventh-day Adventist Church
- Part 10 Questions about Attitudes toward Religious Practices
- Part 11 Questions about Religious Outreach

2. This questionnaire is for undergraduate students of Asia-Pacific International University. The data received from respondents will be used to connect with and expand the knowledgebase of the casual factors affecting religious practices in accordance with Seventh-day Adventist principles among undergraduate students at Asia-Pacific International University. The answers of students will not be judged as correct or wrong; therefore, students are requested to give truthful answers.

I would like to thank students for contributing your valuable time to answer this questionnaire. Your completed answers will be valuable for this research, and please be assured that your data will be kept strictly confidential and will be used only in overall analysis, and for the academic purposes of this study.

Thank you very much.

Mr. Prapai Plainetr

Ph.D. Student of the Behavioral Science Research Institute
 Srinakharinwirot University

Part 1 General Information Questions

Instructions Please fill and tick ✓ on the following box indicating the true information about you.

1. Gender	☐ Male	☐ Female
2. Nationality	☐ Thai	☐ Other (specify)
3. Program	☐ Thai	☐ International
4. Campus	☐ Bangkok	☐ Muak Lek
5. Faculty	☐ Business	☐ Religious Studies
	☐ Science	☐ Education and Psychology
	☐ Nursing	☐ Arts and Humanities
6. Class	☐ Freshmen	☐ Junior
	☐ Sophomore	☐ Senior
7. Major	☐ Accounting	☐ Management
	☐ Accounting & Finance	☐ Computer Information Technology
	☐ Marketing & Management	☐ Entrepreneurship & Management
	☐ Biology	☐ Nursing
	☐ Psychology & Education	☐ English
	☐ English for Communication	
	☐ English for Business & Tourism	
	☐ Applied Theology	☐ Religious Education

Part 2 Questions about Religious Practices According to Seventh-day Adventist Principles

Instructions Please carefully consider each statement and then tick ✓ only one box per question that best fits with the actual level of your observance of Seventh-day Adventist principles. Please complete all the questions.

No.	Questions	Most true	True	Somewhat true	Somewhat not true	Not true	Not true at all
<u>Behavior towards God</u>							
1.	I worship God with reverence.						
2.	I sing songs of praise to God						
3.	I strictly follow God's teachings.						
4.	I abstain from drugs in order to honor God.						
5.	I honor God by behaving in accordance with the Christian pathway.						
<u>Behavior towards Society</u>							
6.	Even though my income is a small amount, I still donate some money and gifts to the poor.						
7.	Even though I am very busy, I never miss community service activities organized by the university.						
8.	I help those who are sick in the hospital whenever possible.						

No.	Questions	Most true	True	Somewhat true	Somewhat not true	Not true	Not true at all
<u>Behavior towards Society</u>							
9.	I donate some money for charitable purposes when the church makes such requests.						
10.	Even when I am carrying a lot of things, I give my seat to children, women, the disabled, and the elderly.						
11.	I help the needy, the underprivileged, and those who have been exploited as appropriate for the occasion.						
<u>Behavior towards Self</u>		Most true	True	Somewhat true	Somewhat not true	Not true	Not true at all
12.	No matter how busy I am, I still pray.						
13.	I study the Bible.						
14.	I sing songs of praise to God no matter where I am.						
15.	I drink alcoholic beverages when my friends invite me to do so.						
16.	I behave in accordance with religious teachings.						
17.	I live according to Seventh-day Adventist religious principles.						
<u>Observance of Rituals</u>		Most true	True	Somewhat true	Somewhat not true	Not true	Not true at all
18.	I participate in Communion Service.						
19.	No matter how busy I am, I attend church worship services.						
20.	I attend baptismal services.						
21.	I participate in church services that are held on the Sabbath day.						
22.	I keep the Sabbath day holy, which is the day to worship God.						
23.	Because I am a Christian, I must strictly observe religious rituals.						
<u>Participation in Church Activities</u>							
24.	I distribute leaflets to propagate religion.						
25.	I participate in the church's community development activities.						
26.	I avoid participating in church activities.						
27.	I participate in Branch Sabbath School activities.						
28.	I go out and solicit donations for church activities.						
29.	I dedicate all of my energies and abilities to church work without being told to do so.						
30.	Even on holidays or after school hours, I still help with church work.						

Part 3 Questions about Well-being

Instructions Please carefully consider each statement and then tick $\sqrt{\quad}$ only one box per question that best fits with the actual level of your well-being. Please complete all the questions.

No.	Questions	Most true	True	Somewhat true	Somewhat not true	Not true	Not true at all
Physical Health							
1.	I am in full physical health.						
2.	I can carry out my daily routine by myself.						
3.	My physical condition is not disabled.						
4.	I am healthy, and can do things to get through each day.						
5.	I can work with full physical strength.						
6.	My physical growth is normal.						
Mental Health							
7.	I feel frustrated if things do not turn out as expected.						
8.	I feel that I am a happy person.						
9.	I am confident when confronting terrible events that occur in my life.						
10.	I easily become angry and irritable without knowing the reason.						
11.	I feel irritable and worried about little things that occur.						
12.	I am confident of being able to control my emotions when a critical or serious incident occurs.						
13.	I feel bored and discouraged with my daily routine.						

Part 4 Questions about Religious Knowledge

Instructions Please carefully consider each statement and tick $\sqrt{\quad}$ only one box per question that best fits with your actual level of religious knowledge. Please complete all the questions.

No.	Questions	Yes	No
1.	Seventh-day Adventist means people who have repented.		
2.	The Seventh-day Adventist Church believes in the principle of faith.		
3.	The aim of the teachings of Christianity is for humans to have peace.		
4.	The ritual by which Christians demonstrate their unity with God is Baptism.		
5.	The Father, the Son, and the Holy Spirit combined together are called "Jesus Christ".		
6.	The time of Jesus' Second Coming is definitely specified in the Bible.		
7.	The Baptismal Ceremony is a ritual that can be conducted during the time that a person is a Christian.		

Part 5 Questions about an Agreeableness Personality

Instructions Please carefully consider each statement and then tick ✓ only one box per question that best fits with the level of your actual thoughts about an agreeableness personality. Please complete all the questions.

No.	Questions	Most true	True	Somewhat true	Somewhat not true	Not true	Not true at all
1.	I am polite to everyone whom I meet.						
2.	I am willing to help and give others a chance.						
3.	I am a person who prioritizes common interests, and adheres to the opinion of the majority.						
4.	I accept the opinions and criticisms of others.						
5.	I can improve myself and get along better with others.						
6.	I have a gentle spirit towards other people.						
7.	I am a patient and flexible person in my work.						

Part 6 Questions about Adherence to Religious Principles

Instructions Please carefully consider each statement and then tick ✓ only one box per question that best fits with the actual level of your adherence to religious principles. Please complete all the questions.

No.	Questions	Most true	True	Somewhat true	Somewhat not true	Not true	Not true at all
Love for God							
1.	I follow the teachings of Jesus.						
2.	I adhere to the teaching of having no other gods except Jesus.						
3.	Because I love God, I hold fast to Him and make Him first in my life.						
4.	God loves every person in the world, and so that is why I love Him.						
5.	I hold fast to God because He redeems mankind from their sins.						
6.	I follow God's practice of forgiving the sins of others.						
7.	The Ten Commandments provide guidelines for my behavior towards God.						
8.	I follow God, who is the Saviour of mankind.						
Love for Mankind							
9.	I adhere to the teaching that one should "love your neighbor as yourself."						
10.	I desire that all human beings will have peace and contentment.						
11.	I have strong ties to my fellow human beings because God teaches me to love them.						
12.	Encounters with people help me to know how to have more love for people in society.						
13.	Building good relationships with enemies is something that should be done.						
14.	I love all mankind without any conditions.						
15.	I want others to have good lives and a happy family life.						
16.	When other people are suffering, I will console them.						

Part 7 Questions about the Seventh-day Adventist Way of Life

Instructions Please carefully consider each statement and then tick ✓ only one box per question that best fits with the actual level of your way of life as a Seventh-day Adventist. Please complete all the questions.

No.	Questions	Most true	True	Somewhat true	Somewhat not true	Not true	Not true at all
<u>Family Life</u>							
1.	I live my life by giving God first place in my family.						
2.	My family has its own worship both in the morning and evening.						
3.	I pray with my family.						
4.	My family sings songs of praise to God.						
5.	I always read the Bible before going to bed.						
<u>Health</u>							
6.	I eat food in accordance with the teachings of my religion.						
7.	I regularly exercise outdoors.						
8.	I eat vegetables and fruit for every meal.						
9.	I drink enough water each day.						
<u>Rest</u>		Most true	True	Somewhat true	Somewhat not true	Not true	Not true at all
10.	I have hobbies that I like to do after my daily work.						
11.	I like to read the Sabbath School lesson quarterly.						
12.	I engage in enjoyable activities during my free time.						
13.	I do not relax in places where vices are practiced.						
14.	I visit SDA church members on holidays.						
<u>Temperance</u>							
15.	I dress in accordance with Christian principles.						
16.	I spend my money frugally according to my financial status.						
17.	I plan my expenditures to cut costs.						
18.	I use appliances that are inexpensive and durable.						
19.	I live my life based on self-sufficiency principles.						
20.	I spend money on the 4 necessities that are essential for life.						

Part 8: Questions about Religious Socialization

Instructions Please carefully consider each statement and then tick $\checkmark$ only one box per question that best fits with the actual level of your religious socialization. Please complete all the questions.

No.	Questions	Most true	True	Somewhat true	Somewhat not true	Not true	Not true at all
Religious Socialization via Family							
1.	My parents taught me to pray.						
2.	My parents do not have family worship.						
3.	My siblings and relatives attend church every Sabbath day.						
4.	My parents never told me about the love of God to mankind.						
5.	My parents are strict and exemplary Seventh-day Adventist Christians.						
6.	My parents teach me to love and be kind to my fellowmen.						
7.	My parents encourage me to help with church activities.						
8.	My parents live their lives just like worldly people who are not Christians.						
9.	My parents warn me if I break one of the Ten Commandments.						
10.	My parents have read the Bible to me since I was a child.						
11.	My parents are role models of sharing things with our fellowmen.						
12.	My parents always return their tithe without fail, which leads me to follow in their footsteps. .						
13.	I see a pattern of religious observance through my family from the past until the present.						
14.	My parents teach everyone in the family to keep the Sabbath holy.						
Religious Socialization via Friends		Most true	True	Somewhat true	Somewhat not true	Not true	Not true at all
15.	I participate in Communion Service with my friends.						
16.	My friends persuade me to sing songs of praise to God in church.						
17.	My friends persuade me to attend Branch Sabbath School.						
18.	When I am discouraged, my friends tell me to pray.						
Religious Socialization via Religious Institutions							
19.	Asia-Pacific International University teaches religious content to its students.						
20.	I observe religious practices by following the practices of church personnel.						
21.	Pastors teach that every time we have a problem, we should pray to God.						
22.	I received a model of how to live a Christian life from church members.						
23.	I have been taught about professional ethics by religious personnel.						
24.	The practices of religious personnel have served as a model for me.						
25.	Church pastors have taught the Bible to my family.						

Part 9: Questions about Support from the Seventh-day Adventist Church

Instructions Please carefully consider each statement and then tick ☒ only one box per question that best fits with the actual level of your support from the Seventh-day Adventist Church. Please complete all the questions.

No.	Questions	Most true	True	Somewhat true	Somewhat not true	Not true	Not true at all
<u>Advice</u>							
1.	I have received advice from a pastor when encountering problems.						
2.	When I have problems in my life, Church personnel give me advice.						
3.	A psychologist at Asia-Pacific International University counsels me when I am in need.						
4.	The Counseling Department of Asia - Pacific International University provides advice regarding further studies.						
5.	A Chaplain gives advice when I encounter problems.						
6.	Asia-Pacific International University personnel provide advice based on Seventh-day Adventist principles.						
7.	When experiencing problems, I have received advice from church members.						
<u>Counseling about Moral Issues</u>							
8.	I receive guidance on moral issues from church personnel.						
9.	Pastors have given me advice when I had behavior problems.						
10.	Instructors at Asia-Pacific International University integrate moral principles into their teaching.						
11.	I have received advice about moral issues in a Seventh-day Adventist context.						
12.	I have always been counseled about Seventh-day Adventist beliefs.						
<u>Scholarships</u>		Most true	True	Somewhat true	Somewhat not true	Not true	Not true at all
13.	I have never received a scholarship from the church.						
14.	The Seventh-day Adventist organization provides scholarships to support education.						
15.	I received an educational scholarship to help support activities.						
16.	The church provides scholarships without restriction in regards to ethnicity or status.						
<u>Work During Study Program</u>							
17.	The church has helped me to work while studying.						
18.	I receive reasonable wages.						
19.	The payment that I receive provides me with income while studying.						

No.	Questions	Most true	True	Somewhat true	Somewhat not true	Not true	Not true at all
Public Assistance							
20.	The church provides financial support for my dormitory expenses.						
21.	I have received help from the church for my utility expenses.						
22.	The utilities that I have received from the church are appropriate.						
23.	The utility service that I receive from the church is of standard quality.						
24.	I receive equivalent utility service from the church.						

Part 10: Questionnaire of Attitudes toward Religious Practices

Instructions Please carefully consider each statement and then tick ✓ only one box per question that best fits with the actual level of your attitudes toward religious practices. Please complete all the questions.

No.	Questions	Most true	True	Somewhat true	Somewhat not true	Not true	Not true at all
1.	Religious practices help to bring about peace among believers.						
2.	Religious practices enable humans to be disciplined and moral beings.						
3.	Religious practices lead humans to love their fellowmen, so this is important for mankind.						
4.	Religious practices help humans to see their life destinations more clearly.						
5.	Following religious teachings is valuable because it provides a sanctuary for the human heart.						
6.	I feel relaxed when carrying out religious activities.						
7.	I feel satisfaction when observing religious practices on the Sabbath day.						
8.	I feel uncomfortable when I am compelled to follow religious rules.						
9.	I have peace of mind when observing religious practices that are consistent with Seventh-day Adventist principles.						
10.	I am ready to observe religious practices when there is an opportunity.						
11.	I am ready to participate in the church's religious activities.						
12.	I am ready to follow the religious teachings.						
13.	I am ready to perform religious rituals on various occasions.						
14.	I am willing to practice the Seventh-day Adventist religious beliefs.						
15.	Regardless of the circumstances, I am ready to follow the way of the religious teachings.						

Part 11: Questionnaire about Religion Outreach

Instructions Please carefully consider each statement and then tick ✓ only one box per question that best fits with the actual level of your religious outreach. Please complete all the questions.

No.	Questions	Most true	True	Somewhat true	Somewhat not true	Not true	Not true at all
<u>Speech</u>							
1.	I preach the good news about God when there is an opportunity.						
2.	I have been a witness for God.						
3.	I teach the Bible to proclaim the good news about God.						
4.	I have told my fellow Christians and other religious believers about God.						
5.	I talk about God with those who haven't heard about Him yet.						
6.	If I go to a Branch Sabbath School, I will tell others about God.						
7.	I read the Bible to those who are not Christians.						
8.	I explain about God when people have doubts and ask questions.						
<u>Writing</u>		Most true	True	Somewhat true	Somewhat not true	Not true	Not true at all
9.	I evangelize through social media.						
10.	I help the church distribute books about God.						
11.	I write letters telling friends of different religions about God.						
12.	I help distribute evangelistic leaflets in public places.						
13.	I help the church proclaim religion when evangelistic meetings are held in various places.						
14.	I send religious postcards to people on important occasions.						
15.	I send religious messages to relatives and friends with my mobile phone.						
16.	I distribute church newsletters to relatives and friends.						
<u>Modeling example</u>							
17.	I study the Holy Bible.						
18.	I sing "special music" songs of praise to God in church.						
19.	I am very careful to keep the Sabbath day holy.						
20.	I dress very neatly when attending church on Saturday.						
21.	I behave as a good Seventh-day Adventist Christian.						
22.	I identify myself as a Seventh-day Adventist Christian to my relatives and friends.						
23.	I behave myself as a role model for the purpose of proclaiming religion.						

*** Please answer all the questions and all pages.

Thank you for taking the time to answer this query. ***

ภาคผนวก ข

รายชื่อผู้ทรงคุณวุฒิที่ตรวจสอบเครื่องมือในการวิจัย

รายชื่อผู้ทรงคุณวุฒิที่ตรวจสอบเครื่องมือในการวิจัย

1. รองศาสตราจารย์ ชูศรี วงศ์รัตน์ ภาควิชาวัดผลและวิจัยทางการศึกษา
มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ
2. รองศาสตราจารย์ นิภา ศรีไพโรจน์ ภาควิชาวัดผลและวิจัยทางการศึกษา
มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ
3. ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ประทีป จินนี่ สถาบันวิจัยพฤติกรรมศาสตร์
มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ
4. ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.นริศรา พึ่งโพธิ์สม สถาบันวิจัยพฤติกรรมศาสตร์
มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ
5. อาจารย์ ดร.บุญรัตน์ มูลแก้ว คณะสาสนศึกษา
มหาวิทยาลัยนานาชาติเอเชีย-แปซิฟิก

ภาคผนวก ค
รายชื่อผู้ทรงคุณวุฒิที่แปลไทย-อังกฤษ เครื่องมือในการวิจัย

รายชื่อผู้ทรงคุณวุฒิที่แปลไทย-อังกฤษ เครื่องมือในการวิจัย

1. นาวาอากาศโท ดร.พงศปณต พรหมมา
2. Dr.Wayne Albert Hamra

ภาคผนวก ง

ผลการวิเคราะห์คุณภาพเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

ตาราง 12 ดัชนีความสอดคล้อง (IOC) ของเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย (พิจารณาค่า IOC=0.50 ขึ้นไป)

แบบวัด	ค่าดัชนีความสอดคล้อง			รวม
	< 0.50	0.60-0.80	1.00	
การปฏิบัติทางศาสนาตามหลักเซเวนต์เดย์แอ๊ดเวนตีส	18	39	6	63
สุขภาวะ	11	17	9	37
ความรู้ทางศาสนา	-	2	15	17
บุคลิกภาพแบบอ่อนโยน	3	5	11	19
การยึดมั่นในหลักศาสนา	11	11	9	31
การดำรงชีวิตแบบเซเวนต์เดย์แอ๊ดเวนตีส	15	25	11	51
การถ่ายทอดทางศาสนา	19	15	25	59
การสนับสนุนจากคริสตจักร	31	24	5	60
เจตคติต่อการปฏิบัติศาสนา	1	5	12	18
การประกาศศาสนา	6	10	20	36

ตาราง 13 ค่าอำนาจจำแนกของเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย (พิจารณาค่า 0.30 ขึ้นไป)

แบบวัด	ค่าอำนาจจำแนก		รวม
	< 0.30	≥ 0.30	
การปฏิบัติทางศาสนาตามหลักเซเวนต์เดย์แอ๊ดเวนตีส	15	30	45
สุขภาวะ	13	13	26
บุคลิกภาพแบบอ่อนโยน	9	7	16
การยึดมั่นในหลักศาสนา	4	16	20
การดำรงชีวิตแบบเซเวนต์เดย์แอ๊ดเวนตีส	16	20	36
การถ่ายทอดทางศาสนา	15	25	40
การสนับสนุนจากคริสตจักร	5	24	29
เจตคติต่อการปฏิบัติศาสนา	2	15	17
การประกาศศาสนา	7	23	30
ความรู้ทางศาสนา (p = 0.20 ถึง 0.80, r = 0.20 ถึง 1.00)	10	7	17

ตาราง 14 ค่าดัชนีความสอดคล้อง (IOC) ค่าอำนาจจำแนก (ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์รายข้อกับคะแนนรวม) และค่าความเชื่อมั่นของแบบวัดการปฏิบัติทางศาสนาตามหลักเซเว่นธ์เดย์แอ็ดเวนติส

ข้อ	IOC	ค่าอำนาจจำแนก	การพิจารณา	ข้อ	IOC	ค่าอำนาจจำแนก	การพิจารณา
1.	.60	.531	เลือกไว้	24.	.80	.026	คัดออก
2.	.80	.529	เลือกไว้	25.	.60	.189	คัดออก
3.	1.00	-.056	คัดออก	26.	.80	.593	เลือกไว้
4.	.60	.228	คัดออก	27.	.60	.520	เลือกไว้
5.	.80	.032	คัดออก	28.	.80	.498	เลือกไว้
6.	.80	.366	เลือกไว้	29.	.80	.074	คัดออก
7.	.80	.047	คัดออก	30.	.80	.594	เลือกไว้
8.	.60	.322	เลือกไว้	31.	.80	.445	เลือกไว้
9.	.80	.472	เลือกไว้	32.	.80	-.051	คัดออก
10.	.60	.427	เลือกไว้	33.	.80	.470	เลือกไว้
11.	.60	.350	เลือกไว้	34.	.80	.566	เลือกไว้
12.	.60	.274	คัดออก	35.	.80	.124	คัดออก
13.	1.00	.402	เลือกไว้	36.	1.00	.335	เลือกไว้
14.	1.00	.279	คัดออก	37.	.80	.406	เลือกไว้
15.	1.00	.545	เลือกไว้	38.	.80	.678	เลือกไว้
16.	.80	.400	เลือกไว้	39.	.80	.421	เลือกไว้
17.	.80	-.156	คัดออก	40.	.80	.260	คัดออก
18.	.80	.409	เลือกไว้	41.	.80	.338	เลือกไว้
19.	.60	.430	เลือกไว้	42.	.80	.291	คัดออก
20.	.60	.509	เลือกไว้	43.	.80	.336	เลือกไว้
21.	1.00	.299	คัดออก	44.	.80	.562	เลือกไว้
22.	.60	.491	เลือกไว้	45.	.80	.379	เลือกไว้
23.	.80	.367	เลือกไว้				

ค่าความเชื่อมั่น = 0.846

ภาคผนวก จ
ภาพรวมของเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

ภาพรวมของเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

ตาราง 24 แผนผังของแบบวัดจำแนกตามตัวแปร

ตัวแปร	ข้อบวก	ข้อลบ	ข้อบวก		ข้อลบ	
			ทดลอง	ใช้จริง	ทดลอง	ใช้จริง
การปฏิบัติทางศาสนาตามหลักเซเว่นส์ เดย์แอ็ดเวนติส	46	17	34	28	11	2
1.การปฏิบัติต่อพระเจ้า	9	3	6	5	3	-
2.การปฏิบัติต่อสังคม	11	2	8	6	1	-
3.การปฏิบัติต่อตนเอง	8	6	6	5	3	1
4.การปฏิบัติพิธีกรรม	8	4	6	6	3	-
5.การปฏิบัติกิจกรรมโบสถ์	10	2	8	6	1	1
สุขภาวะ	23	14	18	9	8	4
1.สุขภาวะกาย	11	6	10	6	2	-
2.สุขภาวะจิต	12	8	8	3	6	4
ความรู้ทางศาสนา	9	8	9	-	8	7
บุคลิกภาพแบบอ่อนโยน	13	6	12	7	4	-
การยึดมั่นในหลักศาสนา	24	7	17	16	3	-
1.การรักพระเจ้า	13	2	8	8	2	-
2.การรักเพื่อนมนุษย์	11	5	9	8	1	-
การดำรงชีวิตแบบเซเว่นส์เดย์ แอ็ดเวนติส	37	14	30	20	6	-
1.ชีวิตครอบครัว	10	3	6	5	1	-
2.สุขภาพอนามัย	9	5	7	4	3	-
3.การพักผ่อน	9	3	9	5	-	-
4.การประมาณตน	9	3	8	6	2	-
การถ่ายทอดทางศาสนา	40	19	30	22	10	3
1.การถ่ายทอดทางศาสนาจาก ครอบครัว	16	7	11	11	5	3
2.การถ่ายทอดทางศาสนาจากเพื่อน	12	6	11	4	4	-
3.การถ่ายทอดทางศาสนาจากสถาบัน ศาสนา	12	6	8	7	1	-

ตาราง 24 (ต่อ)

ตัวแปร	ข้อบวก	ข้อลบ	ข้อบวก		ข้อลบ	
			ทดลอง	ใช้จริง	ทดลอง	ใช้จริง
การสนับสนุนจากคริสตจักร	42	18	24	23	5	1
1.การให้คำปรึกษา	7	5	7	7	1	-
2.การแนะนำศีลธรรม	9	3	5	5	-	-
3.ทุนการศึกษา	9	4	3	3	2	1
4.การทำงานขณะศึกษา	9	2	3	3	1	-
5.สาธารณูปโภค	8	4	6	5	1	-
เจตคติต่อการปฏิบัติศาสนา	15	3	14	14	3	1
การประกาศศาสนา	29	7	25	23	5	-
1.การพูด	10	2	8	8	2	-
2.การเขียน	9	3	8	8	1	-
3.การประพฤติเป็นแบบอย่างให้เห็น	10	2	9	7	2	-

ภาคผนวก จ
ผลการวิเคราะห์องค์ประกอบเชิงยืนยัน
และการเปรียบเทียบค่าดัชนีความกลมกลืนของแบบจำลอง
ของเครื่องมือวัดที่ใช้ในการวิจัยหลังปรับแบบจำลอง

ตาราง 25 ผลการวิเคราะห์องค์ประกอบเชิงยืนยันของตัวแปรการปฏิบัติทางศาสนาตามหลักเซเวนต์เดย์แอ๊ดเวนตีส

ตัวแปรสังเกต	ค่าน้ำหนัก	ค่าความเชื่อมั่น ในการวัดตัวแปรแฝง
องค์ประกอบ: การปฏิบัติต่อพระเจ้า		0.804
1. ข้าพเจ้านมัสการพระเจ้าด้วยความเคารพ	0.68**	
2. ข้าพเจ้าร้องเพลงสรรเสริญพระเจ้า	0.69**	
3. ข้าพเจ้าปฏิบัติตามคำสั่งสอนของพระเจ้าอย่างเคร่งครัด	0.69**	
4. ข้าพเจ้าละเว้นสิ่งเสพติดเพื่อถวายเกียรติให้กับพระเจ้า	0.55**	
5. ข้าพเจ้าถวายเกียรติให้พระเจ้าด้วยการประพฤติตาม ครรลองของคริสเตียน	0.74**	
องค์ประกอบ: การปฏิบัติต่อสังคม		0.789
6. แม้จะมีรายรับน้อยข้าพเจ้ายังคงบริจาคทรัพย์และสิ่งของ แก่ผู้ยากไร้	0.64**	
8. ข้าพเจ้าช่วยเหลือผู้เจ็บป่วยตามโรงพยาบาลเมื่อมีโอกาส	0.67**	
9. ข้าพเจ้าบริจาคทรัพย์เพื่อสาธารณกุศลเมื่อได้รับการร้องขอ จากคริสตจักร	0.68**	
10. แม้ข้าพเจ้าจะถือของพะรุงพะรัง แต่เมื่อเห็นเด็ก สตรี คนพิการ และคนชรา ข้าพเจ้าจะลูกให้หนึ่ง	0.59**	
11. ข้าพเจ้าช่วยเหลือผู้ที่ขัดสน ด้อยโอกาส ถูกเอารัดเอาเปรียบ ในสังคมตามสมควรแก่โอกาส	0.69**	
องค์ประกอบ: การปฏิบัติต่อตนเอง		0.850
12. แม้จะมีภารกิจมากเพียงใดข้าพเจ้าก็มีการอธิษฐาน	0.69**	
13. ข้าพเจ้าศึกษาพระคริสตธรรมคัมภีร์	0.76**	
14. ข้าพเจ้าร้องเพลงสรรเสริญไม่ว่าจะอยู่ที่ใดก็ตาม	0.65**	
16. ข้าพเจ้าปฏิบัติตามพระธรรมคำสอนของศาสนา	0.74**	
17. ข้าพเจ้าปฏิบัติตามครรลองศาสนาตามหลักเซเวนต์เดย์ แอ๊ดเวนตีส	0.80**	

หมายเหตุ ** $p < 0.01$

ตาราง 25 (ต่อ)

ตัวแปรสังเกต	ค่าน้ำหนัก	ค่าความเชื่อมั่น ในการวัดตัวแปรแฝง
องค์ประกอบ: การปฏิบัติพิธีกรรม		0.856
18.ข้าพเจ้าเข้าร่วมพิธีมหาสนิท	0.66**	
19.แม้จะติดภารกิจมากเพียงใดข้าพเจ้าก็เข้าร่วมพิธีกรรมโบสถ์	0.76**	
20.ข้าพเจ้าเข้าร่วมพิธีบัพติศมา (Baptism)	0.64**	
21.ข้าพเจ้าเข้าร่วมพิธีกรรมที่จัดขึ้นในวันสะบาโต	0.76**	
22.ข้าพเจ้าถือรักษาวันสะบาโตซึ่งเป็นวันนมัสการพระเจ้า	0.76**	
23.ข้าพเจ้าเป็นคริสเตียนข้าพเจ้าจึงถือปฏิบัติพิธีกรรมอย่างเคร่งครัด	0.65**	
องค์ประกอบ: การปฏิบัติกิจกรรมโบสถ์		0.861
24.ข้าพเจ้าแจกใบปลิวเผยแพร่ศาสนา	0.69**	
25.ข้าพเจ้าเข้าร่วมกิจกรรมพัฒนาชุมชนของโบสถ์	0.76**	
27.ข้าพเจ้าเข้าร่วมกิจกรรมสาขาโรงเรียนวันสะบาโต	0.63**	
28.ข้าพเจ้าออกเรียไรเงินบริจาคเพื่อกิจกรรมของโบสถ์	0.68**	
29.ข้าพเจ้าอุทิศตนเพื่อทำงานของโบสถ์อย่างเต็มกำลังความสามารถโดยมิต้องมีใครบอกให้ทำ	0.77**	
30.แม้จะเป็นวันหยุดหรือหลังเลิกเรียนข้าพเจ้ายังคงช่วยเหลืองานของโบสถ์	0.74**	
<u>หมายเหตุ</u> ** $p < 0.01$		

ตาราง 26 ผลการวิเคราะห์องค์ประกอบเชิงยืนยันของตัวแปรสุขภาวะ

ตัวแปรสังเกต	ค่าน้ำหนัก	ค่าความเชื่อมั่น ในการวัดตัวแปรแฝง
องค์ประกอบ: สุขภาวะกาย		0.895
1. ข้าพเจ้ามีภาวะร่างกายที่สมบูรณ์	0.71**	
2. ข้าพเจ้าสามารถทำกิจวัตรประจำวันได้ด้วยตนเอง	0.72**	
3. สภาพร่างกายของข้าพเจ้าไม่ทุพพลภาพ	0.56**	
4. ข้าพเจ้ามีสุขภาพที่สามารถทำอะไรๆให้ผ่านไปในแต่ละวันได้	0.87**	
5. ข้าพเจ้าสามารถทำงานได้เต็มที่	0.86**	
6. การเจริญเติบโตทางร่างกายของข้าพเจ้าเป็นปกติ	0.85**	
องค์ประกอบ: สุขภาวะจิต		0.779
7. ข้าพเจ้าจะรู้สึกหงุดหงิด ถ้าสิ่งต่างๆ ไม่เป็นไปตามที่คาดหวัง	0.50**	
10.ข้าพเจ้ารู้สึกโกรธหงุดหงิดง่ายโดยไม่ทราบสาเหตุ	0.77**	
11.ข้าพเจ้ารู้สึกหงุดหงิด กังวลใจกับเรื่องเล็กๆ น้อยๆ ที่เกิดขึ้น	0.86**	
13.ข้าพเจ้ารู้สึกเบื่อหน่ายต่อเกี่ยวกับการดำเนินชีวิตประจำวัน	0.58**	

หมายเหตุ ** $p < 0.01$

ตาราง 27 ผลการวิเคราะห์องค์ประกอบเชิงยืนยันของตัวแปรความรู้ทางศาสนา

ตัวแปรสังเกต	ค่าน้ำหนัก	ค่าความเชื่อมั่น ในการวัดตัวแปรแฝง
0.616		
1. เซเวนธ์เดย์แอ็ดเวนติสหมายถึงผู้กลับใจเสียใหม่	0.43**	
2. คริสเตียนเซเวนธ์เดย์แอ็ดเวนติสเชื่อในหลักการศรัทธา	0.17**	
3. คำสอนของศาสนาคริสต์มีเป้าหมายให้มนุษย์มีสันติภาพ	0.45**	
4. พิธีกรรมที่คริสเตียนแสดงความเป็นอันหนึ่งอันเดียวกับพระเจ้าคือบัพติศมา	0.22**	
5. พระบิดา พระบุตร และพระวิญญาณบริสุทธิ์รวมแล้วเรียกว่าพระเยซูคริสต์	0.63**	
6. การเสด็จกลับมาครั้งที่สองของพระเยซูมีกำหนดเวลาแน่นอนตามพระคัมภีร์	0.62**	
7. พิธีบัพติศมาเป็นพิธีกรรมที่สามารถกระทำไ้ระหว่างที่ยังเป็นคริสเตียนอยู่	0.46**	
หมายเหตุ ** $p < 0.01$		

ตาราง 28 ผลการวิเคราะห์องค์ประกอบเชิงยืนยันของตัวแปรบุคลิกภาพแบบอ่อนโยน

ตัวแปรสังเกต	ค่าน้ำหนัก	ค่าความเชื่อมั่น ในการวัดตัวแปรแฝง
0.842		
1. ข้าพเจ้ามีนิสัยสุภาพกับทุกคนที่ข้าพเจ้าพบ	0.64**	
3. ข้าพเจ้าเป็นคนเห็นแก่ประโยชน์ส่วนรวมและถือเอาความคิดของส่วนใหญ่เป็นหลัก	0.51**	
4. ข้าพเจ้ายอมรับความคิดเห็น ข้อวิจารณ์ของผู้อื่น	0.72**	
5. ข้าพเจ้าสามารถปรับปรุงตนเองให้เข้ากับบุคคลอื่นได้	0.70**	
6. ข้าพเจ้ามีจิตใจสุภาพอ่อนโยนกับบุคคลทั่วไป	0.81**	
7. ข้าพเจ้ามีนิสัยอดทนและมีความยืดหยุ่นในการทำงาน	0.72**	
หมายเหตุ ** $p < 0.01$		

ตาราง 29 ผลการวิเคราะห์องค์ประกอบเชิงยืนยันของตัวแปรการยึดมั่นในหลักศาสนา

ตัวแปรสังเกต	ค่าน้ำหนัก	ค่าความเชื่อมั่น ในการวัดตัวแปรแฝง
องค์ประกอบ: การรักพระเจ้า		0.917
1. ข้าพเจ้าปฏิบัติตามคำสอนของพระเยซู	0.71**	
2. ข้าพเจ้ายึดมั่นหลักคำสอนที่ว่าอย่ามีพระเจ้าอื่นนอกเหนือ จากพระเยซู	0.67**	
3. ข้าพเจ้ารักพระเจ้าจึงยึดมั่นให้พระองค์เป็นที่หนึ่งในชีวิต	0.81**	
4. พระเจ้ารักมนุษย์ทุกคนในโลก ดังนั้นข้าพเจ้าจึงรักพระองค์	0.75**	
5. ข้าพเจ้ายึดมั่นในพระเจ้าเพราะทรงเป็นผู้ไถ่บาปให้มนุษย์	0.79**	
6. ข้าพเจ้าปฏิบัติตามพระเจ้าที่ทรงให้อภัยความผิดบาป ของผู้อื่น	0.76**	
7. พระบัญญัติสิบประการเป็นแนวทางในการปฏิบัติต่อพระเจ้า ของข้าพเจ้า	0.78**	
8. ข้าพเจ้าปฏิบัติตามพระเจ้าที่ทรงเป็นพระผู้ช่วยให้รอด (Saviour) ของมนุษย์	0.82**	
องค์ประกอบ: การรักเพื่อนมนุษย์		0.866
9. ข้าพเจ้ายึดมั่นในคำสอนที่ว่ารักเพื่อนบ้านเหมือนรักตนเอง	0.82**	
10. ข้าพเจ้ามีความปรารถนาให้เพื่อนมนุษย์มีความสุข	0.77**	
11. ข้าพเจ้ามีความผูกพันต่อเพื่อนมนุษย์เพราะพระเจ้าสอน ให้รักเพื่อนมนุษย์	0.81**	
13. การผูกมิตรกับศัตรูเป็นสิ่งที่ควรกระทำ	0.63**	
14. ข้าพเจ้ารักเพื่อนมนุษย์ทุกคนโดยไม่มีเงื่อนไข	0.63**	
15. ข้าพเจ้าอยากให้ผู้อื่นมีชีวิตที่ดี มีชีวิตครอบครัวที่เป็นสุข	0.65**	

หมายเหตุ ** $p < 0.01$

ตาราง 30 ผลการวิเคราะห์องค์ประกอบเชิงยืนยันของตัวแปรการดำรงชีวิตแบบเซเว่นธ์เดย์
แอ็ดเวนติส

ตัวแปรสังเกต	ค่าน้ำหนัก	ค่าความเชื่อมั่น ในการวัดตัวแปรแฝง
องค์ประกอบ: ชีวิตครอบครัว		0.882
2. ครอบครัวข้าพเจ้ามีการนมัสการภายในครอบครัว ทั้งเช้าและเย็น	0.78**	
3. ข้าพเจ้ามีการอธิษฐานกับครอบครัว	0.90**	
4. ครอบครัวข้าพเจ้ามีการร้องเพลงสรรเสริญพระเจ้า	0.85**	
องค์ประกอบ: สุขภาพอนามัย		0.679
7. ข้าพเจ้าออกกำลังกายกลางแจ้งอย่างสม่ำเสมอ	0.66**	
8. ข้าพเจ้ารับประทานอาหารผักและผลไม้ทุกมื้ออาหาร	0.63**	
9. ข้าพเจ้าดื่มน้ำเพียงพอในแต่ละวัน	0.64**	
องค์ประกอบ: การพักผ่อน		0.583
10. ข้าพเจ้าทำงานอดิเรกที่ชอบหลังภารกิจประจำวัน	0.51**	
11. ข้าพเจ้าชอบอ่านหนังสือบทเรียนโรงเรียนวันสะบาโต	0.60**	
14. ข้าพเจ้าไปเยี่ยมสมาชิกเซเว่นธ์เดย์แอ็ดเวนติสในวันหยุด	0.58**	
องค์ประกอบ: การประมาณตน		0.879
16. ข้าพเจ้าใช้จ่ายอย่างประหยัดตามฐานะ	0.73**	
17. ข้าพเจ้าวางแผนการใช้เงินเพื่อประหยัดค่าใช้จ่าย	0.75**	
18. ข้าพเจ้าใช้สิ่งของเครื่องใช้ที่ราคาไม่แพงและมีความคงทน	0.79**	
19. ข้าพเจ้าดำเนินชีวิตตามหลักการของความพอเพียง	0.80**	
20. ข้าพเจ้าใช้จ่ายในปัจจุบัน 4 หรือสิ่งที่มีความจำเป็นต่อการ ดำรงชีวิต	0.78**	

หมายเหตุ ** $p < 0.01$

ตาราง 31 ผลการวิเคราะห์องค์ประกอบเชิงยืนยันของตัวแปรการถ่ายทอดทางศาสนา

ตัวแปรสังเกต	ค่าน้ำหนัก	ค่าความเชื่อมั่น ในการวัดตัวแปรแฝง
องค์ประกอบ: การถ่ายทอดทางศาสนาจากครอบครัว		0.930
1. บิดามารดาสอนข้าพเจ้าให้อธิษฐาน	0.83**	
3. ญาติพี่น้องในครอบครัวข้าพเจ้าไปโบสถ์ทุกวันสัปดาห์	0.68**	
4. บิดามารดาข้าพเจ้าไม่เคยเล่าเรื่องความรักของพระเจ้าที่มีต่อมนุษย์	0.38**	
5. บิดามารดาข้าพเจ้าเป็นแบบอย่างชีวิตคริสเตียนเซเวนธ์เดย์แอ็ดเวนตีส์อย่างเคร่งครัด	0.80**	
7. บิดามารดาสนับสนุนให้ข้าพเจ้าช่วยเหลือกิจกรรมโบสถ์	0.73**	
9. บิดามารดาตักเตือนข้าพเจ้าหากข้าพเจ้าทำผิดพระบัญญัติสิบประการ	0.68**	
10. บิดามารดาอ่านพระคัมภีร์ให้ข้าพเจ้าฟังตั้งแต่ข้าพเจ้ายังเป็นเด็ก	0.84**	
12. บิดามารดาถวายสิบลด (Tithe) เสมอมิได้ขาดทำให้ข้าพเจ้าถวายตาม	0.86**	
13. ข้าพเจ้าเห็นแบบอย่างการปฏิบัติทางศาสนาจากครอบครัวตั้งแต่อดีตจนถึงปัจจุบัน	0.81**	
14. บิดามารดาข้าพเจ้าอบรมสั่งสอนให้ทุกคนในครอบครัวถือรักษาวินัยสัปดาห์	0.88**	
องค์ประกอบ: การถ่ายทอดทางศาสนาจากเพื่อน		0.803
16. เพื่อนชักชวนข้าพเจ้าร้องเพลงสรรเสริญพระเจ้าในโบสถ์	0.85**	
17. เพื่อนในกลุ่มชักชวนให้ข้าพเจ้าไปสาขาโรงเรียนวันสัปดาห์	0.83**	
18. เมื่อข้าพเจ้าท้อแท้เพื่อนจะให้ข้าพเจ้าอธิษฐาน	0.58**	

หมายเหตุ ** $p < 0.01$

ตาราง 31 (ต่อ)

ตัวแปรสังเกต	ค่าน้ำหนัก	ค่าความเชื่อมั่น ในการวัดตัวแปรแฝง
องค์ประกอบ: การถ่ายทอดทางศาสนาจากสถาบันศาสนา		0.866
19.มหาวิทยาลัยนานาชาติเอเชีย-แปซิฟิกสอนเนื้อหาทางด้าน ศาสนาแก่นักศึกษา	0.64**	
20.ข้าพเจ้าถือปฏิบัติศาสนาตามที่บุคลากรของคริสตจักร ได้ปฏิบัติ	0.73**	
21.ศาสนาจารย์สอนว่าทุกครั้งที่มีปัญหาต้องอธิษฐานต่อพระเจ้า	0.54**	
22.ข้าพเจ้าได้รับแบบอย่างการดำเนินชีวิตคริสเตียน จากสมาชิกโบสถ์	0.80**	
23.ข้าพเจ้าได้รับการอบรมสั่งสอนจรรยาบรรณในวิชาชีพ จากบุคลากรทางศาสนา	0.78**	
24.การปฏิบัติงานของบุคลากรทางศาสนาเป็นตัวอย่างให้กับ ข้าพเจ้า	0.81**	
<u>หมายเหตุ</u> ** $p < 0.01$		

ตาราง 32 ผลการวิเคราะห์องค์ประกอบเชิงยืนยันของตัวแปรการสนับสนุนจากคริสตจักร

ตัวแปรสังเกต	ค่าน้ำหนัก	ค่าความเชื่อมั่น ในการวัดตัวแปรแฝง
องค์ประกอบ: การให้คำปรึกษา		0.874
2. เมื่อข้าพเจ้าประสบปัญหาชีวิตบุคลากรของคริสตจักร ได้ให้คำแนะนำ	0.73**	
4. ฝ่ายแนะแนวของมหาวิทยาลัยนานาชาติเอเซีย-แปซิฟิก ให้คำแนะนำในการศึกษาต่อ	0.72**	
5. อนุศาสนาจารย์ (Chaplain) ให้คำแนะนำเมื่อข้าพเจ้า ประสบปัญหา	0.86**	
6. บุคลากรของมหาวิทยาลัยนานาชาติเอเซีย-แปซิฟิก ให้คำปรึกษาบนพื้นฐานเซเวนธ์เดย์แอ๊ดเวนตีส	0.76**	
7. เมื่อประสบปัญหาข้าพเจ้าได้รับคำปรึกษาจากสมาชิก คริสตจักร	0.74**	
องค์ประกอบ: การแนะนำศีลธรรม		0.858
10. อาจารย์ผู้สอนในมหาวิทยาลัยนานาชาติเอเซีย-แปซิฟิก ได้สอดแทรกหลักศีลธรรมในการสอน	0.78**	
11. ข้าพเจ้าได้รับคำแนะนำเรื่องศีลธรรมในบริบทของเซเวนธ์ เดย์แอ๊ดเวนตีส	0.87**	
12. ข้าพเจ้าได้รับการแนะนำเรื่องความเชื่อของเซเวนธ์เดย์ แอ๊ดเวนตีสเสมอ	0.80**	
องค์ประกอบ: ทุนการศึกษา		0.555
13. ข้าพเจ้าไม่เคยได้รับทุนการศึกษาจากคริสตจักร	0.25**	
14. องค์กรเซเวนธ์เดย์แอ๊ดเวนตีสมีทุนเพื่อสนับสนุนการศึกษา	0.59**	
16. คริสตจักรให้ทุนการศึกษาโดยไม่จำกัดเชื้อชาติหรือ สถานภาพ	0.75**	

หมายเหตุ ** $p < 0.01$

ตาราง 32 (ต่อ)

ตัวแปรสังเกต	ค่าน้ำหนัก	ค่าความเชื่อมั่น ในการวัดตัวแปรแฝง
องค์ประกอบ: การทำงานขณะศึกษา		0.850
17.คริสตจักรได้ช่วยเหลือข้าพเจ้าให้สามารถทำงานระหว่าง ศึกษา	0.82**	
18.ข้าพเจ้าได้รับค่าจ้างที่สมเหตุสมผล	0.89**	
19.ค่าตอบแทนที่ข้าพเจ้าได้รับทำให้ข้าพเจ้ามีรายได้ขณะศึกษา	0.71**	
องค์ประกอบ: สาธารณูปโภค		0.952
20.คริสตจักรสนับสนุนการเงินข้าพเจ้าเพื่อเป็นค่าหอพัก	0.79**	
21.ข้าพเจ้าได้รับการช่วยเหลือด้านสาธารณูปโภคจากคริสตจักร	0.88**	
22.สาธารณูปโภคที่ข้าพเจ้าได้รับจากคริสตจักรเหมาะสม	0.95**	
23.สาธารณูปโภคที่ข้าพเจ้าได้รับจากคริสตจักรมีคุณภาพ มาตรฐาน	0.93**	
24.ข้าพเจ้าได้รับบริการสาธารณูปโภคจากคริสตจักร อย่างเท่าเทียม	0.91**	
<u>หมายเหตุ</u> ** $p < 0.01$		

ตาราง 33 ผลการวิเคราะห์องค์ประกอบเชิงยืนยันของตัวแปรเจตคติต่อการปฏิบัติศาสนา

ตัวแปรสังเกต	ค่าน้ำหนัก	ค่าความเชื่อมั่น ในการวัดตัวแปรแฝง
		0.913
1. การปฏิบัติศาสนาช่วยให้เกิดสันติสุขในศาสนิกชน	0.59**	
6. ข้าพเจ้ารู้สึกสบายใจที่ได้ปฏิบัติศาสนกิจ	0.61**	
10. ข้าพเจ้ามีความพร้อมในการปฏิบัติศาสนาในทุกโอกาส	0.75**	
12. ข้าพเจ้าพร้อมที่จะปฏิบัติตามคำสั่งสอนของศาสนา	0.87**	
13. ข้าพเจ้าพร้อมที่จะปฏิบัติพิธีกรรมทางศาสนาในวาระต่าง ๆ	0.87**	
14. ข้าพเจ้ายินดีที่จะปฏิบัติตามหลักความเชื่อของ เซเวนธ์เดย์แอ๊ดเวนตีส	0.85**	
15. ไม่ว่าจะอยู่ในสถานการณ์ใดข้าพเจ้าพร้อมที่จะปฏิบัติตน ตามครรลองศาสนา	0.84**	

หมายเหตุ ** $p < 0.01$

ตาราง 34 ผลการวิเคราะห์องค์ประกอบเชิงยืนยันของตัวแปรการการประกาศศาสนา

ตัวแปรสังเกต	ค่าน้ำหนัก	ค่าความเชื่อมั่น ในการวัดตัวแปรแฝง
องค์ประกอบ: ด้านการพูด		0.923
1. ข้าพเจ้าประกาศข่าวประเสริฐของพระเจ้าตามโอกาส	0.82**	
2. ข้าพเจ้าเคยเป็นพยานเรื่องของพระเจ้า	0.77**	
3. ข้าพเจ้าสอนพระคัมภีร์เพื่อการประกาศข่าวประเสริฐพระเจ้า	0.84**	
4. ข้าพเจ้าเล่าเรื่องพระเจ้าให้เพื่อนศาสนาคริสต์และศาสนาอื่นฟัง	0.84**	
5. ข้าพเจ้าเล่าเรื่องพระเจ้าแก่ผู้ที่ยังไม่รู้จักเรื่องราวของพระองค์	0.79**	
6. หากข้าพเจ้าไปสาขาโรงเรียนวันสะบาโตข้าพเจ้าจะเล่าเรื่อง ของพระเจ้าให้ผู้อื่นฟัง	0.74**	
8. ข้าพเจ้าอธิบายเรื่องราวของพระเจ้าเมื่อมีผู้สงสัยซักถาม	0.76**	
องค์ประกอบ: ด้านการเขียน		0.889
9. ข้าพเจ้าประกาศศาสนาทางสื่อสังคม (Social Media)	0.70**	
11.ข้าพเจ้าเขียนจดหมายเล่าเรื่องพระเจ้าถึงเพื่อนต่างศาสนา	0.76**	
12.ข้าพเจ้าช่วยแจกใบปลิวประกาศศาสนาในสถานที่สาธารณะ	0.66**	
14.ข้าพเจ้าส่งโปสการ์ด (post card) ทางศาสนาให้ผู้คน ในวาระสำคัญ	0.82**	
15.ข้าพเจ้าส่งข้อความทางศาสนาถึงญาติมิตรทาง โทรศัพท์เคลื่อนที่ (mobile phone)	0.75**	
16.ข้าพเจ้าแจกจดหมายข่าวคริสตจักร (newsletter) แก่ญาติมิตร	0.84**	

หมายเหตุ ** $p < 0.01$

ตาราง 34 (ต่อ)

ตัวแปรสังเกต	ค่าน้ำหนัก	ค่าความเชื่อมั่น ในการวัดตัวแปรแฝง
องค์ประกอบ: ด้านการประพฤติเป็นแบบอย่างให้เห็น		0.897
17.ข้าพเจ้าศึกษาพระคริสตธรรมคัมภีร์	0.74**	
18.ข้าพเจ้าร้องเพลงพิเศษสรรเสริญพระเจ้าในโบสถ์	0.64**	
19.ข้าพเจ้าถือรักษาวินัยบาปอย่างเคร่งครัด	0.78**	
20.ข้าพเจ้าแต่งกายเป็นระเบียบเรียบร้อยเมื่อไปโบสถ์ ในวันเสาร์	0.67**	
21.ข้าพเจ้าปฏิบัติตนเป็นคริสเตียนเซเวนธ์เดย์แอ๊ดเวนตีสที่ดี	0.81**	
22.ข้าพเจ้าแสดงตนว่าเป็นคริสเตียนเซเวนธ์เดย์แอ๊ดเวนตีส ในหมู่ญาติมิตร	0.73**	
23.ข้าพเจ้าปฏิบัติตนให้เป็นแบบอย่างเพื่อเผยแผ่ศาสนา	0.83**	
หมายเหตุ ** $p < 0.01$		

ตาราง 35 เปรียบเทียบค่าดัชนีความกลมกลืนของแบบจำลองการปฏิบัติทางศาสนาตามหลักเซเวนต์เดย์แอ๊ดเวนตีสที่ผ่านการปรับแบบจำลอง แล้วเปรียบเทียบ 5 องค์ประกอบ 4 องค์ประกอบ 3 องค์ประกอบ 2 องค์ประกอบ และ 1 องค์ประกอบ

รายละเอียด	χ^2	df	χ^2/df	$\Delta\chi^2$	Δdf	CFI	GFI	RMSEA	CR	AVE
แบบจำลองการปฏิบัติทางศาสนาตามหลักเซเวนต์เดย์แอ๊ดเวนตีส										
1. 5 องค์ประกอบ	1,218.07	314	3.88	-	-	0.97	0.90	0.071	0.96	0.49
2. 4 องค์ประกอบ	1,308.84	318	4.12	90.77	4	0.97	0.85	0.074		
3. 3 องค์ประกอบ	1,526.18	321	4.75	217.34	3	0.96	0.83	0.081		
4. 2 องค์ประกอบ	1,775.36	323	5.50	249.18	2	0.95	0.79	0.098		
5. 1 องค์ประกอบ	2,216.14	324	6.84	440.78	1	0.93	0.72	0.120		

$\Delta\chi^2$ ทุกค่าในตารางมีนัยสำคัญทางสถิติที่ 0.01

จากตาราง 35 ผลการวิเคราะห์องค์ประกอบเชิงยืนยันพบว่า แบบจำลองการปฏิบัติทางศาสนาตามหลักเซเวนต์เดย์แอ๊ดเวนตีส มี 5 องค์ประกอบ พิจารณาได้จากค่าสถิติที่ใช้ตรวจสอบดัชนีความกลมกลืนของแบบจำลอง ได้แก่ ค่า $\chi^2 = 1,218.07$, $df = 314$, $\chi^2/df = 3.88$, $CFI = 0.97$, $GFI = 0.90$, $RMSEA = 0.071$, $CR = 0.96$ และ $AVE = 0.49$

ตาราง 36 เปรียบเทียบค่าดัชนีความกลมกลืนของแบบจำลองสุขภาวะที่ผ่านการปรับแบบจำลอง แล้วเปรียบเทียบ 2 องค์ประกอบ และ 1 องค์ประกอบ

รายละเอียด	χ^2	df	χ^2/df	$\Delta\chi^2$	Δdf	CFI	GFI	RMSEA	CR	AVE
แบบจำลองสุขภาวะ										
1. 2 องค์ประกอบ	136.37	34	4.01	-	-	0.97	0.95	0.073	0.92	0.55
2. 1 องค์ประกอบ	733.09	35	20.95	596.72	1	0.82	0.77	0.200		

$\Delta\chi^2$ ในตารางมีนัยสำคัญทางสถิติที่ 0.01

จากตาราง 36 ผลการวิเคราะห์องค์ประกอบเชิงยืนยัน พบว่าแบบจำลองสุขภาวะมี 2 องค์ประกอบ พิจารณาได้จากค่าสถิติที่ใช้ตรวจสอบดัชนีความกลมกลืนของแบบจำลอง ได้แก่ ค่า $\chi^2 = 136.37$, $df = 34$, $\chi^2/df = 4.01$, $CFI = 0.97$, $GFI = 0.95$, $RMSEA = 0.073$, $CR = 0.92$ และ $AVE = 0.55$

ตาราง 37 เปรียบเทียบค่าดัชนีความกลมกลืนของแบบจำลองความรู้ทางศาสนาที่ผ่านการปรับแบบจำลอง

รายละเอียด	χ^2	df	χ^2/df	$\Delta\chi^2$	Δdf	CFI	GFI	RMSEA	CR	AVE
แบบจำลองความรู้ทางศาสนา										
1 องค์ประกอบ	50.33	14	3.60	-	-	0.93	0.98	0.068	0.62	0.21

จากตาราง 37 ผลการวิเคราะห์องค์ประกอบเชิงยืนยัน พบว่าแบบจำลองความรู้ทางศาสนา มี 1 องค์ประกอบ พิจารณาได้จากค่าสถิติที่ใช้ตรวจสอบดัชนีความกลมกลืนของแบบจำลอง ได้แก่ ค่า $\chi^2 = 50.33$, $df = 14$, $\chi^2/df = 3.60$, $CFI = 0.93$, $GFI = 0.98$, $RMSEA = 0.068$, $CR = 0.62$ และ $AVE = 0.21$

ตาราง 38 เปรียบเทียบค่าดัชนีความกลมกลืนของแบบจำลองบุคลิกภาพแบบอ่อนโยนที่ผ่านการปรับแบบจำลอง

รายละเอียด	χ^2	df	χ^2/df	$\Delta\chi^2$	Δdf	CFI	GFI	RMSEA	CR	AVE
แบบจำลองบุคลิกภาพแบบอ่อนโยน										
1 องค์ประกอบ	36.32	9	4.04	-	-	0.99	0.98	0.073	0.84	0.48

จากตาราง 38 ผลการวิเคราะห์องค์ประกอบเชิงยืนยัน พบว่าแบบจำลองบุคลิกภาพแบบอ่อนโยน มี 1 องค์ประกอบ พิจารณาได้จากค่าสถิติที่ใช้ตรวจสอบดัชนีความกลมกลืนของแบบจำลอง ได้แก่ ค่า $\chi^2 = 36.32$, $df = 9$, $\chi^2/df = 4.04$, $CFI = 0.99$, $GFI = 0.98$, $RMSEA = 0.073$, $CR = 0.84$ และ $AVE = 0.48$

ตาราง 39 เปรียบเทียบค่าดัชนีความกลมกลืนของแบบจำลองการยึดมั่นในหลักศาสนาที่ผ่านการปรับแบบจำลอง แล้วเปรียบเทียบ 2 องค์ประกอบ และ 1 องค์ประกอบ

รายละเอียด	χ^2	df	χ^2/df	$\Delta\chi^2$	Δdf	CFI	GFI	RMSEA	CR	AVE
แบบจำลองการยึดมั่น ในหลักศาสนา										
1. 2 องค์ประกอบ	292.41	76	3.85	-	-	0.99	0.93	0.071	0.95	0.56
2. 1 องค์ประกอบ	667.32	77	8.66	374.91	1	0.97	0.86	0.120		

$\Delta\chi^2$ ในตารางมีนัยสำคัญทางสถิติที่ 0.01

จากตาราง 39 ผลการวิเคราะห์องค์ประกอบเชิงยืนยัน พบว่าแบบจำลองการยึดมั่นในหลักศาสนา มี 2 องค์ประกอบ พิจารณาได้จากค่าสถิติที่ใช้ตรวจสอบดัชนีความกลมกลืนของแบบจำลอง ได้แก่ ค่า $\chi^2 = 292.41$, $df = 76$, $\chi^2/df = 3.85$, $CFI = 0.99$, $GFI = 0.93$, $RMSEA = 0.071$, $CR = 0.95$ และ $AVE = 0.56$

ตาราง 40 เปรียบเทียบค่าดัชนีความกลมกลืนของแบบจำลองการดำรงชีวิตแบบเซแวนธ์เดียแอตเวนต์ที่ผ่านการปรับแบบจำลอง แล้วเปรียบเทียบ 4 องค์ประกอบ 3 องค์ประกอบ 2 องค์ประกอบ และ 1 องค์ประกอบ

รายละเอียด	χ^2	df	χ^2/df	$\Delta\chi^2$	Δdf	CFI	GFI	RMSEA	CR	AVE
แบบจำลองการ ดำรงชีวิตแบบเซแวนธ์ เดียแอตเวนต์										
1. 4 องค์ประกอบ	291.93	71	4.11	-	-	0.96	0.93	0.074	0.94	0.52
2. 3 องค์ประกอบ	352.76	74	4.77	60.83	3	0.96	0.92	0.082		
3. 2 องค์ประกอบ	931.45	76	12.26	578.69	2	0.89	0.81	0.141		
4. 1 องค์ประกอบ	2,441.59	77	31.71	1,510.14	1	0.72	0.62	0.233		

$\Delta\chi^2$ ทุกค่าในตารางมีนัยสำคัญทางสถิติที่ 0.01

จากตาราง 40 ผลการวิเคราะห์องค์ประกอบเชิงยืนยัน พบว่าแบบจำลองการดำรงชีวิตแบบเซแวนธ์เดียแอตเวนต์ มี 4 องค์ประกอบ พิจารณาได้จากค่าสถิติที่ใช้ตรวจสอบดัชนีความกลมกลืนของแบบจำลอง ได้แก่ ค่า $\chi^2 = 291.93$, $df = 71$, $\chi^2/df = 4.11$, $CFI = 0.96$, $GFI = 0.93$, $RMSEA = 0.074$, $CR = 0.94$ และ $AVE = 0.52$

ตาราง 41 เปรียบเทียบค่าดัชนีความกลมกลืนของแบบจำลองการถ่ายทอดทางศาสนาที่ผ่านการปรับแบบจำลอง แล้วเปรียบเทียบ 3 องค์ประกอบ 2 องค์ประกอบ และ 1 องค์ประกอบ

รายละเอียด	χ^2	df	χ^2/df	$\Delta\chi^2$	Δdf	CFI	GFI	RMSEA	CR	AVE
แบบจำลองการถ่ายทอดทางศาสนา										
1. 3 องค์ประกอบ	533.62	149	3.58	-	-	0.97	0.91	0.068	0.96	0.56
2. 2 องค์ประกอบ	887.20	151	5.88	353.58	2	0.95	0.86	0.093		
3. 1 องค์ประกอบ	4,388.17	152	28.87	3,500.97	1	0.83	0.55	0.222		

$\Delta\chi^2$ ทุกค่าในตารางมีนัยสำคัญทางสถิติที่ 0.01

จากตาราง 41 ผลการวิเคราะห์องค์ประกอบเชิงยืนยัน พบว่าแบบจำลองการถ่ายทอดทางศาสนา มี 3 องค์ประกอบ พิจารณาได้จากค่าสถิติที่ใช้ตรวจสอบดัชนีความกลมกลืนของแบบจำลอง ได้แก่ ค่า $\chi^2 = 533.62$, $df = 149$, $\chi^2/df = 3.58$, CFI = 0.97, GFI = 0.91, RMSEA = 0.068, CR = 0.96 และ AVE = 0.56

ตาราง 42 เปรียบเทียบค่าดัชนีความกลมกลืนของแบบจำลองการสนับสนุนจากคริสตจักรที่ผ่านการปรับแบบจำลอง แล้วเปรียบเทียบ 5 องค์ประกอบ 4 องค์ประกอบ 3 องค์ประกอบ 2 องค์ประกอบ และ 1 องค์ประกอบ

รายละเอียด	χ^2	df	χ^2/df	$\Delta\chi^2$	Δdf	CFI	GFI	RMSEA	CR	AVE
แบบจำลองการสนับสนุนจากคริสตจักร										
1. 5 องค์ประกอบ	598.98	142	4.22	-	-	0.97	0.90	0.075	0.97	0.62
2. 4 องค์ประกอบ	1,150.29	146	7.88	551.31	4	0.95	0.82	0.110		
3. 3 องค์ประกอบ	1,289.23	149	8.65	138.94	3	0.94	0.81	0.116		
4. 2 องค์ประกอบ	1,930.11	151	12.78	640.88	2	0.91	0.74	0.144		
5. 1 องค์ประกอบ	5,313.11	152	34.95	3,383	1	0.81	0.50	0.245		

$\Delta\chi^2$ ทุกค่าในตารางมีนัยสำคัญทางสถิติที่ 0.01

จากตาราง 42 ผลการวิเคราะห์องค์ประกอบเชิงยืนยัน พบว่าแบบจำลองการสนับสนุนจากคริสตจักร มี 5 องค์ประกอบ พิจารณาได้จากค่าสถิติที่ใช้ตรวจสอบดัชนีความกลมกลืนของแบบจำลอง ได้แก่ ค่า $\chi^2 = 598.98$, $df = 142$, $\chi^2/df = 4.22$, $CFI = 0.97$, $GFI = 0.90$, $RMSEA = 0.075$, $CR = 0.97$ และ $AVE = 0.62$

ตาราง 43 เปรียบเทียบค่าดัชนีความกลมกลืนของแบบจำลองเจตคติต่อการปฏิบัติศาสนาที่ผ่านการปรับแบบจำลอง

รายละเอียด	χ^2	df	χ^2/df	$\Delta\chi^2$	Δdf	CFI	GFI	RMSEA	CR	AVE
แบบจำลองเจตคติต่อการปฏิบัติศาสนา										
1 องค์ประกอบ	62.99	14	4.50	-	-	0.99	0.97	0.079	0.91	0.60

จากตาราง 43 ผลการวิเคราะห์องค์ประกอบเชิงยืนยัน พบว่าแบบจำลองเจตคติต่อการปฏิบัติศาสนา มี 1 องค์ประกอบ พิจารณาได้จากค่าสถิติที่ใช้ตรวจสอบดัชนีความกลมกลืนของแบบจำลอง ได้แก่ ค่า $\chi^2 = 62.99$, $df = 14$, $\chi^2/df = 4.50$, $CFI = 0.99$, $GFI = 0.97$, $RMSEA = 0.079$, $CR = 0.91$ และ $AVE = 0.60$

ตาราง 44 เปรียบเทียบค่าดัชนีความกลมกลืนของแบบจำลองการประกาศศาสนาที่ผ่านการปรับแบบจำลอง แล้วเปรียบเทียบ 3 องค์ประกอบ 2 องค์ประกอบ และ 1 องค์ประกอบ

รายละเอียด	χ^2	df	χ^2/df	$\Delta\chi^2$	Δdf	CFI	GFI	RMSEA	CR	AVE
แบบจำลองการประกาศศาสนา										
1. 3 องค์ประกอบ	653.06	167	3.91	-	-	0.98	0.90	0.072	0.97	0.59
2. 2 องค์ประกอบ	1,408.14	169	8.33	755.08	2	0.96	0.80	0.114		
3. 1 องค์ประกอบ	3,020.84	170	17.77	1,612.70	1	0.92	0.65	0.172		

$\Delta\chi^2$ ทุกค่าในตารางมีนัยสำคัญทางสถิติที่ 0.01

จากตาราง 44 ผลการวิเคราะห์องค์ประกอบเชิงยืนยัน พบว่าแบบจำลองการประกาศศาสนา มี 3 องค์ประกอบ พิจารณาได้จากค่าสถิติที่ใช้ตรวจสอบดัชนีความกลมกลืนของแบบจำลอง ได้แก่ ค่า $\chi^2 = 653.06$, $df = 167$, $\chi^2/df = 3.91$, CFI = 0.98, GFI = 0.90, RMSEA = 0.072, CR = 0.97 และ AVE = 0.59

ตาราง 45 ภาพรวมผลการวิเคราะห์เครื่องมือวัดในการวิจัยหลังปรับแบบจำลอง

เครื่องมือการวิจัย	ค่าสถิติ							
	χ^2	df	χ^2/df	CFI	GFI	RMSEA	CR	AVE
			< 5.00	≥ 0.90	≥ 0.90	≤ 0.08	> 0.70	> 0.50
REL	1,218.07	314	3.88	0.97	0.90	0.071	0.96	0.49
WEL	136.37	34	4.01	0.97	0.95	0.073	0.92	0.55
KN	50.33	14	3.60	0.93	0.98	0.068	0.62	0.21
AGR	36.32	9	4.04	0.99	0.98	0.073	0.84	0.48
ADH	292.41	76	3.85	0.99	0.93	0.071	0.95	0.56
SDA	291.93	71	4.11	0.96	0.93	0.074	0.94	0.52
SOC	533.62	149	3.58	0.97	0.91	0.068	0.96	0.56
SUP	598.98	142	4.22	0.97	0.90	0.075	0.97	0.62
ATT	62.99	14	4.50	0.99	0.97	0.079	0.91	0.60
ORH	653.06	167	3.91	0.98	0.90	0.072	0.97	0.59

ภาคผนวก ข
แนวคิดและทฤษฎีการปฏิบัติทางศาสนาตามหลักเซเว่นเดย์แอ๊ดเวนตีส

แนวคิดและทฤษฎีการปฏิบัติทางศาสนาตามหลักเซเว่นธ์เดย์แอ๊ดเวนตีส (Seventh-day Adventist Church Principles)

ในการวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยได้นำแนวคิดและหลักการทางศาสนาของคริสตจักรเซเว่นธ์เดย์แอ๊ดเวนตีส (Seventh-day Adventist Church Principles) มาเป็นหลักหรือแนวคิดในการศึกษา คริสตจักรเซเว่นธ์เดย์แอ๊ดเวนตีสถือว่าพระคริสตธรรมคัมภีร์ (Holy Bible) เป็นแหล่งความเชื่อเพียงแหล่งเดียวและถือปฏิบัติตามบัญญัติความเชื่อพื้นฐาน (Doctrines of the Seventh-day Adventist Church) ดังกล่าว หากจะปรับปรุงหรือแก้ไขบัญญัตินี้จะกระทำได้อีกต่อเมื่อมีตัวแทนจากทั่วโลกมาประชุมกันในวันครบรอบ 5 ปีของคริสตจักรเซเว่นธ์เดย์แอ๊ดเวนตีสสำนักงานใหญ่ (Seventh-day Adventist Church World Headquarters) ซึ่งตั้งอยู่ที่กรุงวอชิงตัน ดี.ซี. ประเทศสหรัฐอเมริกา (ทำหน้าที่กำกับดูแลคริสตจักรเซเว่นธ์เดย์แอ๊ดเวนตีส ใน 212 ประเทศทั่วโลก มีสมาชิกคริสตจักรจำนวน 17,479,890 คน มีการแบ่งสายการบริหารงานเป็น 5 ระดับคือ 1) สำนักงานใหญ่ (General Conference of Seventh-day Adventist) 2) สำนักงานภาค (Division) มี 13 ภาค 3) สหมิชชั่น (Union) มี 90 สหมิชชั่น 4) มิชชั่น (Mission) มี 589 มิชชั่น และ 5) คริสตจักร (Church) ทั่วโลกมี 72,144 คริสตจักร (Seventh-day Adventist World Church Statistics. www.adventist.org/. 2015: Online) หรือเมื่อทางคริสตจักรได้รับการทรงนำจากพระวิญญาณบริสุทธิ์ให้มีความเข้าใจในความจริงของพระคัมภีร์มากขึ้น บัญญัติความเชื่อพื้นฐาน (Doctrines of the Seventh-day Adventist Church) ทั้งหมดมี 28 เรื่อง (Seventh-day Adventist Church Manual. 2005) ครอบคลุมหลักความเชื่อของศาสนาคริสต์ นิกายโปรเตสแตนต์ คณะเซเว่นธ์เดย์แอ๊ดเวนตีสซึ่งผู้วิจัยได้นำมาบูรณาการกับความรู้ทางพฤติกรรมศาสตร์ จิตวิทยา สังคมวิทยา และการศึกษา เพื่อกำหนดเป็นกรอบแนวคิดในการกำหนดนิยามเชิงปฏิบัติการเพื่อสร้างเครื่องมือวัดตัวแปรซึ่งประกอบด้วยตัวแปรอิสระที่เป็นปัจจัยเชิงสาเหตุ ได้แก่ สุขภาวะ ความรู้ทางศาสนา บุคลิกภาพแบบอ่อนโยน การยึดมั่นในหลักศาสนา การดำรงชีวิตแบบเซเว่นธ์เดย์แอ๊ดเวนตีส การถ่ายทอดทางศาสนา การสนับสนุนจากคริสตจักร เจตคติต่อการปฏิบัติศาสนา การประกาศศาสนา และตัวแปรตามคือการปฏิบัติทางศาสนา (Religious Practices) ตามหลักเซเว่นธ์เดย์แอ๊ดเวนตีส โดยบัญญัติความเชื่อพื้นฐานทั้ง 28 ข้อนี้ นักศาสนศาสตร์คริสตจักรเซเว่นธ์เดย์แอ๊ดเวนตีสทั้งชาวไทย (ศิโรจน์ โสรจจุกุล; และคนอื่นๆ. 2557: สัมภาษณ์) และชาวต่างประเทศ (Agrey; et al. 2014: Interview) ได้จำแนกหมวดหมู่การปฏิบัติทางศาสนาตามหลักเซเว่นธ์เดย์แอ๊ดเวนตีส ไว้เป็น 5 หมวด ดังรายละเอียดต่อไปนี้

1. การปฏิบัติต่อพระเจ้า
2. การปฏิบัติต่อสังคม
3. การปฏิบัติต่อตนเอง
4. การปฏิบัติพิธีกรรม
5. การปฏิบัติกิจกรรมโบสถ์

การปฏิบัติต่อพระเจ้า ประกอบด้วย

1. พระคริสตธรรมคัมภีร์อันศักดิ์สิทธิ์

พระคัมภีร์อันศักดิ์สิทธิ์ทั้งพันธสัญญาเดิมและพันธสัญญาใหม่เป็นพระวจนะของพระเจ้าที่เขียนขึ้นมาจากการดลใจของพระเจ้าผ่านทางมนุษย์ผู้บริสุทธิ์ของพระองค์ ผู้ได้สอนและเขียนไว้ตามที่ได้รับการดลใจจากพระวิญญาณบริสุทธิ์ ในพระวจนะนี้ พระเจ้าได้ทรงมอบความรู้ที่จำเป็นสำหรับความรอดพ้นจากบาปให้แก่มนุษย์ พระคัมภีร์อันศักดิ์สิทธิ์เปิดเผยน้ำพระทัยของพระเจ้าที่ไม่ผิดพลาด เป็นมาตรฐานในการประพฤติปฏิบัติ เป็นสิ่งตรวจสอบการดำเนินชีวิต เป็นสิ่งเปิดเผยให้เห็นหลักข้อเชื่อด้วยสิทธิอำนาจ และเป็นบันทึกให้เห็นถึงพระราชกิจของพระเจ้าในประวัติศาสตร์ที่สามารถเชื่อถือได้ (2 เปโตร 1:20; 21; 2 ทิโมธี 3:16; 17; สดุดี 119:105; สุภาษิต 30:5; 6; อีสยาห์ 8:20; ยอห์น 17:17; 1 เธสะโลนิกา 2:13; ฮีบรู 4:12)

2. ตรีเอกานุภาพ

มีพระเจ้าองค์เดียว พระบิดา พระบุตรและพระวิญญาณบริสุทธิ์ ทั้งสามทรงเป็นพระองค์เดียวกันตลอดนิรันดร์ พระเจ้าทรงเป็นองค์อมตะ สรรพานุภาพ สัพพัญญูเหนือทุกสิ่ง และสากลสถิต พระองค์ทรงดำรงอยู่นิรันดร์และเกินกว่าการหยั่งรู้ของมนุษย์ ถึงกระนั้นมนุษย์สามารถรู้จักพระองค์จากการทรงเปิดเผยพระองค์เอง พระองค์ทรงสมควรรับการนมัสการ ได้รับการเคารพบูชาและรับการปรนนิบัติจากสรรพสิ่งที่พระองค์ทรงสร้างตลอดไปเป็นนิรันดร์ (เฉลยธรรมบัญญัติ 6:4; มัทธิว 28:19; 2 โครินธ์ 13:14; เอเฟซัส 4:4-6; 1 เปโตร 1:2; 1 ทิโมธี 1:17; วิวรณ 14:7)

3. พระเจ้าพระบิดา

พระเจ้าพระบิดาทรงเป็นพระผู้ทรงสร้าง เป็นแหล่งที่มา เป็นผู้ดูแลรักษา และทรงฤทธานุภาพเหนือสิ่งสารพัด พระองค์ทรงยุติธรรมและบริสุทธิ์ศักดิ์สิทธิ์ ทรงพระคุณและพระกรุณาคุณ ทรงพิโรธ ทรงมีความรักอันอุดมและสัตย์จริงเป็นนิรันดร์ นอกจากนี้พระองค์ทรงเปิดเผยคุณลักษณะและฤทธิ์เดชในพระบุตรและพระวิญญาณบริสุทธิ์ด้วย (ปฐมกาล 1:1; วิวรณ 4:1; 1 โครินธ์ 15:8; ยอห์น 3:6; 1 ยอห์น 4; 1 ทิโมธี 1:7; อพยพ 34:7; ยอห์น 14:)

4. พระเจ้าพระบุตร

พระเจ้าพระบุตรองค์นิรันดร์เสด็จมาเป็นมนุษย์ในพระเยซูคริสต์ พระองค์เป็นผู้สร้างสรรพสิ่งทั้งหลาย ทรงเปิดเผยพระลักษณะของพระเจ้า ทรงกระทำให้แผนงานแห่งความรอดสำเร็จและโลกได้รับการพิพากษา พระเยซูคริสต์ทรงเป็นพระเจ้าแท้ตลอดนิรันดร์ และทรงเป็นมนุษย์แท้ พระองค์ทรงปฏิสนธิและประสูติจากหญิงพรหมจารีมารีย์โดยเดชพระวิญญาณบริสุทธิ์ พระองค์ทรงดำรงชีพและได้รับประสบการณ์การทดลองเช่นเดียวกับมนุษย์ ทรงเป็นเยี่ยงอย่างการเป็นผู้ชอบธรรมและความรักของพระเจ้าอย่างสมบูรณ์แบบ การกระทำการอัศจรรย์ของพระองค์ทำให้ประจักษ์ถึงฤทธานุภาพของพระเจ้าและได้พิสูจน์ให้เห็นว่าทรงเป็นพระเมสสิยาห์ตามพระสัญญาของพระเจ้า พระองค์ทรงทนทุกข์ทรมาน และสิ้นพระชนม์บนไม้กางเขนเพื่อความบาปและตายแทนที่เราทั้งหลายด้วยความสมัครใจ ทรงเป็นขึ้นมาจากความตายและเสด็จสู่สวรรค์ เพื่อปรนนิบัติอยู่

ณ สถานศักดิ์สิทธิ์บนสวรรค์เพื่อเราทั้งหลาย พระองค์จะเสด็จกลับมาอีกด้วยพระสิริเพื่อการช่วยกู้ บรรดาประชากรครั้งสุดท้ายและทำให้ทุกสิ่งกลับคืนมาดังเดิม (ยอห์น 1:1- 3; 14; โคโลสี 1:15-19; ยอห์น 10:30; 14:19; โรม 6:23; 2 โครินธ์ 3:18; เอเฟซัส 4:11; 12; กิจการ 1:8; ยอห์น 14:16-18; 26; 15:26-27; 16:7-13)

5. พระเจ้าพระวิญญาณบริสุทธิ์

พระเจ้าพระวิญญาณองค์นิรันดร์ ทรงร่วมกับพระบิดาและพระบุตรในการเนรมิตสร้าง การเสด็จมาเป็นมนุษย์ และการไถ่บาปของพระบุตร พระองค์ทรงเป็นผู้ดลใจผู้เขียนพระคัมภีร์ ทรงประทานพลังแก่ชีวิตการรับใช้ของพระคริสต์ พระองค์ทรงนำมนุษย์ออกมาและให้เขายอมรับ ตนเอง และประทานพลังให้แก่บรรดาผู้ตอบสนองต่อการสร้างชีวิตใหม่ รับการเปลี่ยนแปลงของ พระองค์ไปสู่ฉายาใหม่ของพระเจ้า พระบิดา และพระบุตรได้ส่งพระวิญญาณบริสุทธิ์ให้มาประทับอยู่ ไกล่บรรดาบุตรของพระองค์พระวิญญาณทรงมอบของประทานฝ่ายจิตวิญญาณต่าง ๆ ให้แก่ คริสตจักร มอบอำนาจให้คริสตจักรเป็นพยานของพระคริสต์ และนำคริสตจักรให้ดำเนินชีวิต สอดคล้องกับพระคัมภีร์ซึ่งนำไปสู่ความจริงทั้งมวล (ปฐมกาล 1:1; 2 ลูคา 1:35; 4:18; กิจการ 10:38; 2 เปโตร 1:21; 2 โครินธ์ 3:18; เอเฟซัส 4:11,12; กิจการ 1:8; ยอห์น 14:16-18; 26,15:26; 27; 16:7-13)

6. การเนรมิตสร้าง

พระเจ้าทรงเป็นผู้เนรมิตสร้างสรรพสิ่ง และได้เปิดเผยรับรองถึงพระราชกิจแห่งการ เนรมิตสร้างไว้ในพระคัมภีร์ธรรมคัมภีร์ ในหกวันพระเจ้าได้ทรง "เนรมิตสร้างฟ้าและแผ่นดิน" และ บรรดาสิ่งมีชีวิตทั้งหลายเหนือแผ่นดินโลก และทรงหยุดพักในวันที่เจ็ดของสัปดาห์แรก ด้วยเหตุนี้ พระองค์ได้ทรงสถาปนาวันสะบาโตขึ้นให้เป็นอนุสรณ์นิรันดร์แห่งการเนรมิตสร้างทุกสิ่งสมบูรณ์ของ พระเจ้า มนุษย์คู่แรกได้รับการสร้างตามพระฉายาของพระเจ้า เป็นผลงานพิเศษของการสร้าง และ มอบหมายความรับผิดชอบให้เขาดูแลโลกนี้ เมื่อสร้างโลกเสร็จแล้ว ทุกอย่างทรงเห็นว่า "ดี" ประกาศ พระสิริของพระเจ้า (ปฐมกาล บทที่ 1 และ 2 อพยพ 20:8-11; สดุดี 19:1-6; 33:6; 9; 104; ฮีบรู 11:3)

7. การต่อสู้อันยิ่งใหญ่ระหว่างพระคริสต์กับซาตาน

บัดนี้มนุษยชาติได้เกี่ยวข้องในการต่อสู้อันยิ่งใหญ่ระหว่างพระคริสต์และซาตานในเรื่อง พระลักษณะของพระเจ้า พระบัญญัติและความเป็นผู้มีอำนาจครอบครองเหนือจักรวาลของพระองค์ ความขัดแย้งนี้เริ่มขึ้นในสวรรค์ เมื่อผู้ที่ได้รับการสร้างขึ้นผู้หนึ่งได้รับมอบความมีอิสรภาพในการ เลือก ได้ยกย่องตนเองขึ้นกลายเป็นซาตาน เป็นปฏิปักษ์กับพระเจ้า และนำไปสู่การกบฏของ ทูตสวรรค์จำนวนหนึ่งในสามซาตานเมื่อนำเอาอาตามและเอวาระทำบาป เป็นผู้ริเริ่มความคิดใน การกบฏเข้ามาในโลก ความบาปที่เกิดกับมนุษย์ส่งผลให้พระฉายาของพระเจ้าในชีวิตของมนุษย์ บิดเบือนไป ทำให้โลกเกิดความยุ่งเหยิง และในที่สุดนำไปสู่การถูกล้างทำลายด้วยน้ำท่วมโลก บรรดาสรรพสิ่งที่ได้รับการสร้างได้เห็นภาพของความขัดแย้งแห่งจักรวาล จนในที่สุดพระเจ้าแห่ง ความรักจะทรงพิชิตให้เห็นว่าพระองค์ทรงเป็นฝ่ายถูกต้อง พระคริสต์ได้ส่งพระวิญญาณบริสุทธิ์

และทูตสวรรค์ผู้สัตย์ซื่อเพื่อช่วยเหลือบรรดาประชากรของพระองค์ในการต่อสู้อันยิ่งใหญ่นี้ เพื่อชี้แนะปกป้องและอภัยโทษเขาให้ดำเนินไปตามวิถีแห่งการไถ่ให้รอด (วิวรณ์ 12:4-9; อีสายห์ 14:12-14; เอเสเคียล 28:12-18; ปฐมกาล 3; โรม 1:19-32; 5:12-21; 8:19-22; ปฐมกาล 6-8;" 2 เปโตร 3:6; 1 โครินธ์ 4:9; ฮีบรู 1:14)

8. พระราชกิจของพระคริสต์ในสถานศักดิ์สิทธิ์บนสวรรค์

ในสวรรค์มีสถานศักดิ์สิทธิ์ของพระเจ้าตั้งอยู่เป็นพลับพลาซึ่งพระเจ้าทรงเป็นผู้สร้าง ไม่ใช่มนุษย์ พระคริสต์ทรงรับใช้เพื่อเราทั้งหลาย เพื่อให้บรรดาผู้เชื่อทั้งหลายได้รับการไถ่บาป โดยเครื่องบูชาซึ่งถวายบนไม้กางเขนเพียงครั้งเดียว พระองค์ได้รับการสถาปนาให้เป็นมหาปุโรหิตของเราทั้งหลาย ทรงเริ่มพระราชกิจการเป็นคนกลางหลังจากที่พระองค์เสด็จกลับสู่สวรรค์ในปี ค.ศ. 1844 ซึ่งเป็นปีสิ้นสุดตามคำพยากรณ์ 2300 วัน พระองค์ได้เสด็จเข้าสู่ห้องที่สอง (อภิสุทธิสถาน) เพื่อปฏิบัติพระราชกิจช่วงสุดท้าย ทำหน้าที่การพิพากษาซึ่งการกิจการชำระบาปทั้งหมด เหมือนกับการชำระสถานศักดิ์สิทธิ์ในวันลบบาปของคนฮีบรูสมัยก่อน ในพิธีนี้สถานศักดิ์สิทธิ์ได้รับการชำระด้วยเลือดสัตว์ที่ถวายบูชา แต่สถานศักดิ์สิทธิ์ของสวรรค์ได้รับการชำระโดยเครื่องบูชาอันสมบูรณ์แห่งพระโลหิตของพระเยซู การพิพากษาพิพากษาเปิดเผยแก่บรรดาชาวสวรรค์ว่าผู้ใดจากบรรดาคนที่นอนหลับ (ตาย) ในพระคริสต์เป็นผู้สมควรมีส่วนในการเป็นขึ้นมาจากความตายครั้งแรก นอกจากนี้เป็นการแสดงให้เห็นว่าผู้ใดในบรรดาคนที่มีชีวิตอยู่ผู้เข้าสู่สนิทกับพระคริสต์ รักษาพระบัญญัติของพระเจ้า และความเชื่อของพระเยซู พร้อมจะถูกรับขึ้นไปสู่แผ่นดินนิรันดร์ของพระองค์ การพิพากษานี้เป็นการตัดสินความยุติธรรมของพระเจ้าในการช่วยบรรดาผู้เชื่อในพระเยซูไถ่รอด เป็นการประกาศว่าบรรดาผู้จงรักภักดีต่อพระเจ้าจะได้รับแผ่นดินของพระองค์ เมื่อการรับใช้ในสถานศักดิ์สิทธิ์ของพระคริสต์เสร็จสมบูรณ์แล้ว เวลาแห่งพระกรุณาที่มีไว้สำหรับมนุษย์สิ้นสุดลงก่อนการเสด็จกลับมาครั้งที่สอง (ฮีบรู 8:1-5; 4:14-16; 9:11-28; 10:19-22; 1:3; 2:16; 17 ดาเนียล 7:9-27; 8:13; 14; 9:24-27 กันดารวิถี 14:34 เอเสเคียล 4:6 เลวีนิติ 16 วิวรณ์ 14:6; 7; 20:12; 22:12)

9. การเสด็จกลับมาครั้งที่สองของพระคริสต์

การเสด็จกลับมาครั้งที่สองของพระคริสต์ เป็นความหวังแห่งพระพรของคริสตจักรเป็นจุดสุดยอดของข่าวประเสริฐ พระผู้ช่วยให้รอดจะเสด็จมาเป็นจริง มนุษย์ทุกคนทั่วโลกจะเห็นพระองค์เมื่อพระองค์เสด็จมา บรรดาคนชอบธรรมที่ตายแล้วจะฟื้นขึ้นมา บรรดาคนชอบธรรมที่มีชีวิตอยู่จะได้รับศักดิ์ศรีและรับขึ้นไปสู่สวรรค์พร้อมกัน ส่วนคนอธรรมจะตาย ขณะที่คำพยากรณ์กำลังจะสำเร็จทั้งหมด อีกทั้งสภาพการณ์ของยุคปัจจุบันของโลกเป็นสิ่งบ่งบอกว่าการเสด็จกลับมาครั้งที่สองของพระคริสต์จวนจะมาถึงแล้ว เหตุการณ์นี้ยังไม่ได้มีการสำแดงให้เห็น เหตุฉะนั้นเราทั้งหลายจึงควรสั่งสอนให้คนทั้งหลายเตรียมตัวให้พร้อมเสมอ (ทิตัส 2:13 ฮีบรู 9:28 ยอห์น 14:1-3 กิจการ 1:9-11 มัทธิว 24:14 วิวรณ์ 1:7 มัทธิว 24:43; 44; 1 เธสะโลนิกา 4:13-18; 1 โครินธ์ 15:51-54; 2 เธสะโลนิกา 1:7-10; 2:8 วิวรณ์ 14:14-20; 19:11-21 มัทธิว 24 มาระโก 13 ลูกา 21; 2 ทิโมธี 3:1-5; 1 เธสะโลนิกา 5:1-6)

10. ความตายและการเป็นขึ้นมาจากความตาย

คำจ้างของความบาปคือความตาย แต่พระเจ้าทรงเป็นองค์อภัยโทษผู้จะทรงประทานชีวิตนิรันดร์แก่บรรดาผู้ที่พระองค์ทรงไถ่แล้ว คนทั้งหลายที่ตายแล้วนอนหลับอยู่จนกว่าจะถึงวันนั้น เมื่อพระคริสต์ ผู้ทรงเป็นเจ้าชีวิตของเราทั้งหลายเสด็จมาปรากฏ บรรดาคนชอบธรรมที่เป็นขึ้นมาจากความตายและบรรดาคนชอบธรรมที่ยังมีชีวิตอยู่จะได้รับศักดิ์ศรี และถูกรับไปพบกับองค์พระผู้เป็นเจ้า ส่วนการฟื้นขึ้นมาจากความตายครั้งที่สอง เป็นการฟื้นขึ้นมาจากความตายของคนอธรรมจะเกิดขึ้นหลังจากหนึ่งพันปีผ่านไปแล้ว (โรม 6:23; 1 ทิโมธี 6:15;16 ปัญญาจารย์ 9:5; 6 สดุดี 146:3; 4 ยอห์น 11:11-14 โคโลสี 3:4?1 โครินธ์ 15:51-54; 1 เธสะโลนิกา 4:13-17 ยอห์น 5:28; 29 วิวรรณ์ 20:1-10)

11. ระยะเวลาหนึ่งพันปีและการสิ้นสุดของความบาป

ระยะหนึ่งพันปีเป็นเวลาที่พระคริสต์และบรรดาผู้ชอบธรรมทั้งหลายครอบครองร่วมกันในสวรรค์ ในระหว่างการฟื้นจากความตายครั้งแรกและครั้งที่สอง ในช่วงเวลานี้คนอธรรมที่ตายแล้วจะถูกพิพากษา โลกจะถูกทิ้งร้าง ไม่มีมนุษย์อาศัย แต่ซาตานและพรรคพวกของมันจะอาศัยอยู่ เมื่อสิ้นสุดระยะเวลาหนึ่งพันปี พระคริสต์จะเสด็จกลับมา และนครบริสุทธิจะลอยลงมาจากสวรรค์มายังโลก คนอธรรมที่ตายแล้วนอนอยู่จะเป็นขึ้นมาจากความตาย ซาตานและเหล่าทูตสวรรค์ชั่ว รวมกับคนเหล่านี้จะมาล้อมนครนั้นไว้ แต่ไฟจากพระเจ้าจะลงมาล้างผลาญพวกเขาและชำระโลกนี้ จากนั้นทั่วจักรวาลจะเป็นอิสระจากความบาปและคนบาปตลอดไปเป็นนิรันดร์ (วิวรณ์ 20; 1 โครินธ์ 6:2,3 เยเรมีย์ 4:23-26 วิวรรณ์ 21:1-5 มาลาคีย์ 4:1 เอเสเคียล 28:18; 19)

12. โลกใหม่

ในโลกใหม่ที่บรรดาผู้ชอบธรรมอาศัยอยู่ พระเจ้าทรงจัดเตรียมบ้านนิรันดร์ให้แก่บรรดาผู้ได้รับการไถ่ ด้วยสภาพแวดล้อมที่สมบูรณ์พร้อม เพื่อเขาเหล่านั้นจะได้พำนักอยู่ตลอดไปเป็นนิรันดร์ด้วยความรักและชื่นชมยินดี และเรียนรู้อยู่ร่วมกับพระองค์ตลอดไป พระเจ้าจะทรงอยู่ร่วมกับประชากรของพระองค์ ความทุกข์ยากและความตายจะล่องไป สรรพสิ่งทั้งที่มีชีวิตและไม่มีชีวิตจะร้องประกาศว่าพระเจ้าทรงเป็นความรัก และพระองค์จะทรงครอบครองตลอดไปเป็นนิรันดร์ อาเมน (2 เปโตร 3:13; อิสยาห์ 35; 65:17-25; มัทธิว 5:5;วิวรณ์ 21:1-7; 22:1-5; 11:15)

การปฏิบัติต่อสังคม ประกอบด้วย

1. ลักษณะตามธรรมชาติของมนุษย์

มนุษย์ทั้งชายและหญิงได้รับการสร้างตามพระฉายาของพระเจ้า มีความเป็นปัจเจก มีอำนาจ และมีอิสระในการคิดและการกระทำ แม้ว่าเขาได้รับการสร้างให้เป็นผู้มีอิสระ มนุษย์มีร่างกาย ความคิดและจิตวิญญาณที่เป็นเอกภาพไม่สามารถแยกออกจากกันได้ เมื่อบิดามารดาผู้แรกไม่เชื่อฟังพระเจ้า เขาปฏิเสธการพึ่งพาพระองค์และหลุดออกจากตำแหน่งสูงภายใต้การปกครองของพระเจ้า พระฉายาของพระองค์ที่เขาถืออยู่สูญหายไปและเขาตกอยู่ในสภาพที่ต้องตาย ลูกหลานของ

เขาได้รับผลของการหลงผิดและได้รับผลของการกระทำนั้น ลูกหลานเหล่านั้นเกิดมาด้วยธรรมชาติที่อ่อนแอและมีแนวโน้มกระทำการชั่ว แต่พระเจ้าได้นำโลกนี้กลับคืนดีกับพระองค์โดยทางพระคริสต์ และโดยพระวิญญาณของพระองค์ ได้นำพระฉายาของพระผู้สร้างของเขากลับคืนมาสู่มนุษย์ผู้ต้องตายที่กลับใจใหม่อีกครั้ง มนุษย์ได้รับการสร้างขึ้นมาจากพระเจ้าเพื่อถวายพระสิริแก่พระเจ้า เขาได้รับการทรงเรียกให้รักพระองค์และรักเพื่อนมนุษย์ด้วยกัน ให้ดูแลสิ่งแวดล้อมของเขา (ปฐมกาล 1:26-28; 2:7; สดุดี 8:4-8; กิจการ 17:24-28; ปฐมกาล 3; สดุดี 51:5; โรม 5:12-17; 2 โครินธ์ 5:19; 20; สดุดี 51:10; 1 ยอห์น 4:7; 8; 11; 20; ปฐมกาล 2:15)

2. ชีวิต ความมรณา และการเป็นขึ้นมาจากความตายของพระคริสต์

จากชีวิตที่เชื่ออันสมบูรณ์แบบของพระคริสต์ต่อน้ำพระทัยของพระเจ้า การทนทุกข์ ความมรณาและการเป็นขึ้นมาจากความตายของพระองค์ พระเจ้าได้ทรงให้เป็นการไถ่บาปของมนุษยชาติ ด้วยเหตุนี้บรรดาผู้มีความเชื่อ ยอมรับการไถ่นี้จะได้รับชีวิตนิรันดร์ และบรรดาสิ่งที่พระเจ้าสร้างไว้แล้วจะเข้าใจความรักนิรันดร์และบริสุทธิ์ของพระผู้สร้าง การไถ่อันสมบูรณ์แบบนี้พิสูจน์ให้เห็นความชอบธรรมของพระบัญญัติของพระเจ้า และพระลักษณะอันบริสุทธิ์ทั้งดงามของพระองค์ เพราะสิ่งนี้ประณามความบาปและให้การอภัยแก่เราด้วย ความมรณาของพระคริสต์ทดแทนและชดเชย นำสู่การคืนดีและเปลี่ยนแปลงชีวิต การเป็นขึ้นมาจากความตายของพระคริสต์ประกาศชัยชนะของพระเจ้าเหนือพลังอำนาจของมาร บรรดาผู้รับเอาการไถ่จึงมีความมั่นใจในชัยชนะครั้งสุดท้ายเหนือความบาปและความตาย เป็นการประกาศความเป็นเจ้าเหนือทุกสิ่งของพระเยซูคริสต์ ผู้ที่ทุกหัวเข่าทั้งบนสวรรค์และในโลกต้องคุกเข่าต่อพระองค์ (ยอห์น 3:16; อิสยาห์ 53; 1 เปโตร 2:21; 22; 1 โครินธ์ 15:3; 4; 20-22; 2 โครินธ์ 5:14; 15; 19-21; โรม 1:4; 3:25; 4:25; 8:3; 4; 1 ยอห์น 2:2; 4:10; โคลโลสี 2:15; ฟิลิปปี 2:6-11)

3. พระบัญญัติของพระเจ้า

กฎเกณฑ์อันยิ่งใหญ่แห่งพระบัญญัติของพระเจ้า รวมอยู่ในพระบัญญัติสิบประการและปรากฏให้เห็นเป็นแบบอย่างในชีวิตของพระคริสต์พระบัญญัติเหล่านี้แสดงออกถึงความรัก น้ำพระทัยและพระประสงค์ของพระเจ้าเกี่ยวข้องกับการประพฤติ และการสัมพันธ์กับผู้อื่นของมนุษย์ เป็นสิ่งผูกพันคนทั้งหลายทุกยุคสมัยเข้าไว้ด้วยกัน หลักการเหล่านี้เป็นรากฐานของพันธสัญญาของพระเจ้าที่กระทำไว้กับประชากรของพระองค์ และเป็นมาตรฐานการพิพากษาของพระเจ้า พระวิญญาณบริสุทธิ์ทรงช่วยชี้ให้เห็นความบาปและให้ตื่นขึ้น ให้สำนึกว่ามนุษย์ต้องการพระเจ้าผู้ช่วยให้รอด ความรอดได้มาโดยทางพระคุณไม่ใช่โดยการประพฤติ แต่ผลพวงของความเชื่อคือความเชื่อฟังพระบัญญัติ ความเชื่อฟังนี้พัฒนาอุปนิสัยของคริสเตียนและส่งผลให้มีชีวิตที่ดีงาม การเชื่อฟังด้วยความเชื่อแสดงออกให้เห็นถึงฤทธานุภาพของพระคริสต์ในการเปลี่ยนแปลงชีวิต และเสริมสร้างกำลังการเป็นพยานของคริสเตียน (อพยพ 20:1-17 สดุดี 40:7; 8 มัทธิว 22:36-40 เฉลยธรรมบัญญัติ 28:1-14 มัทธิว 5:17-20 ฮีบรู 8:8-10 ยอห์น 15:7-10 ยอห์น 15:7-10 เอเฟซัส 2:8-10; 1 ยอห์น 5:3 โรม 8:3 สดุดี 19:7-14)

4. อุปนิสัยของคริสเตียน

เราทั้งหลายได้รับการทรงเรียกให้ดำเนินชีวิตอันดีงาม เป็นผู้มีความคิด ความรู้สึกและการกระทำที่สอดคล้องกับหลักการแห่งสวรรค์ เพราะพระวิญญาณได้สร้างลักษณะอุปนิสัยตามอย่างขององค์พระผู้เป็นเจ้าของเราขึ้นมาใหม่ภายในเราทั้งหลาย เราทั้งหลายจะนำตัวเข้าไปเกี่ยวข้องกับสิ่งที่เกิดผลแห่งชีวิตที่บริสุทธิ์เหมือนพระคริสต์เท่านั้น คือสิ่งที่ส่งเสริมสุขภาพและความชื่นชมยินดีในชีวิต ในที่นี้หมายถึงการบันเทิงต่าง ๆ ของเราควรเป็นไปตามมาตรฐานชีวิตอันสูงส่งและงดงามของคริสเตียน ขณะที่เรายอมรับความแตกต่างทางวัฒนธรรม การแต่งตัวจึงควรเรียบง่าย เหมาะสมกับสมัยและสะอาดเรียบร้อย เหมาะกับบรรดาผู้มีความดีงามอย่างแท้จริง โดยไม่เป็นการแต่งกายเพื่ออวดอ้างภายนอกแต่ให้เป็นการแต่งกายที่มีความงาม ความสุภาพของจิตใจภายใน คำนี้อยู่เสมอว่าร่างกายเป็นวิหารของพระวิญญาณบริสุทธิ์ เราจึงดูแลร่างกายนี้ด้วยการใช้สติปัญญา ออกกำลังกายและพักผ่อนอย่างเหมาะสม รับประทานอาหารที่เสริมสร้างร่างกายให้แข็งแรงให้มากที่สุด และไม่รับประทานอาหารที่ไม่สะอาดตามที่บันทึกไว้ในพระคัมภีร์ ละเลิกไม่ดื่มเครื่องดื่มที่มีแอลกอฮอล์ ไม่สูบบุหรี่ และไม่ใช้ยาเสพติดใด ๆ ที่เป็นอันตรายต่อร่างกายโดยรับเอาสิ่งที่นำเอาความคิดและร่างกายให้อยู่ภายใต้หลักคำสอนของพระคริสต์ผู้ทรงปรารถนาให้ร่างกายของเรามีความสมบูรณ์พร้อมทุกด้าน ทั้งความชื่นชมยินดีและความดีงามทั้งปวง (โรม 12:1; 2; 1 ยอห์น 2:6 เอเฟซัส 5:1-21 พิลิปปี 4:8; 2 โครินธ์ 10:5; 6:14-7:1; 1 เปโตร 3:1-4; 1 โครินธ์ 6:19-20; 10:31 เลวีนิติ 11:1-47; 3 ยอห์น 2)

5. ชีวิตสมรสและครอบครัว

พระเจ้าทรงสถาปนาพิธีสมรสในสวนเอเดน ได้รับการรับรองโดยพระเยซูเพื่อให้ทั้งชายและหญิงผูกพันกันความรักและความเป็นหนึ่งเดียวกันตลอดไปจนกว่าชีวิตจะหาไม่ สำหรับคริสเตียนนั้น การสมรสคือการถวายสัตย์ปฏิญาณกับพระเจ้าและปฏิญาณกับคู่สมรส ผู้เชื่อจึงควรสมรสกับผู้ที่มีความเชื่อเดียวกัน ทั้งสองฝ่ายมีความรัก ให้เกียรติ ยกย่องและรับผิดชอบร่วมกัน ทั้งหมดนี้เป็นสิ่งที่ชักชวนเขาให้มีความสัมพันธ์ที่แนบสนิทสะท้อนให้เห็นความรัก การเคารพสิทธิ ความสนิทสนม และความยั่งยืนของสัมพันธภาพระหว่างพระคริสต์กับคริสตจักรในเรื่องการหย่าร้าง พระเยซูได้สอนไว้ว่าบุคคลใดหย่าขาดจากสามีหรือภรรยาของตน และสมรสกับผู้อื่น ผู้นั้นทำผิดล่วงประเวณียกเว้นฝ่ายใดฝ่ายหนึ่งกระทำผิดประเวณี แม้ว่าบางครอบครัวอาจมีความสัมพันธ์ที่ไม่เป็นไปตามอุดมคติ ฝ่ายสามีหรือภรรยาที่ได้อุทิศตนเพื่อพระคริสต์สามารถบรรลุถึงความรักผูกพันได้ โดยการทรงนำของพระวิญญาณและการอภิบาลของคริสตจักร พระเจ้าทรงอวยพรแก่ครอบครัวและมุ่งหวังให้สมาชิกในครอบครัวสนับสนุนกันและกัน เพื่อจะได้ก้าวไปสู่การเติบโตเป็นผู้ใหญ่ บิดามารดาจะต้องเลี้ยงดูบุตรให้รักและเชื่อฟังองค์พระผู้เป็นเจ้า เป็นตัวอย่างแก่บุตรทั้งด้านความประพฤติและคำพูด สอนบุตรหลานให้รู้ว่าพระคริสต์ทรงเป็นผู้รักษาวินัยผู้รักห่วงใย เอาใจใส่เขา พระองค์ทรงประสงค์ให้ทุกคนเข้ามาเป็นสมาชิกในพระกายของพระองค์ ในครอบครัวของพระเจ้า จุดมุ่งหมายหนึ่งของข้าพเจ้าประเสริฐในเวลาสุดท้ายคือการเพิ่มความใกล้ชิดสนิทสนมขึ้นใน

ครอบครั (ปฐมกาล 2:18-25 มัทธิว 19: 3-9 ยอห์น 2:1-11; 2 โครินธ์ 7:10; 11 อพยพ 20:12 เอเฟซัส 6:1-4 เฉลยธรรมบัญญัติ 6:5-9 สุภาษิต 22:6 มาลาจี 4:5; 6)

การปฏิบัติต่อตนเอง ประกอบด้วย

1. ประสบการณ์แห่งความรอด

ความรักและพระเมตตาอันไร้ที่สิ้นสุดของพระเจ้าได้ทรงกระทำให้พระคริสต์ผู้ไม่เคยทำผิดบาปต้องมีบาปเพื่อเราทั้งหลาย เพื่อโดยพระองค์นั้นเราทั้งหลายจะได้เป็นคนชอบธรรมของพระเจ้า โดยการทรงนำของพระวิญญาณบริสุทธิ์ทำให้เราสำนึกความต้องการความรู้ถึงสภาพความเป็นคนบาปของตนเองกลับใจจากการละเมิด และฝึกฝนความเชื่อที่มีในพระเยซูผู้ทรงเป็นพระผู้ช่วยให้รอด และเป็นพระคริสต์ผู้ทรงเป็นผู้ตายแทนและเป็นแบบอย่างแก่เรา ความเชื่อที่นำให้รับเอาความรอดได้มาจากฤทธิ์เดชแห่งพระวจนะ และเป็นของประทานแห่งพระคุณของพระเจ้า เราทั้งหลายได้รับการทำให้เป็นผู้ไร้ผิดโดยพระคริสต์ ได้รับเข้าเป็นบุตรชายและบุตรหญิงของพระเจ้า เป็นผู้ได้รับการปลดปล่อยจากอำนาจของบาป เราทั้งหลายได้รับการบังเกิดใหม่และชำระให้บริสุทธิ์โดยพระวิญญาณอีกครั้ง พระวิญญาณทรงสร้างจิตใจใหม่ จารึกพระบัญญัติแห่งความรักของพระเจ้าไว้ในจิตใจ และได้รับฤทธิ์เดชในการดำเนินชีวิตอันบริสุทธิ์ เมื่อเข้าสนิทกับพระองค์ เราทั้งหลายเป็นผู้มีส่วนในการพิพากษาด้วย (2 โครินธ์ 5:17-21; ยอห์น 3:16; กาลาเทีย 1:4; 4:4-7; ทิโมธี 3:3-7; ยอห์น 16:8; กาลาเทีย 3:13; 14; 1 เปโตร 2:21; 22; โรม 10:17; ลูกา 17:5; มาระโก 9:23; 24; เอเฟซัส 2:5-10; โรม 3:21-26; โคลโลสี 1:13; 14; โรม 8:14-17; กาลาเทีย 3:26; ยอห์น 3:3-8; 1 เปโตร 1:23; โรม 12:2; ฮีบรู 8:7-12; เอเซเคียล 36:25-27; 2 เปโตร 1:3; 4; โรม 8:1-4; 5:6-10)

2. เติบโตขึ้นในพระคริสต์

จากการสิ้นพระชนม์บนกางเขน พระเยซูได้ชัยชนะเหนืออำนาจของความชั่ว พระองค์ทรงปราบอำนาจของวิญญาณร้าย ขณะที่ทรงดำเนินพันธกิจในโลกพระองค์ได้ทรงสลายอำนาจของมัน และได้กำหนดชะตากรรมสุดท้ายเอาไว้ ชัยชนะของพระเยซูได้ทำให้เราได้รับชัยชนะเหนืออำนาจของมารร้ายซึ่งพยายามจะควบคุมเรา ขณะที่เราดำเนินไปกับพระองค์ในสันติสุข ความชื่นชมยินดี และมั่นคงในความรักของพระองค์ บัดนี้พระวิญญาณบริสุทธิ์สถิตอยู่กับเรา และประทานอำนาจให้เรา ให้เราอุทิศตัวต่อพระเยซูอย่างต่อเนื่อง ในฐานะพระองค์ทรงเป็นพระผู้ช่วยให้รอด และองค์พระเจ้า เราทั้งหลายเป็นอิสระจากภาระในอดีต เราไม่ได้มีชีวิตอยู่ในความมืด และไม่ต้องกลัวอำนาจของมารร้ายอีกต่อไปไม่มีความไม่รู้ ชีวิตที่ไร้ความหมายของชีวิตอย่างเดิมของเราอีกต่อไป แต่มีเสรีภาพใหม่ในพระคริสต์ เราถูกเรียกให้เติบโตสู่ความละม้ายกับอุปนิสัยของพระองค์ จงสื่อสารกับพระองค์ในแต่ละวันด้วยการอธิษฐานและเติมด้วยพระวจนะของพระองค์ จงใช้เวลาตรึกตรองในสิ่งที่พระองค์จัดทำให้ ร้องเพลงสรรเสริญพระนาม และนัดหมายคนมาร่วมนมัสการพระองค์ และมีส่วนในพันธกิจของคริสตจักร ขณะที่เราถวายตัวรับใช้ด้วยความรักแก่คนที่อยู่รอบ ๆ ตัวเราในการเป็นพยานถึงความรอดของพระองค์ ทรงสถิตอยู่กับเราทั้งหลายผ่านทางพระวิญญาณของพระองค์ซึ่งจะ

เปลี่ยนแปลงทุกขณะจิต และภาระทุกอย่าง และเป็นประสบการณ์ฝ่ายวิญญาณจิตของเราทั้งหลาย (สดุดี 1:1,2; 23:4; 77:11-12; โคโลสี 1: 13; 14; 2 : 6,14; 15; ลูกา 10: 17-20; เอเฟซัส 5:19-20; 6:12-18; 1 เธสะโลนิกา 5:23; 2 เปโตร 2:9; 3:18; 2 โครินธ์ 3:17-18; ฟิเลโมน 3:7-14; 1 เธสะโลนิกา 5: 16-18; มัทธิว 20: 25-28; ยอห์น 20:21; กาลาเทีย 5: 22-25; โรม 8: 38-39; 1 ยอห์น 4: 4; ฮีบรู 10: 25)

3. ของประทานฝ่ายจิตวิญญาณและพันธกิจการรับใช้

ตลอดทุกยุคสมัยที่ผ่านมาพระเจ้าทรงมอบของประทานฝ่ายจิตวิญญาณให้แก่สมาชิกของคริสตจักร ให้แต่ละคนได้รับของประทานเหล่านี้เพื่อนำไปรับใช้ด้วยความรัก เพื่อประโยชน์แก่คริสตจักรและสังคมมนุษย์ พระวิญญาณบริสุทธิ์ทรงมอบของประทานเหล่านี้แบ่งปันแก่สมาชิกคริสตจักรแต่ละคนตามน้ำพระทัยของพระองค์ ของประทานให้ความสามารถและการรับใช้ตามที่คริสตจักรต้องการ เพื่อปฏิบัติงานให้สำเร็จตามที่พระเจ้าได้ทรงมอบหมายตามที่กล่าวไว้ในพระคัมภีร์ของประทานเหล่านี้ ได้แก่ การรับใช้ด้วยความเชื่อ การเยยวยา การเผยพระวจนะ การประกาศข่าว การสอน การบริหารการเป็นคนกลางเพื่อสร้างการคืนดี การมีใจเมตตาและเสียสละเพื่อการรับใช้ การบรรเทาทุกข์เพื่อนมนุษย์ด้วยการช่วยเหลือ และหนุนใจสมาชิกคริสตจักร บางคนได้รับการทรงเรียกจากพระเจ้าและได้รับความสามารถจากพระวิญญาณปฏิบัติหน้าที่เพื่อการรับใช้ที่ได้รับการยอมรับจากคริสตจักร ด้วยการทำหน้าที่เป็นศิษยาภิบาล นักเทศน์ประกาศศาสนา เป็นอัครทูตและรับใช้ใน การสอนซึ่งเป็นที่ต้องการโดยเฉพาะ เพื่อเสริมสร้างสมาชิกคริสตจักรในการรับใช้ เพื่อสร้างคริสตจักรให้เจริญขึ้นฝ่ายจิตวิญญาณและเพื่อสนับสนุนให้เกิดความเป็นหนึ่งเดียวกันในความเชื่อและความรู้เรื่องพระเจ้า เมื่อสมาชิกคริสตจักรรับเอาของประทานฝ่ายจิตวิญญาณเหล่านี้ ด้วยการเป็นผู้รักขาของประทานแห่งพระคุณ ด้วยความสัตย์ซื่อ คริสตจักรก็จะได้รับการปกป้องจากอิทธิพลของการทำลายจากคำสอนเท็จ คริสตจักรจำเริญขึ้นตามการเติบโตที่มาจากพระเจ้าอันเป็นการสร้างขึ้นจากความเชื่อและความรัก (โรม 12:4-8; 1 โครินธ์ 12:9-11; 27; 28 เอเฟซัส 4:8; 11-16 กิจการ 6:1-7; 1 ทิโมธี 3:1-13; 1 เปโตร 4:10; 11)

4. พระบัญญัติของพระเจ้า

กฎเกณฑ์อันยิ่งใหญ่แห่งพระบัญญัติของพระเจ้ารวมอยู่ในพระบัญญัติสิบประการและปรากฏให้เห็นเป็นแบบอย่างในชีวิตของพระคริสต์ พระบัญญัติเหล่านี้แสดงออกถึงความรัก น้ำพระทัยและพระประสงค์ของพระเจ้าเกี่ยวข้องกับภาระการประพฤติ และการสัมพันธ์กับผู้อื่นของมนุษย์ เป็นสิ่งผูกพันคนทั้งหลายทุกยุคสมัยเข้าไว้ด้วยกัน หลักการเหล่านี้เป็นรากฐานของพันธสัญญาของพระเจ้าที่กระทำไว้กับประชากรของพระองค์ และเป็นมาตรฐานการพิพากษาของพระเจ้า พระวิญญาณบริสุทธิ์ทรงช่วยชี้ให้เห็นความบาปและให้ตื่นขึ้น ให้สำนึกว่ามนุษย์ต้องการพระเจ้าผู้ช่วยให้รอด ความรอดได้มาโดยทางพระคุณไม่ใช่โดยการประพฤติ แต่ผลพวงของความเชื่อคือความเชื่อฟังพระบัญญัติ ความเชื่อฟังนี้พัฒนาอุปนิสัยของคริสเตียนและส่งผลให้มีชีวิตที่ดั่งาม การเชื่อฟังด้วยความเชื่อแสดงออกให้เห็นถึงฤทธานุภาพของพระคริสต์ในการเปลี่ยนแปลงชีวิต และเสริมสร้างกำลังการเป็นพยานของคริสเตียน (อพยพ 20:1-17 สดุดี 40:7; 8 มัทธิว 22:36-40 เฉลยธรรม

บัญญัติ 28:1-14 มัทธิว 5:17-20 ฮีบรู 8:8-10 ยอห์น 15:7-10 ยอห์น 15:7-10 เอเฟซัส 2:8-10; 1 ยอห์น 5:3 โรม 8:3 สดุดี 19:7-14)

5. อุปนิสัยของคริสเตียน

เราทั้งหลายได้รับการทรงเรียกให้ดำเนินชีวิตอันดีงาม เป็นผู้มีความคิด ความรู้สึกและการกระทำที่สอดคล้องกับหลักการแห่งสวรรค์ เพราะพระวิญญาณได้สร้างลักษณะอุปนิสัยตามอย่างขององค์พระผู้เป็นเจ้าของเราขึ้นมาใหม่ภายในเราทั้งหลาย เราทั้งหลายจะนำตัวเข้าไปเกี่ยวข้องกับสิ่งที่เกิดผลแห่งชีวิตที่บริสุทธิ์เหมือนพระคริสต์เท่านั้น คือสิ่งที่ส่งเสริมสุขภาพและความชื่นชมยินดีในชีวิต ในที่นี้หมายถึงการบันเทิงต่าง ๆ ของเราควรเป็นไปตามมาตรฐานชีวิตอันสูงส่งและงดงามของคริสเตียน ขณะที่เรายอมรับการแตกต่างทางวัฒนธรรม การแต่งตัวจึงควรเรียบง่าย เหมาะสมกับสมัยและสะอาดเรียบร้อยเหมาะกับบรรดาผู้มีความดีงามอย่างแท้จริง โดยไม่เป็นการแต่งกายเพื่ออวดอ้างภายนอกแต่ให้เป็นการแต่งกายที่มีความงาม ความสุภาพของจิตใจภายใน คำนึงอยู่เสมอว่าร่างกายเป็นวิหารของพระวิญญาณบริสุทธิ์ เราจึงดูแลร่างกายนี้ด้วยการใช้สติปัญญา ออกกำลังกาย และพักผ่อนอย่างเหมาะสม รับประทานอาหารที่เสริมสร้างร่างกายให้แข็งแรงให้มากที่สุดและไม่รับประทานอาหารที่ไม่สะอาดตามที่บันทึกไว้ในพระคัมภีร์ ละเลิกไม่ดื่มเครื่องดื่มที่มีแอลกอฮอล์ ไม่สูบบุหรี่ และไม่ใช้ยาเสพติดใด ๆ ที่เป็นอันตรายต่อร่างกายโดยรับเอาสิ่งที่นำเอาความคิดและร่างกายให้อยู่ภายใต้หลักคำสอนของพระคริสต์ ผู้ทรงปรารถนาให้ร่างกายของเรามีความสมบูรณ์พร้อมทุกด้าน ทั้งความชื่นชมยินดีและความดีงามทั้งปวง (โรม 12:1; 2; 1 ยอห์น 2:6 เอเฟซัส 5:1-21 ฟิลิปปี 4:8; 2 โครินธ์ 10:5; 6:14-7:1; 1 เปโตร 3:1-4; 1 โครินธ์ 6:19-20; 10:31 เลวีนิติ 11:1-47; 3 ยอห์น 2)

การปฏิบัติพิธีกรรม ประกอบด้วย

1. บัพติศมา

คริสเตียนแสดงความเชื่อออกมาด้วยการรับบัพติศมาเข้ามามีส่วนในความตายและการเป็นขึ้นมาจากความตายของพระเยซูคริสต์ เป็นพยานถึงการตายต่อบาปของเราและจุดหมายที่จะดำเนินชีวิตใหม่ ด้วยเหตุนี้เราจึงยอมรับว่าพระคริสต์ทรงเป็นองค์พระผู้เป็นเจ้าและพระผู้ช่วยให้รอดมาเป็นประชากรของพระองค์ และรับเข้ามาเป็นสมาชิกในคริสตจักรของพระองค์ พิธีบัพติศมาเป็นสัญลักษณ์ว่าเราเข้าสนิทกับพระคริสต์ การให้อภัยบาป และการที่เรทั้งหลายได้รับเอาพระวิญญาณบริสุทธิ์ การจุ่มลงในน้ำทั้งตัวอันเป็นการยืนยันถึงความเชื่อที่มีต่อพระเยซูและเป็นหลักฐานแสดงถึงการกลับใจจากความบาป เป็นการปฏิบัติตามคำสอนของพระคัมภีร์อันศักดิ์สิทธิ์และยอมรับคำสอนเหล่านั้น (โรม 6:1-6; โครินธ์ 2:12-13; กิจการ 16:30-33; 22:16; 2:38 มัทธิว 28:19; 20)

2. พิธีมหาสนิท

พิธีมหาสนิทคือการเข้ามีส่วนร่วมในสัญลักษณ์แห่งการรับเอาพระกายและพระโลหิตของพระเยซู เป็นการแสดงออกซึ่งความเชื่อที่มีต่อพระองค์ผู้ทรงเป็นองค์พระผู้เป็นเจ้าและพระผู้ช่วยให้รอด

ให้รอดของเราในการเข้าสนิทกับพระคริสต์นั้น พระองค์ทรงประทับอยู่ท่ามกลางที่ประชุม เพื่อเสริมกำลังให้แก่ผู้เชื่อให้เข้มแข็งยิ่งขึ้น ขณะที่เราเข้าสนิทในพิธีนี้เท่ากับเป็นการประกาศเรื่องความตายของพระองค์ด้วยความชื่นชมยินดีจนกว่าพระองค์เสด็จกลับมา ในการเตรียมตัวเพื่อเข้าสู่พิธีผู้ร่วมพิธีจะสำรวจตนเอง กลับใจใหม่ และสารภาพความผิดบาปของตน พระอาจารย์ได้สถาปนาพิธีล้างเท้าเพื่อแสดงให้เห็นถึงการชำระตัวใหม่ เพื่อแสดงออกถึงความยินดีรับใช้กันและกันตามแบบอย่างการถ่อมตัวของพระคริสต์ เพื่อผูกพันหัวใจของเราด้วยความรัก พิธีมหาสนิทเปิดกว้างสำหรับคริสเตียนผู้เชื่อทุกคน (1 โครินธ์ 10:16; 17; 11:23-30 มัทธิว 26:17-30; วิวรณ 3:20; ยอห์น 6:48-63; 13:1-17)

3. วันสะบาโต

องค์พระผู้สร้างผู้ทรงเกื้อกูล หลังจากที่ได้สร้างทุกสิ่งในหกวันแล้วพระองค์ได้ทรงหยุดพักในวันที่เจ็ด และทรงสถาปนาวันสะบาโตเพื่อมวลมนุษยเป็นอนุสรณ์แห่งการเนรมิตสร้างพระบัญญัติสิบประการข้อที่สี่ของพระเจ้าที่ไม่สามารถเปลี่ยนแปลงได้ เป็นกฎที่กำหนดให้รักษาวินสะบาโตวันที่เจ็ดให้เป็นวันแห่งการพักผ่อน วันนมัสการ และการรับใช้ซึ่งสอดคล้องกับคำสอนและวิถีปฏิบัติของพระเยซูผู้ทรงเป็นเจ้าเป็นนายเหนือวันสะบาโต วันนี้เป็นวันแห่งความยินดีในการเข้าสนิทกับพระเจ้าและเพื่อนมนุษย์ เป็นสัญลักษณ์แห่งการไถ่ให้รอดในพระคริสต์ เป็นหมายสำคัญแห่งการชำระให้บริสุทธิ์ เป็นสิ่งแสดงให้เห็นถึงความจงรักภักดีให้เราได้ลิ้มรสชาติแห่งราชอาณาจักรนิรันดร์ของพระเจ้าในอนาคต วันสะบาโต เป็นหมายสำคัญเนื่องในพันธสัญญานิรันดร์ของพระเจ้าระหว่างพระเจ้าและประชากรของพระองค์ การรักษาวันนี้ให้บริสุทธิ์ด้วยความชื่นชมยินดีเริ่มตั้งแต่ดวงอาทิตย์ตกดินวันเริ่มต้น (วันศุกร์) ไปจนถึงดวงอาทิตย์ตกดินตอนเย็นวันถัดไป (วันเสาร์) เป็นการเฉลิมฉลองพระราชกิจแห่งการเนรมิตสร้างและการไถ่บาปของพระเจ้า (ปฐมกาล 2:1-3 อพยพ 20:8-11 ลูกา 4:16 อิสยาห์ 56:5; 6:58:13-14 มัทธิว 12:1-12 อพยพ 31:13-17 เอเศเคียล 20:12; 20 เฉลยธรรมบัญญัติ 5:12-15 ฮีบรู 4:1-11 เลวีนิติ 23:32 มาระโก 1:32)

4. ฉันทภาระ

เราทั้งหลายเป็นผู้อารักขาของพระเจ้า พระองค์ได้มอบเวลา และสิทธิพิเศษต่าง ๆ ความสามารถและทรัพย์สินสมบัติ ตลอดจนพระพรของโลกและทรัพยากรทั้งหลาย เราทุกคนจึงมีหน้าที่รับผิดชอบสิ่งเหล่านี้ต่อพระองค์ โดยการนำไปใช้อย่างสมประโยชน์ ยอมรับว่าพระเจ้าทรงเป็นเจ้าของสิ่งทั้งปวง เหล่านี้โดยการรับใช้พระองค์และเพื่อนมนุษย์ด้วยความซื่อสัตย์ การถวายทศภาค (สิบชักหนึ่ง-สิบลดหนึ่ง) และการถวายอื่น ๆ ก็เพื่อส่งเสริมภารกิจการประกาศข่าวประเสริฐของพระเจ้าสนับสนุนและพัฒนาคริสตจักรของพระองค์ให้เจริญขึ้น ฉันทภาระเป็นโอกาสพิเศษที่พระเจ้าทรงประทานให้แก่เราเพื่อรับการอภิบาลในความรัก มีชัยชนะเหนือความเห็นแก่ตัวและความโลภ ผู้อารักขาชื่นชมยินดีในพระพรมากมายที่หลั่งไหลไปสู่ผู้อื่นอันเป็นผลมาจากความสัตย์ซื่อของเขา (ปฐมกาล 1:26-28; 2:15; 1 พงศาวดาร 29:14 อักกัย 1:3-11 มาลาคี 3:8-12; 1 โครินธ์ 9:9-14 มัทธิว 23:23; 2 โครินธ์ 8:1-15 โรม 15:26; 27)

การปฏิบัติกิจกรรมโบสถ์ ประกอบด้วย

1. คริสตจักร

คริสตจักรเป็นชุมชนของบรรดาผู้เชื่อที่ยอมรับว่าพระเยซูคริสต์เป็นองค์พระผู้เป็นเจ้า และพระผู้ช่วยให้รอด เราทั้งหลายได้รับการทรงเรียกให้ออกมาจากโลก ดำเนินตามวิถีแห่งประชากรของพระเจ้าในสมัยพระคัมภีร์พันธสัญญาเดิม เรา ร่วมกันในการนมัสการและสามัคคีธรรมในการสั่งสอนพระวจนะ ในการฉลองอาหารมื่อสุดท้ายขององค์พระผู้เป็นเจ้า เพื่อการรับใช้เพื่อนมนุษย์และเพื่อการประกาศข่าวประเสริฐไปทั่วโลก คริสตจักรได้รับสืบทอดสิทธิอำนาจมาจากพระคริสต์ ผู้ทรงเป็นพระวาที่บังเกิดเป็นเนื้อหนัง และจากพระคัมภีร์อันศักดิ์สิทธิ์ซึ่งได้เขียนไว้ คริสตจักรเป็นวงศ์วานของพระเจ้า พระองค์ได้รับไว้เป็นบุตรของพระองค์ สมาชิกทั้งหลายจึงดำรงอยู่บนพื้นฐานของพันธสัญญาใหม่ คริสตจักรเป็นพระกายของพระคริสต์ เป็นชุมชนแห่งความเชื่อโดยมีพระคริสต์เป็นศีรษะ คริสตจักรเป็นเจ้าสาวที่พระคริสต์ได้ตายแทน พระองค์จะได้ชำระและลบมลทินคริสตจักรไว้เมื่อพระองค์เสด็จมาด้วยชัยชนะ จะทรงนำคริสตจักรถวายคริสตจักรนั้นเพื่อพระสิริของพระองค์ รวมทั้งบรรดาผู้สัจย์ซื่อตลอดทุกยุคสมัย ผู้ได้รับการซื้อไว้แล้วด้วยพระโลหิตของพระองค์ และผู้ไร้ตำหนิ รื้อรอยใด ๆ แต่บริสุทธิ์และปราศจากมลทิน (ปฐมกาล 12:3; กิจการ 7:38; เอเฟซัส 4:11-15; 3:8-11; มัทธิว 28:19; 20; 16:13-20; 18:18; เอเฟซัส 2:19-22; 1:22; 23; 5:23-27; โคลโลสี 1:17; 18)

2. คริสตจักรที่เหลือยู่และพันธกิจของคริสตจักร

คริสตจักรแห่งโลกนี้ประกอบไปด้วยบรรดาผู้เชื่อพระคริสต์อย่างแท้จริง แต่ในวาระสุดท้ายเป็นเวลาที่มีการละทิ้งความจริงในศาสนา คริสตจักรที่เหลือยู่ได้รับการทรงเรียกให้ออกมา รักษาพระบัญญัติของพระเจ้าและความเชื่อของพระเยซู คริสตจักรที่เหลือยู่นี้ประกาศเรื่องการพิพากษาเริ่มขึ้นแล้ว ประกาศเรื่องความรอดโดยพระคริสต์ และป่าวประกาศเรื่องการเสด็จกลับมาครั้งที่สองที่ใกล้เข้ามาแล้ว การทำหน้าที่นี้เป็นสัญลักษณ์ถึงทูตสวรรค์สามองค์ของพระธรรมวิวรณ์ บทที่ 14 ซึ่งสอดคล้องกับภารกิจการศึกษาในสวรรค์ ยังผลให้เกิดการกลับใจและการเปลี่ยนแปลงใหม่ในโลก ผู้เชื่อทุกคนได้รับการเรียกให้มีส่วนร่วมในการเป็นพยานร่วมกันทั่วโลก (วิวรณ์ 12:17; 14:6-12; 18:1-4; 2 โครินธ์ 5:10; ยูดา 3; 14; 1 เปโตร 1:16-19; 2 เปโตร 3:10-14; วิวรณ์ 21:1-14)

3. เอกภาพในพระกายของพระคริสต์

คริสตจักรเป็นกายหนึ่งเดียวของมวลสมาชิกผู้ได้รับการเรียกออกมาจากทุกชาติทุกเผ่าพันธุ์ ทุกภาษา และจากคนทั้งปวง ในพระคริสต์เราเป็นผู้ได้รับการสร้างใหม่ มีความแตกต่างของเชื้อชาติ วัฒนธรรม ความรู้ และสัญชาติ มีความแตกต่างกันระหว่างคนชั้นสูงและคนชั้นต่ำ ความรวยและความจน เพศชายและเพศหญิง ทั้งหมดนี้ไม่ควรทำให้เรามีความแตกแยกกัน เราทั้งหลายมีความเท่าเทียมกันในพระคริสต์ โดยพระวิญญาณบริสุทธิ์พระองค์ได้ผูกพันเราทั้งหลายไว้กับพระองค์และผูกพันไว้กับพี่น้อง รั้งใช้กันและกันโดยไม่เลือกที่รักมักที่ชังหรือถือตัว

เราทั้งหลายแบ่งปันความเชื่อและความหวังที่เหมือนกันตามที่พระเยซูคริสต์ได้เปิดเผยไว้ในพระคัมภีร์ และมุ่งหน้าออกไปเป็นพยานแก่คนทั้งปวง ความเป็นเอกภาพที่มาของความเป็นหนึ่งเดียวของพระเจ้าตรีเอกานุภาพผู้ทรงรับเราทั้งหลายไว้เป็นบุตรของพระองค์แล้ว (โรม 12:4; 5; 1 โครินธ์ 12:12-14 มัทธิว 28:19; 20 สดุดี 133:1; 2 โครินธ์ 5:16; 17 กิจการ 17:26; 27 กาลาเทีย 3:27; 29 โคโลสี 3:10-15 เอเฟซัส 4:14-16; 4:1-6 ยอห์น 17:20-23)

4. ของประทานฝ่ายจิตวิญญาณและพันธกิจการรับใช้

ตลอดทุกยุคสมัยที่ผ่านมาพระเจ้าทรงมอบของประทานฝ่ายจิตวิญญาณให้แก่สมาชิกของคริสตจักร ให้แต่ละคนได้รับของประทานเหล่านี้เพื่อนำไปรับใช้ด้วยความรัก เพื่อประโยชน์แก่คริสตจักรและสังคมมนุษย์ พระวิญญาณบริสุทธิ์ทรงมอบของประทานเหล่านี้แบ่งปันแก่สมาชิกคริสตจักรแต่ละคนตามน้ำพระทัยของพระองค์ ของประทานให้ความสามารถ และการรับใช้ตามที่คริสตจักรต้องการ เพื่อปฏิบัติงานให้สำเร็จตามที่พระเจ้าได้ทรงมอบหมาย ตามที่กล่าวไว้ในพระคัมภีร์ ของประทานเหล่านี้ ได้แก่ การรับใช้ด้วยความเชื่อ การเยียวยา การเผยพระวจนะ การประกาศข่าว การสอน การบริหารการเป็นคนกลางเพื่อสร้างการคืนดี การมีใจเมตตาและเสียสละเพื่อการรับใช้ การบรรเทาทุกข์เพื่อนมนุษย์ด้วยการช่วยเหลือและหนุนใจสมาชิกคริสตจักร บางคนได้รับการทรงเรียกจากพระเจ้าและได้รับความสามารถจากพระวิญญาณปฏิบัติหน้าที่เพื่อการรับใช้ที่ได้รับการยอมรับจากคริสตจักร ด้วยการทำหน้าที่เป็นศิษยาภิบาล นักเทศน์ประกาศศาสนา เป็นอัครทูต และรับใช้ในการสอนซึ่งเป็นที่ต้องการโดยเฉพาะ เพื่อเสริมสร้างสมาชิกคริสตจักรในการรับใช้ เพื่อสร้างคริสตจักรให้เจริญขึ้นฝ่ายจิตวิญญาณและเพื่อสนับสนุนให้เกิดความเป็นหนึ่งเดียวกันในความเชื่อและความรู้เรื่องพระเจ้า เมื่อสมาชิกคริสตจักรรับเอาของประทานฝ่ายจิตวิญญาณเหล่านี้ด้วยการเป็นผู้อารักขาของประทานแห่งพระคุณด้วยความสัตย์ซื่อ คริสตจักรก็จะได้รับการปกป้องจากอิทธิพลของการทำลายจากคำสอนเท็จ คริสตจักรจำเจริญขึ้นตามการเติบโตที่มาจากพระเจ้า อันเป็นการสร้างขึ้นจากความเชื่อและความรัก (โรม 12:4-8; 1 โครินธ์ 12:9-11; 27; 28 เอเฟซัส 4:8; 11-16 กิจการ 6:1-7; 1 ทิโมธี 3:1-13; 1 เปโตร 4:10; 11)

5. ของประทานในการเผยพระวจนะ

หนึ่งในจำนวนของประทานของพระวิญญาณบริสุทธิ์ คือการเผยพระวจนะ ของประทานนี้เป็นเครื่องหมายบ่งบอกถึงคริสตจักรที่เหลืออยู่ โดยเปิดเผยให้เห็นจากการรับใช้ของนางเอลนจี. ไวท์ ผู้ทำหน้าที่เป็นผู้สื่อข่าวของพระเจ้า งานเขียนของนางไวท์ยังทำหน้าที่ต่อเนื่องเป็นแหล่งข้อมูลความจริงที่มีสิทธิอำนาจเพื่อคริสตจักร สร้างความอบอุ่นใจ ชี้นำแนวทาง สั่งสอนและแก้ไขสิ่งผิดพลาด ผลงานการเขียนเหล่านี้กล่าวไว้ชัดเจนว่า พระคัมภีร์คือมาตรฐานตรวจสอบคำสอน ความรู้ และประสบการณ์ทุกอย่าง (โยเอล 2:28; 29 กิจการ 2:12-21; ฮีบรู 1:1-3; วิวรรณ์ 12:17; 19:10)

แนวคิดและทฤษฎีการปฏิบัติทางศาสนาตามหลักเซเว่นเดย์แอ๊ดเวนตีส
ฉบับภาษาอังกฤษ

Doctrines of the Seventh-day Adventist Church

Seventh-day Adventists accept the Bible as their only creed and hold certain fundamental beliefs to be the teaching of the Holy Scriptures.

Fundamental Beliefs

Seventh-day Adventists accept the Bible as the only source of our beliefs. We consider our movement to be the result of the Protestant conviction *Sola Scriptura*-the Bible as the only standard of faith and practice for Christians. Over the years, our church has agreed upon key statements that summarize the principal teachings Seventh-day Adventist understand from the scriptures. These statements are made collectively by a group of scholars studying and prayerfully searching the Bible with the help of the Holy Spirit.

28 Fundamental Beliefs

Holy Scriptures-1

The Holy Scriptures, Old and New Testaments, are the written Word of God, given by divine inspiration through holy men of God who spoke and wrote as they were moved by the Holy Spirit. In this Word, God has committed to man the knowledge necessary for salvation. The Holy Scriptures are the infallible revelation of His will. They are the standard of character, the test of experience, the authoritative revealer of doctrines, and the trustworthy record of God's acts in history. (2 Peter 1:20, 21; 2 Tim. 3:16, 17; Ps. 119:105; Prov. 30:5, 6; Isa. 8:20; John 17:17; 1 Thess. 2:13; Heb. 4:12.)

Trinity-2

There is one God: Father, Son, and Holy Spirit, a unity of three co-eternal Persons. God is immortal, all-powerful, all-knowing, above all, and ever present. He is infinite and beyond human comprehension, yet known through His self-revelation. He is forever worthy of worship, adoration, and service by the whole creation. (Deut. 6:4; Matt. 28:19; 2 Cor. 13:14; Eph. 4:4-6; 1 Peter 1:2; 1 Tim. 1:17; Rev. 14:7.)

Father-3

God the eternal Father is the Creator, Source, Sustainer, and Sovereign of all creation. He is just and holy, merciful and gracious, slow to anger, and abounding in steadfast love and faithfulness. The qualities and powers exhibited in the Son and the Holy Spirit are also revelations of the Father. (Gen. 1:1; Rev. 4:11; 1 Cor. 15:28; John 3:16; 1 John 4:8; 1 Tim. 1:17; Ex. 34:6, 7; John 14:9.)

Son-4

God the eternal Son became incarnate in Jesus Christ. Through Him all things were created, the character of God is revealed, the salvation of humanity is accomplished, and the world is judged. Forever truly God, He became also truly man, Jesus the Christ. He was conceived of the Holy Spirit and born of the virgin Mary. He lived and experienced temptation as a human being, but perfectly exemplified the righteousness and love of God. By His miracles He manifested God's power and was attested as God's promised Messiah. He suffered and died voluntarily on the cross for our sins and in our place, was raised from the dead, and ascended to minister in the heavenly sanctuary in our behalf. He will come again in glory for the final deliverance of His people and the restoration of all things. (John 1:1-3, 14; Col. 1:15-19; John 10:30; 14:9; Rom. 6:23; 2 Cor. 5:17-19; John 5:22; Luke 1:35; Phil. 2:5-11; Heb. 2:9-18; 1 Cor. 15:3, 4; Heb. 8:1, 2; John 14:1-3.)

Holy Spirit-5

God the eternal Spirit was active with the Father and the Son in Creation, incarnation, and redemption. He inspired the writers of Scripture. He filled Christ's life with power. He draws and convicts human beings; and those who respond He renews and transforms into the image of God. Sent by the Father and the Son to be always with His children, He extends spiritual gifts to the church, empowers it to bear witness to Christ, and in harmony with the Scriptures leads it into all truth. (Gen. 1:1, 2; Luke 1:35; 4:18; Acts 10:38; 2 Peter 1:21; 2 Cor. 3:18; Eph. 4:11, 12; Acts 1:8; John 14:16-18, 26; 15:26, 27; 16:7-13.)

Creation-6

God is Creator of all things, and has revealed in Scripture the authentic account of His creative activity. In six days the Lord made “the heaven and the earth” and all living things upon the earth, and rested on the seventh day of that first week. Thus He established the Sabbath as a perpetual memorial of His completed creative work. The first man and woman were made in the image of God as the crowning work of Creation, given dominion over the world, and charged with responsibility to care for it. When the world was finished it was “very good,” declaring the glory of God. (Gen. 1; 2; Ex. 20:8-11; Ps. 19:1-6; 33:6, 9; 104; Heb. 11:3.)

Nature of Man-7

Man and woman were made in the image of God with individuality, the power and freedom to think and to do. Though created free beings, each is an indivisible unity of body, mind, and spirit, dependent upon God for life and breath and all else. When our first parents disobeyed God, they denied their dependence upon Him and fell from their high position under God. The image of God in them was marred and they became subject to death. Their descendants share this fallen nature and its consequences. They are born with weaknesses and tendencies to evil. But God in Christ reconciled the world to Himself and by His Spirit restores in penitent mortals the image of their Maker. Created for the glory of God, they are called to love Him and one another, and to care for their environment. (Gen. 1:26-28; 2:7; Ps. 8:4-8; Acts 17:24-28; Gen. 3; Ps. 51:5; Rom. 5:12-17; 2 Cor. 5:19, 20; Ps. 51:10; 1 John 4:7, 8, 11, 20; Gen. 2:15.)

Great Controversy-8

All humanity is now involved in a great controversy between Christ and Satan regarding the character of God, His law, and His sovereignty over the universe. This conflict originated in heaven when a created being, endowed with freedom of choice, in self-exaltation became Satan, God’s adversary, and led into rebellion a portion of the angels. He introduced the spirit of rebellion into this world when he led Adam and Eve into sin. This human sin resulted in the distortion of the image of God in humanity, the disordering of the created world, and its eventual devastation at the time of the worldwide flood. Observed by the whole creation, this world became the arena of the universal conflict, out of which the God of love will ultimately be vindicated. To assist His people in this controversy, Christ sends the Holy Spirit and the loyal angels to guide, protect, and sustain them in the way of salvation. (Rev. 12:4-9; Isa. 14:12-14; Eze. 28:12-18; Gen. 3; Rom. 1:19-32; 5:12-21; 8:19-22; Gen. 6-8; 2 Peter 3:6; 1 Cor. 4:9; Heb. 1:14.)

Life, Death, and Resurrection of Christ-9

In Christ’s life of perfect obedience to God’s will, His suffering, death, and resurrection, God provided the only means of atonement for human sin, so that those who by faith accept this atonement may have eternal life, and the whole creation may better understand the infinite and holy love of the Creator. This perfect atonement vindicates the righteousness of God’s law and the graciousness of His character; for it both condemns our sin and provides for our forgiveness. The death of Christ is substitutionary and expiatory, reconciling and transforming. The resurrection of Christ proclaims God’s triumph over the forces of evil, and for those who accept the atonement assures their final victory over sin and death. It declares the Lordship of Jesus Christ, before whom every knee in heaven and on earth will bow. (John 3:16; Isa. 53; 1 Peter 2:21, 22; 1 Cor. 15:3, 4, 20-22; 2 Cor. 5:14, 15, 19-21; Rom. 1:4; 3:25; 4:25; 8:3, 4; 1 John 2:2; 4:10; Col. 2:15; Phil. 2:6-11.)

Experience of Salvation-10

In infinite love and mercy God made Christ, who knew no sin, to be sin for us, so that in Him we might be made the righteousness of God. Led by the Holy Spirit we sense our need, acknowledge our sinfulness, repent of our transgressions, and exercise faith in Jesus as Lord and Christ, as Substitute and Example. This faith which receives salvation comes through the divine power of the Word and is the gift of God’s grace. Through Christ we are justified, adopted as God’s sons and daughters, and delivered from the lordship of sin. Through the Spirit we are born again and sanctified; the Spirit renews our minds, writes God’s law of love in our hearts, and we are given the power to live a holy life. Abiding in Him we become partakers of the divine nature and have the assurance of salvation now and in the judgment. (2 Cor. 5:17-21; John 3:16; Gal. 1:4; 4:4-7; Titus 3:3-7; John 16:8; Gal. 3:13, 14; 1 Peter 2:21, 22; Rom. 10:17; Luke 17:5; Mark 9:23, 24; Eph. 2:5-10; Rom. 3:21-26; Col. 1:13, 14; Rom. 8:14-17; Gal. 3:26; John 3:3-8; 1 Peter 1:23; Rom. 12:2; Heb. 8:7-12; Eze. 36:25-27; 2 Peter 1:3, 4; Rom. 8:1-4; 5:6-10.)

Growing in Christ-11

By His death on the cross Jesus triumphed over the forces of evil. He who subjugated the demonic spirits during His earthly ministry has broken their power and made certain their ultimate doom. Jesus' victory gives us victory over the evil forces that still seek to control us, as we walk with Him in peace, joy, and assurance of His love. Now the Holy Spirit dwells within us and empowers us. Continually committed to Jesus as our Saviour and Lord, we are set free from the burden of our past deeds. No longer do we live in the darkness, fear of evil powers, ignorance, and meaninglessness of our former way of life. In this new freedom in Jesus, we are called to grow into the likeness of His character, communing with Him daily in prayer, feeding on His Word, meditating on it and on His providence, singing His praises, gathering together for worship, and participating in the mission of the Church. As we give ourselves in loving service to those around us and in witnessing to His salvation, His constant presence with us through the Spirit transforms every moment and every task into a spiritual experience. (Ps 1:1, 2; 23:4; 77:11, 12; Col 1:13, 14; 2:6, 14, 15; Luke 10:17-20; Eph 5:19, 20; 6:12-18; 1 Thess 5:23; 2 Peter 2:9; 3:18; 2 Cor. 3:17, 18; Phil 3:7-14; 1 Thess 5:16-18; Matt 20:25-28; John 20:21; Gal 5:22-25; Rom 8:38, 39; 1 John 4:4; Heb 10:25.)

Church-12

The church is the community of believers who confess Jesus Christ as Lord and Saviour. In continuity with the people of God in Old Testament times, we are called out from the world; and we join together for worship, for fellowship, for instruction in the Word, for the celebration of the Lord's Supper, for service to all mankind, and for the worldwide proclamation of the gospel. The church derives its authority from Christ, who is the incarnate Word, and from the Scriptures, which are the written Word. The church is God's family; adopted by Him as children, its members live on the basis of the new covenant. The church is the body of Christ, a community of faith of which Christ Himself is the Head. The church is the bride for whom Christ died that He might sanctify and cleanse her. At His return in triumph, He will present her to Himself a glorious church, the faithful of all the ages, the purchase of His blood, not having spot or wrinkle, but holy and without blemish. (Gen. 12:3; Acts 7:38; Eph. 4:11-15; 3:8-11; Matt. 28:19, 20; 16:13-20; 18:18; Eph. 2:19-22; 1:22, 23; 5:23-27; Col. 1:17, 18.)

Remnant and Its Mission-13

The universal church is composed of all who truly believe in Christ, but in the last days, a time of widespread apostasy, a remnant has been called out to keep the commandments of God and the faith of Jesus. This remnant announces the arrival of the judgment hour, proclaims salvation through Christ, and heralds the approach of His second advent. This proclamation is symbolized by the three angels of Revelation 14; it coincides with the work of judgment in heaven and results in a work of repentance and reform on earth. Every believer is called to have a personal part in this worldwide witness. (Rev. 12:17; 14:6-12; 18:1-4; 2 Cor. 5:10; Jude 3, 14; 1 Peter 1:16-19; 2 Peter 3:10-14; Rev. 21:1-14.)

Unity in the Body of Christ-14

The church is one body with many members, called from every nation, kindred, tongue, and people. In Christ we are a new creation; distinctions of race, culture, learning, and nationality, and differences between high and low, rich and poor, male and female, must not be divisive among us. We are all equal in Christ, who by one Spirit has bonded us into one fellowship with Him and with one another; we are to serve and be served without partiality or reservation. Through the revelation of Jesus Christ in the Scriptures we share the same faith and hope, and reach out in one witness to all. This unity has its source in the oneness of the triune God, who has adopted us as His children. (Rom. 12:4, 5; 1 Cor. 12:12-14; Matt. 28:19, 20; Ps. 133:1; 2 Cor. 5:16, 17; Acts 17:26, 27; Gal. 3:27, 29; Col. 3:10-15; Eph. 4:14-16; 4:1-6; John 17:20-23.)

Baptism-15

By baptism we confess our faith in the death and resurrection of Jesus Christ, and testify of our death to sin and of our purpose to walk in newness of life. Thus we acknowledge Christ as Lord and Saviour, become His people, and are received as members by His church. Baptism is a symbol of our union with Christ, the forgiveness of our sins, and our reception of the Holy Spirit. It is by immersion in water and is contingent on an affirmation of faith in Jesus and evidence of repentance of sin. It follows instruction in the Holy Scriptures and acceptance of their teachings. (Rom. 6:1-6; Col. 2:12, 13; Acts 16:30-33; 22:16; 2:38; Matt. 28:19, 20.)

Lord's Supper-16

The Lord's Supper is a participation in the emblems of the body and blood of Jesus as an expression of faith in Him, our Lord and Saviour. In this experience of communion Christ is present to meet and strengthen His people. As we partake, we joyfully proclaim the Lord's death until He comes again. Preparation for the Supper includes self-examination, repentance, and confession. The Master ordained the service of foot washing to signify renewed cleansing, to express a willingness to serve one another in Christ like humility, and to unite our hearts in love. The communion service is open to all believing Christians. (1 Cor. 10:16, 17; 11:23-30; Matt. 26:17-30; Rev. 3:20; John 6:48-63; 13:1-17.)

Spiritual Gifts and Ministries-17

God bestows upon all members of His church in every age spiritual gifts which each member is to employ in loving ministry for the common good of the church and of humanity. Given by the agency of the Holy Spirit, who apportions to each member as He wills, the gifts provide all abilities and ministries needed by the church to fulfill its divinely ordained functions. According to the Scriptures, these gifts include such ministries as faith, healing, prophecy, proclamation, teaching, administration, reconciliation, compassion, and self-sacrificing service and charity for the help and encouragement of people. Some members are called of God and endowed by the Spirit for functions recognized by the church in pastoral, evangelistic, apostolic, and teaching ministries particularly needed to equip the members for service, to build up the church to spiritual maturity, and to foster unity of the faith and knowledge of God. When members employ these spiritual gifts as faithful stewards of God's varied grace, the church is protected from the destructive influence of false doctrine, grows with a growth that is from God, and is built up in faith and love. (Rom. 12:4-8; 1 Cor. 12:9-11, 27, 28; Eph. 4:8, 11-16; Acts 6:1-7; 1 Tim. 3:1-13; 1 Peter 4:10, 11.)

The Gift of Prophecy-18

One of the gifts of the Holy Spirit is prophecy. This gift is an identifying mark of the remnant church and was manifested in the ministry of Ellen. G. White. As the Lord's messenger, her writings are a continuing and authoritative source of truth which provide for the church comfort, guidance, instruction, and correction. They also make clear that the Bible is the standard by which all teaching and experience must be tested. (Joel 2:28, 29; Acts 2:14-21; Heb. 1:1-3; Rev. 12:17; 19:10.)

Law of God-19

The great principles of God's law are embodied in the Ten Commandments and exemplified in the life of Christ. They express God's love, will, and purposes concerning human conduct and relationships and are binding upon all people in every age. These precepts are the basis of God's covenant with His people and the standard in God's judgment. Through the agency of the Holy Spirit they point out sin and awaken a sense of need for a Saviour. Salvation is all of grace and not of works, but its fruitage is obedience to the Commandments. This obedience develops Christian character and results in a sense of well-being. It is an evidence of our love for the Lord and our concern for our fellow men. The obedience of faith demonstrates the power of Christ to transform lives, and therefore strengthens Christian witness. (Ex. 20:1-17; Ps. 40:7, 8; Matt. 22:36-40; Deut. 28:1-14; Matt. 5:17-20; Heb. 8:8-10; John 15:7-10; Eph. 2:8-10; 1 John 5:3; Rom. 8:3, 4; Ps. 19:7-14.)

Sabbath-20

The beneficent Creator, after the six days of Creation, rested on the seventh day and instituted the Sabbath for all people as a memorial of Creation. The fourth commandment of God's unchangeable law requires the observance of this seventh-day Sabbath as the day of rest, worship, and ministry in harmony with the teaching and practice of Jesus, the Lord of the Sabbath. The Sabbath is a day of delightful communion with God and one another. It is a symbol of our redemption in Christ, a sign of our sanctification, a token of our allegiance, and a foretaste of our eternal future in God's kingdom. The Sabbath is God's perpetual sign of His eternal covenant between Him and His people. Joyful observance of this holy time from evening to evening, sunset to sunset, is a celebration of God's creative and redemptive acts. (Gen. 2:1-3; Ex. 20:8-11; Luke 4:16; Isa. 56:5, 6; 58:13, 14; Matt. 12:1-12; Ex. 31:13-17; Eze. 20:12, 20; Deut. 5:12-15; Heb. 4:1-11; Lev. 23:32; Mark 1:32.)

Stewardship-21

We are God's stewards, entrusted by Him with time and opportunities, abilities and possessions, and the blessings of the earth and its resources. We are responsible to Him for their proper use. We acknowledge God's ownership by faithful service to Him and our fellow men, and by returning tithes and giving offerings for the proclamation of His gospel and the support and growth of His church. Stewardship is a privilege given to us by God for nurture in love and the victory over selfishness and covetousness. The steward rejoices in the blessings that come to others as a result of his faithfulness. (Gen. 1:26-28; 2:15; 1 Chron. 29:14; Haggai 1:3-11; Mal. 3:8-12; 1 Cor. 9:9-14; Matt. 23:23; 2 Cor. 8:1-15; Rom. 15:26, 27.)

Christian Behavior-22

We are called to be a godly people who think, feel, and act in harmony with the principles of heaven. For the Spirit to recreate in us the character of our Lord we involve ourselves only in those things which will produce Christ like purity, health, and joy in our lives. This means that our amusement and entertainment should meet the highest standards of Christian taste and beauty. While recognizing cultural differences, our dress is to be simple, modest, and neat, befitting those whose true beauty does not consist of outward adornment but in the imperishable ornament of a gentle and quiet spirit. It also means that because our bodies are the temples of the Holy Spirit, we are to care for them intelligently. Along with adequate exercise and rest, we are to adopt the most healthful diet possible and abstain from the unclean foods identified in the Scriptures. Since alcoholic beverages, tobacco, and the irresponsible use of drugs and narcotics are harmful to our bodies, we are to abstain from them as well. Instead, we are to engage in whatever brings our thoughts and bodies into the discipline of Christ, who desires our wholeness, joy, and goodness. (Rom. 12:1, 2; 1 John 2:6; Eph. 5:1-21; Phil. 4:8; 2 Cor. 10:5; 6:14-7:1; 1 Peter 3:1-4; 1 Cor. 6:19, 20; 10:31; Lev. 11:1-47; 3 John 2.)

Marriage and the Family-23

Marriage was divinely established in Eden and affirmed by Jesus to be a lifelong union between a man and a woman in loving companionship. For the Christian a marriage commitment is to God as well as to the spouse, and should be entered into only between partners who share a common faith. Mutual love, honor, respect, and responsibility are the fabric of this relationship, which is to reflect the love, sanctity, closeness, and permanence of the relationship between Christ and His church. Regarding divorce, Jesus taught that the person who divorces a spouse, except for fornication, and marries another, commits adultery. Although some family relationships may fall short of the ideal, marriage partners who fully commit themselves to each other in Christ may achieve loving unity through the guidance of the Spirit and the nurture of the church. God blesses the family and intends that its members shall assist each other toward complete maturity. Parents are to bring up their children to love and obey the Lord. By their example and their words they are to teach them that Christ is a loving disciplinarian, ever tender and caring, who wants them to become members of His body, the family of God. Increasing family closeness is one of the earmarks of the final gospel message. (Gen. 2:18-25; Matt. 19:3-9; John 2:1-11; 2 Cor. 6:14; Eph. 5:21-33; Matt. 5:31, 32; Mark 10:11, 12; Luke 16:18; 1 Cor. 7:10, 11; Ex. 20:12; Eph. 6:1-4; Deut. 6:5-9; Prov. 22:6; Mal. 4:5, 6.)

Christ's Ministry in the Heavenly Sanctuary-24

There is a sanctuary in heaven, the true tabernacle which the Lord set up and not man. In it Christ ministers on our behalf, making available to believers the benefits of His atoning sacrifice offered once for all on the cross. He was inaugurated as our great High Priest and began His intercessory ministry at the time of His ascension. In 1844, at the end of the prophetic period of 2300 days, He entered the second and last phase of His atoning ministry. It is a work of investigative judgment which is part of the ultimate disposition of all sin, typified by the cleansing of the ancient Hebrew sanctuary on the Day of Atonement. In that typical service the sanctuary was cleansed with the blood of animal sacrifices, but the heavenly things are purified with the perfect sacrifice of the blood of Jesus. The investigative judgment reveals to heavenly intelligences who among the dead are asleep in Christ and therefore, in Him, are deemed worthy to have part in the first resurrection. It also makes manifest who among the living are abiding in Christ, keeping the commandments of God and the faith of Jesus, and in Him, therefore, are ready for translation into His everlasting kingdom. This judgment vindicates the justice of God in saving those who believe in Jesus. It declares that those who have remained loyal to God shall receive the kingdom. The completion of this ministry of Christ will mark the close of human probation before the Second Advent. (Heb. 8:1-5; 4:14-16; 9:11-28; 10:19-22; 1:3; 2:16, 17; Dan. 7:9-27; 8:13, 14; 9:24-27; Num. 14:34; Eze. 4:6; Lev. 16; Rev. 14:6, 7; 20:12; 14:12; 22:12.)

Second Coming of Christ-25

The second coming of Christ is the blessed hope of the church, the grand climax of the gospel. The Saviour's coming will be literal, personal, visible, and worldwide. When He returns, the righteous dead will be resurrected, and together with the righteous living will be glorified and taken to heaven, but the unrighteous will die. The almost complete fulfillment of most lines of prophecy, together with the present condition of the world, indicates that Christ's coming is imminent. The time of that event has not been revealed, and we are therefore exhorted to be ready at all times. (Titus 2:13; Heb. 9:28; John 14:1-3; Acts 1:9-11; Matt. 24:14; Rev. 1:7; Matt. 24:43, 44; 1 Thess. 4:13-18; 1 Cor. 15:51-54; 2 Thess. 1:7-10; 2:8; Rev. 14:14-20; 19:11-21; Matt. 24; Mark 13; Luke 21; 2 Tim. 3:1-5; 1 Thess. 5:1-6.)

Death and Resurrection-26

The wages of sin is death. But God, who alone is immortal, will grant eternal life to His redeemed. Until that day death is an unconscious state for all people. When Christ, who is our life, appears, the resurrected righteous and the living righteous will be glorified and caught up to meet their Lord. The second resurrection, the resurrection of the unrighteous, will take place a thousand years later. (Rom. 6:23; 1 Tim. 6:15, 16; Eccl. 9:5, 6; Ps. 146:3, 4; John 11:11-14; Col. 3:4; 1 Cor. 15:51-54; 1 Thess. 4:13-17; John 5:28, 29; Rev. 20:1-10.)

Millennium and the End of Sin-27

The millennium is the thousand-year reign of Christ with His saints in heaven between the first and second resurrections. During this time the wicked dead will be judged; the earth will be utterly desolate, without living human inhabitants, but occupied by Satan and his angels. At its close Christ with His saints and the Holy City will descend from heaven to earth. The unrighteous dead will then be resurrected, and with Satan and his angels will surround the city; but fire from God will consume them and cleanse the earth. The universe will thus be freed of sin and sinners forever. (Rev. 20; 1 Cor. 6:2, 3; Jer. 4:23-26; Rev. 21:1-5; Mal. 4:1; Eze. 28:18, 19.)

New Earth-28

On the new earth, in which righteousness dwells, God will provide an eternal home for the redeemed and a perfect environment for everlasting life, love, joy, and learning in His presence. For here God Himself will dwell with His people, and suffering and death will have passed away. The great controversy will be ended, and sin will be no more. All things, animate and inanimate, will declare that God is love; and He shall reign forever. Amen. (2 Peter 3:13; Isa. 35; 65:17-25; Matt. 5:5; Rev. 21:1-7; 22:1-5; 11:15.)

ภาคผนวก ข
หนังสืออนุญาตให้ดำเนินการเก็บข้อมูลเพื่อการวิจัย

มหาวิทยาลัยนานาชาติเอเชีย-แปซิฟิก ASIA-PACIFIC INTERNATIONAL UNIVERSITY

Christian Medical Foundation of Seventh-day Adventists

www.apiu.edu

ที่ มนอ 270/2558

เรื่อง อนุญาตให้ดำเนินการเก็บข้อมูลเพื่อการวิจัย

เรียน นายประไพ ปลายเนตร

ตามที่ท่านได้ติดต่อเพื่อขออนุญาตเก็บข้อมูลเพื่อการวิจัยเรื่อง "การศึกษาปัจจัยเชิงสาเหตุที่ส่งผลต่อการปฏิบัติทางศาสนาตามหลักเซเวนธ์เดย์แอ๊ดเวนตีสของนักศึกษาระดับปริญญาตรี มหาวิทยาลัยนานาชาติเอเชีย-แปซิฟิก" นั้น

คณะกรรมการมหาวิทยาลัยนานาชาติเอเชีย-แปซิฟิกเห็นว่าการวิจัยเรื่องนี้เป็นประโยชน์ต่อมหาวิทยาลัย จึงพิจารณาให้ดำเนินการเก็บข้อมูลเพื่อการวิจัยได้

จึงเรียนมาเพื่อทราบ

ขอแสดงความนับถือ

Wayne Hanna

(ดร.เวย์น แฮมรา)

ผู้ปฏิบัติราชการแทนอธิการบดีมหาวิทยาลัยนานาชาติเอเชีย-แปซิฟิก

Sharing the vision of Mission College and Southeast Asia Union College

Muak Lek campus
P.O. Box 4, Muak Lek,
Saraburi 18180, Thailand

Tel +66 (0)36 720 777
Fax +66 (0)36 720 764

วิทยาลัยร่วมของวิทยาลัยมิชชันและวิทยาลัยเซาท์อีสต์เอเชียยูเนียน

Bangkok campus
430 Pitsanulok Rd. Dusit,
Bangkok 10300, Thailand

Tel +66 (0)2 280 8243-6
Fax +66 (0)2 280 8247

ภาคผนวก ฅ
เอกสารรับรองโครงการวิจัย

ที่ ศธ 0519.38/4452

มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ
สุขุมวิท 23 กรุงเทพฯ 10110

03 ส.ค. 2559

เรื่อง ขอแจ้งผลการพิจารณาโครงการวิจัยเลขที่ SWUEC 138/59

เรียน นายประไพ ปลายเนตร

สิ่งที่ส่งมาด้วย 1. ใบรับรองโครงการวิจัย SWUEC/E-167/2559

ตามที่ท่านได้ส่งโครงการวิจัยเรื่อง การศึกษาปัจจัยเชิงสาเหตุที่ส่งผลต่อการปฏิบัติทางศาสนา ตามหลักเขว่นธ์
เดย์แอ๊ดเวนตีส ของนักศึกษาระดับปริญญาตรี มหาวิทยาลัยนานาชาติเอเชีย-แปซิฟิก โครงการวิจัยเลขที่ SWUEC 138/59 เพื่อ
รับการพิจารณาจากคณะกรรมการจริยธรรมการวิจัยในมนุษย์ นั้น

คณะกรรมการจริยธรรมการวิจัยในมนุษย์ ได้พิจารณาโครงการวิจัยดังกล่าว บัดนี้คณะกรรมการฯ ให้การรับรอง
โครงการวิจัยดังกล่าวแล้วเมื่อวันที่ 6 กรกฎาคม 2559 รายละเอียดดังนี้

Certificate Number SWUEC/E-167/2559
Date of Approval 6 กรกฎาคม 2559 (อายุใบรับรองโครงการวิจัย 12 เดือน)
Date of Expiration 6 กรกฎาคม 2560
Continuing Review ทุก 12 เดือน (ครบกำหนดส่งรายงานครั้งแรก วันที่ 6 กรกฎาคม 2560)

ในการนี้ คณะกรรมการจริยธรรมการวิจัยในมนุษย์ ขอความกรุณาให้ผู้วิจัยส่งรายงานความก้าวหน้าของ
การวิจัยและต่ออายุการรับรองก่อนกำหนดวันหมดอายุ 30 วัน เพื่อให้เป็นไปตามวิธีดำเนินการมาตรฐาน (SOPs version 2.0)
ของคณะกรรมการฯ ทั้งนี้รายละเอียดของเอกสารให้การรับรองตามที่ปรากฏใน Certificate of Approval (Certificate
Number SWUEC/E-167/2559) ที่แนบมาพร้อมนี้

จึงเรียนมาเพื่อโปรดทราบและดำเนินการต่อไป

ขอแสดงความนับถือ

(แพทย์หญิงสุริพร ภัทรสุวรรณ)

ประธานคณะกรรมการจริยธรรมการวิจัยในมนุษย์

สถาบันยุทธศาสตร์ทางปัญญาและวิจัย
มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ
โทรศัพท์ 0-2649-5000 ต่อ 11013
โทรสาร 0-2259-1822

ประวัติย่อผู้วิจัย

ประวัติย่อผู้วิจัย

ชื่อ ชื่อสกุล	นายประไพ ปลายเนตร
วัน เดือน ปีเกิด	18 มิถุนายน 2505
สถานที่เกิด	อำเภอตระการพืชผล จังหวัดอุบลราชธานี
สถานที่อยู่ปัจจุบัน	228/60 หมู่ที่ 2 ตำบลม่วงเหล็ก อำเภอม่วงเหล็ก จังหวัดสระบุรี
ตำแหน่งหน้าที่การงานปัจจุบัน	อาจารย์ประจำ
สถานที่ทำงานปัจจุบัน	คณะศิลปศาสตร์และมนุษยศาสตร์ มหาวิทยาลัยนานาชาติเอเชีย-แปซิฟิก อำเภอม่วงเหล็ก จังหวัดสระบุรี
ประวัติการศึกษา	
พ.ศ. 2524	มัธยมศึกษาตอนปลาย โรงเรียนมัธยมตระการพืชผล
พ.ศ. 2526	ประกาศนียบัตรวิชาการศึกษาชั้นสูง สาขาวิชาภาษาไทย จาก วิทยาลัยครูอุบลราชธานี
พ.ศ. 2531	ศึกษาศาสตรบัณฑิต สาขาวิชาภาษาไทย จาก มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช
พ.ศ. 2532	ประกาศนียบัตรวิชาภาษาอังกฤษเพื่อการสื่อสาร (โครงการร่วม) จาก มหาวิทยาลัยเคมบริดจ์ กับมหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช
พ.ศ. 2543	การศึกษามหาบัณฑิต สาขาวิชาการวัดผลการศึกษา จาก มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ
พ.ศ. 2544	การศึกษามหาบัณฑิต สาขาวิชาภาษาไทย จาก มหาวิทยาลัยมหาสารคาม
พ.ศ. 2559	ปรัชญาดุษฎีบัณฑิต สาขาวิชาการวิจัยพฤติกรรมศาสตร์ ประยุกต์ จาก มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ